

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

310

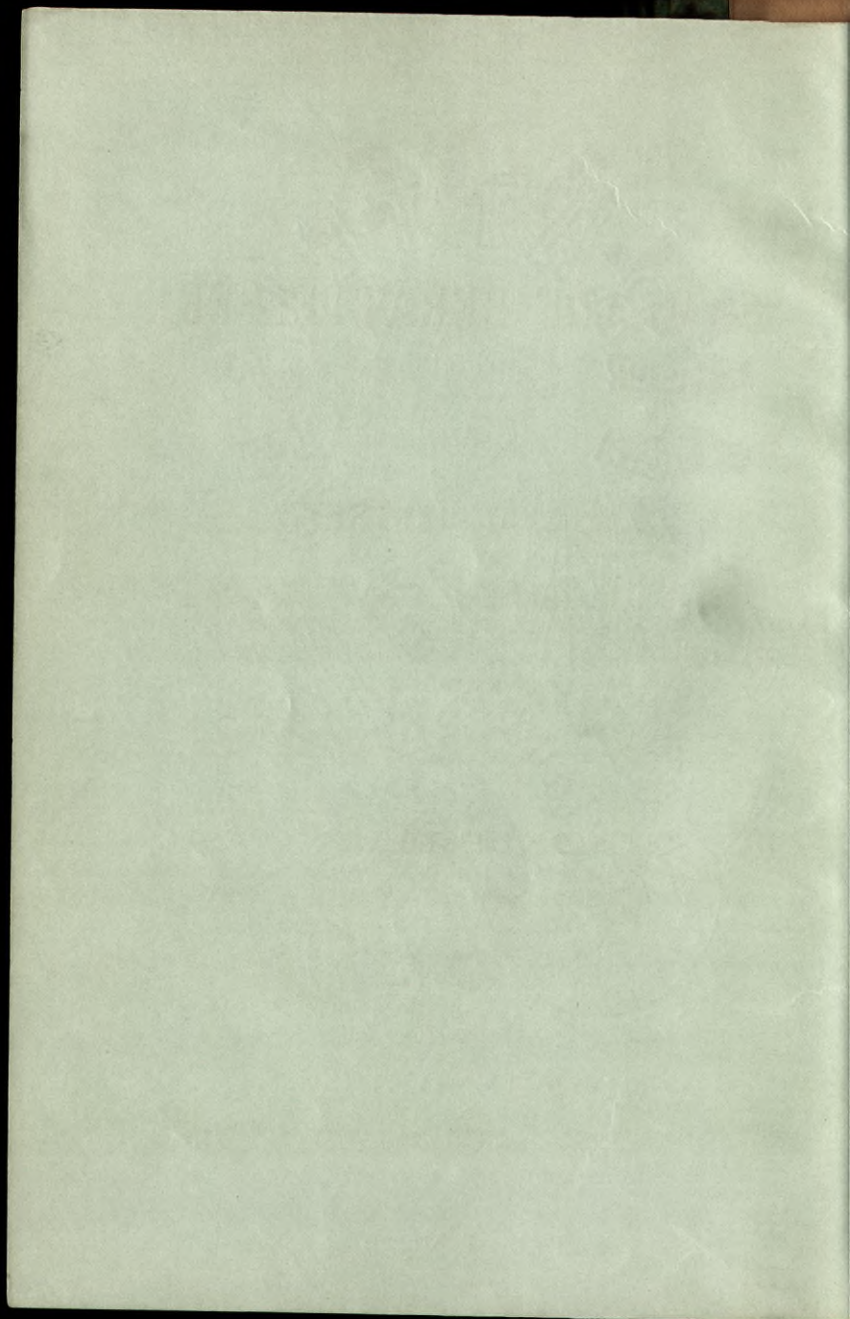
SAMRÅDTELSER

NIONDE DELEN.

SEELIG & COMP. I DISTRIBUTION.

Pris: 3 kronor.

SAMLADE BERÄTTELSE

AF

CLAUDE GERARD.

SVENSKT ORIGINAL.

NIONDE DELEN.

STOCKHOLM.
SEELIG & COMP.

SAMLADE BRYTTISER

22

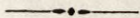
CLAUDÉ GERRARD

NAMNET ÖRTHAL

ANDRE DEL EN

STOCKHOLM, CENTRAL-TRYCKERIET, 1882.

DEN TOMMA RYMDEN.

DEN TOMMA RYMDEN.

Det är många gånger sagdt och bevisadt, att orden *nytt* och *gammalt* äro i visst hänseende nästan fullkomligt betydelselösa, men vi bry oss icke det allra minsta derom, och det kan aldrig falla oss in att tro derpå, ty med oefterrättlig envishet kalla vi det ena *modernt* och finna det förträffligt och det andra *gammalmodigt* och förkasta det obetingadt med förakt, och detta gäller lika väl om formen för en idé som om formen på en hatt.

Imellertid kan det stundom vara roligt nog att iakttaga, huru idéerna, lika väl som hattarne, visst icke äro *nya* därför att de äro *moderna*, eller med andra ord, huru alldeles samma gammalmodiga föreställning — samma vidskepelse och dumhet, om man så vill, — återkommer och uppdyker under olika, ofta långt skilda tider, under fullkomligt olika förhållanden, seder, bildningsgrader och uppfattningssätt ja, till och med anträffas midt ibland oss ännu den dag som i dag är, ty spiritismen, som nu* i Paris, — utan att störas af expositionen, den moderna civilisationens högtid, — gör proselyter och har anhängare, bevisar bäst detta förhållande.

Tankegången, företeelsen är oförändradt den samma, vidunderlig, otrolig, grotesk, någon gång till och med vidrig; den blir mottagen med förskräckelse, undran eller åtlöje, allt efter den tid och det föreställ-

* 1878.

ningssätt, hvarunder den framträder, men den förändras icke deraf och dess obegripliga stabilitet skulle slutligen kunna förmå oss att åtminstone taga möjligheten af dess sanning i öfvervägande.

Det är om en af dessa gamla föreställningar — reflexer i vår egen hjerna eller i den tomma rymden — som jag nu vill tala, ty jag har helt nyss haft en lifvig påminnelse derom genom några gamla papper, som skulle sorteras och bedömas för vissa familjeangelägenheters skull.

Bland dessa papper fans en helt kort dagboksanteckning för den 18 januari 1743. Den var tydligen skriven med mycken misstro och reservation, såsom en fullkomligt obegriplig händelse, berättad utan alla reflexioner och nästan utan anspråk på att synas trovärdig, men för mig, som nu mer än hundra år derefter läste den, syntes den vara ett slags bekräftelse på, eller egde åtminstone ett visst sammanhang med hvad jag händelsevis sjelf hade hört för ett par år sedan.

Det ena kunde möjligen förklara det andra. Både den muntliga och skriftliga berättelsen egde dessutom den gemensamma egenskapen att vara återgifven med all den prosaiska nykterhet och det motvilliga förstånd, som en lugn och praktisk man, obesvärad af allt svärmeri, någonsin kan åstadkomma, och just detta gjorde saken för mig så mycket mera anmärkningsvärd.

Jag börjar med att omtala hvad den funna anteckningen innehöll.

Ur gamla papper.

Det var nyårsaftonen 1742. Kanslipresidenten von C. i Stockholm hade denna dag, såsom vanligt hvarje år, samlat sina vänner och bekanta för att på en gång fra det gamla årets slut och det nys inträde.

Den rikliga och bastanta soupvern var just slut, och värdinnan tågade i spetsen för sina gäster i ceremoniös ordning från matsalen in till förmaket, der man ännu skulle dröja tillsammans för att kunna utbyta de omständliga nyårsönskningar, som bruket och välmeningen fordrade.

Betjeningen skyndade om hvarannan, klingande med glas och tallrikar, för att så hastigt som möjligt afduka bordet, så att ungdomen måtte hinna att dansa en långträdig och enformig »Branickula», innan tofslaget från det gamla vägguret framkallade en högtidligare sinnesstämning och gaf signal till lyckönskningar och uppbrott.

Vaxljusen i kronor och lampetter kastade sitt sken öfver den ståtliga samlingen af herrar med peruker, sammetsrockar, knäbyxor och ofantliga skospännen och af damer i korsetter, roberonder och halfvantar; man skrattade och skämtade på detta svulstiga, halffranska språk, som då var god ton, och de unga damerna rodnade bakom sina stora, pallietterade solfjädrar och logo åt de krystade och stela artigheter, hvarmed herrarne, livvade af vinet och soupvern, med mer än vanlig vältalighet uppvaktade dem.

Allt var glädje, lif och munterhet, och då midt i detta orediga sorl af högljudda röster de första tonerna af en fiol hördes, uppsökte hvar och en sin »lilla kusin» för att i en lång rad utåt golfvet ordna sig till den bullersamma dansen.

Just i detta ögonblick uppslogs dörren ifrån förstugan till matsalen och en främmande inträdde långsamt och högtidligt.

Det var en äldre, helt och hållet svartklädd man med ett mildt och välvilligt, men tankspridigt och drömmande uttryck. Han såg sig omkring och gick med stel och allvarsam hållning genom salen, inträdde i förmaket utan att helsa på någon och passerade på detta sätt genom alla rummen, stum som en sömngångare och utan att hafva gjort en min af igenkännande eller helsning hvarken åt värd eller värdinna.

Fiolen hade tystnat, de redan uppställda paren af dansande veko undan der han gick fram, skrattet och pratet upphörde, och alla människor, gripna af en sällsam undran, sågo frågande på hvarandra.

Våra känslor och intryck äro ofta mycket smittsamma och den förvåning och häpnad, som den okände vid sitt inträde framkallat, spredo sig hastigt till alla.

Hvar och en läste bestörtning och oro i sin grannes ögon och kände liksom en kall vindfläkt susa förbi sin pannna och ila öfver sin rygg, och då den sällsamme gästen slutligen försvann genom den sista dörren, just som klockan i salen slog tolf, förkunnande midnattens timme och det gamla årets slut, steg det egendomliga intrycket af denna scen till sin höjd. Ljusen tycktes flämta med blåkleka, mattare lågor för allas blickar, och allas kinder voro bleka.

Det fans likväl ingenting förskräckande hos den obekante; hans ansigte var tankfullt, men icke dystert; hans stora peruk var lika väl friserad som någons af de andra herrarne, det var endast hans svarta drägt, hans silkesstrumpor och stora svarta skorosetter, som

afstucko mot de andras brokiga sammetsrockar, broderade sidenvästar och stora glittrande skospännen.

Då han var borta sansade man sig och såg förlägen den ene på den andre. Allesammans hade ett uttryck, som om de nyss vaknat upp ur en dröm, men värdinnan låg afsvimmad i soffan, och en af herrarne stödde sig blek och förvirrad mot en fönsterpost och sade sig må illa, under det hans granne hviskande frågade honom om orsaken dertill.

Man bestänkte den stackars frun med »luktvatten», och hon återkom till sans. De förstummade damerna omkring henne började först hviskande utbyta sina anmärkningar, men snart var den besynnerliga paniken öfver, och det uppstod ett verkligt sorl af prat och gissningar om den främmande, som kommit och försvunnit på detta sällsamma sätt, utan helsning och afsked, utan att vexla ett ord med någon.

Vid värdinnans knän stod hennes lilla dotterdotter, ett barn om fem eller sex år, och då hon ändtligen gaf akt på den lilla, som ryckte i hennes styfkjortel, sade barnet:

— Mormor! Blef söta mormor rädd för den långa likprocessionen, som kom in?

— Likprocessionen! — upprepade de närmaste fruarne med förvåning. — Det var endast en enda svartklädd herre, min lilla vän.

— Nej, det var en hel rad med svarta herrar, som alla sågo på mormor när de gingo förbi, och stackars Castor blef så rädd för dem, att han tjöt och kröp under bordet, och der ligger han ännu — tillade barnet och lyftade på bordsduken för att betrakta sin lekkamrat och favorit, en stor raphöns-hund.

— Hon har rätt . . . Såg ni dem icke? — hviskade presidentskan med ännu bleka läppar och böjde sig ned mot den lilla flickan, hvilken fåfängt lockade

på hunden, som verkligen skälde i alla leder och såg förskrämd ut.

Ingen af de närvarande mer än barnet och kanske hunden hade imellertid sett, att den gamle herrn i de svarta silkesstrumporna hade haft några följeslagare, och då man strax derefter tillfrågade domestikerna berättade den, som öppnat dörren för honom, att den främmande, då han gick sin väg, hade frågat »om man redan bortfört liket».

— Liket? Här fins icke något lik i huset — hade betjenten svarat helt förskräckt.

Mannen hade då ur sin västficka upptagit en liten anteckningsbok och, sedan han kastat en blick deri, ursäktat sig med att han tagit miste om tiden, ty det var först en månad derefter han skulle bevista en begrafning der i huset.

Det är lätt att förstå, att denna berättelse icke förbättrade saken eller skingrade den dystra och betryckta sinnesstämningen i sällskapet, och det var just inga glada och hoppfulla lyckönskningar för det kommande året man utbytte med hvarandra, då man slutligen skildes åt och lemnade den så besynnerligt afbrutna festen.

Den af de närvarande herrarne, som känt sig illamående och varit nära att liksom värdinnan falla i vanmakt, var en gammal assessor, som aldrig visat sig lättrodd eller fantastisk på något sätt, en hederlig och aktad man, men något butter och tvär i sitt sätt, med ett skeptiskt och satiriskt lynne, och då han hastigt aflägsnade sig utan att taga afsked, med ett upprördt och besynnerligt uttryck i sitt koppärriga ansigte, följde honom med oro och förundran den af hans vänner, som stått bredvid honom och märkt hans tydliga sinnesrörelse då den svartklädde främlingen passerade genom rummen.

Denne vän var lagman X., som kommit till Stock-

holm på ett tillfälligt besök och som sedan antecknade händelsen i sin dagbok.

Assessorn svarade icke med ett ord på hans frågor, utan gick stum, med osäkra steg, stödd af sin väns arm, till sitt hem, der lagmannen slutligen llemnade honom i hans gamla hushållerskas vård.

I två dagar var han instängd och erkände, att han för första gången i sitt lif kände sig sjuk och matt, men på den tredje dagen fick lagmannen komma in, och då han återfann den gamle tvärviggen i hans normala tillstånd, tillät han sig att skämta med honom öfver hans skrämsel för den ensamme, objudne gästen på presidentens souper.

— Vet, min herr bror, — svarade assessorn buttert och med den tidens talesätt, — att om mannen varit *ensam*, så hade jag icke attenderat på hans kuriösa entré, men nu . . .

— Hvad skulle min bror vilja säga? — svarade lagmannen, då assessorn tystnade utan att avsluta meningen.

— Ingenting — återtog denne tvärt.

— Hvarför supponerar min bror, att han icke kom ensam?

— Derför att jag observerade tio, tjugu, kanhända femtio likadana skepnader bakom honom, det ena ansigtet bredvid det andra, men otydligare och mera dunkelt, allt som de voro längre bort från det första.

Lagmannen stirrade på sin vän i djup bestörtning och trodde kanhända, att vinångorna vid soupern om aftonen åstadkommit denna sällsamma multiplering inför assessorns ögon.

— Jag skulle ändock icke hafva egnat så stor consideration dervid, — återtog gubben, — och supponerat, att det möjligen kunde vara min egen irriterade sentiment, men jag hörde ju den lilla flickan questionera sin mormor och fann af de omgifvande frun-

timrens konversation om saken, att både barnet och dess mormor presidentskan, hvilken dervid fallit i svimning, sett det samma som jag . . . Mon frère måste alltså medgifva, att här förefans en kasus, hvarom förnuftet icke kan gifva någon deklaration.

— Hoc est, min ärade bror förkunnar således som en verklighet: contradictio in adjecto?

— Jag postulerar ingenting, jag förklarar endast min surpris och väl motiverade alteration.

Lagmannen teg. Äfven han hade hört barnets fråga, och det föreföll honom besynnerligt, att tre så olika personer skulle samtidigt hafva haft samma fantasi, under det att han sjelf, likasom alla de öfrige, icke kunnat motstå det hemlighetsfulla intryck, som den svartklädde gästen gjort.

— Har man icke kunnat få reda på hvem mannen var? Fans ingen i sällskapet som kände honom? — frågade assessorn med tankspridd min.

— Nej, ingen af de närvarande kände honom, men en person, som händelsevis mötte honom, då han aflägsnade sig, påstår att det varit assessorn i bergscollegium Emanuel Svedenborg.

— Ah, var det han! . . . Då är ju gåtan löst.

De båda vännerna skildes åt, och lagmannen reste hem igen, men då han en månad derefter från assessorn mottog ett bref, som endast innehöll dessa ord: »I går den 31 januari var jag på presidentskan von C:s begrafning», satte han sig ned och antecknade händelsen i sin dagbok.

Då jag slutat att läsa denna anteckning, erinrade jag mig först några af Svedenborgs ord i hans besynnerliga skrifter, då han påstår, att vi alla, samt och synnerligen, stundom äro omgifna af »rymdens ande-

väsen», men att det var endast honom själf förunnadt att se och samtala mel dem.

Den stackars misstrodde, efter både sin egen och vår tids uppfattning, förvirrade »siaren» och fantasten hade verkligen ofta så osmakliga och afskyvärda föreställningar, att man icke kan undra öfver den ringa auktoritet han åtnjöt, men imellertid är idéen om osynliga varelser i den tomma rymden så gammal som människoslägtet, den återkommer ständigt och under många former, den är permanent, men antar stundom fruktansvärda proportioner och blir rent af epidemisk.

Bland alla de vexlande, mer och mindre orimliga och vidunderliga sätt, på hvilka man ansett sig kunna komma i gemenskap eller åtminstone uppfattning af dessa förmenta andeväsen, påminde jag mig sedan *ett*, hvarom jag hört berättas och som troddes och konstaterades af en person, åtminstone lika upplyst och trovärdig som alla andra gamla och nya spiritister — ett medel, som, när allt kommer omkring, kanhända på ett eller annat sätt eger någon förnuftig grund eller åtminstone en *anledning*, hvaraf vetenskapen kunde komma till lika förvånande resultat som genom spektralanalysen, telefonen, fonografen o. d.

Detta må nu tagas som ett skämt, om man så vill, men imellertid återger jag berättelsen om den händelse, hvilken återväckte den der gamla föreställningen och som jag nästan hade glömt, men hvilken lagmannens dagbok återkallade i mitt minne.

För tio eller tolf år sedan reste jag genom en liten köping och stannade öfver natten i dess värds-hus, eller *gästgifvargården*, som det helt anspråks-löst kallades.

Det var en röd träbyggning med en jämförelsevis ofantlig trappa utåt ett torg, der en flock höns och några får ströfvade omkring, fredligt delande imellan sig dess naturliga fördelar af gröna, gräsbevuxna fläckar och små högar af sopor, halmstrån och kvarlevor af skjutsböndernes och deras hästars matsäck.

Imellertid sorlade en å strax nedanför köpingen, skogen och bergen syntes på andra sidan, och en ton af djup och oskuldsfull frid och stillhet, som särdeles behagade mig, hvilade öfver stället.

Visst fans det endast trästolar i rummet der jag skulle bo, sängen hade ett styft och tjockt ylle-täcke och egde en rikedom af halm, men det friska enriset vid spiseln luktade så godt, golf och bord voro hvitskurade och rena, och som jag nyss lemnat det heta, bullrande, oroliga och osunda Stockholm, fann jag alltsammans ganska ljufligt.

Det var troligen detta jag ville berätta mina hemmavarande vänner då jag om aftonen tog fram min skrifportfölj, men fann, att jag glömt medtaga något bläck.

Jag tittade mekaniskt efter en ringsträng, men smålog genast åt min egen tanklöshet och, öppnande dörren, ropade jag i stället på den lilla, gladlynta bondfickan, som nyss serverat min aftonmåltid.

Ögonblicket derefter knarrade trappans lösa bräder under hennes bara fötter, och jag såg hennes hvita tänder lysa emot mig, då hon frågade, hvad jag ville.

— Ni har väl icke händelsevis något bläck att låna mig? — sade jag dröjande och utan mycket hopp om framgång.

— Jo 'vars! Nog ha vi bläck alltid, — svarade hon helt öfverlägset åt den enfaldiga tvekan, som min fråga innebar. — Hållkarlen har ett riktigt bläckhorn, — tillade hon stolt och sprang tillbaka ned för trappan.

Det tycktes imellertid taga tid att uppsöka denna

dyrbara pjes, ty det dröjde temligen länge, innan hon återkom, varsamt bärande ett mycket stort bläckhorn, bräddfullt af nästan klart vatten.

Jag skakade på hufvudet och yttrade mina miss-tankar om det förmenta bläckets lämplighet.

— Å jo, bara det får stå och dra en stund, så blir det nog bra, — försäkrade hon, men tillade sedan vid min tviflande min: — Jag skulle också kunna springa in till fotografen och köpa litet . . .

— Fins här en fotograf, och har han bläck att sälja? — sade jag förvånad.

— Ja då . . . Han har både bläck och droppar och böcker att sälja; det är en riktigt konstig fotograf . . .

— Hvarför det?

— Ja, inte vet jag . . . men de kalla honom för spökfotografen.

— Spökfotografem! — utbrast jag skrattande. Han måtte icke ha mycken förtjenst af sitt yrke.

— Nej det har han heller icke, stackare, för det är ingen, som törs låta fotografera sig af honom; fastän han till och med velat betala somliga därför.

— Nej, verkligen!

— Jo, det är säkert . . . Här satt en karl på länshäktet, som hade slagit ihjäl postföraren, och honom bjöd han ända till tjugu kronor för att få ta hans porträtt.

— Nå, hvarför fick han inte det då?

— Ja, jag vet inte, men det blef ingenting af . . . Och Lars Månsson se'n, han fick visst en hel hop penningar för han lät fotografera sig.

— Hade han också slagit ihjäl någon?

— Nej, för all del! . . . Han ser då lite ruskig ut och är grälaktig och svår, men . . .

— Det är således endast ruskiga figurer den der fotografen tycker om?

— Gud vet, men inte har han just någon för-

tjenst på den saken inte, utan han försörjer sig med annat . . .

— Nå, jag undrar icke derpå; då man måste betala i stället för att få betaldt för sin konst, så blir kanske vinsten icke stor . . . men imellertid så tror jag, att jag själf skall gå och köpa mitt bläck hos den der besynnerlige artisten, som tycks roa sig med något slags fysiologiska eller psykologiska studier, — sade jag och steg upp. — Hvar bor din fotograf?

— Strax till venster bakom trädgården . . . Der står *Aptek* skrifvet öfver dörren, för han är också aptekare och har böcker att låna ut.

Flickans ord hade gjort mig nyfiken. Jag påtog min hatt och gick ut för att uppsöka den person, som inom den lilla köpingen förenade så olika befattningar och tycktes ega ett så tvetydigt anseende som konstnär.

Klockan var ännu icke tio, och i den ljusa sommarqvällen var det icke svårt att påträffa ett litet gult trähus, som dessutom ådrog sig uppmärksamheten genom några stora glastrutor på taket och öfver dörren en hvit trätafla, på hvilken stod att läsa: *Apotek, Lånbibliotek och Fotografatelier*.

Bakom huset låg en liten, förvildad lund af körsbärsträd och framför fönstren ett blomsterland med vackra och väl vårdade rosenbuskar; jag stannade ett ögonblick och betraktade dessa innan jag steg uppför trappan, och i det samma kom egaren själf ut genom dörren.

Det händer rätt ofta, att ljudet af ett hastigt, i förbigående uttaladt ord hos oss framkallar en föreställning, som är alldeles felaktig, men på denna orktiga uppfattning bygga vi imellertid upp i ett ögenblick en hel följd af idéer, som stundom befinnas rätt svåra att sedermera, då vi inse vårt misstag, förvisa från den plats de inkräktat på sanningens område.

Vid ordet »spökfotograf» hade jag genast tänkt mig en fantastisk person, hvilken sjelf såg ut som ett spöke, och jag blef därför helt misslynt då jag fann att apotekaren herr Littolin, vid första påseendet åtminstone, syntes vara en helt vanlig människa med ett fromt och menlöst utseende.

Jag helsade och framställde min begäran att få köpa litet bläck, han vände sig artigt och beredvilligt om, ehuru han redan låst dörren och tycktes hafva ämnat sig bort, och vi inträdde i hans lilla, mörka och smutsiga apotek, som mera liknade en diversebod och hvars ena sida upptogs af ett hundratal gamla böcker, hvilka utgjorde lånbiblioteket.

Då han kommit in här i skummet, föreföll han mig likväl mera anmärkningsvärd, ty med sitt tunna släta hår, sitt lilla, platta hufvud, sina små ögon, som sutto mycket tätt tillhopa öfver en lång, nedhängande och spetsig näsa, och med sina högt uppdragna axlar, hade han en synnerlig likhet med en stork, så mycket mer som han var klädd i ljusa underkläder och en gammal svart frack.

Då han lemnade mig bläckflaskan beskådade han mig på ett så tankfullt och besynnerligt sätt, att jag först trodde, att min hatt kommit på sned eller att jag fått sot i ansigtet, men då han strax derpå lät sina blickar irra omkring mig med ett uppmärksamt och oroligt uttryck, misstänkte jag hastigt att han icke var »drätt snäll», som östgöten säger.

Strax derefter stego vi ut på trappan och då han åter igen mycket noggrant låste dörren, uttalade jag min förmodan i anledning af hans kostym, att han ämnade sig på någon bjudning, och ursäktade mig att hafva uppehållit honom.

— Nej, här ha vi inga bjudningar, och allra minst klockan tio på qvällen — svarade han småleende — jag ämnade endast göra en liten spatsertur utmed åbrädden.

Vi borde nu gå åt hvar sitt håll, ifall jag skulle återvända till gästgifvaregården, men det såg ut som vi helt hastigt fattat ett lifligt intresse för hvarandra, ty båda stannade vi orörliga nedanför trappan.

— Ni är blomsterälskare, — sade jag, pekande på rosorna framför huset.

Han svarade ingenting utan såg tankfull och frånvarande ut.

— Jag förstår, att man väl kan behöfva någon förströelse då man har så många pligter eller yrken som ni — återtog jag, skämtsamt pekande på taflan öfver dörren — fotografien är en mycket intressant konst . . .

— Det är den märkvärdigaste, den mest intressanta i världen — inföll han häftigt afbrytande, likasom om han endast stått och väntat på denna inledning till ett samtal. — Det är ingen konst, det är en hel vetenskap med en omätlig framtid; det är gryningen till ett alldeles nytt ljus, nyckeln till en hel värld . . .

Den lille mannens ögon lyste; han steg helt nära intill mig och hans röst hade någonting inspireradt och öfvertygande, då han med ifver fortfor:

— Vi hafva funnit *nyckeln*, men vi förstå ännu icke att begagna den . . . År, långa år, hela tidevarf kanhända, skola förgå, innan trägna studier och en serie af vetenskapliga experiment och iakttagelser skulle komma derhän; men *slumpen*, *tillfälligheten*, som gifvit anledning till de flesta upptäckter, kan lösa gåtan och förklara hemligheten när som helst. . . . Jag väntar ständigt derpå . . . jag lefver blott därför . . . det är mitt lefnadsmål.

— Hvad menar ni? Hvilket mål? Om hvad för hemlighet talar ni? — inföll jag något orolig.

— Ni skulle kanske förstå det om ni ville hafva den godheten att låta mig fotografera er — återtog

han med en så komisk, öfvertalande röst och blick, att jag icke kunde besegra min skrattlust.

Se så, han tar mig säkert för någon missdådare, tänkte jag och svarade ännu skrattande:

— Det är mycket smickrande för mig, att ni hoppas på min lämplighet för er förmenta upptäckt, ty man har sagt mig, att ni företrädesvis väljer tjuvar och skälmar för edra experiment.

Han tycktes ett ögoblick blifva helt förvirrad och generad af mina ord, men hastigt fattade han sig och sade med bevekande uppriktighet:

— Det har ni hört af folk, som icke har en aning om verkliga förhållandet . . . Det skulle icke heller vara värdt att söka upplysa dem derom. Men om ni vill hafva en förklaring, så är jag säker, att ni sedan icke skall missförstå mig och anse mig för en fantast eller en galning . . .

— Var inte alltför säker derpå.

— Huru? Om jag anförtror mig åt er — inföll han med skygghet.

— Ni vet väl, att vi alltid anse den för en däre, hvars hjerna icke mottager och återger intrycken på samma sätt som vår egen.

— Ja, så är det — sade han bekymrad.

— Så är det; men i alla fall skall jag låta en smula pruta med mig om ni uppriktigt vill säga mig, hvarför ni nu är så ifrig att få fotografera mig, liksom ni var att få porträttet af poströfwaren, som satt i länsfängelset?

— Ah, har man redan pratat om det för er, och ni är likväl nyss kommen hit till köpingen.

— Ja, jag kom för två timmar sedan; men svara nu på min fråga.

— Derför att jag tycker mig i edra ögon se det samma som i hans.

— Det var i sanning trefligt och uppmuntrande för mig.

— Och som jag också just anmärkte hos den stackars unge mannen, hvilken allra först gaf anledning till min idé eller rättare min upptäckt.

— Och hvem var då denna person?

— En olycklig, som strax derefter hängde eller sköt sig, tror jag.

— Allt bättre och bättre! — mumlade jag öfverraskad. — Ni har då verkligen en helt egendomlig öfvertalningsförmåga, herr fotograf.

— Ack! missförstå mig icke . . . Uppskjut ert omdöme, tills ni åtminstone vet hvarom frågan är . . . Jag har nästan förlorat allt hopp; jag har uppoffrat hela min lilla förmögenhet . . . jag har grubblat och studerat, jag har gjort dyrbara kemiska experiment . . . Jag ville nu öfvertala mig sjelf att söka glömma den sällsamma händelsen, men ert ansigte har återfört tanken derpå . . . Af nåd tillåt mig att fotografera er.

— Och hvad skall ni då göra med mitt porträtt?

— Tyvärr skall jag troligen endast lägga det till samlingen af mina misslyckade försök . . . Men likväl, jag ber er, låt mig göra detta försök!

— Och om ni deremot anser er hafva lyckats, tror ni då, att jag går och hänger mig?

— Min Gud, nej . . . Ni skall hafva mera förstånd . . . Ni skall underkasta er ett gifvet faktum, och ni skall trösta er genom att med mig dela äran af en stor, en fruktansvärd uppfinning . . . upptäckten af en hemlighet, hvarom människorna i alla tider haft en aning.

— Men hvilken tröst behöfver jag väl för detta? Hvad är det då, som skall inträffa?

— Upptäckten.

— Jag förstår er icke . . . Men, i alla fall, låt oss då gripa oss an med det storartade och hemlighetsfulla företaget att återgifva mina drag . . . Jag skall försöka att med lugn uthärda anblicken af mitt

eget konterfej; men först skall ni gifva mig den fullständiga förklaring ni lofvat, om jag icke skall misstänka er för . . . för allt för stor excentricitet.

Han hade tydligen uppfattat den ton af vänskaplig ironi, hvilken jag icke helt och hållet kunnat undertrycka, och det var kanske därför han svarade med en viss brådska och tillfredsställelse:

— Jag begär icke bättre . . . Qvällen är så vacker; om jag vågade bjuda er sitta ned här på bänken bredvid mina rosenbuskar, så skall jag berätta er allt.

— Nu genast; nej det är omöjligt. Jag har rest ganska långt i dag och är rätt trött; men om ni ännu i morgon qväll har samma önskan och uppsåt, så skall jag med nöje besöka er.

— I morgon skall ni utan tvifvel resa er väg utan att höra mig — sade den stackars lille mannen med en sorgsen och resignerad ton.

— Hvarför tror ni det?

— Derför att man skall förtala mig inför er och säga att jag icke har mina sinnens fulla bruk, att jag är en fantast, en gammal ställe, hvars ord och idéer icke betyda mera än bäckens sorl dernere eller ugglans skrik i skogen framför oss.

— Var lugn, jag har lärt mig att fästa ringa eller ingen vikt vid allmänna omdömen; jag skulle annars aldrig hafva kommit hit . . . Bläcket var endast en förevändning.

— För att tillfredsställa er nyfikenhet?

— Ja, men den är ännu icke tillfredsstäld.

— Nåväl, jag väntar er då. Godnatt!

— Godnatt!

Jag vände tillbaka till gästgifvaregården, helt nöjd med mitt äfventyr, ty den lilla apotekaren med

sin vålnad af en stork tycktes mig vara ett riktigt original och sådana är det just icke godt om.

Dagen derpå fick jag af gästgifvaren eller »källarmästaren», som han kallades, några närmare upplysningar om herr Littolin, som var en studerad man och till och med varit lärare i kemi vid en landtbruksskola samt slutligen apotekare, men som nu, enligt källarmästarens uttryck, »kemisat och kokt och labbat» så mycket, att han blifvit »alldeles tokig».

»Alldeles tokig» var han imellertid icke, men icke var han heller kanske så alldeles klok. Hans sätt att tala röjde en bildad och städad man, och gästgifvarens oändliga förhäfvelse öfver »den stackarn» ökade endast mitt intresse för honom.

Det var tydligt, att inom denna lilla, hopklämda hufvudskål arbetade en hjerna, hvars förmåga af idéer och omdöme det väl lönade mödan att känna.

Huru ofta har icke snillet blifvit ansedt för galenskap, och huru ofta har icke sjelfva galenskapen blixtar af ljus, som kanske innehålla aningen om sanningar, hvilka vi, som anse oss för kloka, icke kunna uppfatta. I alla händelser förmodade jag, att om han trott sig finna någon öfverensstämmelse mellan mig och den vildsinte poströfvaren, så måtte denna föreställning hafva hört till hans mest extravaganta idéer, då det i sjelfva verket just var med honom sjelf jag i stället kanhända egde någon själsfrändskap, åtminstone tycktes han, hvilken här i den lilla köpingen lefde i en fullkomlig isolering, hafva funnit den tillfälliga bekantskapen med en främling af synnerligt värde.

Vi egde för hvarandra intresset af en helt och hållet olika lefnadsfarenhet och af en viss öfverensstämmelse i sinnesriktningen.

Om aftonen då jag återkom till det lilla gula trähuset mottog han mig på ett sätt, som gaf mig ytterligare anledning till dessa föreställningar.

Jag var för honom ett fynd, en verklig skatt; jag var ännu mer, jag var ett »lämpligt subjekt» för hans experiment såsom apotekare, kemist eller fotograf; jag vet egentligen icke hvilket.

Stackars varelse, han hade hunnit till femtio år och ännu glödde i hans hjerta med oförminskad kraft denna sällsamma eld, denna obegripliga och förrädiska flamma, som under tusen olika namn och former lever och lyser för hvar och en af oss i ungdomen; denna själens mäktiga lifskraft, som vi kalla *illusion* och hvarförutan vi sjunka ihop och likna en tom rock, upphängd på en klädhängare.

Huru många sådana utslitna rockar fins det icke! Jag sjelf, som var yngre än han, hade ju redan länge ökat samlingen.

Men då världens illusioner, eller *sjärens* lifskraft flytt, återstår ännu *andens*; och det slitna plagget får »hänga med» ännu en tid.

Vi satte oss ned på hans grönmålade bänk framför blomsterrabatten; och som herr Littolin, efter den första vänliga helsningen och sedan han tackat mig för min ordhällighet, förblef tyst och tankfull, berättade jag för att få samtalet i gång, att jag på morgonen gjort en lång promenad ända ned till stranden af Vettern, som låg nära en half mil ifrån köpingen, och att jag sett en rätt vacker hägring öfver motsatta landet.

Jag kunde visst aldrig hafva funnit en lyckligare inledning, ty han höjde genast hufvudet, så att hans långa näsa, hvilken tycktes hafva hvilat emot halsduksrosetten, förlorade sin inbillade stödjepunkt, och hans små, rödbruna ögon lyste af en hastig tanke.

— En hägring sade ni! — inföll han lifligt. — Ja, se der kanhända ett sätt att kunna förklara för er, hvad jag tänker på . . . Hvad tror ni väl att en hägring egentligen är?

— Jag tror mig hafva hört att det är en reflex,

beroende af en tillfällig sammanställning af vissa förhållanden i atmosfären, olika värmegrad, fuktighet och molnens ställning.

— Ja, en camera optica, arrangerad af slumpen med mer eller mindre noggranhet, men likväl aldrig återgifvande någonting, som icke i verkligheten fins; eller hur; ni är ju öfvertygad derom?

— Hm, jag vet icke, hvad jag skall svara; jag har icke egentligen tänkt på den saken.

— Men så tänk på den då.

— För att kunna tänka i detta fall fordras det en hel hop kunskaper och insigter i fysiken och . . .

— Ni behöfver imellertid icke mycken insigt för att förstå, det naturen hvarken har några nycker eller någon oberäknelig fantasi. Alla dess krafter äro ju ordnade och verka lika noggrant och regelbundet i dag som för millioner år sedan.

— Ni nämnde likväl helt nyss ordet *slump*, och jag betviflar, att den tafla jag i morgse såg i molnen öfver sjön har något original i verkligheten.

— Hvad såg ni då?

— En stad med murar och torn, palmer, minareter, hvalfbågar, broar och dylikt, som möjligen finnes vid Bosporen eller Medelhafvets strand, men som vid Vetterns har ingen motsvarighet.

— Men vet ni då icke, att den bild ni här såg var den många gånger i molnlagren fram- och återkastade reflexen af ett föremål, som kanske i verkligheten befinner sig flera hundra mil härifrån. Optiken har sitt eko liksom akustiken, och det ni här såg var kanske det sista, svagaste och mest otydliga.

— Man skulle i det fallet någon gång kunna få se äfven det första tydliga och igenkänneliga.

— Nej, troligen aldrig, ty detta målar sina taf-
lor i rymder, dit intet menniskoöga når.

— Nåväl, antag att jag sett spegelbilden af Pera

eller Skutari eller hvilken stad som helst. Hvad vill ni säga dermed?

— Att då naturkrafterna, i den outtömliga variationen af sina sammanställningar, någon gång inför våra ögon framkalla fenomen, hvilka genom sin sällsynthet förefalla oss såsom trolleri, skulle människan, om hon kände dessa sällsynta kombinationer, sjelf kända kunna åstadkomma dem och frambringa samma resultat.

— Naturligtvis; vi hafva ju redan oändligt många bevis derpå; ni behöfver icke påminna mig derom.

— Men jag ber er likväl fasthålla denna tanke, på det ni icke framdeles skall anse mig alltför vidt-sväfvande och fantastisk; och dernäst anhåller jag, att ni icke glömmmer den hägring ni sett i dag. Och sedan jag nu sagt er detta, skall jag berätta er, hvad som hände mig för några år sedan, dess följder och de idéer, som hos mig uppstodo deraf.

Hvar och en vet, att det knappast kan finnas något angenämare än att en vacker sommarafton, då dagen öfvergår till skymning och skymningen till stilla, nästan ljus natt, att då sitta sysslolös och lyssnande till en berättelse, som intresserar oss och likasom sammanväfves med stundens tystnad och dunkel. Nu fins det för mig, och jag tror för de allra flesta, åtminstone de unga, ett visst slag af berättelser, som just synes mest tilldragande, jag menar dem, som röra sig omkring det underbara, det *anade*, det vidtomfattande okända, och det var just en sådan berättelse den lille apotekaren med låg, mild och ganska harmonisk röst föredrog, under det hans egen fullkomliga öfvertygelse om dess sanning och hans brinnande åtrå att kunna äfven inför andra skaffa klarhet och bevis för dess verklighet rörde sig i hvarje af hans ord och åtbörder.

Som han imellertid endast tänkte på sin så kallade »upptäckt» och blott hade ett »vetenskapligt in-

tressed för saken, så brydde han sig föga om de egen-
domliga karakterer och omständigheter hans berättelse
framstälde. De deri handlande personerna voro för
honom af ingen vikt; han började vid slutet och lät
detaljerna och de naturliga orsakerna till händelsen,
som han efteråt fått reda på, endast osammanhän-
gande och händelsevis framkomma.

Jag tar mig därför friheten att vända bakfram
på hans historia, eller egentligen att vända den rätt
och börja från början.

Qvarliggande bref.

Det var en mörk och ruskig måndagsmorgon i
November, det vill säga en af de mest obehagliga
dagar under hela året.

Det blåste och småregnade. De många svarta
skorstenarne från fabrikerna och gjuterierna, som ligga
utmed stranden af den kanal, hvilken skiljer Kungs-
holmen från det öfriga Stockholm, sända sin tjocka
sotiga rök ut öfver gatorna, der den tunga fuktiga
luften pressade den ned mot de smutsiga stenarne,
innan en framilande vindpust förmådde höja den öfver
de sammanträngda hustaken.

En och annan sömnig åkare skramlade förbi med
sin drocka, som skulle föra någon resande till ång-
båten, ty man hade då ännu icke kommit riktigt i
gång med jernvägarne; några arbetare, nog förnuftige
att icke hålla »fri måndag», gingo utmed husväggarne,
förbi den ännu stängda krogdörren; en gäspande skol-
gosse, stridande med sömnen och den leda känslan af
att åter börja en lång vecka med lexor och tvång,

syntes på den öde gatan, der gaslågorna tycktes vara det enda vakna och krya element i den nybörjade veckans tunga och dufna morgon.

Sant är också, att den ständigt återkommande »kampen för tillvaron» kännes ganska obehaglig under dylika förhållanden, att lifskraften förefaller lika med noll och håglöshetens sega och kalla mögel hotar att växa oss öfver hufvudet; man har kanske icke sett en solstråle på flere veckor, man har nästan glömt, att den blå himlen i alla fall finnes der uppe ofvan dimfallen, som ligger öfver oss.

Det gifves imellertid vissa spänstiga naturer som trotsa allt, till och med en kall och gråduskig novembermorgon, och bland dessa är otvifvelaktigt den unge man, som nu med brådskande steg skyndar fram öfver gatan.

Han ser sig omkring med så klara och lifliga ögon, ehuru dessa ögon kanske skulle för en skarp-synt betraktare synas något tvetydiga och opålitliga; han hvisslar så skarpt och muntert och hoppar så lätt och omsorgsfullt på de minst orena stenarne, att man tydligt ser, med hvilket intresse och hvilken friskhet han vaknat till lifvet i den mörka och sömna staden.

Han kallar sig Casper Renz af ingen annan anledning än därför, att han något namn måste ega, ty han är ett af dessa tusentals Stockolmsbarn, hvilka anse den intressanta bekantskapen med sin far såsom en lyx, på hvilken de icke hafva något anspråk, och icke heller af sin mor hafva de något ömmare minne.

Tillhörande en klass, helt egen för de stora städerna, en klass, som vanligen utmärker sig för en märkvärdig sammanställning af simpla böjelser och godt förstånd, förenadt med en seghet och härdighet i fysiskt afseende, som trotsar nästan hvarje annan

förstörande inverkan än tidens, var han en fullkomlig typ för dessa gatans barn och egde alla dess fel och förtjenster.

Då man hörde och såg honom, skulle man tro, att han, i motsats till Heimdal som var född af nio jungfrur, egde ett lika antal fäder, ty den sällsamma blandningen i hans blod lyste i hans qvicka och klara ögon och uppenbarade sig genom otaliga sällsamma kontraster.

Den unge herrn var för öfrigt tjugufyra år och skrifvare i posten. Orsaken, hvarför han denna ruskiga morgon hade mera brådtom än vanligt att komma till sitt expeditionsrum, som då ännu icke befann sig i det ståtliga palatset vid Rödbodtorget, var den, att man i dag skulle börja läsningen och bränningen af qvarliggande bref, och detta är ett ganska långsamt och tröttande göromål. Om man då har den långa vägen att gå från Kungsholmen till Lilla Nygatan, så ökar detta icke arbetets behag.

Herr Casper Renz var likväl troligen af en annan mening, ty han gick nu, kl. 7 på morgonen, denna väg alldeles onödigtvis, enär han egentligen bodde fyra trappor upp i en af gränderna mellan Skeppsbron och Österlånggatan, men, efter ett litet rummel med några bekanta qvällen förut, funnit det lämpligt och nöjsamt att följa en af dem hem, för att, såsom han sjelf uttryckte sig, »kinesa» på den glada vännens tvenne sammanställda stolar med en kappsäck till hufvudgård.

Följden af denna sinrika och beqväma anordning blef då den, att han vid uppvaknandet fann sig ligga på golfvet med de kullstjelpta stolarne öfver sina ben.

Det var nu efter denna angenämt tillbragta natt och en frukost, bestående af två krakmandlar och en konjak, som den unge postskrifvaren skyndade genom de ödsliga gatorna och, äntligen kommen till posthuset, sprang upp för dess trappor, öfverhoppande hvart-

annat steg så spänstigt och raskt, som om han nyss hvilat i den bästa säng.

— Vänta då Renz! — ropade i det samma en hes och omorgnad röst bakom honom, och en lång, blek, frusen och finmig ungdom klef långsamt in i den stora kalla förstugan, der draget kändes ännu obehagligare än det ruskiga vädret utanför.

— Åh, är det det du, Tranér! . . . För tusan, då måtte det vara sent, — svarade Renz och ämnade fortsätta sin språngmarsch uppför ännu en trappa.

— Nej, klockan har icke slagit ännu . . . Hvad skuttar du som en hare för . . . Förb—dt fjesk! — mumlade den stackars lungsigtige herr Janne Tranér, hvilken i många fall tycktes vara raka motsatsen till sin hurtige kamrat.

Ett par minuter derefter voro de båda herrarne i full verksamhet, öfvervakade af en äldre tjänsteman, som kontrollerade undersökningen af de brutna brefven.

Rasslet af papper och ljudet af skrifvande pennor, afbrutet af en eller annan fråga eller anmärkning, fortgick alltjemt; högarne af bref eller sönderslitna kuvert växte allt mer, och gaslågorna lyste med ett bländande sken öfver alla dessa prisgifna utgjutelser, ofta mycket illa skrifna, med betänklig ortografi och hieroglyfisk handstil, men mången gång röjande hjertats innersta känslor af oro och sorg, harm eller blygsel; känslor som förblifvit en hemlighet för *dem*, åt hvilka de anförtrotts, men som nu lågo här framdragna och utbredda i det obarmhertiga gasskenet inför främmande blickar.

Lyckligtvis sökte man endast »penningar eller penningars värde», och allt annat »värde» var för de likgiltiga herrarnes mekaniska granskning lika osynligt som »kejsarens nye kläder» i Andersens saga.

Den bleke herr Tranér gäspade och blinkade med röda ögon, men Casper Renz, hvilken icke sofvit mer

än ett par timmar under sin väns stolar, var vaken och kry som en ekorre.

Han var också van att, placerad på en liten och hög pulpetstol, sitta hvarje dag fem eller sex timmar vid ett fönster utan rullgardin, belyst af en lampa, hvars blanka reflekterande skärm gaf dess starka låga likhet med en fyr, utan att herr Caspers klara ögon generades mera deraf än han sjelf af att synas som i en transparent ut åt gatan.

I sjelfva verket var han en af dessa privilegierade varelsor, som aldrig generas af någonting; lika härdad till själen som till kroppen, besvärades han icke mera af blyghet, misströstan, granlagenhet eller någon af hjertats ömmare känslor än af en obäddad säng eller ett orent linne, så framt detta senare kunde döljas för andra.

Just som han bortkastade ett uppbrutet bref, som hans snabba blick genast funnit utan »värde», föll ett fotografikort ned på golvet framför fötterna af hans sömnige kamrat; hvilken nyss funnit det i ett bref och ligkiltigt kastat det ifrån sig, i det samma han slutat genomse en brefpacke och deras förman förklarar, att han gick för att frukostera.

Arbetet upphörde för en stund, och de båda skrifvarne skyndade att följa hans exempel, men Tranéer, som helt mekaniskt upptagit kortet, sade skratande, i det han satte hatten på sig:

— Min själ, tror jag icke, att detta är *ditt* porträtt, Renz.

— Ja, det är icke utan, att det liknar mig litet, om icke det der felet på kinden vore, — svarade denne, och tog i sin ordning kortet. — Hvar fann du det?

— Det var jag, som kastade det på högen; det låg i det der fula kuvertet.

Renz böjde sig ned och upptog det sista brefvet, som hans kamrat nyss uppbrutit och genomsett, men

då han vände på kuvertet, märkte han, att deri fans kvar ett litet hopviket papper, som Tranér tydligen icke observerat.

Bland alla den unge mannens lyckliga egenskaper fans äfven en aldrig svikande présence d'esprit; han hade nästan ingen erfarenhet af hvad det vill säga att blifva förvirrad eller villrådig, och i detta ögonblick fick han genast en alldeles ny ingifvelse, som han utan minsta tvekan följde.

— Se så, kommer du icke med! — ropade Tranér, som redan var i dörren.

— Jo visst, men det skulle vara roligt att veta den här »prissens» namn . . .

— Som liknar dig? Ah, hvad tjenar det till . . . det var två eller tre enskilda skrivelser i samma kuvert . . . det är de der grofva gula papperen, som ligga öfverst.

Tranér försvann genom dörren utan att fästa vidare uppmärksamhet vid sin kamrats uttalade önskan, och Renz stoppade hastigt kuvertet och alla de utvisade brefven i sin rockficka. Det var ett ögonblicks verk, och hvisslande stängde han dörren i lås och upphann sin kamrat innan denne ännu hunnit påtaga sin ytterrock.

Det var en pojkaktig nyfikenhet, skulle man kunna säga, egentligen mycket oskyldig, då dessa brutna bref kunnat lika väl granskas af honom som af någon annan och de för öfrigt redan af hans kamrat befunnits odugliga och hemfallna åt lågorna; det var ett infall, ingenting annat, men detta infall hade, liksom alla herr Caspers handlingar en ganska praktisk betydelse.

Porträttets tillfälliga tycke af honom sjelf hade gifvit första anledningen att upptaga kuvertet, och den deri funna papperslappen var nu den verkliga orsaken, hvarför han medtog och förvarade brefven.

Denna lilla episod, inrymd inom den korta tiden

af två eller tre minuter, var helt enkelt den maske-
rade början af ett brott.

De båda unga herrarne ämnade som vanligt till-
sammans äta sin frukost på en tarflig källare i grann-
skapet, men i förstugan träffade Renz en annan kam-
rat och fördröjde sig några ögonblick, så att Tranér
gick förut, och just då han äntligen vände sig om
för att följa sin vän, kom en person, som tycktes
hafva mycket brådtom, och sprang förbi honom. Trap-
porna voro våta och hala; den främmande halkade,
föll och kunde icke resa sig upp.

Renz skyndade fram, frågade deltagande huru
det stod till och försökte att hjälpa upp honom.

Det var en högväxt ung man af ungefär samma
ålder som han sjelf, af ett distingueradt utseende
och tydligen ingen Stockholmsbo, hvilket både hans
språk och hans klädsel genast röjde för postskrifvarens
vanda öga.

Han hade illa vrickat sin fot; Renz skaffade ho-
nom en droska, mottog hans artiga tacksägelser och
hörde honom befalla kusken köra till ett hotell för
resande.

Det fans intet särdeles anmärkningsvärdt i allt
detta, och Casper Renz omnämnde endast helt flyk-
tigt det lilla äfventyret för sin kamrat, då han se-
dermera träffade denne, för att motivera sin urakt-
låtenhet att infinna sig vid den gemensamma fru-
kosten.

Den främmandes drag fästes likväl i hans minne,
ehuru han icke egde den minsta anledning att för-
moda, det något sammanhang kunde finnas mellan
morgonens båda uppträden. Så var det likväl och
båda skulle sedermera hafva inflytande på hela hans lif.

Hela dagen arbetade Renz och hans kamrat till-
sammans och skildes åt som vanligt när aftonen kom.
Herr Tranér var sjuklig och stillsam; han roade sig
endast med att då och då spela domino på ett an-

språkslöst kafé, då Renz deremot nästan hvarje qväll drack och spelade kort, dansade i »Södra salongen» och sof ett par timmar hvar som helst, ignorerande alla föreställningar om trefnad, komfort och god ton.

Båda tillhörde de denna klass af unga »löshästar», som i Stockholm är så starkt representerad, dessa »bohémiens», hvilka utan alla familjeband kunna lefva och handla helt oberoende af någon annan ordning än polisens.

Olikheten dem emellan betingades af rent fysiska skiljaktigheter; och, uppriktigt sagdt, så torde det till sist just vara dessa, som utgöra den enda rättvisa grunden för vårt omdöme om menniskor.

Då Tranér liknade spindeln, som sitter helt stilla och väntar på det möjligen kommande rofvet, beredd att i brist deraf dö i sin vrå, men att också utan misskund och konsideration gripa det samma, om det kom i hans närhet, liknade Renz den qvicka och omtänksamma råttan, som springer öfver allt, hittar på allt, tager till godo allt hvad hon finner och trotsar alla de försigtighetsmått man vidtager mot dess odygd.

Denna qväll gick imellertid herr Casper Renz icke ut för att söka någon »muntration», han stannade helt tyst och stilla hemma på sitt lilla vindsrum, och hans städerska antog för alldeles gifvet, att han var illa sjuk, då hon mot vanligheten fann dörren stängd och hörde honom innanför säga, att han redan gått till sängs.

Hvarken det förmodade eller det uppgifna förhållandet egde imellertid rum.

Den glade postskrifvaren, ännu klädd i samma kostym, hvori han för två timmar sedan hemkommit, satt helt upprätt och anständigt i sin smala och hårda soffa, der han annars brukade intaga alla både möjliga och omöjliga ställningar utom *den*, som vanligen anses lämplig och passande, och skälet till detta hygg-

liga uppförande var tydligen det, att han icke visste hvad han gjorde, så djupt försjunken i tankar tycktes han vara. Anledningen åter till detta helt och hållet exceptionella både yttre och inre förhållande var ingenting annat än det »qvarliggande» brefvet, som han i hemlighet medfört från postkontoret.

Detta stora kuvert af ett segt, grågult papper, försedt i frimärket med porträttet af Förenta staternas president och Newyorks poststämpel, hade innehållit först det lilla papper, som legat särskildt och derigenom undgått Tranérs uppmärksamhet och som var ingenting mindre än ett depositionsbevis af svenska riksbanken å 20,000 riksdaler, åtföljdt af nedanstående, med en redig och vacker handstil skrifna rader:

»Fullmakt för innehafvaren häraf att lyfta förestående af mig den 1 september 1857 deponerade tjugu tusen (20,000) riksdaler riksmünt. Washington den 7 augusti 1858.

Alexander Dowerby.»

»Att herr Alexander Dowerby inför svensk-norska generalkonsulatet erkänt innehållit af förestående fullmakt och derunder egenhändigt tecknat sitt namn, betygar

Washington d. 7 augusti 1858.

E. af Wetterstedt.

Svensk och norsk generalkonsul.»

Vidare ett bref, som säkerligen blifvit helt flyktigt genomögnadt, då det endast innehöll obetydliga enskildheter, och slutligen ett längre meddelande, skrifyt på groft papper med en nästan oläslig stil och tillkännagifvande en grym okunnighet om både ortografi och satslära.

Det första brefvet med samma stil som fullmakten och dateradt en månad före denna, lydde som följer:

»Min goda tant Agatha!

Det är snart ett helt år sedan jag skref hem till tant, hvilken utom »lilla Sissi» är min enda släging och anförvandt; men jag har hela tiden flackat så vida omkring för min principals räkning, att jag kanske aldrig ens skulle hafva tänkt på hemmet, om icke Sissis medalj ännu troget hängde omkring min hals. Säg henne detta och påminn henne, att jag lofvat bära den ända till vår bröllopsdag. Skämt å sido, så hoppas jag att, om jag äfven i år kan hemskicka en så vacker besparing som de sista åren, sedan snart komma hem och helsa på tant och min lilla kusin, och hvem vet, hvad som då kan hända. Den söta ungen, jag mins henne så väl, fast det nu är sex år sedan jag såg henne och jag förmodar, att hon nu vuxit upp till en vacker ung dam, som snart fyller sina sexton år.

Tant var icke nöjd med min resa och hotade till och med en gång att göra mig arflös; men ehuru jag alltid skall vara tacksam för tants moderliga kärlek, har jag aldrig tänkt på något arf och unnar det gerna i en framtid åt Cecilia ensam; ty jag tycker bättre om att sjelf förtjena mig en förmögenhet, och detta är icke så svårt här, om man vill vara lika *ärlig*, som man är arbetsam, ty ingen vara är här så sällsynt och betalas så högt som *redbarhet*. Jag är nästan säker, att min principal fördubblar min aflöning, om jag stannar kvar till nästa år.

Det är nog sant hvad tant säger, att mina penningar kunde placeras bättre och mera räntegifvande, och om jag icke kommer hem nästa år, skall jag bedja tant, som alltid varit skicklig och road af affärer, att styra om den saken, oaktadt jag hör, att tant nu mera, äfven under vintern, bor kvar på landet i det gamla kära hemmet, der jag tillbragt så många glada stunder.

Sorgligt att höra det tants ögon blifvit så klena,

men äfven om så icke vore, skulle det kanske vara svårt att genast igenkänna mig, ty sex års strängt arbete och resor i ett mördande varmt klimat hafva nog förändrat mig. För att ni likväl icke skola blifva allt för öfverraskade af att jag blifvit så grof och gammal och vanstäld af ett stygtt ärr på högra kinden, så sänder jag mitt fotografiporträtt. Skräman fick jag af en skojar till portugis, med hvilken jag händelsevis kom i gräl på en resa.

Jag ber om min helsning till »fröken Cecilia» och hoppas, att hon ännu bibehåller något af den vänskap, hvarmed hon fordom hedrade sin gamle kusin.

Bref med den vanliga adressen kunna troligen redan i oktober träffa mig, då jag hoppas vara återkommen från den handelsresa öfver Oceanen till Kina, som jag just nu står i begrepp att företaga.

Jag förblifver städse min älskade tants vördnadsfulle brorson.

Alexander.

P. S. Jag kom icke att afsända detta bref, innan jag reste ifrån Callao, men skall nu sända det samma från första hamn med postförbindelse, hvartill vi komma, eller med något mötande fartyg.

D. S.»

Den tredje och sista skrifvelsen var något svår att tyda och hade detta utseende:

»Gamle hederslarspetter min godda ven. Jag vett inte vadd ja ska görra anat än skrifva te dej som då ja va i Ståkhholm men om du skulle flytat dän så kan väl påsten hita på dej. För lite sedan råkade vi ett fartyg i sjunkande tilstån och uptog derifrån en svensk som vi tänkte lansäta i nästa hamn för han va sjuk och dålig och hade länge legat i vatt-net. Ja va den enda svensk ombord, och han trodde att han skulle dö och gaf mig detta ineligande brev för att sända till Sverge, men se adressen som han

skrev kām åt fanders. Det gick sen olökligt för oss så att vi förlisade på höjden af Cap Comorin innan vi hunnit någon hamn och fast ja och flere af besättningen blefvo rädade så gick väl säkert den stackars sjuka herrn till botten och ja skikar nu hans bréf till dej så det ändå kāmer hem til Sverge, som han bad. Styrman Rosengren från Horten som ja träffade på här Nöjyork säger att ett norskt fartyg briggen Egeria från Drammen skulle i samma farvatten ha upptagit ett par skeppsbrutne och han trodde att deriblan åkså va en svensk så att det kunne vara ett skickelseöde om den der karlen kommit hem det jag gerna ynskar för han gaf mig både sin klocka och de pengar han hade på sig innan vi komo i vatnet. Matrosen Peterson från Ystad har hjälpt mig me de här brevet och han helsar tillika till alla hemmavarande vener och vi ynska er alla samma hälsosama tilstån.

Rasmus Petterson och A. Johnson.»

Det var nu dessa båda bref, ännu utbredda på bordet framför honom, hvilka hos Casper Renz framkallat en sådan här af djerfva och besynnerliga funderingar, att han glömt lägga upp benen på soffkanten och låtit sin cigarr slockna innan den var halfrökt.

Dessa bref hade med full rätt ansetts omöjliga att expediera, då intet annat namn än de båda enfaldiga och tanklösa sjömannens intetsägande underskrifter fans och adressen helt enkelt var till »vedsägaren Larspetter Hansson i Ståholm».

För Renz, som funnit den förbisedda fullmakten, hvarom brevet ingenting innehöll, fans likväl en vägledning i namnet derunder och en annan i uppgiften om briggen Egeria från Drammen.

Skulle han söka att få reda på de båda qvinnorna, enligt brevet de enda släktingar till den drunknade Alexander Dowerby?

Ja, naturligtvis; ty här bakom dessa halfva och

apokryfiska meddelanden låg ju verkligen både »penningar och penningars värde», det vill säga möjligheten af ett arf och vissheten om en större deponerad rumma, åtkomlig för hvem som helst.

Denna fråga hade han således besvarat med ett bestämdt *ja*. Den andra: Skulle han öppet eller i hemlighet göra dessa efterspaningar? Skulle han behålla sitt fynd för sig sjelf eller lemna det ifrån sig utan att få någon den minsta nytta eller fördel deraf? Det var denna fråga, som jagade blodet till hans vackra släta panna och gjorde hans starka klara ögon för första gången dunkla, röda och ljusskygga.

I förra fallet hade han endast att öfverlemna den funna fullmakten åt sina förmän; dermed var han ifrån hela saken men . . . skulle icke detta vara en omätlig dumbhet?

Casper Renz, som i ordets strängaste bemärkelse under hela sitt lif kämpat för sin tillvaro, egde en skarp blick och en högt uppdrifven instinkt för hvarje den minsta tillfälliga fördel i denna kamp; han företog sig aldrig frivilligt någonting, som icke gagnade eller roade honom sjelf, och han behöfde således icke så lång tid för att bestämma sig i valet mellan de båda olika sätten att gå tillväga i denna sak.

Det är besynnerligt, att då händelserna ganska sällan foga sig samman till fördel för ädla och goda handlingar, är det deremot alls icke ovanligt, att de inveckla sig på ett för dåliga eller svaga naturer särdeles frestande sätt.

De båda tillfälligheterna, att den gamla tantens svaga ögon omnämndes och att den drunknade Alexander Dowerbys ansigte tycktes hafva egt ett visst tycke med den unge postskrifvarens, afgjorde den senares öde; icke därför att de i sjelfva verket voro af någon vigt, men därför att de helt naturligt väckte hans första tanke på *möjligheten* af ett bedrägeri.

Casper Renz trädde alla fingrarne genom sitt

tjocka bruna hår, stödde armbågarne mot bordet och funderade med ögonen så orörligt och vidt uppspärade, som om det skulle varit gorgonen Medusas klassiska hufvud han haft framför sig i stället för en smutsig ljusstake med ett nedbrändt ljus.

Timme efter timme förgick. I hans verksamma fantasi framträdde så småningom en ganska skicklig och kombinerad plan att göra sig detta onyttiga och så att säga dödfödda bref till godo, och den allra första nödvändiga åtgärden i denna plan var att underrätta sig, om brefskrifvaren verkligen var försvunnen.

Det fans ett mycket enkelt medel dertill; om den oförsigtiga och föga affärsmessige fullmakten icke ännu efter en så lång tid blifvit i banken protesterad, så fans utgifvaren deraf säkert icke mera bland de lefvandes antal, och ingen menniska hade någon aning om dess tillvaro mer än den djerfve och lycklige innehafvaren deraf.

Den var af senare datum än brefvet, troligen, liksom dettas postskriptum, skrifven på hafvet om bord på det fartyg, som »påträffats i sjunkande tillstånd», och sedermera afsändt från Newyork nära ett år derefter.

Hos personer med dålig uppfostran och mycken slughet äro vanligen rättsbegreppen mycket egendomliga och förvirrade; den unge mannen fann sig icke alls generad af att »taga arf efter den okände döde», som han sjelf i tankarne uttryckte sig, men han skulle likväl aldrig hafva velat bestjåla den lefvande, och för att i alla händelser vara fullkomligt säker i detta afseende ville han söka skaffa sig upplysning, om den norska briggen möjligen haft den skeppsbrutne Alexander Dowerby om bord.

Äfven detta borde icke blifva svårt, då han visste fartygets namn och hemort.

Han hade varit så djupt försjunken i sin plan och sina så plötsligt förändrade framtidsutsigter, att

han icke återkom till verkligheten och det närvarande, förr än det utbrunna ljuset, som länge flämtat i pipan, ändtligen slocknade och påminde honom att gå till sängs.

Klockan var två på natten, men för första gången i sitt lif kunde han icke somna sedan han lagt sig; mörkrets egendomliga makt gjorde sig gällande äfven hos denne härdade och lifskraftiga natur, hvilken hittills varit oåtkomlig för hvarje svaghet och känsla af obehag.

Hela aftonen hade han varit i samma tillstånd som om han läst en mycket intressant roman, men nu framstodo med obetvinglig ängslan faran och risken af det bedrägeri han hade i sinnet.

Det var ett mycket högt och osäkert spel, han kunde icke dölja den saken för sig, ett spel, der insatsen utgjordes af hans frihet och existens såsom hederlig karl, för att nu icke tala om hans inre frid och tillfredsställelse.

Det gafs imellertid ett moraliskt likasom ett fysiskt *öfverdåd*, som ser i hvarje vågspel en oemotståndlig tjusning och som ofta icke hejdats, förr än kropp eller själ äro förderfvade.

Båda dessa öfverdrifter, dessa missriktade kropps- och själskrafter hade kommit Casper Renz till del, och han följde sin natur utan vidare resonnement och besinning.

Morgonen derpå var han åter på sin post som vanligt. Punktlig, snabb och med en ovanlig arbetsförmåga, var han omtyckt af alla sina förmän, och man beklagade allmänt förlusten af hans dugliga och användbara person, då han någon tid derefter begärde sitt afsked för att, som han sade, mottaga ett litet arf och en obetydlig befattning i landsorten.

Himlen vet, hvilken plats man i Stockholm skulle innehafva för att lemna något tomrum efter sig; man försvinner der så fort och så fullkomligt som ett

hvetekorn, taget ur en full säck, och dagen efter sedan man är borta kan knapt någon menniska förstå, huru man någonsin fått rum. Den obetydliga postskrifvarens glada umgängesvänner roade sig lika bra honom förutan och nämnde icke ens annat än i förbigående hans namn; det var, som om han aldrig funnits i världen.

Den sista qvällen, innan han reste sin väg, var han imellertid länge hos sin kamrat Tranér, med hvilken han förut mycket litet tycktes hafva sympatiserat.

Dennes rum var lika torftigt, kallt och otrefligt som hans eget, men der herskade likväl den största möjliga ordning. Egaren dammade sjelf de fula och obehväma godtköpsmöblerna och stälde dem i en nästan pinsam symetri, som verkligen påminde om en spindelväf; fattigdomen framträdde der likväl med vresig och bister min i hvarje vrå, och de båda vännernas hviskande och hemlighetsfulla samtal öfverensstämde med den dystra omgifningen, likasom det glada skrattet och det lättsinniga, tanklösa och högljudda prat, hvilket stundom brukade höras i Casper Renz slarfviga vindskammare, harmonierade med lokalen.

Kort tid efter Caspers försvinnande antog imellertid Tranérs rum ett hyggligare utseende; egaren sjelf blef mindre blek och frusen; började att blåsa flöjt om aftnarne och gick till och med någon gång på teatern för att från fjerde raden åhöra en musikpjäs. Hans värdinna, som fann att han hade bättre inkomster, egnade honom därför något mera förtroende och aktning och satte ett nytt öfverdrag på hans träsiga soffa. Med ett ord, spindeln hade troligen fått tag i något rof, och detta rof tycktes för den, som gjort sig mödan att taga reda derpå, bestå i någon sorts verksamhet som kommissionär, ty han fick numera ofta bref, förde en temligen regelbunden korrespondens och gjorde till och med resor då och då för

»juridiska affärer», som han sjelf uppgaf, då värdinnan en gång frågade derom.

Detta svar skulle kanhända hafva syntts henne besynnerligt, om hon vetat, att Tranér, lika litet som hans forne kamrat, egde någon den minsta juridiska bildning eller egentligen någon bildning alls, då hela deras vetande inhemtats i folkskolan, och denna var för trettio år sedan, eller i deras barndom, ingenting att skryta med.

Imellertid skötte han alltjemt sin underordnade tjänst i posten, men tycktes lika litet som någon annan påminna sig eller ega någon vidare beröring med Casper Renz, och dennes namn syntes aldrig på kuverten af de bref han afsände.

Två år eller tredje våren efter de båda vännernas skilsmessa och förändrade ställning stod en afton i den lilla köpingen utanför apoteket, bredvid blomster-rabatten, just på samma ställe, der jag afhörde denna berättelse, en ung flicka om aderton eller nitton år.

Hon höll i handen en flaska, som hon tydligen nyss köpt derinne, och sedan hon väl förvarat den i en liten korg, som hon bar på armen, tillknöt hon sina hattband, medan hon lutade sig ned för att lukta på ranunklerna och hyacinterna, som blommade, och ämnade aflägsna sig, då apotekaren herr Littolin, lika from och vänlig, som han visat sig för mig, stack ut sitt lilla spetsiga hufvud genom det öppna fönstret och artigt bad henne medtaga några blommor.

— Tack, herr Littolin! Det skall jag göra... vi hafva icke så vackra hemma, och tant tycker så mycket om ranunkler — svarade flickan och började ett noggrant val bland apotekarens favoriter.

— Fröken Dowerby har ändå den bästa trädgårdsmästare i trakten — sade apotekaren.

— Åhja, men jag tror, att blommorna trivas bättre här . . . vi hafva för mycket skugga hos oss; tant älskar träden ännu mer än blommorna, så att dessa få ingen sol . . . seså, nu har jag en hel bukett . . . tack och adjö!

Den unga flickan gick småsjungande och med denna mjuka och elastiska gång, som ungdomen stundom af naturen eger utan alla bemödanden.

Hon var en mycket behaglig varelse, med en växt så smärt och smidig, som den man tilldelar skogens nymfer, ett tjockt mörkbrunt hår, som krusade sig likt luggen på en fölunge öfver en låg och brun, men fin och vacker panna och en liten något uppåtsträfvande näsa, som kunnat vara mera öfverensstämmande med skönhetsreglerna, men som just passade till hennes friska bruna hy, hvita tänder och lifliga mörka ögon.

Ömsom luktande på blommorna eller svängande med dem i luften, ömsom lutande sig ned för att plocka några blåögda Myosotis i det våta diket vid vägen, än stannande och lyssnande till talltrasten, som sjöng der uppe i skogen, och bemödande sig att varsna honom der han satt på granens allra öfversta qvist, fortsatte hon, sorglöst och lugnt som ett barn, sin väg utmed insjöns strand, genom ängar och hagar fram till den vackra egendom, vid hvars svartmålade jerngrindar hon nu stannade. Det var Dowerbygård, som egdes och beboddes af hennes tant, fröken Agatha Dorothea Dowerby. Hon sjelf hette Cecilia Ellertz och var såsom fader- och moderlös uppfostrad hos tanten.

Egendomen hade vidsträckta egor, men var hvarken ståtligt eller ens väl bebyggd; den hade ett jernbruk eller rättare en spikhammare, hvilken sköttes med både drift och förstånd af sin egarinna, som allt

sedan sin brorsons bortresa för tio år sedan bott der helt ensam med systerdottern, dennas guvernant och några tjenare.

Cecilia skyndade halft springande framåt den breda sandgången öfver gården till den fula, gammalmodiga byggnaden, som hvitrappad och med sina breda, men temligen låga fönster tycktes stå och grina i solen utan skydd, då den helt och hållet saknade det öfverskjutande tak, som vi nu äro vana att se.

Det hade blifvit sent, och den unga flickan fruktade att hafva försummat den ordningsfulla och regelmessiga tantens tétimme, då hon nu såg henne stå på trappan, likasom om hon väntat på henne.

Den gamla fröken var sextio år, men såg icke så gammal ut och hennes drag voro ännu vackra och regelbundna. Hon hade haft en yngre bror och en syster; ingen af dem hade hvarken i yttre eller inre afseende varit henne öfverlägsen. Systemen hade varit en liten fjolla, barnslig och tanklös, som haft många friare och efter vanligheten och enligt sin natur valt den sämste och minst begåfvade af dessa; hon hade lefvat tillräckligt länge för att se sin förmögenhet bortslarfvad och sin man alldeles kallsinnig och dog lyckligtvis från ett par små barn, som hon icke skulle hafva haft förmåga att förståndigt uppfostra och hvaraf det ena snart följde henne efter.

Broderns historia var lika kort och lika litet intressant. Han hade varit en glad och hederlig själ, hade en vacker figur, dansade väl, red förträffligt, älskade hästar öfver allt annat och var ryttmästare vid Smålands husarer, då döden bortryckte honom just lagom, innan han blef tvungen att anlita sin äldre systers hjälp för sina trassliga affärer.

Agatha hade sett bättre ut än sin syster, var klok, praktisk och god; hon skulle hafva blifvit den bästa hustru, den ömmaste och förståndigaste mor, men ingen man hade någonsin kastat en blick af

kärlek på henne eller hviskat ett förälskadt ord i hennes öra, och de få giftermålsanbud hon haft voro så tydligen framkallade af tanken på hennes förmögenhet, att den kloka och stolta qvinnan utan tvekan afslog dem.

Erfarenheten visar oss rätt ofta liknande fall. Man kan icke fatta hvad för en hemlig och obegripelig trollformel, ett slags »noli me tangere», som hvilat öfver vissa qvinnor och tyckes beröfva dem all förmåga att röra männens hjertan — eller kanske deras sinnen — då de likväl ofta obestriddigen äro i alla afseenden öfverlägsna andra, stundom obetydliga, enfaldiga och till och med fula varelser, hvilka älskas och beundras och med hvilka man utan betänkande äfventyrar en hel lång sammanlefnad, ofta till föga glädje och gagn för båda parterna.

Det är imellertid icke sällan, som de förbisedda, att icke säga »osynliga», qvinnorna ersätta de andras brister, reparera deras fel och uppfylla deras pligter; det är stundom dessa, som med sin sjelfuppoffring, intelligens, sitt behof af verksamhet och kärlek uppsöka de öfvergifna eller vanvårdade barnen och åtaga sig moderns försakelser och vaksamhet utan att hafva erfarit fästmöns oskyldiga glädje och makans sällhet, eller som komma någon gång såsom en tröstens och räddningens engel till ett helt trassligt hushåll, der oförstånd, slarf, sjukdom, fattigdom och mängden af barn hota att bringa allt samman till undergång och elände.

Kan hända skall det blifva normalt för framtiden. De individer bland människoslägtet, som ingenting annat duga till, skola möjligen just vara bestämda att *fortplanta* det samma. En blick på de olika ländernas folkökning och statistik skulle såväl som iakttagelserna i det enskilda lifvet kunna gifva stöd häråt. Människornas samhällen skulle då få en viss likhet med biens, der de kraftfulla och öfverlägsna arbetsbien

ordna sitt släktes både bestånd och uppfostran och be-
 gagna »visen» och »drönarne» såsom otillräkneliga me-
 del och redskap dertill, sjelfva föraktande dessas under-
 ordnade drift eller befattning.

Men för att nu från alla vågade hypoteser åter-
 komma till fröken Agatha, så hade hon lyckligtvis
 endast två syskonbarn att taga hand om, men detta
 gjorde hon äfven på det mest moderliga och förstån-
 diga sätt.

Hvad brorsonen angick, så hade hon icke kunnat
 besegra hans lust att söka sig utkomst och förmögen-
 het i främmande land, och detta gick henne hårdt till
 sinnet, ty, ofrivilligt följande samma »orimliga» natur-
 lag, hvilken lemnat henne sjelf i saknad af varmare
 sympatier, älskade hon mest den temligen sjelfkäre
 och kallsinnige gossen, hvilken kanske förtjenade det
 vida mindre än den milda, glada och varmhjertade
 Cecilia, hvilken aldrig skulle hafva kunnat göra henne
 emot och som säkert, om så fordrades, en dag skulle
 vara beredd att offra sin egen lycka för den gamla
 tantens önskan och trefnad.

Det är olyckligt, det är afskyvärdt, att vi handla
 på detta sätt, men det är likväl sant, det veta vi alla,
 ty det är endast undantagsvis som rättvisan och bil-
 ligheten göra sig fullt gällande, icke endast i världen,
 utan äfven i våra egna känslor och sympatier; eller
 också fins det en högre rättvisa, hvars grunder äro
 allt för djupa att fattas, men hvilka likväl följas af
 instinkten, »den omedvetna föreställningen».

— Har tant väntat på mig? — sade Cecilia
 brådskande, då hon hunnit fram till den oformligt
 breda och stora trappan, der fröken Agatha stod allra
 öfverst med händerna i sidorna, liknande en bild i
 miniatyr af ett beläte i ett indiskt trapptempel.

— Åhnej, klockan är ännu icke nio, men du har
 varit länge i alla fall — svarade hon.

— Kanske att tvätterskorna hafva väntat på

fläckvattnet? ... Jag har det nu med mig här — tillade Cecilia och upptog flaskan, som hon medförde från apoteket.

— Nej, det tror jag inte; men jag vill önska, att herr Littolin icke gjort någon ny uppfinning igen, hvilken likasom sist förderfvar kläderna ... Om den karlen kunde lemna sina kemiska experiment och funderingar, så skulle han säkert bättre sköta sitt apotek.

— Ja, men i alla fall så är han rätt snäll och intressant att tala med, om han också icke han göra fläckvatten och ibland af misstag ger laxativ i stället för »Prinsens droppar» — återtog den unga flickan skrattande och bjöd tanten sin arm för att ledsaga henne till tébordet, som var serveradt i en stor, mycket enkelt och temligen tarfligt möblerad salong, der en betjent, af nästan samma ålder som matmodern, mycket långsamt och omständligt höll på att skära bröd, som han konstmessigt arrangerade i form af en solfjeder på en stor ostindisk tallrik med något slags orimligt flygfä måladt på ena kanten.

Fröken Agatha sjönk ned i sin mjuka länstol, öfverklädd med gult och hvitt lärft, och stödde hufvudet tankfullt mot den höga ryggyndan.

— Hvad ungdomen är behaglig ... Hvad den är ljuf och rörande — mumlade hon halfhögt, i det hon betraktade sin systerdotters varma och af helsa strålande ansigte, medan denna tillagade téet.

— Rörande, säger du tant? — upprepade Cecilia leende och frågande.

— Ja, rörande, ty man vet, att den räcker så kort och att lidandet, plågorna och döden kanske redan stå osynliga grupperade omkring den för att nästa minut bemäktiga sig sitt byte ... Man tänker på att det oskyldiga, rosiga och glada ansigte man betraktar skall i sin ordning skrynklas, fåras af tiden och tårarne, kanske förvridas af plågor och slutligen stelna i döden, och då denna tanke tränger sig på det

ängsliga modershjertat, då suckar man så tungt som jag nu gör.

— Men tant, huru kan du tänka så der när du icke haft några egna barn?

— Ja, det är besynnerligt . . . Men jag förmodar, att hvarje god och tänkande qvinna representerar en del, den bästa delen, af den moderliga principen i naturen; det vill säga medlidandets, kärlekens och det eviga fortvarandets princip — sade tanten halfhögt och mera för sig sjelf än för att besvara den unga flickans anmärkning.

— Det är i alla fall fasligt ledsamma och onödiga betraktelser det der — återtog Cecilia med endast en helt flyktig känsla af obehag och utan den minsta uppfattning af sanningen deri, ty, lyckligtvis, är ålderdomens erfarenhet obegriplig för ungdomen, eftersom både dess egenskap och dess sällhet just beror af denna okunnighet.

— Jag kom att tänka på din mor — sade tanten, likasom ursäktande.

— Hur såg hon ut tant? . . . Var hon vacker?

— Jag vet inte det, mitt barn . . . men hon var mycket ung — svarade fröken Agatha, likasom om hon dermed fullkomligt skildrat alla systemens egenskaper och förtjenster.

— Liknar jag henne mycket?

— Nej, icke i mer än ett afseende.

— Och hvilket är detta?

— Din friska, liffulla ungdom.

— Aek tant! — utropade Cecilia skrattande — då liknar jag väl lika mycket dig och alla andra menniskor, som ännu lefva och lefvat i alla tider.

— Nej, långt derifrån . . . Men gif mig nu mitt té, innan det kallnar . . . Vet du, jag drömde i natt så lifligt om Alexander — tillade hon efter en stunds tystnad och rörde tankfullt i tékoppen.

— Nå, då förstår jag, hvarför tant varit så melankolisk hela dagen.

— Du sörjer honom icke mera, Cecilia?

— Jo, ähjo; då man skref till oss, att han var död, mins du väl huru sorgsen jag var i flere dar . . . Men det är snart tre år sedan . . . Dessutom, kom ihåg, hvilket barn jag var, då han reste; jag mins honom knappt . . . Men det oaktadt anser jag mig nästan som enka och tänker aldrig gifta mig — sade Cecilia rätt muntert, under det hon bredde sig en ny smörgås.

— Han höll också mycket af dig.

— Ja, han var snäll mot mig, och jag tyckte om honom; men nu saknar jag honom mest för din skull, efter du aldrig kan trösta dig öfver hans förlust.

— Det egna är, att jag aldrig riktigt kan tro på hans död . . . Det förefaller mig, som om jag ännu väntade honom — återtog gumman med långsam och tankfull röst.

— Det är därför, att du älskade honom så högt.

— Ja, kanhända. Men han förtjenade det äfven . . . Det var en ovanlig gosse, så stolt och oegenyttig, så energisk och duglig till allt hvad han företog sig.

— Men jag har hört, att han äfven var mycket envis.

— Det var karaktersstyrka . . . Ack, hvarför skulle jag icke få se er båda förenade och lyckliga tillsammans, som jag hoppades.

— Derför att sådana idealiska äktenskap, som vårt skulle hafva blifvit, aldrig i verkligheten finnas till, efter hvad du sjelf många gånger sagt — inföll Cecilia ironiskt.

— Nej, åtminstone har jag aldrig sett något . . . Men om han en dag återkom . . .

— Huru kan tant ens ett ögonblick förutsätta

något sådant? . . . Om han lefde, skulle han väl hafva gifvit oss någon underrättelse under denna långa tid.

— Det är sant, men hvem vet, i hvilka öden han kunnat komma; man har så besynnerliga historier om skeppsbrott och underbara räddningar . . . Jag kan aldrig glömma den oförklarliga omständigheten, att då jag för ett år sedan, och således långt efter hans förmodade död, ville lyfta det kapital han hemskickat och som deponerats i banken, voro dessa penningar borta, redan uttagna på grund af en fullmakt, skrifven och undertecknad af Alexander sjelf.

— Men tant såg ju icke den der fullmakten?
— sade Cecilia eftersinnande.

— Nej, naturligtvis; det var min kommissionär i Stockholm, som skulle ombesörja saken . . . Jag tror mig emellertid minnas, att denna fallmakt var skrifven, sedan skeppsbrottet skulle hafva inträffat . . . I alla händelser voro penningarne uttagna långt efteråt.

— Nå det är ju möjligt, att hans begäran derom icke hunnit verkställas så tidigt, att han hunnit få någon nytta deraf.

— Men det kunde också hafva varit något be-
drägeri . . . Hans underskrift kunde hafva varit falsk, och jag har ofta tänkt, att det vore min skyldighet mot dig och mot Alexander sjelf ifall han lefde, att anställa en undersökning härom . . . Tjugu tusen riksdaler äro ingen bagatell.

— Nej, men hvad skulle man vinna dermed?

— Troligtvis ingenting; och det är detta, som kommit mig att förblifva overksam . . . Om jag imellertid kunde hoppas, att Alexander sjelf fått nytta af sina hopsparade penningar . . .

— Jo tant, det är jag säker om; han har troligen behöft dem till någon handelsaffär . . . Han brukade ju icke skrifva ofta och ingick aldrig i detaljer eller redogjorde närmare för sina företag — sade Ce-

cilia med en ton som antydde, att hon ansåg ämnet mindre intressant och helt och hållet uttömdt.

— Nej, det är sant — återtog tanten suckande och sköt sin stol från bordet.

— Vill tant gå och lägga sig genast? . . . Kanhända jag skall ringa efter Lina?

— Åh nej, det är för tidigt ännu; jag kan icke somna, natten blir så lång . . . Jag skall först genomse bruksräkningarna, som man lemnat upp för dagen.

— Jag är säker, att när tant får bada och andas hafsluft vid Särö, så kommer du att sofva så djupt och godt som jag . . . Men hafva vi ännu icke fått svar derifrån?

— Jo redan i går.

— Och jag, som icke fått veta det! Ha vi fått rum? Får jag läsa brevet? — utropade Cecilia ifrigt.

— Det ligger derinne på mitt skrifbord; men jag ångrar nästan beslutet om denna resa — tillade fröken Agatha helt tyst för sig sjelf.

— O, tant, hvad vi skola roa oss! . . . Hvad det blir förtjusande att resa så långt! . . . Att se hafvet, som jag så mycket önskat! — fortfor den unga flickan, dansande omkring på golfvet som en snurra, strålände af glädje och hänförelse öfver det väntade nöjet.

Fröken Agatha såg på henne med ett melankoliskt småleende, och Cecilia fortfor med denna oemotståndliga pratsamhet och ifver, som företrädesvis vid hoppet om en bal eller en resa bemäktiga sig unga flickor.

— Ack min Gud, att Henriette skulle falla på den dumma idén att helsa på sin syster just nu — utropade hon otåligt, under det hon med en häftighet och brådska, som om resan skulle hafva skett samma qväll, öppnade dörrarne till ett stort gammalmodigt skåp och utdrog derur klädningar och tygstycken, som

hon utbredde öfver allt i salongen, för att derigenom njuta en försmak af sin väntade lycka och redan börja de invecklade planerna för sin viktiga utstyrel.

Henriette var ett hyggligt fruntimmer om några och tretio år, som varit hennes guvernant och som för tillfället egentligen saknades såsom rådgifverska och åhörarinna af de viktiga toilettförlagen: att vända somliga plagg ut och in och bakfram, flytta garneringarna från det ena stället till det andra, klippa alla större tygstycken i smala remsor, skarfvva ihop till större bitar de som redan voro sönderskurna, och med ett ord åstadkomma så mycket bråk och besvär som möjligt.

— Hvad det är ledsamt, att Henriette är borta! — upprepade Cecilia ännu en gång, sedan tanten lemnat henne ensam med hennes funderingar och hon sjunkit ned på en stol, beskådande med så djupsinnig och inspirerad min en gammal nettelduksklädning, som om hon deraf tänkt framtrolla åtminstone en kröningmantel.

Nära en half timme förgick med den noggranna mönstringen af skåpets brokiga innehåll, och hela förrettningen skedde under halfhög sång eller små afbrutna anmärkningar, som ingen hörde.

Hvem skulle väl också varit i stånd att återgifva dessa barnsliga uttryck eller skildra detta hänförande virrvarr af egendomliga fantasier, detta oskyldiga nonsens af glada föreställningar och obestämda förhoppningar om nöje och lycka, som svärma omkring i en ung flickas hjerna lika tjusande och på en gång betydelsefulla och betydelselösa som fogelns sång om våren.

Onyttigt, dåraktigt, idel fåfänga och behagsjuka, skola de vresiga och gamla kanske säga, som hafva glömt, att de sjelfva varit unga, eller måhända i sjelfva verket aldrig varit det; glömt, att vigten och värdet

af de föremål, som göra oss lyckliga och väcka våra illusioner om lifvet och framtiden, alltid äro relativa och i sig sjelfva fullkomligt likgiltiga, glömt, att glädjen öfver en balklädning, en vacker uniform, buren för första gången, eller hvilken småsak som helst är liffigare, oskyldigare och kanske mindre dåraktig än våra senare års sötsura framgångar och tvetydiga nöjen.

Fröken Agatha tänkte åtminstone så, der hon småleende, men utan ogillande, från kabinettsdörren betraktade sin systerdotter, under det hon hviskade helt tyst för sig sjelf:

— Jag förstår det nu . . . det är kanske sådan man skall vara för att blifva älskad; jag har aldrig varit ung på detta dåraktiga sätt, aldrig trott på lifvets grymma, ständigt upprepade förräderi, som man kallar ungdomens lycka . . . Det är måhända därför, som de unga af instinkt hafva flytt mig, likasom biet flyger likgiltigt förbi den blomman, hvilken icke i sin kalk har någon honung . . . Det var först, då mitt ansigte öfverensstämde med mina känslor och föreställningar, som man fann sig väl bredvid mig.

Hade hon rätt? Hvem vet det?

Ändtligen steg Cecilia upp, kastade undan och ordnade i en hast det chaos hon åstadkommit och utbrast litet förlägen vid upptäckten, att tanten ännu icke gått till hvila:

— Jag är riktigt trött åt allt sammans.

— Verkligen . . . Är det icke snarare mörkret, som tvingar dig att lemna ditt skräp? — sade fröken Agatha skrattande.

— Nej tant, du får icke tro, att jag är så barnlig, som det ser ut för ögonblicket . . . Det var endast en paroxysm, framkallad af den plötsliga glädjen öfver vår afgjorda resa.

Var lugn mitt barn, du behöfver icke ursäkta dig och blygas öfver din oskyldiga förnöjelse.

— Men Henriette och äfven du sjelf har sagt, att endast fjollor finna nöje i dylikt.

— Ja, om det är deras *enda* nöje, om de aldrig, äfven sedan de blifvit gamla, kunna höja sig öfver toilettbestyren och dylikt, då äro de verkliga . . .

— Fjollor . . . icke sant?

— Kanhända, men de äro oftast sjelfva mycket belättna och lyckliga deraf . . .

— Ack, tant, ironien i dina ord skrämmer mig mera än något annat från alla mina klädningar och band.

— Jag behöfver icke skrämma dig, mitt stackars barn; du har allt för mycket känsla och förnuft för att allt för länge finna nöje deri.

— Nå, jag är glad att du säger så; ty jag vill ega förmåga att fatta allt hvad lifvet ger: dess lidanden, dess pligter, vore de än aldrig så svåra, lika väl som dess strålande, solljusa fröjd — återtog Cecilia hastigt med djup och uppsvallande känsla.

Tanten skakade på hufvudet med betänksam min; den unga flickans ord hade med ens hoppat öfver hennes horisont; hon förstod henne icke rätt, och kysande henne moderligt på pannan sade hon godnatt och lemnade rummet.

Det händer stundom, att vårt ödes trådar, spunna af de gamla Parcernas hårda, obevekliga fingrar, börja från olika sidor af deras eviga blåntätte och så fjeran ifrån, att vi aldrig skulle kunna tro dem angå oss, men likväl småningom närma sig, sammanlöpa och trassla ihop sig omkring oss på ett ganska fatalt sätt.

Just den aftonen, då Cecilia, sorglös och med glada förhoppningar, draperade sina gamla klädningar under bemödande att omskapa dem efter sista mode-

journalen, kastades öfver sjö och land den raket af energiska tankar och beslut, som skulle falla ned i hennes hem, spridande olycksfulla eldgnistor omkring sig.

Det var i den gamla, både vackra och fula, praktfulla och ruckliga, forna, fria riksstaden Frankfurt am Main, der floden flyter lugn och bred som en sjö under den fem sekler gamla stenbron med Carl den stores bild, der de romerske kejsarnes kröningssal och alla deras porträtt visas, der Schiller och Goethe blifvit förevigade och der man slutligen efter alla dessa maktens och snilletts förstar äfven kan beskåda penningefurstarnes, de famösa herrarne Rothschilds, fädernem på gamla Judegatan — der satt denna samma vackra vårafton en ung man i ett litet rum, som egentligen liknade ett dufslag och som också troligen varit begagnadt dertill.

På venstra stranden af floden ligger den gamla staden, till stor del rucklig, konstig och hemlighetsfull, sträckande sina smala, krokiga gränder och hopgyttrade hus uppåt höjden och med en befolkning, som till största delen utgöres af arbetare, judar och denna namnlösa klass af båda könen, som lefver Gud vet huru och på hvad sätt.

Här, nästan allra högst upp, fanns ett besynnerligt hus med ett torn på taket. Dess egare, som var fågel- och grönsakshandlare, bar det betecknande namnet Drill och hade hela sin lokal full af fjäderfän af alla sorter, från små rödnäbbade javasparfvar, kanariefoglar, starar, näktergalor, papegojor och dufvor till höns och kalkoner. De skarpa, hvarandra öfverröstande drillar, kackel och sång, som utgjorde en aldrig tystnande konsert af skilda oljud, hade troligen jagat granarne på flykten, ty huset låg temligen isolerad, och den enda hyresgästen bodde i det lilla tornet på taket.

Denna var en vacker ung man, som kan tagas för en student, der han nu sitter med en liten platt mössa skjuten på sned öfver det långa håret, med det stora

skägget och den klumpiga tobakspipan af porslin med sitt spetsiga oljehus, samt omgifven af böcker, hvilka uppfylla nästan hela det lilla rummet.

Han är imellertid bokhållare på ett af de större handelshusen i Frankfurt, och det är endast språk som han studerar med sådan flit, då han icke är fördjudad i någon resebeskrifning, hvilken i synnerhet intresserar honom på hans lediga stunder.

Det är en arbetsam och ordentlig ung man, som bott der ett helt år, alltid betalt sin hyra i förskott och af sitt värdfolk är ansedd som engelsman, ty han kallar sig Barklay och talar en temligen god engelska, om hvares rätta och naturliga uttal likväl hvarken herr Drill eller någon af hans familj kan döma.

Den unge herrn tyckes imellertid i dag icke vara mycket intresserad af sin bok, som han håller i handen, ty han gäspar gång på gång och tyckes nästan färdig att falla i sömn, då han plötsligt väckes upp af ett dofvare och mera ovanligt buller midt i fågelsången och hönskacket. Det var ljudet af grönsakskärran, dragen af en liten åsna och ännu uppfylld af sallat, kål och fågelburar, hvarmed herr och fru Drill återkommo från den ruskiga, mörka och medeltidslika saluhallen der nere i staden, der de dagligen sutto med sina varor.

Herr Barklay gick fram till det öppna fönstret och såg dem passera den klumpiga öfverbygda gårdspörten, som liknade en klockstapel, han såg äfven, huru husets äldsta dotter planterat hela taket fullt nedanför hans upphöjda bostad med kuddar, blomkrukor, fågelburar, kläder och orent linne, som borde torkas, och slutligen sin minsta lilla bror, hvilken ännu låg i lindan och likasom allt det andra behöfde solas och vädras.

Det der är mycket vanligt i de fattigare husen af de tyska städerna, och herr Barklay borde hafva hunnit vänja sig dervid, men likväl tycktes han finna

det mindre behagligt, ty grimacerande och mumlande någonting, hvars betydelse hvar och en skulle hafva uppfattat, oberoende af hvilket språk han begagnade, stängde han fönstret och drog sig tillbaka med sådan häftighet, att han stötte hufvudet mot taket, som invid väggarna var mycket lågt.

Knappt hade han lugnat sig efter detta nya obehag innan man knackade på hans dörr, och då han öppnade lemnade honom herr Drill ett bref, som hade Stockholms poststämpel och var adresserad till herr Thomas Barklay, Frankfurt, a. M., poste restante.

En blyxt af glädje efter kanske många gånger sviken förhoppning lyste i den unga mannens ansigte, då han mottog brefvet af den småleende och välvillige fågelhandlaren. Denne hade knappt stängt dörren efter sig, innan han afslet kuvertet.

Vid de första raderna skiftade han färg och blef allt mera blossande röd ju längre han läste och slutligen, i det han häftigt reste sig upp och återigen stötte hufvudet mot taket, utropade han på fullkomligt god svenska:

— Funnen således! Upptäckt! . . . Ändtligen, ändtligen vet jag då, hvarthän jag skall vända mina blickar . . .

Och i sjelfva verket, då han nu stod vid fönstret och lät sina skarpa, klara ögon med en nästan triumferande glädje irra norrut öfver floden och staden, hade dessa ögon samma intensiva glans som en falks, då denna, hvilande på orörliga vingar, länge spanat efter rof och slutligen mellan tufvorna, djupt under sig, varsnar den lilla lärkan, hvilken i sitt bo icke anar, att hon redan är bränmärkt af döden.

Det lilla rummet, der han endast midt på golfvet kunde stå rak, syntes honom tydligen i detta ögonblick allt för trångt och outhärdligt; han satte på sig sin hatt och störtade ut.

Morgonen derpå anhöll han om sitt afsked från

kontoret, der han arbetade; ännu samma dag packade han ihop sin lilla kappsäck och tog afsked af familjen Drill, och fyra dagar derefter sitter han i ett rum på ett hotell i Malmö, instängd tillsammans med den ännu lika magre, tystlåtna och osynlige herr Tranér från Stockholm.

De båda herrarne hafva ett mycket långt och viktigt samtal, innan de åter skiljas. Herr Tranér återvänder om aftonen till sin tjänst i hufvudstaden, och knapt tre dagar efter detta möte befinnes den förmente engelsmannen herr Thomas Barklay vara inlogerad på gästgifvaregården i den lilla köpingen helt nära Dowerbygård i Småland.

Källarmästaren hade med all möjlig omsorg iordningställt det bästa rummet åt en så notabel resande, som den främmande syntes vara, i synnerhet som han sade sig hafva rest många år i främmande länder och nu kommit hem till sitt fädernesland för att kanske just i denna trakt, som han företrädesvis älskade, köpa en egendom och slå sig ned för alltid.

Det var naturligt, att han under sådana omständigheter ville lära känna alla herrgårdar deromkring, att alla traktens ståndspersoner, deras namn och familjeförhållanden intresserade honom, och den tjänstaktige värden var mycket villig att berätta allt hvad han visste i detta fall.

Den resande kallade sig endast herr Alexander, och han hade icke bott på gästgifvaregården i tre dagar, förrän hela köpingen och hela granskapet visste om hans närvaro, och källarmästaren började mot honom iakttaga att visst uppförande af hemligt förstånd och lät undfalla sig uttryck om, att han genast gissat hvem han egentligen var och till och med rätt väl igenkände honom, ehuru det var hela tio åren, sedan han sett honom.

Herr Alexander såg brydd ut vid dessa anspelningar och uttalade sin förvåning öfver dessa besyn-

nerliga hågkomster, som han lamt och småleende förnekade, och källarmästaren blef deraf så stadfast i sin öfvertygelse, att han tillbjöd sig att med liflig ed bestyrka den resandes identitet med en viss ung person, hvarom man för tre år sedan mycket talat och som nu af sina släktingar begräts såsom död.

— Akta er, — svarade herr Alexander leende. — De der släktingarne skulle kanske icke gerna vilja kännas vid den återuppståndne och icke tacka er för ett dylikt påstående.

— Å, ni vet allt för väl hvilka jag menar, och den gamla fröken skulle väl i stället blifva sjuk af glädje . . . man påstår till och med, att hon afvisar alla fröken Cecilias friare bara därför, att hon ännu hoppas på sin brorsons återkomst.

— Är det möjligt! . . . Ack den förträffliga, älskade tant Agatha! — utbrast herr Alexander öfverraskad, alldeles ofrivilligt och med så djup rörelse, att han måste vända sig bort och öfverfara sina ögon med näsduken.

Källaremästaren var nära att qväfvas af belåtenhet och stolthet öfver sin skarpsinnighet och sin iråskade delikata ställning och gick att skaka hand med sin gäst på ett triumferande sätt och under betydelsefull tystnad.

— Hon har då haft många friare, den unga fröken? — återtog herr Alexander med låtsad likgiltighet.

— Jo, derom kan ni vara säker, och det är ju naturligt, en så rik flicka . . . Gamla fröken, hennes moster, har lagt ihop vackert för hvarje år; hon lever icke upp fjerdedelen af sina inkomster, säger man; hon har alltid skött sina affärer bättre än någon karl, och det påstås, att fröken Cecilia, då hon gifter sig, genast får en hemgift af ett par hundra tusen . . . Hon är också ensam arfvinge nu, sedan hennes kusin

drunknade för tre år sedan — tillade källarmästaren småleende och med en slug blinkning.

Herr Alexander afskedade värden och sade, i det denne skulle lemna rummet:

— Hör nu, herr källarmästare, jag hoppas att ni är en så klok och grannlaga man, att ni icke utsprider något sqvaller om mig och för andra framställer edra egna besynnerliga gissningar . . . Ni sade nyss, att den gamla fröken Dowerby skulle kunna bli sjuk af glädje, och ni förstår väl, att dylika historier kunde blifva mycket obehagliga för mig . . . Hvar och en vill sköta sina affärer, som han för godt finner, ser ni.

— Ja, mycket riktigt; alldeles det; det är just hvad jag sagt; när hvar och en sin syssla sköter, så går allt väl ehvad oss möter, som det står i abc-boken.

— Om jag icke hade ansett er för en så hederlig och pålitlig person med godt omdöme, så skulle jag aldrig hafva kommit att bo hos er.

— Jag hoppas också, att ni icke skall ångra detta; jag har alltid bemött mina gäster på ett schangtligt sätt och icke lagt mig uti hvad som icke angått mig — sade gästgifvaren smickrad och gick bugande sin väg.

— Det är *han*, brorsonen, den drunknade Alexander Dowerby, det är klart som dagen . . . Serratri, sådan uppståndelse det skall bli i hela socken! — mumlade gästgifvaren förnöjd, under det han gick utför trappan och helt hastigt eftersinnade, hvilka möjliga fördelar han sjelf kunde ha af saken.

— Det här går bra! — hviskade i sin ordning herr Alexander, då han gick ensam och uppdragande sin plånbok tog han derur ett fotografiort, som han betraktade med uppmärksamhet, under det han långsamt gick fram och tillbaka på golvet, och hvar gång han kom till väggen der spegeln hängde kastade han en blick deri.

Slutligen stannade han, beskådade ömsom i glaset sitt eget ansigte med pröfvande noggranhet och ömsom kortet, som han höll framför sig och hvars bild var ovanligt klart och väl tagen samt af en storlek, som då ännu icke brukades hos oss.

Denne man, som för två år sedan hetat Casper Renz och som redan då egt en viss likhet med det porträtt han händelsevis funnit, skulle nu med största sannolikhet af hvem som helst kunnat anses för dess verkliga original, ty hårets läggning, det tjocka skägget och till och med ögonens uttryck voro i detta ögonblick öfverensstämmande med fotografien: man skulle kunna tro, att den intensiva *önskan* att fullkomligt likna det samma i förening med den beständiga åsynen deraf åstadkommit detta underverk, som likväl icke kunnat öfverflytta det långa ärret på Alexander Dowerbys kind till Casper Renz — en sak, som också var alldeles öfverflödigt, då ingen i Sverige visste om eller hade sett det samma.

Granskningen tycktes hafva utfallit till den förmente herr Alexanders belåtenhet, ty han gömde åter kortet i sin plånbok, påsatte hvisslande sin hatt och gick ut med samma min af sorglöshet och lyckligt sjelfförtroende, som han egt i hela sin lefnad och som var hans verkliga och ovärderliga kapital.

— Cecilia, har du hört det märkvärdiga rykte, som spridt sig? — sade ett par dagar derefter den återkomne guvernanten, mamsell Henriette Lugngren, till sin forna elev, då de båda fruntimren en stund voro ensamma i Cecilias kammare.

Mamsell Henriette var en liten fetlagd person med utstående ögon och gult hår; hon utmärkte sig

egentligen för ett mycket fromt utseende och för att ännu aldrig hafva haft någon egen vilja och mening.

— Det är högst besynnerligt! — tillade hon, då hon icke genast fick något svar.

Den unga flickan stod framför spegeln sysselsatt att tillknäppa sin klädning och ordna sin krage, efter en långsam och viktig profning af något bland dessa plagg, som skulle illustrera hennes tilltänkta badresa, och kammarpigan hade nyss aflägsnat sig med detta bråksamma och konstiga arbete; det var kanske därför som hon icke strax uppfattade guvernantens fråga, men nu vände hon sig om och rodnade, Gud vet hvarför, hon sjelf visste det åtminstone icke, men det händer hvarje ung flicka, då hennes hjerta är oroligt och hon känner sig i fara att kanske mista det samma, att hon rodnar för allting både med och utan skäl.

— Du har bestämdt hört det, — återtog mam-sell Henriette småleende.

— Nej, jag har icke hört någonting . . . Hvad menar du?

— Jo, kan du väl föreställa dig att åtskilliga personer påstå sig hafva hört med full säkerhet, att din drunknade kusin, Alexander Dowerby, skulle vara hemkommen.

— Alexander, ah! . . . — utropade Cecilia med en ton af så egendomlig öfverraskning, att den icke motsvarade, hvad guvernanten väntat, och förvånad tillade denna:

— Du hade i alla fall någon aning derom?

— Nej, jag försäkrar dig . . . Huru skulle jag kunna falla på en så orimlig idé?

— Men du ser så besynnerlig ut . . . Det var likasom du skulle hafva tänkt på honom.

— Tvärtom . . . det var just honom jag minst tänkt på . . .

Cecilia hade fått en allt högre färg, och Henriettes nyfikenhet och förundran stegrades.

— Det här är för löjligt! — utbrast slutligen den unga flickan skrattande — jag måste berätta för dig alltsammans.

— Hvad är det då, något missförstånd, eller opassande gyckel kanske?

— Ja, i sanning *opassande*, i fall så är, ty om ett dylikt rykte kom till tants öron, skulle det ju på det allra smärtsammaste uppröra henne.

— Jag har just tänkt det samma och ämnade verkligen förbjuda domestikerna att nämna något härom.

— Det hade varit väl, om du äfven verkställt denna förnuftiga afsigt; nu är det kanske för sent.

— Åh, jag vill icke tro det — sade Henriette flegmatiskt — men hvad var det nu du skulle berätta?

— Åh, en småsak, ingenting annat, men som i alla fall troligen står i sammanhang härmed . . . Medan du varit borta har jag fått en vana att spatsera ensam om aftnarne ibland, och på en sådan promenad för ett par dagar sedan mötte jag på vägen åt köpingen en främmande ung herre, som hade ett ganska behagligt utseende, och som du vet att vi känna alla grannarne på långt afstånd här i trakten, så förstod jag, att det var en resande. Han helsade artigt, frågade om Dowerbygård, sade sig ämna stanna ett par dagar för att bese de förnämsta egendomarne här omkring, ursäktade sin djerfhet att våga tilltala mig, men hoppades, att man icke här behöfde iakttaga samma etikett och stelhet som på Stockholms gator och pratade, med ett ord, rätt gladt och angenämt ända tills vi skildes åt, då jag en stund derefter vände om hem.

Det var knappt en fjerdedels timme vi voro tillsammans, men under denna tid uppfattade jag, att han helt nyss var hemkommen från ett längre vistaude utomlands, att han icke önskade någon högre lycka än att nu få stanna i sitt fädernesland för alltid, men att detta icke berodde af honom sjelf. Och tillika fann jag att han icke hade den minsta reda på sitt lands

hvarken flora eller fauna, ty han kallade pyrolerna, som växte utmed vägen, för hvitsippor, en gärdsmyg för en gråsparf och trodde att stararne voro trastar.

— Och du har sedan icke återsett den der okunnige främlingen?

— Jo Henriette, just i går, då jag stod en stund och metade vid ruddammen nederst i parken, kom han åter promenerande på vägen, och då han fick se mig, stannade han utanför staketet, och vi vaxlade några ord.

— Och detta har du alls icke omtalat?

— Nej, jag vet verkligen icke, huru det kommit till . . . det var ju ingenting att berätta . . .

— Tycker du det . . . du, som kan så väl och ofta så löjligt återgifva hvarje småsak och som brukar roa oss med de komiska och skämtsamma skildringarna af dina små äfventyr.

— Ja, men det här föreföll mig icke komiskt.

— Det förefaller icke heller mig så; tvärtom ganske allvarsamt . . . Sade han icke sitt namn, din okända riddare?

— Han kallade sig endast Alexander.

— Se der! det är utan tvifvel den der främlingen, som gifvit anledning till det besynnerliga ryktet.

— Ja, naturligtvis . . . det var detta, som förvånade mig, då jag nu kom att tänka på hans namn.

— Mins du icke din kusin?

— Nej, jag tycker mig endast ha en obestämd hågkomst af en hygglig ung man i ljusa sommarkläder och halmhatt, men det är egentligen hans kostym, som sväfvar för mitt minne . . . Jag var ju också knapt mer än nio år, då han reste sin väg, och ehuru ett porträtt af honom vid tjugu år sitter i tants kabinett, så vet jag icke, om det liknade honom.

— Vet du, Cecilia, jag har en aning om att den der främlingen verkligen är Alexander Dowerby som återkommit — sade mamsell Henriette med ett ovanligt lifligt och intresserat uttryck.

— Men kära du, kom då ihåg, att tant för tre år sedan fick bref från hans husbonde i Amerika, hvilken noggrant omtalar skeppsrottet och berättar och beklagar hans död . . . Jag tror icke, att en enda af fartygets besättning blef räddad . . . och det kan icke vara något tvifvel om sanningen af denna underrettelse.

— Jag tror, att du skulle icke tycka om att återse honom?

— Jo, hvarför icke det . . . men . . . jag skulle icke vilja, att den der främlingen vore han . . .

— Hvarför det? . . . du fann ju denne behaglig? . . .

— Ja, men . . .

— Men han skulle komma att fråntaga dig hälften af ditt kommande arf.

— Det var icke derpå jag tänkte . . . Tant har alltid sagt, att Alexander var den mest oegennyttiga människa i verlden, men jag tror icke, att han var det mera än jag . . . Min förmögenhet skulle i alla händelser vara tillräcklig för mina behof och pretentioner — sade Cecilia allvarsamt.

— Nå, jag skämtade bara . . . Men låt oss i alla fall förbereda tant Agatha en smula . . . Tror du icke att det vore bäst?

— Gör det, om du vill, men jag säger icke ett ord om dessa barnsliga föreställningar, som endast skulle plåga och uppröra henne . . . Om Alexander verkligen lefde, så skulle han mycket säkert hafva skrivvit innan han sjelf kom — återtog Cecilia i det samma hon med sin guvernant återvände till salongen.

Der inne var fröken Agatha just sysselsatt att öppna den nyss ankomna postväskan, och då de båda fruntimren syntes i dörren, ropade hon glädtigt åt dem.

— Se här flickor ha ni nya tidningar, bref, böcker och modejournalen!

Cecilia skyndade fram, men hann icke ens öppna den dyrbara och välkomna journalen, innan Thomson, den gamle betjenten, inträdde med en mycket häpen och förvirrad min och vinkade hemlighetsfullt åt henne.

— Hvad är det Thomson? — frågade leende den unga flickan, som icke mera tänkte på det samtal hon nyss haft.

Henriette deremot, som ännu icke kommit från sina fantasier om en stundande öfverraskning, skyndade sig att höra hvarom frågan var, då den gamla fröken, som, ehuru hon hvarken såg eller hörde rätt väl, likväl inom sitt eget hus observerade och hade reda på allt hvad som tilldrog sig, genast märkte den gamle tjenarens villrådighet och ropade till honom:

— Kom hit, Thomson! Hvad vill du?

— Det är en främmande herre derute, som frågar, om han får göra herrskapet en visit — sade betjenten tvekande och med en min, sådan som då han på julaftonen brukade bära in julklapparne.

Guvernanten och Cecilia vexlade en blick af häpnad och oro, och fröken Agatha återtog:

— Hvem är det? Hvem talar du om?

Thomson räckte henne triumferande och småleende ett visitkort på en bricka, och hans matmor tog det helt likgiltigt.

Knapt hade hon emellertid uppfattat namnet Alexander Dowerby, som hon omläste flera gånger, förr än hon uppgaf ett rop af bestörtning, villrådighet och smärta, reste sig upp till hälften, men sjönk i det samma halft afsvimnad tillbaka i sin stol.

— Nåväl, Cecilia, hade jag rätt? — hviskade förebrående guvernanten, som skyndade att hjälpa och understödja den vanmäktiga gumman.

Det var imellertid ingen svimning; den gamla fröken sansade sig genast, reste sig upp, och ännu misstroende hvad hon sett utropade hon tvekande:

— Alexander Dowerby! . . . Min högt älskade brorsons namn! Hvad betyder detta?

— Det betyder att han sjelf är här . . . vid edra fötter . . . i er famn, om ni tillåter det, kära dyra tant Agatha! — sade i det samma med glad, men dämpad röst den unge man, som så hastigt rest från familjen Drill i Frankfurt, bott hos källarmästaren i den närbelägna köpingen under en hel vecka och nu värnadsfull och med en förträfflig hållning stod i fröken Dowerbys salong.

Rop af öfverraskning och glädje, tårar, omfamnningar och frågor, som icke hunno besvaras, omvexlade naturligtvis i häftig och öfversvallande förtjusning å alla sidor, och först efter flere minuters förlopp kunde det komma till en mera sansad och lugn granskning af person och förhållanden.

Huru var det möjligt att betvifla denna lycka, så oväntad och otrolig den än var, och då den återuppståndne brorsonen med en skålmaktig min kysste sin vackra kusins hand och med en lycklig blandning af broderlig hjertlighet och beundrande ömhet sade: Kära lilla »Sissi», tillåter du, att jag ännu kallar dig så, och förlåter du, att jag ville se och lära känna dig en smula, innan jag visade mig för tant — så behöfdes det knapt något vidare för att häfva alla tvifvel, ty detta förtroliga smeknamn var ju endast känt inom familjen.

— Du har sett Alexander och icke igenkänt honom, Cecilia, huru var det möjligt? — sade fröken Agatha.

— Ja, jag tror icke tant sjelf skulle hafva igenkänt mig, om jag presenterat mig under ett annat namn — svarade Alexander muntert.

— Jo, derom är jag öfvertygad — inföll gumman med kärlekens tillit och godtrogenhet, under det hon aftog sina glasögon, torkade dem omsorgsfullt och påsatte dem åter för att så noga som möjligt kunna beskåda den återfunne.

— Men du är likväl mycket förändrad, det måste jag medgifva . . . det der stora skägget känner jag icke igen, håret ljusare, hyn mörkare, och sedan har du något i hela ditt väsen, något . . . jag vet icke, hvad det är . . .

— Jag är väl något mera grof och manlig? — gissade Alexander med oro och ihågkommande uttrycken i det kvarliggande brevet.

— Nej tvärtom . . . jag skulle säga mera frihet och pojktighet, än du någonsin hade i din barndom . . . Du var alltid förr mycket allvarlig, till och med något stel och butter . . . det är verkligen besynnerligt.

— Ack tant, detta är väl endast tillfälligt . . . nu i återseendets glädje. Om jag var *allvarlig* förr, så borde jag vara *dyster* nu . . . Tyvärr har jag icke upplevat något lyckligt under dessa båda sista år, och det är så godt först som sist, att jag säger den sorgliga sanningen; jag återkommer fattigare än jag reste . . . jag har ingenting räddat mer än mitt lif och min kraft till nya ansträngningar, sedan jag först någon tid fått hemta litet solljus och värme i det älskade hemmet.

— Som du nu aldrig mera får lemna, så länge jag lefver — inföll tant Agatha lifligt. — Men berättat oss nu, huru det är möjligt att efter tre års tystnad och försvinnande och, då vi begråtit dig såsom död, vi nu helt plötsligt återse dig.

— Icke i dag, tant . . . Det är en så lång och pinsam historia. Så lycklig som jag i början af min resa för tio år sedan var, så har olyckan sedan jag sista gången lemnade Callaos hamn alltjemt förföljt mig på olika sätt.

— Du hade imellertid här redan ett litet vackert kapital?

— Ja, men som nu är försvunnet spårlost, som snö för solen.

— Det var då verkligen du sjelf, som lyftat pengarne i banken?

— Ja tyvärr; jag hoppades dermed kunna göra en lycklig affär, men som helt och hållet gick förlofad.

— Nåväl, vi skola icke tala mera derom i dag. Olyckligtvis tyckas mina sorgliga aningar vid din afresa slutligen hafva besannats . . . men nu har jag dig åtminstone åter.

— Och jag skall börja om igen; jag är ju ännu icke trettiotvå år.

— Du fylde dem i höstas, mins du icke det?

— Jo, minsann, det hade jag glömt, och Cecilia, som endast var så här hög, när jag sist såg henne, hon är väl nu aderton år?

— Nitton, min herre, inföll Cecilia leende.

— Ah verkligen! . . . Och kanske redan förlofvad?

— Nej, Gudskelof — sade tanten med betydelsefullt eftertryck.

— Mins du, Cecilia, medaljen, som du band omkring min hals? — frågade Alexander med en varm och lifvig blick.

Den unga flickan rodnade och sade halfhögt:

— Ja, den ligger väl nu på botten af Indiska hafvet, der skeppsbrottet skedde.

— Nej, den ligger här vid mitt hjerta — återtog Alexander med oförsigtig tanklöshet. — Låt se, om du mins, huru den ser ut?

— Åh, skulle jag icke minnas den . . . Jag hade fått den af tant att leka med och ansåg den som en stor dyrbarhet . . . den brukade ligga i den der gamla korgen, som ännu står på ateniennen, bland andra saker, som du kanske känner igen. För att vara uppriktig, så qvarstår medaljen bättre i min hågkomst än du sjelf . . . Den är också mera oföränderlig, ty den är af brons, temligen stor, med Napoleon den

förstes bild på ena sidan och på den andra Segerns gudinna, som med en lagerkrans i handen svärfvar öfver ett slagfält; den preglades till minne af slaget vid Lodi och hade en latinsk inskrift derom . . . Man har sagt mig, att morfar, som deltagit i Napoleons krig, skulle ha fått den.

— Alldeles rätt; och mins du äfven, hvad jag sade, då du fästade den om min hals?

— Nej, det kan jag icke påminna mig — svarade Cecilia med en liten min af förlägenhet, som visade den listige herr Alexander, att hon verkligen hört och mycket väl mindes de ord som stått i brevet.

— Jo, jag sade, att jag ständigt skulle bära den, men icke visa dig den förr än på vår bröllopsdag.

— Åh, sade du verkligen så, Alexander! Det har jag icke vetat om — inföll tant Agatha förnöjd och klappade den återfunne brorsonen på hufvudet.

— Det var ett skämt naturligtvis . . . och för att hålla ord, så får du kanske icke återse den förr, än jag är död — tillade Alexander med vördnadsfull och allvarlig röst, i det han fäste ögonen nästan bedjande på sin kusin.

Cecilia, som icke låtsade förstå denna alltför tydliga blick, vände sig bort och svarade ingenting.

— Vi få väl se . . . Men akta dig Alexander att skrämma Cecilia med några anspelningar på framtiden, ty du bör veta, att hon har hittills haft en synnerlig motvilja för äktenskap — tillade tanten, alltjemt kärleksfullt strykande med handen Alexanders hufvud, medan han satt framlutad bredvid henne.

— Min Gud, hvad ditt hår har blifvit tjockt . . . Du skref en gång, just i det sista bref jag någonsin fick, att du blifvit nästan skallig.

— Gjorde jag det . . . Åh, det var väl efter en svår feber, som jag kommer ihåg, att jag hade . . . Det växte till sedan så mycket bättre, tror jag.

— Så besynnerligt allt detta är! . . . Tio år, hvilken lång tid! Det är icke oväntadt, att du har förändrats. Tycker du, att allt är sig likt här hemma . . . Och gamle Thomson, kände du igen honom?

— Ja, genast, och det allra bästa var, att han kände strax igen mig; jag kunde icke låta bli att omfamna den hedersgubben.

— Det tror jag nog — inföll Cecilia — Han hade redan förut hört, att du var återkommen.

— Huru kunde han höra det? — frågade tanten förvånad.

— Jo tant, jag vågade icke visa mig strax för er; jag fruktade att skrämma er, och dessutom visste jag icke, om ni ville erkänna och mottaga den stackars skeppsbrutne och återuppståndne och därför slog jag mig ned i köpingen och hörde mig litet för först, om man ännu mindes mig här . . . Tio år äro, som tant nyss sade, en lång tid, fullt tillräcklig att blifva glömd och ovälkommen.

— Hos mig? — sade tant Agatha förebrående.

— Kanske icke så mycket hos tant, men . . . tänk om Cecilia hade varit gift, huru skulle väl hennes man hafva tyckt om en släkting, hvarpå han icke gjort räkning, helst han icke kände min karakter.

— Det är sant; men nu är det godt, som det är . . . Ja, ja många förändringar ha verkligen skett här må du tro . . . Doktorn, som alltid kom att spela sitt parti med oss om qvällarne, han är död och just ingen af dina forna vänner och jennåriga finnas kvar i trakten.

— Så mycket bättre — tänkte herr Alexander med växande mod och svarade helt högt och efter-sinnande: — Jag mins knappast hvilka de voro?

— Åhjo, först unge Brenner, som nu är borta på mötet, men som du snart råkar, och den förre adjunkten i församlingen, som nu är gift med Ulla Tellman; du mins ju prostens äldsta dotter?

— Ja, jag tror... en vacker flicka!

— Åhnej, hon är rödhårig och halt, men snäll och förståndig.

— Ack ja, det är sant, nu påminner jag mig...

— Du menade säkert lilla Lovisa; hon dog i lungсот förlidet år, strax efter fadern, ty prosten är också borta; men hvad som säkert skall glädja dig är att Ventzel Hogenskild, din skol- och akademikamrat, blifvit tillförordnad härads höfding här: ni voro ju så goda vänner; han talar så ofta om dig och blef djupt bedröfvad öfver din förmodade död... Han är en skarpsinnig och talangfull jurist, endast två år äldre än du, som du vet, men vald till riksdagsman; han kommer just hem i dagarne, förmodar jag... Men hvad du är blek, min gosse! Du mår bestämdt illa? — tillade fröken Agatha afbrytande med oro sin berättelse, då Alexander, under denna skärseld af gamla vänner och förhållanden svettades af ångest och kände sin existens hänga på ett hår.

Detta hår, hvarpå oförsyntheten och det djerfva bedrägeriet ofta hvilat, tyckes emellertid ega en styrka och seghet, som är otrolig, och då mamsell Henriette just i det samma inkom med tillsägelse, att soupén var färdig, kände sig Alexander räddad för ögonblicket.

Qvällsvarden gick för sig utan vidare prof. Cecilia var mycket tyst, och han fann med någon oro, att hon oafbrutet och med tankfullt utseende gaf akt på honom, men den öfverlyckliga tanten och den alldeles obekanta och något enfaldiga guvernanten hjälpte och understödde hans nästan dumdristiga intrig på ett så lyckligt och oväntadt sätt, att man skulle kunnat tro dem vara i hemligt förstånd med honom. På samma vis var det med tjenstfolket; dylika människor hafva vanligen rätt mycken fantasi, men sällan något omdöme, och om man en gång lyckats få dem in i

en viss tankegång eller vissa vanor, är det sedan icke lätt att få dem derifrån. Allesammans, både de som fordom sett den försvunne Alexander Dowerby och de, som icke gjort det, trodde sig nu med all säkerhet igenkänna honom och den enda anmärkning, som den gamle betjenten gjorde, var den, att »unge herrn» blifvit mycket mera vänlig och pratsam och dessutom vuxit ganska betydligt sedan han reste bort vid tjugutvå års ålder; men ehuru detta senare förhållande var temligen ovanligt, så var det dock ingen absolut omöjlighet, och ingen fäste sig dervid.

Den första viktiga aftonen var således lyckligt passerad, men då herr Alexander af Thomson förts till sitt rum och i den mjuka, välbäddade sparlakansängen drog sidentäcket öfver sin plebeiska lekamen, hvilken var alldeles känslolös för denna lyx, mumlade han betänksamt för sig själf:

— Det här måste gå fort, om det skall gå väl. Och dervid hade hans ansigte ett uttryck, som mycket mera liknade en okynnig och oförskämd skolpojkes än en listig bedragares.

Då alla i huset gått till hvila och sjelfva den gamla fröken somnat in under rörda och tacksamma känslor öfver denna glädjedag, hvilken lofvade att uppfylla alla hennes käraste önsknigar, satt Cecilia vid fönstret i sitt rum, ännu vaken och halfklädd med hufvudet fundersamt stödt i handen.

De nya och besynnerliga tankar, som trängdes i hennes hjerna, hade alldeles förlamat hennes verksamhet midt i bestyret att ordna sitt hår för natten, och nu hängde detta i mörka och djupa vågor ned öfver axlar och rygg, medan kammen låg på golvet och den unga flickans djupa, uttrycksfulla ögon, orörliga och drömmande fästes på den ännu svagt gulglänsande nätthimlen i vester öfver skogstopparne.

Det var mycket stridiga känslor hon erfor vid den plötsliga åsynen af denne åter uppståndne kusin.

Hon hade lemnat pligten att kamma och reda ut sitt hår för det långt svårare företaget att söka reda sina egendomliga intryck, och med en sällsam och oförklarlig instinkt om någon fara, en känsla af tvekan och oro, upprepade hon halfhögt och omedvetet samma ord:

— Om det bara icke hade varit Alexander!

Hon visste icke egentligen hvad hon menade dermed, men i hennes själ hade uppstått en motsägelse och förvirring, som plågade henne.

Första uppenbarelsen af främlingen på landsvägen hade varit så behaglig. Denna sorglösa, friska kraft, som tycktes kunna trotsa allt och som kvinnorna, med deras ofta öfverdrifna och sjukliga känslighet, så högt värdera hos männen, var just den starka sidan och det egentliga behaget hos Casper Renz, hvilket icke förfelat sin verkan på Cecilia. Men i afton hos den återkomne kusinen var detta betydligt minskadt och en sällsam slapphet, skygghet och eftergifvenhet för alla meningar tycktes i stället utmärka honom.

— Det var ju i alla fall helt naturligt, att han icke framstod den här första qvällen så der tanklös och öfverdådig, full af barnslig tillit till ödet och sig sjelf, då han just hade att berätta alla sina motgångar — tänkte den unga flickan — helt olika var det, då han, som främling, med henne pratat om allmänna förhållanden och icke hade något skäl att dölja eller underordna sin verkliga karakter.

Men huru som helst, så kände sig Cecilia icke väl till mods, ty saken var, att hon allt sedan barn-
domen vant sig att betrakta den af inbillningen utsmyckade och af tanten lofprisade kusinen såsom sin man. Gud vet, hvilken fullkomlig person i verkligheten skulle hafva kunnat motsvara detta ideal; det säkra är åtminstone, att Caspar Renz — äfven oändligt förbättrad till utseende och sätt, som han nu verkliga var — icke liknade detsamma.

— Imellertid kom nu denna kusin, fattig och olycklig af lidanden och motgångar, åter till sitt hem; han tycktes så ödmjuk, så öppen hjertig och god, han älskade henne redan, ty troligen hade han, likasom hon sjelf, bevarat minnet af tantens lifliga önskan att se dem förenade, en önskan, som han nu vid Cecilias åsyn tydligen med förtjusning delade.

Hvad skulle hon väl göra? Huru handla under dessa kinkiga förhållanden? Hon kände sig af medlidande och ömhet dragen till den verkligt behaglige unge mannen, hon fann nöje i hans sällskap och hade ingenting att anmärka mot honom, så länge han för henne var en främling, men att gifva honom namnet Alexander Dowerby eller det ännu dyrbarare af make syntes henne orimligt, nästan motbjudande. Huru olyckligt imellertid, att den stackars Alexander skulle återkomma för att efter alla sina lidanden röna äfven i hemmet och hos henne samma otur, tänkte Cecilia med en suck.

Oegennyttig och uppriktig, som hon sjelf var, anade hon icke att den så kallade kärleken har oändligt många grader och färgskiftningar och att man skall hafva bra goda ögon eller en lång erfarenhet för att kunna bedöma den rätt och gifva den dess verkliga värde.

Olyckligtvis, eller kanske lyckligtvis, har man vid nitton år mycket dåliga ögon i detta fall.

Hvad den förmente Alexander angick, så hade han nästan hela natten, trots sin vanligen djupa och ostörda sömn, den dunkla och obehagliga förnimmelsen af den der dyrbara vännen, skolkamraten, riksdagsmannen, med hvilken fröken Agatha hotat honom och som i drömmen tycktes honom med utbredda armar stå vid hans säng för att tilldela honom sina fruktade välkomsthelsningar.

Men så fort han väl blef vaken på morgonen, hade han genast färdig en ganska sinrik plan för att undkomma dessa.

Egenkär och dumdristig som han var, trodde han sig hafva märkt, att Cecilia icke var likgiltig för honom, och hvad tanten angick, kunde man icke missa taga sig om hennes ömhet och önsknings för sina båda syskonbarn. Han ämnade därför genast meddela sina släktingar, att han redan sökt och fått en förmanlig plats, i Köpenhamn till exempel, och borde på en bestämd dag der inträffa, men han hade icke kunnat komma fosterjorden så nära utan att först återse hemmet och sina kära anförvandter; vore det nu »någon ruter i kvinnorna», som han i tankarne uttryckte sig, så borde en förlofning så godt som genast ske, innan han reste, och det blef sedan hans omsorg att icke förr än vigseln vore försiggången, om ens då, återkomma till Sverige.

Man samlades till kaffebordet, som var dukadt med ovanlig festlighet. Cecilia, som glömt sin oro, kom frisk och strålande från trädgården med en hel bukett af doftande vårblommor. Hon hade öfver sitt ansigte detta skimmer af ungdomlig sorglöshet och lycka, som, likt daggen på rosorna, endast glittrar i lifvets likasom naturens morgonstund.

Det är skimret af en lycka, som man väntar, utan att veta derom eller känna dess namn; som inbillningen skapar af allt och af intet och som beror af luften och solen och vårt unga, varma och friska blod.

Allt i huset var trefnad och munterhet. Tant Agätha hade gjort sin toilette med en viss omsorg, hennes gråa lockar voro större och slätare än vanligt, hon hade en vacker krage och såg ut, som om hon ämnat sig i kyrkan; mamsell Henriette var klädd med skärp och bröstrossett, och sjelfva Thomson hade en ren »nattkappa». Med ett ord, öfverallt låg denna ton af glädje och festlighet, som man kanske endast på landet kan åstadkomma och erfara vid ankomsten af en kär och välkommen gäst.

Hvem kan slutligen beskrifva herr Alexanders glädje, då den gamla fröken, sedan han meddelat henne sin nyss utfunderade anspråkslösa framtidsplan, hvilken vittnade om så mycken energi och outtröttlig arbetslust, utbrast med hjertlig belåtenhet:

— Nå, det der passar alldeles förträffligt, ty precis samma dag, eller i morgon åtta dagar, hade vi bestämt att inträffa vid Särö, der vår läkare påstår, att jag skall tillbringa ett par månader; vi tänkte resa om fredag, och du följer då med oss. Hvem vet, om vi icke kunna inhibera det der Köpenhamska förslaget, så att du i stället stannar hos oss i Särö . . . du kan väl behöfva att vara i ro och lugn någon tid.

— Visa mig icke en sådan lycka, tant! — sade Alexander i höjden af sin förtjusning och med uppriktigt hjerta. — Den är tyvärr omöjlig, kom ihåg, huru fattig jag är och att denna plats är för mig en så mycket större fördel, som den kanske är början till en ny bana, der jag äntligen kan vinna, jag säger icke mera som förr en förmögenhet, men åtminstone bergning.

— Ja, ja, det är mycket rätt och förståndigt taladt det der . . . Vi få väl sedermera besluta om saken, då du hunnit blifva litet mera förtrolig i hemmets förhållanden.

Efter frukosten fanns icke längre någon möjlighet att undkomma tantens ifriga frågor och hennes intresse rörande brorsonens underbara räddning och ofriga öden.

Det var en kinkig och vågsam sak; men Casper Renz hade under två hela år i synnerhet beredt sig på denna historia, och tack vare dess noggranna inöfvande och det tålmodiga studiet af många dylika händelser, i förening med något upphjelpande af hans mycket klena geografiska kunskaper, kunde han verkligen afgifva en fragmentarisk berättelse, ett slags resumé, ofta afbruten af tystnad, rörelse och ett mycket

skickligt framställt bemödande att vilja undvika all effekt eller väcka medlidande.

Slutligen steg han upp helt tvärt, förde näsduken öfver pannan och sade med låtsad skämtsamhet och en viss ärlig rättframhet, som fulländade hans framgång:

— Ni förstår nog, mina damer, att i ett sådant lif som mitt finnes mycket, som man icke vill omtala . . . Ni skulle kanske både afsky och beklaga mig, mer än jag verkligen förtjenar. Låt mig därför tillsvi-
vidare, eller tills vi blifva mera bekanta, slippa att påminna mig dessa ledsamma och ofta ruskiga äfventyr, hvori jag råkade mot min vilja, efter det första olyckliga skeppsbrottet vid Cap Comorin.

Tant Agatha slöt honom rörd i sina armar, och Cecilia trodde i sitt hjertas oskuld, att det förtegade i hans forna lif i alla fall icke kunde lända honom till skam och vanheder, det enda, som hvarken hon eller tant Agatha skulle kunnat glömma eller förlåta.

Förmiddagen förgick på det mest lyckliga och angenäma sätt, ehuru herr Alexander, som i sjelfva verket aldrig förr varit förtroligt tillsammans med bildade och väl uppfostrade qvinnor, började känna en viss orolig aning om sin moraliska underlägsenhet, på samma gång som han rönt den egendomligt förtrollande verkan af detta helt nya lif.

Gång på gång tänkte han helt ofrivilligt och utan att förstå verkliga skälet dertill: »Det är en lycka, att den der berättelsen om mina öden redan är gjord, ty nu skulle den förefalla mig mycket svårare att framföra, och i morgon vore den kanske omöjlig.»

Han anade imellertid icke, att denna tanke var i hans själ den första omedvetna gryningen af bättre och ädlare känslor.

Just som han lyckönskade sig att hafva öfverstått alla svårigheter och njöt af det alldeles nya och sällsamma välbefinnande han kände bredvid Cecilia, hördes bullret af en vagn, som körde upp på gården.

— Det är gamle häradshöfding von Lützow, med sin syster friherrinnan Hogenschild, — sade Henriette, som satt vid fönstret.

— Tänk, hvad tant Bertha skall blifva förvånad att återse dig, Alexander! — inföll Cecilia och skyndade ut för att mottaga de främmande.

— O himmel! Hvem är nu tant Bertha! — mumlade den förfärade unge mannen, som i förstone icke rätt kunde återkalla sina så väl inlärdas lexor och upplysningar; men som han begagnat sin tid hos källarmästaren i den lilla köpingen så väl som möjligt, fattade han sig genast och sade högt:

— Är Ventzel Hogenschild gift?

— Nej, det är gamla friherrinnan, mor till den unge häradshöfdingen, er skolkamrat och vän, som tjenstgör i sin morbrors, gubben Lützows, ställe . . . Jag spår att hon skall blifva mindre glad än öfverraskad af att se er, ty hennes son har länge suckat för Cecilia, och den unge baronen kan behöfva ett godt parti . . . Se så, nu vet ni litet, huru sakerna stå här hemma, — sade skrattande guvernanten och steg upp.

— Hvad de nu skola beskåda och examinera mig! om jag rent utaf skulle försvinna? — återtog Alexander, som under dessa skämtsamma ord ville dölja sin ångest.

— Nej, det går icke an, ni skulle föröfrigt strax blifva förekallad, och jag är säker, att bara ni öfvervunnit den första känslan af blyghet och obekantskap, så skall ni strax igenkänna edra gamla vänner.

— Det är troligt — mumlade Alexander, som i detta ögonblick kände en stark lust att kasta sig ut genom fönstret.

I detsamma öppnade Thomson tamburdörren, och fröken Agatha inkom från sängkammaren, på samma gång som de främmande infördes i salongen.

Det gick omkring för Alexanders ögon, som om han svängt i en karusell; den djerfve och lättsinnige

äfventyraren hade en paroxysm af verklig feighet, hvarunder hela den sedvanliga helsningsscenen med utrop, förundran och lyckönskningar brusade förbi hans öron, som om han stått i en qvarn, och han vaknade först till fullt medvetande, då Cecilia lade sin hand på hans arm och sade vänligt:

— Jag förstår nog, att du skall finna det obehagligt att bli så här beskådad och omtalad som ett underdjur, min stackars kusin.

— Ja, så är det verkligen . . . men jag flyr till dig; du måste blifva min räddande engel i denna labyrinth af frågor, som jag icke kan besvara — hviskade Alexander tillbaka med låtsad skämstamhet och återvunnet mod.

— I sanning — sade friherrinnan, som samtalande med fröken Agatha, under det hon oafbrutet betraktade den olycklige Alexander — jag har aldrig sett en person som undergått en större förändring . . . Man skulle säga, att han icke är densamme.

— Men jag igenkände honom likväl strax, och äfven Thomson gjorde det genast — svarade tanten.

Friherrinnan Hogenschild var ett långt magert fruntimmer med stor krokig näsa, skarpa drag och en magnifik hållning; hon påsatte nu sin pince-nez och lät den nykomne undergå ännu en mönstring.

— Ja, som jag säger, dessa tio år hafva haft en obegriplig verkan — tillade hon efter ett par sekunder med ett artigt småleende och lät pince-nez en falla ned i sitt knä.

— Just icke obegripligt i mitt tycke — återtog fröken Agatha — ty Alexander var då han for bort ännu en yngling, och han är nu en man; dessutom måste ju resor och ansträngningar, sjukdomar och lidanden af flera slag förändra en person under så lång tid.

— Det är sant; men allt detta brukar väl sällan föryngra och försköna någon.

— Åh, nu smickrar du honom allt för mycket, min goda Berta.

— Nej, det är mitt fulla allvar; jag såg icke hr Dowerby så ofta, innan han reste; men jag mins mycket väl *karakteren* af hans utseende, och det är just denna, som nu synes mig förändrad. Jag skulle vilja omvända dina ord Agatha och säga, att han reste bort som en *man* och har kommit igen som en *yingling* — sade friherrinnan leende.

— Det der var i sanning en tvetydig artighet — inföll Alexander, som bemödade sig att deltaga i de öfrigas munterhet.

— Jag nekar icke dertill . . . man vinner icke er nuvarande liflighet och ledighet utan att förlora något af den trovärdiga svenska stadigheten, hvilken ni för tio år sedan tycktes mig representera . . . Ni var hos Ventzel några dar, innan ni reste, mins ni det, och stannade till och med qvar öfver natten . . .

— Åh ja, det mins till och med jag — inföll Cecilia. — Ventzel skjutsade hem Alexander i sin lilla gigg med Diana, som då nyss var inkörd, och det hände någon liten olycka under vägen . . . Kommer du icke ihåg det?

— Det var just med anledning deraf, som jag påminde mig, att Ventzel vid hemkomsten berättade ett litet exempel på ert trygga och egendomliga sätt att se saken — återtog friherrinnan.

— Det mins jag icke alls — svarade djerft och glädtigt den förmente kusinen, som ändtligen återtagit sin rätta natur och nu på vinst och förlust kastade sig in i samtalet, der han redlös famlade i ett fullkomligt mörker, men litande på sin tur och själsnärvaro kände, att han måste beherska detsamma eller alldeles göra fiasco.

— Det är en egenhet med mig sedan jag kom hem — tillade han — att jag känner mig mer främmande, tafatt och glömsk, än jag förut trodde mig

vara . . . jag tyckte mig minnas allt så väl, och nu finner jag mig likväl, som om jag vore i en annan värld . . . Ni måste hafva öfverseende med mig, mitt herskap, jag är ännu en vilde, med själ och sinne uppfyllt af hemska och upprörande scener och äfventyr; det är ett sådant underverk, att jag nu är här, att jag ens lefver, ty jag låg senast på ett lasarett i Bombay, sväfvande mellan lif och död, i flera månaders tid . . . Jag behöfver tid för att kunna sätta mig in i hemmets och mina gamla vänners förhållanden.

— De . . . de . . . det . . . är my . . . mycket . . . högst naturligt — stammade den gamle häradshöfdingen, som hade haft ett anfall af slag och nu var klen och stundom hade mycket svårt att uttrycka sig.

— Ja, det fattar man fullkomligt — inföll friherrinnan. — Men det skall bli oändligt intressant att en gång få höra litet om edra resor och äfventyr.

— Och för mig skall det kanske framdeles bli ett nöje att återkalla och berätta dem . . . men nu . . . nu sträfvar jag just att lösslita mig ifrån dem . . . ty hemmet är här så ljuft och fridfullt.

Hans röst var så sympatisk och hans utseende så melankoliskt vid dessa ord, att friherrinnan gjorde en gillande och bejakande rörelse med hufvudet och hennes bror sade långsamt och med ansträngning:

— Mycket riktigt! . . . Mycket rätt, min unge vän . . .

— Ventzel skall bli bra glad att återse er, men imellertid skall jag, när jag skrifver, icke underrätta honom om er ankomst; vi skola öfverraska honom, jag är säker på att han icke skall igenkänna er.

— Ja, det skall bli så mycket roligare . . . den käre, hederlige Ventzel! — inföll Alexander, som hoppades att undkomma detta nöje.

— Ni voro ännu bra pojaktiga och barnsliga, när ni sist voro tillsammans, churu ni var tjuguet och Ventzel tjugutre år . . . mins ni, hur ni stöpte

kulor tillsammans för att skjuta till måls på en gammal dörr, men råkade i stället att skjuta ihjäl en kalv, som sprang förbi?

— Åhja, det tycker jag mig verkligen komma ihåg . . . Det blef ett verkligt rörande spektakel, och kalffen måste slagtas, tror jag — svarade Alexander, som tyckte att han kunde våga denna hypotes.

— Den slagtades verkligen — sade friherrinnan med ett listigt leende.

— Ni fick ett styggt brännsår vid den der kullstöpningen . . . er venstra hand bär säkert märke deraf ännu. Låt mig se! — tillade hon i samma ton.

Ehuru Alexander verkligen egde en ovanlig présence d'esprit, kunde han icke motstå den ögonblickliga instinkten att först söka dölja handen, innan han, med bättre omdöme, sjelf öppet beskådade den samma och sade likgiltigt:

— Ärret syntes verkligen en tid, men nu är det borta . . . jag har fått så många skråmor och bytt om hud så ofta, att nästan ingenting af min gamla meniska återstår.

— Ja, det är just detta jag misstänker — återtog friherrinnan med ett mycket oskyldigt och vänligt leende, men som likväl jagade en rysning öfver Alexanders rygg.

— Dyra Cecilia, försök då att vända samtalet på någonting annat än min obetydliga person — hviskade Alexander med tillgjordt komisk ängslan. — Jag uthärdar icke längre med dessa ständiga minnesblommor, som regna öfver mig. Jag håller med om allting, bara för att säga något och gör derigenom en eländig figur.

Cecilia skrattade och kastade sig hastigt in i konversationen med en anmärkning om den tillämnade badresan och indrog sedan »den goda tant Bertha, som hade en så odisputabel smak och omdöme i toilettväg,»

i åtskilliga viktiga förtroenden och öfverläggningar, som lemnade Alexander en smula fred.

Denne tog tillfället i akt att smyga sig på sitt rum, fördömande inom sig den vådliga belägenhet, hvori han kommit, och kännande med förskräckelse, att den djerfhet och det lättsinne, som hittills varit orsaken till hans framgång, för hvarje minut som flydde minskades på ett oförklarligt sätt, nästan i samma mån som han allt mera behöfde det.

Saken var, att han icke i verkligheten var tillräckligt samvetslös för det bedrägeri, han börjat och att det alltid är de svaga och inkonsekventa skälmarne, som misslyckas och stanna på halfva vägen, antingen denna väg är den dåliga eller förbättringens.

Slutligen kom bud, att man skulle soupera. Han vågade icke uteblifva, och som han ohjelpigt var och förblef aftonens »*pièce de résistance*» och föremålet för allas intresse, så hade tant Agatha burit ut hans porträtt för att anställa en offentlig jemförelse.

Denna kunde icke blifva farlig tycktes det, ty den nittonårige studenten i svart frack och hvit halsduk, med kvinlig hy, himmelsblå ögon och väl slät-kammadt hår, skulle säkerligen lika litet hafva liknat den tretiotvå-årige verkliga Alexander Dowerby, som den nu liknade den forne postskrifvaren Casper Renz, och anmärkningen, att håret blifvit ljusare och ögonen grå, besvarades med en allmän öfverenskommelse, att hår och ögon stundom ljusna, under det att hyn mörknar af vistelsen i ett varmare klimat.

Värre var, att den gamle långsamme häradshöfdingen, som också skulle betrakta taflan, kom att vända den afvig och dervid observerade några ord skrifna på baksidan.

— Ill . . . ille fa . . . ci . . . et — stammade han med slö och tankspridd min.

— De der orden har du sjelf skrifvit, Alexander, och ditt namn med årtal och dato står inunder —

sade tanten och räckte porträttet åt sin brorson. — Jag glömmet aldrig hvad jag blef rörd och glad, då du skänkte mig denna målning, och jag trodde mig också förstå, hvad du mente med de latinska orden.

— Så mycket bättre — svarade Alexander skratande — ty sannerligen jag sjelf vet, hvad jag mente dermed.

— Åh, om du tänker på daton, så . . .

— Det hjälper icke — återtog han med fullkomlig uppriktighet.

— Öfversätt endast orden på svenska, så återkommer kanhända er ungdomstanke — inföll friherrinnan.

— Ack min nådiga friherrinna, då man som jag i tio år flackat världen omkring, så glömmet man sin latin.

— Och den der viktiga dagen också, den 28 maj 1857?

Alexander kände, att han bleknade vid hennes betydelsefulla blick och småleende, men svarade käckt:

— Äfven den har rent af försvunnit ur mitt minne.

— Dagen för din studentexamen! — utropade Cecilia förvånad. — Du behöfver verkligen en längre tid ställas under uppsigt af våra lärer och penater, min kära kusin, innan du kan erkännas för en äkta Dowerby — tillade hon med en liten min af ogillande och missnöje.

— Det är sant; glöm icke denna förståndiga åtgärd, Cecilia, ty det tyckes, som om din kusin legat i Lethes vågor i stället för i Indiska hafvets — sade friherrinnan småleende, i det hon pådrog sina handskar för att fara hem.

— Mathias! — ropade friherrinnan och stötte på sin bror, hvilken, då vagnen kommit i gång, genast fallit i en stilla slummer. — Mathias, vet du, att jag skulle icke velat hafva försummat den här visiten på Dowerbygård i afton.

— Jaså — svarade den gamle häradshöfdingen gäspande.

— Det var verkligen intressant att återse Alexander.

— Jaha; han ko-kom o-oväntadt . . . det va-var ett misstag att . . . att han drunknat . . .

— Eller också att han verkligen lefver . . . Vet du, att det hänger icke rätt ihop med den der menniskan.

— Hu-hur då . . . e-en rätt hygglig ung man.

— Ja, men det är icke naturligt, att man kan så förändras.

— Me-me-men kära du ti-tio år.

— Den förändring jag menar sker icke ens på trettio; det är ju en helt annan människa än den vi förr hafva sett. Alexander Dowerby var alls icke älskvärd, han var tystlåten, butter och envis, utan tecken till geni eller elegans, men han var i alla fall af en gammal och ansedd släkt och egde en viss *stil*. Om han icke sjelf i allt var en gentleman, så var han dock en gentlemans son, det märkte man genast . . . Nu deremot är han raka motsatsen; han ser bra ut, har ganska mycken esprit och till och med ett visst behag, men han är en simpel och opålitlig man, han är nästan älskvärd det ena ögonblicket, då han ger akt på sig; men det andra är han vulgär, och man kan frukta af honom hvad som helst.

— De-de-der ko-kommer af hans långa vistelse bland obildade människor — invände häradshöfdingen med sömnig röst.

— Ja, naturligtvis; det kan möjligen till en del komma deraf; men det är vissa rörelser, miner och

ofrivilliga yttringar af redan glömda och öfvervunna drifter, som alltjemt karakterisera de olika samhällsklasserna, ärfda och ständigt återkommande ovedersägliga skiljetecken, som ingen själfbeherskning och ingen uppfostran kan borttaga och intet dåligt sällskap tillägga. Oftast äro de alltför små och obetydliga att hvar för sig anmärkas, men alldeles tillräckliga likväl för att gifva personen i dess helhet en viss prägel och visa, hvart han i själfva verket hör . . . Jag observerade bland annat, huru denne Alexander flere gånger pekade med *tummen* . . . Det är endast en arbetare eller en bonde »pur sang», som anser pekfingret onyttigt då han vill utvisa ett ställe, en person eller en sak; adelsmannen, mannen af familj, skulle aldrig begå en sådan löjlig absurditet som att sätta tummen i vädret.

— Me-me-men hvad menar du med detta?

— Jag menar helt enkelt, att den der herrn, kanske när allt kommer omkring, icke är Alexander Dowerby.

Akta dig, min syster; det är icke rätt att utan något bevis säga så — svarade helt tydligt och rent den gamle juristen, som verkligen hade sina själsförmögenheter rätt godt i behåll, men vanligen led af sin oförmåga att tala, hvilken likväl för någon gång, då han blef mera lifvad, kunde besegras för ett par ögonblick.

— Åh, kära du, jag tänker icke bestrida honom hans anspråk — inföll friherrinnan. — Men det förvånar mig, huru den kloka Agatha och den lilla, ofta skarpsinniga och qvicka Cecilia kunna undgå att göra samma anmärkningar som jag . . . för att nu icke tala om hans besynnerliga glömska af alla forna förhållanden och hans löjliga förmåga att minnas dem, som aldrig existerat . . . jag hade verkligen svårt att hålla mig ifrån skratt, då han ansåg sig hafva skjutit kalven och sökte ärret efter ett sår, som han aldrig haft.

— Du är elak, syster Bertha.

— Nej, jag tror icke, att jag är det; men jag rår icke för att jag genast märker hvad som ofta helt och hållet undfaller andra.

Friherrinnan karakteriserade sig sjelf ganska riktigt med dessa ord. Hon var verkligen hvarken elak eller intrigant, men hennes skarpa blick och ständigt vakna observationsförmåga gjorde henne mer fruktad än älskad; och det är helt naturligt, ty ingen menniska tycker om att blifva betraktad likasom genom mikroskop.

Hon var dotter till en skicklig jurist, syster och mor till en sådan, och skulle sjelf säkert hafva utmärkt sig på denna väg, om hon varit man. Det var en af de ärfda egenskaperna, hvarom hon nyss talat.

— Du vet — återtog hon — att Ventzel länge älskat Cecilia, men vi känna också alla, att Agathas käraste önskan var att se sina båda syskonbarn förerade; man kan alls icke undra deröfver, och Ventzel är allt för granlaga och hederlig att vilja gå sin vän Alexander i förväg; han har ärligt sökt att dölja sin känsla så länge man ännu kunde hoppas på Alexanders återkomst, och jag tror icke, att någon annan än du och jag känner till hans tycke, men nu efter hela två års väntan sedan Alexanders död kunde hans önskan hafva uppfyllts, om icke detta inträffat; det är en pligt att offra *vänner* sin lycka, men att offra den för . . . för en bedragare kanhända . . .

— Kära Bertha, du är alltför hastig i dina qvinno- och romanfantasier — inföll brodern, skakande på hufvudet med missnöje.

— Kanhända, men jag skrifver redan i morgon till Ventzel om saken.

— Vänta dermed, lofva mig att vänta.

— Men hvad ondt sker dermed? Om jag missar mig, om denne Alexander verkligen är den rätte, kan han ju lätt bevisa det.

— Nej, nej, min syster, detta är icke alltid lätt . . . ty han sa-sade ju sjelf . . .

— Du menar, att han länge legat sjuk i Bombay och att hans minne dervid försvagats . . .

— Just detta ja . . .

— Hvem vet likväl, om det är sant . . . det är alltid ett godt sätt att slippa besvara några frågor . . .

— Det kunde visserligen vara så, men, Bertha, akta dig att ställa till någon ledsamhet i en familj, till hvilken vi af gammalt stå i nära och vänskapliga förhållanden.

— Just därför fruktar jag att se den blifva offer för en äfventyrare . . . Cecilia tyckte finna sig mycket intresserad af honom.

Häradshöfdingen drog ned sin stora mössa öfver öronen och beredde sig att somna in, och friherrinnan måste behålla sina vidare funderingar och misstankar för sig sjelf.

Hon var imellertid ett fruntimmer med allt för goda grundsatser och för mycken takt att vidare återkomma till detta ämne; ingen menniska mer än hon fattade några misstankar mot den återkomne, och i sjelfva verket utsattes han tillsvidare icke för några flere pröfningar.

För hvarje dag undergick likväl hans första affekterade känsla för Cecilia en sällsam förändring. Han hade aldrig hittills haft något begrepp om verklig kärlek och samma låga, flyktiga tycke, som han känt för kanske tjugu eller tretio unga qvinnor, uppstod genast i hans sinne vid åsynen af den täcka kusinen, som utgjorde målet för hans egennyttiga planer.

Detta tycke, återhållet och begränsadt af den ovilkorliga vördnad, som den unga flickan visste att ingifva honom, oaktadt all hans verkliga råhet och ohyfsade smak, öfvergick imellertid genom en besynnerlig anomali i hans hittills så ytliga och flacka natur, till en allt djupare böjelse, hvilken förvirrade och rub-

bade hela hans åskådningssätt. Den dagliga och förtroliga sammanvaron med dessa båda ädla, finkänsliga och bildade qvinnor, lugnet, ordningen och det harmoniska förhållandet i huset mellan matmoder, tjänare och underhafvande, den arbetsamhet och fridfulla stillhet, som råda i ett väl ordnad landtligt hem, så skarpt kontrasterande med de stora städernas flämtande, feberaktiga, sjelfviska och enerverande lif och ofta både rätts- och naturstridiga förhållanden, hvori han hittills ständigt lefvat, allt detta verkade på hans själ och framkallade deri blixtar af ljus, af eftertanke och sanning, som voro så nya och oförklarliga för honom sjelf, att han trodde sig vara sjuk eller i fara att förlora sitt så kallade förstånd.

Saken var, att — i motsats till så många af hans likar med samma dåliga uppfostran, vanor och tycken, hvilka icke ega någon förmåga af lyftning — hos denne »Bohémien», denne »lösdrifvare», med Gud vet hvilket blod i sina ådror, det likväl låg gömdt en gnista af rent och verkligt guld, som kärleken och de förändrade yttre omständigheterna lockade fram i dagen.

Dagen derpå på eftermiddagen satt Cecilia vid pianot och exequerade på ett mycket nyckfullt sätt ett af dessa vexlande »potpourri» eller oändliga variationer af olika melodier, sammanflätade och öfvergående i hvarandra, för hvilka hon hade ett så öfvervinnerligt tycke, men som den regelmessiga och konstfärdiga Henriette kritiserade såsom aldeles förderfliga och oförenliga med all högre musikalisk talang.

Guvernanten sydde de sista stygnen på en respåse, som ovilkorligen skulle medfölja till Särö, och tant Agatha höll med låg, men betonande röst ett af sina ständigt förnyade, tillökta och förbättrade för-

maningstal med hushållerskan, om allt hvad som borde iakttagas under hennes frånvaro.

Alexander hade placerat sig helt nära pianot och låtsade läsa tidningarne, men hans blickar befunnos nästan jemt riktade öfver kanten af bladet på den unga flickans tankfulla ansigte.

Cecilia, som mycket väl märkte dessa varma och uttrycksfulla blickar, svängde hastigt om pianostolen och sade glädtigt:

— Vet du, Henriette, att herr Littolin har skaffat sig en fotografiapparat, och nu skola alla menniskor i trakten fotograferas.

— Ah, huru vet du det? — svarade guvernanten utan synnerligt intresse.

— Jo, han berättade mig det härom dagen, när jag var inne på apoteket . . . Han hade redan porträtterat kyrkoherden och källarmästaren och en hel hop personer . . . det var ganska likt och mycket bra gjort . . . jag tänker låta honom fotografera mig, innan jag reser.

— Den Littolin är då för märkvärdig! — inföll fröken Agatha, som för tillfället avslutat sina förhållningsorder. — Han hittar på allting; det är icke länge sedan han inrättade ett laboratorium åt sig.

— Ja, det var alldeles nödvändigt för en apotekare sade han.

— Det kan jag just tro. Hvilken apotekare i en sådan här liten köping har väl ett verkligt laboratorium, men karlen är en läsvurm, en fantast, en ställe, men minst af allt är han apotekare.

— Men han är imellertid en utmärkt fotograf . . . hör på Henriette! Vill du gå med och fotografera dig? Jag går strax.

— Hvad du är barnslig! — svarade guvernanten utan att se upp från sitt arbete.

— Det är mitt fulla allvar — tillade Cecilia

och upptog sin halmhatt, som låg bredvid henne på golfvet.

— Sådana infall du har, Cecilia — sade tanten.

— Tant lilla, det är ju alldeles nödvändigt att hafva sina kort med sig, då man reser . . . Det var en verklig lycka att kunna få dem så här bekvämt.

— Naturligtvis! . . . Hvad tänker du göra med dem på resan?

— Skänka dem tillbaka åt alla de illustra och intressanta personer, med hvilka jag gör bekantskap och som komma att lemna mig sina.

— Det blir troligen en vacker samling . . .

— Jag hoppas det . . . Se så, hvem följer med mig? Klockan är sex, det är vår promenadtid.

— Tillåter du, att jag gör dig sällskap? — sade Alexander och steg upp.

— Jag skulle blifva mycket stött, om du icke gjorde det; och du skall äfven fotografera dig.

— Som du befaller — svarade Alexander.

— Jag tror, du åtagit dig att värfva amatörer af herr Littolins nyförvärfvade talang — inföll tant Agatha, som satte sig ned för att sortera en hög med linnegarn, som var ämnadt till väfvarne, medan hon var borta.

Henriette hoplade tålmodigt sitt arbete under en liten suck öfver Cecilias despotism, hvilken icke tillät henne att först sluta den nödvändiga respåsen, och påtog helt långsamt och omständligt sin schal och sina handskar för den regelmessiga promenaden, som hon ännu aldrig försummat.

Det lilla sällskapet begaf sig på väg i ganska munter lynne. Det var en af dessa enformiga, landtliga promenader, hvilka en stadsbo finner så oändligt tråkiga; der man vandrar fram samma väg, som man nästan hvarje dag under årets lopp har gått, der man känner hvarje sten, hvarje trästubbe, hvarje gårds-gårdsstake och hvarje snedvriden och svärhandterlig

grind så väl, som om den vore ens onkel, och hvarje enbuske, som om den vore ens tant, der man aldrig kan hoppas att möta annat än kalffvar och får och icke har tillfälle att utbyta en enda af dessa »treffiga hälsningar» på vänner och bekanta, som stadsbon finner så lifvande och angenäma, med ett ord, det var åtminstone icke något nytt och omvexlande nöje man företagit sig, men trots allt detta var man fullkomligt belåten och Alexander försökte fåfängt att begripa, huru det kunde vara möjligt, att han kände sig road och fann tiden så angenäm här på landet, utan att på hela eftermiddagen hafva fått ett enda glas punsch, icke sagt eller hört ett enda groft eller oskickligt skämt, icke fått skratta åt någon skabrös historia och icke druckit annat än ett glas saft och vatten, hvori han till på köpet måst doppa kringlor.

Aldrig förr hade han haft en aning om att man kunde »roa sig» utan alla dessa uppräknade ingredienser till munterhet och nöje, och lika litet om den sällsamma känsla af blygsel och förödmjukelse, som trängde sig på honom då Cecilias rena och barnsliga blick mötte hans, då hon för en minut stödde sig på hans arm eller skämtade öfver hans tankfullhet och tystnad.

Han hade kommit till Dowerbygård fräck och djerf, med det lättsinne och den nästan skrytsamma samvetlöshet, hvaraf han ända dittills känt sig så trygg och belåten; han hade i början dragit nytta af hela sin oförskämdhet, men kände den nu sjunka och försvinna, kände, att den roll han spelade blef allt mera pinsam, ju mindre misstroende och ju mera vänlighet man visade honom, och hotade till och med att öfverstiga hans krafter.

— Det här går rakt öfver mitt förstånd! — mumlade han misslynt för sig sjelf, då Cecilia gick framför honom på den smala gångstigen och hans blickar icke kunde slitas från hennes intagande gestalt

eller han icke kunde göra sig döf för detta glada och barnsliga skämt, som liknade fåglarnes sång och oemotståndligt hänförde honom på ett helt annat sätt än den djerfva frispråkigheten eller den tillgjorda känslfullheten hos de tvetydiga qvinnor han hittills känt.

— Jag tror jag lemnar hela affären och smyger mig härifrån . . . — tillade han i sitt sinnes villrådighet och förvirring.

Men då den unga flickan vände sig om, glömde han sitt missmod. Hon hade en nyss plockad blomma i handen och började en helt allvarlig föreläsning i botanik för honom, bannande med systerlig myndighet den förmente studenten, som kunnat till den grad glömma sitt »dyrbara vetande», att han kallade »en kattfot för en cypress», och utskrattade honom med uppsluppen munterhet, då han ursäktade sin förmodan dermed, att han trott sig se sådana kransar på grafvar och hört dem kallas cypresser.

— Herr Alexander menar kanske *kompresser* — inföll Henriette, som ville säga något, men icke rätt följt med samtalet.

— Kompresser på grafvar! O, ni öfverträffa då hvarandra i naivetet! — utropade Cecilia kiknande af skratt. — Det här förefaller mig nästan lika tokigt som Alexanders upptäckt, att lärkträden fått sitt namn deraf, att lärkorna bygga sitt bo i dem . . . Men se, nu äro vi framme vid köpingen och måste vara städade och allvarsamma.

Fotograferingen i herr Littolins nya atelier gick verkligen för sig, och både Cecilias och Alexanders kort skulle blifva färdiga till afresan.

Denna kom äntligen. Det var knapt mer än åtta dagar, sedan den återuppståndne brorsonen anländt, men i hela trakten ansåg man sig likväl veta, att han redan var förlofvad med sin kusin.

Sanningen var, att, utan någon egentlig förklaring, ansågo likväl alla vid Dowerbygård redan ifrån

första dagen denna förening som en afgjord sak. Då ingen imellertid talade vid Cecilia direkt derom, så fick hon ingen anledning att yppa sina tankar och känslor i detta fall, hvilka dessutom voro mycket sväfvande och obestämda och kanhända verkligen skulle hafva låtit jemka med sig, om icke en händelse inträffat, som spred mera klarhet inom henne.

Qvällen före afresan sutto Cecilia och Alexander på en bänk i skuggan af den höga granhäcken omkring parken bredvid ruddammen, väntande på Henriette, som nyss lemnat dem för att hemta en schal, som hon ansåg behöflig. Det var här, som de för åtta dagar sedan sett hvarandra så godt som för första gången, och Alexander tyckte nästan, att ett helt år låg emellan den aftonen och den närvarande.

Båda voro tysta. I detta ögonblick skulle man kunnat säga, att Casper Renz var helt och hållet försvunnen, att han verkligen blifvit den han ville föreställa och förlorat alla sina forna resurser, för att helt tafatt, ödmjuk och förlägen icke våga gripa den lycka, hvarefter han sträfvat och som det nu kanhända blott fordrades ett ord för att vinna.

Men detta ord kom icke öfver hans läppar. Han suckade och sade dröjande och likasom för sig sjelf:

— Hvilken lycklig och besynnerlig tid detta varit för mig! Det är som skulle jag hafva drömt . . . Men nu är den slut . . . Om jag icke burit din mors namn, Cecilia, om jag icke egt denna alldeles oförskylda fördel, utan varit en fattig äfventyrare, som jag ju i alla fall är . . . huru skulle ni väl då hafva bemött mig?

— Gud vet; hvad mig angår, så tyckte jag just icke bättre om dig därför, att du var min kusin — svarade Cecilia småleende och helt uppriktigt.

— Verkligen!

Alexander satt tyst. För första gången genomför hans hjerna tanken på, att Cecilia skulle kunnat

älska honom under hans rätta och ärliga namn, att hela hans låga bedrägeri kanhända varit onödigt, att han möjligen kunnat vinna alldeles det samma på redbart och hederligt sätt. Denna tanke, så enkel och naturlig, som det tycks, förkrossade honom; han böjde ned hufvudet och förblef orörlig.

Men det första felet, begagnandet af den funna fullmakten, stod ju imellertid kvar; minnet deraf, så att säga stålsatte honom; han återkom med ens till sin roll och afvisade häftigt den känsla af ånger han känt, icke så mycket öfver sitt brott, som icke mer öfver den fara, hvori han kanhända onödigt kastat sig.

Lyckligtvis var den nu snart öfver. Dagen derpå lemnade man ju Dowerbygård och alla de fruktansvärda vännerna, och så snart Cecilia väl var hans hustru, kunde han trotsa alla misstankar, ty hans heder var då äfven hennes; hon skulle hjälpa honom att rädda och upprätthålla den, om så fordrades, och spela samma roll som de bortröfvade sabinskorna i forntiden.

Ja, om hon verkligen blef hans hustru. Men i samma mån som hans känsla växte och blef oberoende af egennyttan, i samma mån som han älskade Cecilia för hennes egen skull började tvifvel om hennes genkärlek och samtycke att uppstå.

All denna tjusande förtrolighet var ju i alla fall så lugn och systerlig, så kall och likgiltig mot hvad han sjelf kände.

— Kanhända likväl — tänkte han — älska de fina och dygdiga kvinnorna på detta sätt . . . Jag vore lycklig äfven dermed, om blott . . . — Han hann icke att avsluta sin tankegång, ty i det samma stod en liten gosse framför dem på sandgången.

Han höll i handen ett bref till herr Alexander Dowerby och sade sig vara skickad från apotekaren i köpingen, herr Littolin.

Alexander mottog det, och gossen tillade, att det var mycket angeläget.

Då han gått sin väg bröt Alexander den förseglade biljetten och sade skrottande:

— Jag spår, att den förträfflige herr Littolins talang befunnits otillräcklig och att detta är en ursäkt för de misslyckade korten.

— Men vi sågo ju redan på glasen, att de skulle blifva bra, — invände Cecilia, medan hennes kusin genomögnade den lilla skrifvelsen.

— Nå har du rätt? — tillade hon, då han slutat läsa den.

— Ja, till hälften; den besynnerliga människan säger att fotografierna äro färdiga, men att han endast kan skicka *dina*, emedan det är alldeles nödvändigt, att han först får tala vid mig, innan han utlemnar *mina*, och tillägger ytterligare en enträgen bön, att jag måtte besöka honom, innan vi resa.

— Sådan pedantisk varelse; jag är öfvertygad, att det endast är för retoucheringen han är i bryderi.

— Ja, troligtvis; men som jag fäster mycket liten vikt vid hela saken, så finner jag det verkligen icke löna mödan af en promenad, så vida du icke vill följa med.

— Nej, jag har icke tid i afton; det är ännu saker, som icke äro i ordning och nedpackade till i morgon . . . Men tyst! . . . Jag hör buller af hästfötter på landsvägen, det är ryttare som komma öfver backarne i skogen . . . Tänk, om det kunde vara Ventzel Hogenschild, som är hemkommen . . . ja, verkligen, jag tror, att det är han! Ack så roligt för dig, Alexander! — utropade den unga flickan glädtigt och sprang, utan att gifva akt eller ens kasta en blick på sin kusin, ned till grinden på landsvägen för att redan här mottaga den ankommande.

Det var också särdeles lyckligt för Alexander, att Cecilia icke tänkte på honom, ty hans oro och

villrådighet vid denna nya och utan tvivel mest halsbrytande fara röjdes tydligt i hans bleka ansigte.

Med fruktan att icke kunna inför den förmente skolkamraten och förtrolige vännen spela sin roll för- enade sig den instinktliga motviljan för en rival, ty han mindes mycket väl Henriettes ord om den unge häradshöfdingens tycke för Cecilia, men just därför dref honom nu en oemotståndlig lust att osedd betrakta den omtalade mannen, som han icke tycktes kunna undvika.

Med ett par hastiga steg var Alexander invid den höga häcken utåt landsvägen, böjde undan dess täta och styfva grenar och såg en ryttare passera förbi.

Ett rop af öfverraskning och förskräckelse var nära att undfalla honom. Han stod alldeles orörlig ett par sekunder, likasom förstenad, mumlade slutligen en ed mellan tänderna och flydde hals öfver hufvud utan att tänka på hvart han tog vägen, gömmande sig mellan parkens buskar och träd så godt han kunde.

Cecilia hade imellertid innanför häcken, hviftande med sin näsduk, gifvit sig tillkänna. Ryttaren höll in sin häst och stannade framför henne.

Det var verkligen baron Ventzel Hogenschild, en ståtlig, ung man med allvarligt och regelbundet ansigte, ett öfverlögset leende och en verklig herskarblick i de stora, lugna och mörka ögonen, som icke någonsin tycktes hafva sänkt sig för någon, vare sig man eller qvinna, hög eller låg, en person, hvilken aldrig »pekade med tummen», som hans mor uttryckte sig, med ett ord en fullkomlig gentleman från topp till tå.

Kanhända hade heller aldrig Cecilia uppfattat detta så väl och tydligt som nu, då hon helt nyss haft bredvid sig till jmförelse sin förmente kusins skygga, ömsom bedjande, ömsom djerfva blickar, hans oregelbundna hållning och språk.

Ovilkorligt vände hon sig om, öfvertygad, att

denne följt henne, och kännande sig en smula generad inför Hogenschild, att den återkomne släkten icke bättre motsvarade hennes förut fattade föreställningar om honom.

Baronen steg imellertid af hästen så lugnt, värdigt och regelmässigt, som om han varit på en generalmönstring eller tjenstgjort som instruktör i ridning, lade tyglarne öfver armen och sade artigt:

— Dyra Cecilia, hvilken lycka att få träffa dig innan du reser!

Den unga flickan öppnade parkgrinden och svavade vänligt:

— Icke mig, men Alexander, som är återkommen; du vet ju om detta?

— Ja, min mor berättade mig denna oväntade glädje . . . Hvad jag lyckönskar er alla. Hvad tant Agatha skall vara lycklig och glad! . . . Är han sig lik; den rymmaren och äfventyraren?

— Derom får du döma sjelf . . . Jag kunde ju icke särdeles mycket minnas honom.

— Nej, det är sant . . . Stackars Alexander, han har säkert slitit mycket ondt . . . Hvad det skall bli roligt att återse honom.

— Han var med mig här i parken, men han fick ett bref just strax innan jag hörde dig komma ridande på landsvägen, och troligen gick han hem utan att jag märkte det — återtog Cecilia, som kände ett behof att ursäkt sin ohöflige och besynnerlige kusin.

— Kanhända det var han, som stod vid häcken här, då jag red förbi för ett ögonblick sedan, och i alla fall skola vi snart få reda på honom — sade baronen och bjöd Cecilia sin arm med mera ceremoni, än som tycktes behöflig.

— Tack, jag går helst bredvid dig helt fri och ledig, som du vet af gammalt — sade hon småleende och fläktade med sin parasoll, som hade fått fransarne hoptrasslade.

— Ja, det är sant; jag mins din smak för oberoende. Har du ännu icke förändrat den?

— Nej, hvarför skulle jag det?

— Alexander, den länge väntade och sörjde, har ju återkommit — sade baronen med en ton, som skulle vara skämtsam, men snarare lät bitter.

— Jag tror icke, att han kommer att verka någon förändring hos mig — återtog hon helt lungt, men rodnade likväl en smula och såg generad ut vid tanken på hvad Ventzel troligen menade.

Denne såg forskande på henne, men sade ingenting, och båda fortsatte under tystnad vägen upp till gården.

Fröken Agatha mottog den hemkomne unge riksdagsmannen och vice häradshöfdingen med ännu större hjertlighet och nöje än vanligt, då hon nu fick visa sin återfunna skatt, den käre brorsonen.

Familjerna Dowerby och Hogenschild hade ständigt varit grannar, och utan att räkna släktskap hade likväl mellan dem uppstått denna nära förtrohet, som är så vanlig på landet, der en vänkrets är mera begränsad och pålitlig.

Efter de första helsningarne sändes naturligtvis bud att söka Alexander, och då man icke fann honom i närheten, blef man öfvertygad, att han med anledning af apotekarens bref, hvarom Cecilia berättat, hade begifvit sig till köpingen.

Detta var också fullkomligt troligt för alla andra, men icke för Cecilia sjelf, som visste, att han var underrättad om Hogenschilds ankomst och dessutom aldrig fästat något afseende vid brefvet.

Hon ansåg imellertid icke nödigt att omnämna detta, för att icke ställa Alexander i ett tvetydigare ljus, än han kanske förtjente.

Budet återkom slutligen utan att hafva funnit honom, och qvällen förgick utan att han syntes till.

Tant Agatha kunde icke dölja sin lifliga oro, Henriette uttömde sig i de mest olika och mest enfaldiga gissningar, och Cecilia var tankspridd och tyst.

Denna tystnad tydde naturligtvis baronen såsom ett bevis på hennes varma intresse för kusinen, och äfven han blef mera stel och fäordig än vanligt.

Hogenschild ville rida hem tidigt, men tant Agatha, ständigt i hvar minut tittande åt fönstret och väntande den försvunne, envisades att behålla honom qvar till soupern, då Alexander troligen skulle återkomma, så mycket mera som man ju skulle resa morgonen derpå.

Klockan blef tio, hon blef elfva, oron och förväningen ökades, och soupern måste äntligen serveras; en sådan der souper, som endast är en slags oundviklig huslig ceremoni, hvilken ingen annan än tjänstfolket har godt af.

Just då baronen tagit godnatt och damerna följt honom ut på gården för att se honom stiga till häst, kom en främmande karl med ett bref till fröken Agatha.

— Det är från Alexander . . . Någoting har händt! Gå in mina vänner i salongen, medan jag läser brefvet — sade hon hastigt och gick genast in i sitt kabinett.

Hogenschilds ögon hvilade forskande på Cecilia, hvilken nu tycktes hafva lugnat sig och till och med gycklade öfver Henriettes tanklösa utrop och beskrämelser.

Tio minuter derefter återkom fröken Agatha och besvarade alla de nyfikna frågorna med en mycket lugn, men något förlägen min.

— Alexander mår väl, men han återkommer icke i qväll . . . Han lofvar att i morgon möta oss någonstades under vägen . . . Hans bref tillfredsställer mig fullkomligt, men jag kan icke nu meddela er, hvad som verkligen ursäktar hans något besynnerliga och ohöfliga uppförande . . . Stackars gosse! — tillade hon

urskuldande — han är häftig och lättrodd och har under dessa år af oregelbundna förhållanden både glömt och trotsat våra hyfsade seder och bruk . . . men hans hjerta och hans karakter äro likväl oförändrade, det bevisar ju bäst detta bref.

Baronen var allt för artig att motsäga den gamla fröken, men tänkte inom sig, att hans forne vän hvarken visat sig lättrodd eller häftig, utan tvärtom alltid utmärkt sig för sin trygga betänksamhet under deras gemensamma kamratlif.

Hogenschild red äntligen hem. Man tog godnatt af hvarandra och skildes åt, och tanten omfamnade Cecilia med mera ömhet än vanligt, innan hon gick in i sin sängkammare.

Då baronen hemkom, var det öfver midnatt, men en ljus och vacker natt i början af juni.

Den lilla egendom, der hans mor bodde och han sjelf vuxit upp, var en dålig, illa skött och mycket intecknad gård; de halft sönderfallna grindarne, den förvildade trädgården och byggningens utseende vittnade om familjens fattigdom, men oaktadt denna fattigdom och de otaliga, hemliga försakelser, hvarom ingen hade någon aning, skulle hvarken Ventzel eller hans mor velat afstå något af hvad de möjligen kunde åstadkomma till bevarande af det yttre sken, den elegans och etikett, som de ansågo sin ställning och sitt namn fordra. Och tack vare den fullkomliga öfverensstämmelsen i deras åsigter och hushållskonst uppehöll de också detta sken med en förvånande takt och talang.

Moderns qvickhet och aristokratiska tendenser, sonens öfverlägsenhet och ärelystnad stälde dem obestriddligt i spetsen för ortens förnämsta familjer, och det var en afundad utmärkelse att få inträda i den

mycket urblekta, gammalmodiga och tarfliga salongen vid Hedenås.

Sedan ett par år hade imellertid ställningen för familjen förbättrats, ty den gamle sjuklige häradshöfdingens flyttning till sin syster, likasom sonens förordnande och förökade inkomster, upphjelpste husets affärer.

Dessa motsvarade likväl mycket litet hans prentioner på framtiden, hvilka helt enkelt sträckte sig till den öfversta taburetten vid konungens rådsbord, och dessa förhoppningar hade också ganska goda skäl att en dag kunna blifva förverkligade, ty han hade utmärkt sig vid den nyss afslutade riksdagen, der hans plats och färg var starkt prononserad.

Ventzel suckade imellertid, då han red genom dessa mossiga grindar, som knappast kunde stängas, och denna suck gälde kanske mindre den nedslående öfvertygelsen han denna afton fått, att han aldrig skulle få någon del af den gamla rika fröken Dowerbys penningar, än att han äfven förlorat hoppet om Cecilias hjerta. Ty han älskade verkligen djupt och uppriktigt den unga flickan, hvars sätt, tycken och uppfattning af lifvet likväl nästan fullkomligt kontrasterade med hans eget.

Detta förhållande framstår icke såsom något undantag, utan snarare som regel vid kärlekens analys, der frändskapen visar sig i omvänt förhållande till likheten.

Han måste ovilkorligen göra ett rikt parti och detta skulle troligen icke blifva honom svårt — men det hade varit så ljuft, om hans hjerta dervid hade kunnat gilla hans val . . .

Äfven i detta stolta, högdragna och slutna sinne fanns således en liten undangömd rosengård, omhuldad och vårdad i tysthet sedan långa tider, men den vackraste, mest älskade rosen deri tycktes nu vara nära att vissna och försvinna.

Då han redan på bakgården stigit af hästen för

att icke väcka sin mor och med långsamma och tysta steg gick öfver gräsplanen framför huset, såg han imellertid att ljus ännu lyste i friherrinnans rum, och han anade, att hon väntade honom, nyfiken att få höra hans intryck af den återkomne Alexander Dowerby, om hvilken hon likväl till sonen icke yttrat en enda af de anmärkningar hon gjort till brodern.

Ventzel var likväl allt för nedstämd och ohägad att meddela sig med någon menniska. Moderns skarpa omdömen och bitande reflexioner skulle hafva plågat honom; han smög sig därför helt tyst genom förstugan för att obemärkt komma in i sitt rum.

Att undkomma en vakande qvinnas uppmärksamhet och i synnerhet en mors, det är imellertid svårt och Ventzel hade icke satt foten på första trappsteget, förrän han såg de hvita spetsarne af friherrinnans nattmössa i den halföppnade dörren.

— Ventzel! — ropade hon — vill du icke vara god och komma in till mig ett ögonblick?

— Förlåt mig, mamma, men om du icke har något viktigt att säga mig, så uppskjut det till i morgon . . . Jag är mycket trött och sömnig i qväll — svarade sonen undvikande.

— Åhnej, ingenting viktigt; jag ville bara höra, huru du fann Alexander.

— Jag råkade honom icke . . . Han var icke hemma . . . Godnatt!

— Godnatt då, min vän!

Hon tillslöt dörren och baronen gick in till sig. Morgonen derpå stod friherrinnan vid fönstret i matsalen, der hennes bror med vigtig och djupsinnig min redan var sysselsatt att lägga patience medan han väntade på kaffet, som betjenten höll på att framduka, då hon till sin förvåning fick se sin son, klädd med omsorg, ståtligt och enligt alla den högre ridkonstens regler i galopp rida upp på gården, göra en volt omkring gräsplanen, som om han varit i en manège och

derefter stiga af vid trappan. Hästen var löddrig och tycktes hafva genomgått en lektion, och ryttaren var varm och lifvad.

Då han trädde in i matsalen och stannade ett ögonblick vid dörren, blixtrade det till i friherrinnans ögon af moderlig stolthet och beundran, ty sonens eleganta och kraftfulla figur, i den åtsittande ridträget med de höga blanka stöflarne och den korta jackan, visade sig i hela sin manliga skönhet. Den varma färgen på hans bruna kinder och i synnerhet det drag af tillfredsställelse och ungdomlig liflighet, som för ögonblicket och mot vanan upplyste hans ansigte, gjorde denna stolthet förlätlig.

— Jag måste genast frambära en sista helsning till mamma från damerna på Dowerbygård — sade han bugande och med den lilla ridmössan i handen. — De reste för en timme sedan.

— Ah, har du varit och tagit afsked af dem? — utbrast friherrinnan öfverraskad.

— Ja, jag inväntade dem vid backen i skogen, för att ännu en gång säga dem farväl och önska dem en angenäm resa.

— Kommer du icke och dricker kaffe med oss nu? — inföll härads höfdingen och steg upp med ostadiga ben, sedan han hopsamlat sina kort.

— Jo, onkel, strax . . . Så fort jag hunnit byta om kläder.

— Så skynda dig då . . . Jag har suttit här länge och väntat; jag är rätt hungrig.

Baronen försvann, och friherrinnan antog en mycket tankfull min, under det hon långsamt uppläste det stora sockerskrinet af silfver, som var två eller tre gånger så gammalt som hon sjelf, och utan att veta derom betraktade sockerbitarne deri med så funder samma blickar, som om de händelsevis hade arrangerat sig till ett svårlöst aritmetiskt problem på botten af skrinet.

Det var tydligt, att Ventzel var i en helt annan sinnesstämning än han varit qvällen förut, men hvad var orsaken till denna hos honom så ovanliga vexling?

Hvem kan imellertid alltid inse sambandet mellan orsak och verkan; i synnerhet anledningarna till vårt lynnes sällsamma skiftningar, hvilka ofta bero af en solstråle, ett enda ord, en min eller en tillfällighet, så obetydliga, att vi frukta att söka efter desamma, och blygas, då vi likväl finna dem, öfver vår svaghet och osjelfständighet, ehuru dessa kanske äro lika naturliga och oemotståndliga som i termometern qvicksilfrets fall för snövinden.

Baron Ventzel hade icke sofvit godt denna natt och vid uppvaknandet på morgonen känt ett häftigt begär att ännu en gång återse Cecilia, ehuru han inför sig sjelf ursäktade eller öfverskyldede denna känsla med lusten att göra en uppfriskande och helsosam morgonpromenad.

När alltså den gamla, tunga, men nymålade kalesschen från Dowerbygård långsamt i dammet drogs af de lata och feta hästarne upp för backen vid den första grinden ut till landsvägen, galopperade en rytare fram till vagnen, och Henriette utropade, hviftande med parasollen: »Se der ha vi baron Ventzel!»

Man stannade, vexlade några hjertliga ord, och då Ventzel sträckte sig fram öfver sadelbommen och lade i Cecilians knä en liten bukett af hvita, ännu knapt utslagna syrener och några tidiga rosenknoppar, sägande halfhögt: »De äro ett farväl från det blomsterfattiga Hedenås», så tackade honom Cecilia med ett så godt och varmt leende och en så ljuf liten rodnad, att den ännu glänste som ett solsken i den verldskloke, ärelystne mannens hjerta.

Se der morgonens obetydliga tilldragelse, tillräcklig likväl att omstämman tonen och lynnet i en hel familj, der hvarje det minsta missljud eller fläkt af kyla

och bekymmer vibrera från golf till tak och meddela sig åt alla derinom med en fruktansvärd smittsamhet.

— Cecilia var väl alldeles förtjust att äntligen få börja denna efterlängtade resa? — sade friherrinnan en kvarts timme derefter, då man satt vid kaffebordet.

— Ja, naturligtvis; det är hennes första utflykt från hemmet.

— Och så är hon verkligen ännu mycket barnslig.

— Åhja, i vissa fall; men i många afseenden är hon långt före sina år i omdöme och takt.

— Det är sant . . . men det är skada, att den flickan med sitt goda hufvud har så tanklösa åsigtter i många saker.

— Man kan icke begära, att hon vid nitton år skall vara så synnerligt betänksam i allt — sade Ventzel småleende.

— Hon borde likväl hafva mera naturlig smak.

— Har hon då icke det?

— Jag fruktar hon saknar den aktning för sitt stånd och sitt gamla namn, som hon borde hafva; det är de der nya och obehagliga jemlikhetsidéerna, som smittat henne . . . Apropos, var icke Alexander med dem?

— Nej, han hade rest förut . . . Nämnde jag icke det i går kväll?

— Det hörde jag icke . . . Du har således alls icke fått träffa honom?

— Nej, det var rätt ledsamt . . . Hör nu, Ulla! — tillade han vänd till huspigian, som sysslade vid skänken — har icke något bud kommit från Dowerbygård?

— Nej, det vet jag icke om — svarade flickan.

— Gå ut och hör efter!

— Hvad väntar du derifrån? — frågade friherrinnan, under det hon hjälpte sin bror att få rätt på hans serviett, som fallit på golvet.

— Jag vet icke; men tant Agatha sade, att hon i dag på morgonen, innan hon reste, afskickat ett bud

till mig — svarade Ventzel, som åt med en utomordentlig aptit och just ämnade ihålla ännu en kopp kaffe åt sig, då tjenstflickan återkom med ett bref, som hon helt enkelt bar i handen och lade bredvid honom på bordet, sägande på sin breda provinsdialekt:

— Trädgårdsmästarens Olle vid Dowerbygård kom just nu med detta här.

— Det är bra, men har du ännu icke lärt dig, att man icke lemnar fram ett bref på detta sätt . . . Hvad gör Ringqvist, efter han icke är tillstädes? — sade baronen strängt och afvisande åt den häpna och förvirrade bondflickan, som skyndsamt försvann genom salsdörren.

— Hon är ovanligt dum den der människan; mamma borde icke tillåta henne att komma in i rummen — tillade han otåligt och steg upp.

— Nej, hon passar ännu icke der . . . men hvad kan Agatha väl hafva att meddela dig? — sade friherrinnan småleende och följde sin son in i nästa rum.

— Ja, det kan jag verkligen icke gissa — svarade denne och bröt brefvet.

Det innehöll endast några ord från den gamla fröken, men inneslöt dessutom ett annat längre bref, hvars stil Ventzel tyckte sig igenkänna sedan fordom såsom Alexander Dowerbys.

Tant Agatha skref:

»Min goda Ventzel! Med anledning af den gamla och förtroliga vänskap, som alltid förenat oss, och med full kännedom om din upphöjda karakter anser jag det riktigt och bra, att du får kännedom om detta bref från Alexander, det är det samma, som du såg mig mottaga i går afton. Jag gör inga kommentarier, ty de göra sig sjelfva, eller åtminstone gör *du* dem bättre än jag.

Din tillgifna gamla vän

Agatha Dowerby.»

Det andra hrefvet lydde så här:

»Kära älskade tant Agatha!

Förlåt mig, om du kan, att jag i detta ögonblick handlar som ett dåraktigt barn eller en ohyfsad äfventyrare, då jag flyr från er och reser min väg helt oförberedt och utan alla förklaringar.

Se här har du dem: Jag älskar Cecilia som en galning, och genom Henriette vet jag, att äfven Ventzel Hogenschild gör det samma. Han är min vän och lekkamrat sedan barndomen, han har kanhända mera hopp om hennes genkärlek än jag och är henne i alla händelser mera värd. Jag vet allt detta, men jag kan icke se honom, jag kan icke träffa honom som fordom; jag har varit död för honom i tre år, och jag vill förblifva det för alltid, om . . . om icke Cecilia . . . O, tant Agatha, jag vill icke fullfölja, ty ni förstår mig nog ändå.

Gif Cecilia något antagligt skäl för min bråd-störtade afresa, men låt henne icke veta, huru svag och dåraktig jag är. Lyckligtvis vet icke Ventzel, att jag såg honom komma.

Haf den godheten att medtaga mina qvarlemnade saker, ty jag sammanträffar med er under resan, då mitt öde troligen snart afgöres. I hvilket fall som helst, om jag får stanna i vårt kära hem eller jag åter måste bort, förblifver jag alltid er tacksamme och hängifne son.

Alexander Dowerby.»

Baron Ventzel sammanvek mekaniskt brefvet; han hade förlorat den höga färgen på sina kinder, och hans ansigte var lika allvarligt, tankfullt och passionsfritt, som om han suttit vid domarebordet, men han sade icke ett ord.

— Ditt utseende gör mig orolig, Ventzel. Kan jag få läsa brefven? — frågade friherrinnan med en viss undfallenhet.

I stället för svar lemnade Ventzel dem tigande åt henne och började att promenera fram och åter på golfvet, alltjemt under samma djupa och ansträngda tankfullhet, som gaf honom utseende af att lyssna till några ohörbara ljud eller ingifvelser.

Ändtligen hade äfven friherrinnan genomläst de båda brefven och förblef också tyst under några minuter; slutligen sade hon långsamt och med betoning:

— Om detta är ett bedrägeri, så är det verkligt mycket skickligt utfördt.

— Ett bedrägeri! — upprepade baronen och stannade hastigt framför henne med en sällsam blyxt i sina förut orörliga ögon. — Hvarför säger du så?

— Derför att jag misstänker detta. Och jag ser på dig, Ventzel, att du gör det samma. Stackars fromma, godtrogna Agatha! Kommentarierna till detta bref äro minsann icke så lätta att göra, som hon tror. . . Och den fjollan Henriette! Sådana personer äro med sin dumhet farliga att råka ut för.

— Men af barn och dårar får man likväl stundom höra sanningen.

— Åhja, men utbasunad genom en blecktrumpet och således vanstäld . . . Säg mig, hvad du tänker, Ventzel.

— Ja, men gif mig först en förklaring öfver dina egna ord. Hvilket bedrägeri menar du? . . . Du, som sett Alexander sedan hans återkomst och äfven iakttagit Cecilias uppförande mot honom.

— Jag har icke velat tala med dig om vårt besök på Dowerbygård förr än du sjelf först fick träffa din återuppståndne vän — svarade friherrinnan och gjorde sedan för sonen en omständlig redogörelse med samma anmärkningar, som hon gjort till brodern, samt slutade med dessa ord:

— Detta bref liknar icke den Alexander Dowerby, som vi förr hafva känt, efter den uppfattning jag hade af honom.

— Nej, så förekommer det äfven mig . . . ehuru stilen är hans, och denna tillkrånglade namnteckning, som jag så väl mins sedan skoltiden och som han ständigt öfvade sig att skrifva både på bänkar och bord.

— Såsom domare bör du väl imellertid hafva erfarenhet af huru namn och stilar kunna efterapas ända till förvillelse.

— Visserligen, men det tyckes mig att du icke har några verkliga skäl för dina djerfva förutsättningar.

— Men hans yttre olikhet . . .

— Den bör likväl icke kunna vara större, än hvad tio år kunna åstadkomma, eftersom tant Agatha, tjänstfolket och alla andra igenkânt honom.

— Men jag skulle verkligen vid hans åsyn aldrig ens hafva tänkt på Alexander Dowerby, om man icke presenterat honom för mig under detta namn.

— Det bevisar ingenting . . . Imellertid, om det verkligen var hans ansigte, som jag såg i parken öfver granhäcken . . . — tillade baronen halfhögt och med samma tankfulla uttryck, som han förut haft.

— Såg du honom? — utropade friherrinnan lifigt.

— Jag vet icke, men det tyckes ju nästan så, enligt hans egen utsago här i brevet och efter din beskrifning . . . det mörka skägget . . . de skygga ögonen . . . jag skulle verkligen icke i denna person hafva igenkânt Alexander . . . Men i alla fall var karlen mig icke alldeles obekant . . . jag har sett dessa drag, ehuru jag nu fåfängt anstränger mig för att kunna återkalla hvar och när.

— Tro mig, Ventzel, det var icke för din förmenta kärlek till Cecilia, som han flydde, utan af fruktan att blifva upptäckt; jag känner mig säker derpå.

— Käraste mamma, man får i dylika fall icke döma efter hvad man känner, utan endast efter hvad man ser och hör — inföll Ventzel.

— I alla händelser skulle jag råda dig att resa efter dem till Särö . . . Man behöfver ingen förevänd-

ning för att resa till en badort . . . det kostar pengar, det är sant, men om du verkligen älskar Cecilia, så är det väl värdt denna uppoffring för att kanske rädda henne från en äfventyrare, en bedragare . . .

— Men mamma trodde ju, att hon redan fäst sig vid honom . . . Och tant Agatha sedan, som så tydligt genom dessa bref vädjar till min rättskänsla och heder . . . Nej, nej! jag kan ingenting göra härutinnan . . . Antingen älskar Cecilia honom och då är han troligen värd hennes ömhet, och det är likgiltigt hvad namn han bär, eller anser hon honom endast som en bror, hvilket jag nästan är böjd att tro, och då . . .

— Då tar han i alla fall hälften af hennes arf — inföll friherrinnan.

Ventzel svarade ingenting, han gömde endast breffen i sin plånbok och gick sin väg.

Hvar hade imellertid den misstänkte och så mycket omtalade Alexander Dowerby tagit vägen?

Full af oro och utan någon bestämd plan för sitt uppförande vid det af Cecilia annonserade »angenäma» mötet med den fruktade barndomsvännen och rivalen hade han icke kunnat afhålla sig ifrån att i förväg betrakta denne, och då han i den vackre, ståtliga rytaren på landsvägen genast igenkände samme man, som i Stockholm för två år sedan vrickat sin fot i trappan till posthuset, den han då så tjenstaktigt hjälpte och med hvilken han rätt länge samtalande, så steg hans förskräckelse till sin höjd, ty det var ju ganska troligt, att denne äfven skulle igenkänna honom trots skägget och den möjliga förändring han lyckats åstadkomma; åtminstone var det alldeles orimligt att tro sig inför honom kunna med framgång spela sin hittills så lyckligt utförda roll.

Utän betänkande och dröjsmål flydde han därför så fort han kunde, lugn i medvetandet, att ingenting af hans qvarlemnade effekter — alla ordentligt märkta med ett A. och ett D. — skulle gifva någon anledning till misstankar, och stannade icke förr, än han hunnit till andra skjutsombytet ifrån köpingen.

Det var härifrån han skref detta lyckligt uttänkta bref, som verkligen var ett mästerstycke af hans uppfinningsförmåga och så mycket bättre, som det för ögonblicket öfverensstämde med hans hjertas tankar.

Det är ganska vanligt, att romaner och komedier framställa sina »bofvar» såsom fullkomligt konsekvente, själsstarke, beräknande och aldrig svigtande »illgerningsmän», men i verkligheten finner man sällan eller aldrig en dylik märkvärdig varelse, ty människorna äro äfven i det onda och dåliga svaga och oberäknliga.

En fullkomligt okufvad Don Juan, som ännu utan ånger och tvekan modigt stiger ned till afgrunden, det vill säga, med obruten kraft genomför sin roll och förblifver den han var, är blott en myt som tillhör dikten och fantasien.

Då brevet var afskickadt, somnade herr Alexander ganska lugnt och kände sig till och med mer belåten och hemtreflig med gästgifverskans styfva ylle-täcke och knöliga bolstrar, som framkallade glada minnen af alla de nätter han i Stockholm »kinesat» hos vänner och bekanta, äh han känt sig i Dowerbygårds komfortabla och väl anordnade rum.

Blind och okunnig om framtiden, såsom man lyckligtvis är, jublade han öfver att hafva undkommit baron Hogenschild, som han ansåg för så farlig, men ångrade deremot nästan, att han icke kommit att besöka apotekaren. I dennes oskyldiga och fridlysta atelier var det ihellertid som den verkliga faran väntade och skulle träffa honom.

Utom den verkan han i första rummet beräknat af sitt bref, nämligen en förevändning att undvika

Ventzel, hoppades han, att det skulle ännu mer höja honom i tant Agathas ögon och att hon, i stället att för Cecilia dölja orsaken till hans flykt, just skulle visa henne hvad han skrivit. Detta inträffade också mycket riktigt, icke egentligen för att derigenom beveka Cecilia, ty det kunde aldrig falla tanten in att den unga flickan, hvilken alltid tänkt sig Alexander såsom sin blifvande man och sjelf på skämt kallat sig för hans enka, nu då han verkligen återkommit, skulle hafva någon invändning mot att fullborda det längesedan bestämda giftermålet, så mycket mindre som både fröken Agatha sjelf och alla andra funno Alexander, i yttre afseenden åtminstone, hafva förändrats till sin fördel.

Till hennes förundran yttrade imellertid Cecilia icke ett ord, då hon genomläst hans bref, och tycktes endast allvarsam och tankfull.

Resans förströelser utträngde likväl snart denna sinnesstämning, men då fruntimren verkligen redan andra dagen på kanalbåten sammanträffade med Alexander, var Cecilia icke mer så förtrolig och systerlig mot honom som förut.

Fröken Agatha tröstade sig imellertid häröfver med föreställningen, att det just var början till en varmare känsla.

Familjen ankom lyckligt och väl till Göteborg och dagen derpå till Särö; blef vederbörligen beskådad, omtalad och accrediterad af de förut anlända badgästerna, inskrefs i »societeten», presenterade sig för doktorn och började detta lif af sysslolöshet och brådska, förströelse och tomhet, sqvaller, prat och ständigt ombyte af toiletter, hvarom Cecilia drömt och som hon föreställt sig så »förtjusande roligt.»

Hon ville imellertid icke erkänna för sig sjelf, att hon ganska snart fann det mycket mindre »förtjusande», än hon väntat, och hvad fröken Agatha angick, så skulle hon aldrig hafva uthärdat med detta

jäktande utan någon verklig eller nyttig sysselsättning, så framt icke fröken Henriette kunnat dela hennes pligt att följa Cecilia på alla de olika och likväl enformiga lustresorna till lands och vatten omkring den lilla ön.

En dylik längre och mera egendomlig färd skulle nu företagas. Cecilia hade fått en idé att vilja se och lära känna hela den vilda och klippiga skärgården upp åt Strömstad; denna resa skulle medtaga flere dagar, och tant Agatha måste således medfölja.

Då en ung flicka är liflig, qvick, behaglig och dertill rik, så gör hon ganska lätt sin vilja till lag för sin omgifning, och Cecilia hade genast, och utan synnerlig protest af någon bland de andra damerna, blifvit den firade och tongifvande i sällskapet.

Det var likväl nu endast en helt liten och utvald afdelning af detsamma, som skulle medfölja och hade lust för denna för de allra flesta föga inbjudande färd.

Bland de ställen man besökte och der man skulle dröja ett par timmar var den då mycket litet omtalade och mycket anspråkslösa badanstalten Lysekil, helt nyss och temligen premitivt arrangerad för patienter och egentligen endast ett fiskläge på de kala och ödsliga klipporna, der några få tarfliga och verkligt sjuka främlingar promenerade bland stenarne vid stranden, sutto tysta och sömniga på verandan till det nybyggda badhuset eller stodo i solskenet och betraktade de små fiskarbornen, som barbenta plaskade i vattnet och samlade krabbor och svarta snäckor till bete för fiskkrokarna.

Det lustresande sällskapets muntra herrar och damer funno imellertid detta vilda och dystra skär högst »romantiskt, intressant och originelt» och trippade omkring, halkande på de kala och branta, af vind och vågor slipade och blanka, rödbruna klipporna, under skratt och prat, enfaldiga anmärkningar, utslitna

citat och qvickheter, flaxande med granna parasoller och lysande eleganta toiletter, som på ett nästan löjligt sätt kontrasterade med stället små torftiga fiskarkojor, dess fattiga befolkning och dess tröstlösa ödslighet.

Uppträdandet här af den förfinade lyxens bortskämda, jollrande representanter — spridda, som en handfull brokiga blommor, händelsevis af vinden kringkastade på dessa skrofliga, sönderslitna klippor, der naturen icke tycktes kunna lemna näring eller fristad åt något lefvande lif — föreföll nästan orimligt, men ingen af det glada sällskapet tänkte på dessa skärande ytterligheter.

Förutom badhuset hade man äfven en liten societetsalong, och de främmande, som kommo från det eleganta och vackra Särö, förhäfde sig en smula öfver dess anspråkslösa dimensioner och föllo på den idén att allesammans skrifva sina namn i den anteckningsbok, som ännu nästan alldeles ren och blank låg derinne.

»De skulle derigenom öka badlistan vid Lysekil», yttrade en af herrarne skrattande, i det han började det ganska oskyldiga upptåget och skref sitt namn allra öfverst.

Saken föreföll mycket rolig, och alla de andra följde hans exempel; då ordningen kom till Cecilia, skref hon på skämt, likasom de andra hade gjort, alla sina förnamn, och lemnade pennan åt Alexander, som stod bredvid henne, uppmanade hon honom att göra det samma.

Denne tvekade. Hvad skulle han väl skrifva, ty han visste icke om, eller hvad han borde heta mer än Alexander, men fattande sig genast, skref han det första förnamn han fick tag i.

— Nej min herre, intet slarf . . . Vi hafva alla begagnat våra rätta och ärliga namn, och så måste äfven du göra — sade glädtigt Cecilia, som såg öfver hans axel.

— Ja, det är alls icke tillåtet att fantisera —

tillade en annan dam. — Ert namn, min herre? . . .
 Hvad heter ni i förnamn förutom Alexander, så skall
 jag ditskrifva det?

— Jag heter verkligen ingenting mer . . . det är
 endast min vackra kusin, som ville tilldela mig ännu
 ett namn och för att göra rättvisa åt hennes välvilja
 valde jag det jag redan skrifvit — svarade han djerft,
 men med svettdropparne på pannan.

Cecilia såg frågande och förvånad på honom, men
 envisades icke vidare, och Alexander trodde sig räddad
 ur bryderiet, då en ung, något påflugen och egenkär
 herre från Göteborg, hvilken egnat Cecilia en trägen,
 men mycket nedlåtande hyllning, hastigt tog pennan och
 sade i samma skämtsamma och uppslupna ton, som
 alltjemt varit rådande:

— Då fröken Dowerby säger, att hennes kusin
 icke utsatt sitt rätta och verkliga namn i detta vig-
 tiga dokument, der vi alla äro solidariska, så har hon
 övilkorligt rätt, och jag åtar mig att fullgöra hans skyl-
 dighet . . . Se här!

Den unge mannen skref hastigt och utan betän-
 kande några ord och sköt boken ifrån sig.

Hvar och en vet, att inom sällskapslifvet kan
 den minsta småsak för några ögonblick synas af vikt
 och intresse. Alla de kringstående och främst Ceci-
 lia skyndade sig att läsa, hvad han skrifvit, beredda
 att få se något löjligt infall, men funno endast med
 stora och tydliga bokstäfver namnet Casper Renz.

— Nej, det här går då aldeles för långt i fria
 fantasier! — utropade Cecilia med antagen myndighet.
 — Ni hjälper ett fel med ett ännu större . . . Är
 det så man rangerar sina misstag i affärlifvet?

— Der ser man, hvad dåligt exempel har för
 verkan — inföll en annan af sällskapet, bland hvilka
 icke en enda fäste någon betydelse vid det som man
 trodde uppdiktade namnet, hvilket hvarken syntes dem
 qvickt eller anmärkningsvärdt.

Den redan något förut upprörde Alexander hade imellertid dödsblek och med osäkra steg vändt sig om och sökte dölja sin förvirring genom att slå i ett glas vatten åt sig, men karaffen darrade i hans hand, så att vattnet stänkte öfver bordet, ty förskräckelsen öfver att kanske i nästa ögonblick se sig upptäckt och vanhedrad inför hela detta sällskap och inför Cecilia — Cecilia isynnerhet — gjorde honom nästan medvetlös.

Ingen mer än just hon tycktes likväl hafva märkt hans sinnesrörelse, och fästade sina nu helt allvarliga ögon på göteborgaren, som alls icke syntes gömma något hot eller någon hemlig afsigt under sitt besynnerliga gyckel, sade hon hastigt:

— Hvad har ni för orsak att kalla min kusin för Casper Renz . . . Ligger det någon särskild betydelse i det namnet?

— Nej, ingen annan än den, att hr Dowerby liknar på ett förvånande sätt en person, som jag känner och som heter så — svarade denne, men kom i det samma att kasta ögonen på Alexander och syntes frapperad af den blekhet, som ännu icke lemnat den förmente Dowerbys ansigte.

— Jaså, ja likheter kunna ibland vara öfverraskande — sade Cecilia likgiltigt och gick ut ur salongen.

Det lilla upptåget var nu utspelt och hade förlorat sitt behag; allesammans skyndade ifrån stället, och Alexander dröjde ensam kvar till sist; han kunde icke slita sina ögon från den ominösa boken, der det fatala namnet Casper Renz stod utprentadt och i inbillningen lyste framför honom, som om det varit framställt i ett fyrverkeri.

Skulle han stryka ut det eller låta det stå kvar? Båda delarne kunde medföra lika stor fara.

Han, som förr varit så djerf, så lättsinnig och hänsynslös, huru svag och villrådlig kände han sig icke nu.

Just i detsamma syntes i dörren den fruktans-

värde och förhatlige göteborgaren; han hade tydligen vändt om för att uppsöka sitt offer och kom nu rakt mot honom.

Blodet rusade till Alexanders hufvud, och det ytterligt kritiska i hans belägenhet återgaf honom äntligen hans mod och hans själsnärvaro.

Göteborgaren, troligen antagande hans höga färg och blixtrande ögon såsom tecken till en häftig vrede, bugade sig artigt och sade i undfallande ton:

— Jag hoppas hr Dowerby, att jag icke förolämpat er med mitt oskyldiga skämt, och jag ber er tro, att det inte var den minsta elaka afsigt dermed ... Den person som ni verkligen liknar är en mycket hygglig ung man ...

— Af edra bekanta? — inföll Alexander, som var fullkomligt säker på att han aldrig förr sett eller talat med sin förmente antagonist.

— Nej, men som jag händelsevis sett i Stockholm för ett par år sedan ... Han var tjänsteman i posten och mycket aktningvärd, det försäkrar jag ... dessutom en vacker gosse, som ...

— Åh, jag ber er ... Det behöfs inga ursäkter alls för en dylik bagatell; det ena namnet kan ju vara lika godt som det andra — återtog Alexander, som lugnat sig och insåg, att han hade ingenting att frukta och att alltsammans varit endast en af dessa förfärande tillfälligheter, hvaraf bedragare ständigt hotas och som en gång i verkligheten skall störta dem.

De båda herrarne skakade hand med hvarandra till tecken af fullkomlig försoning och följdes åt såsom de bästa vänner, ty hur var det väl möjligt att ett ögonblick misstänka en person, som uppträdde tillsammans med och såsom medlem af en rik och aktningvärd familj, skyddad af dess namn och erkännande.

Alexander kände sig likväl ännu icke väl till mods; dessa minuters häftiga ångest hade gjort honom

nervös; för att lyckas i svek och intriger fordras det nerver af stål, och detta hade han haft, men egde icke nu mera.

— Jag tror likväl — sade han, just som de skulle stiga utför trappan för att följa det öfriga sällskapet — att vi gjorde klokast i att rifva bort det der bladet i anteckningsboken, som just icke hedrar våra namn och kanske framställer oss alla såsom något taktlösa och ohöfliga mot Lysekils badgäster.

— Ni har verkligen rätt . . . Det der var temligen barnsligt, det tyckte jag genast — svarade göteborgaren, som nu ville stå väl med sin nya vän, hvilken egde ett visst anseende inom badsocieteten för sitt namn och sin blifvande förmögenhet.

Lugn genom kamratskapet och låtsande fästa föga vigt vid alltsammans ryckte Alexander ut bladet och ref i många bitar detta fruktade namn, som han hoppades att aldrig mer hvarken få höra eller se, samt lemnade med lätta steg den lilla badsalongen, der han tyckte sig under denna korta stund hafva genomlevvat det pinsammaste äfventyr i hela sin lefnad.

Man hade nu uttömt alla resurser till nöje och intresse på denna torftiga fläck af jorden och skulle återvända till bryggan vid landningsplatsen, der ångbåten väntade, men för att komma dit beslöts att gå en annan väg än den, hvarpå man kommit ned till badhuset.

Stranden var imellertid på denna sida ännu mera vild och otillgänglig. Då man klättrat öfver några skarpa och söndersplittrade klippor, befann man sig på en helt egendomlig plats, som öfverraskade alla.

Det var en temligen stor, flack, helt och hållet jemn slätt, en dal mellan klipporna, sluttande nedåt den långgrunda hafsstranden och öfvertäckt af fin och lös flygsand, men i denna sand, der vågorna under storm obehindradt kunde rulla fram, uppstack der och hvar ett träkors eller spillror af vårdar, kullvräkt

af svallet; det var, med ett ord, ett slags kyrkogård, der tvenne fiskare med spadar och båtshakar voro sysselsatta, som det tycktes, att gräfvä en graf.

I fonden af denna likasom mera hyfsade och tillgängliga fläck syntes en liten ful grå kyrka, hvars spetsiga torn med sitt kors tycktes ängsligt och bönfallande vädja till himlen mot jordens fattigdom och elände rundt omkring.

Hela det glada sällskapet greps af en sällsam känsla. Man tystnade med ens och närmade sig nästan skyggt de båda karlarne, som verkligen voro sysselsatte att gräfvä grafvar, hvilka oupphörligt under deras arbete hotade att igenfyllas.

— Det här var då en bedröflig hvilostad — sade en af herrarne, då man framkommit till stället, under det fruntimren ängsligt och nyfiket betraktade två eller tre halft sönderfallna likkistor, som lågo kringspredda och hvaraf somliga endast till en del syntes öfver sanden.

— Åh ja, den är icke så meget pen — svarade den ene af fiskarena lyftande på hatten — men den är endast för skeppsbrutna eller uppflutna lik . . . Vi hafva sjelfva en annan på andra sidan om kyrkan.

— Ett besvärligt arbete att gräfvä här — tillade den andre. — Och sedan man väl fått ned kistorna en gång, så kommer stormen och vräker vågorna öfver land och tar sanden med sig, och så får man göra om et igen.

— De här kistorna tyckas hafva varit nedgräfvda för länge sedan? — sade Cecilia frågande och lutade sig med en ofrivillig rysning öfver en af dem, der locket låg alldeles löst och sönderfallet och lemnade det ännu temligen bibehållna liket synligt.

— Åh ja, det är mer än två år sedan — svarade fiskaren.

— De här liken kastades i land vid norska briggen Egerias strandning — tillade hans kamrat —

för jag känner igen det der liket der — han pekade med spaden på den döde, som Cecilia nyss betraktat.

— Fy! det här är för obehagligt! — hviskade några af damerna och drogo sig tillbaka, sedan de likväl kastat en nyfiken blick på de sorgliga lemnin-garna af dessa döde, som för andra gången skulle be-grafvas.

— Ja, låt oss gå; det är icke helsosamt att dröja — tillade herrarne.

— Huru kan ni igenkänna ett lik, som nästan är ett skelett? — återtog Cecilia med ett oemotstånd-ligt intresse och närmade sig fiskaren.

— Jo, jag var med och begrafde de drunknade, och en af dem, som var bättre klädd och säkert varit en herreman, hade på bröstet under kläderna en stor bronzenpenning hängande på ett snöre; det var säkert någon utländsk medalj, som han fått för han räddat andra ur sjönöd, och vi läto honom behålla den; men nu hade snöret multnat, och när vi skulle lyfta upp kistan för att gräfva en ny graf, så föll den ur, och här är den — tillade mannen, upptagande ur tröj-fickan en något ergad medalj af brons, som han gaf åt den unga flickan.

Cecilia mottog den, betraktade den noga, vände den om och bleknade. Hennes allvarsamma och frå-gande blick sökte Alexander, som stod bakom henne, fasthållen vid stället, som det tycktes, af samma hem-lighetsfulla intresse som hon.

Äfven han var blek, och hans förvirrade och skygga blickar undveko hennes, i det han bråd-skande sade:

— Kom, Cecilia! Låt oss gå! . . . De andra äro redan långt härifrån . . .

— Hade den der drunknade mannen ingenting annat på sig, hvaraf man kunde se, hvem han varit? — fortfor Cecilia utan att låta störa sig.

— Kom nu! Kom, annars lemnar jag dig! —

tillade Alexander och ville fatta hennes hand, för att draga henne med sig, med en häftighet och brutalitet, som nästan skrämde henne.

— Gör det; gå! — sade hon hastigt och med vredgad röst.

— Nej, han hade ingenting annat, hvarken plånbok eller penningar . . . — återtog fiskaren — det skrefs i alla fall till rederiet i Norge, der fartyget var hemmahörande . . . ett stort, vackert skepp, som seglat lyckligt ända från Indien tror jag — tillade karlen.

— Vill ni sälja den här medaljen åt mig? — frågade Cecilia och upptog sin portmonnä.

— Ja, gubevares; den är icke mycket värd — svarade fiskaren helt glad och tacksam.

Cecilia betalade den och vände sig om, för att äntligen följa det öfriga sällskapet, som redan hunnit upp till kyrkan. Då hon kommit fram till Alexander, som blek och med sammanpressade läppar inväntade henne på något afstånd, sade hon allvarsam:

— Visa mig nu genast den der gamla medaljen, som du påstår dig ännu bära på bröstet.

— Ack, Cecilia! — utropade Alexander lidelsefullt och bragt till det yttersta. — Begär jag väl någon högre lycka än att få hålla det ord jag en gång gaf dig: att återgifva dig den på vår bröllopsdag.

— Om denna dag någonsin skulle kunna randas, så måste du återgifva mig den *nu*, i detta ögonblick.

— Du lofvar då?

— Jag lofvar ingenting.

— Men Cecilia . . . det är omöjligt . . .

— Ja, det är omöjligt, ty jag har den redan i min hand . . . den döde der borta i den multnade kistan har burit den i ditt ställe! . . . Hvad betyder detta? . . . Hvem var han? . . . Du har ljugit för mig!

— Ja — sade Alexander allvarsamt men frimodigt, glad, att hon icke tyktes ana hela sanningen.

— Du är skyldig mig en förklaring!

— Ja . . . du skall få den, men icke nu.

— Nu eller aldrig; jag vill sedan icke höra den — återtog Cecilia harmfult och bestämdt.

De hade i detta ögonblick hunnit fram till den mur af kullerstenar, som omgaf kyrkan, och då Cecilia händelsevis vände hufvudet tillbaka, fängslades hon af det egendomliga sceneriet bakom sig. Intrycket deraf bortträngde för en minut alla andra tankar.

Dessa på ömse sidor uppstaplade, skrofliga klippblock och stenar, det vida hafvet, lugnt och lysande i samma purpurglans som molnen deröfver, hvilka den nedgående solen förgylde, och slutligen denna ödsliga dal af sand, rödgul äfven den, der de arme skeppsbrutne, fredlöse ännu i döden, icke ens kunde finna grafvens ro och hvila från storm och vågor, alltsammans förenade sig på ett underligt sätt med den plågsamma upptäckten af Alexanders lumpna lögn och grep henne med en känsla af tomhet och nedslagenhet.

Det händer oss ofta sådant. Ett landskap, ett rum, en scen som vi för ögonblicket kanske endast mekaniskt uppfattat under egendomliga förhållanden eller händelser i vårt lif, fasttrycka sin bild i vårt minne och förena sig med dessa händelser och våra känslor dervid på ett oskiljaktigt sätt.

Aldrig glömde Cecilia de skeppsbrutnes kyrkogård vid Lysekil.

Hon hade satt sig ned på en af de lösa stenarne som fallit ur muren, och Alexander kastade sig i det samma ned för hennes fötter, innan hon kunde hindra det.

— Du vill då höra denna förklaring i detta ögonblick! — utropade han passioneradt och för första

gången med sanningens och den verkliga kärlekens uttryck i blick och i röst. — Näväl Cecilia, jag älskar dig! . . . jag älskar dig, du vet det redan . . . Du har sett det ifrån den första dagen jag kom inom ditt hem . . . jag ljög, innan ännu denna kärlek hade lärt mig, att lögnen är afskyvärd . . . O, att jag likväl aldrig begått något sämre! Men jag är en dålig, eländig varelse, icke värd en blick från dina ögon, ett ord från dina rena läppar; jag är det, jag vet det nu då jag älskar dig, och likväl . . . likväl måste du blifva min, om jag skall kunna lefva! . . . Om du älskade mig, om du värdigades sänka dig ned till mig och blifva min hustru, så skulle jag kunna förändras, förbättras och få en smula värde och lifskraft . . . Jag skulle kunna blifva god och hederlig, jag, som ända tills jag såg dig icke vetat, hvad dygd och heder betydde, som icke kunde skilja mellan rätt och orätt! . . . O Cecilia, haf medlidande med mig! Säg . . . säg, att du vill försöka att älska mig, ty jag vet mycket väl, att du ännu icke gör det . . . Denna resa tillsammans med er har varit för mig en plåga, en tortyr, som ökats för hvarje dag, ty ju mer jag känt min egen kärlek ökas, dess mera har jag förstätt, huru djupt jag stod under dig och hvilken ligkiltig varelse jag var för dig!

— Icke ligkiltig — sade Cecilia och förmädde honom att sätta sig bredvid henne — icke ligkiltig Alexander, men . . .

— Ack säg icke mera! . . . Jag kan icke höra dig, om du icke vill gifva mig något hopp . . . tänk på tant Agathas önskan . . . Tänk på dig sjelf, din egen pligt att rädda mig, ty jag svär dig det, jag kan icke mera lefva, om jag icke får lefva med er, jag kan icke återgå till hvad jag hittills varit!

Tårararne rullade öfver Alexanders bruna kinder; det låg en djup och verklig känsla i hans ord.

Cecilia kände sig rörd; hennes eget medvetande

och pligtkänsla öfverensstäme nästan med hvad han sagt, men hastigt likasom en hemlighetsfull varning tyckte hon sig känna den välbekanta doften af rosor och syrener; den återförde minnet af Venzels bukett, hvilken hon gömt och som nu tycktes osynlig, men frisk och lefvande hafva återkommit till henne, för att minska Alexanders inflytande och det medlidande, som kanske kunnat förleda henne till ett förhastadt löfte.

— Men, Alexander — sade hon, läggande sin hand lugnt och smekande på hans nedböjda hufvud — såsom din syster, din bästa vän, kan jag ju uträtta det samma . . . Du skall ständigt hädanefter lefva med oss der hemma i lugn och frid, och du skall blifva god och hederlig och glömma ditt förflutna, kanske tanklösa och lättsinniga lif.

— Ack, du vet icke hvad du säger — inföll han häftigt — endast såsom din man eller din trolovade återvänder jag till Dowerbygård.

— Var nu icke orimlig . . . lugna dig, Alexander; det är en alltför viktig sak att behandla på detta barnliga och passionerade sätt — återtog Cecilia, som vid tanken på tant Agatha, hvilken hon älskade som en mor, fruktade att helt och hållet afvisa sin stackars olycklige kusin. — Du har imellertid ännu icke sagt mig, huru det är möjligt, att jag här kunnat återfinna den gamla medaljen, som jag trodde dig förvara?

— Är du säker, att det verkligen är den samme? — sade Alexander med mulen uppsyn.

— Ja, ty jag mins den så väl, att jag till och med kommer i håg den inskrifning i kanten, som verkligen finnes . . . se här!

— Men hvarför hade den döde, liksom du, burit den om halsen? — återtog den unga flickan, för hvilken det var alldeles omöjligt att komma på den tanken, att medaljen i sjelfva verket just funnits hos sin rätte

egare och att det var hennes drunknade kusins lik hon nyss med rysning sett der borta i sanden.

— Detta är mer än jag kan säga dig — svarade Alexander och beskådade i sin tur med en sällsam känsla detta bevis på den bestulnes oförmåga att försvara sin rätt och återfordra sitt namn. — Allt hvad jag vet är, att jag sjelf förlorat den samma, men icke ville tillstå det för dig.

Cecilia teg och vägde i handen med tankfull minnen den gamla ergiga minnespenningen, som pregats i segerns och ärelystnadens berusning och nu för ingen återkallade minnet af denna blodiga, förgångna ära. Slutligen lyfte hon upp hufvudet och sade långsamt och halfhögt:

— Tycker du icke, Alexander, att man i denna händelse skulle kunna se ett bevis på att *sanningen* alltid förr eller senare kommer i dagen . . . Det är, som om de döda skulle gå tillbaka för att varna de lefvande för lögnem.

Alexander ryckte till, bleknade och såg sig om med en förvirrad blick, men svarade icke.

Hennes ord genljödo i hans hjerta och upprepades derinom sedermera otaliga gånger med förubblad styrka.

Cecilia hade stigit upp, och begagnande den öppning i muren, hvarifrån stenarne fallit, kom hon med lätthet in på den lilla kyrkogården innanför.

Då man såg inskränktheten af denna lilla plats, den enda på långt afstånd, der det var möjligt att bland dessa klippor gräfva en graf, fann man förklaringen, hvarför de skeppsbrutne främlingarne icke kunde förunnas en säkrare hvilostad än den oroliga flygsanden derutanför.

På en grafkulle strax bredvid muren stod en blommande syrénbuske; det var lukten från denna, som aftonvinden tillfört Cecilia, och tacksam för den räddning från ett kanske öfveriladt medgifvande, som de

små, af hafsvinden förkrympta blommorna åstadkommit, bröt hon en qvist deraf, och förde till sina läppar.

Då man äntligen återkom till ångbåten märkte Cecilia med ledsnad de betydelsefulla småleenden, hvar med man helsade de båda fördröjda kusinerna; och tant Agatha — som tillsammans med en fet och reumatisk mamma till en af de unga damerna i sällskapet hade föredragit att helt tåligt tillbringa tiden sittande på en berghäll utanför en fiskarstuga, hellre än att äfventyra sina ben med att klättra omkring på de hala klipporna — klappade Cecilia på kinden och sade halft bedjande och halft skämtsamt:

— Cecilia lilla, tycker du icke, att det vore bäst, om vi i morgon omtalade Alexanders och din trolofning?

— Nej, tant — utropade den unga flickan förskräckt. — Låt mig besinna mig ännu litet.

— Men du har ju besinnat dig allt sedan han kom hem.

— Jag älskar honom icke på det sätt, som man bör göra för att kunna gifta sig.

— Åh, mitt barn, oro dig icke för den saken, kärleken kommer nog, då du ser, huru mycket han älskar dig — sade den gamla fröken, som sjelf aldrig varit älskad och kände, att om hon blifvit föremål för en sådan lidelse, som den Alexander tydligen visade, skulle den säkert hafva väckt hennes genkärlek.

Hon sökte för tillfället icke mer att öfvervinna systerdotterns tvekan, men uppskjutet var därför icke glömdt, och innan familjen lemnade Särö, blef imellertid den länge anade och väntade förlofningen eklaterad.

— Det der var då ingen nyhet . . . det har man vetat från början — sade alla badgästerna, och så

skildes man åt efter många artiga lyckönskningar, afskedsvisiter och utbyte af kort och buketter.

Familjen Dowerby återvände hem, tant Agatha med lätt hjerta och uppfyllda önskningar, Henriette pladdrande om bröllop och lysningspresenter och Cecilia tyst, allvarlig och blek, en verklig kontrast till den yra, barnsliga och glada varelse hon var vid bortresan.

Den af sin lycka helt och hållet upptagne Alexander hade glömt all vidare försigtighet och besinning; han följde med på vinst och förlust, på nåd och onåd.

Den sällsamma framgång, som hans grofva och i detalj föga öfvertänkta bedrägeri hittills haft, hade insöft honom i säkerhet, och hans häftiga och numera fullkomligt egennyttiga kärlek hade i hans egna ögon gjort hans antagna roll nästan berättigad.

Dessutom, hvad skulle han väl numera frukta, skyddad som han var af alla dessa familjeförhållanden, som tillgifvenhet och ömhet befastade.

Om han för två år sedan hade, likasom nu vid Lysekil, af en händelse påträffat den verklige Alexander Dowerbys lik och fått full bekräftelse på dens död, hvars namn och rättigheter han ville tillegna sig, så skulle det utan tvifvel hafva tillfredsställt och förvånat honom mera än nu, då han, upptagen af sitt hjertas begär, kände sig nästan svartsjuk och afundsam mot den döde.

Hvad Cecilia angår, hade hon slutligen fogat sig i de förhållanden som hennes kärlek till tanten och hennes medlidande med kusinen påtvungit henne. Väl förekom det henne stundom, som om hon varit mycket nära att älska Ventzel Hogenschild, hvars värde och framstående egenskaper hon aldrig så väl sett och uppfattat som sedan Alexander kommit, men hon qvåfde dessa föreställningar och förvarade med en suck de torra blommorna af den bukett, som han gifvit henne vid afskedet.

Nu voro de alla hemma, och tant Agatha tänkte endast på det stundande giftermålet, medan fästmannen med en lycklig och öfverdådig spelares öfvermod log åt den tur som alltjemt följde honom, i det att baron Hogenschild, den unge häradshöfdingen, strax före deras hemkomst hade rest bort för att börja hösttingen i andra delar af domsagan.

Rörd af den sällhet och den medgång, som omgäfvö honom och uppfattande hela världen och äfven sin egen person på ett helt annat sätt än förr, lofvade Alexander dyrt i sitt hjerta att hädanefter göra sig värdig det namn han stulit, lofvade att i hela sitt lif trofast och ödmjukt älska och vörda dessa båda renhertade och tillitsfulla qvinnor, som det varit så lätt att bedraga, och svor, att aldrig mera en lögn skulle gå öfver hans läppar.

Arme, tanklöse däre! Han trodde sig kunna upphäfva det oundvikliga sammanhanget mellan *orsak* och *verkan*; han tänkte icke på att den omutliga konsekvensen i ondt som i godt aldrig rubbas, att den gudomliga rättvisan, den oändliga, eviga harmonien i hvarje lefvande varelses korta, flyktiga lif lika väl som i hela verldsordningen icke advoceras bort och neutraliseras efter vårt godtycke och att ingen ånger kan undanskjuta den försoning, som på ett eller annat sätt, genom händelsernas gång, måste ske.

Hvad han tänkte och lofvade var en omöjlighet och en motsägelse, ty man undkommer icke den första lögnens fruktansvärda propagation utan att *döda* den genom erkännandet och modigt uthärda dess vanheder, den enda rätta försoningen.

Solen sken öfver Dowerbygård både figurligt taldt och i verkligheten; det var en vacker dag i den varma, härliga augusti månad.

Tant Agatha hade nyss för sina båda syskonbarn utvecklät sina framtidsplaner om huru hon skulle helt och hållet draga sig ifrån både affärer, landtbruk och

bruksrörelse och lemna allt åt Alexander, sedan hon väl stökat öfver bröllopet, som borde ske så snart som möjligt.

Cecilia tycktes temligen likgiltig under detta samtal, och till och med Alexander visade icke den ifver och tacksamhet för hennes förslag, som hon väntat; han framkom i stället med en annan plan, den nämligen, att de nygifta genast skulle få resa utrikes under ett år, eftersom detta verkligen var Cecilias högsta önskan.

Just som man diskuterade denna sak, ankom den på landet så efterlängtade, viktiga och ominösa postväskan och medförde bland annat äfven ett telegram till Alexander.

Telegram hafva i allmänhet egenskapen att framkalla obehagliga känslor, och det fins säkert ingen, som icke vid åsynen af den der hemlighetsfulla pilen på kuvertet känner sig litet nervös.

Både tant Agatha och Cecilia glömde för ögonblicket sina egna bref för att kasta en orolig och forskande blick på den unge mannen, hvilken hastigt stigit upp och gått fram till fönstret, likasom för att bättre kunna läsa den ankomna underrättelsen.

Ehuru Cecilia icke kunde se sin fästmans ansigte, var det någonting i hans hållning och dessutom hans långa tystnad och orörlighet som sade henne, att telegrammet var af vikt, och samma anmärkning gjorde tant Agatha, som genast utbrast:

— Hvad är det, Alexander! Det är väl . . . icke något ledsamt?

Denne, som haft tid att sansa sig och genast insåg omöjligheten att kunna dölja telegrammets innehåll, svarade temligen lugnt, ehuru han såg något blek och tankfull ut:

— Jo, mycket ledsamt för mig, ty jag måste resa bort på ett par dagar.

— Hvarom handlar det? Låt mig se! — åter-

tog tanten, som i sin fromma enfald icke föreställde sig, att hennes älskade brorson kunde ega någon hemlighet för henne.

Öfvertygad, att hon i alla händelser icke skulle kunna begripa sakens verkliga beskaffenhet, lemnade Alexander henne telegrammet och den gamla fröken påsatte sina glasögon och läste helt högt och omständligt:

»Alexander Dowerby. Expressbud. Dowerbygård. Brefskrifvaren i Newyork 1858 nu i Stockholm. Ämnar söka dig. Öfverläggning nödvändig. Jag inträffar i L. d. 22, hotellet. J. T.»

— Det här var då just det samma, som om jag aldrig läst det — sade tanten förtretad och kastade papperet på bordet.

— Ja, naturligtvis. Hvad skulle tant kunna uppfatta af de der afbrutna meningarne.

— Åhjo — inföll Cecilia leende — man förstår åtminstone, att det finnes en person, som söker dig och som du icke är angelägen att råka, och en annan, som du både vill och måste träffa.

Alexander kastade en hastig och förfärad blick på sin fyndiga fästmö, men visste icke genast hvad han skulle svara.

— Det gäller väl pengar, kan jag tro? — återtog fröken Agatha.

— Ja tant, det är en gammal fordringsegare, men som har lurat mig ganska bra och redan tagit största delen af mitt lilla kapital . . . Han var med i min olyckliga handelsaffär — sade Alexander, som i ögonblickets oro och förlägenhet alldeles glömde sina vackra föresatser om fullkomlig redbarhet och sanning.

— Jag kan väl tro det; men är det nödvändigt, att du reser bort?

— Ja tyvärr; och till och med genast, ty telegrammet är, som tant ser, redan gammalt . . . Det är i morgon jag skulle träffa min kommissionär.

— Nåväl; så res då och uppgör din affär så klokt som möjligt; du vet sjelf, hvad du, enligt vår öfverenskommelse, kan disponera, men det anstår en blifvande äkta man och familjefar, ännu mer än en ungar, att hushålla förståndigt . . . likväl får du icke uppoffra ett grand af hedern för pengarne. Om du har varit oförsigtig eller burit dig dumt åt, så betala hellre än att krångla på något sätt . . . kom ihåg det.

— Hur skall jag någonsin kunna visa dig min tacksamhet, älskade tant! — sade Alexander och böjde sig öfver den gamla frökens hand, som han kysste.

— Och detta olyckliga telegram! — tillade han med en min af barnslig föstlöshet, i det han närmade sig Cecilia och slöt henne i sina armar. — Jag var så lycklig! . . .

— Men du dröjer ju icke länge borta? — svarade hon med ett lugn, som visade, huru likgiltig i sjelfva verket hans resa och hela hans affär var för henne.

Alexander såg på henne med en sorgsen min, tryckte lätt och vördnadsfullt sina läppar mot hennes panna och lemnade rummet.

Han skyndade upp på sitt rum och gjorde sig i ordning till afresan, suckande af otålighet och ängslan öfver denna nya fara, hvars storlek och beskaffenhet det var omöjligt att bedöma, men som likväl fanns, derom var han öfvertygad, då hans trogne och beständige korrespondent, herr Janne Tranér, ansett sig böra underrätta honom derom.

Då han väl var rest ångrade fröken Agatha att hon icke lätit honom redogöra för den affär, hvarom det var fråga, och föresatte sig att vid hans återkomst med mera noggrannhet underrätta sig om hans ekonomiska förhållanden innan hon lät giftermålet ske, ty när allt kom omkring, så kunde ju Alexander, som förr var så sparsam och försiktig, äfven häri hafva förändrat sig och råkat i händerna på procentare och trefaldiga personer.

Hvad Cecilia angick, så tänkte hon icke alls på hans förmenta affär, lika litet som hon tänkte på honom sjelf, ty besynnerligt nog hade hon för honom förlorat nästan allt intresse, sedan han blef hennes trolofvade. Den saken var nu afgjord och kunde icke ändras, och ju mindre hon tänkte derpå, dess bättre föreföll det henne.

Alexander inträffade imellertid på den bestämda mötesplatsen och fann sin gamle vän och kamrat, herr Tranér.

Ännu en gång sutto de båda herrarne i nattens tystnad tillsammans och talade med låg och hemlighetsfull röst sedan de först öfvertygat sig att de icke hade några grannar i det närgränsande rummet i hotellet.

Det var för båda en lika vigtig affär, som afhandlades; vilkoren för »vara eller icke vara», och båda önskade lika uppriktigt att utan vidare bedrägeri, brott eller risk kunna i ro och lugn få njuta af hvad de så lyckligt vunnit.

Det skulle också vara bra bekvämt här i verlden, om man kunde afsluta kontrakt med ödet och händelserna och säga: »När jag har fått allt hvad jag önskar, så lofvar jag att blifva hederlig och ärlig.»

— En månad härefter blir mitt bröllop — sade Alexander harmfullt. — Om den der människan endast hade dröjt så länge, så hade jag varit borta . . . Men berätta mig nu, hvar du fick tag i honom.

— Ja, vet du, det var högst eget — svarade Tranér, som hade svept in sig i en vacker nattrock och såg mycket respektabel ut. — Det var då egentligen *han*, som fick tag i mig, ty när jag gick hem från spektaklet en qväll och passerade en af de otrefliga gränderna från Skeppsbron, för jag har flyttat nu och bor på samma gata, der du bodde; der är likväl icke trefligt, utan jag tänker flytta igen . . .

— Ja, det gör det samma, men fortsätt nu — inföll Alexander otåligt.

— Jo, då får jag höra buller och rop från en krog, som jag skulle gå förbi, och just som jag kom midt för och tänkte hinna undan, slås dörren upp, och ett par, tre karlar rusa ut under fullt slagsmål. En af dem tappar hatten, en annan faller omkull framför mina fötter och är nära att draga mig med sig i fallet . . . Du vet, att jag icke tycker om sådant der, utan ville skynda mig derifrån, men den värsta och vildaste af dem, en rusig sjöman, fick tag i min rockärm och började gräla. Lyckligtvis kom i det samma ett par konstaplar, som sade sig haft utkik på krogen, men då tyckte jag de kunnat komma förr . . . I alla fall togo de nu fast skojarne och ville, att jag skulle följa med till vaktkontoret, men nöjde sig slutligen med mitt kort. Dagen derpå måste jag således upp i polisen för att berätta hvad jag visste om bullet, och det var då, som jag fick höra hela den der gamla historien, berättad af sjömannen, som i parentes sagdt, nu, då han var nykter och presenterade sig vid dagsljus, var ett stackars kräk, försupen och lungsigtig, och som man knappast skulle kunnat tro vara så morsk och grälaktig, som han varit på qvällen.

— Historien, säger du, hvad för en historia? —
afbröt Alexander ännu en gång.

— Samma historia, som stod i brevet: om Alexander Dowerbys räddning från det sjunkande fartyget, om det andra skeppsbrottet strax derpå och om brevet, som just den der karlen skickat hem från honom tillika med sina egna kråkfötter; med ett ord hela innehållet af det kvarliggande brevet, som du behöll.

— Men han visste ju icke den räddades namn?

— Nej, icke då, men ser du, det är just olyckan, att han sedan fått tag i den förkomna adressen, instoppad i en gammal tobakspung, der han glömt bort den; och som han nu egde denna adress, så ville han vid hemkomsten till Sverige uppsöka dessa släktingar till den drunknade i hopp att få någon liten belöning

för de underrättelser han meddelade, eftersom han mycket riktigt trodde, att brevet icke kommit fram.

— Men, för tusan, ingenting var väl lättare än att gifva honom litet och säga, att de der släktningarne voro döda eller bortresta eller hvad som helst.

— Ja, visst var det så; men ett, tu, tre, så var karlen försvunnen, och då telegraferade jag till dig, ty jag är säker, att han förr eller senare kommer till Dowerbygård.

— Talte du vid honom?

— Det var gifvet, att jag talte vid honom, då jag hört hans berättelse och hans planer för framtiden . . . Jag betalade plikten för honom, och vi blefvo de bästa vänner, förstås.

— Kunde du förstå, om han mindes, hur den döde såg ut, eller om han för öfrigt visste något om honom?

— Jag tror icke han visste någonting, men han påstod sig mycket väl minnas den räddade, ty denne hade ett långt, rött ärr på högra kinden, och det var därför lätt att känna igen honom.

Alexander gned sig otåligt på kinden, liksom han velat åstadkomma ett dylikt kännetecken, och mumlade:

— Den der karlen kan icke vara farlig . . . Han tänker blott på en liten förtjenst för tillfället, men icke på *hvem* som ger honom den.

— Ja! Men i alla fall var försiktig . . . Bäst vore att undvika honom, ty då han icke känner igen dig, kunde hans förundran deröfver väcka misstankar, och du vet nog, att om dessa en gång äro väckta, så förena sig snart alla att se saken på detta sätt, liksom de förut varit ense om att igenkänna den återkomne Alexander Dowerby.

— Men hur vill du, att jag skall kunna uppfånga eller aflägsna karlen, som jag icke har sett eller ens kan beskrifva; och dessutom skulle alla bemödanden i den vägen just vara rätta sättet att väcka undran och misstankar.

— Ja, det är sant, det är icke detta jag menar, men du bör icke återvända hem . . .

— Icke återvända! Då jag skall uttaga lysning till äktenskap och min fästmö väntar mig.

— Det är kinkigt, jag medger det; men om jag vore i ditt ställe, så ville jag icke råka den der karlen; hvem vet, hvad han kan komma fram med för dumheter.

— Men det är ännu sämre, att han i min frånvaro kommer till Dowerbygård och pratar om saker, som jag icke vet eller känner till.

— Nåväl! Det bästa är att söka ertappa honom på vägen.

— Det vore omöjligt för *mig*, men du Tranér, som har ingenting att frukta, som ingen här känner och som kan fara och vistas hvar du vill utan uppseende, du skulle kunna uppsöka honom och . . . och . . .

— Nå, hvad? Hvad vill du, att jag skall företaga med honom?

— Öfvertala honom att återvända med dig till Stockholm.

— Men om han icke låter öfvertala sig . . . Du vet nog, hur tjurskalliga och svårhandterliga sådana der människor äro; de misstänka alltid, att man vill narra dem, och göra precis som får, hvilka sträfva att gå åt motsatt håll till det man drifver dem . . .

— Då måste du bruka våld! — utropade Alexander otåligt och utan besinning.

Tranér skakade på hufvudet och svarade med bestämdhet:

— Stopp, min vän, nu äro vi vid gränsen af mitt deltagande i affären . . . Vi äro inga skurkar eller skojare, hvarken du eller jag, och vi hafva ju kommit öfverens om att icke vidare kompromettera oss på något sätt.

Han talade med den mest naiva öfvertygelse om både sin egen och sin kamrats oklanderliga karakter

och uppförande, och hans värdiga min och hållning konstaterade hans besynnerliga uppfattning af saken.

Det ligger imellertid ingenting ovanligt i detta, huru orimligt det än kan synas, ty det är endast konsekvensen af den moderna filosofi, som i stället för en rättfärdig Gud sätter »kraft och materia», utan att likväl kunna förklara eller bortresonnera människornas samveten, deras sträfvan efter ett ideal, detta må nu vara huru förfuskadt och vanskapat som helst. Mängden eger ingen kunskap om denna filosofi såsom sådan, men den känner dess farliga teorier likasom sväfvad religionens säkra och bestämda moral, skapar den sig sjelf en slags godtycklig, efter omständigheterna och de individuella anlagen lämpad sedelära, hvilken icke blifver annat än en löjlig och oförskämnd karrikatyr af den verkliga hedern och rättsinheten.

Ett dylikt bedrägeri som det, hvilket förenade de båda vännerna Casper Renz och Tranér, är kanske sällsynt, men det gifves bedrägerier, oärlighet och smusel af tusen slag; och det är icke formen och sättet därför, som afgör dess förkastlighet. Så länge man icke gör det rätta för dess egen skull, så har man mycket liten garanti för renheten af sitt handlingssätt. »Att icke kompromettera sig», som Tranér sagt, är vanligen rättesnöret för denna moral, detta konstgjorda samvete.

— Men hvad skall jag då företaga! — återtog Alexander, villrådlig och förvirrad i känslan af det nät, som snärjde sig omkring honom genom de oundvikliga följderna af hans intrig.

— Min själ jag känner igen dig Casper! — utropade Tranér förundrad. — Du, som förr icke ryggade tillbaka för något upptåg och aldrig var feg eller rädlös . . . som var den modigaste och raskaste af oss alla . . .

— Ja, då jag hade ingenting att förlora . . . Du

vet icke hvad det vill säga att ega kärlek och förtroende, det mest blinda och fullkomliga förtroendet af tvenne hederliga qvinnor, för hvilka lögn och brott endast äro som en saga . . . O! jag kan icke uthärda en upptäckt! . . .

— Bah, jag tror, att du är tokig! . . . Se så, sansa dig nu; hvem talar om upptäckt; ju enfaldigare de der släktingarne äro, ju mindre är väl faran . . . Res hem och tag reda på matrosen, som anser sig hafva dragit upp dig ur hafvet, och laga, att du *först* får tala ensam med honom, det är allt, som behöfs . . . du kan till och med, för hans räkning, måla på dig ett ärr i ansigtet, det är ju en smal sak — tillade Tranér.

Alexander ryckte ogillande på axlarna; både förslaget och sättet på hvilket det framställes stötte honom nu, ehuru det tycktes fullkomligt öfverensstämma med hans forna sinne, med affärens beskaffenhet och det nödvändiga fullföljandet af hans roll.

En stund derefter skildes de båda vännerna åt, å ömse sidor finnande hvarandra föga behagliga, ty föreningsbandet af ett gemensamt fel medför sällan hvarken deltagande eller pålitlig vänskap.

Alldeles vid vägen, ungefär midt emellan de båda herrgårdarne Hedenås och Dowerbygård, låg ett litet torp, tillhörigt den senare.

Derinne bodde en rask och arbetsam qvinna, hvilken fordom tjenat som väfverska hos fröken Agatha och ännu, då det behöfdes, fick uppdrag att fullborda den väfnad, som icke medhans vid gården.

Att hon nu vid det stundande giftermålet fått fullt upp af arbete var naturligt, och en eftermiddag, under Alexanders frånvaro, hade Cecilia, kanske min-

dre af eget intresse än på tantens ifriga uppmaning, gått dit för att beskåda och bedöma mor Lisas flit och förmåga och garnets lämplighet för den påbörjade handduks-drällen.

Det hade varit en mycket varm dag, och solen sänkte sig nu mot vester, mellan tunga fantastiska molnmassor med skarpt guldglänsande kanter, som börjat skocka sig samman på himmelen.

— Jag tror, att vi få åska till natten — sade mor Lisa, som barfotad och i lintygsärmarne sprungit ut för att öppna grinden åt »unga fröken», i det hon, skuggande ögonen med handen, tittade på sned upp åt himlen, likasom en anka hvilken tror sig se höken.

— Det vore rätt godt; det är så qvaft i luften — svarade Cecilia.

— Ja, bara icke fröken får regn på sig . . . Se sådant svart moln!

— Å nej, jag hinner nog hem innan dess . . . Godnatt mor Lisa!

Hustrun skyndade tillbaka uppför berget, der stugan låg, och Cecilia lyfte upp sin klädning för landsvägsdammet och trippade på dikeskanten med raska steg för att undkomma den väntade regnskuren.

Hon hade imellertid icke hunnit långt, förr än himlen blifvit alldeles blyfärgad och åskan hördes mullra på afstånd.

Det susade i skogen omkring henne, och dammet på vägen, upprördt af den framlande häftiga vinden, kom i tjocka hvirflar mot henne. Hon stannade förblindad och vände sig om för att skydda sina ögon för dess obehagliga möte; halmhatten föll ned på nacken, hårlockarne trasslade sig öfver panna och kinder och hennes tunna klädning, hopsnärjd af blåsten, lindade sig omkring henne som ett vått lakan.

Just i detta otrefliga ögonblick syntes, kommande från en gångstig i skogen, en person, som i nästa minut stod framför henne på landsvägen.

Det var baron Ventzel Hogenschild, som lika litet tycktes hafva bemärkt henne som hon honom, förr än deras ögon nu möttes, då de voro alldeles bredvid hvarandra.

— Ventzel! — utropade förvånad Cecilia, som trodde honom vara långt derifrån.

Rodnande och förlägen öfver den löjliga figur hon i detta ögonblick trodde sig göra, bemödade hon sig att ställa hår och kläder till rätta och sade halfhögt för att dölja sitt bryderi:

— Så oväntadt att träffa dig . . . du är då redan hemkommen!

— Jag kom i går och reser i morgon . . . jag är blott hemma på ett litet besök — svarade han, tydligen lika generad och öfvarraskad af detta möte som hon.

Båda tystnade, öfvervåldigade som det tycktes af en rörelse, hvilken de aldrig förr rönt vid hvarandras åsyn och som hvar och en var lika angelägen att dölja.

Vindstöten hade nu passerat förbi, det var åter fullkomligt lugnt, men åskan rullade närmare och några stora, tunga regndroppar föllo omkring dem.

— Du blir alldeles genomvåt . . . det kommer ett störtregn — sade baronen och såg sig oroligt omkring för att finna något skydd.

— Nå ja, det kan ingen hjälpa . . . Det är för långt att vända tillbaka till mor Lisa i Grindtorp, derifrån jag kommer, men du skulle kanske kunna hinna dit . . .

— Vill du visa bort mig?

— Nej, men jag tänkte . . . jag . . . vi få sätta oss under granarne der borta — tillade Cecilia, som egentligen icke visste hvad hon tänkte eller ville säga och som nu, dragande åt sig sin klädning, som redan var våt af det allt häftigare regnet, hoppade öfver diket och skyndade in åt skogen.

Den gamla badstugan ligger ju strax här bredvid, der hafva vi mera skydd — inföll Ventzel, som följt henne, och båda skyndade i fullt språng och skrattande åt sin otur tvärs öfver gångstigen till ett gammalt ruckel utan dörr och med halft nedrasadt tak, som syntes på något afstånd mellan träden.

Det var en mycket vild och oländig trakt af skogen, uppfylld af stora rullstenar, öfvertäckta med mossa och kastade om hvarandra i ett kaos, der man hade svårt att komma fram; regnet gjorde stenarne hala, man kunde knapt få fotfäste, och innan de hunnit tjugu steg, halkade Cecilia och föll midt i en rishög.

Småleendet på hennes läppar försvann, och hon var nära att låta ett rop af smärta undfalla sig.

Ventzel räckte henne handen och ville hjälpa henne, men alla hennes bemödanden att resa sig voro fåfänga, hon hade förmodligen vrickat sin fot och kom icke ur stället.

— Regnet öste emellertid ned i strömmar och smattrade mot trädstammarna och det torra, affallna barret på marken. Åskan dundrade med korta, skarpa knallar öfver deras hufvuden, under det blixtarne tycktes hoppa i afbrutna strålar mellan grantopparne.

— Det här är högst romantiskt, men bra obehagligt — sade Cecilia med ett svagt bemödande till skämt. — Du måste lemna mig åt mitt öde för att åtminstone själf hinna under tak.

— Du tilldelar mig visserligen en mycket treflig och ridderlig roll, men får likväl ursäkta, att jag icke antar den — svarade Ventzel med något myndig ton, under det han böjde sig ned till henne, lyfte henne hastigt upp i sina armar och bar henne fram åt den gamla kojans.

Han var stor och stark, men det är i alla fall just ingen lätt sak att bära en person öfver stenar och stubbar i en otillgänglig mark, och för att göra det möjligt, måste den unga flickan slå sina armar

omkring hans hals och trycka sig intill honom som ett barn.

Den första sekunden af detta äfventyr tyckte båda att de aldrig kunnat komma i en mindre önskvärd och en mera brydsam belägenhet, men ögonblicket derefter, då Cecilias kind ofrivilligt vidrörde Ventzels panna, hennes hårlockar föllo öfver hans ansigte och hennes hjerta klappade mot hans, glömde de allt annat för den ljufva och fruktansvärda öfvertygelsen att dessa hjertan klappade för hvarandra.

Allt sedan Cecilias förlofning hade båda, miss-tänkande hvarandra att ega kännedom om Alexanders bref, velat undvika hvarandra; Ventzel hade tänkt att slutligen kunna lugnt och artigt, som det anstod gamla vänner och grannar, lyckönska sina båda lekkamrater till deras förening och sedan en tid fly deras grannskap, och Cecilia hade bemödat sig att icke tänka någonting alls, under hemlig och obestämd fruktan för sina egna tankar, men nu hade detta oväntade och fatala möte med ens rubbat alla deras goda föresatser och i ordets egentliga och fulla bemärkelse kastat dem i hvarandras armar.

Ingendera visste, huru lång tid, som passerat, innan de hunnit den gamla kojan, eller hade något vidare medvetande om ovädret omkring dem, och då Ventzel äntligen nedlade den unga flickan på en hög af halm och gammalt lin, som fanns der inne i en vrå, så kände båda, genom en hemlig, men ovedersäglig sympati, att det tjenade till ingenting att söka bedraga och spela en likgiltig roll för hvarandra.

Det var ingenting att tala om, ingenting, som kunde ändras eller hjälpas, deras ömsesidiga ställning i verlden var bestämd, deras för sent upptäckta kärlek liksom deras skilsmessa voro afgjorda saker, som de endast kunde underkasta sig.

De hade icke vexlat ett enda ord, men insågo likväl att hvad de än kunde säga, kunde det aldrig

uttalas med samma ton som förr. Båda fruktade att bryta en tystnad, som var dem så ljuf, att den nästan syntes dem brottslig, och då Ventzel med hela den tillitsfulla och afgjorda ömheten hos en bror eller en make fäste sina sorgsna och uttrycksfulla ögon på henne, besvarade hon hans blick på samma sätt, för denna enda gång utan tvekan och bryderi . . .

Den var förbi, denna korta minut af deras lif; den hade kommit som ett stjernfall och borde likasom detta glömmas och försvinna, utan spår.

Ventzel strök det våta håret från sin panna, suckade tungt, likasom han vaknat upp ur en djup sömn, och, återtagande sitt vanliga, lugna och artiga sätt, sade han sakta och deltagande, i det han satte sig ned bredvid henne:

— Har du det bra, så der, Cecilia?

— Ja, tack! — hon tillslöt ögonen och andades djupt.

— Du lider, Cecilia; du har säkert vrickat din fot.

— Ja, jag tror det; den har redan svullnat, ser jag.

— Ventzel följde hennes blick och beskådade den lilla foten, som framstack under klädningen och hvars våta sko och nedsmutsade strumpa icke dolde fotledens ovanliga dimensioner.

— Jag skall doppa min näsduk i källan här bredvid och lägga omkring . . .

— Nej, vänta, tills regnet saktat sig . . . den värker icke så mycket nu.

— Men det kalla vattnet minskar svullnaden, medan jag går hem efter en vagn.

— Tyst! . . . Hvad var det? . . . Jag tyckte, att någon andades här bredvid mig . . .

— Det är regnet, som dryper genom det trasiga taket, eller kanske något djur, som har sitt bo härinne.

— Nej, nej! . . . Ventzel gå icke ifrån mig . . .

hviskade Cecilia med ängslig röst och satte sig upp, just då baronen ville gå ut för att uppsöka källan.

— Cecilia! — utropade han med ett sådant uttryck af återhållen smärta och lidelse, att den unga flickan skrämdes deraf nästan lika mycket, som af de ljud hon nyss trott sig höra.

Han hade återvänt och stannat tyst bredvid henne.

— Det finnes någon menniska härinne — återtog hon hastigt. — Jag är säker, att vi icke äro ensamma . . . Hör! . . . Hör du icke tunga och rossliga andetag derborta vid vägen bakom spiseln.

— Jag hör och ser ingenting annat än *dig* . . .

— svarade Ventzel, likasom omedvetet och med tankspridd röst; men erinrande sig den otillättna tvetydigheten af dessa ord, tillade han hastigt:

— Det är ju möjligt . . . det är kanske någon, hvilken likasom vi blifvit öfverraskad af övadret.

Han upptog ur fickan ett cigarrfodral med elddon och drog eld på en stryksticka, som upplyste den gamla, mörka badstugan för ett par sekunder.

— Hvem är der? — ropade han, i det samma Cecilia instinktlikt fattade hans hand och höll honom fast bredvid sig, ty båda hade i det hastiga eldskenet sett en beysnerlig och föga behaglig skepnad midt för sig, på andra sidan om den sotiga eldstaden.

Det var en smutsig och illa klädd, blek och skäggig karl, hvars ruskiga utseende ökades genom en röd ylletrasa, som var knuten om hans hals såsom halsduk, och en tjock knölpåk, som han höll i handen; han såg förofrigt klen och sjuklig ut, och hans insjunkna ögon voro matta och sömniga, som om han antingen nyss blifvit väckt eller icke vore fullt nykter.

— Hvem är ni der! Svara! — återtog Ventzel med kort och hotande röst, under det hans hand fast slöt sig omkring Cecilias, likasom hon varit hotad af någon fara.

— Hå kors! — svarade mannen der borta i vrån med hes och skrofflig röst. — Kapten behöfver icke brassa upp så styft för min skull . . . Jag är bara en fattig sjöman, som krupit in här för regnet; och det kan väl vara tillåtet, skulle jag tro . . .

— En sjöman, som stryker omkring af tve tydlig anledning förmodligen — inföll baronen miss-tänksamt.

— Jag stryker icke omkring, utan jag går och söker bekanta.

— Är ni kanhända född här i socknen?

— Nej, men det skulle vara här, som jag har mina känningar . . . Kanhända att kapten vill säga mig hvar Dowerbygård ligger?

— Dowerbygård! — utropade Cecilia förvånad.

— Ja, så skulle det heta, stället, som jag söker . . .

— Jag tycker, att regnet har nästan upphört . . . — hviskade Cecilia, som kände en oförklarlig oro öfver det tvetydiga grannskapet. — Min fot är bättre, jag tror vi kunna komma härifrån . . .

— Nej Cecilia, du kan icke gå, och jag kan icke heller lemna dig här, men vi skola försöka att skicka den här mannen hem efter en vagn . . . Vänta litet, hör på min vän; — återtog baronen vänd till sjömannen, som nu hade närmat sig dörren och bättre syntes i halfdagern derifrån. — Säg mig, hvem ni söker vid Dowerbygård, så skall jag visa er dit, ty det ligger icke långt härifrån.

— Jag söker ingen annan än egarinnan, fröken Agatha Dowerby . . . hon måtte väl lefva . . . men hon skulle vara gammal?

— Min tant! Hvad kan han vilja henne! — hviskade Cecilia, som ännu icke fullkomligt öfvervunnit sin oro och stirrade på den främmande med nyfikenhet.

— Jag har helsningar till henne från hennes släkting, hr Alexander Dowerby.

— Ah, jag anade just detta — mumlade Ventzel, som släppte Cecilias hand och närmade sig matrosen.

Denne tycktes hafva svårt att hålla sig upprätt; han stödde sig mot dörrkarmen och fortfor långsamt och utan att gifva akt på deras utrop:

— Han var redan dödssjuk, när vi förliste, och det är svårt att tro, att han blifvit vid lif . . . Men nu säga de så, här i trakten, och om han lefver och finnes här, så är jag säker, att han nog ger mig bröd till döddagar; för det var en hederlig herre, och det var *jag*, som skötte honom så länge han var hos oss, och åt mig gaf han sedan sina sista uppdrag, eftersom vi då båda sågo döden för ögonen, och jag var den ende svenske matros om bord . . . Han minnes det nog och känner nog igen mig . . .

— Likasom ni skulle igenkänna honom, eller hur? — inföll Ventzel med ett aldeles nytt och lifligt intresse för mannen.

— Ja, nog skulle jag det, fast han då var fastligt sjuk och medtagen . . .

— Min Gud, Ventzel, den der mannen skulle då vara en af Alexanders olyckskamrater vid hans skeppsbrott — sade Cecilia medlidsamt.

— Det tyckes så.

Baronen upptog hastigt ett visitkort ur sin plånbok, skref några ord derpå med en blyertspenna och stannade tyst och tankfull ett par minuter.

Han tänkte på de sällsamma yttranden, som hans mor haft med afseende på Alexander Dowerby; han hade då förkastat hennes misstankar såsom orimliga; men nu hade de med ens vaknat inom honom sjelf. Detta tillfälliga sammanträffande med en af Alexanders forne kamrater skulle kanske kunna fullkomligt skingra eller bekräfta de samma, men huru skulle Ventzel väl rätt kunna begagna den oväntade fördelen.

Det gälde allra först att hindra matrosen från att meddela sig med någon annan och isynnerhet icke låta honom träffa Alexander, innan Ventzel kunde kontrollera dennes minnen och uppgifter; till och med Cecilia borde icke få del af de frågor han ville göra och de svar han kunde få.

Den unge juristens hjerta slog hårdt och nästan hörbart vid tanken på att det likväl kan hända fans ett medel, som, utan att kränka hedern och vänskapen, kunde göra den älskade fri från ett löfte, som han nu visste att hon alls icke uppfylde med glädje; om denne förmente Alexander verkligen icke var annat än en bedragare, så var det ju nu en pligt att afslöja honom.

— Vill ni uträtta ett uppdrag åt oss, så skall jag betala er bra och dessutom visa er vägen för att finna den ni söker — återtog Ventzel, kastande ännu en granskande blick på kortet, der han till sin mor skrifvit ett par rader på franska, anbefallande henne att qvarhålla budbäraren vid Hedenås och genast skicka en vagn till den gamla badstuan i skogen.

— Visst vill jag det, om jag bara förmår — svarade sjömannen, som satt sig ned på sjelfva tröskeln och icke tycktes kunna uträtta någonting.

— Nåväl, detta unga fruntimmer har skadat sin fot och kan icke gå; vi måste hafva en vagn, och jag har skrifvit derom på kortet här; tag nu detta och gå så fort ni kan till Hedenås herrgård, som ligger ett stycke härifrån . . .

— Men, Ventzel — afbröt Cecilia — det är ju närmare till . . .

— Förlåt mig, Cecilia, jag har mina skäl att skicka honom dit jag säger . . . Se så — fortfar han vänd till mannen — Skynda er nu! . . . Då ni kommit ut på landsvägen, går ni till venster, åt den sidan der milstolpen står, och fortsätter vägen rakt fram till den gård jag nämnt och visar der detta kort . . .

— Det är till . . . till . . . — stammade mannen, ssom fåfängt försökte att läsa hyad som stod på baksidan af kortet.

— Till friherrinnan Hogenschild på Hedenäs, men ännu en gång skynda er, ty det är snart mörkt; klockan är nu åtta, ni bör kunna vara der om en halftimme, och juu förr vi komma hem, dess mera skall jag betala er.

— Jaha, det är godt och väl det . . . — svarade mannen och försökte resa sig upp.

Det lyckades imellertid icke, och Ventzel, som måste hjälpa honom, kände med oro, att han luktade bränvin, ehuru han icke tycktes vara drucken eller oredig.

— Det ser icke ut, som vi skulle hafva hopp om snar hjälp — hviskade Cecilia, då karlen åter kommit på fötter.

— Nej, i sanning . . . jag tror det är bäst, att jag går sjelf och tager honom med mig, ty jag vågar icke lemna dig här ensam med honom . . . Ah, se der ligger han igen — tillade baronen, som med lifligt intresse bevakat sjömannens första vaeklande steg utanför dörren och nu såg honom falla och ligga som död mellan stenarne i ljungen och mossan.

— Ovädret är ju nu förbi, det klarnar allt mer, och regnet har alldeles upphört . . . hjälp mig blott att resa mig, så kan jag nog gå hem — sade Cecilia beslutsamt.

Det lyckades henne verkligen att kunna stödja på foten; och mera buren än ledd af Ventzel, kom hon äntligen ut ur den ruskiga, gamla kojan, som i sjelfva verket icke låg hundra steg från landsvägen.

— Den stackars karlen är säkert mycket sjuk . . . Han ser ut att vara insomnad — sade hon och betraktade medlidsamt främlingen, som låg orörlig, när de gingo förbi.

Jag tror snarare att han är drucken, men jag skall skicka efter honom så snart jag kommit hem;

imellertid ligger han bra, der han är . . . Huru är det, Cecilia, gör din fot mycket ondt? . . . Se der hafva vi vägen strax bredvid, och jag tror mig höra en vagn . . .

— Ack, så lyckligt! . . . Tänk, om tant skulle hafva skickat att hemta mig för ovädrets skull!

— Det kan nog hända . . . Sätt dig här på stenen, så skall jag i alla händelser anhålla vagnen, hvilken den än är.

Cecilia satte sig ned, och Ventzel var inom ett par ögonblick ute på landsvägen, der han mycket riktigt påträffade kusken från Dowerbygård, som kom tillbaka från väfverskans torp, der han haft befallning att hämta sin unga fröken, hvilken han nu fruktade att hafva kört förbi på vägen.

Då baronen lyfte Cecilia upp i vagnen, tryckte han henne ett ögonblick till sig och sade med af smärta och rörelse halfqväfd röst:

— Farväl, Cecilia! Det måste dröja länge, innan jag kan återse dig . . . Gud välsigne dig! Mätte du bli lycklig!

Den unga flickan svarade ingenting, hon lutade sig fram emot honom med en sorgsen och värtalig böjning på hufvudet, under det att tvenne tårar rullade öfver hennes bleka kinder.

Ventzel drog sig tillbaka, kusken smälde med piskan och vagnen försvann i qvällskymningen.

Föreställningen om tidens längd är, likasom alla våra föreställningar, mycket obestämd, individuell och sällsam. Cecilia hade denna eftermiddag icke varit borta mer än några timmar, men det föreföll henne, som om ett helt år passerat, sedan hon lemnade hemmet för att promenera till väfverskans torp, och då

hon nu åter befann sig i sitt eget rum syntes henne allt förvandladt och belyst af en annan dager.

Detta tillfälliga möte med Ventzel hade likasom väckt henne ur den dvala och likgiltighet, hvori hon befunnit sig, och utan barmhertighet upplyst henne om hennes eget hjertas tillstånd.

Tusen obehagliga jemförelser, tusen lifliga hågkomster och en häftig, men för sen ånger trängde sig på henne och kommo tårarne att störta ur hennes ögon med en smärta och förtviflan, som nästan skrämde tant Agatha, hvilken trodde henne dödssjuk och lidande af häftiga plågor i den vrickade foten.

Det är så ofta upprepadt, och hvar och en har dessutom sjelf fått bidraga med sina egna sorger att bekräfta den gamla sanningen, att det är lidandet, som stadgar och bestämmer karakteren, som gör oss till fullvuxna, ansvariga menniskor.

Cecilia hade ännu denna afton varit ett barn, men efter en mörk och lång natt, en natt af smärta och strider, af tvekan, villrådighet och slutligen underkastelse för känslan af hennes pligt, lyste solens första stråle öfver en blek och allvarsam, men lugn och fast qvinna, som utan pjunk och tårar ville hålla sitt gifna löfte och utan att rygga tillbaka för svårigheterna vandra den väg fram, som hennes oerfarenhet och barnsliga eftergifvenhet för tantens vilja en gång låtit henne beträda.

Det var ett förfeladt lif, förfeladt och förspildt genom ett af dessa sällsamma misstag, som synas oss så plågsamma, så outhärdliga, just genom den skenbara lättheten att undvika dem. Ett lif utan sol och glädje, utan mål och intresse, ett lif af gagnlösa pligter och okända uppoffringar . . . Så tyckte den stackars unga flickan i detta ögonblick utan att ännu kunna fatta, det hennes egentliga villfarelse låg just i denna förvexling af ord och intryck; ty hvilket lif är någonsin utan mål och hvilka pligter äro någonsin gagnlösa.

Med full föresats att endast anse gårdagens äfventyr som en dröm utan betydelse återtog hon, så godt hon förmådde, sin roll och välkomnade ett par dagar derefter sin återvändande fästman, lika vänligt och lugnt, som hon vid hans afresa hade skiljts ifrån honom.

Alexander deremot syntes orolig och bekymrad, och då Cecilia genast berättade honom, att hon redan träffat den hemkomne sjömannen, hvars fruktade ankomst hon ej visste var orsaken till hans dåliga lynne, hade han svårt att beherska sin dödliga förskräckelse.

Hon hade imellertid knapt slutat sin lilla historia, om det ödesdigra åskvädret, den vrickade foten och sammanträffandet med den forna olyckskamraten, förr än hon beklagande tillade:

— Men du skall säkert bli riktigt ledsen höra, att du icke kan få belöna honom på något sätt, ty en timme derefter, då tant skickade ut att söka honom, fanns han död på samma ställe, der vi lemnat honom.

— Död! — upprepade Alexander, nästan med ett glädjeskri. — Var han död?

— Ja, vet du, han var troligen redan mycket sjuk då vi träffade honom, fast vi trodde han endast var drucken, och läkaren, som sedan besigtigade honom, sade att han haft lungdot och dött deraf, ehuru troligen bränvinet, som han förtärt strax förut, påskyndat hans slut.

— Nå, om han verkligen var den svenske matrosen på det fartyg, som upptog mig, så skulle jag i alla fall säkert icke hafva igenkänt honom, ty jag var då allt för sjuk och nästan medvetlös.

— Han nämnde också detta; men han påstod sig deremot mycket väl minnas dig.

— Ah, verkligen! . . . — mumlade Alexander och tillade med en ångest, som likväl helt och hållet undgick Cecilia:

— Ventzel och du talade således med honom? . . . Och hvad sade han?

— Just ingenting; han ansåg det för nästan otroligt att du lefde och han tänkte endast på att kunna få något af dig, om han träffade dig.

— Gjorde ni då honom inga frågor?

— Å nej, han var dessutom så halfsofvande och otillförlitlig, att man icke kunde få några svar af honom, den stackars varelsen.

Alexander måtte vände sig bort för att dölja sin glädje öfver den oväntadt lyckliga upplösningen af detta fruktade äfventyr.

Han var ju nu helt hastigt befriad ifrån den ängslan, som marterat honom. Alltjemt följde honom samma förvånande framgång; det var en lycka, som tycktes besegra hvarje svårighet och hvarje fara.

Äntligen skulle han få njuta i lugn och ro af den sällhet, som väntade honom. Han slöt Cecilia i sina armar med en nästan andäktig rörelse och upprepade inom sig, i sin fröjd och förtjusning, de löften om redbarhet och sanning, som han redan förut gjort, som han kände en nästan passionerad åtrå att kunna uppfylla, men som han hittills funnit allt för tidiga och omöjliga att förena med sin ställning, ty — man plockar icke fikon på törnbuskar.

Nu skulle han imellertid lyckas bättre, nu då bedrägeriets alla obehagliga följder voro undanröjda.

Hvarken Cecilia eller Alexander visste likväl, att Hogenschild, då han sett Cecilias vagn försvinna på vägen till Doverbygård, genast återvändt till den gamla badstu'n der han lemnat den halfrusige karlen.

Med mannen, som då ännu var alldeles redig och om hvars hastiga slut han icke fattade någon misstanke, hade han ett temligen långt samtal, och de hägkomster af den skeppsbrutne Alexander Dowerby, som Ventzel förstod att framkalla, tycktes verkligen icke öfvenensstämma med *den* person, som nu bar hans namn. Flere små detaljer kunde ganska väl begagnas såsom medel att upptäcka sanningen, och om baronens

blotta namn och åsyn hittills hade varit fruktansvärda, så var han nu med de misstankar han fattat dubbelt farlig.

Den grannlagenhet, som hittills afhållit honom att ens uppsöka Alexander då denne ville undvika ett möte, kunde nu icke längre hindra honom derifrån.

Dessa moln voro imellertid ännu icke synliga på den lycklige fästmannens horisont, han hade ingen tanke derpå och besparades således en fruktan, som, efter hvad framtiden sedan utvisade, skulle varit alldeles onödig, ty det var icke derifrån straffet skulle komma.

— Vet du, Cecilia, — sade skrattande Alexander några dagar derefter, då de båda förlofvade sutto ensamma i salongen — att jag åter har fått ett bref ifrån apotekaren, alldeles lika med det, som jag fick i våras, då vi skulle resa; han ber för lif och själ, att jag skall besöka honom, och nu skall jag väl också gå för att få del af hans viktiga meddelande.

— Ja, gör det — svarade Cecilia likgiltigt och höll framför sig några profver på band, hvilkas väljande tycktes intressera henne mycket mera än fästmannens konversation.

— Om du ville följa med! — Alexander böjde sig ned och kysste hennes hand med en bedjande min.

— Nej, det är omöjligt . . . Sömmerskan väntar mig derinne; och du är ju sjelf intresserad af att hennes långsamma bestyr en gång blir slut.

— Ja, det vet Gud, ty jag hoppas att då få mera rå om dig . . . Du har då åtminstone icke den förevändningen att springa din väg . . .

— Alexander . . . Förtjenar jag verkligen den der förebräelsen? — sade Cecilia eftersinnande.

— Nej, ack nej, min älskade! men jag tycker, att hvarje minut, då jag icke ser dig, är förlorad och förspild . . . jag är så rädd om den flyende tiden . . .

jag fruktar, jag vet icke hvad . . . jag vill vara bredvid dig ständigt . . .

— Men lifvet är långt . . . och vi skola alltid vara tillsammans — sade den unga flickan med en hemlig och undertryckt suck.

— Du är ju här i salongen, då jag återkommer? — sade Alexander utan att fästa sig vid tonen i hennes uttryck. — Jag kan icke behöfva mer än en timme för att gå fram och tillbaka till köpingen och möjligen dröja der tio minuter — tillade han och jemförde sin klocka med pendylen öfver soffan.

— Om jag icke skulle vara i salongen, så är jag väl i alla fall icke långt borta, och om du händelsevis skulle dröja något öfver en timme, så skall jag försöka att icke dö af oro och ledsnad — svarade hon småleende, kysste på fingret åt honom och lemnade rummet.

Alexander såg efter henne med en blick, som om han velat knäböja, vände sig om, tog sin halmhatt, som låg vid dörren, och gick . . . gick för att ändtligen nå sitt ödes fullbordan.

— Hvart har Alexander tagit vägen? Téet kallar; håll mera sprit i lampan, Tomson! — sade fröken Agatha flera timmar derefter, eller klockan half tio på qvällen.

— Ah, har han ännu icke återkommit? — inföll Cecilia gäspande.

— Jo — sade betjenten, som var sysselsatt med téköket. — Herr Alexander kom hem för en liten stund sedan, men han befalde mig säga, att han icke mätte väl och ämnade strax gå till sängs . . . Han bad om sin helsning till herrskapet.

— Åh, min Gud! — utropade tant Agatha förskräckt. — Mätte han illa och gick till sängs utan att få fläderté, kamfertsdroppar eller något annat . . .

— Lika verksamt och oundvikligt — fortsatte

Cecilia ironiskt och leende åt tantens komiska för-
tviflan öfver de försummade huskurerna.

— Cecilia, du är då bra hjertlös! — återtog
den gamla fröken missnöjd.

— Ah nej, visst icke, tant lilla . . . Jag skall
dricka flädertéet i hans ställe, om du tror, att det
kan göra honom något godt . . . Det är i alla fall
bättre än att störa honom, då han tydligen vill vara
i ro — tillade hon med något af sin forna skämt-
samhet.

Tanten bevärdigade henne icke med något svar.
Man åt sin supé under en viss förstämndhet, som icke
ens Henriettes anmärkningar och småprat kunde skingra.

Morgonen derpå var naturligtvis fruntimrens för-
sta fråga till domestikerna, huru herr Alexander mädde,
och jungfru Lina, huspigan, berättade då med viktig
och beklagande min, att hans säng befunnits orörd
och att man hört honom hela natten gå fram och till-
baka i sitt rum.

Innan man hunnit ytterligare oroas eller utbyta
några gissningar härom, syntes imellertid Alexander
sjelf komma öfver gården.

Då han kom in i salongen, vexlade Cecilia och
tanten en blick af förfäran, ty hans blekhet och för-
ändring sedan gårdagen voro verkligen utomordentliga;
man skulle trott honom vara tio år äldre eller hafva
genomgått en svår sjukdom, och oaktadt han smålog
och försäkrade att det endast var följden af ett litet
illamående och en sömnlös natt, kunde han icke längre
undkomma tant Agathas bepröfvade husmedicin.

Tåligt och likgiltigt lät han henne utöfva hela
sin konst, men motsatte sig bestämdt, att en läkare
tillkallades, och upprepade att han troligen snart skulle

öfvervinna denna opasslighet, som han ådragit sig genom förkylning qvällen förut.

Orsaken till hans hastiga och synbara förändring var dock något helt annat.

Se här, hvad som hade passerat om aftonen i herr Littolins lilla, gula trähus.

Då Alexander, såsom han berättat för Cecilia, ämnade gå till apotekaren, var han i den mest lyckliga och sorglösa sinnesstämning, och denna afspeglades äfven i hans yttre.

Casper Renz, den forne postskrifvaren, hade aldrig varit mera glömd och besegrad än i detta ögonblick, och den vackre unge man, som med strålände blickar och med högburet hufvud gick bort ifrån Dowerbygård, skulle till och med af den kritiske friherrinnan Hogenschild hafva blifvit approberad såsom den rättmätige egaren deraf och en oklanderlig »gentleman», ty äfven i hans sätt och utseende uppenbarade sig verkan af hans nu varande, förädlande omgifning.

Cecilias afsked hade fyllt hans hjerta med förtjusning, och hans ifver att snart återkomma påskyndade hans steg, så att han efter tjugu minuter redan var i köpingen och framför apotekets trappa.

Herr Littolin mottog honom nästan med ett glädjerop, och omfattande hans hand med båda sina egna, välkomnade han honom på ett sätt, som hos Alexander framkallade ett föga artigt gapskratt.

— Ja, — sade den lille mannen småleende och utan att blifva stött — jag förstår nog att ni icke kan fatta min glädje, men ni skall snart begripa allt. . . Jag hoppas det åtminstone. . . Ah, hvad jag har längtat efter er! — tillade han med mera betänksamhet.

— Nå hvad är det då frågan om? — sade Alexander i glädtig ton.

— Jo, ni mins ju edra fotografier?

— Ja, som aldrig blefvo färdiga.

— Färdiga . . . Jo, för tusan, men . . .

— Men som jag åtminstone aldrig fick.

— Nej, som ni aldrig fick . . . Men nu, nu skall ni få se dem, och ni skall kanske kunna förklara för mig detta sällsamma fall . . . denna obegripliga händelse . . . jag må väl säga detta underverk, om man någonsin med skäl kunde använda det ordet.

— Nå, men herr Littolin, hvad har då hänt med mina porträtt?

Apotekaren hade imellertid ur en byrå framtagit tvenne konvolut, som han med tindrande ögon och af ifver och intresse darrande händer frambar till Alexander.

— Ni frågar, hvad som har hänt — återtog han — och det är just detta, som jag sedan tre månader, eller alltsedan jag tog dessa afbildningar, har frågat mig sjelf tio gånger om dagen . . . *Hvad har hänt?* Det är just knuten att kunna få veta detta; veta hvilket hemligt medel, hvilka okända krafter varit verksamma . . . hvilken kemisk förening, kanhända den enklaste, men den minst tänkbara, som åstadkommit detta . . . Fåfångt har jag genom upprepade experiment, genom studier och forskningar sökt att lösa gåtan, att komma hemligheten på spåren; jag står der ännu lika okunnig och lika brinnande af nyfikenhet och vetenskapligt intresse . . .

— Nå, än jag då! — utbrast Alexander skratande — ni glömmer att äfven jag står här brinnande af nyfikenhet . . . Säg mig då ändtligen, hvad ni menar, eller ännu bättre, visa mig de omtalade korten.

— Ja, men först skall jag stänga apoteksdörren, så att vi få vara ostörda . . . Se så, vill ni icke vara så god och stiga in i min atelie; der är ljusare . . . Sitt ned, jag skall strax visa er dessa kort och derigenom åtminstone få bekräftelse på en af mina suppositioner.

Alexander satte sig ned på samma gamla fula,

pretentiösa och förgyllda länstol, framför en rosig och grann skärm och med en murgröna af papper bakom, der han suttit för tre månader sedan för att fotograferas, och herr Littolin drog fram en trästol, den enda som fanns, och satte sig bredvid honom.

— Se här — sade han — betrakta nu dessa fotografier och säg mig, om de icke hafva en alldeles märkvärdig klarhet och precision . . . Ert ansigte är särdeles lyckadt . . .

— Mitt ansigte. Ja, men . . . Men här äro ju två . . . Hvad skall det betyda? . . . Hvem har ni ställt bredvid mig? — sade Alexander långsamt och med en underbart sväfvande röst.

— Ja, *hvem* är det, som står bredvid er?! — inföll den lille apotekaren och fäste sina små bruna ögon skarpt och forskande på Alexander.

— Det måtte väl ni veta, ssom fotograferat honom — återtog denne otåligt, stirrande på kortet, som darrade i hans hand.

— Nej, min herre, jag wet ingenting . . . Jag har icke sett någon annan än er . . . det vill säga *frivilligt*; men det känsliga skiktet, glasskifvan, har äfven på samma gång mottagit en annan bild, bilden af någon, som hvarken ni eller jag sett, men som likväl funnits bredvid er, som betraktat er och som ni aldrig skulle ha fått se, om icke . . . men derom sedermera . . . säg mig nu först, om ni icke har någon vän, någon nära anhörig, som är död och som ni igenkänner, som ni kanske älskar . . . eller möjligen hatar . . . som nu icke mera fins, men hvars bild detta är . . . hvars fantom eller ande, eller hvad man vill kalla det, kringsväfvat er; följer er beständigt, ehuru osynligt för våra ögon under vanliga förhållanden, och som först på detta sätt genom en sällsam tillfällighet blifvit skönjbar . . . Men, min Gud! — afbröt sig herr Littolin förskräckt — han hör mig ju icke . . . han är afsvimmad . . .

Så var det verkligen; Alexander hade blifvit likblek under den lille fotografens tal och låg nu vanmäktig i den förgyllda länstolen.

Herr Littolin sprang mumlande in i sitt apotek och återkom genast med något lifvande medel, som snart väckte den unge mannen till sans och medvetande.

Då han åter kommit sig för, reste han sig häftigt upp, framtog ur sin plånbok det porträtt af den verkliga Alexander Dowerby, hvilket legat i det qvarliggande brevet och som allra först gifvit anledning till bedrägeriet, och visade det tigande för Littolin.

— Det är den samme! Samma ansigte, man kan icke misstaga sig derpå! . . . Lefver denna person ännu? — frågade apotekaren häftigt.

— Nej, han är död.

— Och ni igenkände honom genast?

— Ja, genast.

— Jag förmodade just detta af er blekhet och rörelse.

— Men är det väl sant . . . Det är ju en orimlighet, ett bedrägeri, — återtog Alexander, skakande på sig, likasom han velat bortjaga en förfärlig dröm.

— Ni ser nu sjelf ansigtet der . . . bredvid ert eget . . . det är något ljusare, mera obestämdt och af ett eget, hemlighetsfullt tycke, men det är tydligt i alla fall.

— Äro alla korten lika?

— Alla, utom ett; detta är som ett vanligt kort . . . der är ni ensam . . . åtminstone för mina ögon.

— Och hvarför är detta kort olika?

— Förmodligen därför att det icke underkastats samma behandling som de öfriga . . . Ah, min herre! Om jag kunde behandla alla fotografier på samma sätt som dessa, så skulle många hemligheter komma i dagen och vetenskapen hafva gjort en stor upptäckt . . . Vi skulle då känna *den tomma rymdens* mysterier och få konstateradt, att denna rymd icke är tom.

— Hvad är det då, som hindrar er ifrån att upprepa ert tvetydiga experiment? — sade Alexander, som hemtat sig ifrån sin första förskräckelse och nu misstrodde alltsammans.

— Helt enkelt min fullkomliga okunnighet om hvad som fordras dertill.

— Förklara er . . . Jag förstår er icke.

— Hör på; så skall jag berätta er alltsammans. Några dagar innan ni och er fästmö, fröken Dowerby, kom hit för att låta fotografera er, hade en kringresande handelsman, en sådan der person, som på en liten kärra kringför alla möjliga småsaker, varit inne på apoteket för att köpa några flyktiga oljor, hvaraf han ämnade bereda pomada, luktvatten och dylika saker samt qvacksalverier, hvartill landtfolket har en sådan tillit; han betalte och gick sin väg, men glömde kvar en flaska, som han icke fått hos mig och som jag stälde undan, viss att han snart skulle återvända för att hemta den; han kom imellertid icke, och jag tänkte icke vidare på hans flaska, som kommit bort i någon vrå, Gud vet hvart . . . Tyvärr hade jag föraktat den alltför mycket för att undersöka hvad den innehöll.

Jag beredde som vanligt mitt kolloidum för fotograferingen, och jag är öfvertygad, att i skiktets känslighet icke förefans någon olikhet, men då jag sedermera hade fixerat edra kort och äfven på samma gång några andra af ett fruntimmer här i köpingen och med bestörtning på glaset fann bilder, som aldrig funnits framför mitt statif, förmodade jag, jag vet icke hvad för misstag eller sammanblandning af kort och personer och öppnade ännu en gång det mörka skåp, der fixeringen skett; jag råkade då att stöta till någonting, som föll på golfvet och krossades; jag tände ett ljus för att undersöka skadan och fann nu med förvåning, att det var qvacksalfvarens flaska, som jag af något oförklarligt misstag hade begagnat i stället för min egen med pyrogallusyra, som orörd stod kvar på

hyllan i apoteket; flaskan med undersvafvelsyrligt natron, hvilken jag nyss påfyllt för fotograferingen, hade jag deremot mycket riktigt använt.

Fåfångt försökte jag att nu upphemta äfven det minsta af den dyrbara förspilda vätskan, som åstadkommit detta fenomen. Som jag imellertid olyckligtvis icke genast fattade förhållandet, hade jag låtit de få återstående dropparne uppsugas af golfvet, och det var mig nu omöjligt att med visshet afgöra hvad det varit . . . Ingen smak, ingen lukt, inga kemiska frändskaper hafva sedan, oakadt alla försök kunnat för mig upptäcka den kringstrykande karlens hemlighet, en hemlighet, hvarom han sjelf troligen är alldeles okunnig.

— Men ni kan väl återfinna honom sjelf — sade Alexander, som egentligen föga intresserade sig för denna del af saken.

— Jag hoppades också detta; men oakadt jag annonserat i alla tidningar har det ännu icke varit möjligt att få reda på honom . . . Sådant folk läser aldrig några tidningar — tillade herr Littolin med en suck.

— Det der är imellertid af underordnad betydelse; hvad fan gör det mig, hvilken smörja ni händelsevis begagnat för att åstadkomma detta helvetiska bländverk.

— Hvad säger ni! . . . Detta är just det vigtiga af saken.

— Nej, icke för mig . . . Jag vill endast veta, om icke hela denna dumma historia är uppdiiktad eller framkallad af någon intrig för att störta och bringa mig i förderf — sade häftigt Alexander, som i detta ögonblick af oro och förvirring helt och hållit återtagit Casper Renz' natur och endast tänkte på sin egen säkerhet.

— Störta och bringa er i förderf! Hvad menar ni? — inföll den lille apotekaren med en min af så

mycken oskyldig förvåning, att Alexander insåg, det han förgått sig och tillade med mera saktmod:

— Jag menar endast att alltsammans är ett be-
drägeri, en villa af vår egen inbillning.

— Men denna figur bredvid er egen är ju ett
faktum, som vi se och som vi icke kunna jäfva . . .

— Nåväl, låt vara att så är . . . Hvad tänker
ni derom . . . Jag för min del antager, att det verk-
ligen funnits någon i fönstret utanför rummet, bakom
mig, hvad vet jag . . . — sade Alexander vårdslöst
och som det tycktes för att komma från ett ämne
som plågade honom.

— Det är också hvad jag tänker — inföll Lit-
tolin, hvilken tvärtom ansåg det såsom sitt lifs hög-
sta intresse — det är också alldeles hvad jag tänker,
men denna *någon* är af det slag, hvarmed Svedenborg,
Tiphaigné de la Roche, Böhme och många andra trodde
sig hafva gemenskap . . . Har ni läst Böhmes sex
»puncta mystica», eller Plotinus? . . . Men jag ser,
att ni icke vet någonting om allt detta, eller att ni
åtminstone, likasom de flesta, förkastar deras hemlig-
hetsfulla och obevisliga föreställningar . . .

— Dumheter! — sade Alexander ryckande på
axlarna.

— Vill ni se ännu ett bevis på riktigheten af
min uppfattning om saken?

— Ja, naturligtvis, om ni kan framlägga det.

— Ni mins, att jag nyss sade er, att jag, äfven
utom edra kort, på samma gång fixerade andra, hvilka
jag tagit samma dag af ett fruntimmer här . . . Jag
vill icke säga hennes namn. Nåväl, här äro de; be-
trakta dem väl; ser ni, att äfven hon har ett ande-
väsen bredvid sig . . . ett fantom af . . . Ja, säg
sjelf, hur det förefaller er . . .

— Ett barn! . . . Ett dött barn! . . . Åh, det
är förfärligt! — utropade Alexander vacklande och

släppte ur sina darrande händer den fotografi, som apotekaren framtagit ur det andra konvolutet.

— Ni finner nu, att det icke endast är *er*, för hvilken dessa hemlighetsfulla skuggor hafva sympatisk dragningskraft . . . Vi hafva det kanske alla . . . Kärlek eller hat, brott eller välgerningar, minne, samvetsqual, fasa eller saknad, alla känslor i vår själ, som ännu förena oss med de döda, draga deras vålnader intill oss genom ett mystiskt samband, en af dessa naturlagar, hvarom vi ännu ingenting veta, men som derföre icke äro mindre mäktiga och ofelbara . . .

Qvinnan här . . . Jag skulle icke vilja visa henne detta kort, ty det är i min tanke beviset på ett brott, för hvilket hon verkligen varit misstänkt, men som man icke kunnat bevisa . . . Det döda barnet sväfvade imellertid bredvid sin mor, anklagande henne tyst och osynligt i djupet af hennes hjerta . . . eller kanhända välsignande henne för befrielsen från lifvets tunga börda . . . Himlen bevare mig från att döma i detta fall eller göra bruk af dylika upptäckter, äfven om jag kunde det . . . Vi äro ännu icke nog visa och förnuftiga, för att ega tillåtelse att begagna den tomma rymdens vitnesmål.

— Ni är en hederlig man, herr Littolin . . . en sådan, för hvilken äfven en brottsling kan hysa förtroende . . . Vill ni höra mig? . . . Jag behöfver en vän i detta ögonblick, ett medlidsamt hjerta, för att min hjerna icke må förvirras och brista af den eld, som bränner den — sade Alexander upprörd, blek, förkrossad och hjälplös som ett barn, hvilket uppskrämdt och utom sig af förfäran, kastar sig i armarne på den förste det får se.

Den lille apotekaren, förvånad och rörd af den nyss så glada och kraftfulle unge mannens tillstånd, förde honom med broderlig välvilja in i sitt eget rum och stängde dörren i lås efter dem.

Det var på detta sätt han fick del af hela den historia, hvilken han sedan berättade för mig såsom bevis för sin sällsamma upptäckt.

Först tvenne timmar derefter utkom Alexander från det lilla gula trähuset och återvände till Dowerbygård.

Fleré dagar hade förgått utan att medföra någon förändring i den unge mannens sjukdom, hans oro, nervretlighet och svärmod, som ibland för någon stund tycktes vika, återkom med ens och utan anledning. Bäst som han tycktes fullkomligt lugn och talade med Cecilia eller tanten, ryckte han häftigt till, som om en osynlig hand hade vidrört honom, såg sig skyggt och med förfäran omkring, likasom han fruktat att få se ett spöke bredvid sig, suckade tungt och återföll i sin dystra tystnad och tankfullhet.

Tjenstfolket hviskade att han blifvit sinnesrubbad, och sjelfva fröken Agatha medgaf, att hans tillstånd gjorde det nödvändigt att uppskjuta den redan uttagna lysningen och anordningarna för bröllopet.

En afton, då Cecilia satt bredvid honom på den gamla stenbänken vid ruddammen i parken och han mötte hennes ögon, fulla af tårar och systerlig ömhet, kastade han sig plötsligt ned i gräset vid hennes fötter och brast i gråt.

Den unga flickan lutade sig ned till honom, hviskande vänliga och tröstande ord i hans öra, och några minuter förgingo på detta sätt. Ändtligen reste han upp hufvudet och sade med ansträngning:

— Cecilia! Dyra Cecilia, tack för denna sista sällhet . . . dessa lyckliga minuter bredvid dig! . . . De äro likväl en stöld . . . Det måste nu blifva slut, jag uthärdar icke längre . . . Vill du visa mig en

sista ynnest, vill du höra mig med tålmod om jag talar till dig fullt uppriktigt, såsom en brottslig och olycklig bror skulle tala till en ännu älskande syster, och icke döma mig förr än du hört mig till slut . . . Denna bikt skall medföra din frihet, skall skilja oss åt för alltid — tillade han med ett sorgligt leende liksom för att genast stämma Cecilia till medlidande och förlåtelse.

Då hennes hand till svar smekande öfverfor hans panna, kysste han den vördnadsfullt och stödjande hufvudet mot hennes knä berättade han hela sin sorgliga historia; om sin vanvårdade barndom, sin tanklösa ungdom, sitt bedrägeri, sitt djerfva uppträdande i hennes hem under ett falskt namn, sin häftiga och sällsamma kärlek, lika oväntad för honom sjelf som orimlig för en natur, så lättsinnig och ytlig som hans, och slutligen sitt besök hos herr Littolin och den förkrossande verkan deraf.

Cecilia satt stum och förfärad; hon var så långt ifrån att hafva fattat någon misstanke, att hon ännu knapt kunde tro på denna förvexling.

— Cecilia, nu vet ni allt . . . Det återstår mig endast att försona Alexander Dowerbys skugga . . . denna skugga, som förföljer mig . . . Mins ni edra egna ord, Cecilia, på kyrkogården i Lysekil, om de döda som gå tillbaka för att varna de lefvande för lögnen . . . Det var hans lik, liket af er kusin, den rätte Alexander Dowerby ni då såg, och hvad ni yttrade hade således för mig en förfärligare betydelse, än ni kunde ana . . . Det var dessutom profetiskt, ty . . . ty han står i detta ögonblick bredvid mig och fordrar upprättelse.

Meddela icke fröken Agatha min bekännelse, den skulle smärta henne allt för mycket . . . Och nu farväl! . . . Vill ni bedja för mig, Cecilia? . . . Det är ju englarnes företrädesrätt att bedja för de brottsliga och ångerfulla.

Alexander steg upp och aflägsnade sig utan att våga se på henne, och Cecilia var allt för häpen och upprörd för att kunna yttra ett enda ord.

Morgonen derpå fann man den förmente Alexander Dowerby död i sitt rum.

Folket påstod att han icke dött en naturlig död. Cecilia var kanske äfven öfvertygad derom, men dolde naturligtvis denna misstanke för tant Agatha, hvilken ansåg hans död såsom en gifven följd af hans föregående sjukdom.

Ett år derefter var Cecilia gift med Ventzel Hogenschild. Den gamla tanten sörjde ända till sitt slut den älskade brorsonen, utan någon aning om sitt misstag, och apotekaren Littolin fortfar ännu i dag med sina experiment i fotografi och hoppas beständigt på en ny tillfällighet, som skall bekräfta hans föreställning om *den tomma rymden*.

Alexander blev uppgj och efterhand sig från att
vaga se på landet och Geolin var all för tillgod och
uppgj för att kunna vara ett enda ord.

Morgonen derpå från från den främste Alexan-
der Döwery, död i sitt rum.
Folket nämnd var här i öfve till en samling till.
Geolin var kanske äfven öfverförd det som, men dödde
underligtvis denna misstank för samt Annas, hvilken
samt hans till honom en del af hans till-
gångar.

ANNA KAPLAN

ANNA KAPLAN, FÖR ANNA KAPLAN, som Väst-
Högskola. Den gamla tanken, sedan till sin
slut den alkale, hvar som, sedan till sin
mångt, och spörren till sin för sin i dag
med sin experimenter i förtroende och högre beständigt
gåden af tillfälligt som skilj det som till sin
ställning och den som tynda.

SVARTA KAPPAN.

SKISS FRÅN 1722.

ärevördig, klok och för sin tid bildad fru, hvilken varit min farfars farmor, hade låtit göra de der bilderna och ditsätta dem till ett minne af sina tre männer, hvilka alla lefvat och dött i detta hus, och hetat Hahne, Hjort och Ring.

Med det samma lärde han mig, att ett namn, som genom sekler bevarats godt och ansedt, vore en skatt, som jag heligt och samvetsgrant borde värda, och tog mig slutligen med sig in i »dagligstugan», der han ur ett gammalt ekskåp framtog några gulnade papper, hvaraf han utvalde ett, hopfästadt som ett häfte, brunt som ryssläder och fullskrifvet med så kallad svensk stil, hvilken för mig var lika obegriplig som hebreiska.

Det var en dagbok, skriven för nära hundra-femtio år sedan af den gamla frun, hvarom han talt, och deri hon bland annat till sin »herr faders heder» berättar, att han var »den stora ambassaden till Köpenhamn följaktig 1680, då högtsalig hans maj:t kung Carl XI:s brud och gemål, den höga Sveriges drottning Ulrica Eleonora, glorvyrdigst i åminnelse såsom kongl. dansk prinsessa afhemptades»; och vidare, att hon sjelf »med den flit och sorgfällighet blef hållen att läsa och lära, att hon vid åtta års ålder läst Bibeln tvänne gånger igenom samt, utom Catechesen, många konung Davids psalmer utantill kunde, och dertill informerades i alla den tiden för en flicka brukliga och anständiga nättheter».

Allt det der intresserade mig imellertid icke mycket, ty det är konkreta begrepp och icke abstraktioner, som barnets sinne lifligast uppfattar; summan af den gamla damens förtjenster var i mina ögon hennes sinrika påhitt att föreviga minnet af sina tre följeslagare genom detta lifvet.

Förhållandet har sedan blifvit omvänt, och det gamla emblemet har, bredvid dagboken, endast spelat samma roll som den tråkloss eller det band

man fäster vid en nyckel för att icke förlora den, det blef en kula i mitt minnes radband, ingenting annat.

De lexor i historien, hvilka vi som barn proppa i vårt minne liksom dem vi få i kristendomen, gifva oss vanligen en mycket inskränkt och ofta förvänd uppfattning af ämnet, och i båda dessa afseenden behöfva vi sedan beriktiga våra omdömen; det händer då icke sällan, att föremålen helt och hållet ändra färg vid det egna, vakna förnuftets eller rättskänslans granskning.

Dessa styfva och brungula pappersblad, som nu ligga framför mig, der den gamla frun på sin tids tunga, gudfruktiga och stränga språk nedskrifvit sina öden och intryck, gifva mig en oväntad idé om uppfattningen af det elände, den nöd och hjälplöshet, som Carl XII, »Sveriges förste son», hade dragit öfver fosterlandet.

Jag läser mellan raderna af hennes lojala och undergifna tröstegrunder och förhoppningar på en bättre tid, hennes harm och missnöje, hvilka alla delade, hennes mod och patriotism, under det hennes tretton- och fjortonåriga söner hjälpte till att fördrifva danskarne ur landet omkring henne; och jag ser förödmjukelsens rodnad på hennes kind, då hon i korta och kärfta ord tackar Gud för freden. (Nystad 1721).

Redan i dessa gömda och anspråkslösa rader, skrifna af en kvinnas hand, spåras den reaktion i tänkesätt och statsförfattning, som sedan gjorde den kommande tiden så händelserik och orolig; och striden mellan föreställningen om majestätets helgd — skimrande ännu ifrån den siste enväldskonungens fallna krona — och folkets vaknande rätts- och frihetsbegär lyser igenom den hemlighetsfulla anekdot eller familjehistoria, som hon i svaga och otydliga konturer här tecknar, och hvilken jag nu ville söka att återgifva.

Det är imellertid icke alltid, då föreställningen och fantasien förena sig med minnet af historiska eller verkliga tilldragelser, som man följer den kronologiska ordningen, ty vissa händelser, vissa tidpunkter förefalla oss närmare, andra längre tillbaka, än de i sjelfva verket äro.

Vanligen finna vi vid en ytlig och hastig blick derpå liksom en tung och förvillande dimma lägga sig öfver föremålen; de dyka upp derur som hemlighetsfulla andar, på hvars verkliga tillvaro vi knappt tro; de äro så långt borta, att deras ord och handlingar, deras lidanden och fröjder icke hinna vårt hjerta, knappt nog vår uppfattning; men allt efter som vi gifva oss tid och tålmod att dröja vid dessa bleka skuggor, att fasthålla blicken på deras matta drag och lyssna till de afbrutna och korta upplysningarne om deras öden, så ljusnar denna dimma, de närma sig allt mera, de blifva tydliga och friska, de återfå färg och lif, de äro uppståndna och gruppera sig rundt omkring oss; vi höra hviskningen af deras röster och slagen af deras hjertan, vi känna deras andedrägt fläktas på vår kind, se deras blickar lifvas, derasrodnad, deras tårar och deras leenden . . . De långa åren äro flydda, seklernas mörka hoppackade moln äro skingrade för fantasiens makt och för elden i vårt eget hjerta; grafvens skuggor, glömda längesedan, blifva på en gång våra marionetter och våra herrskare.

Så gick det åtminstone mig vid läsningen af den gamla stammoderns flyktiga och summariska anteckningar om tvänne af hennes barns korta och dunkla lefnadsöden.

Konung Carl XII var död och hans oförvägna envishet hade störtat Sverige i djupare förderf, än att det med förnuft och människohand åter kunde

upphjelpas». * Sedan han förlösat sitt lands krafter och blod i det olyckliga fortsättandet af ett krig, hvars utgång ingen mer än han betvivlade, sedan han i femton år stannat som ett nådehjon i ett annat rike, hvarifrån han likväl enväldigt ville styra sitt eget, återkommer han äntligen till sitt eget land, »medförande ingenting annat, än sitt gamla mod och sitt svärd», säger Mellin med naiv beundran.

Detta arma, utblottade land, hvars tålmod och trohet voro lika uthålliga som dess konungs egensinne, och som vanmäktigt af hunger, krig och pest, återsåg honom blott för att få erfara följderna af de sinnrika finansoperationer, hvilka utpressade dess sista tillgångar.

Den konung, hvilkens ungdom förflyter i vilda, att icke säga vanvettiga, lekar och äfventyr, som öfvar sig, likt en slagtdräng, att halshugga kalffvar och får och anser äran bestå i sina nervers och näfvars styrka och i sin förmåga att trotsa smuts och kyla **, hvilkens mannaålder användts att förstöra frukterna af halftannat århundrades blod och segrar samt störta sitt land, som då var det mäktigaste rike i nordnen, i en vanmakt, hvarur det aldrig mer kunnat resa sig till någon politisk betydighet, denne kung besjunger och beundrar man likväl, och vi yfvas ännu i dag öfver ett mod (en stridslust), som snarare borde komma oss att fälla tårar af blod och harm.

Vi resa stoder och fira minnet af vårt fall, vår förnedring i historien, och glömma *konungens* brottsliga sjelfviskhet, för att beundra *mannens* gudsfruktan och återhållsamhet, framför allt slagskämpens ihärdighet och mod.

Vi glömma den stora grafven vid Pultava och de 19,000 fångna svenskarne i Rysslands ödemarker för

* Nic. Tessin i rådet 1721.

** Se Fryxells berättelser.

att minnas Narwas seger, der kung Carl befaller att skona de flyende ryssarne, af fruktan att icke finna flere fiender att slå*, och likväl hade denna seger endast samma verkan och betydelse som den första *vinsten* för den unge, oerfarne spelaren.

En fransk skriftställare säger om Victor Hugo, att han till ytterlighet eger hos sig förenad alla den franska nationens fel och förtjenster, och att det är därför han i så hög grad väckt sina landsmäns beundran, innan han öfvergick till en karikatur.

Må hända kan man på samma sätt förklara svensknarnes dyrkan af Carl XII:s minne.

Han har genom skalderna blifvit en Orlando Furioso, en Cid Campeador, hvars bild passar väl i sagan och sången, och vi göra kan hända bäst i att endast såsom sådan återkalla hans hägkomst.

Det är i Augusti 1722. Året förut hade ändtligen landet fått fred; »men hvilken fred! De rikaste provinser, utan hvilka riket ej ens egde sin brödföda, voro i fiendernas våld, och i stället för det forna herraväldet öfver Östersjön kunde Sverige icke ens skydda sina egna kuster mot czarens flottor, som ifrån forna svenska hamnar hotade den gamla svenska hufvudstaden»**.

Kringskuret, plundradt, vanmäktigt blödde nu det det arma landet för sin konungs hjelteära och bekräftade historieskrifvarens summariska slutreflexion vid uppräknandet af alla dess förluster: »Den som icke mera kan hjälpa sig sjelf, eller åtminstone bjuda till att hjälpa sig sjelf, den vill, den vågar ingen annan hjälpa.»

* Se Fryxells berättelser.

** Malmströms politiska historia.

Utänför vestra gafveln af Bäckaskogs gamla kungsgård i Skåne sutto en eftermiddag tvänne unga män på den fina gräsmattan i skuggan af en väldig bok, hvars täta grenar sträckte sig ända in till muren.

Det forna Bernhardinerklostret vid Ifösjöns strand och det nuvarande eleganta jagtslottet, i hvars omgifningar konung Carl XV jagade hjortar och rådjur, egde år 1722 hvarken det anseende eller de rikedomar det hade i den gamle, olycklige biskop Andreas' tid, ej heller våra dagars komfortabla lyx; det var helt tarfligt och anslaget till boställe åt öfversten för Södra Skånska Rytteriet.

För tillfället var här dock ovanligt lifligt och bullrande, ty konung Fredrik I hade på sin resa genom landet här sammanträffat med det från utlandet återkomna riksrådet Wellingk och gästade nu sedan tvänne veckor det gamla Bäckaskog.

De båda unga männen utsträckta på gräset nedanför slottet, voro imellertid alls icke bullersamma, ty den yngste, kornetten Ove Ramel, en liten mörkhårig, liflig, spenslig och vacker yngling, tycktes vara försänkt i sömn, och den andre, löjtnanten vid rytteriet Arvid Hahne, stirrade tyst och dyster ned på det klumpiga fästet af sin stora värja, hvilken låg tvärs öfver hans knän.

Ingendera var mycket öfver tjugu år, men Hahne, hvilken redan nio år förut som en tretton års gosse varit med ibland Stenbocks »Getapojkar» och hjälpt till att fördrifva Danskarne ur Skåne, stridt i Pommern och Liffland och varit fången i Danmark, syntes med sina breda axlar, sin resliga gestalt, sin bruna, väderbitna hy, sin djerfva hållning och sina lugna och kloka mörkblå ögon äldre, än han verkligen var.

Han hade vid återkomsten blifvit inskrifven som löjtnant vid ett af de regementen, sammanrafsade af landets sista krafter, af hvilka Carl XII bildade den armé, hvarmed han ville eröfra Norige, och för till-

fallet tillhörde Hahne den kommendering, hvilken utgjorde kung Fredriks hedersvakt vid Bäckaskog.

Ramel deremot hade, märkvärdigt nog, under denna tid aldrig luktat krutrök och aldrig vexlat ett hugg, annat än på fäktsalen, och medföljde nu som lifdrabant kung Fredriks icke särdeles talrika svit.

De unga männen voro för resten båda skåningar, lekkamrater, vänner sedan deras första barndom och hade nu återsett hvarandra efter flera års skilsmessa.

Denna tid fanns ingen manlig ungdom i landet, barnen måste med ens öfvergå till mandomens hårda och bistra allvar och lidande; de skägglösa läpparne vänjde sig af med att le, för att i stum och våldsamt smärta tryckas samman under de mångfaldiga lidanden, som slagfält och fångenskap, köld och svält, nöd och sjukdom åstadkommo.

Vid tjugutre år var man redan en veteran; att man hunnit till denna ålder var ett tillräckligt bevis åtminstone på en utomordentlig fysisk styrka.

Den orimliga företeelsen af en femtonårig enväldskonung medförde i sina konsekvenser händelser och förhållanden, som synas oss ofattliga och komma oss på den tanken, att menniskonaturen antingen sedan Carl XII:s tid undergått en himmelsvid förändring, eller också ordens betydelse i beskrifningen derom; det vissa är åtminstone att, såsom Fryxell säger, hans styrelse »blef en pinohistoria för samtiden att genomlefva, och för efterverlden att genomläsa».

Alltnog: Hahne, till det yttre en härdad, allvarsam och jättelik krigare, fastän jemnårig med våra nyss utexaminerade kadetter, var i sitt sinne oskyldig, och om man i detta ögonblick kunnat ana orsaken till de så oroliga slagen inom den gula elghudströjan, så skulle man fått bekräftelse derpå.

»Det var höfveln, hvad kungen dröjer länge vid bordet i dag, det blir för sent att jaga», sade Ramel gäspande och reste sig upp på armbågen.

»Hans majestät brukar annars icke försinka sig, då det är fråga om dylikt», svarade Hahne likgiltigt.

»Nej, men ser du hela denna resa är egentligen en jagt, som — jag likväl fruktar är misslyckad.»

»I hvad fall skulle hans majestät ej haft framgång, tycker du?»

»I att fånga hvad han sökt . . .»

»Hvad menar du då?»

»Jag menar folkgunsten, ty det är ingenting annat, än den, kungen farit ut att söka efter.»

»Men nog älskar man kungen åtminstone för frendens och drottningens skull . . .»

»Åhja. Man älskar honom som en fågel i bur; men kungen börjar finna gallret allt för trångt . . .»

»Det tycker också jag, att det är . . . en kung ska vara kung . . .»

»Visserligen; men med mått och reson likväl», sade Ramel hviskande och såg sig omkring.

»Det hörs, att du är uppfödd bland herrarne i Stockholm under den der nya uppstudsigheten . . . Om du hört gevärselden och gamle Stenbocks kommandorop och varit med kung Carl i Norige och stridt under kung Fredrik som arfprins emot den tappra öfverste Kruse vid Höland och sett kungen som generalissimus öfver hären, så tänkte du icke på annat, än att tiga och lyda som en ärlig krigsman . . .»

»Och hvart hafva vi väl kommit med att tiga och lyda? . . . Jo till undergång och förderf . . .»

»Vi hafva gjort vår pligt», sade Hahne tvärt, tillspände läderkopplet bättre omkring lifvet och steg upp.

»Vet du, att jag tror herrarne der inne hafva mycket att tala om, som man i Stockholm gerna skulle vilja lyssna till, om man kunde», återtog Ramel med samma hviskande röst.

»Det är grefve Wellingk och den hessiska ministern, som äro inne hos kungen . . .»

»Det är tyskarne allesammans, och om jag icke bedrar mig, är det baron Ranek som för ordet. . . Jag gick för en stund sedan nedanför fönstret och hörde hans röst, men man stängde rutan i det samma, och jag förnam endast ett par ord. . .»

»Det hade varit mera passande att du icke förnummit någonting. . . Jag tycker icke om din nyfikenhet och talträngdhet, Ove, de kunna föra dig och andra i förderf till slut. . .»

»Var lugn du, jag vet nog både när jag ska tiga och när jag ska tala. . . Hvarför har man väl fått ögon och öron, om man icke skulle bruka dem. . . dessutom börjar det bli förbannadt enformigt att ligga här nere på landet, utan annan sysselsättning än att springa efter raphöns och bondtöser. . . Det är nu på tredje veckan sedan vi kommo hit, och ännu tyeks kungen icke tänka på uppbrott. Hvad ska man väl förlusta sig med, då man icke, som du, har en käraste på Ifön att besöka.»

»Hm, ni jaga ju morkullor om qvällarne och fånga krafter vid stränderna», sade Hahne med ett eget leende.

»Men man kan tröttna äfven derpå. . . du ser ju sjelf så allvarsam ut, som din egen höglärde styffar, min fordne præceptor, vördig prosten Ring i Fjelkinge, då han kommer i kappa och krage. . . Hör på, Arvid, du är trumpen och tvär och ordkarg, så att jag icke känner igen dig i dag. . .»

»Jag är för gammal att nu, som förr, roas af dina upptåg och pojaktigheter, det är allt», svarade Hahne och ville aflägsna sig.

»Nej», återtog hans kamrat, som nu också reste sig och hastigt upphann den unge krigaren. »Nej, Arvid, det är något bekymmer, som tynger på ditt sinne, du ska icke neka dertill för mig; om jag, som du säger, är pratsam och nyfiken», fortfor han, då hans vän icke svarade, »så vet du nog i alla fall, att

jag också kan hålla tand för tunga och förr skulle bita den sönder, än sqvallra om en väns förtroende . . .»

»Jag vet det och kan väl också i sinom tid säga dig hvad det är . . .»

»Du kan så gerna säga det nu strax, medan det ännu kanske kan ändras . . .»

»Ändras . . . anar du då hvad det är?»

»Jag anar att det är något som angår din vackra styfsyster på Ifön.»

»Du har rätt . . . Cecilia vill icke mera höra talas om vår trolofning», sade Hahne dystert och stötte med sin tunga värja hårdt emot gräsvallen der de gingo fram.

»Och dina föräldrar, hvad säga de derom?»

»De veta ingenting om Cecilias besynnerliga sinnelag; men de hafva alltid hellre velat gifva henne åt min äldsta bror, som är prest och adjunkt hos min styffar der hemma i Fjelkinge . . .»

»Och hon också föredrar nu, kan hända, presten?»

»Nej, det tror jag icke, men . . .»

»Hvad då?»

»Jag vet icke hvad det är . . . jag trodde, att hon kom till Ifön, till min syster Susanna, för min skull och på min bön, men . . .»

»Så är det också . . . mins du icke, att den första qvällen vi kommo hit förtrodde du mig din lycka . . . vi följdes åt till Fjelkinge, och du fann Cecilia öm och trofast . . . du var nära att i förtjusningen bryta halsen af dig vid en »sperrid» lika vild som någon sin kung Carls, glorvördigst i åminnelse — när vi redo hit om natten . . .»

»Det var också min sista lyckliga dag . . .»

»Du får icke lägga qvinnonycker så hårdt på sinnet. Fastän jag är två år yngre, än du, så har jag likväl mera erfarenhet af sådant . . . Den vackra Cecilia syns mig just lika med de mest klipska da-

merna vid hofvet, och jag kunde aldrig föreställa mig att få i en prestgård se sådana ögon och later . . .»

»Hvad vill du säga, Ove?» utropade Hahne strängt och stannade tvärt framför sin lille vackre kamrat, som mera liknade »Cherubin» i Mozarts opera, än en lifdrabant vid den ärbara drottning Ulrikas hof.

»Jag menar intet ondt om din sköna styfsyster, men nog är hon alldeles för slug och för fager att stanna här nere på bondlandet, det synes mig klart . . . Hon liknar mera en prinsessa, än en tarflig landflicka.»

»Hennes mor var af adelig ätt, och det är väl henne hon liknar . . . Imellertid har Cecilia, allt sedan våra föräldrar gifte sig, varit mig huld och bevågen. Hon är min styffars äldsta barn, och min mor, som väl är den strängaste och ärbaraste matrona i Skåne, har aldrig haft något att anmärka mot hennes seder och sinne . . . Det är också först sedan hon kom hit, för att helsa på min syster, hvilken nyss blifvit gift med presten på Ifön, som jag märkt hennes förändring.»

»Jag tillstår att dina släktförhållanden göra mig yr i hufvudet. Hur många syskon har du då egentligen nu?» frågade Ramel skrottande.

»Min mor hade sju barn, och min styffar sex, då han blef min fars efterträdare till Fjelkinge pastorat och de för tio eller elfva år sedan ingingo äkten-skap med hvarandra; och detta förhållande syns mig icke så ovanligt», sade Arvid, hvilken också hade ganska rätt, ty prestenkorna åtföljde den tiden ofta pastoratet, liksom andra inventarier.

»Således tretton syskon under samma tak, det är en respektabel familj . . .»

»Vi äro icke nu så många. En af mina bröder stupade i kriget, som du vet, han var blott fjorton år, stackars barn, det var vid Helsingborg . . .»

»Och du sjelf, Arvid, var med och var ett år yngre . . .»

»Men jag var större och starkare . . . Imellertid är det nu flere Ringar än Hahnar i hemmet; intet blodsband förenar oss med prostens Rings barn i första giftet, och som . . .»

»Som hindrar dig att bli den vackra Cecilias man, menar du . . .» afbröt Ramel leende.

I detsamma ljödo fanfarerna af ett jagthorn från borggården, och de båda ynglingarne vände hastigt om för att skynda tillbaka till slottet, der det redan vimlade af jägare, hundar, hästar och betjening.

Innan de gått tio steg upphann dem springande en vacker, sjuårig gosse, som höll ett litet paket i handen och, då han igenkände dem, kastade sig i Hahnens armar.

»Mathias!» utropade denne. »Hvarifrån kommer du?»

»Raka vägen hemifrån; s'ta mor skickar dig här dina nysydda skjortor, bror Arvid, och låter så flitigt helsa dig, att du ska komma hem ännu en gång, innan du bryter upp härifrån», sade gossen frimodigt skakande hand med kornetten och fortsättande vägen framåt slottet tillsammans med de båda vännerna.

»Är du alldeles ensam?»

»Nej, jag åkte med Jerker till Kiaby med malden, men nu ska' du visa mig kungen och drottningen och alla de granna herrarne här; det är därför jag kommit» — fortfor barnet, till hälften springande, för att kunna hålla sig bredvid de båda unga männen.

»Drottningen har icke följt med hit, hon stannade i Kristianstad, har du icke hört det; men om du nu ställer dig här stilla och sedesam, så får du strax se hans maj:t komma ut, förmodar jag», sade Hahne och lemnade sin lille halfbror kvar vid grindarne till borggården, der en hop bondgummor och flickor från trakten der omkring samlats i samma afsigt.

»Åh, der ser jag Jeppe ifrån Ifön, som brukar komma hem med fisk; jag går till honom», sade Mathias och trängde sig fram mellan kvinnorna till en liten krokryggig gubbe, som för tillfället tycktes ensam representera hela den för öfrigt mycket fåtaliga, manliga befolkningen i trakten.

»Hvem är den gamle herrn med de granna banden på rocken?» frågade gossen ifrigt och stack sin lilla hand förtroligt i fiskarens smutsiga näfve för att göra sig bemärkt.

»Ih då! är ni här, lille Mathias!» sade gubben förundrad och vände sig om.

»Visst är jag här, men skynda er nu, Jeppe, att svara mig», återtog gossen, stampande af otålighet, i det samma en hel skara af herrar utkommo på den stora stentrappan.

»Tror ni jag känner någon annan än kungen, som ni ser der i hatten med den långa fjädern och det granna spännet», svarade Jeppe och torkade på tröj-ärmen sin tand- och skägglösa mun, hvilken liknade en gammal hexas.

Fremst bland alla stod också i detta ögonblick kung Fredrik I, omgifven af generalmajor Bennet, värden på stället, och den gamle grefve Wellingk, hvilken dagen förut anländt till denna olyckliga sammankomst med kungen, för hvilken han sedermera så dyrt fick plikta.

Bakom syntes de båda tyskarne, baron Ranck och Wiebel, hvilka för närvarande tycktes sins emellan dela favoritskapet hos sin höge landsman.

Kung Fredrik var nu en fyrtiosexårig man, men den fetma, som sedan gjorde honom tung och klumpig, hade ännu icke vanställt hans vackra figur, och tidens mod, den ofantliga peruken, hvilken på alla hans porträtter infattar hans ansigte som i en ullsäck, tyngde honom icke nu, hvarföre han, med sitt

vackra naturliga hår kring pannan, såg mycket yngre ut, än han verkligen var.

I detta ögonblick, med den vackra plymagerade filthatten öfver de korta bruna lockarne och med den trånga gröna jagtdräkten öfverlastad med broderier, omslutande hans ännu smärta lif, skulle man tagit honom för tio år yngre, och visst icke undrat öfver den häftiga och svartsjuka kärlek han ingaf drottning Ulrika.

Om man granskade detta gladlynta, blomstrande ansigte, så fanns det visserligen mera vankelmod och sinnlighet, än kraft och själ deri, men för tillfället passade denna hurtiga abandon, denna hjertliga fryntlighet, och då han svingade sig upp på den gnäggande stålgrå hingsten, skulle åtminstone ingen qvinna kunnat undgå att skänka den ståtliga jägaren en varm och gillande blick, och ingen man, som såg honom för första gången, skulle ansett de rykten möjliga, hvilka redan började spridas om kungens karakter och lefnadssätt.

»*L'amour, la chasse et la paresse le maitrisaient, trop, pour ne lui pas rendre adieux le soin du gouvernement. Son inaplication etait extrême; sa passion dominante etait les femmes*», säger Tessin i sina enskilda skrifter, och man har kanhända icke mycket att tillägga till detta omdöme.

I det samma red hela det lilla jagtsällskapet långsamt förbi de nigande och rodnande bondfickorna, och då man såg de blickar, hvarmed kungen granskade denna qvinnoskara och det leende, som halföppnade hans stora fylliga läppar, så misstänkte man någon sanning i påståendet, att han under sin resa jagade äfven efter annat än vildbråd och popularitet.

Hvem är den lille magre herrn, som ser så rolig ut, och sitter så vingligt på hästen, aldeles som det skulle vara min hexmästare af trä derhemma», hviskade Mathias, som brann af nyfikenhet och icke kunde

återhålla sina frågor, oaktadt den ringa förhoppningen att få dem besvarade.

»Det är hofstallmästaren Wiebel, en hessare lik-som hans maj:t sjelf», sade en välklädd karl med rödaktigt hår, en lång näsa, som tycktes sitta snedt i hans bleka, koppärriga ansigte och ett par små, smala ögon, hvilka vänligt blickade ned på den lille pratmakaren, som halft förvånad vände sig om vid den oväntade upplysningen.

»Och den der långa, vackra herrn till höger med det mörka håret och de stora kragstöflarne med guldtofsar, den som nu talar med kungen, det är generalmajor Philip Schwerin...»

»Usch! han är icke vacker, han ser stygg ut», afbröt barnet nästan högt och blickade nyfiket på denne kung Fredriks gunstling, som sedan fick ett föga afundsvärdt rykte och hvars hårda och skarpa drag kanhända rättfärdigade lille Mathias' omdöme.

»Och der ser du bakom kungen den allvarsamme ryttaren i sammestkappan och spetskråset, hvilken sitter till häst som en borgmästare och har en näsa så röd som en krögares, det är baron Ranck, som...»

»Som sammanskrifvit receptet till en soppa, hvilken kungen ämnar hopkoka åt hertigen af Holstein för att stilla hans hunger efter svenska kronan», inföll en annan röst, starkt brytande på tyska, och då Mathias blickade upp stod ännu en främmande — en liten tjock och rödlätt karl, med en hvit mössa på hufvudet — bredvid den första.

Han hade kommit ut ur en dörr på flygelbygg-naden och klappade förtroligt med ett jovialiskt le-ende gossens vänlige sagesman på armen. Hans breda mun, feta ansigte och den hvita mössan, hvars tofs hängde ned på axeln, gäfvö honom en viss likhet med killelekens minst värderade kortfigur.

»Få se, herr Wielchen», fortfor han, »om vi nu icke hittat på att gillra en fälla för den stora hol-

steinska rätten ändå, som skall minska dess lust att vädra på vår ost . . . den gamle sluge rådsherrn, som kommit hit, och vår egen minister Diemer hafva väl icke förgäfvat lagt sina kloka hufvuden tillsammans . . .»

»Tyst Kessel! . . . Hvad pratar ni för slag . . . Hvem tänker nu på hertigen . . . Vi hafva nog farligare rättor kring osten, som ni säger, på närmare håll», sade kung Fredriks tyska kammartjenare, ty det var just han som så välvilligt presenterat de förbiridande herrarne för Mathias, hvilken nu vände sina frågande ögon till den lilla tjocka köksmästaren, hvilkens runda former och köpparröda ansigte nästan lätö förmoda, att hans landsman gifvit honom ett öknamn.

»Hm, jäså . . . nå, nå, en börjar med att gissa galet och slutar med att gissa rätt . . . och om jag nu törs komma fram med ännu en förmodan, så är det, att kungen hade sina goda skäl att lemna drottningen qvar i Kristianstad . . .»

»Hans majestät har alltid skäl för hvad han gör, skulle jag tro», inföll kammartjenaren med högdragen min.

»Det begrips det . . .»

»Kungen fruktade, att hon skulle blifva allt för illa logerad här . . .»

»Jaha, visserligen, i synnerhet som vi dröjt så länge här . . .»

»Hans majestät finner sig mycket väl . . .»

»Men jag finner mig mycket illa», afbröt den lille kocken häftigt, »tänk er, herr Wielchen, att jag måste lemna hälften af mitt folk och mitt Kuchengeschirr* qvar hos drottningen; hvad tror ni man skall kunna uträtta på detta sätt . . . det är icke rätt och billigt att handla så för några vackra fl . . .»

»Sei es genug gesagt von der Sache», afbröt

* Kökssaker.

kammartjenaren häftigt, tog kockens arm och drog honom med sig ifrån de gapande qvinnorna, som börjat lyssna till de båda tyskarnes samtal.

»Ih, hvad kungen är välsignadt däjelig och manhaftig», hviskade bondgummorna, i det de aflägsnade sig.

Den lille, krokryggige fiskaren blickade efter mäster Kessel och hans landsman med sina små rökantade ögon, ref sig bakom örat med en fundersam min och sade till gossen, som alltjemt höll fast i hans grofva, knotiga näfve:

»Det mörknar, och ni är ensam, ni ska' väl begifva er hemåt, Mathias.»

»Jerker skulle vänta mig vid möllafallet . . . men se jag skulle lemna Arvid det här knytet och jag vet icke hur jag nu ska' träffa honom . . .»

»Ni kan fly mig det, så ska' jag laga att han får det.»

»Men jag må väl först försöka att hitta på honom», sade gossen villrådlig.

»Så gör det då, men skynda er, ni kunde annars råka ut för den svarta kappan i mörkret . . .»

»Hvad för något, Jeppe?» återtog Mathias ängsligt och såg upp i den lille gubbens gula och skrynkliga ansigte.

»Åh de ä' li'a godt . . .» sade Jeppe och aflägsnade sig.

Men Mathias hade blifvit skrämnd af hans obegripliga ord, sprang efter honom och sade tveksamt: »Jeppe, om ni skulle vilja lofva mig att lemna Arvid knytet, så kunde jag strax få gå till möllaren och ta rätt på Jerker, medan det ännu är dager . . .»

»Det må ni godt förlita er till, min lille dräng», svarade gubben och tog paketet.

Den bäck, som fordom midt igenom den smala landttungan mellan Ifö- och Opmannasjöarne förenade de båda vattnen och som i dag är förvandlad till en kanal i Bäckaskogs park, dref äfven då ett litet qvarnhjul, och vid dess strand stodo en stuga och ett bristfälligt skjul.

Det var här som Mathias lemnat drängen och sett den feta prestgårdshästen i lugnt åtnjutande af ett fång nyslaget gräs, medan säden, som Jerker inburit i qvarnen, förmaldes. Der fanns imellertid hvarken häst eller kärra, vattnet i bäcken var uppdämdt, och qvarnen stod stilla.

Gossen såg sig omkring och närmade sig slutligen en liten hjulbent karl i korta, gula skinbyxor, hvilka i hvarje ögonblick tycktes vilja halka ned öfver hans höfter — alldeles på samma vådliga sätt, som dessa plagg ännu i dag hafva för sed på bondgubbarne i denna trakt. För resten var han oaktadt sommarvärmen klädd i tjocka ullstrumpor, träskor och en varm yllemössa på hufvudet.

Det var mjölnaren, hvilken — sysselsatt att mata tvänne hungriga svin, som grymtande äflades att inkomma i qvarnen, på samma gång han skulle hålla sina benkläder på deras egentliga plats — alls icke hade tid att märka Mathias' person.

Ändtligen lyckades han att slå igen dörren midt för de envisa djurens trynen och vände sig nu om, besvarande gossens upprepade frågor efter den försvunne Jerker med underrättelsen, att denne nyss farit derifrån och att Mathias snart borde kunna upphinna honom.

Gossen nickade åt mjölnaren och aflägsnade sig helt lugnt i den svala skymningen, öfvertygad om både hästens och drängens djupa och inrotade skånska förakt för all skyndsamhet.

Längst bort i dalsänkningen, åt Kiaby kyrka till,

hörde han då och då ett bösskott; der var ett mor-
kulledrag och de kungliga jägarne voro troligen der.
Tänk, om han ännu en gång kunde få se dem.
Det vore att öka vigten och värdet af den berättelse,
hvarmed han skulle lysa derhemma bland syskonen.

Mathias hade flera gånger både åkt och gått den
korta och raka vägen mellan Kiaby och Fjelkinge
kyrkor, han kunde omöjligt misstaga sig ens i mörk-
ret; men det var nu icke längre fråga om att följa
landsvägen och upphinna Jerker, ty lusten att få se
jägarne och ljudet af de aflägsna skotten ledde honom
åt ett helt annat håll. Villad af de rop och röster
han hörde, än här och än der, sprang gossen hit och
dit i den täta skogen, tills han var fullkomligt yr i
hufvudet och icke mera visste hvar han befann sig.

Skånes skogar likna icke de nordliga landskapens,
och till och med på denna tid tycktes man icke varit
besvärad af det ris och de stenar, vindfälln, kärr och
stubbar, som göra dessa så vilda och pittoreska, men
så svåra att genomtränga.

»Brännet» är i Skåne allt för dyrbart att icke
blifva samladt, och till och med i den lilla backen
vid vägen, der några tallar den tiden växte, var mar-
ken röjd och jemn som ett golf och betäckt med
denna fina gräsmatta, som hjortarne och rådjuren så
mycket älska.

Mellan björkarnes och bokarnes raka stammar
kunde man se sig temligen långt omkring, men det
var i slutet af Augusti månad, mörkret började blifva
allt djupare, och Mathias befann sig nu mellan små-
skog och buskar, som stängde utsigten.

Alltjemt tyckte han sig höra röster och skott i
skogen och till och med skönja figurer, som rörde sig
på afstånd mellan löfvet; men innan han hunnit fram,
voro de åter försvunna.

Ändtligen stannade han helt flämtande. Han såg
sig omkring; allt var nu tyst i skogen och fåfångt

sökte han igenkänna stället der han befann sig; han trodde sig hafva sprungit åt vester och antog att det vatten, han såg blänka framför sig i skenet af den röda, nyss uppgångna månen, var Opmannasjön, men han hade i stället kommit rundt omkring kyrkan, återvänt i ostlig riktning och misstog sig om de båda sjöarne, hvilkas klara böljor nästan förenas vid Bäckaskog.

Den hvita, fina sanden med de sällsamma snäckskal, hvilka endast finnas på Ifösjöns strand, lyste nu emot gossen och lät honom genast igenkänna, hvar han var; dessa snäckskal, som folket kallar Brattingborgspengar, hvilka likna döds-kallar och efter traditionen äro minnen af den sjunkna rövvarborgen på Ifön, hvars blodbesudlade guld i everdeliga tider som små bleka människoskallar skall lysa på Ifösjöns botten och strand, påminde Mathias med ens om den gamle Jepes ord, hvilka han hittills förgätit under sitt fruktlösa sökande efter den kungliga jagten.

Hvad hade väl fiskaren menat med »den svarta kappan», som han skulle kunna träffa på i mörkret? Utan tvifvel var det något fruktansvärdt spöke eller troll, och Mathias kände en rysning, som tycktes resa å ända hvarenda en af de ljusgula hårlockarne under hans lilla mössa.

Den stackars gossen vågade nu icke röra sig ur fläcken, allting omkring honom föreföll hemskt och främmande, hvarje buske och gren tycktes honom dölja ett hemlighetsfullt något, som han fruktade, och tystnaden och mörkret lade sig kallt och tungt som en sten på hans klappande hjerta.

Han hade stått så några minuter, lyssnande till sommarnattens och löfvens mystiska stillhet, då han hörde det egendomliga lätet af ett par morkullor, som, flaxande fram i samma riktning på sin enformiga qvällspromenad, sväfvade tätt öfver hans hufvud, och ögonblicket derefter ljöd ett skott, afskjutet på kort afstånd.

En häftig smärta kom gossen att vackla, några hagel hade träffat honom, men i sin förskräckelse sammanställande dermed Gud vet hvilka barnsliga föreställningar, qväfde han hjeltemodigt det rop, som ville gå öfver hans läppar, och sjönk tyst och blödande ned mellan buskarne.

Hur länge han legat här visste han icke sjelf. Smärtan eller skrämself hade gjort honom sanslös. Då han åter öppnade ögonen, såg han en stor, svart figur långsamt passera förbi sig ned åt sjöstranden.

Den stannade der ett ögonblick och vände sig om. Gossen såg då att den långa, svarta kappan, hvilken räckte ända ned till fötterna, var framtill, liksom en messhake, prydd med ett stort kors af silfver, som lyste i månskenet.

»Bispens vålnad», hviskade det stackars barnet, som, halfdödt af förskräckelse, tyst och orörligt som en sårad fågelunge, låg gömdt i gräset och stirrade på den hemlighetsfulle mannen, som nu böjde sitt hufvud, öppnade kappan och lät ännu en annan varelse, hvilken varit dold derinom, framträda.

Det var en qvinna, smärt fin och hvit som månens strålar. Hon liknade en vålnad i sin långa svepning, eller en nunna i sin slöja.

Mathias kunde icke se hennes ansigte, lika litet som mannens. Han var öfvertygad, att det var spöken, han såg, och fann det fullt i sin ordning, att båda försvunno liksom sjunkna ned i jorden.

Hans sinnen förvirrades helt och hållet, det brusade som ett vattenfall för hans öron, några timmar af en feberaktig dvala förgingo, och han vaknade först vid den smärta, han kände, då man upplyfte honom från marken.

Han slog upp ögonen; den gamle, krokige fiskaren höll honom i sina armar och nedlade honom sakta i sin båt vid stranden. Det var nu i dagningen, him-

len var rosenröd och en liten vindkåre krusade sjöns vatten, hvaröfver båten framgled mot Iföns lummiga stränder.

Under samma tid som det kungliga jagtsällskapet for ifrån Bäckaskogs kungsgård, sutto tvenne unga qvinnor bredvid hvarandra vid fönstret af ett rum i prestgården på Ifön och sågo ut åt sjön.

Den ena var kyrkoherdens unga hustru Susanna, den andra hennes styfsyster, den nittonåriga Cecilia Ring.

Susanna var en treflig, ljushårig och blåögd varelse med ett godt och fromt uttryck i sina klara ögon och en rask och glädlig klang i sin skorrande röst.

Cecilia deremot var en smärt och strålande skönhet med mörkbruna lockar, hvars metallika glans nästan täflade med de gråbruna eldiga ögonen. Hon hade trotsiga, högröda läppar och en hållning så stolt och rak, som om den tjocka hårflätan, högt upplagd öfver hennes hvita panna, varit ett furstligt diadem, och som om hon i stället för den randiga linnetröjan, färgad i mossa och björklöf, hvars skört nedföllu öfver hennes runda höfter, burit en hermelinsmantel.

Moder och tyger, färger och snitt hafva vexlat otaliga gånger sedan denna tid, och det allra äldsta har blifvit det allra modernaste; men jag förmodar, att skönheten ständigt varit oberoende deraf, åtminstone har den i alla tider förstätt sin makt och utkräft sin rätt.

I guldbrokad eller yllekjortlar, i silke- och silfvertyg eller färskinn och blågarnsväf, med dalkullans röda ylleband eller furstinnans krona kring sina lockar är qvinnan lika medveten af sina vackra ögons glans och lika farlig för männens hjertan.

Att Cecilia Ring, den tarfliga landtflickan — som spann lingarn så fint som ett hufvudhår och väfde »dräll i tio skaft», som kokade strufvor och klenäten

i gåsister och bakade limpor så stora och tunga som stenarne i en handqvarn, med alla dessa husliga dygder, inlärdade och utöfvade under sin styfmors tukt, den ärbara och välaktade fru prostinnans i Fjelkinge — äfven förenade konsten att behaga, derom kunde man icke hysa något tvifvel, då man såg henne.

»Säg icke så, Cecilia, hvad skulle kära mor säga, om hon hörde dig», sade Susanna till svar på något yttrande af systemen.

»Men nu hör hon mig icke», svarade Cecilia skratande och vek ihop det grofva lakan, hon nyss slutat att sy, och lade det framför sig på bordet.

»Jag, som sjelf blifvit af Gud välsignad med en så hederlig och aktad man, jag kan icke höra dig smäda det heliga äktenskapet på detta sätt», återtog Susanna och böjde sig fram för att reda ut det trassliga ullgarnet, som var utspändt framför henne och som hon var sysselsatt att upphärfva.

»Se så, bevara mig, ta' icke så illa vid dig; inte smädar jag äktenskapet derföre att jag icke som du finner allt mitt behag i kök och visthus och grisar och gäss.»

»Men detta är väl nödvändigt till lifvets uppehälle!»

»Ja visst, ja, men förnäma fruar sköta icke derom.»

»Förnäma fruar . . . men hvad kommer det oss vid.»

»Det är just olyckan det, att det icke kommer oss vid.»

»Nå, du min skapare, sådana inbillningar du har.»

»Men, Susanna, hur kan du vara belåten att dag efter dag gå som en krögerska bland skinkor och korfvar och tunnor och stop . . .»

»Cecilia, du försyndar dig emot de rara, välsignade gudsgåfvorna . . . det är väl, att ingen annan än jag hör dig», afbröt Susanna upprörd och förskräckt.

»Åh, det må hvem som vill höra.»

»Skulle du säga sådant — åt Arvid kan hända?»

»Det har jag många gånger sagt honom.»

»Då var det väl derföre han såg så bedröfvad ut, när han var här sist.»

»Det tror jag ej . . . Arvid känner nog mitt lynne.»

»Cecilia, jag fruktar, att du leker med Arvids kärlek och tro.»

»Det gör jag icke, Susanna», inföll Cecilia allvarsamt, »jag har sagt honom rent ut, hvad jag tänker.»

»Men om du älskar honom, så . . .»

»Om jag verkligen älskade honom, så skulle jag väl kanske beqväma mig, att bli' hans hushållerska och barnsköterska, liksom alla de stackars gifta qvinnor jag ser omkring mig, men jag älskar honom icke.»

»Hvad säger du?» utropade Susanna bestört och slog sina små knubbiga händer tillsammans.

»Nej, jag älskar honom icke på detta sätt.»

»Men *han* och vi alla ha åtminstone trott detta.»

»Nå ja, det är icke så underligt, eftersom jag nästan trott det sjelf.»

»Hur kommer det då till, att du ändrat tanke och tro?»

Cecilia nedslog ögonen och svarade ingenting, och i detsamma ljud genom det öppna fönstret jagthornens fanfarer ifrån kungsgården, midt öfver på andra stranden.

Den unga flickan spratt till, och en djup rodnad spred sig ifrån hennes panna ända ned till den hvita halsen.

»Nu rider kungen ut på jagt igen», sade Susanna, som lutat hufvudet ut genom fönstret och lyssnade, utan att märka systrens färgskiftning.

»Vet du», fortfor hon sakta och återtog sitt arbete, »att man påstår vår milda, älskade drottning icke vara så lycklig, som man skulle tro, med en så ståtlig och vacker herre, som hon lär ha, ty han må icke stort akta sin äktenskapliga tro.»

»Jag har hört så med, och jag tror, att det är ett straff derför, att hon gjort sin systerson, hertigen af Holstein, orätt.»

»Gud misskunda sig, så du talar; om detta kom för kungens öron, så kunde det gå med dig som med den stackars öfverste Stobé.»

»Men den manhaftige öfversten segrade likväl öfver sina fiender till slut, och det skulle nog äfven jag göra.»

»Du måtte väl icke anse kungen, vår nådige herre, som fiende heller?»

»Jag kunde nästan svara ja, ty jag har hört så mycket dåligt om honom . . . jag tycker icke om kungen, och jag har alls icke velat gå till Bäckaskog för att se honom, som alla andra göra», sade Cecilia trotsigt.

»Men man får icke bedöma kungliga personer efter vanlig måttstock, en riddersman, en stormäktig konung.»

»En lättsinnig människa och en otrogen äkta man . . . en konung, som beljoger sina ovänner, förräder sina vänner och . . .»

»Gud hjelpe mig, Cecilia, är du ifrån förståndet», utropade den stackars prestfrun bleknande af förskräckelse och läggande sin hand på systemens rosiga läppar för att tysta henne.

»Se så, lugna dig . . . jag tiger nu», återtog Cecilia skrattande, jag tänker icke konspirera emot honom; men om endast *det* är sant, att han illa lönar den stackars fromma drottningens kärlek, så är jag hans fiende, ty jag tål icke otrogna män.»

»Låt oss nu icke mera tala om det som icke angår oss», inföll Susanna ängsligt, »det vore bättre att kunna komma öfver sjön och få se den kungliga stäten der borta.»

»Jeppe sade sig ha hört, att kungen ämnar öfvervara gudstjensten i Kiaby om söndag.»

»Det är icke sant, då skulle nog Lars veta derom . . . Hör, nu blåsa de igen; så vackert det låter; den som kunde hitta på den underjordiska gången ifrån ön, som man påstår att den gamle biskop Andreas lätit gräfva härifrån till kungsgården, när denna var munk-

kloster», fortfor Susanna skämtande, för att komma systemen att glömma sina pligtförgätna och förnärmande tankar om majestätet.

Cecilia hade imellertid ännu en gång blifvit röd som en ros och steg upp med en brådska och förvirring, hvartill systemen icke kunde finna den ringaste anledning.

Hon lade sin arm i Susannas och båda närmade sig dörren, då denna i det samma öppnades af husbonden i huset, kyrkoherden i Kiaby och Ifö, herr magister Lars Kråka, en lång och rankig herre med tre stora vårtor i pannan, något skefva ögon och en liten röd peruk, hvars urblekta korkskruflika lockar hängde ned från toppen af hans spetsiga hjessa, likt drefvet i en skepps-svabb.

Det var denne »gudsmannen», hvarmed den lilla anspråkslösa Susanna blifvit välsignad, och som nu i en sträf och skrällande ton sade:

»Nå, Sanna, har du qvällsvarden färdig, folket kommer hem i det samma.»

»Pastorskan skyndade ut i köket, och Cecilia drog fram ett klumpigt fällbord, satte några tenntallrikar derpå, som hon hämtat ur ett väggskåp, placerade en ölstånka af trä i midten och började sedan att med en armstyrka och vana, som kunnat hedra en akrobat i våra dagar, skära skifvor af en brödbulle, i omfång långt öfverträffande hennes eget smärta lif.

»En timma derefter var bordsbönen läst och gårdsfolket så väl som husbonde och matmor till sängs, ty man skulle vara uppe före solen, och det fanns den tiden ingen menniska, som anade, att man skulle finna behag i att vaka om nätterna och sofva om dagarne, liksom tornväktare eller ugglor.

»Det var en varm och herrlig Augustinatt, månen kastade blekgröna, glittrande diamanter öfver Ifösjön, som redan jemnat sina sista små vågor efter den stillnande qvällsvinden, syrsornas brusande surr uppfylde

luften, hela den gröna, lummiga ön liknade en bikupa, och näktergalen i albuskarue vid stranden sjöng lika smältande och ljuft, lika fulländadt som nu, ty de vingade konstnärerna, för hvilka den store Pan sjelf är kapellmästare, behöfva icke »gå framåt» och »följa med sin tid», de sjöngo redan på skapelsens morgon, som de sjunga i dag, och borde derföre kanhända egentligen på sina fågelsamveten lägga något af den första Evas synd, liksom de ännu med sina toner väcka tränad och nyfikenket i hennes systrars hjertan.

Den lilla kyrkan och prestgården på Ifön ligga vid en vik midt emot den så kallade Hofgården på andra sidan. Det var nära midnatt, då dörren, som herr Lars Kråka för trenne timmar sedan sjelf låst och reglat, saktat öppnades, och en varelse smög ut derigenom så tyst och mjukt, som om det varit en af den odödliga Titanias tärnor, och skyndade gångstigen framåt öfver den gröna gården mellan äppleträden som stodo nedanför. Vikande af inåt småskogen, gick hon tvärs öfver ön från öster till vester, genom den buskbevuxta sluttningen ned till stranden och stod nu i skuggan af några gamla, krokiga pilar bredvid en skräpig, liten koja, omgifven af torkad vass, några utspända nät och ett skjul af halm och lera, der några eländiga, gamla båtar lågo.

Den luftiga varelsen vände sig nu lyssnande emot sjön, och månljuset lyste på Cecilias vackra, glödande ansigte, omsvept med en lång, hvit slöja liksom en nunnas dok.

Hon hade stått orörlig några minuter, då ljudet af en sten, kastad i vattnet från stranden midt emot, i nattens tystnad nådde hennes öra; ännu en gång och ännu en hördes detta ljud, och den lyssnande nattvandrer-skan skyndade nu ned till stranden, lossade fiskarens båt, som låg der, sköt ut den tyst och varsamt, hop-pade lätt och vigt deri och styrde den med säker och stadig hand genom den smala rännen i vassen, der

några sofvande småfoglar skrämde flaxade undan och myggen dansade i täta svärmar.

Nu var hon ute på den klara, mörka sjön, och med jemna och tysta årtag gled båten öfver det smala sundet mot vestra landet.

Det är visst sant, att man för halftannat sekel sedan både vid hofvet och i den borgerliga verlden icke fördelade sina arbets- och förlustelsetimmar så som nu, och att sömnens och nattens icke voro så framskjutna mot morgonen, men det fins en värld, hvars lagar och bruk troligen beständigt varit lika, och det är inbillningens och hjertats; man vakade kanske icke så ofta officiellt vid ljussken och musik, men kärleken och sorgen eluderade säkert sömnens fordringar då likasom nu.

Carl XII:s och Stenbocks forne krigare, den unge löjtnant Hahne satt åtminstone, — vid samma tid som hans vackra styfsyster smög sig ifrån Ifön — fullt påklädd och vaken, vid ett stort och tungt ekbord i ett rum på nedra botten vid kungsgården.

Han var sysselsatt att skriva ett bref vid skenet af ett gult vaxljus i en stor och hög messingsstake, sådan som man nu endast finner i någon gammal kyrka.

Den unge löjtnantens hand tycktes likväl med mycken svårighet föra pennan, och ehuru brevet var ämnadt hans hjertas älskade, syntes författandet deraf göra honom mycket hufvudbry.

Visst hade han som barn blifvit »försvarligen inlärd i bokliga konster», men under det långa fältlifvet hade tydligen skrifkonsten åtminstone blifvit glömd och försummad.

Bokstäfverna voro stora som ärter, sneda och ojemna, och tycktes snarare på papperet tydliggöra de forna »getapojkarnes» oregelbundna leder, än den nuvarande löjtnantens trofasta och orubbliga känslor.

Det stora rummet, der han satt, var nästan tomt och utan andra möbler än en fyrkantig säng, med

grofva omålade stolpar och sparlakan af gult lärft med oformliga små tryckta blommor, hvarinom hans vän, kornetten Ove Ramel, sof den rättfärdiges sömn, att döma af hans kraftiga och regelbundna andetag.

Två skinnklädda stolar, ett stort handfat af mes-sing, stäldt på golffet, och en lång, grof handduk, hängd vid en bjelke i det låga, svartrökta taket, utvi-sade all den lyx, som man den tiden ansåg behöflig i en sängkammare för tvenne ungherrar af den kungliga sviten.

Ändtligen hade Hahne fått färdig den ömma och värtaliga klagovisa, hvilken borde röra Cecilias hjerta och som utpressat flera svettdroppar på den jättelike krigarens panna, än alla danskarnes och norrmännens kulor — och han hopvek nu det styfva papperet och förvarade det inom den tillknäppta uniformsrocken.

Just som han ämnade resa sig upp, knackade det sakta på det höga, mörka fönstret, vid hvilket han satt, och der någonting liknade en rullgardin aldrig kunde komma i fråga — och han såg den på gården postande soldatens ansigte utanför.

Hahne öppnade den lilla blyinfattade rutan, som icke var större än skinnpermen af den psalmbok, hvilken låg uppslagen framför honom, och frågade, hvad som var på färde.

»Gud bevara löjtnanten!... det är så, att kornett Ramel befallt mig rapportera, om spöket skulle synas i natt igen», sade karlen hviskande.

»Hvad böfveln säger du?... Spöket, hvad vill du säga dermed?»

»Vet inte löjtnanten om 'et?»

»Jag vet blott, att du pratar enfaldigt och ogud-aktigt.»

»Må fälle vara ... men säg i alla fall till åt kornetten», återtog karlen och drog sig tillbaka ifrån fönstret.

Hahne gick att ruska på sin kamrat, hvilken egentligen hade vakten utanför kungens rum, men somnat i förlitande på sin förälskade väns löfte om vaksamhet för dem begge; han var också fullt påklädd med stöflar och sporrar och rusade genast upp yrvaken.

»Du lär ha stämt möte med ett spöke någonstans och nu väntar det dig, säger vakten der ute», sade Hahne skrattande, medan Ramel gnuggade sina tunga, motsträfviga ögonlock.

»Fan heller!... det blir väl icke så lätt att fånga den gamle spetälske presten, tänker jag», svarade kornetten, påsättande sin hatt och rättande det hvita gehänget, hvori huggaren satt.

»Men allvarsamt, Ove, hvad är det för spektakel, du nu har för dig igen... kom ihåg majorens skrapa, och arresten sedan sist.»

»Det är intet spektakel... du, som är skåning och ifrån denna trakt, har väl liksom jag ofta hört den gamla sägnen om »Den svarta kappan» eller biskop Andreas' vålnad, som visar sig nattetid vid stränderna af Ifösjön; den stackars presten, som var spetälsk och murade in sig i en cell på Ifön för att icke utbreda smittan — soldaterna påstå sig nu flere nätter å rad ha sett honom... kom med, få vi öfvertyga oss sjelfva.»

»Är du tokig, jag har ju vakten här, och hur kan du sjelf tänka på att aflägsna dig?»

»Jag återkommer genast, ingen menniska saknar mig, kungen har länge sedan gått till sängs.»

»Men det är i alla fall ett fel... och jag är säker, att alltsammans är galenskaper och upptåg af kamraterna för att narra dig... var försigtig, Ove.»

»Tror du kanske som bondfolket här omkring, att vålnaden ännu medför smitta, och fruktar den därför på dubbelt sätt», inföll Ramel skrattande och sprang ut genom dörren.

Hahne kastade sig på sängen, der hans vän nyss legat, han hvarken borde eller kunde sofva, hans öppna ögon stirrade orörliga och tankfulla på de grofva bjelkarne i taket, de mörka väggarne, panelade med ek, det ojemna stengolfvet, på hvilket de forna Bernhardinermunkarnes nakna fötter trampat, och der de knäböjdt, i låtsad eller verklig andakt; och mot hans vilja kommo tankarne tillbaka till den saga, hvarom Ramel talat, och hvilken var för mycket allmän, att han icke skulle hafva hört den redan som barn: sagan om den olycklige biskopen, som var rof för en förfärlig sjukdom och lefde och dog i en frivillig fångenskap på den lilla ön, hvilken lik ett vakskepp simmade på vattnet utanför det kloster, hvars abbot han var, och som han genom sina stränga maktspråk, sina straffdomar och predikningar ännu styrde ifrån sin cell, med någonting af ett pelarhelgons fanatism och en judisk profets okuffiga kraft.

Dessa bilder blefvo imellertid allt mera dunkla och orediga. Det svaga skenet af ljuset, som icke förmådde upplysa mer än en liten krets omkring bordet och lemnade hela det stora rummet för öfrigt i mörkret, det regelmessiga bullret af skildtvaktens steg utanför porten, och hans skugga, som kom och försvann vid fönstret i månskenet, alltsammans var just egnadt att söfva sinnet, och Hahne somnade slutligen, ehuru blott för några minuter och med denna sällsamma, inre vaksamhet, som ställer själen på vakt, medan anden sväfvar i fjerran, okända rymder, och sinnena med kroppen äro domnade.

En timma, kanske två voro förgångna, sedan Ramel gått ut, då Hahne i sömnen tyckte sig höra ett besynnerligt ljud vid väggen der han låg; ett sakta skrapande eller rassel emot muren utanför, liksom om någon i förbigående låtit en värjspets snudda dervid: det fortför hela rummet utåt, man skulle tro, att någon passerade helt tätt utmed muren på andra sidan.

Ännu i ett tillstånd mellan sömn och vaka hör han dörren öppnas och ser en person långsamt och ljudlöst gå öfver golfvet förbi sängen.

Öfvertygad, att Ramel återkommit, ämnade han tilltala denne, då orden med ens stockade sig i hans strupe, som tycktes sammansnörd, och hans kropp ett ögonblick kändes förlamad af fasa.

Det var biskop Andreas' vålnad, som tyst och högtidlig sväfvade genom rummet.

På den långa, svarta kappan, hvilken tung och stel föll ned omkring den mystiska gestalten, lyste det hvita silfverkorset, och hans hufvud var gömdt under den neddragna kapuschongens veck.

Hahnes bestörtning och hastigt påkomna skrämnel varade dock icke trenne sekunder; hans första rediga tanke var att Ramel ville gyckla med honom, och den andra att man hade några onda uppsåt emot kungen, hvars sängkammare låg ofvanför i andra våningen, och hvartill en smal trappgång förde ifrån den vakt-hafvande officers rum.

Han såg gestalten försvinna inom dörren till denna gång, och med dragen värja och ljusstaken i andra handen skyndade han nu efter uppför trappan.

Denna var belagd med tjocka mattor, man kunde icke höra hans steg, och han stannade ett ögonblick villrådlig vid den stängda dörren der ofvanför och lyssnade.

Om han kan hända endast hade drömt och låtit narra sig af sin egen inbillning? Hur skulle han våga att okallad inträda i kungens rum, vid denna tid, utan annan anledning än den narraktiga uppenbarelsen af ett spöke?

I det samma hörde han bullret af en kullkastad stol och, som han tyckte, äfven ett kort och half-qväfdt rop i rummet innanför.

Nu besinnade han sig icke längre, han lade handen på låset, men dörren var reglad och nyckeln på ut-

sidan var borta; någon hade således verkligen nyss gått derigenom och medtagit den.

Förskräckt ropade han med hög röst sitt namn och lät en kraftig stöt af värjfastet följa efter.

Dörren sprang upp och visade honom kung Fredrik, som i nattrock, men för öfrigt fullkomligt klädd, stod midt på golfvet, leende och med en mycket upprymd min, och generalmajor Schwerin, hvilken syntes bestört och missnöjd och slungade en barsk och frågande blick på den stackars löjtnanten, hvars stridslustna och spejande ögon flögo omkring uti rummet utan att finna ett spår efter den misstänkta vålnaden och icke ens upptäckande någon annan än kungens kammartjenare, som sysslade vid sängen längst bort i den sidenklädda alkoven.

»Jag ber om nåd, ers majestät... jag fruktade att någon fara hotade... en person har smugit sig genom vaktrummet uppför trappan hit till ers majestäts rum», stammade Hahne förlägen, då han ingen främmande fann derinne.

»Och hvarföre anhöll ni honom icke?» sade Schwerin häftigt, med en sidoblick på kungen och glad, som det tycktes att få gifva utbrott åt det dåliga lynne, hvare han tydligen befann sig.

»Herr general, det var... det var icke en person... det var...»

»Nå för fan! Hvad var det då, som kommer er att slå in dörren till kungens sängkammare?... Har ni mistat målet, löjtnant?»

»Det var biskop Andreas' vålnad... eller någon som åtminstone ville anses derför», tillade Hahne, som såg kungen leende och den blick han vexlade med generalen.

»Ni är en narr, löjtnant Hahne, som troligen råkat somna och tagit edra drömmar för verklighet», sade kungen skrattande och gjorde en afvisande rörelse med handen åt den stackars ynglingen, hvilken vörd-

nadsfullt drog sig tillbaka och skyndsamt gick utför trappan.

Nedkommen i sitt rum, fann han der Ramel, som just i det samma inkommit.

De båda vännerna sågo på hvarandra utan att säga ett ord, båda tydligen upptagna af sina egna tankar.

Först då Hahne stält ljuset ifrån sig och satt sig ned på den gemensamma sängen, sade Ramel med tankspridd röst:

»Hvarifrån kom du, jag tror du varit uppe hos kungen?»

»Ja, jag tyckte mig höra något buller . . . det var en mycket besynnerlig omständighet.»

»Hvad då? . . . Hvad har händt?» inföll Ramel och stannade framför sin kamrat, hvars upprörda och tankfulla utseende han nu först tycktes märka.

»Det är just det besynnerliga i saken, att jag icke vet hvad som händt.»

»Har någon varit här?» frågade kornetten åter och såg sig med en viss skygghet omkring i det dunkla rummet.

»Jag kunde svara dig både ja och nej», sade Hahne, hvilken nu i sin ordning observerade sin väns blekhet och försagda min.

»Åh för fan, kan hända äfven du har haft besök af biskopens vålnad?»

»Ätminstone har något sällsamt föregått här inne, sedan du lemnade mig.»

»Du har sett spöket, Arvid? Jag är säker derom . . . Berätta mig hvad som händt.»

»Låt mig först höra hvad du sjelf erfarit derute i parken.»

»Jag skulle kunna säga liksom du, jag vet icke riktigt hvad jag sett eller erfarit . . . det första var, att jag fann en dörr öppen som jag aldrig förr märkt, längst bort i hörnet af muren, och då den troligen af

glömska lemnats olåst, så stängde jag den i förbigående, innan jag efter soldaternas anvisning gick ned till sjön och gömde mig bland buskarne vid bäcken.»

»Nå fick du se någonting?» inföll Hahne nyfiken, då hans kamrat tystnade och icke tycktes böjd att fortfara.

»Ja, nog drifver man här något gyckelspel, men om den gamla multnade biskopen har någon del deri, det lemnar jag osagdt.»

»Men hvad såg du då?»

»Jag hittade en sak som kanske kan upplysa oss derom», svarade kornetten och gick fram till ljuset för att granska någonting, som han varsamt uppdrog ur bröstfickan af sin jacka.

Några minuter förgingo, och då Hahne alltjemt såg sin vän stå orörlig och fäfängt väntade att få höra någon anmärkning om fyndet, steg han han upp och närmade sig.

»Hvad är det, Ove? Låt mig se», sade han, men studsade vid det upprörda och förvirrade uttrycket i Ramels ansigte, då denne nu hastigt åter stack handen i fickan och vände sig om.

»Det var ingenting . . . jag misstog mig . . . Alltsammans är icke värdt att mera tänka på . . . Jag tror det är klockast, att icke för någon låtsa om den der hemlighetsfulla gengångaren», sade kornetten med ett allvar, som var honom helt och hållet olik.

De båda unge männen betraktade hvarandra tyst och uppmärksamt några sekunder, och slutligen mumlade Hahne sakta, i det han såg sig omkring:

»Du har rätt . . . vi uppskjuta ämnet till en annan tid och en annan plats.»

Vi känna af historien de tvetydiga planer och intriger att utvidga sin makt och befästa sin dynasti, som under resan denna sommar sysselsatte kung Fredrik, hvilken hvarken hade snille eller karakter för det mål, hvarefter han sträfvade, och hvilket han också temligen snart för egen del lät fara, nöjd med de kärleksaffärer, den maklighet och vällefnad, som höll honom skadeslös för den ansvarsfulla och besvärliga suveräniteten, hvilken i ytterligheterna af enväldets konsekvenser fört Sverige till ärans spets och undergångens brant.

Hans verksammaste deltagare i dessa planer voro den gamle grefve Wellingk, den hessiske ministern Diemer, kungens förtroliga ungdomsvän och glade bordskamrat, dennes landsman baron Ranck och den nyss till friherre upphöjde svenske generalen Schwerin.

Det fullkomliga misslyckandet af dessa herrars påhitt och planer hade till följd, att Diemer nära nog blef förvisad ifrån Sverige, och Wellingk, fegt öfvergifven och förrädd af kungen, blef, ehuru kanske den minst skyldige, dömd »att mista lif, ära och gods», men dog lyckligtvis af slag under vägen till det lifstidsfängelse, hvartill domen blifvit förmildrad.

Det var ett af historiens många bevis, att konungarnes vänskap var fordom lika vådlig som deras vrede.

Den nyss besvurna nya regeringsformen af 1720 vaktades af allt för kloka och vaksamma män, för att kunna rubbas af en man, sådan som kung Fredrik I och en qvinna sådan som drottning Ulrika; icke ens denna senares snillrika och djerfva efterträderska förmodade något i detta fall.

Förgäfves spjernade tvenne konungapar under mera än ett halft sekel emot reaktionernas oundvikliga lag: efter enväldet frihetstiden, efter despotismen folkväldet och efter anarkien frihetsträdet och jakobinernas röda mössa, kejsarkronan och jernspiran återigen.

Så har det gått, och så skall det troligen i all

evighet oscillera i staternas och folkens historia, och orsakerna äro utan tvifvel lika naturliga som regnets, stormens och solens vexelverkan; det är tiden och naturen, som är den enda orubbliga suveräniteten i verlden.

Vid ännu ett annat misslyckadt försök, att genom bönderna på riksdagen rycka till sig denna omtvistade makt, försäkrade den skrämde kungen ryktet att han ville återinföra suveräniteten vara den uppenbar calomni och osanning».*

Hur svårt kung Fredrik hade att någorlunda reda sig ur den trassliga härfva, han genom dessa olyckliga bemödanden snott omkring sig, veta vi äfven, och att han dervid åtminstone förlorade den sista resten af sitt, redan förut svårt komprometterade, kungliga anseende.

Svenskarne äro imellertid af naturen det mest lojala folk i verlden; de vilja se sin egen ära och sin värdighet representerade af sin konung, de anse honom som en symbol af sina heligaste intressen, af sin nationalitet, sin frihet och sitt fosterland; deraf deras långmodiga uppoffringar, deras hängifvenhet och trohet under de långa och olyckliga år, som föregingo kung Fredriks regering, och deraf den lyckade utgången på en revolution, som 50 år senare af en snillrikare konung företogs för att vinna, hvad hans båda företrädare förgäfves eftersträfvat.

Man kallar oss Nordens fransmän och glömmet dervid, bland många andra stora olikheter den anmärkningsvärdaste, att fransmännens ständigt begångna misstag, deras fula och lumpna fel, att med och utan skäl häna, häckla och smutskasta sin styrelse, för svenskarne, ända hittills åtminstone, varit en styggelse, då den enklaste logik säger dem, att detta vanhedrar dem sjelfva, och ätt äfven, der *saken* icke mera kan försvaras, bör likväl *skenet* åtminstone bibehållas; att

* Sekr. utsk. protokoll 1723.

äfvén sedan *mannen* är fördömlig, bör *konungen* ännu äras, så länge han fortfar att vara *den herre, man gifvit sig sjelf*.

Man kan också kanske icke så mycket förtänka kung Fredrik, att han fann sig nog öfverflödlig och sysslolös på sin tron för att, i början åtminstone, låta sig i stillhet nöja dermed, i synnerhet som han troligen icke kunde uppfatta alla de förödmjukelser, den nöd och de förluster, som äntligen lärde de tålige svenskarne att ändra sitt statskick.

Allt detta — både de pinsamma orsakerna och den öfverdrifna verkan, dessa vådliga och smärtsamma rubbningar, innan lugnet och måttan i alla förhållanden inträda — ligger nu bakom oss, och vi tänka icke mera derpå för annat än att prisa vår närvarande lycka och trösta oss med, att om Sverige blifvit mindre till omfång och land, så har det blifvit större i ordning, upplysning och välmåga, att om vår fåfänga icke mera blir mättad, så blifva våra magar det åtminstone, och att om vi fordom i det stora europeiska samhället liknade en lysande och tongifvande familj, som får smicker och afund af sina grannar, under det den lemnar sina egna barn utan ömhet och vård, så likna vi nu ett tarfligt och välbergadt hushåll, som finner lyckan och friden och allt, hvad det behöfver, inom egna väggar utan att bekymra sig om den dyrt köpta och tungt underhållna rangen.

Konung Fredriks täta och hemliga rådpläningar med sina vänner vid Bäckaskog syntes nu vara slut.

Wellingk och Ranck voro rēsta; man talade om uppbrott, men lustfärderna, liksom allt annat den tiden, gingo långsamt och betänkligt till väga, och kungen tycktes ännu icke hafva ledsnat vid den gamla kungsgårdens vackra omgifningar, der baron Ranck i något öfveriladt ögonblick skulle hafva yttrat att »han jagar och jagar, tills han sjelf blir jagad ur riket».

Det var nu tre da'r efter den natt, då Hahne

trott sig förfölja den spökande biskopens vålnad; han hade fått permission på några timmar, för att rida till Fjelkinge att taga afsked af sina föräldrar och hoppades med visshet att der äfven råka den älskade styfsystemen, som nu borde hafva återvändt till hemmet.

Den stackars unge löjtnanten blef imellertid be- dragen, ty samma qväll satt Cecilia på trappan vid prestgården på Ifön med lille Mathias i sitt knä och hörde väl för tionde gången barnet berätta sin underbara historia om biskopens vålnad, det olyckliga skottet, som sårat hans ben, om kungen och jagten och alla de ståtliga herrarne i en osammanhängande och besynnerlig blandning.

Fiskaren hade funnit honom i skogen och fört honom till ön, och der hade han nu qvarstannat hos systrarne, för att läkas, en sak, som redan tycktes långt avancerad, att döma af hans muntra pratsamhet.

Med armen om Cecilias hals och sina gula lockar tätt invid hennes mörka hårflätor, utgjorde barnet och den unga qvinnan den vackraste grupp man kunde se i solnedgångens röda strålskimmer, och kanske var det detta skimmer som gaf Cecilias kind och ögon en ännu djupare färg, hvar gång Mathias, i beskrifningen om kungens följe, nämnde den långa riddaren med plymerna i hatten, »som hette general Schwerin och såg så grym och elak ut».

»Jag lider slätt icke att du säger så, Mathias . . . Du känner ju icke generalen», afbröt Cecilia med rynkade ögonbryn. »Jag har också sett honom och han har ett mildt och vackert ansigte — om han också ser stolt och förnäm ut, som det anstår en så hög herre . . .»

»Nej! nej! det tycker icke jag», utropade Mathias, med denna retsamma envishet, som små bröder, redan för hundra år sedan, lika väl som nu hade emot sina systrar, »jag tycker han är ful och svart som biskopens vålnad.»

Cecilia ryckte till och hennes ögon sänkte sig övilkorligt; hon fattade gossen hårdt i armen och sade med orolig och tankspridd röst:

»Tyst, Mathias!... du pratar så mycket dumheter, att man nogsamst märker, att du är kommen långt ifrån 'sta mors ris...»

I det samma utkom den unga prestfrun och satte sig bredvid dem på trappan, och Cecilia tillade, i det hon släppte gossen ned ur sitt knä:

»Se så, nu får Mathis gå in och lägga sig, det är sent och der kommer Elsa, för att hjälpa dig i säng.»

En stor och fet bondpiga, som kom ifrån gården, tog också den haltande gossen med sig in i huset, och de båda systrarne voro ensamma.

Pastorn hade nyss farit öfver sjön, för att komma till Kiaby, der han dagen derpå, som var en söndag, skulle predika; allt arbete var slut på lördagsqvällen, de båda unga kvinnorna sutto sysslolösa och tysta några minuter, och slutligen reste Cecilia sig upp, räckte handen åt Susanna och sade med en sällsam darrning i rösten:

»Följ med mig, Susanna, jag måste tala några viktiga ord i förtrolighet med dig, medan din man är ur vägen.»

»Du skrämmer mig... så blek du blir och din hand darrar...» sade Susanna och såg på sin vän, som förde henne med sig åt andra sidan gården, bakom en liten lund af hassel- och pilbuskar, ned åt stranden.

Med rätta prisar man den lilla ön och sjön hvaren ligger som en af Skånes ädelstenar, men på denna ö är kanske den vackraste punkten den vik, vid hvars strand kyrkan är belägen.

Det är här man tror att biskop Andreas haft sin cell, det är härifrån han blickat ut öfver sjön till det rika och präktiga klostret, som stod på stranden

midt öfver, här som han, ömsom med en martyrs tålmod och undergifvenhet, täljde dagar och år i sin hemska graf, ömsom vild och rytande af plågor och sinnesförvirring, ansågs besökt och anfäktad af djefvulen och slutligen tyst och osedd fann dödens förlösning och frid, sedan hans uttärda kropp bit för bit fallit sönder till stinkande stoft.

De båda systrarna tänkte dock nu icke på fortiden; deras hjertan voro öfverfulla af stundens intryck, och Cecilia drog Susanna ned på gräset bredvid sig, tryckte hårdt hennes hand och sade allvarsamt:

»Älskar du mig som en syster, Susanna?... Och kan jag förtro dig en hemlighet?»

»Hvarföre frågar du så?... Gud hjelpe mig, du har väl icke något ondt på ditt samvete?» svarade den lilla prestfrun, som med oro såg sin väns obegripliga rörelse.

»Nej, var lugn... Om du icke har förtroende till min dygd och gudsfruktan, så borde du känna mig nog för att tro på min stolthet...»

»Men stoltheten för i förderf, Cecilia...»

»Det är möjligt, men icke till brott... svara mig nu på hvad jag frågar dig... vill du höra min hemlighet och bevara den, tills jag ger dig lof att yppa allt för din man och våra föräldrar?»

»Det vill jag, om jag dermed icke begår någon synd», svarade Susanna, som återtagit sin vanliga gladlynta trygghet.

»Vill du då åtfölja mig denna natt, hvart jag än går, utan anmärkingar eller frågor?»

»Jag litar på dig, Cecilia... dit *du* går kan äfven jag gå...»

»Tack för dessa ord, Susanna... Jag skall en dag kunna löna din vänskap. Det är just därför att jag icke skulle kunna uthärda dina misstankar och för att ega någon här hemma, som känner min oskuld då jag är borta, som jag nu ber dig följa mig.»

Cecilia, hvad...»

»Tyst! fråga mig icke nu, men gör i allt som jag säger; vi gå nu in och låtsä att lägga oss som vanligt, du klär dig imellertid till högtid i dina bästa kläder och väntar mig, som litet före midnatten skall komma och hemta dig i ditt rum.»

»Men Cecilia, hvad betyder allt detta?... Jag kan icke uthärda denna ovishet och bafvan.»

»Haf förtroende till mig, och tålmod ännu några timmar, du skall då få veta allt och du skall icke ångra dig», sade Cecilia, i det hon steg upp och lade sin arm i systemens, för att återvända till huset, inom hvars dörr de båda kvinnorna snart voro försvunna.

Den stackars Susannas väntan, nyfikenhet och oro hade nästan öfverstigit hennes krafter.

Sittande i det äktenskapliga sofrummet på den stora jernbeslagna »klädkistan», hvars alla anspråklösa dyrbarheter hon iklädt sig, väntade hon sedan mer än tvenne timmar att få höra Cecilias steg från loftet, der hon hade sin lilla kammare.

Susanna var klädd i en vid och veckad kjol af styf och blänkande kamlott, ett långt, fätt åtsittande och med skört försedt lif af manchester, (en sorts gröfre sammet) urringadt framtill och hopfästadt med ett smycke af silfver, som till formen mycket liknade dem skåneqvinnorna ännu bruka; kring halsen bar hon en hvit veckad krage, som styf och bred omslöt hennes unga rosiga ansigte, liksom nu för tiden det krusiga pressade papperet omsluter en blomsterbukett, och på hufvudet hade hon en, likaledes styfstärkt, hvit mössa, som utan alla prydnader och i sin låga föreskrifna fason, helt enkel och konstlös, egde allra största likhet med en liten ost. Då den dertill fullkomligt

gömde det väl uppstrukna håret, hvars tillvaro endast genom en liten lock vid tinningen kunde anas, så må man åtminstone medgifva, att denna hårklädsel icke var kokett.

Hela den unga fruns toalett — hvilken med all sin enkelhet likväl mycket liknade den vi se på Catharina Månsdotters porträtter — skulle, enligt våra tiders skönhetsbegrepp, ansetts för komplett misslyckad och smaklös, och då nu hennes händer sammanknäpta omkring det väl hoplagda hvita »handklädet» och, stelt omgifna af veckade manchetter, hvilade orörliga i hennes knä, så skulle man kunna taga henne för bilden af S:ta Brigitta, sittande på sin egen grafsten.

Ändtligen öppnades dörren sakta, och vid skenet af det ljus, som matt och oputsadt brann i en låg flat messingsstake, på bordet framför Susanna, såg hon nu sin väntade styfsyster inträda,

Om den ärbara presthustrun var enligt bruket ålagd en föga smakfull utstyrel, så var detta alls icke fallet med de unga flickorna, och Tessin säger också i sina anteckningar under denna tid: »Vedermälen af vår tilltagande yppighet har jag sett uti en prestdotter som går med Robe à queue trainante», och detta ehuru den omtänksamma styrelsen två år förut utfärdat en »Publication till en och annan yppighets och öfverflödighets afskaffande».

I denna förbjöds vid »botum» af 200 daler silfvermynt, eller vatten och bröd, att »nyttja några andra *moden* än den hvaraf ett modell och prof är utgifvet och stadfästadt för så väl mans- som qvinfolks kläder. Och om man låter utpynta kläderna, annat än hvad de betarfva, med kreponer och gravorer o. d., fast de äro för öfrigt gjorda efter *modellet*, blifva de confisquerade och uppbrände. Sammalunda förbjödes frantzar, broderier, litzar af silke med guld eller silfver, spitzar, brocader och silfver- och guldmoirer, dock tillåtes knipplade trå-uddar till en fingers bredd. För

tjenste- och annat gement och löst folk förbjudes sidenbaster, flor, kloster- och warendörfterläfft, undantagandes cattun, som i riket tryckt är» etc.

Man ser således att riksens råd och ständer välmenande och faderligen reviderade i damernas garderobber och toaletter, och det var åtminstone icke deras fel om fäfången icke utrotades.

Ingen lag har väl imellertid blifvit mera sinnrikt och på mångfaldigare sätt eluderad, och den första blick man kastat på den sköna Cecilia skulle varit nog, för att inse den välvisa »publicationens» vanmakt emot den qvinliga naturen.

Hennes hår var krusadt och ordnadt öfver pannan, nästan som fruntimmerna bruka det nu, eller som porträtter af Carl XI:s gemål, Ulrika Eleonora, visa oss, och i hennes glänsande lockar lyste just ett sådant band inväfdt med guld, som var förbjudet att att bära.

Det djupt urringade och framtill snörda klädningslifvet lemnade hennes hvita hals lika bar, som någonsin våra baldrottningars, men för tillfället hade hon deröfver kastat en slags puderkappa, eller hvad vi nu kalla peignoire, af fin och hvit nettelduk, — garnerad med de tillåtna »trä-uddarne» — som räckte ända till knäet och på samma gång den upphöjde den i sig sjelf temligen fula perlgrå klädningen af triumfant, hvilken troligen, tung och outslitlig som den var, gått i arf sedan ett par generationer, gaf den unga flickan ett visst ärbart utseende, som hennes högtidliga hållning och allvarsamma blick ökade.

Hon gick fram till Susanna, som rest sig upp, lade armarne om hennes hals, kysste henne och hviskade några ord i hennes öra, som kom den unga frun att studsa.

»Cecilia! Hvad säger du?... Besinna dig!» utropade denna häpen och tog ett steg baklänges.

»Tyst! Tyst, säg ingenting... jag har besinnat

allt . . . det är sent, låt oss skynda!» svarade Cecilia, fattade hastigt hennes hand, drog henne med sig ur rummet ut i förstugan, öppnade sakta porten och var redan ute på gården, innan den försagda och bestörta systemen hunnit göra någon vidare invändning.

Bakom den lilla trädgårdstjappan eller »kålgården», som den kallades, gick en smal väg genom den hage af hassel och björk, der de för ett par timmar sedan suttit; nu följde de denna väg under några minuter, men veko sedan af inåt den tätare skogen till midten af ön och gingo tysta vid hvarandras sida ända till en stor ihålig ek, vid hvilken ännu för tjugu eller trettio år sedan fans ett mossigt stenkummel, öfverväxt af täta hagtornsbuskar och sträckande sig flera famnar likt en nedrasad mur.

Här stannade Cecilia, klappade sakta i händerna och såg sig omkring med spanande blickar.

Nästan i det samma rasslade det i buskarne; en liten krokryggig varelse, som i månskenet liknade en tomte och förträffligt tycktes passa för omgifningen, trädde emot dem, och Susanna igenkände Jeppe, den gamle fiskaren på ön, som hade sin stuga på vestra stranden.

Utän att säga ett ord, vinkade han åt de båda qvinnorna att följa sig och gick några steg framför dem utmed busknåret, hvilket var tjockt och ogenomträngligt som en vägg, och slutligen kröp han in genom en öppning deri och försvann.

Cecilia drog sin tunna kappa tätt omkring sig, för att icke blifva söndersliten af de hvassa taggarne, hviskade några uppmuntrande ord till den tvekande systemen och följde fiskaren, som de snart återfunno inom denna naturliga och otillgängliga löfsal.

Han hade satt ifrån sig på marken en liten hornlykta, som han hållit dold under sin jacka, och var sysselsatt att häfva undan en af de stora stenar som låg ytterst vid kanten af denna mossiga barikad,

hvilken, gömd under massan af de sammanväxta buskarne, icke syntes på århundraleden hafva varit rubbad af menniskohand.

Stenen var kullrig och jemkades temligen lätt åt sidan; den lilla gubben reste sig upp, återtog lyktan, och då han höll dem framför sig, sågo hans båda följeslagerskor en öppning, som liknade nedgången till en källare, hvilken tycktes vidga sig allt mera och hvars bibehållna, ehuru något ojemna trappsteg började redan vid ingången.

Fiskaren gick förut med lyktan, och då Susanna syntes rädd och villrådig, fattade Cecilia hennes hand och hviskade bedjande:

»Frukta ingenting, trappan är säker och hvalfvet tillräckligt högt . . . Jag har gått härigenom flera gånger; inom mindre än fem minuter hafva vi kommit under viken och äro på andra stranden.

Hon hade rätt; ledda af skenet ifrån gubbens lykta hade de nedstigit till ett rätt ansenligt djup och vandrade nu på en trång och låg, men temligen jemn, fastän fuktig väg, som inom några minuter slutade vid en trappa, uppåt.

Den tunga och qvafva luften här nere gjorde Susanna yr i hufvudet; hon höll sig krampaktigt fast vid Cecilias hand, och då de i det samma vid en krökning af trappan hastigt vände sig åt venster och ett bländande ljussken strålade emot henne, trodde hon sig nästan vara under inflytandet af en sällsam och orimlig dröm.

Den förvirrade prestfrun såg nu framför sig ett högre muradt hvalf om tjugu eller trettio fots längd, hvars väggar voro prydda med friska löf och blommor och vid hvars ena sida stod en prest i högtidlig skrud framför ett altare upplyst af tvenne vaxljus i tunga silfverstakar; vid motsatta ändan, der hvalfvet var öppet, syntes äfven en trappa, och utför dess sista

steg kom i detta ögonblick en man insvept i en lång, svart kappa, prydd med ett kors af silfver.

En lågkullad hatt med en svart plym satt öfver hans korta, mörka hår, som icke doldes genom den eljest för alla ståndspersoner brukliga stora peruken; spännet, som fasthöll plymen, och knapparne i hans trånga, svarta sammetsjackska gnistrade i ljusskenet, då han vände sig om och lemnade kappa och hatt åt en tjenare, som lyste honom med en fackla.

Hans växt var ädel och hans gång ledig och behaglig; men hans ansigte var doldt af en mask, och den häpna Susanna tryckte sig förskräckt, som för ett spöke, intill den gamle Jeppe, hvilken stod bredvid henne utmed muren, då den främmande genom maskens ögonhålur kastade en hastig och forskande blick på de båda vittnena till detta mystiska upptråde, och hon kom sig alls icke för att besvara den artiga bugning, hvarmed han helsade henne, innan han slöt Cecilia i sina armar och förde henne fram till altaret, der presten väntade dem och nu med låg och något brådsående röst började de första orden af den gamla kärftva och högtidliga brudvigseln.

Med andlös uppmärksamhet följde Susanna hvarje ord som presten brytande starkt på tyska, frammumlade, och då han uttalade orden: »Jag frågar dig, Philip Bogislaus Schwerin» etc., spratt hon till och kunde knappt återhålla ett rop af bestörtning.

Nu var vigseln fullbordad; Cecilia föll rörd i sin styfsysters armar och hviskade ett kort farväl, den maskerade mannen bugade sig åter tyst för Susanna, på hvars finger han tryckte en dyrbar ring såsom vängåfva, tömde sin börs i fiskarens hatt, lade armen om den bleka brudens lif och förde henne med sig, samma väg han nyss kommit, lyst af tjenaren med facklan och följd af presten, som, innan han aflägsnade sig, blåste ut ljusen på altaret.

Den stackars prestfrun visste knappt om hon

drömde eller var vaken. Hon stod i halfmörkret kvar i det hemska hvalfvet, som fiskarens lilla dunkla lykta nu endast obetydligt upplyste; hela den hemlighetsfulla scenen, som nyss i det flammande fackelskenet stått framför henne, var försvunnen som en spöksyn.

En rysning genomlopp henne vid minnet af den stumma och maskerade brudgummen i den långa, svarta kappan och hon stred förgäfvets emot föreställningen, att det var biskop Andreas' multnade skalle som masken dolde.

Förskräckt för hvad hon sett och hört och bäfvande för denna hemliga vigsel, som hon ensam kände, fattade hon Jeppes knotiga hand och drog honom med sig tillbaka utför trappan och genom den underjordiska gången, så fort som hennes fötter förmådde bära henne.

Fiskaren skakade på hufvudet och mumlade några otydliga ord om djefvulens bländverk, men stoppade likväl omsorgsfullt ned i sin ficka de blanka, nya silfverdalarne, med kung Fredriks bild, hvilka han knappast förr lyckats få se, och som voro dubbelt välkomna och värderade efter de föraktade och tvetydiga mynttecken af koppar, som den olycklige baron Görtz låtit prägla.

En stund derefter hade Jeppe återfört sin unga »prestmor» till hennes hem och sjelf uppnått sin stuga.

Dagen derpå lemnade kung Fredrik Bäckaskog; Cecilia Ring var försvunnen, och Susanna, som dog ung, återsåg aldrig mera sin vackra styfsyster.

»Är det sant att jag får gratulera herr majoren?» sade kornett Ramel, och skakade muntert hand med sin barndomsvän Arvid Hahne, som han mötte utanför det gamla Wrangelska huset på Riddarholmen i Stockholm, der hofvet bodde allt sedan slottsbranden 1697.

Det var sent en qväll under vintern 1723, eller några månader efter kungens resa till Skåne och de båda vännernas sammanträffande der.

»Din befordran var åtminstone icke orättvis», tillade Ramel, läggande sin arm i Hahnes, »men det var likväl ett avancement som gick temligen fort.»

»Jag är visserligen tacksam för hans majestäts nåd, men det är i alla händelser ledsamt att gå förbi förtjenta kamrater, det är så många gamla krigare hemkomna, som få stanna på expektansstat, och dessutom förtretar mig en sak», svarade den nyss utnämnde majoren, som i sjelfva verket såg ännu mer tankfull och mellankolisk ut, än sommaren förut.

»Att från löjtnant befordras till kapten och strax derefter till major inom ett par månader tycks mig annars icke vara något att förtretas öfver . . .»

»Det var en anmärkning derom jag menade . . . man förmodar att jag är en favorit hos general Schwerin och att jag har hans förord att tacka för denna lycka.»

»Nå än sedan?»

»Det är falskt, jag har icke den äran att ens vara igenkänd af generalen, och oss emellan sagdt är han en äfventyrlig person, hvars vänskap jag icke affekterar . . .»

»Du menar hans sqvaller och anklagelser mot gardesofficerarne inför kungen?»

»Ja, och detta är icke det enda drag af opålitlighet jag hört om honom . . .»

»Bah, man får icke vara så nogräknad, han är dessutom kungens gunstling; men jag har äfven hört att du sjelf är känd af hans majestät sedan norska fälttåget.»

»Ja, jag hade den lyckan att strida under hans befäl vid Höland.»

»Och du har nu som major fått transport till dragonerna här uppe?»

»Ja jag trifs icke mera i Skåne . . .»

»Det gläder mig imellertid att återse dig, men du ser icke sjelf belåten ut?»

»Jo, jag skulle annars vara otacksam . . .»

»Hur är det, Arvid, jag fruktar att du ännu icke glömt den vackra rymmerskan der nere?»

»Tala icke derom, Ove», sade Hahne, med en min och ton, som för hans vän fullkomligt väl vittnade om hans hjertas känslor.

»Fan till otur, att de hederligaste och bästa män oftast skola råka ut för qvinnor som . . .»

»Tyst, jag ber dig . . . Min syster, Susanna, försäkrar dessutom, att hon fått förtroende af Cecilias flykt och att i hennes handlingssätt låg ingenting brottsligt.»

»Hm, det låter sällsamt . . .»

Arvid svarade ingenting, han vände hufvudet åt andra sidan, med ett utseende som ännu en gång antydde att ämnet var honom plågsamt.

»Hvart ämnar du dig? Du är ju i full parad.»

»Jag tänkte gå hem, jag har varit på uppvaktning hos kungen, för att tacka.»

»Och hur fann du hans majestät?»

»Utomordentligt nådig . . . hofintendenten Tessin var hos honom och Düben . . .»

»Nå, då har väl den stackars Düben fått sig en skrapa igen, förmodar jag . . . han sköter hofvets ekonomi och han är den största slarfver som fins . . . I går fingo vi fågel som luktade fisk och fisk som luktade fågel och konfekten hade säkert blifvit gömd sedan högtsalig hans majestät kung Carls begrafning.»

»Men jag mins, sedan vi sist voro tillsammans, att det icke är lätt att göra en ungherre vid hofvet till lags med mat och vin», sade Arvid skrattande.

»Vi hafva också en god föresyn i kungen sjelf. Han kastade i går qväll en hel låda med tobak i elden och underrättade oss vid bordet att vi godt kunde nyttja vinet till handvatten . . .»

»Ah, i det fallet vill jag icke hafva Dübens befattning . . .»

»Och ännu mindre Tessins; kungen är en äkta goddagspilt och ständerna äro sparsamma och hålla hårdt i penningpåsarne.»

»Ni hafva ledsamma saker här uppe under riksdagen att prata om; ryktet derom har till och med hunnit ned till oss.»

»Den ena intrigen korsar den andra, det är ordningen för dagen, och oss emellan sagdt har kungen nu knäckt de sista fjäderpennorna i sina vingar, han flyger icke högt hädanefter . . .»

»Det är oförsvarligt likväl, att nedsätta majestätet så som ständerna göra; vi alla officerare vid regementet desavouera ett dylikt beteende», inföll Arvid med hetta.

»Åh ja, det är naturligt, hans gamla krigskamrater hålla ännu fast vid de gamla traditionerna . . . men ni känna icke förhållandena.»

»Hur som helst bör man alltid akta kungamanteln för fläckar . . .»

»Men detta tillhör väl i första rummet den som bär den, och kungen har allt för mycket komprometterat sig i båda rättegångarne mot öfverste Stobé och grefve Wellingk, vid general Lejonhufvuds hastiga död och nu senast vid krigsrätten emot gardesofficerarne och befallningén till deras chef öfverste Törneflyckt att dementera grefve Tessin, som upprepat kungens egen befallning.»

»Om hvad?»

»Om ridderskapets och adelns placering på rikssalen. Det höll på att komma till en duell emellan grefven och öfversten; och hur tror du väl att kungens anseende, under allt detta skall kunna uppehållas; *'in n'y a plus que la robe qu'on salut'*, som Lafontaine säger.»

»För fan, Ove, jag fruktar du är holsteinare», utropade Hahne och stannade.

»Och du är despotismens och enväldets blinde kämpe, min hederlige major . . .»

»Jag är soldat och kungens man . . . Hans ära är min och Sveriges . . .»

»Både du och Sverige ha då en förb— dålig och tvetydig ära . . . tro mig, min vän, vi göra bäst uti att, om icke lagligen, åtminstone till säng och säte skilja Fredrik af Hessen och gamla Svea åt.»

»Ove! tänk på hvad du säger . . .», inföll majoren och slog hårdt på fästet af sin tunga värja.

»Se så, min vän, föreställ dig icke att jag är någon partiman eller en förrädare som vill pröfva din ärliga bondtro», afbröt Ramel skrattande och räckte Arvid sin hand. »Vi äro vänner och stallbröder, som vi varit ifrån vår barndom, och politiken ger jag fan, den är icke min sak.»

»Jag tror dig, men . . .»

»Nå, hvad?»

»Det smärtar mig att en pojke, som du, på öppen gata vågar uttala sådana saker . . . det visar mig hvad klockan är slagen här uppe.»

»Det är just för att visa dig detta, som jag nu varit litet lösmunt; ännu en gång: du känner mig, jag har nog vett att hålla tand för tunga, när det behöfs.»

Arvid teg och gick tankfull och dyster vid sin väns sida och denne, som icke mer tänkte på deras ordvexling, lät sina glada och qvicka ögon spela rundt omkring på den illa upplysta gatan, der mer än ett tve tydigt möte kunnat gifva de båda unge männen anledning till äfventyr.

»Klockan är elfva slagen! Guds herrliga, milda och mäktiga hand bevare vår stad från eld och brand!» ropade nattväktaren, i det samma han, med sin långa båtshake och sina sällsamma attributer, stannade midt för dem i gathörnet.

»Är klockan redan elfva, min hedersman? Jag tror du skriker i sömnen, eller åtminstone i nattmössan», utbrast kornetten skämtande, i det han grep den ovige och påpelsade väktaren bakifrån i axlarne och sökte sätta krokben för honom.

»Se så, låt karlen vara i fred, annars lemnar jag dig i sticket om han gör alarm och du får stryk. Kom ihåg att jag är i uniform» sade Hahne allvarsam till sin pojaktige vän, som likt alla sina kamrater omöjligt kunde motstå den öfvermenskliga frestelsen att öfverfalla och gyckla med de sömniga brandvakterna, hvilka ständigt rönte mer och mindre kännbara obehag af hofvets och stadens unga nattsvärmare. De stackars väktarne öfver stadens nattro liknade derföre i sina raggiga pelsar, med skramlor och spjut, skrämde och ilskna kattor, med upprest hår och utspända klor midt ibland hundarne.

Efter att ytterligare hafva vexlat några knuffar och mustiga qvickheter med den klumpige brandvakten lyckades Ramel besegra sin lust för slagsmål och äfventyr och följde sin äldre kamrat, hvilken redan hunnit ett godt stycke nedåt Gustaf Adolfs torg.

»Vänta, Arvid!» ropade han ifrigt. »Vi gå åt detta hållet, du kan gerna följa med mig en stund.»

»Hvart då? Jag har ingen lust för buller och krakel.»

»Nej, vet du hvad det är; jag lurar sedan några da'r på en hemlighet.»

»Som säkert inte är mycket intressant.»

»Hvem vet . . . saken är att ned på Blasieholmen fins en mur . . .»

»Der fins väl mer än en . . .»

»Vänta, skall du få höra, det är en mur omkring en stor, öde tomt, som troligen tillhör Fersiska huset, der innanför har kanske varit en trädgård, men nu fins der endast ett gammalt ruskigt lusthus, hvars yttervägg innefattas af muren åt en gränd.»

»Nåväl, hvad finner du för hemlighetsfullt deri?»

»Den der gamla skräpiga byggnaden, med ett bugtadt brädtak utan skorstenar, kan omöjligt vara bebodd; muren har endast en port inåt bakgården till Fersiska huset och åt andra sidan af kvarteret vettar

ett plank, på hvilket heller icke fins någon ingång, med ett ord, i det gamla brädrucket der inne kan ingen bo och luckorna äro också beständigt tillskrufvade för fönsterna.»

»Då är ju den saken afgjord?»

»Ja, så tycker jag, men likväl har jag märkt att ljus lyser der inne om qvällarne, och att vid hörnet af gränden håller en täckvagn . . . Om du nu vill följa mig, så skola vi gå dit . . . jag har föresatt mig att utspionera hvem som åker i vagnen och hvem som roar sig att eklärera för rättorna i det gamla lusthuset.»

»Att en vagn håller vid Fersiska huset tycktes väl imellertid icke vara något anmärkningsvärdt?»

»Nej, om den höll vid porten deraf, men det är utanför muren, och ett par gånger har jag äfven sett tvenne karlar, som tydligen voro rädda att visa sig, hvilka kommo, Gud vet hvarifrån, och satte sig upp i den väntande vagnen.»

»Det skulle kunna vara någon hemlig politisk mötesplats?»

»Det är just det jag förmodar.»

»Af holsteinare, af Horns parti?»

»Du må icke förblanda detta . . . grefve Horn är ingen anhängare af hertigens intressen . . . jag tror snarare att vi här hafva att göra med hofpartiet.»

»Men i detta fall angår det oss icke och vi göra klokast att icke blanda oss deri . . .»

»Så du pratar, det är just i detta fall det skulle mest intressera mig, ty då handlar det kanske helt enkelt om en kärleksaffär . . . Se här, det är just den der muren jag menar», tillade Ramel, då de båda vännerna nu hunnit ned till Blasieholmshamnen, hvars kaj då icke fanns, och vid hvars ojemna strand en skräpig roddartrappa med sina tomma fastbundna båtar, som lågo och squalpade för strömmen, syntes i halfmörkret.

De stannade vid den mur, hvarom kornetten talat, och som mycket riktigt innefattade hela kvarteret, nedanför det stora greffliga palatset, hvilket då utgjorde det enda ansenliga hus på Blasieholmen.

Som Ramel hade sagt fanns i sjelfva muren utåt gränden tvänne stora fönster tillhörande ett lusthus innanför, på hvars spetsiga tak en bucklig kopparflöjel hängde på sned och guisslade för vinden.

Hahne, som icke särdeles intresserade sig, hvarken för detta eller den omtalade täckvagnen och som följt med endast för att göra den nyfikne kornetten till viljes, stannade likgiltigt och såg utåt strömmen, medan Ramel lutade sig intill fönsterluckorna, för att mellan de murkna brädernas springor söka att upptäcka någonting.

Der var imellertid mörkt och intet ljud der inne kunde gifva minsta anledning att tro någon lefvande varelse vara ens i grannskapet af denna öde och otrefliga gränd, som nederst vid sjön, åt denna sidan slutade med de då redan der befintliga gamla slagtarbodarne.

»Du har sett i syne, förmodar jag, ty ingenting kan vara mera troligt, än att flädermöss och råttor äro i ostörd besittning af detta ruckel», sade Hahne gäspande och blickade upp till de långa, krokiga grenarne af ett par gamla pilar, som sträckte sig öfver muren och tycktes vara de enda träd hvaraf den gamla trädgården kunde skryta.

»Tyst, jag hör rullandet af en vagn . . . stanna du här vid hörnet der man måste passera, så går jag fram till porten för att vänta der; om det är den vagn, jag förut sett, så håller den stilla i gränden utanför lusthuset», sade Ramel och aflägsnade sig hastigt.

Det var i Februari och temligen mörkt; de få lyktor, som hufvudstaden bestod sig, voro endast placerade på Riddarholmen, kring kungshuset, och vid de

större gatorna men här rådde en skymning, som icke gaf hopp om någon upptäckt af hvad slag som helst.

Hahne ställde sig imellertid helt mekaniskt på den plats, som hans kamrat anvisat honom, och såg i det samma en liten klumpig täckvagn, med ett oformligt långt underrede, mellan hvars vidt åtskilda hjul den runda korgen hängde gungande på tjocka läderremmar, komma framåt gatan, vända helt långsamt vid hörnet midt för honom och stanna just på det ställe, som Ramel sagt.

Betjenten, som hängt bakom någonstädes i de klumpiga remtygen, likt en matros i tacklaget af ett fartyg, hoppade ned och öppnade vagnsdörren, sedan han först sett sig omkring med en så dum och tydlig afsigt att observera om man var bemärkt, att han just derigenom väckte nyfikenhet.

Då han äntligen öppnat, steg ett fruntimmer ur, men äfven om icke mörkret hindrat det, skulle hennes kappa och täta slöja gjort det omöjligt att se en skymt af hennes växt eller ansigte.

Kärleken har imellertid stundom en obeskriflig förmåga, en instinkt som ersätter ljuset och låter oss se äfven med förbundna ögon, och i Hahnes hjerta kändes en sällsam rörelse vid åsynen af denna mörka figur, hvars obestämda konturer han knappast kunde urskilja, men hvars rörelser väckte inom honom ljufva och älskade minnen, och då nu denna beslöjade kvinna vände sig om, lemnade något åt den bugande karlen och med halfhög röst sade: »Glöm icke att gå upp till generalen när du återkommer», så var han viss om riktigheten af sin aning och nära att i utbrottet af sin öfverraskning utropa: Cecilia! ty det var hennes röst han hade hört.

Förvåningen och smärtan gjorde honom likväl ett ögonblick obeslutsam och orörlig, och då han äntligen, i det samma vagnen rullade bort, skyndade att följa henne, hade hon redan fått några famnars försprång.

Han såg henne likväl ännu i halfmörkret följa muren, men han återhölls af en viss bitter misstanke och tvekan från att tilltala henne och ämnade endast helt tyst följa efter, då hon med ens, helt hastigt, var försvunnen.

Förgäfves skyndade han efter, hon var icke mera framför honom, han vände tillbaka, han gick åt andra sidan af den smala gränden, men allt var fåfångt, hon fanns icke, och likväl hade hon icke varit mer än åtta eller tio steg framför honom.

Som vanligt då man förlorat ett tillfälle, syntes honom detta nu af omätlig vigt. Kanhända skulle han aldrig mer få återse henne, som flytt ifrån honom utan någon förklaring, som troligen älskade en annan, men som han i detta ögonblick tillbad med den hopplösa kärlekens hela häftighet och vanvett.

Medan han envist sökte att, på den plats der han nyss sett henne, återfinna hennes spår, återkom Ramel och ropade redan på afstånd:

»Har du haft bättre lycka än jag, Arvid? Jag har icke sett skynten af någon menniska . . . Kanske att vagnen for förbi?»

»Nej, den stannade här», svarade Hahne tankspridd.

»Stannade den . . . Nå, hvem satt deri?»

»Ett fruntimmer . . . som jag trodde mig igenkänna.»

»Ah, se der ha vi det? . . . En kärleksintrig således; det var just hvad jag trodde, ehuru jag förut aldrig sett annat än karlar här . . . Nåväl, steg hon ur?»

»Ja.»

»Hvart tog hon då vägen, ty genom porten har ingen passerat.»

»Jag förlorade henne i mörkret . . .»

»Hon har gått in i det gamla lusthuset, jag ger mig hin derpå, ser du att det nu lyser genom springorna.»

»Men då skulle hon väl kunna flyga, muren är mer än fem alnar hög . . .»

»Nå, men hvar såg du henne då?»

»Just här, der muren och planket mötas . . .»

»Men här fins ingen port eller ingång, du har misstagit dig, kanhända hon gick åt ett annat håll . . .»

»Det är möjligt, men just här var det hon försvann för mina ögon.»

»Nå, hvem var det då? . . . någon af hoffruntimmerna, jag är säker derom . . . åh, jag vet hvem jag misstänker . . .»

»Då äro dina misstankar ogrundade . . . det var Cecilia Ring.»

»Cecilia! är du säker derpå?»

»Så säker som man kan vara på tio stegs afstånd i mörkret», svarade Arvid, men inom sig var han lika säker om hennes dervaro som om sin egen.

»Vet du att denna förmodan öfverensstämmer också med min egen tro om hennes flykt . . . det var någon i kungens svit, för hvilken hon fattat tycke och af hvilken hon låtit bortföra sig . . .»

»Nej, omöjligt . . . hvem skulle det väl kunnat vara . . . Susanna bedyrade också hennes heder och oskuld, ehuru hon lofvat henne tystnad i alla andra afseenden.»

»Då begriper jag ingenting, om icke att oskulden och hedern blifvit maskerad ända till oigenkänlighet . . . ty, Arvid, jag kan väl nu tillstå för dig, att jag redan der nere i Skåne hade bevis på Cecilias brottslighet . . .»

»Hvad! Hvad menar du?» utropade Arvid och grep sin kamrat hårdt i armen, under det en eldsky för öfver hans bruna kinder.

»Jag vågade icke säga dig sanningen då, af fruktan för ett opassande uppträde, men du mins ju den der sällsamma spöknatten?»

»Ah, då du var ute i parken, nåväl?»

»Jag såg då icke endast *ett* utan tvenne spöken i månskenet vid sjöstranden; det är sant att de försvunno på ett oförklarligt sätt, men . . .»

»Du igenkände Cecilia?»

»Nej, men jag hittade i gräset . . .»

»Någonting som du icke ville visa mig, jag mins det nog och funderade också deröfver . . .»

»Du skall få se det nu, det ligger ännu kvar i min plånbok.»

De båda unge männen hade nu, under det de talade, hunnit tillbaka till Blasieholmstorget, der en lykta satt vid hörnet af Fersiska huset. Ramel stannade, upptog sin plånbok, som var af siden med många fickor och kunde hopvikas flere hvarf, och räckte Arvid ett mörkrödt sidenband, som legat förvaradt deri.

Hahne närmade sig lyktan ännu mer och läste utan svårighet vid dess sken namnet »Cecilia Ring», som var broderadt med guldtråd på bandet.

Det var ett sådant, hvarpå fruntimmerna den tiden nedlade mycken omsorg och lyx och som egentligen brukades att knyta omkring en hufvudbonad, hvars rätta namn var »douce-sommeille», men som vanligen benämndes »dusamell» och som tillhörde »natttygen»; en fullkomligt passande och elegant deshabillé, hvari Arvid ofta sett Cecilia klädd.

Den unge majoren bet i sina mustacher, för att återhålla ett rop af harm och smärta då han igenkände detta band, som tillhört föremålet för hans ömhet, slet det i tusen bitar och lät dem flyga för vinden utåt strömmen.

Ramel, som tyst och med en medlidsam min iakttagit sin väns rörelse, tog hans arm utan att säga ett ord och båda fortsatte sin väg utmed stranden fram till Gustaf Adolfs torg.

Den hemlighet, hvilken Ramel inbillade sig att det gamla lusthuset på Blasieholmen dolde, hade nu för hans vän blifvit ännu mera intressant än för honom sjelf.

Cecilias oväntade åsyn gjorde med ens och otvivelaktigt henne till hjeltinna i denna hemlighet, och tusen olika sammanställningar uppfylde nu den för öfrigt alls icke romaneske eller fantastiske Arvids hjerna, under det han vandrade hem till sitt kvarter i ett värdshus på Nygatan.

Till alla de frågor han, med den bedragna kärlekens hätskhet, sedan flere månader gjort sig sjelf, lade han nu dessa: Hvarföre vistades Cecilia i Stockholm? Hvilken general var det väl hvarom hon talat med betjenten? Hvarföre tycktes denne frukta att någon skulle observera den som åkte i vagnen, och hvart tog slutligen Cecilia vägen, då hon så hästigt försvann?

På intet af alla dessa spørsmål kunde han finna något svar, och nyfikenheten blandade sig nu med svartsjukan, för att hålla honom vaken hela natten.

Knappt hade dagen inbrutit innan han befann sig vid det gamla lusthuset, hvars gråa luckor med sina fastrostade skrufvar, sågo lika omöjliga ut som qvällen förut.

I hela kvarteret fanns intet annat boningshus, än det ståtliga palatset med sin borggård; och misslynt vandrade Hahne utanför muren fram och tillbaka, ända till porten, som var låst och ständigt tycktes vara det.

Just som han stannat, öfvervägande sättet att inkomma från andra sidan, hörde han imellertid en nyckel isättas, porten sköts långsamt upp och en dräng körde ut derifrån med en häst och en kärra.

Det gick icke fort, och Hahne hade god tid att derunder bortom bakgården se en stor trädgård nedanför, der endast ett och annat gammalt krokigt träd, och några buskar utmed muren ännu kvarstodo, och som nu

var helt och hållet vanvårdad och förvandlad till käl-land, efter hvad rotstockarne, som stodo kvar i den frusna mullen, utvisade.

Midt i denna trädgård fanns en dam, hvars ojemna, gytjtiga bräddar voro nedrasade och der en klappbänk och några kvarlemnade trasor syntes vid en vak på den smutsiga isen.

Hela tomten hade ett ruskigt och ödsligt utseende; öfverst vid norra delen deraf vidtogo flyglarne till Fersiska huset och nederst åt gränden låg det gamla, förfallna lusthuset, med en murken trätrappa och tillstängd dörr, hvilken varit utsirad med några klumpigt utskurna prydnader på karmen, hvilken nu var lossnad och till hälften bortfallen.

Detta hus, sedt härifrån, föreföll imellertid helt annorlunda; det var egentligen endast en tillbyggnad af trä vid ändan af ett litet stenhus som låg innanför muren, eller rättare, hvars ena sida utgjordes af muren och som med sin tunga skapnad snarast liknade ett bisättningskapell på en kyrkogård.

Det hade tvenne gardinhöljda fönster inåt trädgården och var tydligen bebodt, ehuru ingen utifrån gatan ens misstänkte dess tillvaro.

Troligtvis hade Ramel rätt; detta undangömda hus var en förträfflig fristad för hemliga möten, vare sig att de angingo kärlek eller politik.

Drängen stängde i det samma åter porten. Hahne ville icke väcka misstankar genom några frågor och återvände ännu en gång, likt en jagthund som tappat spåret, till muren der Cecilia försvunnit.

Då han nu, vid fullkomligt dagsljus, undersökte planket nogare, upptäckte han derpå ett nyckelhål, och insåg således att der fanns en dörr, hvilken utgjordes af de tvenne första bräderna invid muren och icke utmärktes af någonting annat än detta hål, som han i mörkret om natten icke kunde se.

Gåtan af hennes försvinnande var således förklarad på samma gång han var öfvertygad, att hon verkligen hade någon anledning att dölja sin ankomst, ty hvarföre hade hon annars begagnat denna väg genom den mörka trädgården, då alla ingångar, utom det gamla lusthusets dörr, lågo åt ett annat håll och troligen så sent på natten voro stängda.

För ögonblicket var ingenting mer att inhemta. Han aflägsnade sig och ville invänta qvällens skymning för vidare möjliga upptäckter.

Flere dagar förgingo imellertid. Ramel hade åtföljt kungen till Gripsholm, och Hahne postade förgäfvdes hvarje qväll utanför den intressanta muren; han såg ingen människa i den obebodda gränden ned till sjön, och fruktade att helt och hållet hafva missat sig.

En obestämd förhoppning kvarhöll honom likväl alltjemt och med dröjande steg vandrade han en afton, väl för femte gången, förbi porten till den Fersiska bakgården, då en tjenstflicka hastigt kom ut derifrån, skyndade fram till honom och utropade i förtretad ton:

»Kommer ni då äntligen linkandes! . . . Ni kunde väl skynda er en smula, då vi väntat så länge och mästaren lofvat mig att skicka er strax . . . vi komma ju icke in i sängkammaren på någon fason.»

Den unge nyutnämnde majoren kände sig i första ögonblicket högst förnärmad af det tydliga misstaget, men ihågkommande den sluskiga dräkt, han med afsigt bar, och mörkret, som nästan helt och hållet dolde hans ansigte, fann han flickans ord både ursäktliga och möjligen gynnsamma för hans önskan att få någon upplysning om invånarne i det lilla huset i trädgården.

Han visste imellertid icke hur han bäst skulle begagna sig af detta misstag, förr än flickan, hastigt vändande sig om och vinkande honom att följa sig, fortfor:

»Ni har väl verktyg med er . . . för nyckeln är afbruten och sitter fast i låset?»

»Ja bevars», sade Arvid kort, genast inseende att det var en smed, man tillkallat och väntat, och i ett anfall af ungdomlig oförvägenhet beslutande att söka spela den roll, man så afgjort tilldelade honom, för att derigenom komma in i det hus, som han förestälde sig att Cecilia brukade besöka.

»Till hvem är det jag skall gå?» frågade han, då flickan förde honom snedt öfver gården, längst ned i hörnet till en dörr, som tydligen ledde just till det gamla huset, hvilket väckt hans nyfikenhet.

»Till min matmor, fru Philips, vet jag . . . Jag sa' ju det åt mästaren, men jag kan höra att ni glömt alltsammans i smedjan . . .»

Hon gick i det samma in i en förstuga, och vid eldskenet ifrån en öppen dörr såg Hahne en vattentunna, och en kolkorg stående vid väggen.

Att sticka handen i den senare och med sina sotiga fingrar öfversmeta sitt ansigte var ett ögonblicks verk, och då han nu inträdde i det upplysta köket var han verkligen oigenkänlig och rätt väl kostymerad för sin roll.

»Kom med mig! Frun har väntat länge nog . . . klockan är väl tio på qvällen . . .» återtog flickan, som gick förut genom köket, utan att ens kasta en blick på sin följeslagare, hvilken der inne icke såg någon annan än en gammal qvinna sysselsatt vid spisen och som heller icke lemnade honom någon uppmärksamhet.

Med något klappande hjerta följde Hahne sin ledsagerska och inkom i ett rum, möbleradt med en yppighet och prakt, hvarom det gamla husets ruskiga yttre icke gaf någon föreställning.

Förvirrad och generad af den förhastade pojkaktighet, som hans svartsjuka och nyfikenhet knappt kunde ursäkta, satte Arvid sina grofva stöflar med en

viss varsamhet på den dyrbara mattan och såg sig rädd omkring, liksom han inkommit i ett fépalats.

»Se här!» sade flickan, som gått före honom genom rummet och nu stannade vid en stängd dörr. »Skynda er nu att öppna här, nyckeln kan ni sedan taga med er hem för att laga.»

Utan att vänta på svar gick hon tillbaka utåt köket och lemnade den förmenta smeden ensam.

Villrådig hvad han nu egentligen skulle taga sig till, lutade Arvid sig ned och låtsade undersöka det skadade låset, men flickan hade knappt hunnit ur rummet, innan han hörde fraset af siden och lätta steg som närmade sig från ett litet kabinet på sidan.

Han reste sig upp, och öfverraskad, förbländad af den syn, som han hade framför sig, trodde han sig nästan gäckad af sin egen liffiga önskan och inbillning, ty Cecilia, den tillbedda, saknade och miss-tänkta, stod framför honom.

Han hade fordom funnit henne skön i sin enkla landtliga dräkt der hemma i deras föräldrars hus, men han fann henne nu strålande som en öfverjordisk varelse, då han återsåg henne i denna omgifning och denna förtjusande dräkt, lik en furstinna, med det präktiga bruna håret i fria lockar omkring hennes hvita axlar.

Hon hade stannat lika öfverraskad som han, ty hon igenkände honom genast, oaktadt sotet förmörkade hans hy.

»Arvid! . . . Hur och på hvad sätt har du kommit hit?» utropade hon bestört och med en ton af ogillande och höghet, som med ens återförde den unge mannen till minnet af den tvetydiga ställning, hvori de båda befunno sig.

»Jag kunde kanske med ännu större skäl göra dig samma fråga, men jag vill först besvara din», sade han allvarsamt. »Din egen tjänstflicka, efter hvad jag förmodar, har fört mig hit, hon tog mig för en handt-

verkare, som man efterskickat, och jag följde henne på gyckel, utan att veta hvart», tillade han torkande med näsduken sotet från sitt ansigte.

»Det misstaget måste man förlåta henne, då du visar dig på gatan i denna skepnad . . .»

»Jag är visserligen icke klädd för att uppvakta en förnäm dam, som du tyckes vara, det är sant, men den här maskeringen skedde helt oöfverlagdt strax utanför din dörr . . . förlåt min obetänksamhet, hvarmed jag icke kunde föreställa mig att jag kom för att förolämpa *dig* åtminstone.»

»Således ett vanligt lättsinne!» inföll Cecilia föraktligt.

»Cecilia! Hör mig», återtog Arvid, hvars ansigte ändtligen återfått sin naturliga färg. »Jag vet icke i hvad förhållande jag återser dig, men jag vet att jag natt och dag önskat och hoppats på detta återseende, för att få en förklaring af dig sjelf . . . du är skyldig mig sanning för din egen heders skull och äfven för den kärlek, som du icke lika lätt kan förgaga ur mitt hjerta, som du förjagar mig sjelf ifrån dig . . . tala, Cecilia, om jag icke mer eger hoppet att bli din make, så låt mig åtminstone förblifva din bror; om jag icke får älska dig som förr, så låt mig åtminstone kunna rättfärdiga din flykt och behålla aktningen för min syster . . .»

»Du har rätt och jag skall göra det med några ord . . . Hvad säger den Heliga Skrift? Skall icke hustrun öfvergifva fader och moder och blifva när sin man; tror du att Cecilia skulle kunnat lemna släkt och hem utan att vara en gift qvinna.»

»Cecilia! Du en annans maka?» utropade Arvid förkrossad och bestört öfver den enda i sjelfva verket tillfredsställande förklaring han kunde få, men hvarpå han likväl icke i sin kärlek och smärta hade tänkt.

»Kom, Arvid, jag vill berätta dig min historia, du har kanske rättighet att känna den och du skall

icke förråda min hemlighet», återtog hon och vände tillbaka till det lilla kabinettet hvarifrån hon nyss kommit, vinkande Arvid att följa sig.

»Var en man, var min bror, som du nyss lofvat», tillade hon mildt och räckte den stackars unge mannen handen, då hon såg den djupa nedslagenhet och rörelse, som hennes upptäckt verkat och som Arvid icke förmådde beherrska.

»Sätt dig här bredvid mig och hör den förklaring jag vill gifva dig. Min berättelse är så kort, att den kanske just derföre skall synas dig obegriplig.»

Arvid for med handen öfver pannan, liksom han ville förjaga en elak dröm, och sjönk ned i den mjuka sidenklädda soffan med ett uttryck, som om han icke hade fullt medvetande af hvad han hörde eller såg omkring sig.

»Du vet», började Cecilia, fästade sina ögon med svärmodig ömhet på den stackars styfbroderns bleka och förvirrade ansigte, »att samma dag du kom till Bäckaskog, för att invänta kungen, var du på qvällen hos oss i Fjelkinge och utverkade der af våra föräldrar tillåtelse för mig att besöka Susanna på Ifön. Din mening var att vi skulle kunna råkas medan du var kommenderad vid kungsgården . . .»

»Ack, jag såg dig aldrig mer än en enda gång sedan!» suckade Arvid tyst.

»Det var ditt öde, att sjelf blifva medlet till upptäckten om det misstag jag begått, då jag lemnat dig i ett hopp, som jag snart fann att jag aldrig kunde förverkliga . . . förlåt mig detta misstag, det berodde på min oerfarenhet . . . Nåväl, jag for dagen derpå till Susanna, men vagnen gick sönder strax utanför Kiaby kyrka och jag gick den öfriga vägen till fots, vädret var så vackert och jag tänkte nästan att jag skulle möta dig i parken vid Bäckaskog, eftersom kungen ännu icke var ditkommen.»

»Jo, han kom helt oförmodadt qvällen förut, åt-

följd endast af sin kammartjenare och några herrar; ingen skulle veta om hans ankomst, ty under hela resan hade han roat sig att på detta sätt komma in-kognito förr än man väntat», sade Arvid afbrytande.

»Jag fick också snart veta detta, då jag i parken mötte en ryttare af din sqvadron, som ledde en vacker sadlad häst, och på min fråga hvem den tillhörde svarade, att det var generalmajor Schwerins, hvilken åtföljde kungen.

»Jag hade icke hunnit många steg derifrån, förrän en herre, helt enkelt klädd med en bössa öfver axeln, kom fram ur buskarne, lemnade geväret åt soldaten och svingade sig sjelf upp på hästen.

»En minut derefter red han förbi mig, betraktade mig mycket noga och helsade artigt. Jag fortsatte min väg, men jag hade knappt förlorat honom ur sigte, förrän jag ser honom komma tillbaka gående, troligen hade han lemnat hästen åt någon tjenare som han mött, och då jag nu åter sammanträffade med honom, började han ett samtal, som icke slutade förrän vid båten som öfverförde mig till ön.

»Detta var vår första korta bekantskap, men den var tillräcklig att visa mig, att jag aldrig förr haft aning om kärleken och helt och hållet misstagit mig derom. Först då den främmade lemnat mig, då jag icke mera såg hans ansigte eller hörde hans röst insåg jag min skuld emot dig . . . du var mig kär, men den främmande förnåma herrn, som jag aldrig mera trodde mig få återse, fylde hela qvällen och natten mina tankar och drömmar . . .

»Ack! hvad skall jag säga dig? Jag vet att du klandrar mig, att jag kanske icke handlade rätt då jag ännu en gång sökte träffa den, hvars bild ständigt stod för mina ögon . . . äfven han hade tänkt på mig, han trodde att jag icke visste hvem han var, men då jag berättade honom att soldaten, som förde hans häst, sagt mig hans namn, innan jag ännu sett honom,

bad han mig nämna detta namn, och då jag småleende uttalade namnet Philip Bogislaus Schwerin, hvilket i mina öron ljöd som den vackraste musik, såg han först mycket bestört ut, men skrattade sedan hjertligt och sade: 'Nåväl, då lönar det icke längre mödan att söka dölja det för er.'»

»Men, i himlens namn, Cecilia, hur är det möjligt att...»

»Tyst, Arvid, jag vet hvad du vill säga... jag handlade icke försigtigt, jag vet det, men om jag tillstår min kärlek, ger jag dig likväl icke rättighet att tvifla på min stolthet och heder... vi sågo hvarandra ofta, den gamle fiskaren på Ifön hade upptäckt för oss den hemliga gången under sjön till Bäckaskog, hvarom man alltid talat, och Philip smög sig ut, förklädd till biskop Andreas' vålnad, på hvilken folket tror...»

»Ah! det var då honom jag förföljde ända in till kungens rum?» sade Arvid, ännu en gång afbrytande Cecilias berättelse.

»Ja, jag vet hvilken fara han lopp den natten, ty dörren till gången, hvarigenom han brukade gå, hade blifvit stängd, och han måste passera det rum, som vakthafvande officern och lifdrabanten bebodde...»

»Cecilia!»

»Låt mig sluta, Arvid! Jag har ingenting mer att tillägga, än att jag slutligen lyssnade till Philips böner och min egen kärlek och biföll en hemlig vigsel... jag insåg nog att han aldrig offentligen kunde erkänna den fattiga Cecilia för sin maka, men hellre än att skiljas ifrån honom för alltid, valde jag att blifva hans hustru i hemlighet...»

»Och du anser dig nu vara det?»

»Din egen syster Susanna och den gamle fiskaren voro vittnen till vår vigsel, ehuru Philip, af fruktan för upptäckt, bad mig tillåta, att han under ceremo-

nien bar en mask för ansigtet ... de känna således min mans namn, men de hafva icke sett honom.»

»En sällsam försigtighet i sanning! ... Åh det är nedrigt! det är djefvulens konst! ... Cecilia, arma, bedragna qvinna, du kan icke vara denne mans hustru!» utropade Arvid utom sig, och sprang upp ifrån soffan.

»Hvad menar du?» sade Cecilia bleknande.

»Jag menar att generalmajoren, friherre Philip Bogislaus Schwerin redan varit gift i tio år och att hans hustru ännu lefver ...»

»Arvid, betänk hvad du säger, det kan icke vara möjligt.»

»Det är lika sant, som att jag här står lefvande framför dig, beredd att på förrädaren hämnas din skymf och förnedring ... Ah! jag begriper nu den motvilja jag haft för denne man, menedaren och qvinnoröfvaren ...»

»Tyst, Arvid!» afbröt Cecilia med fast stämma och lågande ögon, »jag tror dig icke ännu ... Philip, som älskar mig ännu så högt, han kunde icke så bedraga mig ... men om det vore sant! ... då ... då ... må du hämnas din syster! ...»

»Om du verkligen är vigd vid den man jag nämnt, och det var just honom jag såg i kungens rum om natten, så äro ditt giftermål och ringen, du der bär på din hand, icke mera värda än stoftet under dina fötter och ingenting är mera obegripligt, än att du icke länge sedan fått veta detta, här i Stockholm, der hans hustru vistas.»

»Jag känner ingen människa här, och jag går aldrig ut ... blott någon gång skickar han en vagn för att låta mig åka ... allt sedan vår första bekantskap i Skåne har han besvurit mig att lefva blott för honom och aldrig visa mig ens för någon ... han är svartsjuk, jag vet det, han fruktade ständigt der

nere vid Bäckaskog, att någon annan af kungens följe skulle få se eller tala vid mig.»

»Det är naturligt, du skulle då kunna få höra hans giftermål...»

»Ännu en gång, Arvid... Jag tror dig icke, här är ett missförstånd», sade Cecilia stolt och kallt.

»Gifve Gud att så vore... men här fins ingen mer i Stockholm med detta namn... när såg du honom sist?»

»Det är trenne dagar sedan, han har följt kungen till Gripsholm.»

»Så är det... det är intet tvifvel, jag skall imidlertid ha visshet härom och du skall blifva hämnad, jag svär det vid Gud!»

Bullret af en dörr, som öppnades, och den återkommande pigan, som nu medförde den rätta smeden och utbredde sig i vidlyftiga frågor och utrop af förundran, afbröt Arvid, som stigit upp och nu villrådig såg på Cecilia.

»Gå denna väg ut, jag skall förklara misstaget», sade hon sakta och öppnade en dörr utåt förstugan.

»Jag har samlat fem eller sex af mina forna krigskamrater, på hvilka jag kan lita», sade Hahne dagen derpå, då han i kungshuset träffade Ramel, som nyss med hofvet återkommit, och för honom berättat sitt äfventyr och sin upptäckt qvällen förut.

»Men, Arvid, besinna dig likväl... här kan ju ett misstag ega rum, saken skulle väcka uppseende och jag...»

»Är du rädd, så stanna hemma», afbröt Hahne häftigt, med blossande kinder. »Död och afgrund! Hvad menar du med ditt käringprat... tror du jag vill dölja hvad jag gör... om den skurken vore en man, värd att genomborras af en ärlig klinga, så skulle

jag slåss med honom, och en af oss skulle stanna på platsen, men en förädare, en lögnare och menedare, han är hemfallen åt det nesliga straff, som vi bestämt . . . jag har berättat dem alla hvarom saken handlar, utan att likväl nämna några namn; den uslingen skall nog sedan få sitt brännmärkt för alltid.»

Hahne tystnade för att hämta andan, ty hans förbittring och smärta voro nära att qväfva honom.

De båda vännerna tycktes i detta ögonblick hafva ombytt natur: upptågsmakaren och vildhjernen Ramel var nu den betänksamme och sansade, och Arvid, annars så lugn och from, var i ett tillstånd af raseri och öfverretning, som nästan skrämde hans vän.

De beskyllningar Hahne gjorde Schwerin, en äldre, högt uppsatt man och favorit hos kung Fredrik, syntes Ramel både orimliga och vådliga. Ehuru enleveringar och hemliga giftermål just den tiden började blifva moderna och Schwerin var ansedd som lätt-sinning och af en tvetydig karakter, så var likväl tillvitelsen af tvegifte allt för svår och ovanlig, att kunna antagas som trolig.

»Jag har svurit att hämnas och jag skall göra det! . . .» återtog Hahne. »Det är lätt för dig, Ove, att resonera, men om du, liksom jag, sedan barndomen älskat en enda qvinna, om denna qvinna varit din trolofvade och blifvit med svek ryckt ur din famn för att hånas och förnedras, om din och hennes lycka, heder och frid, blifvit sköflade och trampade under fötterna af en gammal vällusting, som kunde vara hennes far; om allt detta händt dig, hur talade och tänkte du väl då! Hvad gjorde du? Besinnade du dig väl då på följderna af den hämd, du ville utkräfva, säg!»

»Du har rätt, Arvid; jag följer dig», sade Ramel, uppspringande från sin stol, med blixtrande ögon, vid åsynen af den tår, som rullade öfver hans väns, den skäggige krigarens bruna kind, utan att denne visste derom. »Säg mig nu hvad du tänker göra, och lofva

mig, att under inga vilkor företaga någonting, förr än du är säker att rövaren är den du förmodar.»

»Jag lofvar det; bevare mig Gud att kröka ett hår på den, som lagligt och ärligt vore Cicilias man och älskade henne, vore det också i hemlighet; det är blott den, som bedragit henne, på hvilken jag vill hämnas.»

»Men, Arvid, ännu ett ord ...»

»Tyst, mitt beslut är fattadt! Lika hemligt och lömskt som hans brott har varit, lika nesligt blifve ock hans straff; han skall dö som en rymmare eller en marodör, med sitt brott och sin dom i tydliga ord skrifna på bröstet, det är en exekution, vi alla skola bevittna och för hvilken vi alla ansvara ...»

Ramel höjde på axlarne och teg. Det äfventyr, hvartill hans nyfikenhet ifrån början gifvit anledning, hade nu antagit proportioner, som blifvit allt för oformliga, men hans vänskap och oförvägenhet öfverröstade i alla fall hans eftertanke och förnuft.

»Jag hör klockan slå sex, låt oss gå», återtog Arvid. »Han är i dag återkommen och det är i afton säkert att han besöker sin unga, sköna hustru; vi böra icke försumma tillfället», tillade han, med sammanbitna tänder och de gnistrande ögonen sänkta mot golfvet. »Man väntar oss half sju, jag har tilldelat hvar och en sin role ... jag hoppas att vi redan i afton skola fånga räfven i sin håla.»

Ramel aftog sin uniformsrock, iklädde sig en simpel, grå jacka med stora stålknappar, nedtog från väggen en grof filthatt och spände kopplet, hvori han bar sin korta och starka huggare, fast omkring lifvet; kastade slutligen en grof ryttarkappa, lika med den hans vän bar, omkring sig, och de båda unga männen följdes åt utför trappan.

Från Riddarholmen togo de vägen uppåt Storkyrkobrinken öfver Slottsbacken, som då var belamrad med byggnadsmaterialier för den många gånger afbrutna

och nu åter påbörjade slottsbyggnaden, och veko slutligen af åt höger till Österlånggatan, i hvars sista hörn vid Jerntorget fanns en bättre krog, benämnd »Kryp-in», — den samma som femtio år senare nämnes af Bellman. Det var här som Hahne stämt möte med sina forna kamrater.

Vid denna tid var det icke svårt att finna deltagare i vilda företag. Öfverallt vimlade det af sysslolösa officerare, hemkomna ifrån fångenskapen i Ryssland, Tyskland och Danmark, — missnöjda, äfventyrliga och djerfva våghalsar, hvilka icke hade mycket att förlora och som icke begärde bättre, än att få en anledning till slagsmål och tumult.

Bland de många bedröfliga följderna af krigens förhärjande och blodiga vågor är kanske icke minst det skum, som dessa vågor lemnade efter sig, denna drägg af förvildade människor, som vant sig vid ett rått och sysslolöst lif.

Vilddjursinstinkten, som aldrig helt och hållet kan utrotas ur människonaturen, återvaknar med en förfärande lätthet och styrka, och ve, tusenfaldt ve öfver dem, som väcka och begagna denna blodiga drift; det är den, som är den enda verkliga djefvulen, den är, så att säga, den konkreta satan, med horn och klor och eld och svafvel.

Man kan därför frestas att tro den franske skriftställaren Ernest Renan rent af hafva tappat hufvudet eller säga en grym satir, då han yttrar: »Att den dag då menskligheten blef ett stort romerskt välde, der fred beständigt rådde, och inga yttre eller inre fiender funnos, den dagen skulle *sedligheten* och *intelligensen* löpa de allra största faror.»

Vi rysa öfver grymheter och ogerningar, som synas oss onaturliga, och häpna öfver människonaturens ondska, men om vi nogare granska förhållandena, så skola vi nästan alltid finna, att det största brottet ligger icke hos den, som utfört *handlingen*, utan hos

den som gifvit *impulsen* dertill. Det är icke *hjärtats* elakhet och grymhet som är fruktansvärd, det är *hjernans* öfverretning och följderna af ett missleadt förnuft.

Vi se det öfverallt i historien, och i de religiösa förvillelsorna mest och afskyvärdast. De gudomliga orden: »Förlåt dem Fader, de veta icke hvad de göra», kunna kanske oftare än vi förmoda tillämpas och skulle, om vi besinnade dem rätt, möjligen ibland förändra vårt omdöme och våra bestraffningar.

De båda vännerna inträdde nu i det särskilda lilla källarhvalf, som utsetts till samlingsplats, och der Hahnes djerfva vänner hade, i väntan på sin anförare och i hans namn, redan tagit väl till bästa och mot-togo honom nu med allmänt jubel och olika, mer och mindre kraftiga och fria variationer af samma tema, om rättigheten och skyldigheten för ärliga och tappra krigare att sjelfva straffa de brott emot hederns lagar, hvilka den borgerliga lagen antingen alls icke befattar sig med eller också genom offentligheten skulle förvärra.

Detta var våra dagars »Lynchlag» helt enkelt, ty det är benämningarne som vexla, under det tankarne och handlingarne egentligen i grunden ständigt förblifva de samma.

För att icke väcka uppseende delade man sig nu två och två, men alla hade samma mål, det gamla lusthuset på Blasieholmen, som skulle omringas och bevakas.

Ingen enda af dessa män var hvarken elak eller grym, alla ansågo sig i sin goda rätt; och vid närmare granskning skulle man kanske finna att de flesta gräsligheter, hvarifrån vi vända oss med afsky, varit häanden för något verkligt eller förment brott.

Hahne och Ramel gingo tysta vid hvarandras sida. Det var en kall och blåsigt qväll och månens halfva skifva tittade stundom fram mellan de jagade skyarne, för att nästa minut gömma sig der bakom igen.

Den lyste imellertid tillräckligt, för att låta dem se att ingen, hvarken åkande eller gående, fanns i den mörka gränden, i det ögonblick de kommo dit.

»Vi få säkert vänta förgäfvets . . .» hviskade Ramel och såg sig omkring.

I det samma närmade sig en af de andra officerarne, som hunnit förut och hållit sig dold utmed muren, och rapporterade sakta, på militäriskt sätt:

»En vagn har anländt, som medförde två karlar, den ene af dem var insvept i en kappa, hvars krage dolde hans ansigte, han steg ur och gick in här, den andre for tillbaka med vagnen, det är knappt fem minuter sedan.»

»Ser du att han kom!» mumlade Hahne triumferande.

»Gick han in här?» frågade Ramel förvånad.

»Jag glömde säga dig, att jag upptäckt en dörr på planket och skaffat mig en nyckel dertill . . . Hvar har du den, Sternberg?» tillade Arvid vänd till denne.

»Se här!»

»Äro alla kamraterna der inne och uppställda som jag sagt?»

»Alla äro der; bakom hvart och ett af de närmaste träden står en man på vakt.»

»Det är godt. Ni rör er icke ur stället, förr än jag hvisslar. Ramel och jag stanna vid dörren till lusthuset; det var der han gick in, förmodar jag?»

»Riktigt, då dörren öppnades lyste ljus der inne, och en ung kvinna mottog honom.»

Hahne bet ihop tänderna, satte nyckeln i hålet på planket, öppnade och steg in med sina båda kamrater.

Der inne var lika mörkt, ödsligt och tyst som utanför. De krokiga, ofta huggna och stympade gamla pilarne vid muren stodo som spöken omkring de uppplöjda och frusna käl-landen, och ljudet af den sneda flöjeln, som vinden väl kunde kringföra, men icke

beherrska, var det enda som afbröt tystnaden deromkring.

De båda vännerna närmade sig sakta lusthuset, sedan Sternberg aflägsnat sig och intagit sin plats bland kamraterna, och Hahne hviskade sakta i Ramels öra:

»Vi ställa oss här, på hvar sin sida, men du lofvar mig, att icke blanda dig i saken, förr än jag hvisslar eller ropar dig.»

»Men om han gör buller ooh ropar på hjälp?»

»Det lär väl knappt vara tjufvars sed . . . jag vill först tala några ord enskildt med den högt förnäme friherren och bedragaren . . . dessutom har jag ännu icke träffat den man, som ensam har besegrat mig.»

Hahne gick tätt intill väggen och ställde sig bakom dörren vid den bristfälliga trappan och Ramel gjorde ett försök att mellan springorna af de tillslutna luckorna se in i huset.

Han såg likväl ingenting annat än ljusskenet der bakom och gick att tyst intaga sin plats på andra sidan, der några bräder och en stege, uppresta emot väggen vid hörnet, gäfvö honom skydd.

Den isiga vinden hven skarp och blandad med snökorn genom de kala grenarne i träden, hvilkas stammar då och då i halfmörkret tycktes svälla ut till dubbel tjocklek, då någon af dem, som voro gömda, ändrade ställning der bakom. En lång tid förgick. Klockan slog den ena gången efter den andra i S:t Jakobs kyrktorn, men ännu dröjde den äkta mannen i det hem och hos den maka, som han inför verlden icke vågade erkänna, och Ramel darrade af oro och nyfikenhet att se den mystiska lusthusdörren öppnas.

Ändligen hördes ett gnisslande ljud, nyckeln vreds omkring i dörren innanför, den öppnades och *tvänne* personer i stället för *en* syntes i ljusskenet, som med det samma strömmade ut.

Den ene var en man insvept i en kappa, hvars krage eller kapuschong dolde hans ansigte, och den andre var Cecilia, hvars hufvud var bart och omkring hvars axlar en liten brämrad sammetskappa var kastad. Hon såg sig noga omkring, urtog nyckeln, som satt på insidan, och satte den utanför, ty hon tycktes ämna följa sin man genom trädgården och skulle således troligen hafva räddat honom; men denne stannade, vände sig om, omfamnade och kysste henne ömt och sköt med mildt, men allvarligt våld henne tillbaka in i huset.

I samma ögonblick rusade Hahne fram, igenslog dörren, vred om nyckeln och fattade uti den främmande så häftigt och oförberedt, att denne vacklade och var nära att falla öfver det murkna trappsteget, som brast sönder under dem båda.

Ramel hörde i det samma den hemlighetsfulle mannen bestört utropa:

»Was giebt's? ... Paeckt euch! ...» och såg Hahne rygga tillbaka, som träffad af ett pistolskott.

Han släppte den främmandes arm, ryckte kapuschongen från hans ansigte, uppgaf sjelf ett doft och smärtsamt utrop och förde handen till sin panna liksom för att samla sina tankar.

Allt detta hade varit några ögonblicks verk; Ramel begrep ingenting och kunde icke se en skymt af mannens ansigte, som var vändt ifrån honom.

Denne stod imellertid alldeles orörlig och tycktes vänta någon förklaring af sin oväntade angripare, och Hahne syntes ändtligen hafva sansat sig.

Han hjälpte hastigt och omsorgsfullt sin nyss så hatade rival att åter svepa kappan tätare omkring ansigtet, lutade sig fram och sade sakta och med ansträngning:

»Sex eller sju sammansvurne äro placerade här omkring. Alla utgångar äro bevakade. Det är omöj-

ligt att undkomma. Följ mig derföre tyst, jag ansvarar för er säkerhet! ...»

Den främmande böjde på hufvudet, tog ett steg framåt för att aflägsna sig, men uppgaf ett halfqväfdt rop af smärta, eller rättare en ed, och måste stödja sig emot Hahne, för att icke falla.

»Jag har vrickat min fot, jag kan icke gå», sade han åter på tyska och helt sakta.

Ramel närmade sig nu, nyfiken att få en förklaring öfver Hahnes oväntade uppförande, men denne vinkade häftigt afvärjande och sade i kort och befallande ton:

»Stanna, Ove! kom ihåg ditt löfte ... Låt ingen nalkas oss, du ansvarar mig derför ... Säg dem ... Säg att alltsammans var ett misstag! ... Vi hafva blifvit narrade ...» tillade han, med osäker och bruten röst i det samma han tog främlingen på sina armar och med stadiga steg och så skyndsamt som möjligt aflägsnade han sig genom trädgården åt dörren på planket.

Ramel, bestört öfver upplösningen af det så blodigt tillämnade skådespelet, kunde dock icke afhålla sig att följa honom på afstånd, oviss om Hahnes i sjelfva verket jättelika krafter skulle vara tillräckliga att låta honom ensam föra sin hemlighetsfulle rival till vagnen, hvilken just nu hördes stanna utanför.

Alla de andra, som fåfängt väntat på den öfverenskomna signalen och som på afstånd åsett det obegripliga uppträdet, utan att ens hafva så mycket reda derpå som kornetten, närmade sig nu hastigt, då de sågo Hahne försvinna genom trädgårdsporten förande sin tyste och orörlige fiende med sig.

»För fan! Hvad betyder detta? Har han redan dödat honom? ... Gjorde han icke ens något motstånd? ... Ämnar Hahne kasta honom i sjön? ...» utropade de förvånade om hvarandra då de framkommit till Ramel.

Denne upprepade Hahnes ord för dem och i det samma de kommo ut på gatan sågo de vagnsdörren igenslås, Hahne sjelf sätta sig upp på kuskbocken och vagnen rullade bort med hastig fart.

Mumlande och missnöjda skildes alla dessa äfventyrare åt, bedragna i sin förväntan om deltagandet i en affär, som kunnat upplifva deras sinne och minnet af forna blodiga och vilda bragder.

Ett par dagar derefter klappade major Hahne på Cecilias port och blef insläppt.

Då han åter stod i det lilla damastklädda kabinettet framför sin vackra styfsyster, sade hon med osäker röst:

»Min kära Arvid, du hade både rätt och orätt i dina misstankar om min man . . . Han är icke *den*, för hvilken du tog honom . . .»

»Jag vet det nu, Cecilia . . . det är derföre jag kommit hit.»

Hahnes röst var sträf och klanglös och Cecilia märkte nu först den ytterliga blekheten på hans kind och det stränga och dystra allvaret på hans panna.

»Du inser då din orättvisa?»

Låt mig dröja att svara härpå och följ mig i stället för att se *den*, som du anser för din make, för sista gången, efter hvad jag hoppas.»

»Arvid, hvad menar du? Jag misstänker honom icke mer», återtog den stackars unga qvinnan, som i verkligheten icke var befriad från de sorgliga aningar, han väckt vid sitt förra besök.

»Kom!» sade Arvid entonigt och vände sig emot dörren.

Cecilia klädde sig hastigt; det låg något i hennes

forna älskares röst och sätt, som ovillkorligt inverkade på henne, och inom ett par minuter var hon vid hans arm ute på gatan.

Hahne tog vägen ned till roddartrappan vid stranden af Blasieholmen och gick med Cecilia i en båt, som redan var full af folk.

Då de landade vid skeppsbron var denna fullpackad af menniskor, som alla skyndade upp åt Storkyrkan, ty riksdagens avslutande, hvilket blifvit fördröjdt ett par dagar genom kungens illamående, skulle nu högtidligen firas.

Ju högre upp de kommo, ju starkare var trängseln, men Arvids uniform skaffade dem likväl rum att komma fram, och nu stodo de vid ingången till kyrkan.

»Processionen kommer!» ropades det i det samma bredvid dem; folkströmmen packade sig ännu tätare omkring kyrkdörren, och Arvid, upplyftande Cecilia på sina armar, stälde henne på en af afsatserna i sjelfva porthvalfvet.

Härolder, pager, lifdrabanter och hela den kungliga stäten tågade förbi och Cecilias uppmärksamma ögon granskade alla dessa ansigten, oviss hvar hon skulle återfinna *det*, som för henne var det käraste och mest beundrade.

Arvids blickar hvilade deremot på hennes med oaffätlig vaksamhet, det var ett dubbelt och ojäfaktigt eldprof de båda undergingo.

Plötsligt såg han hennes kind flamma i purpurlågor och hennes vidgade ögon gnistra, hon hade funnit hvad hon sökt, hon hade igenkännt sin man, den hvars ring hon bar på sitt finger och som vid altaret i biskop Andreas' hvalf svurit henne trohet i lust och nöd.

Det var drottning Ulrikas gemål och Sveriges konung, som i hermelinsmantel, med krona och spira, gick långsamt och högtidligt förbi henne . . .

Nu var det långa, granna tåget slut. Cecilia hade blifvit likblek, hennes förvirrade ögon slöto sig och hon föll afsvimmad ned i Hahnes armar.

»Det är länge sedan jag såg dig, Arvid . . . jag trodde nästan att du lemnat Stockholm!» sade Ramel, då major Hahne någon tid derefter inträdde till honom.

»Jag kommer just nu för att taga afsked af dig . . . Hans Majestät har gifvit mig tillstånd att gå i utländsk krigstjenst . . .» svarade denne.

»Men du är skyldig mig en förklaring öfver den besynnerliga utgången af din förfärligt tillämnade hämd . . . Hvem var då i sjelfva verket din lycklige rival, som du gjorde dig så mycken möda att rädda och dölja för oss alla?»

»Jag gjorde dermed ingenting annat än min pligt», sade Hahne dystert. »Du vet, att jag i mitt bröst bär äfven en annan entusiasm än kärlekens . . . det fanns för mig ett föremål lika heligt och värnadsvärdt, lika ädelt och upphöjdt, som Cecilia, hvars heder var mig lika kär, för hvars obefläckade ära jag velat gifva mitt blod, derföre att det var symbolen af mitt lands, mitt folks, min egen . . . nåväl, båda mina afgudar föllo på samma gång och lemnade i mitt hjerta *tvänne* sår i stället för ett . . .»

»Se här har du den förklaring jag lofvat dig», tillade han, hållande framför kornett Ramel ett af de nyss präglade silfvermynten med kung Fredrik I:s bild.

»Ah, för tusan! jag förstår . . . det var då . . .»

»Tyst! uttala icke hans namn», sade Hahne afbrytande. »Du har förstätt mig, det är nog, låt oss

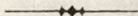
icke mera tala derom . . . fransmannens valspråk är äfven mitt: *Mon coeur à ma maitresse, ma vie à mon roi, mon ame à dieu à qui je le dois*. Mina tänkesätt äro ännu icke förändrade; ett redligt hjerta förlorar icke sin *tro* derföre att *symbolerna* för densamma äro förgängliga.»

Cecilia Ring tyckes hafva återvänt till sin släkt i Skåne, der hennes hemliga giftermål och hennes mans verkliga namn och rang gäfvo anledning till många olika gissningar, hvaribland den gamle Jeppestidskepliga idé om uppenbarelsen af biskop Andreas vålnad — lik »prinsens af Granada» i Robert af Normandie — icke heller fattades och fick en viss autoritet derigenom att Cecilia aldrig hvarken bekräftade eller vederlade något af alla de förmodanden hon hörde i detta fall.

Hennes förmente man, baron Schwerin, som var fullkomligt oskyldig, åtminstone till detta giftermål, lemnade imellertid kung Fredriks hof, beskyld för tvegifte och med ett för öfrigt dåligt rykte, samt blef slutligen rysk general i kejsarinnan Elisabets tjänst.

Hvad konung Fredrik sjelf angår, så veta vi af historien, att han några år derefter, intagen af den sjuttonåriga Hedvig Taubes behag, underkastade sig ännu en besynnerlig vigselceremoni, då förrättad af biskop Calstenius, som — för att bruka en historie-skrifvares uttryck — »märkvärdigt nog, dervid hvarken af lag eller gudalära fann sig förhindrad». Fröken Taube blef mor till grefvarne af Hessenstein och öfverlefde drottning Ulrika.

GNISTOR I MÖRKRET.

GNISTOR I MÖRKRETT.

»Om de så kallade pessimisterna hade någon den allra minsta fantasi och förmåga att sätta sig utom sig sjelfva och sin omgifning, så skulle de icke kunna framhärda i sina bedröfliga och inskränkta åsichter om människornas ständigt stegrade uselhet och elände; de skulle då icke jäfva historiens vittnesbörd, utan kunna föreställa sig detaljerna af det forntidslif, som de nu prisa i jmförelse med samtidens; de skulle kunna berigtiga sin uppfattning af det närvarande, och, oaktadt detta närvarandes många sorgliga företeelser, välsigna de framsteg, som menskligheten gjort i upplysning, mildhet och rättvisa.»

Det var en tillfällighet, ibland hundra, som kom mig att helt tyst för mig sjelf uttala dessa ord.

Jag hade kommit att bläddra i en gammal kyrkobok och fann der mellan bladen ett löst papper, på hvilket med gammal svensk stil stod skrifvet öfverst i kanten:

»Utdrag af anteckningar ur kyrkoboken i Sanet Olofs församling i Norrköping.»

Jag läste vidare på det utslitna bladet så mycket som fanns af dessa anteckningar, och det var alldeles nog för att inom mig framkalla en så liflig föreställning om hvad som passerat, att jag här återgifver några scener deraf, såsom de stodo framför mig.

Det är en morgon tidigt på våren 1615.

Solen är ännu icke uppgången, djur och menniskor sofva, allt är tyst och stilla, inhöljdt i detta dimmiga, svala halfdunkel, som, mättadt med vattenångor och lukten från barrskogen, syrsätter blodet och gör sömnen djup och angenäm.

Der, midt i det smala sundet mellan Östersjön och Slätbaken, ligger Stegeborgs slott. Dess enda torn synes emot den ljusnande himlen och dess murar afspegla sig i det lugna, ännu mörka vattnet, som omgifver dem på alla sidor.

Den ser dyster, kall och hotande ut denna stora klumpiga byggnad, som reser sig upp ur vågorna utan att ega skuggan af ett enda träd och som endast genom långa broar förenas med det på ömse sidor utskjutande landet.

Några videbuskar, som växt upp vid den steniga stranden, och den tjocka vassen under brostockarne äro den enda vänliga grönska som finns vid dess murar.

Öfver de höga, skrofliga Ramshällsbergen i vester börja molnen reflektera en blekröd skiftning och utifrån Östersjön kommer, liksom förd af morgonbrisen, hvilken drar en krusning öfver böljorna, en och annan fiskmåse med ljudlös flygt öfver vattnet, medan småfåglarna på stranden ännu sitta tysta och ruggiga mellan det knappt utspruckna björklöfvet, eller nyvakna sträcka sina vingar.

Väl rodna skyarna, men man tycker nästan, då man tänker tillbaka, att solen aldrig bort gå upp öfver denna mörka och sorgliga tid, med krig och pest och hunger, okunnighet och våld, blod och tårar i slott och kojor.

Stegeborgs tjocka murar hysa ännu mindre lycka och glädje än den fattigaste af dess torparstugor, ty det är den sista vasallen i Sverige, hertig Johan af Östergötland och Maria Elisabeth, den stränge Karl

IX:des dotter, som här, hoptvingade af politiken och egennyttan, framläpa några år af sitt dystra, kärlekslösa lif.

Hvar och en som läst historien känner Sveriges tillstånd vid denna tid, då den unge konung Gustaf Adolf, ännu icke tjugo år gammal, kämpade emot rikets alla fiender, för att skydda sitt fattiga land och sin föga afundsvärda krona.

Freden i Knäröd hade äntligen gifvit ro för danskarnes ströftåg och plundringar, men skatterna voro tunga just för denna fred. Det unga arbetsföra folket var borttryckt af kriget, och i sjelfva det af naturen välloftade Östergötland var nöden stor, helst dess hertig icke egde någon administrativ förmåga, icke ens någon praktisk duglighet för egen räkning.

Nu slår klockan tre i slottstornet. Nästan i detsamma öppnas en af de små blyinfattade rutorna i ett fönster af tredje våningen på östra sidan, och ett långt »fjerrglas» skjutes ut derigenom.

Det riktas emot skogen, den kala, steniga stranden och den östra bron derifrån.

Den som i den tidiga timman tycktes helt ensam vara vaken i slottet, är hertig Johans hofpredikant, höglärde herr magister Bengt Prytz, en man omkring trettio år gammal, med blekt och magert ansigte, smal, hoptryckt panna och enfaldiga, skygga, ljusblåa ögon, hvilka nu med ifver och ansträngning tyckas söka något föremål i skogsbrynet.

Han är klädd i svarta ullstrumpor och stora skor och har för öfrigt endast kastat en gammal prestkappa öfver sig, då han helt nyss lemnat sin säng.

Hastigt spritter han till, en röd fläck flammar upp på hvardera af hans knotiga kinder, han drar ett djupt andetag, nedlägger i fönsterposten den klumpiga och ganska ofullkomliga kikaren, kastar hastigt af sig kappan, pådrager sina kläder, kammar och blöter sitt

tunna gula hår med vatten ur ett stort messingsfat, som, stäldt på en trästol med tre fötter utgör hans toalettbord, och sedan han dragit af sig sina spikbeslagna skor och tagit dem i handen, skyndar han varsam utför trapporna.

Först då han kommit utanför den tunga porten påtager han dem åter, ordnar sin dräkt mera noggrant, öppnar en skinnpermad bok, som han haft i rockfickan, och vandrar nu öfver borggården ögnande i boken och med en långsamhet och begrundning, som anstår en värdig andans man och som är helt olika den brådska och oro han nyss visat.

Han har imellertid icke hunnit till den östra jernbeslagna porten, vid hvilken en af hertigens lifknektar postade, beväpnad med hillebard, förr än han ser ännu en person, lika tidigt vaken som han sjelf, komma ut ifrån vestra flygeln af slottet och begifva sig åt samma håll.

Det är hertigens ridknekt Erland Månsson, en vacker yngling, klädd i gul skinnjacka med knappar och utsömnader, höga stöfflar, benkläder af groft kläde och en grön barett på sned öfver det bruna, lockiga håret.

Vid prestens åsyn gör den unge mannen en uttrycksfull min, liksom han just skulle hafva väntat denna syn, och hans ystra, trotsiga blickar följa med ett spefullt löje hofpredikanten, som deremot synes betydligt förargad och generad af mötet.

Båda två passera vakten vid porten och äro nu ute på den långa träbron som för till fasta landet och vägen åt Norrköping.

Änderna snattra i den höga vassen invid stranden, dufvorna kuttra i skogen, blåkråkan och hackspetten låta redan höra sina gälla skrik vid det solen nu sänder sina första flammande strålar mellan tallarna på berget.

Morgonen är så skön och fridfull, att om det

icke legat ett visst försmädligt tonfall i den unge mannens röst, skulle hans helsning varit den mest passande, då han nu lyfter på mössan och med en skälmsk blick säger: »Guds fred, vördig pastor!» i detsamma han upphinner denne.

»Gud signe!» svarade hofpredikanten torrt, utan att vända ögonen från boken.

Längst bort vid stranden syntes nu en person komma utför den smala, slingrande gångstigen ifrån bergen; den var ännu mycket aflägsen och skymdes stundom af buskarna, men ridknektens klara och skarpa blickar hade imellertid, utan alla fjerrglas, upptäckt den, innan ännu presten deruppe i sitt fönster sett en skymt deraf, och då denne, som var närsynt, nu icke såg någonting, hade Erland redan igenkänt hvem det var, som nalkades dem, och tillade med illa dold skadefröjd:

»I är tidigt ute på lördagsmorgonen och stadder i edra andeliga betraktelser, höglärde herr magister.»

»Visserligen; naturens bok är en bättre kommentar till Guds heliga ord, än någon annan», sade pastorn.

»Och desslikes vet I väl, att morgonstund har guld i mun . . . Men det höfves icke mig att längre störa edra heliga tankar på morgondagens predikan», återtog Erland Månsson och satte sig på en stock vid ändan af bron, i det han aftog sin mössa och borrade in ansigtet deri för att qväfva ljudet af det pojaktiga skratt, som skakade hans breda axlar.

Presten fortsatte sin väg utmed stranden och då han fem minuter derefter hörde bullret af fotsteg och såg någon komma emot sig på gångstigen, framträdde åter de små röda fläckarne på hans kinder, sqvallrande om någon gömd men häftig sinnesrörelse; och han stannade tvärt i det han kastade en hastig blick bakom sig, för att öfvertyga sig det han af småskogen var skyddad för ridknektens besvärliga observationer.

Den mötande stannade också strax derefter; men pastorns tydliga uttryck af harm och missräkning der-vid antydde, att han väntat någon helt annan och förklarade Erlands barnsliga förnöjelse.

Den, som nu stod framför honom var en stor, stark och mager qvinna, om fyrtio år, som säkert i sin ungdom varit vacker; men hvars hårda och nästan hemska uttryck nu gjorde henne afskräckande: Hennes bruna ögon lågo djupt insjunkna i sina hålor, och det sträfva, svarta håret föll oredigt fram i det knotiga ansigtet under den lilla mörkblåa »hättan», som var knuten under hakan.

Hon gick lutad under en ofantlig börda af granviskor och björkqvastar, som hvarje lördagsmorgon skulle aflemnas i hertigens kök och hvars bindande utgjorde skatten för torpet, der hon bodde.

»Hvad går det åt er dotter i dag, efter som I sjelf bär qvastarna fram till slottet?» sade hofpredikanten, då qvinnan lade ned sin börda och helsade på honom, medan hon med tröjärmen strök håret bort från den svettiga pannan.

»Det likar min rygg bättre, än hennes, att draga slik tung börda . . . Kerstin är icke så styf till kroppen, som I vet . . . derförutan så hade hon andra sysslor att uträtta», svarade hustrun afbrutet och med andfädd röst, i det hon satte sig ned på den stora risknippan.

»Det vore klokare af er, mor Barbro, om I icke vore så enveten, utan lyssnade till mina råd att låta er dotter komma till slottet som hennes nådes furstinnans piga; det skulle vara henne till större gagn och båtнад, än att, som nu, gå och hugga ris och binda qvastar i skogen.»

Torparhustrun kastade en misstänksam blick på presten och svarade vresigt:

»Vill I då att jag svälter ihjel derhemma, eller blir jagad ifrån torpet? . . . När både far och bror

hennes ha måst följa hären mot ryssen och kanske nu ligga till korpmat i Lifflands kärr, och ingen annan än jag sköter jorden, så är det Kerstin, som får utgöra dagsverkena till slottet, begriper I.»

»Men I begriper också full väl, mor Barbro, att om Kerstin fick lära sig sådana seder och nättheter, som anstode en kammartärna och desslikes vunne furstinnan Marias gunst och bevågenhet, så kom er sjelf sedan ingen fara uppå.»

»Jag har låtit mig berättas att hennes nådes gunst är vankelmodig och svår att vinna, och för en fattig torparficka vore icke godt att vara i lag med hovvets sturske och afundsamme tjenare.»

»Kerstin har ett godt förstånd och en qvick tunga; hon skulle nog ställa sig väl, och jag skulle särskildt taga henne i mitt hägn, efter hvad jag tillförene lofvat er, och lägga goda ord för henne hos furstinnan.»

»Vördig pastorn har nogsamt med stor ynnest den saken förr en gång framkastat, men jag kan icke undvara Kerstin, och icke har hon heller sjelf någon synnerlig håg att komma till hofs», tillade mor Barbro och reste sig upp.

»Nå, så gör som I vill . . . Det är icke värdt att kasta perlor för svin, och jag trugar er icke», sade hofpredikanten förargad, och fortsatte sin väg utmed sjöstranden.

Knappt hade han imellertid kommit litet längre bort bakom björkskogen förrän han hastigt stoppade boken i fickan och, med så skyndsamma steg som den långa prestrocken tillät, tog riktningen rätt in åt skogen, utan att följa hvarken väg eller stig.

Gumman hade återtagit sin börda och gick långsamt fram åt bron under det hon mumlade något helt sakta mellan tänderna med tankfull och bekymrad min. Vid början af bron satt hertigens ridknekt ännu kvar, och då qvastgumman gick förbi honom, helsade

han: »Guds fred och god morgon», reste sig upp och följde henne fram till slottet.

»I kommer sjelf i dag, mor Barbro?» sade han i frågande ton.

»Det må du kunna märka», svarade hon snäsigt, förargad som det tycktes öfver denna andra anmärkning om samma sak, som mötte henne; »dessutom må väl hertigen akta lika godt hvem som bär fram hans qvastar», tillade hon.

»Nog kan det vara lika för hertigen och alla hans stallpojkar och trappsoperskor desslikes; men hvad mig anbelangar, så har jag hela veckan trängt efter lördagen, för att råka Kerstin, min hjertans kär, som I väl vet», sade Erland ödmjukt.

»Det får du vänta med . . . Och törhända vore det lyckosammare för Kerstin, att icke mera tänka på dig . . .»

»Hvar får I sådana ord ifrån, mor Barbro? . . . Jag ger mig böfveln på, att hofpredikanten tagit er i katekesförhör nu igen; jag såg, att ni mötte honom på vägen.»

»Ja, han säger, att han menar väl med Kerstin, och hans ord kunna nog vara värda att besinna.»

»Men Kerstin håller mig kär och har lofvat mig sin tro, och jag tröstar på ert löfte . . . Nå, nu ringer hertigens kammarsven! Hästarna skola väl redan sadlas för morgonridten . . . Guds fred med er, mor Barbro! Helsa Kerstin, att det töfvar icke länge innan jag skaffar mig orlof en qväll, att springa öfver skogen till henne.»

En förnyad ringning i en stor klocka, som hängde utanför ett af slottsfnönsterna, påskyndade ridknektens steg. Han nickade ännu en gång åt qvastgumman, och innan denna hunnit halfvägs öfver den stora, stenlagda borggården, var han försvunnen inom slottets port.

Ett par timmar derefter, klockan var då endast sex på morgonen, hade hofpredikanten herr magister

Bengt Prytz återkommit, hunnit påtaga en hvit vec-kad ringkrage — ty de sedan brukliga släta prest-kragarna hade då ännu icke kommit i bruk — få sina skor borstade och läst morgon- och bordsbönen i hertigens och hertiginnans matsal, der de båda furstliga personerna tillsammans med sin föga talrika hofstat intogo en ganska bastant frukost, deri stekt gris, brynta rofvor, ärtsoppa, honung och bakverk tillika med »mumma» och porsöl stundom funnos på den aktningvärda matsedeln.

Om man nu skulle bjuda oss dylika läckerheter så tidigt på dagen, skulle vi troligen göra mycket liten heder deråt, men för nära tre hundra år sedan hade man en annan smak, och sjelfva den sjukliga och klena hertiginnan med sina damer försmådde icke den kraftiga anrättningen.

I detta ögonblick äro småsvennerna under hofmästarens uppsigt sysselsatta att duka af bordet och uppklifna på en pall, under ett af de högt sittande smala fönsterna stå prinsessan Maria och hennes hoffröken, jungfru Anna Zavinski, en ung flicka af polsk börd, hvars föräldrar inkommit till Sverige med konung Johan den III:s första gemål och hvars fattigdom, fulhet och tålmodiga lynne gjorde henne mycket lämplig till den plats, som hon innehade, hvilken ingen af de adliga svenska jungfrurna varit angelägen om, och som egentligen drottning Christinas maktspråk tilldelat henne.

De båda damerna hade stält sig vid fönstret för att kunna se ut på borggården, der hertigen, som nyss tagit afsked af sin gemål och lemnat rummet, nu stiger till häst för att göra en af dessa makliga promenader utan nytta, utan nöje och utan mål, som han hvarje dag vid denna tid företog och som öfverensstämde med hans passiva, hans stillsamma lynne och natur.

Herskarinnan i detta gamla slott, den nitton-

åriga Maria Elisabeth, hvilken historien omtalar såsom ful, klen till själ och kropp samt af ett svårt och häftigt lynne, framställer sig just icke heller särdeles fördelaktigt i den yllna grå klädningen med gula kanter och utsömnader och den styfva, hvita, veckade halskragen, som går tätt upp under hakan och låter hennes stora hufvud hvila liksom på ett porslinsfat.

Den bistra och styfsinta Christinas af Holstein dotter har ärft sin mors grofva, kantiga drag, stora näsa och höga kullriga panna, utan att ärfva hennes klokhet och kraft; och hertiginnans sneda axlar och korta växt, hennes bleka hy och svaga, röda ögon förneka henne till och med ungdomens behag, och göra henne till en föga älskvärd maka åt den man, hvars hjerta påstods hafva — liksom hans konungsliga frändes — med ömhet burit bilden af den beundrade Ebba Brahe.

Historien försäkrar äfven, att båda å ömse sidor voro fullkomligt likgiltiga för hvarandra; men qvinnohjertats hemligheter trotsa ofta både samtid och efterverld, och den oroliga och skygga glans, som nu genomtränger töcknet i den stackars Maria Elisabeths ögon, då hon betraktar sin gemål der nere på borggården, och den halfqväfdas suck som undslipper hennes bleka och torra läppar, då denne nu med ridderligt behag lyfter sin baret till helsning, svänger om sin häst och rider ut genom vestra porten, skulle kanske hafva gifvit historieskrifvaren en annan tanke.

Om det porträtt af hertig Johan som finns på Gripsholm verkligen liknar honom, då har man också svårt att föreställa sig hans gemåls köld, ty han skulle då hafva varit en ståtlig och vacker man; han har sin mors, den sköna Gunilla Bjelkes ögon och milda uttryck, och den höga pannans ädla och manliga allvar liknar konung Gustaf Adolfs.

Porträttet framställer honom med harnesk och

pipkrage; men i den lätta jagtdräkten, den svarta sam-
metsjackan och baretten med fjädrar, hvori han nu
är klädd, syns den tjugufemårige kungasonen ännu
mycket vackrare och mera behaglig och tycks fullt
bekräfta vittnesbördet, att han var »manhaftig, tapper
och väl bevandrad i alla ridderliga öfningar».

Då det furstliga ridsällskapet försvunnit genom
borgporten och Maria Elisabeth ett par minuter tyst
och tankfull lyssnat till ljudet af hästarnes tramp på
den långa bron, stiger hon ned ifrån fönsterpallen och
ser sig omkring i den stora tomma salen, med en
min af vresighet, trötthet och ledsnad, som just lär
hafva varit det permanenta uttrycket i den stackars
sjukliga unga qvinnans ansigte.

Hur kom det till att hertigen i dag red ut genom
vestra porten? . . . Han brukar annars alltid jaga
i Ramshällsskogen», sade furstinnan matt och stödde
sig mot sin hoffrökens arm under det hon gick öfver
golfvet.

»Hans nåde ämnar sig törhända till Söderköping»,
svarade denna. »Jag hörde ett rykte, att herr Johan
Skytte, som är stadd på resa till Danmark, skulle
hafva kommit dit i går qväll. Han lärer väl ämna
sig att uppvakta deras nåder här på Stegeborg . . .»

»Det tar du säkert fel om . . . Slik hedersgäst
skulle väl min herre och gemål hafva låtit mig få
spörja, för att som husfru vederbörligen kunna und-
fägna.»

»Ja det är sant . . . det var väl bara löst prat
bland pigorna i frustugan, som sqvallra och gissa om
allting . . .»

»Tyst! Hvad är det kammartärnorna der inne
tissla och tassla om?» inföll hertiginnan hastigt af-
brytande och stannande utanför den halföppna dörren
till det rum, dit hon ämnat sig.

Jungfru Anna kastade en orolig blick åt dörren,
men vågade icke gå längre eller genom något buller

varna de oförsigtiga flickorna der inne, som med sitt prat väckt den misstänksamma furstinnans uppmärksamhet.

Der inne sutto på hvar sin sida om en stor sybåge de båda kammartärnorna; den ena en helt ung flicka af ett fromt och enfaldigt utseende och den andra äldre, lång och mager, med grann hy och liffiga bruna ögon.

Båda två voro klädda i mörkfärgade, temligen grofva yllekjolar och deröfver ett plagg som liknade hvad damerna nu för tiden kalla »polonaise», det vill säga en kort öfverklädning, som gick högt upp vid halsen och med helt små uppskurna ärmor, rundt omkring kantade med band och snören af annan färg. I stället för den förnämligare hvita veckade halskragen, som både herrar och damer den tiden brukade, hade de helt släta, stora linnekragar, sydda med »hålsöm.»

Det var också en art af denna slags söm, hvarmed de voro sysselsatta, ty på den icke särdeles fina linneväf, som de hade utspänd framför sig, sydde de en bård af blommor och stela ornamentor med mångfaldiga slags »bottnar» af olika styng, kors och tvärs i märkvärdig och beundransvärd ordning, tills sjelfva tyget helt och hållet försvann derunder och framställde det gränslösa arbetet af en tjock och outslitlig massa tråd, hvaraf vi ännu ega förvånande prof, som man fåfängt söker härma.

Deras arbete var nu så mycket viktigare, som det skulle blifva brudlakan till present åt deras matmors halfsyster, prinsessan Catharina, hvars förmäling med pfalzgreffen Johan Casimir var bestämd till hösten derpå.

»Det är kanske för den vackra Kerstins skull, som hertigen rider upp åt Ramshällskogen . . . det skulle jag icke hålla olikt», sade halfhögt och småleende Ursila Persdotter, den äldsta af de båda flickorna.

Det var dessa ord som träffat Maria Elisabeths öron och kommit henne att stanna.

»Men Kerstin i Svedjefallet är en hederlig flicka», svarade den andra, Greta Hansdotter eller Lill-Greta, som hon kallades af sina kamrater och den öfriga hofbetjeningen.

»Det vet jag ingenting om; men hennes mor är en trollpacka», återtog Ursila och slet med häftighet i tråden.

»Hvarför säger du det?»

»Är det icke moderns konst och signeri, tror du, som vållar att allt manfolk gapa på flickan och bli som bedårade af henne . . . Inte är hon fagrare än någon annan; men de äro förhexade, det märkes grant.»

»Aldrig har jag varit underkuning om den saken!» sade Greta förvånad.

»Nej, för du har inte ögonen med dig; men lägg bara märke till när hon kommer med sina risknippor om lördagsmorgnarne, om icke alla stalldrängarne skola ut och titta på henne; herrarne i slottet sammaledes, och sjelfva magister Prytz är färdig att prata med henne vid alla tillfällen.»

»Jag trodde, att hofpredikanten hade kastat sina ögon på dig, Ursila?» sade Greta enfaldigt och såg frågande på sin kamrat.

»Det kan väl icke vara så omöjligt; men den der illpariga Barbro har nu vändt hans håg till sin dotter; hon kan göra allt hvad hon lyster, och hon är ond på mig sedan gammalt; och du har väl hört hur hon kan bota och förgöra både folk och kreatur och »läsa i led» och »vända syn» och allt sådant otyg och hexeri . . . Det vore godt, om de der qvinnorna blefvo körda ifrån torpet», tillade Ursila och stack i sömmen med nålen upp och ned så vårdslöst, att den bröts tvärt af.

En synål var på den tiden en dybar sak, och

då furstinnan, som redan förut var vid misshumör, i detsamma inträdde och märkte hvilken olycka som skett, vaknade något af moderns, drottning Christinas, noggranhet och hushållsanda och hon blef fullkomligt uppretad öfver synålens förlust.

De båda flickornaingo höra »ord och inga visor». En stor del af sömnen befanns oduglig, det trött-samma och tillpetade arbetet måste sprättas upp, och Maria Elisabeth sjelf, som icke tålde vid någon sinnesrörelse, fick ett anfall af konvulsioner och måste bäras in i sitt sofgemak af de förskräckta och rådlösa fruntimmerna, hvilka olyckligtvis ännu icke kände till hvarken »stinkspiritus», eau de Cologne eller ether, såsom nödvändiga och stillande appendix vid dylika scener.

Man var likväl temligen van dervid, och då hertiginnan blifvit uppvaktad med fläderthé och honung och nedbäddad i sin ofantliga säng, mellan hvars tjocka stolpar, tunga gardiner med tofsar och fransar och stora bolstrar hon, liten och hopkrumpen som hon var, försvann, så att man kunde fruktat att aldrig återfinna henne mera, voro både jungfru Anna och Ursilia rätt belättna med den frihet, detta hastiga sjukdomsfall för några timmar gifvit dem.

Den förstnämnda smög sig upp i sin egen lilla jungfrubur och den slarfviga Ursila, som varit orsaken till alltsammans, och som egentligen, enligt furstinnans befallning, hade bort sätta sig att sprätta upp det greffliga zweybrückiska vapnet, som hon i hela åtta dagar varit sysselsatt att med rött silke »sömma», men som nu icke ansågs hafva kommit »trådrätt» på lakansbården, — hon sprang i stället helt beställsamt genom alla rummen under sken af att tillse om städerskorna fullgjort sin pligt, men i sjelfva verket endast i hopp att träffa på magister Prytz, hvars dygdesamma maka hon hade föresatt sig att en vacker dag blifva.

Den hederlige prästmannen, hvars förstånd och

omdöme icke tycks hafva varit någonting att skryta med, hade redan strax efter det furstliga parets för-
målning för tre år sedan blifvit utnämnd till deras
hofpredikant, och vid samma tid blef äfven Ursila
hertiginnans kammartärna; de hade således dagligen
sett hvarandra, och magistern, hvars yttre menniska
icke hade några företräden mera än den inre, och
som aldrig förr varit föremål för någon qvinnas upp-
märksamhet, kunde icke undgå att känna sig smickrad
af den sluga kammartärnans visade välvilja. Han
gjorde full rättvisa åt hennes blanka, röda kinder, hen-
nes qvicka ögon och muntra prat, och skulle kanske
redan i all tukt och ära af hertiginnan, hennes höga
matmor hafva begärt hennes hand och blifvit trolof-
vad, om han icke händelsevis hade fått se mor Bar-
bros vackra dotter, den lilla femtonåriga torparflickan,
som gjorde qvastar till slottets stall och kök.

Man behöfver ingen stor skarpsinnighet för att
erfara skönhetsens makt och ännu mindre för att ob-
servera dess verkan öfver andra, i synnerhet om denna
verkan kommer i kollision med ens egna önskningsar.

Ursila märkte snart pastorns förändring och äfven
den hemliga orsaken dertill. Qvinnorna i fru Eme-
rentia Krakaus och »Grefve Ebbas» tid voro imel-
lertid icke blödsinnade af sig, och »gäfvo icke tappt»
så lätt. Den kloka Ursilas lefnadsmål var, att såsom
prostinna i den strax bredvid Stegeborg liggande Mo-
gata prestgård — der hofpredikanten väl utan tvifvel
skulle blifva kyrkoherde — en dag regera både sin
man och hela församlingen; och detta mål vann hon
också till slut.

Jungfru Anna Zavinski hade verkligen varit gan-
ska väl underrättad, ty ett par timmar sedan den
stackars prinsessan blifvit förd till sängs återkom hen-
nes gemål i sällskap med herr Johan Skytte.

Skytte, som varit lärare både för hertig Johan
och hans kusiner, konung Carl IX:des barn, var mye-

ket riktigt stadd på resa till Köpenhamn, skickad af den unge konungen för att söka utverka någon nedsättning i den dryga lösen för Elfsborgs fästning, hvilken danskarne ännu innehade.

Han kom nu ifrån Nyköping, der han uppvaktat enkedrottning Christina, och hade sändt sitt följe i förväg från Söderköping. Det var på vägen ifrån detta ställe som hertig Johan mött honom, och de båda herrarne redo framför de andra tätt bredvid hvarandra, helt förtroligt samspråkande, och stannade nu vid slottsporten.

Johan Skytte, som efter beskickningen till Danmark blef utnämnd till »kammarråd», — en titel, som hade annan betydelse, än nu för tiden — sedermera till ståthållare, president och riksråd, var då troligtvis den vackraste man i Sverige.

Hans porträtt i Skytteska huset i Upsala framställer honom såsom helt ung, med långt, midt i pannan benadt hår och små kortklippta mustacher, och det är svårt att finna ett mera regelbundet och formfulländadt ansigte, ehuru hårets läggning och den stora hvita broderade kragen, hvilken räcker ända ut på axlarna, ger densamma ett nästan kvinligt tycke.

Nu var han tretioåtta år och i fulla glansen af manlig kraft och skönhet; ett värdigt sändebud från Gustaf Adolf till Danmarks störste konung, Christian IV.

Den »förnämliga» främmande herrns så godt som oförmodade ankomst, väckte imellertid stor uppståndelse hos hertigens hofmästare, kockar och hela hofstat.

Klockan var redan åtta på förmiddagen och middagstimman var då klockan elfva. Hur kunna hinna att anordna en välfägnad, som anstod både gästen och ännu mera hertigens egen värdighet?

De båda herrarne sjelfva bekymrade sig likväl icke om sådant och voro så fördjupade i samtal om utsigten till framgång i den företagna beskicknin-

gen, om kriget med Ryssland och konungens resa till hären, om hans nuvarande vistelse i Vestmanland och hur han der »hade sin lust med bergsbruket», och slutligen om prinsessan Catharinas förestående förmäling, hvarvid han framförde »flitiga och kärvänliga helsningar» ifrån enkedrottningen, hertig Johans svärmor, att få se det furstliga paret ifrån Stegeborg vid högtidligheterna i Stockholm.

Ändtligen hade man gjort all sin flit att ordna och pynta på bästa sätt: hofmästaren med sina pigor och pojkar, kammarsvenner och lakejer hade visat sitt nit för det hertigligena hofvets ära och anseende, och den ståtliga middagen var färdig, men det värsta af allt återstod, ty Maria Elisabeth, uppretad öfver sin gemåls glömska att underrätta henne om den främmandes förmodade ankomst ville alls icke visa sig.

Det fordrades en formlig och ödmjuk ursäkt af den fromme hertigen och en värtalig framställning af jungfru Anna, om alla de intressanta nyheter ifrån hofvet och hufvudstaden, hvarom hertiginnan i sin ensamhet och sitt långtråkiga hvardagslif gick miste, ifall hon icke infann sig vid bordet, innan Maria Elisabeth slutligen lät kläda sig.

Nu var hon då ändtligen i ordning, men middagen hade likväl måst uppskjutas en stund, ty toaletterna på 1600-talet voro icke mindre besvärliga och brydsamma, än nu.

Med håret högt uppstruket och hårdt bundet öfver den bleka, gulaktiga pannan, omgifven af ett litet genombrutet guldband med perlor; kring den magra halssken en stor uppstående krage, hvars djupa uddar fram till nedfölla öfver sammetsroben med »slitsade» armar och ett skärp, hvars fransar hängde ned under bröstet, som var hårdt insnördt i den styfva korsetten med silfverbroderi, föreställande tvenne uppresta lejon, och slutligen ett stort, utsömmadt och med spetsar omkantadt »handkläde» i handen, syntes prinsessan i matsalen

och intog sin plats, sedan alla tvättat sina händer i ett silfverbäcken, som en kammarsven höll, och afhört hofpredikantens långa bordsbön.

Det ensliga Stegeborg kunde icke ofta glädja sig åt någon fest och »lustighet», och den surmulna värdinnan sjelf blef slutligen så upplifvad af Skyttes glada och skämtsamma tal och berättelser, att hon efter middagen lät hertigens »pipare och musikanter» uppföra en slags konsert, hvars harmoni kanske icke var så stor, men som var märkvärdig därför, att den tycks hafva varit de sista glada toner som ljudit inom den gamla borgen, hvilken nu är i ruiner.

Först två dagar derefter lemnade Skytte Stegeborg, och det fordrades nära tre veckor innan han äntligen hann så långt som till Markaryd, vid skånska gränsen.

Om man berättat den lärde och skarpsinnige mannen att tvåhundra femtio år derefter skulle denna resa kunna ske på en enda natt, så hade han troligen antagit att fortskaffningsmedlet icke kunnat vara något annat, än en af de beryktade »ungsrakorna», eller en qvastkäpp ifrån Blåkulla.

Sex veckor derefter, midt i den strålande högsommaren, en afton vid elfvatiden, sitta tvenne personer bredvid hvarandra i skogen på östra stranden af sjön.

En stor vindfäld gran, hvars långa, vidt utbredda grenar länge sedan murknat under det djupa lagret af jord och barr, erbjuder sin mossiga stam till en mjuk och bekväm hviloplats åt hertig Johans ridknekt, Erland Månsson, och hans käreata, torparflickan i Svedjefallet.

Mor Barbros dotter den vackra Kerstin, är ännu endast ett barn, knappt öfver femton år; hennes lilla solbrända hand ligger i Erlands och hennes mörkblåa ögon, med de långa, svarta ögonhåren äro fulla af tårar, medan hans bekymmerslösa blickar hänga fast vid hennes täcka ansigte med en slags tanklös och drömmande beundran, som han sjelf hvarken motive-rar eller söker att uttrycka.

Båda två äro tysta och hafva suttit så, orörliga och tankfulla, eller tanklösa en lång stund.

Östgötarne äro ännu i dag icke mycket lifliga och talföra af sig, och förmodligen voro de det ännu mindre vid denna, i allmänhet kärftva och fåordiga tid, hvilken, i detta afseende åtminstone, verkligen var att prisa framför vår egen med dess ofta ytliga munvighet.

En nordisk sommarnatt, med sin ljufva vemodiga skymning, sin svalka och sina vällukter, tycks också endast skapad för de stumma, vakna drömmarne: dess tystnad är en helgedom, hvars frid och skönhet man fruktar att störa.

De båda unga, som sutto här bredvid hvarandra, kände säkert aldeles detsamma som Hagbart och Signe, Fritiof och Ingeborg och hvar och en af sagans beundrade hjeltar och hjeltinnor känt under en dylik natt; ty naturens sommar och människornas ungdom hafva ständigt varit desamma.

Ingen skald gaf imellertid ord åt ridknektens och torparflickans känslor, deras hopp och fruktan, deras drömmande lycksalighet bredvid hvarandra; men dessa känslor egde sin bästa målsman och sitt vältaligaste uttryck i åkerskärans slag från kornåkern, i dufvans afbrutna kuttrande i eken uppöfver dem och i suset af nattvinden, som mild och harmonisk drog förbi, fylld af doften från nattviolerna nere i den kärrika ängen, der dimman lägger sitt silfverskir öfver gräs och starr.

Der sprang en morkulla öfver gångstigen och försvann. Der satte sig haren nära dem, liksom kännande att han hade ingenting att frukta.

»Var tröst du min hjertans vän!» sade ändtligen ynglingen sakta, och lade sin arm omkring flickans lif. »Mor din har ju aldrig förr brytt sig om prestens ord i den saken.»

»Nej, hon har varit vrång i hågen och sagt att jag aldrig skulle få blifva tjenstepiga åt de sturska hofitärnorna», svarade Kerstin i samma hviskande ton och reste upp hufvudet, liksom vaknad ur en dröm.

»Då är ju ingen fara på färde...»

»Men nu så har han talat om sin kärlighet till mig, och om giftermål; och mor tyckte att det var hedersamt, kan tänka... Det var en morgon då hon var borta och jag var ensam hemma; han kom och förtäljde om sin stora håg och lust att få mig till hustru; och när han blef för mycket enträgen, så blef jag rädd och äfven vred till sinnet och svarade så sturskt och häftigt, att han gick sin väg i vredesmod, och sedan tror jag att han har ondt i sinnet emot oss... Om du vågade bedja hertigen att du fick torpet, så kunde vi gifta oss, och jorden blef bättre skött och vi kunde lefva der alla tre, mor och vi båda...»

»Det är just den saken jag länge varit besindter på, men det har icke varit lägligt att komma fram till hertigen dermed...»

»Derest du toge mod till dig, Erland, så kunde allt blifva väl bestäldt... hertigen är en nådig och gemen herre, som lyssnar till hvar och en som andra'r sina ärenden...»

»Visserligen, men när länsman och fogden sedermera komma fram och lägga sina ord tvärt emot, så låter hertigen saken gå som den kom, för han gitter icke omaka sig», svarade Erland skrattande.

»Gör ändå ett försök, innan hofpredikanten törhända förtalar oss.»

»Jag skall så göra; men kom du icke mera fram till slottet, ty herrarne hafva börjat kasta sina ögon på dig och qvinnfolken taga det illa och fälla speglor om dig», sade Erland och steg upp.

»Skall du redan gå dina färde?» frågade flickan sorgset.

»Det börjar dagas och jag måste vara tillbaka innan stallmästaren kommer ned. Matts Person har gjort vakten för mig i natt... Guds fred med dig, min dufva! Jag löper snart öfver bergen hit till dig igen.»

Kerstin och Erland skakade hvarandras hand; den unge mannen — som vanligt af ytligare sinne och ljummare känslor — skyndade bort med lefnadsfrisk och sorglös håg, medan flickan suckande och vemodig gick tillbaka in i den torftiga stugan, som låg strax bredvid på backslutningen, rundt omkring omgifven af svedjefallets kala berghällar och svartbrända stubbar, hvaremellan det glesa kornet, utsådt i askan, hviftade sina strån i nattvinden.

Medan de båda älskande sutto i skogen vid hvarandras sida, vakade man äfven i det dystra slottet, som stod der nedanför likt ett spöke midt i vattnet.

I den stora sidenklädda paulunen, med furstlig krona öfver sängtaket, kastade sig Maria Elisabeth sömlös och plågad af oro, värk och dystra tankar.

En liten lampa brann i det stora rummet, som, med sina höga, klumpiga och obeqväma bänkar, försedda med lösa skinndynor och rakt uppstående ryggstöd af trä, sina stora, tunga stolar, skåp och bord, icke mycket liknande nutidens soffrum med dess mjuka, vekligna resårsoffor och sängar.

Den ljumma, ljusa natten, som för torparflickan hade syntts så lycklig och så kort bredvid hennes älskare, var för den stackars furstinnan oändligt lång.

Ändtligen är den då slut; det börjar dagas, och till och med genom det enda, smala och djupt in i

muren sittande fönstret intränger dagsljuset tillräckligt genom de små gröna glasrutorna, för att göra lampan öfverflödlig.

Hertiginnan, som är i ett feberaktigt tillstånd mellan sömn och vaka, famlar omkring sig, griper häftigt den så kallade »sänghjelparen» — ett tjockt snöre med en ofantlig tofs, som ifrån taket hänger ned midt öfver sängen — och reser sig med dess tillhjälp upp; hon ser sig omkring med vilda, oroliga blickar, ännu förvirrad af de bilder som natten och sömnlösheten framkallat i hennes töckniga hjerna, och fattar en silfverklocka, som står på nattduksbordet bredvid henne.

Vid betraktande af detta nattduksbord skulle man, efter våra begrepp, ensamt der kunna finna tillräckliga anledningar till sömnlöshet och illamående, ty förutom sådana oskyldiga föremål som ett vaxljus i sin höga silfverstake, en bönbok hvilande på en sammetskudde eller en slags altardyna med silfverspetsar omkring och ett klumpigt träskrin öfverklädt med gul damast, finnes der äfven en stor tenntallrik med diverse bastanta bakverk af mjöl och smör, samt ett vinkrus med sin bågare och en försvarlig »stänka» med öl till »nattdryck».

Äfven den värsta gourmand eller fyllbult skulle i våra dagar knappt stå ut med en dylik diet; men historien förmåler icke att »hoffruntimbret», af hvilka hvar och en för hvarje natt — ännu under kung Fredrik I:s tid — fick sig tilldeladt »ett stop vin», deraf tog någon skada.

Ljudet af klockan väckte den i nästa rum sovande kammarpigan, som endast halfklädd kom in och skyndade fram till sin matmors säng.

»Ursila!» utropade hertiginnan med feberaktig brådska, kläd genast på mig . . . jag får ingen ro i min själ . . . jag vill gå ut, jag vill se *henne*, torparflickan . . .»

»Ack! eders nåde har säkert drömt en elak dröm!» svarade lugnande Ursila, som var van vid prinsessans besynnerliga tal och beteende.

Maria Elisabeth slog imellertid de magra armarne om tjenarinnans hals och hviskade, suckande och snyftande, orediga och förvirrade ord i hennes öra.

Ursila, som verkligen älskade sin nyckfulla matmor, blef förskräckt och återtog sakta, med samma öfvertalande ton, som man begagnar emot barn, i det hon sökte förmå henne att lägga sig ned igen:

»Klockan är ännu icke fyra, det är just i hane-gället och det kan vara skadligt för ers nåde att i sådan otta gå ur sin säng...»

»Men jag vill se hur det förhåller sig, hör du... jag vill veta om min herre och gemål glömmet sin tro och loften och...»

»Eders nåde har haft en mäktig svår dröm, men det är ingen sanning derutinnan... hans nåde hertigen sofver i all sköns lugn i sitt eget gemak, derom är jag fuller öfvertygad.»

»Det vet du icke!» — afbröt prinsessan häftigt.
»Ropa på Greta, jag vill tala vid henne!»

Ursila måste lyda, och ett par minuter derefter stod den yrvakna och äfven halfklädda Greta framför furstinnans säng.

»Gå strax till hans nådes hertigens rum och kunska om han ännu är uppstigen! Skynda dig, men öppna icke din mun till något annat prat eller spörsmål, än hur han befinner sig», sade hertiginnan brådskande och strängt.

Ursila ville försöka att gifva sin kamrat någon varning eller tecken, men Greta förstod eller märkte det icke och skyndade blott att fullgöra sin matmors befallning.

Det dröjde icke fem minuter innan hon återkom och med tillfredsstäld min, i hopp att lugna den uppörda hertiginnan, berättade, att hennes gemål befann

sig fullkomligt väl och hade redan för en halftimme sedan, i sällskap med herr Göran Gyllenstjerna dragit ut på jagt.

Hertiginnan kastade en hastig och betydelsefull blick på Ursila, föll baklänges ned i sängen, uppgaf ett halfqväfdt rop och drog täcket öfver hufvudet, som om hon sett ett spöke framför sig.

Den stackars Greta, häpen öfver den alldeles oförmodade verkan af sina ord, såg frågande och med ängslan på sin kamrat; men denna, som egde all den tidens grofva vidskepelse, skakade blott på hufvudet, bleknande vid den förmenta bekräftelsen af den dröm eller »syn», som hennes sjuka och förvirrade matmor nyss meddelat henne.

Maria Elisabeth reste sig imellertid åter och hviskade hest och häftigt med befallande uttryck:

»Du hör nu Ursila, att han är borta, alldeles som jag visste förut; och jag vet också hvar han är . . . Gå strax, skynda dig, töfva icke en minut att göra dig underkunnig om sanningen, och kom igen och förtälj mig hvad du sett och hört.»

»Men skall jag icke först gå att väcka jungfru Anna, som kunde med sin luta spela och sjunga eders nåde till ro, som hon brukar göra, medan jag är borta?» — frågade Ursila villrådlig.

»Nej, Greta stannar här hos mig . . . jag får ingen ro mera i lifvet derest icke min gemål är mig trogen», svarade hertiginnan halfhögt och suckande, i det hon åter föll tillbaka på bädden.

De tanklösa ord, som den lyssnande Maria Elisabeth råkat få höra, om den »vackra Kerstin», hvars behag sjelfva hertig Johan troddes hafva observerat, hade blifvit gömda i furstinnans misstänksamma och mellankoliska sinne; och det var nu till torpet i Svedjefallet som Ursila skickades, för att utspana ett förhållande, hvilket aldrig funnits till, annat än i prinsessans inbillning, men som nu antogs för sanning just

af den, hvars eget tillfälliga hugskott eller gyckel gifvit anledning till misstanken derom.

Verlden har i alla tider varit sig lik i lättsinne, tanklöshet och dumhet; och man bedrager sig, om man tror att dessa fel fordom åstadkommo mindre ondt, än nu; tvärtom afgjorde de då stundom öfver välfärd och ära, frihet och lif på det mest grymma och summariska sätt.

Den så tidigt uppväckta kammarpigån hade likväl icke hunnit längre än ned på borggården, förr än hon af vakten utanför slottet fick veta, att hertigen ridit ut öfver vestra bron åt Söderköpingslandet; och som det misstänkta torpet låg på andra sidan om sjön, så var hennes furstliga herres och husbondes oskuld fullt konstaterad, åtminstone för denna gången, och Ursila kunde genast hafva gått tillbaka och lugnat sin sjuka och oroliga furstinna; men olyckligtvis hade hon på samma gång fått veta, att ingen annan, än hofpredikanten, i morgongryningen spatserat österut; och som saken således snarare tycktes röra henne sjelf, än prinsessan, så beslöt hon i alla händelser att begagna tillfället och göra sina spaningar för egen räkning.

Som mor Barbro, likasom de öfriga torparqvinorna under slottet, var ålagd att spinna vissa knippor lin för den furstliga »klädkammaren», så var det lätt att derigenom finna en anledning för Ursilas ovanliga besök; och just som hon gick och tänkte härfpå och hade hunnit ett godt stycke upp i skogen, kom en liten gosse springande bakom henne på gångstigen.

Han helsade ödmjukt på den fina kammartärnan ifrån slottet, och denna frågade nedlåtande om hans namn och hvart han ämnade sig.

»Jag heter Per i Fällan», svarade han frimodigt, »och jag är stadder i ärende till Barbro i Svedjefallet.»

»Hvad har du att beställa hos henne?» återtog Ursila.

»Jo, våran kalf är så sjuk, att far tror han blir död, om icke Barbro vill bota'n.»

»Hon är kunnig i signeri och läkedom har jag sport?»

»Jo, det är visst och säkert . . . hon läste i led benet på Jösse Anderssons häst, så qvickt som en räknar till fem. Och när rået drog mjölken från vår ko i våras, så tog Barbro i månskiftet nio nässelstjelkar och nio fingerborgar mjölk och stötte mellan ett par gråstenar och gjorde kulor, som hon signade och gaf kon, och strax så fick kon mjölken igen; men si hon kan desslikes gifva sot, så väl som bot; för Truls i Mossen säger, att hon satt skälfvosot på alla hans barn ända sedan Olsmessan, och inte vill hon ännu förhjelpa dem till helsan igen, fastän de äro så gula som vax och knappt kunna stå på benen; men det har Truls förskyllt, för han slog ihjel hennes svarta katt; och si utan katten så har Barbro nu ingen kraft», fortfor den lille pratmakaren, som alltjemt sprang bredvid Ursila på gångstigen.

»Men om hon nu icke har någon katt, så lär du väl få draga dädan med oförrättadt ärende», sade Ursila helt allvarsamt.

Gossen teg en stund, besinnande denna viktiga erinran, men svarade slutligen tvekande:

»En så liten kalf, som vår, må hon väl ändock kunna ge ett ord till båtnad, derest hon är något till trollpacka, och får en kappe korn för besväret. . . Och derförutan så hafva vi sport, att hon fått en ny katt; men det lär icke vara godt att med ondt uppsåt träda honom under ögonen, säger mor.»

Just i detsamma hade de gått omkring en liten talldunge och sågo nu stugan midt framför sig i solskenet. Gossen fattade instinktmässigt tag i Ursilas kjortel och denna drog sig ett steg baklänges igen, i skydd af en stor enbuske, då hon först ville bespeja

stället rundt omkring, innan hon visade sig, och sade emellertid halfhögt till sin lille följeslagare:

»Har du icke sett till någon af hertigens följe i skogen nu på morgonen? Hertigen lärer vara ute på jagt.»

»Nej; men Lasse, som går vall, hade varsnat hofpredikanten, som gick ned vid stranden för en stund sedan... Uj! då, se der sitter katten på förstubron! ... Trösta mig, fattiga barn! jag räds han tror mig hafva något ondt uppsåt... jag gitter aldrig gå fram till 'en», hviskade gossen förskräckt.

»Det göres dig icke heller behof... du kan kasta en sten på 'en, så viker han nog undan», sade Ursila, som egentligen icke var mycket klokare, än »Per i Fällan».

»Då aktar jag för vissare att läsa ett Fader vår», svarade lille Per trohjärtadt, knäppte ihop sina händer och höll sig försigtigt bakom Ursila, som raskt gick fram till stugan.

Man kom lyckligt förbi den fruktade svarta katten, som helt oskyldigt och välmenande krökte rygg emot de främmande, och nu öppnade Ursila dörren och steg in, under stark oro att finna magister Prytz der förut.

I det torftiga rummet, som upptog hela ena hälften af stugan, hvars golf bestod af hopstampad lera och mellan hvars svarta takbjelkar solen lyste in mellan torfven och de murkna bräderna, voro mor och dotter sysselsatta med att baka bröd; och ehuru der inne också verkligen fanns en främmande person, som satt på en träkubb vid dörren, hade Ursila likväl den tillfredsställelsen, att alls icke finna ett spår af sin tillämnade äkta man.

Mor Barbro sjelf hade nyss med en lång tallruska sopat de glödande kolen ur ugnen, och Kerstin, med bara armar och ben och klädd i en kort, grof yllekjol med vidhängande randigt lifstykke, var syssel-

satt att mycket noga ur bakträget hopskrapa de sista smulorna af den grofva, svarta degen, hopblandad af lika mycket kli, renmossa och sådor, som af verkligt mjöl, hvaraf hon nyss bakat ett dussin tunna brödkakor, uppradade på en träbänk bredvid henne.

Den främmande, som satt vid dörren, var en medelålders man; han var klädd i en trasig tröja af groft vadmal, hade, oaktadt sommarvärmens, en luden skinnmössa på hufvudet, och hans smutsiga ansigte var nästan öfverväxt med rödaktigt, hoptofvadt skägg.

Det var en granne från ett annat torp under Stegeborg, som kommit dit i nästan samma ärende som lille Per, hvilken åtföljt Ursila.

Han afbröts imellertid i sitt andragande af kammarpigans inträde, och allesammans sågo förvånade ut öfver det oväntade besöket af hertiginnans egen näraste och förtroligaste tjenarinna.

Glad att hennes misstankar emot hofpredikanten varit ogrundade, sade Ursila helt nedlåtande, i det hon nalkades Barbro, som kastade den svarta, rykande tallruskan ifrån sig och slog igen ugnsluckan:

»Jag har sändningebud från vår nådiga fru hertiginnan, som frågar om I har garnet färdigt till den stora midsommarbyken, som snart skall ske.»

»Garnet skall nog komma i sinom tid», svarade Barbro tvärt och föga artigt, i det hon mönstrade Ursila med misstänksamma och ironiska blickar, liksom om hon anat att budet endast var en förevändning.

»Vill I sitta ned, stolts Ursila, så håll till godo med det säte, som finns», tillade hon och sköt fram en »trefotapall» åt henne.

Lille Per tycktes under tiden hafva glömt både sin rädsla och sitt ärende, ty han hade gått fram till Kerstin och beskådade, full af beundran öfver hennes konstfärdighet, hur hon i ett anfall af barnslig lekfullhet roade sig att af den hårda skrapdegen forma tvänne figurer, som hade ett förvånande syskontycke

med de »pepparkaksgubbar», hvilka ännu i dag säljas på julmarknaden i Stockholm till småbarnens förnöjelse.

Då hon slutligen, i stället att göra deras hufvuden runda, med knifven helt konstmessigt utskar uddar ofvantill i degen, utropade Per förvånad och hänryckt:

»De hafva kronor på hufvudet! . . . Ska' de' vara hertigen och hertiginnan som du gör?»

Kerstin skrattade och satte sina degdockor på bänken att jäsa bland det andra brödet, och mannen i skinnmössan återtog sitt afbrutna samtal och sade ödmjukt, stirrande på Barbro:

»I ska' få ett par kappar med af rofvorna, Barbro, så visst I vill hjälpa mig af med loppmasken, som håller på att förderfva hela rofåkern för mig.»

»Vänta tills jag har gräddat brödet här», svarade Barbro, alltid med lika kärf och vresig röst, »så skall I få skrapa sotet ur min skorsten och taga med er; det kan I sedan medan daggen ligger på i morgon, innan solen får se hvad I gör, strö ut öfver rofblasten, så torde det rå öfver masken.»

Hon fattade med detsamma den långa träspaden, som stod upprest emot muren, öppnade luckan till ugnen och gaf Kerstin en vink att hjälpa sig sätta in de svarta brödkakorna.

Just som den unga flickan redde sig dertill hviskade lille Per halfhögt, lifvad af intresse för Kerstins nyss utarbetade bildverk:

»Tag dockorna först.»

»Ja, ära den som ära bör, hertigen och hertiginnan ska väl först in i ugnen», inföll Barbro, troligen på skämt och med ett leende som likväl mycket illa passade hennes dystra ansigte och därför gjorde det ännu hemskare än vanligt.

Dottern släppte det bröd hon redan höll och satte i stället med ett helt oskyldigt skratt de båda

degdockorna på brödspaden, som modern räckte fram, men i detsamma märkte hon att mannen i skinnmössan, Ursila och till och med gossen vixlade en blick af bestörtning och fasa, och bleknande af en hastig och oredig föreställning, att modren begått någon oförsigtighet eller brott med sitt infall, skulle hon velat rycka sina dockor tillbaka, men Barbro hade redan skjutsat in dem på den heta ärilen.

Utan att säga ett ord till afsked steg imellertid Ursila hastigt upp, skyndade ut ur stugan och tillbaka hem till slottet, och en liten stund derefter vandrade äfven torparen, hvilken full af vidskeplig vördnad tjenstgjort som sotare åt den förmenta hexan, hem med botemedlet för sina maskätna rofblad.

Men båda två förvarade i sitt sinne de olycksfulla ord, som de nyss hört, och ryste af vidskeplig bäfvan för Barbros bakugn.

Knappt hade de främmande aflägsnat sig från stugan, förr än Kerstin slog armarna omkring moderns hals, drog henne ned på pallen, der Ursila nyss suttit, lade sitt hufvud i hennes knä och hviskade ängestfullt och med tårar i ögonen:

»Mor! Mor! jag räds att någon olycka kommer öfver oss till sist...»

Den vresiga kvinnans hårda ansigte förmildrades; hon lade sina grofva händer på dotterns vackra, ljuslockiga hufvud och hennes hopknipta och tunna läppar darrade nervöst medan hon smekte det silkeslena håret, men hon svarade ingenting.

»Jag känner jemt och ständigt som en qvarnsten skulle ligga på mitt bröst», fortfor flickan snyftande, »förty att alla menniskor misstänka er för ondt, ändock att ni hjälper dem i allt hvad ni kan... de frukta och förtala er och...»

»Var tröst och tillfreds, du min ögonsten!» inföll Barbro, återtagande sitt hänfulla uttryck och reste

upp hufvudet trotsigt. »Det likar mig godt att de hata och frukta mig.»

»Men slikt kan jag icke uthärda ... jag rädes och lider genom merg och ben ... Säg I icke hur besynnerliga och ondskefulla blickar de nyss här inne kastade på er, ändock jag vet att I icke menade illa med edra ord ...»

»Bry dig slätt icke derom, kärestan min ... de äro allesammans mer enfaldiga än fåren och mer grymma än skogens ulfvar; jag gitter hvarken höra eller se dem.»

»Ack mor! Sådan var I icke förr ... men sedan far och Olle drogo bort i kriget ...»

»Tyst! Tyst! rör icke på den låten ... nu är det som det är ... Se der, tag krukans gack efter vatten för att skura bordet rent», sade Barbro häftigt och steg upp, för att afbryta samtalet.

Kerstin torkade sina ögon, suckade och gick; men utkommen till bäcken i skogen strax bredvid sjönk hon, öfverväldigad af oro och sorgliga aningar, ned vid dess strand med hopknäppta händer.

Det arma barnet, lika okunnig och lika oskyldig som fåglarna, hvilka sjöngo öfver hennes hufvud, egde likväl i sitt hjerta icke deras trygghet och glädje af lifvet.

Skogens sorglösa invånare hade icke behof af någon annan lag, än naturens; men då människorna följa sin grymma natur, blir det *alltid* den *svage* och *oftast* den *oskyldige* som rättslös och fridlös dukar under för lidandet och våldet.

Det var medvetandet härom som under forna tider, likt ett Damocles-svärd, hängde öfver den fattige bondens och hans barns hufvuden.

Då hertig Johan ett par timmar efter Ursilas besök i torparstugan återkom ifrån sin jagt, kände han sig illamående och måste sedan för ett par dagar hålla sig vid sängen. Han hade »råkat ut för något

i vädret», sade hoffolket, men Ursila tänkte på degbilderna i »Trullpackans» bakugn och sammanstälde i sitt vidskepliga sinne den tillfälliga sjukdomen dermed, ehuru hon, kanske af någon hemlig fruktan för Barbros hämd, icke vågade meddela sitt äfventyr åt någon, förr än en tid derefter, då hertiginnans besynnerliga sinnesförvirring tilltog.

Folket hade länge hviskat, att de båda furstliga personernas vantrefnad och sjuklighet var Guds straff öfver deras olofliga äktenskap, efter som de voro syskonbarn och således i för nära släktskap; och sjelfva drottning Kristina, som tillstått giftermålet, vredgades på presterskapet, som icke förbjudit det.

Ryktet spriddes imellertid om de »båda belätena», som skulle föreställa hertigen och hertiginnan och hvars »gudlösa och trolska» insättande i ugnen, förutom Ursila, äfven torparen och lille Per bevittnat; och nu var man säker att det furstliga paret var »förgjordt» af hexan i Svedjefallet.

Vidskepelsen, i förening med någon kanske ännu fortlevande svartsjuka emot Kerstin, lät Ursila inför hofpredikanten konstatera sanningen af detta rykte; och dennes egen enfald äfvensom hans presterliga kall och själavård om sitt höga herrskap ålade honom naturligtvis att undersöka och åklaga det förmenta troleriet.

Hans tycke för torparenkans vackra dotter hade blifvit bemött med köld, och hvem vet om icke bitterheten af en försmädd kärlek skärpte hans presterliga nit.

Så stodo sakerna ett par månader derefter, då Erland helt sent en qväll, när han hade vakt i stallet, hörde någon som med dämpad röst ropade hans namn och såg en mörk, otydlig skugga afteckna sig i den öppna, öfra delen af staldörren.

Öfvertygad att det var någon af hans kamrater, som kom att med en mugg öl förljufva den långa

nattvakten för honom, skyndade han dit, men studsade förskräckt tillbaka vid åsynen af Barbros mer än vanligt bistra och bleka ansigte.

»Släpp mig in, så får jag tala vid dig!» sade hon befallande.

»Är det ni, Barbro? Hur har ni kommit inom borggården förbi vakten?» frågade Erland villrådlig, vid minnet af de rykten han hört om henne.

Barbro svarade ingenting, och ridknekten, hvilken blifvit skrämmd af det myckna pratet om »trullpackan», mumlade nu undvikande, att han var förbjuden att lemna någon fremmande inträde.

Hon ryckte då sjelf upp dörren, fattade honom i armen och drog honom med sig längre in.

»Jag har kommit hit», sade hon hastigt och med qväfd röst, »för att spörja dig till, Erland Månsson, om du håller Kerstin kär och vill taga henne till din hustru, såsom du många gånger tillförne sagt och bedyrat?»

»Hvadan kommer det, att ni andrager slikt ärende på sådant sätt... midt i natten?» stammade Erland, hvars kärlek tydligen icke kunnat förblifva oberoende af den allmänna förkastelsesdomen öfver Barbro och hennes dotter och som derföre icke på länge besökt sin trolofvade.

»Det skall jag sedan göra dig kunnig om», återtog Barbro. »Svara mig först ärligt på min fråga.»

»Det vet I nog fullväl, att jag haft Kerstin i kärleksfull hug sedan barndomen, men...»

»Men du tänker som de andra, att hon har en hexa till mor?»

»Jag vet icke hvad jag skall tänka... det går ett sådant elakt rykte om er i trakten...»

»Ja, det är just för den skull jag har kommit hit i natt; om du håller Kerstin af hjertat kär och aktar henne mera, än andras prat, så fly härifrån med henne, och drag upp åt landet; jag har en bror, som

är egen bonde i Södermanland; Kerstin känner hans namn och gård, och der kunnen I blifva gifta och lefva i hans tjänst i ro; men I skolen gifva er af ännu i denna natt...»

»I natt!»

»Ja, nu genast. Här har jag kläder åt dig, så att du icke blir igenkänd, och under golfvet i vestra hörnet af min stuga, finner du en påse nedgräfd; det är litet penningar, som jag ärligt förtjent och som kan hjälpa er i väg... Se så, kom nu fort!»

»Jag skulle rymma ur hertigens tjänst, som en skälm! Nej, Barbro! det likar mig icke bra...»

»Likar det dig bättre då, att i morgon kanske se din käraste släpas i fängelse af länsmannen och hans handtlangare?»

Erland suckade ångestfullt, vred hårdt sina händer tillsammans och gick med häftiga steg fram och åter på stallgolfvet, men han svarade icke ett ord.

»Det är icke tid att sucka och besinna sig... håller du henne kär, så gå... I morgon är det för sent.

»I far säkert vill, Barbro... Det är icke Kerstin som man tror om ondt...»

»Jag ser nog hur det är», afbröt Barbro häftigt och med bitterhet. »Du är lika feg och vankelmodig som alla andra; om du hade ett trofast hjerta och uppriktig hug, så skulle du icke hålla fåfängt prat och undflykter... Jag går!... Men Kerstins tårar och kanske hennes oskyldiga blod komme öfver dig, som icke haft mod att rädda henne!»

Den stackars modren vände sig om och sprang ut genom dörren; men derute stannade hon orörlig ett ögonblick, sträckte de seniga armarna upp mot himlen, hvilken mörk och mulen hvälfde sig öfver henne, mumlade några ord, som kanske voro en förbannelse öfver de gamla slottsmurarne omkring henne, och försvann i mörkret.

Erland berättade sedan att han tyckt sig se henne flyga bort, som en stor svart fogel. Vakten vid porten ansåg sig hafva hört ett tungt plaskande i vattnet nedanför ringmuren, och deras berättelser voro ungefär lika viktiga och trovärdiga som alla andra, hvilka angingo den olyckliga qvinnan.

I den öfversta trånga tornkammaren af Stegeborgs slott voro, två månader efter denna qväll, hertig Johan och hans gemål med deras närmaste uppvaktning församlade.

Det var en mulen, blåsigt och kall novemberdag. Nästan hela den furstliga tjenstepersonalen hade fått tillåtelse att följa de öfriga af kungsgårdens underlydande, för att bevittna skådespelet af den öfverbevisade och dömda trollpackans afrättning, som skulle ske på höjden af Ramshällsbergen vid Söderköping.

Den förmenta hexan och hennes dotter hade på hofpredikanten magister Prytz' angivelse för »hexeri och trolldom i afsigt att förgöra deras högheter hertigen och hertiginnan», helt tidigt morgonen efter Barbros fåfånga försök att rädda sitt barn, blifvit af länsmannen afhemtade, och fängslade förda till Mogata ting, der en process började, hvars utgång icke kunde blifva tvifvelaktig, då det i dylika fall kunde anses fullkomligt liktydigt att anklagas och att fällas.

Bevisningssättet var den tiden sådant, att hvilken bekännelse som helst kunde framtvingas, och inom mindre än tvenne månader var saken till fullo utredd och trollpackan dömd att brännas, men hennes unga dotter blef, besynnerligt nog och kanske till följd af särskilda konsiderationer såsom »förledd och tubbad», frikänd, sedan hon såsom en helsosam varnagel bevittnat sin mors straff.

De furstliga personerna till hvars helsa och trefnad denna afskyvärda offerfest egentligen tillställes, hade nu uppstigit i tornet, för att åtminstone på afstånd se lågorna af det bål, som skulle befria dem ifrån förtrollningen, och den scen, som den lilla tornkammaren framstälde, var i detta ögonblick ganska egendomlig.

Med spänd uppmärksamhet voro allas blickar, genom de smala tornfönsterna, riktade ut i rymden, och allas ansigten uttryckte denna grymma nyfikenhet och sällsamma lifaktighet, att icke säga tillfredsställelse och njutning, som det gätlika människosinnet oftast tycks erfara vid dylika själsskakande händelser.

Sjelfva den svaga och nervösa furstinnan Marias blickar hade ett lif och en glans, som bevisade hvilket intresse hon kände, der hon satt lutad emot väggen, och i de båda kammartärnornas ansigten kunde man läsa deras saknad att icke på närmare håll få bevittna det gräsliga skådespelet.

Så var det då, för nära trehundra år sedan. Är det väl ännu mycket annorlunda? *Menniskonaturen* är troligen oförändrad, men *seder, tänkesätt och lagar* äro lyckligtvis mycket olika. Imellertid har man ännu* icke kommit till öfvertygelse och klarhet om vådan att väcka och uppreta den kanske bundne och osynlige demon, som ligger i djupet af hvarje människas själ; man har icke ännu insett det smittosamma och demoraliserande i brottens och straffens exposition genom tidningar och på *offentliga* afrättsplatser, ehuru likväl erfarenheten visar, att man oftast just väcker tanken på det brott, hvarifrån man vill afskräcka. Man offrar åt den råa sinnesretelsen i rättvisans namn; och under det man upprycker *ett* ogräs i samhället, bringar man kan hända till grodd och växt *tusen* ännu slumrande frön deraf.

* 1868.

Nu syntes öfver skogen en smal rökpelare, som, kommen i höjden, utbredde sig till ett moln, hvilket oupphörligt ökades; några eldtungor flögo upp, hopgade blodröda och afbrutna i lösryckta flammor mot den allt mera rodnande himlen, som snart liknade en ofantligt glödande kopparsköld, hängd öfver de skrofliga, kala Ramshällsbergen.

Ett qväfdt anskri, eller snarare en djup förenad suck af ytterlig själsspänning, uppsteg ur allas bröst vid åsynen af denna förfärliga signal, men utan tvifvel var denna rörelse mycket olika hos de olika åskådarna.

Hertiginnan stirrade orörlig och liksom förstenad på de tilltagande flammorna; hennes hoffröken, jungfru Anna Zavinski hade sjunkit ned på knä med hopknäppta händer och bad tyst, med hufvudet gömdt i vecken af sin matmors klädning; bredvid henne hade den förskräckta Greta, ångestfull, krupit in till muren, och stel och rak med likbleka kinder och halföppna läppar syntes Ursila, som gifvit den första omedelbara anledningen till alltsammans.

Hon stod bakom furstinnans stol, med stirrande vidöppna ögon och allt emellanåt skakad af en darrning, som lät hennes tänder hörbart skallra emot hvarandra, under det hertig Johan sjelf, dyster och allvarsam, gick fram och åter på det trånga golfvvet, kastade stundom en blick af sorgset och pinsamt deltagande ut genom fönstret.

I hans ärliga och af naturen milda sinne uppstod kanske en tryckande och obestämd aning om det grymma och vilda barbari, som begicks i hans och rättvisans namn och med hans samtycke; en aning om att den förment helvetesfursten, hvars inbillade offer och tjenarinna man nu brände, just i hennes domares och bödlars okunnighet och grymhet funnit sina verkliga och bästa bundsförvandter, och, kan hända, en hemlig och pinsam föreställning om afgrundens hänskratt förmådde slutligen hertigen att lemna tornrum-

met och instänga sig i sitt eget gemak, medan ännu de röda lågorna af hexans bål lyste emot himlen och tunga svarta rökmoln vältrade fram med kringflygande gnistor och risgrenar, som glödande fördes af vinden långt ut öfver sjön ända fram åt Stegeborg.

Den lifdömda hade begärt att hennes åklagare, magister Prytz, skulle följa henne till döden, och anteckningen i kyrkoboken om den försiggångna afrättningen lyder sålunda:

»Magister B. C. Prytz, som anno 1613 blef hertig Johans hofpredikant på Stegeborg, råkade för thet han upprögde en trullpacka, som var boende i hertigens torp och hade förgjort både hertigen och hertiginnan att de voro lika som ifrån sina sinnen, uti then yttersta lifsfara, ty då ransakning blef hållen öfver henne vid Mogata ting, och magister Prytz befalle att handskarne måtte dragas af henne, lofvade hon att hon därför en gång skulle göra honom hett om öronen, det hon ock på följande sätt sökte att fullborda: Då hon för sitt stora brott var dömd att lefvande brännas, begärde hon endast denne Prytz att följa sig till döden. Hon gjorde för honom en öppen-
 hjertad bekännelse och blef utförd att undergå straffet på Ramshäll vid Söderköping. Hon blef der bunden för ögonen och händerna på ryggen, men lagade dock så, att hon, då hon skulle kastas på bålet, som brann häftigt, fick bakefter sig uti herr Prytz koft och ville rycka honom med sig i elden. Men bödeln fick åter uti kappan och hölt honom så tillbakars, att hennes onda uppsåt icke lyckades, emedan banden voro väl starka och bödeln af större krafter än trullpackan; dock hade han så när blifvit qväfd vid detta tillfället. Dessa kappebanden blifva ännu i förvarade uti Linderås af dess efterkommande. Hertigen och hertiginnan blefvo sedermera friska och sunda och lefde ännu mång år.»
 De blefvo »friska och sunda och lefde ännu mång

år», försäkrar kyrkoboken, men historien deremot berättar oss, att de hvarken blefvo friska eller sunda och att de båda dogo 1618, eller endast tre år derefter.

Det förefaller besynnerligt, att en dylik händelse kunnat tilldraga sig i Sverige under konung Gustaf II Adolf, hvars bild framstår så ljus och ädel, så högt öfver sin tid och dess tänkesätt att han i många afseenden ryckte den med sig; och man har därför svårt att icke tro sig hafva gått tillbaka i historien, då man sedermera läser om de beryktade hexprocesserna under Carl den elftes tid.

Hvad blef det sedan af Barbros unga dotter, den vackra Kerstin?

Man trodde att hon lefde i den öfvergifna stugan, men grannarne, som fruktade den *döda* Barbro ännu mera än den *levande*, vågade sig aldrig fram till stället, der man ansåg att »trullpackan» spökade.

En eller annan sade sig hafva sett den unga flickan i vinterkylan, i snö och storm, likblek, förvirrad och med flygande hår irra omkring i skogen, och man trodde att hon blifvit vansinnig; men en dag då nyfikenheten, eller kanske den vaknande ångern, förde hennes fordne trolfvade Erland Månsson upp i Ramshällsbergen, för att taga vård om den arma öfvergifna, fann han henne död, liggande bland de svarta bränderna och den kringflygande askan af modrens bål.

Långt derefter trodde sig folket i trakten, under mörka höstkvällar, se sprakande gnistor uppstiga och sväfvä i rymden öfver den plats, der den arma qvinnan och hennes barn blefvo offer för sin tids grymhet och vidskepelse.

Och huru många sådana blodröda gnistor i mörkret lysa icke emot oss ifrån historiens blad!

åra, föreskriver kyrkoboken, men historien berättas be-
rättar oss, att de hvarken blevo friska eller sunda
och att de båda dogo 1618, efter endast två år
derför.

Det föreligger besvärshet, att en dylik besvärshet
kunnat tillräga sig i Sverige under Konung Gustaf
II Adolfs, hvars bild framstår så ljus och höf, så dyr,
öfver sin tid och dess tänksamhet att han i många af-
seenden tyckte den med sig; och man har därför varit
att i öka tro sig halva rätt tillhåll i historien, då man
sedemera häser om de berömda hertigarnas under
Gud den elles tid.

Men hvad blir det sedan af hertigens nya höf, den
vackre Kristina?

Men trodde att hon följde i den utsväfvade stegen,
men stegen som förtroddes den hertigens hustru
men så den hertigens, vända sig ålång från till
stället, den man snart att utsväfvade sig.

Den eller någon sade sig dock, att den hertigens
fisker i vinterstaden, i sin och stora, likblid, förtro-
rad och med hertigens hertigens i skogen, och
man trodde att hon blifvit varaktig; men en dag då
nyttigheter eller kanske den verkande läkaren förde
hennes förne rötterna till den hertigens i Kam-
hällbergen, för att vara värd om den stora öfvergif-
tann han kunde för läkaren bland de svarta hertig-
gens och den kungliga saken af hertigens till.

Långt derför trodde sig följde i trakten, under
närka besvärshet, så verkande gälar uppstår och
svälta i traktens öfver den plats, den den stora hertig-
nan och hennes barn blevo öfver för sin till hertig-
het och vidskeplig.

Och hur många sådana blodiga gristor i nöderna
hvar icke eror oss från historien på blod!

TÖNNE ROLF.

TÖNNE ROLF.

frisk och frä som om hennes lilla ansigte vore målad i emalj på porten af ett guldn. Hon är klädd i en fattig valffrickas vanliga dräkt; den korta yllejuleon, det randiga förklädet och den lilla urvättade kattans dukken knuten öfver det bruna håret, som trätt upp sig öfver pannan och faller helt naturligt och trots hennes upprepade beivringar att få det slätt i en fjock och fransig lura, som kunnat pryda den finaste fröken.

Branta, skogklädda kullar, den ena öfver den andra så långt ögat når, kärn och sjöar, små åker-tegar mellan de sammanplockade stenhögarne, och der och hvar en liten koja bredvid ett svedjefall; det är skogsbygdens natur.

Der inre ligger en större by, och den förgyllda tuppen på tornspiran af kyrkan glimmar i Oktober-solen. Högt upp på en af de kala bergklintar, som i skogen söder ut synas mellan tall- och grantopparne, afteckna sig två figurer emot himmelens bakgrund, det är en ung flicka och en yngling som hand i hand stå helt orörliga och tyckas försjunkna i skönheten af landskapet omkring dem.

Höstens bruna och gula löf, dess friska mossor och granna färgskiftningar, dess mörkblå slånbar och röda nypon, dess klara och kyliga luft, dess tystnad och dess långa, melankoliska skuggor göra också skogen ännu mera mystisk och kär för dem, som äro födda och uppväxta i dess famn, men det är en dunkel omedveten kärlek, som ickeuppenbarar sig tydligt förr än de äro fjerran derifrån, och för dessa båda barn betecknade den glindrande kyrktuppen gränsen för hela deras världserfarenhet.

Flickan kallas för Jokims Lisa, hon är sjutton år och har ögon så blåa och allvarliga, som himlen öfver hennes hufvud, en mün så täck och en hy så

frisk och fin som om hennes lilla ansigte vore måladt i emalj på boetten af ett guldur. Hon är klädd i en fattig vallflickas vanliga drägt; den korta yllekjolen, det randiga förklädet och den lilla urtvättade kattundsduken knuten öfver det bruna håret, som ruggat upp sig öfver pannan och faller helt naturligt, och trots hennes upprepade bemödanden att få det slätt, i en tjock och krusig lugg, som kunnat pryda den finaste fröken.

Ynglingen bredvid henne är hennes läskamrat och blott ett år äldre än hon, men han ser nästan yngre ut med sitt runda, barnsliga ansigte, sina gropar i kinderna, som på en flicka, och sin smala, spensliga växt.

Hennes hem är den lilla, gråa kojan som ligger ett stycke nedanför bergspetsen, men likväl så högt upp att den liknar ett svalbo fästadt vid klippan och tycks vara lika otillgängligt som ett sådant, helst den tvärbranta sluttningen af en uttorkad flodbädd vrider sig nedanför omkring berget som en naturlig vallgraf.

Han heter Tönne Rolf, men kallas för Tönne i Starbergen och »går på arbete» hos en bonde längre ned i den mera bebodda dalen vid sjön.

— Så väl det var, att du ska till markna'n — sade flickan, återkommande till det samtal som förts, men som tycktes hafva blifvit afbrutet genom en af dessa betydelsefulla pauser, som ofta förefalla just emellan dem, hvilka tro sig hafva mest att säga hvarandra.

— Jaha, ser du jag skall sälja våran sommärkalf och för resten litet annat smått som mor har samlat ihop — svarade Tönne helt tankspridd.

— Ja, det var så bra det, för nu köper du psalmboken åt mig . . . Jag tänker det här ska fälla räcka, för det är mer än en krona och femtio öre som jag knogat ihop, allt sedan Ersmessan.

Hon visade helt stolt en mycket liten och mycket

dålig portmonnä, hvarur hon framplockade en hop kopparslantar, som hon lade i ynglingens hand, och fortfor:

— Jag hade väl tänkt att jag sjelf någonsin skulle få gå åt markna'n . . . men det blir väl aldrig af . . .

— Åh nog kunde du slå dig lös och ledig för en gång . . .

— Ja, för den skull så . . . men si en får lof att vara så pyntad och fin så . . . det står aldrig te . . . Hon tittade ned på sin dåliga kjol med en förlägen min och tillade saknadsfullt:

— Maja i Lyggestorp och Smedbergs Stina de voro der i fjol och fingo både pepparkakor och punsch och sågo en apa som spelte fiol och en karl som vände sig ut och in, och så drogo de lott i *Myckans hjul* och vunno en hel pomadbuk, fast det just icke var något i honom, och en grön gipsfågel med röd näbb . . . Men stå nu icke och tappa pengarne, utan stoppa in dem i tröjfiekan och se till, att du prutar bra och får en riktigt ny och vacker bok, för det har varit min önskan och åstundan i två år, alltse'n vi gingo och läste, du vet . . . Om det kunde bli ett par öre öfver för att köpa en nypa tobak åt far; det skulle vara en högtid för honom . . . men kors, jag tror du lyster icke till hvad jag säger, Tönne! . . . Hvad tänker du på?

— Åh, jag tänker bara att du skulle vänta med att köpa en psalmbok, för det kan du få i fastegåfva. —

— Uuh! då skulle jag få vänta för länge — sade Lisa rodnande, under det att Tönne sakta och betydelsefullt svängde åter och fram med hennes lilla bruna hand, innesluten i sin egen, för att derigenom ådagalägga sina ömma och halft omedvetna känslor.

— Om en inte vore så fattig! — suckade han och blickade tankfullt och melankoliskt ut öfver skogstopparne nedanför berget.

— Åh skräp, det pallrar sig väl fram för dig . . . mor din, som är så klok och kunnig i allt, och du som är rask och ordentlig i arbete . . . men tänk på mig stackare . . .

— Ja, si det är akurat på dig som jag tänker inföll han med liflighet och såg henne rakt i ögonen.

Lisa vände sig bort, brydd öfver den vändning, han tycktes vilja gifva samtalet och tillade hastigt:

— Inte kan jag ta någon tjänst för fars skull, och att gå här och valla törparnes korodet får en icke mycket för . . . Om bara får ville . . .

Ett doft afägset buller, liksom ett kanonskott afbröt henne, upprepades af bergens eko och kom de båda unga att spritta till af öfverraskning.

Lisa hade sträckt armen åt det håll hvarifrån ljudet kom och tycktes med sin spända och uppmärksamma blick vilja söka dess orsak och Tönne sade småleende och helt lugnt:

— Hå då, det är farbror Jokim som är ute igen, och spränger i bergen kan jag förstå.

— Ja, Gu' hjelpe mig så visst! . . . Han har varit så stadig och gått i arbete en hel vecka, men så går det alltid när han förtjent litet, då skjuter han bort et der uppe i fällorna, allt hvad vi skulle lefva af, och så får en svälta i alla fall . . . svarade flickan och skakade bekymrad på hufvudet.

— Jo, jo, . . . men en får icke räkna så noga med honom — återtog Tönne tröstande — du vet väl hvad det är som fallerar; och de ha nog rätt som mena, att det är skogsrået, den der »Wysten» der uppe i Starbergen som förvändt honom så . . .

— Tyst! tyst tala icke så der! — afbröt Lisa och såg sig förskräckt omkring.

— Det är just också vid offerkastan, som han borrar och bråkar, stackars Jokim.

Lisa såg ned med en så pinsam förlägenhet, att Tönne tillade i en helt annan ton:

— Farväl med dig, käraste Lisa! . . . Nu må jag lägga i väg ned till Norrgår'n i ett rapp, om bonden icke ska gråla . . .

— Ja, skynda dig, annars hinner du icke ned, innan det ringer ut . . . Och sen så ska du icke mera springa hit upp, som en stolle — sade Lisa med ett småleende, som fullkomligt annullerade hennes ord.

— Jo då! så snart jag ser dig här uppe på branten, så är det som om du kastade en snara omkring mig och drog mig hit upp och jag far i väg, som ett tomt vattenämbar på en vippstång.

Skrattande och nickande åt henne ännu en gång, skyndade ynglingen ginaste vägen rakt utför berget, trotsande de hopvuxna törne- och enbuskarne och försvann snart ur hennes åsyn, just som ljudet af klockan vid bondgården der nere i dalen kallade folket till arbete efter middagen.

Lisa stod qvar och lyssnade tankfullt till det allt mer försvinnande bullret af hans steg och den skrälliga klockans toner som, förmildrade och nästan harmoniska genom afståndet och den rena luften, hunno hennes öra.

Nu var allt tyst; så tyst som det är om hösten i skogen då fågelsången upphört. Med drömmande blickar följde hon de långsamt skridande skyarne och suckande af en obestämd, dunkel aning om kommande bekymmer, lyssnade hon till det melankoliska skriket af tranorna, som i en sned rad högt upp i luften drogo sin långa färd mot södern.

Alla höstens egendomliga och gripande intryck, så sväfvande och utsägliga, men så tunga och emotståndliga, pressade samman hennes hjerta, lade tårar i hennes ögon och kom henne att i känslan af sin ensamhet sträcka ut armarne och öppna läpparne för att ropa Tönne tillbaka ännu en gång, liksom deras afsked varit det sista; men, beherskande denna underliga smärta, satte hon sig i stället ned och upptog

ur den grofva linnepåsen som hängde öfver hennes axel en tjock och styf ullstrumpa och började att sticka, sakta sjungande för sig sjelf en af dessa svärmodiga melodier, som passade så väl till hennes vilda och ensliga omgifning, till den kalla luften, till de magra kreaturen och till björkarnes gula, fallande löf.

Snart var solen borta, skymningen låg redan nedanför i skogen och dimman steg upp ur kärren, gifvande dem ett mystiskt och obegränsadt utseende och medförande denna egendomliga lukt af jord och halfmultnade växter, som påminner om förgängelse och grafvar.

Lisa hopsamlade sina råmande kor och förde dem hem till deras olika gårdar innan hon äntligen, springande med sina bara fötter i kärret och lingonriset, fick återvända till faderns koja på bergbranten.

Lisas far, »stackars Jokim», som Tönne kallat honom, var en af dessa besynnerliga varelser, hvaraf i regeln nästan hvarje socken på landsbygden har ett eller flere exemplar, och hvilkas gemensamma, utmärkande egenskap är en afgjord motvilja eller oförmåga för allt förståndigt arbete.

Jokim var en stor och lång karl, han tycktes vara stark och frisk, man kunde icke märka något fel med honom, men han dugde till ingenting och kunde icke fullfölja och utföra det enklaste nyttiga företaget.

»Nöden är en god lärmästare», säger man, men till och med denna obevkliga pådrifvare hade icke besegrat Jokim, som var mager och torr som en trästicka, tycktes kunna lefva endast af väder och vind och låg hela dagarne sysslolös och halfsofvande i solskenet utanför sin koja, eller vandrade omkring i bygden utan något mål; stundom förande ifrån den ena gården eller backstugan till den andra något obetydligt bud eller uppdrag, men sällan eller aldrig använd till något arbete, eftersom han vanligen genast

tröttnade och gick sin väg, utan att ens fordra den lilla betalning han möjligen kunnat göra skäl för.

Han hade aldrig gjort något ondt, var ärlig och from som ett får, om man icke motsade honom i hans egendomliga monomani, föreställningen att han en gång skulle bli omätligt rik och de oändliga och sällsamma variationerna af sättet att använda denna rikedom.

Han var son af en klockare, hade fått någon skolbildning och var icke så okunnig som en vanlig arbetare, men detta lilla vetande hade, långt ifrån att klara hans begrepp, i stället gjort det mera oredigt och framkallat orimliga idéer i hans töckniga hjärna.

Jokim och hans dotter framstälde i sjelfva verket det ingalunda ovanliga miraklet af menniskor, som tyckas lefva af nästan ingenting, hvilkas verld och verksamhet, behof och tillgångar synas reducerade till noll, men som likväl icke tyckas lidande eller olyckliga.

Hade man imellertid gjort sig besvär att närmare undersöka saken, så skulle man fått ännu en bekräftelse på den axiomatiska sanningen att naturen, ständigt regelbunden och rättvis, oaktadt sina skenbara nycker och sin förmenta grymhet, godtgör förlusterna, fyller tomrummen, och alltid får debet och kredit i sin stora kassabok att gå ihop.

Den totala bristen på företagsamhet och arbetsförmåga som hon nekat den kraftfulla, groflemmade mannen, fadern, hade hon i dubbelt mått gifvit den lilla, finbildade och klena dottern.

Det var den suttonåriga Lisa som försörjde familjen. Hon vallade grannarnes kor, plockade bär, band vispar och qvastar, sålde äggen efter de höns hon uppfödt och hvilka lifnärde sig på samma outransakliga sätt som hon sjelf, och slutligen fick hon någon gång, såsom uppasserska och hjälp medfölja Tönnnes mor, madam Rolf, då denna, som fordom varit hushållerska på en herrgård, anförtroddes att tillaga

husförhørs-kalas, bröllop och begrafningar i bondgårdarne i trakten.

Lisa var nu hemma och den lilla stugan upplystes redan i alla vrår genom en stor brasa af torrt ris, som hon samlat på hemvägen. En jernpanna sattes deröfver och med allvarlig och begrundande min jemförde hon kvantiteten af mjölet i träskäppan med vattnet som kokte i pannan, just i detsamma. Jokim inträdde genom dörren.

— Go' qväll far! — ropade hon leende och vände sig till hälften ifrån gröten, som hon nu skulle vispa.

Fadern svarade ingenting, han syntes helt frånvarande med sina tankar, kastade sig tungt ned på träbänken vid bordet och mumlade halfhögt:

— I dag har jag arbetat som en häst . . . men det sista var också ett vackert skott . . . får jag upp några sådana malmstycken till, så är jag säker på min sak . . . då ska jag muta in grufvan . . .

— Ack far! — inföll Lisa med bekymrad ton — har ni nu börjat edra sprängningar igen . . . mins ni inte i fjol hur Karl-Petters ko bröt benet af sig i det stora hålet, som ni hade gjort der uppe i Bjerkeryd-fällorna, och hur mycket förgelse ni hade därför?

— Ja en får väl ha något omak för att vinna något sedan . . . det är bara afund emot mig, det kan du väl förstå — svarade Jokim lugnt och drog upp ur västfickan lite torr mossa, som han stöppade i en lerpipa, påtände och började röka med samma smak som om det varit tobak.

— Men det kostar pengar också, med krut och tråd och hvad det allt ska vara . . . och tänk om ni arbetade som andra, i stället att sitta och knacka och borra der uppe i bergen.

— Ja, det förstås det, sådana här företag de kostar både pengar och arbete, men så kan man också bli riker karl . . . Och när jag bara hunnit samla en

fjerndels million eller så, då ska du få se hvad jag tänker uträtta för menskligheten . . . men inte stannar jag här i bygden, för här är nu ingen drift och företagsamhet och jag vill anlägga någonting riktig stort och nyttigt för alla människor, något som man skall tala om och förvånas öfver . . . då ska de få se hvad Jokim duger till och hvad han är för en karl . . .

— Se så far, nu är gröten färdig — sade Lisa, som makade samman bränderna i spiseln, lyfte pannan af elden och satte den omedelbart fram på bordet, lade två träskedar der bredvid och hemtade ur skåpet en liten brun lermugg med lingon, sönderkrossade till mos, hvilket skulle användas som »grötdopp».

Jokim reste sig upp, lade bort pipan och tog sin sked för att börja den torftiga qvällsvarden, hvilken just icke tycktes kunna gifva mycket krafter eller arbetslust.

— Gröten är tunn i qväll — sade han sorgligt.

— Ja, han ä visst det . . . det var det sista af mjölet, som jag fick af Larsmora för strumporna som jag stiekat . . . Jag skakade ändå hvar doft ur skäppan — svarade Lisa, som sjelf knappt vågade med sin sked skrapa litet utmed kanten af den svarta, tunna mjölvällingen.

— Han är rätt god i alla fall — inföll Jokim, som med en förvånande brådska och glupskhet inom ett par ögonblick förtärt alltsammans och nu vände pannan på sned, för att rätt komma åt det sista.

— Ja, nog är han god alltid — tillade med en ofrivillig suck det stackars hungriga barnet och tog några sura lingon, som ännu voro kvar — jag vet icke hvad vi skola äta i morgon . . .

— Åh, det blir väl någon råd . . . du kan gå ned och låna hos Karl-Petters, och så har du ju potatis kvar på din åker.

— Min åker . . . ja den är icke stor! . . . Tänk far! om ni ville hjälpa mig ändå, att få bort den der stora stenen, som ligger precis midt deri, så kunde jag hacka upp jorden bättre och vi få många kappar mer . . . Det gör ni i morgon dag, far? . . . Gör ni icke det? — inföll Lisa bedjande och ödmjukt i det hon lutade sig intill honom.

— Ja, vars' . . . det går väl för sig vid tillfälle, men inte har jag tid i morgon, för då ska jag gå åt markna'n . . .

— Alltid hittar ni på något förhinder, och jag har bedt er så länge om 'et.

— Vänta, vänta bara, du ska intet vara så otålig, hvad gör det att stenen ligger der öfver vintern, det är tid nog i vår . . .

— Så sa' ni i fjol höstas och i våras med, och så kommer ni att säga i vår också — svarade Lisa halfhögt och nedslagen.

— Ånej, ser du bara jag får reda på det rätta malmstrecket der uppe, så kan jag sedan göra hvad jag vill, för jag tror nästan att jag skall sälja det strax, om någon bjuder mig en bra summa, för då har jag mina pengar och är ifrån allt bråk . . . om det vore kopparmalm, eller kanske kobolt . . . det har jag läst om i en bok att det ska vara riktigt dyrbart . . . Usch, hvad det ska bli för ett väsen och prat i bygden när de få höra att jag blifvit riker! Då ska Larsmora, som nu är så morsk, och nämndeman sen, som jemt predikar för mig och icke ville låna mig femti öre till lite krut, då ska de nog krusa och niga, men då är det jag som blir styfver i kräfven.

Jokim steg upp och kastade, i höjden af den lyckliga och hänförande illussion som lefde inom honom, sina afdragna skor med sådan fart i vrån, att Lisa hoppade till af förskräckelse dervid.

— Nämndeman tänkte att jag skulle bli utan krut och stå der hjälplös, men jag visste nog råd —

tillade han, och ännu i inbillningen triumferande öfver sina enfaldiga grannars misstroende, somnade han ett par minuter derefter med leendet på läpparne.

Morgonen derpå, när Lisa vaknade i dagningen, var hennes far redan gången till marknaden som han hade sagt, men då hon öppnade det lilla väggskåpet, der hennes enda dyrbarhet, en gammal silkessjal, låg förvarad, så fann hon att den var försvunnen.

Sjalen var senapsgul med en bård, lysande af alla färger, den var ett arf efter farmodern, klockarenkan, som dött för flere år sedan och som förmanat den lilla nioåriga sondottern, som då redan var moderlös, att väl akta och bevara den tillika med tre par lakan, det enda hon egde att gifva henne; af lakanen återstod endast ett, förutom de som begagnades, och äfven detta hade fått göra sjalen sällskap för att skaffa medel till den inbillade grufvans upptäckande.

Det var ett mycket hårdt slag för den stackars Lisa, som tyckte att hon icke var alldeles utfattig så länge den gamla sjalen var i behåll. Den hade visserligen varit lemnad många gånger åt bondgummorna i trakten, såsom säkerhet för betalningen af litet mjöl eller potatis, men alltid lyckligt återkommit i hennes ego; nu var den likväl borta för alltid, derom var hon säker, och med händerna för ansigtet nedsjönk hon förkrossad på den lilla trebenta pallen framför skåpet.

Hon grät icke, ty fattigt folks barn finna tidigt att tårar gagna till ingenting, men hon suckade djupt gång efter annan, innan hon kunde förmå sig att ändtligen uppstiga, för att gå efter korna som skulle drivas ut på bete.

Det var i dag ett kallt och dyster väder, regnet duggade tätt och fint med en isande och hopplös enfor-

mighet, och då är det icke angenämt att hela dagen gå i den våta mossan med bara fötter, tom mage och sorgset sinne; till och med korna som hon vallade voro frusna och missmodiga, drefvo oroliga vidt omkring i skogen, fåfängt sökande några grässtrån, som icke gulnat af frostén, och återkommo, melankoliskt råmande, för att skoeka sig omkring henne, i hopp att få återvända till hemmets skjul.

Det anses imellertid i den fattiga skogsbygden för bättre att låta dem svälta under bar himmel, der de möjligen kunna finna några distraktioner, i form af svampar, hvares obegripligt »närande kraft» och »dyrbarhet såsom födoämne, äfven för människan» den stackars Lisas gensträfviga och oförnuftiga mage aldrig velat erkänna, trots de lärdomar och människovänliga förmaningar, hon i sockneens folkskola fått om denna riksviktiga nationalrikedom, som höstens regnskurar framkalla, utan att dock åtföljas af hufvudsaken: gräde, smör och kryddor.

Medan Lisa går der luppe i skogen med sina magra kor, pågår der nere i byn traktens stora årliga folkfest marknaden, en egendomlig företeelse, som har sina både bedröfliga och komiska sidor.

Framför den rödmålade gästgifvargården och utåt hela landsvägen vimlar det af kreatur och folk, hvilka trängas och knuffas i en smuts, som regnet och alla dessa fötter och hjuldon snart förvandlat till en bottenlös smörja.

Halffulla bönder och »bondpatroner», skrämnda stutar och bölande kor, gnäggande hästar, svordomar, skrik och skratt, buller af trummor och blecktrumpetter, lergökar, positiv och dragharmonikor, det är första allmänna intrycket af den egendomliga folkfesten.

Der borta på andra sidan vägen äro marknadsständer i en rad uppslagna, der profvas hattar och skor, »guldringar» af messing, glasögon och blåbärsfärgade handskar, der ätes karameller och pankaka, drickes kaffe

och bränvin med körsbärssaft under namn af vin. Längst bort visas en stackars apa, klädd i röd jacka, och en björn bredvid »Verldens underverk», mamsell Tribulina, som vid sjutton år väger tjugofem lispund och bär med största lätthet en karl på sitt lillfinger, en kanon på sitt bröst och en jernstång på sin näsa.

Här tränger sig fram en lång rad af slarfviga flickor, skrattande och fuissande, hållande hvarandra i händerna, och der står en sedesam bonddotter och köper tyg till sin brudklädning, medan en stackars gumma, med hufvudklädet nedfallet i nacken, sträfvar att återhålla en trilsk ko, som skräm rusat in mellan »granlåtsbodarne».

I valet mellan den djupa smutsiga landsvägen och ett högt berg hade man bestämt sig för det senare att samla kreaturen på, och här var det som Tönne i Starbergen befann sig med sin kalv, detta dyrbara djur som utgjorde hans eget och hela hans familjs hopp om hjälp till den långa vinterns lefnadskostnad och hyran för stugan der de bodde.

Det var en storartad affär, förberedd sedan våren eller allt sedan kalvven föddes. Tönne hade med ej ringa möda ledit den glada kalvven till marknaden, och nu redan klockan elfva på förmiddagen var försäljningen lyckligt afslutad och Tönne egare af tjugofem kronor. Det var hela fem kronor mer än hans mor vågat hoppas.

Stolt och lycklig tyckte han sig nu ega rätt att, med tillbörlig måtta och återhållsamhet, profitera af marknadens förledande nöjen, och gifvande vika för några vänners inbjudning följde han dem ned till marknadständerna, der pepparkaksgummor, dricksförsäljare, krögare och sockerbagare utbredde sina frestelser, hvilka i den stackars oerfarna bondgossens ögon syntes fullt ut lika förföriska som någonsin Stockholms eller Paris' alla lockelser för den rika och förnäma ynglingen.

Saken är ju också alldeles densamma, om man i hufvudstädernas förfinande lyx eller på en bondmarknad blir offer för sin obetänksamhet.

Bullret och musiken, »prakten» af dessa eländiga, pråliga skräpsaker som bländade hans ögon, kamraternas halfrusiga och öfverdådiga skryt och prat och ett par glas äcklig »likör», som han förtärt, allt gjorde Tönne förvirrad och upprymd.

Han bjöd flickorna på »vin» och deltog i gossarnes skämt, på ett sätt som var honom alldeles olikt och som han sjelf ännu dagen förut aldrig skulle kunnat föreställa sig.

— Se så, Tönne, slå dig nu lös ifrån qvinfolken och kom med oss! — sade en helt ung gosse, som med dimmiga ögon och osäkra steg nalkades, åtföljd af ett par kamrater i samma tillstånd och en lång, vacker karl med ståtlig hållning och i Svea Gardes paraduniform.

Den sistnämde lyste som en sol ibland alla dessa vingliga, krokryggiga och oklippta bonddrängar. Flickorna rundt omkring syntes också aldeles förbländade, skockade ihop sig under hviskningar och småleenden och kastade förstulna blickar på den granne korporalen ifrån Stockholm.

— Jo, kom du Tönne, vi ska dricka en afskeds-skål med Janne i Hoby — tillade en annan af sällskapet, fattande Tönne i armen.

— Hvart ska Janne ta vägen då?

— Han har tagit värfning och reser till Stockholm med den här herrn.

— Jo du, det är säkert som sex — inföll Janne med stammande röst. — Der uppe får en ärtor och fläsk för hvarenda dag, och om lyckan är god så kan en allra minst bli fanjunkare på ett år . . . och flickorna sen! Hvad de ska gapa på en, när en ä riktigt uppsträcker, se bara på den här! . . . och Janne knuffade full af beundran till sin ståtliche led-

sagare, hvilken ännu helt fördragsam och nedlåtande lemnade disciplinen derhän, väl vetande att den drumliga pojken var i hans våld och snart skulle få lära sig respekt för sin förman.

— Kors då! ska du bli knekt? — utropade Tönne förvånad.

— Ja; det ska f— gå här nere längre och trampa i åkern för en dagspenning, som . . .

Janne spottade föraktligt, och hans nya vän, värfvaren, fortsatte med en imponerande min och en ton, som icke tillät något tvifvel:

— Ja det är allt styfvare det att tjena kongl. majjt och kronan, att få allt hvad en behöfver, husrum och mat som duger och ett gladt kamratskap . . . Och sen man bara lärt sig att stå i ledet och handtera geväret och litet sådant der, så får en sedan latas så mycket en vill . . . man har sina supar och sin tobaksskilling för dagen och mår som en prins . . . Och sådana roligheter som vi ha för oss se'n, dans hvarenda söndagskväll och utklädnung och spektakel, aldeles som ni ser der borta under tältet, men mycket bättre . . . den här uselheten, som ni tycka är grann och präktig, den skulle vi gardister icke vilja se åt en gång . . . Och ett sådant spel sedan som Svea Gardes, det fins icke i världen; det är så att hjertat hoppar i bröstet på en, då reveljen slås, och trumman den hörs då öfver hela stan . . . och det är en stad det, så stor som härifrån till Linköping . . .

— Åh nej! Det var väl aldrig sant . . . fem mil? — invände en djerf tviflare i hopen.

— Nej, kanske icke fullt så stor — återtog den listige pratmakaren — kanske icke fullt, men nog är han två mil, det är säkert, och icke kunde jag gå omkring den på en dag . . . Och så mycket märkvärdigt som en får se för intet! —

— Det skulle allt vara nöjsamt, att en gång få komma dit — inföll Tönne, hvilken med en viss kri-

tisk uppmärksamhet åhört korporalens skrytsamma beskrifning.

— Du skulle också bli en praktig karl i uniform, min gosse . . . jag ger mig sjuttön skock millioner på att generalen skulle ta dig i famn som rekryt . . . du håller väl sex fot och en tum skulle jag tro?

— Åhja, det räcker det till — svarade Tönne och rätade upp sig med en min af barnslig belåtenhet öfver det grofva smickret.

— Det bästa är värfningspenningarne — sade Janne och höll en liten smutsig portmonnä i vädret . . . tjugo kronor, det hittar en intet så lätt, och nu kan en ha rå att muntra sig . . . kom nu! . . . för si det dröjer sex år innan jag bjuder härnäst på den här marknan.

— Sex år! — utropade allesammans förfurade. — Har du tagit på sex år?

— Ja, när en ska göra en dumhet, så är det bäst att göra en så det förslår — svarade Janne skrattande.

— Man kan också ta på tre år, men då förtjénar man icke så mycket . . . Och så kan man alltid få komma lös om man vill och skaffar en annan karl i numret — inföll korporalen tröstande i detsamma de aflägsnade sig för att utbyta den stackars Jannes värfningspengar emot några dussin glas af dessa hemlighetsfulla och vidriga blandningar som vid märknader säljas under olika namn och verka ännu mer förderfligt än den rena spriten.

Tönne var imellertid allt för ung och ovan att dricka, för att finna traktaten särdeles lockande, han drack endast af denna olyckliga ärelystnad, som framträder lika väl hos den rike och bildade ynglingen som hos bondgossen, den vatt icke vara sämre (man borde säga bättre) än de andra, han tyckte i sjelfva verket att mamsell Tribulinas underbara kraftyttringar,

den lilla apans hopp och språng genom ett tunnband och björnens talang på trumma var långt mera tilldragande.

Skiljande sig ifrån sällskapet blandade han sig därför snart i den sammanpackade hopen omkring det smutsiga tältet och skrattade helt tanklöst med alla de andra, utan att märka de arma, plågade djurens ångsliga och rädda blickar på sin skäggiga förares vilda och grofva ansigte.

Ändtligen var förevisningen slut, den stackars apan höll fram en tenntallrik för att insamla de kopparslantar som åskådarna ville bestå och Tönne stack handen i sin rockficka för att också lemna sitt bidrag, men han fick icke rätt på sin portmonnä. Han hade väl stoppat den inom västen . . . nej, der fans den icke heller.

En hastig rysning af förskräckelse gick öfver honom, men han kunde icke genast fatta möjligheten af sin förlust, utan sökte med oro och ifver öfverallt, vände ut och in på sina fickor och det trasiga fodret i sin rock, letade rundt omkring på marken der han stött, men allt förgäfves, den dyrbara portmonnä, med de nyss erhållna tjugofem kronorna, var försvunnen.

Den stackars gossens ben svigtade under honom, en mörk slöja bredde sig öfver hans ögon och han tyckte hjertat upphörde att slå.

En annan skulle kanske hafva larmat och bråkat, frågat alla människor och gjort förtviflade försök och bemödanden att återfinna sina penningar, men Tönne hade denna egendomliga blyghet och motvilja, att väcka uppmärksamhet och blifva beklagad, hvilken egentligen icke är annat än en medfödd stolthet, oberoende af börd och uppfostran, men som är ovanlig hos arbetsklassen, der dumdristighetens tillförsigt är mera allmän.

De kringstående hade skingrats, han var nästan ensam kvar på platsen, och med en obestämd förhoppning gick han långsamt tillbaka samma väg som

han kommit, stirrande på den upptrampade, smutsiga marken framför sig.

Nu stod han vid brädden af ån, som flöt förbi gästgifvargården, och förd af en dunkel aning om något oemotståndligt, förfärligt utbrott af förtviflan inom sig, smög han sig in mellan albuskarne vid stranden och kastade sig, nästan medvetlös, ned vid vattenbrynet.

Orsakerna till ett stackars människohjertas förtviflan kunna vara af mångfaldigt slag, och man skall kanske finna förlusten af penningar såsom den mest lumpna, men likväl är denna just den allra vanligaste, därför att den representerar så mycket annat, och om summan varierar ifrån tusental till det anspråklösa priset för en kalv på en bymarknad, så är saken densamma.

Det var hans mors hopp för vintern, det var värdet af deras dyrbaraste egendom, det var svikandet af det stora förtroende, hvarmed han för första gången blifvit hedrad, och det var till på köpet förlusten af Lisas hopsparda penningar, som hon anförtrött honom, för hvilka hon arbetat och svulvit så länge och som för henne var en så stor summa.

Tönne trodde att hans hjerta skulle brista, han var färdig att skrika högt af smärta, men han teg och låg orörlig, flämtande med korta och hastiga andetag, som om han varit nära att dö.

O, om han endast hade varit så klok, att han genast gått hem! Om han lydt sin mors förmaningar, att icke tänka på något annat än den viktiga affär för hvilken han kommit till marknaden! Om han icke låtit locka sig af kamraterna, att smaka på deras förfärliga »traktering», som genast gjorde honom yr i hufvudet, glömsk och öfverdådig och kom honom att förgäta allt, för apans konster och mamsell Tribulinas kanon, hvad ville han icke lida, för att kunna återköpa de sista två timmarne och ega sin skatt i behåll!

Hur skulle han kunna komma hem och uthärda sin mors frågor, hennes sorgsna och förebrående blick, den lille broderns svikna hopp om lergöken, som han lofvat honom . . . Och Lisa! . . . Lisa, som väntade honom dagen derpå med den så länge önskade psalmboken, frukten af hennes försakelser . . .

Åh, det var omöjligt att återvända utan pengarne! Stackars gosse, han höll händerna för ansigtet och brast i gråt, en sådan gråt som käns liksom det vore blodet afifrån vårt hjerta, hvilket framträngde ur våra ögon.

Det var den gamla sagan, upprepad om och om igen, så länge världen står, under oändliga omvexlingar bland höga och låga. Ynglingarnes frestelser, tanklösheter, fel, ånger och förtviflan och mödrarnes tårar och resignation.

Midt i denna tryckande ångest, denna dofva villrådighet och bedröfvelse trängde ljudet af skratt och af ruset skrofliga röster till Tönnes öra.

Det var den ståtliga gardes-korporalen, som lycats värfva ännu en rekryt för sitt regemente, och som nu i glädjen öfver denna tur, hvilken inbragte honom sjelf en viss summa, nu kom med sina half-rusiga offer för att på gästgifvargården låta dem vederbörligen »blöta» sina ordentliga underskrifter på kontrakten.

En blixst af hastig beslutsamhet lyste med ens öfver Tönnes barnsliga ansigte; han reste sig häftigt upp och skyndade fram för att ännu en gång förena sig med det muntra sällskapet.

Nära en mil derifrån, långt bort mellan de skog-bevuxna kullarne, som höja sig öfver och bredvid hvarandra, ligga Korpklefsbergen och Starbergen, der Tönne hade sitt hem.

Detta är en liten grå koja, omgifven af en stening potatisåker. Om sommaren då solen skiner klar och varm, då vinden susar mild genom björkarnes fina grenar skulle man finna det vara ett förtjusande ställe, men nu, denna dimmiga, mörka och kalla oktoberkväll, hur fattigt, ensligt och dystert syns det icke; det är mera än en fjerdedels mil till den närmaste grannen, och då snön ligger djup och den långa, mörka vinternatten sveper sitt isiga täcke der omkring, då är det icke roligt att bo i en dylik koja. Dess invånare se emellertid saken på annat sätt och hela deras hopp och önskan är just att få lefvä och bo der till döddagar.

Tönnes mor, madam Rolf, eller »mor Ulla», som hon vanligen kallas, är en lång och mager qvinna, som i sitt sätt och tal märkbart skiljer sig ifrån en vanlig böndgumma, ty hon här i många år som tjenarinna vistats bland så kalladt »bättre folk».

I detta ögonblick står hon midt på golfvet i sin lilla stuga, belyst af eldskenet ifrån spiseln. Uttrycket i hennes kantiga, bruna och färade ansigte är bistert och beslutsamt, och hvar och en som såg henne skulle hafva besinnat sig, innan han opponerade sig emot hennes mening, eller trotsade hennes kloka och lugna blick, hon är sysselsatt att spinna ull på en »lång-rock», och hennes ställning, med den upplyftade ullkardan, tagande med gravitetisk hållning ömsom ett steg fram, ömsom ett steg tillbaka, gaf henne en teatralisk värdighet, som nästan skulle syntts komisk om icke den bekymrade och oroliga blick, hon allt emellanåt kastar bort åt fönstret, förtar detta intryck.

Ehuru den aldeles ovanliga lyxen af en rullgardin i en dylik koja verkligen fanns, så har hon i kväll icke velat nedsläppa den, ty det är godt för den hemvändande sonen, att redan på afstånd kunna se eldskenet ifrån hemmets hård, då mörkret och dimman i skogen gör vägen villsam.

Den lilla bruna väggklockan i hörnet knäpper hårdt och skarpt och den svartnade visaren pekar redan på tio. Lille Petter, som har frossan, sover der borta i sängen med kätten bredvid sig; i askan på spiseln står grötpannan, för att hålla Tönnes qvällsvard varm, och på bordet är framsatt en brun lerskål med mjölk och en bit groft bröd, det senare såsom en synnerlig yttring af moderlig välvilja för den frånvarande, då man annars vanligen icke kan bestå sig både gröt, mjölk och bröd på samma gång.

Mör Ulla, som allt oftare tittat åt fönstret, låter armen sjunka och spinnrockshjulet stanna, oron inom henne tilltar för hvarje knäpp af klockan; hon makar eldkolen tillsammans och kastar ännu ett par torra qvistar derpå, mumlar någonting om »pojgars opålitlighet och konster» och lägger med detsamma en helt liten och härsken fläskbit öfvanpå brödet; men liksom hon blygts inför sig sjelf öfver detta slöseri och denna otillbörliga svaghet, framkallad af hennes tillfälliga orötar, hon hastigt bort den igen och går att lyssna vid dörren.

Det låter som steg utanför på berghällen, hon drar trärigeln ifrån dörren och går ut på förstubron.

Det var blott ett misstag, ingen kommer. Det är mörkt derute som i grafven, luften är tung och fuktig af hela dagens regn, hon kan icke se en aln framför sig och hör icke annat än vattendropparnes fall ifrån björkarnes nakna grenar. Denna djupa tystnad, denna lukt af vissnade löf, af jord och våt mossa, detta ogenomträngliga mörker, hvart himmel och jord försvinna, här hon ju ofta iakttagit, men i denna stund blir intrycket deraf pinsamt, hon känner en ångest, som kryper genom merg och ben och hon sträcker omedvetet ut de magra, seniga armarne liksom för att beskydda och hjälpa detta frånvarande barn, hvars lif och välfärd är det viktiga och egentliga af hennes egen tillvaro. Några minuter förgingo. Icke ett ljud når hennes

lyssnande öra och mumlande mellan tänderna någon besynnerlig förmodan om Tönnes dröjsmål, vänder hon suckande tillbaka till stugan igen.

Den sjuke gossen har imellertid vaknat derinne, och vid åsynen af hans lilla eldröda ansigte, hans feberglänsande ögon, som vildt stirra på skuggan i taket, af det stora spinnrockshjulet och hörande honom i yrseln ropar på henne, glömmet hon sin oro för det ena barnet, under det hon lugnar det andra.

Men Petter tycker att ullkorgen der böta i vrån är ett troll, som sitter kopkrupet och grinar listigt, att skuggan i taket växer, blir allt större och kommer öfver honom, och känner icke ens igen sin vän katten, hvilken han tycker ligga tung som en qvarnsten på hans bröst.

Ändtligen har det kalla vätnet, hvarmed modern baddar hans heta panna, bringat en smula lugn och klarhet derinom, och hårdt omfattande hennes stora, knotiga hand, som ännu för honom är det säkra och tröstefulla skyddet mot allt ondt i verlden, somnar lille Petter ändtligen in igen.

Nattens timmar förgå; elden har slocknat och sjelfva mor Ulla har fallit i slummer.

Den gamla klockan surrar och slår fem, med dylika urs skrälliga och liksom arga slag, och i det samma bultar någon på dörren utanför.

Yrvaken störta modern upp; nu, nu ändtligen kommer Tönne ifrån marknaden.

Men är det väl han? Hon lyssnar med återhållen andedrägt; det är ett så smygande, så underligt buller derute; det famlar på låset så matt och ovant, det liknar icke hennes raske bullersamme gosse?

Den stackars kvinnan bleknar, svettdropparne framträda på hennes panna och med svigtande steg går hon att öppna.

Jo, det är verkligen Tönne, men hon känner

sig likväl förfärad vid hans åsyn der hon nu står i den första, gråkalla morgongryningen.

— Kära hjertandes, hvad är det! Har någon olycka händt? . . . Har kalven dött på vägen, eller har de stulit pengarne ifrån dig? — utropade hon, med denna ofelbara instinkt att genast träffa det rätta, som fattigt folk äga då det är fråga om materiela förluster.

— Säg hvad det är åt dig, och hvarför du kommer hem först nu? — tillade hon befallande.

— Åh, ingenting . . . lugna er mor — sade Tönne med ett eget tankspridt och sorgset uttryck, under det hans ögon irrade omkring den lilla stugan, der hans barndom förflutit och som han aldrig tyckte sig hafva värderat och älskat så, som i detta ögonblick.

— Se här — fortfor han — har ni först tjugofem kronor för kalven, och så tre för smöret och äggen, och så är det litet till för lingonen, som Petter plöckat.

— Hå bevarare mig! — utropade mor Ulla med glad förvåning och betraktade penningarne som Tönne letat fram ur sin västficka och lagt på bordet framför henne. — Det var då en lyckosam handel! Och hvart öre har du hem med dig?

— Ja hvartenda öre — svarade Tönne entonigt och liksom talande för sig sjelf.

— Nå, då må du fälle vara stolt i hågen, och hungrig sen . . . sätt dig nu och ät, jag värmer snart upp gröten, som har kallnat — återtog hon, och makade fram till honom brödet, hvilket genom någon hemlig dragningskraft, åter fått fläskbiten bredvid sig.

— Nej tack mor, jag är icke hungrig — sade Tönne och stödde hufvudet i handen.

— Då kokar jag väl litet kaffe åt dig, för några bönor har jag.

— Det är icke värdt . . . det hinner jag icke

med . . . för det är så, att jag skall vara tillbaka i byn klockan åtta. —

Han steg upp, gick fram till »dragkistan», der familjs alla kläder förvarades, och började plocka fram sina egna få tillhörigheter, dem han samlade ihop på en utbredd halsduk.

Mor Ulla stod orörlig och betraktade honom skarpt ett par sekunder, derefter lade hon armarne om hans hals, tvingade honom att vända sig om och såg honom forskande i ögonen.

Åck dessa ögon, som alltid så klart och barnsligt besvarat hennes blick, nu voro de röda, matta och dunkla, och från hans torra, halföppna läppar kände hon den afskyvärda lukten af bränvin, detta det fattiga folkets gift, dess tröst och dess förbannelse.

— Tönne! sade hon strängt — säg mig sanningen; hvad är det åt dig, och hvarför ska du så brådt tillbaka till byn igen?

— Ja mor, ni skall nog få vetat . . . jag tänker resa till Stockholm . . . Det var på marknan en sådan der värfvare, ni vet, och . . . och . . .

— Det ska aldrig ske! — utropade mor Ulla, med en ton som hittills aldrig förfelat sin afgörande verkan.

— Det är redan skedt . . . det kan icke hjälpas . . . jag har skrivit under hans papper, och om jag icke klockan åtta är vid gästgifvaregården, så kan länsman hemta mig — sade Tönne med låg och oredig röst.

— Gud vare mig nådig! — mumlade modern bleknande, men hemtade sig genast och tillade — jag förstår nu alltsammans . . . du var oredig, du visste icke hvad du gjorde? —

— Nej mor, nej, det var för pengarne . . . jag hade förlorat dem och jag kunde icke komma hem till er utan ett öre; nu fick jag dem igen och mer

till . . . ni skall icke sörja mor . . . jag kommer igen . . . om sex år . . .

De sista orden som skulle vara en tröst, föreföllo honom sjelf så förfärliga i detta ögonblick, att han sjönk ned på bänken med händerna hårdt sammanknäppta, förkrossad af smärta.

— Och du förstod icke att *boten* var värre än *soten*? . . . Du har sålt dig för hela denna tid! . . . Nej, det sker icke! . . . Du är bara sjutton år, de kunna icke ta dig med våld . . . jag skall gå med dig . . . vi ska ge igen pengarne . . . kom! . . .

— Mor, det är ej värdt att försöka . . . han sa mig det . . . Och för öfrigt så ångrar jag mig icke. Farfar var ju soldat, och när jag får ut resten af värfningspengarne, så skickar jag dem hem till er, var säker derpå . . .

— Nej, säger jag! . . . Nej, jag vill det icke! — utropade modern utom sig, och utan att höra på hans tröstegrunder. —

— Låt mig gå; jag vet att det icke kan ändras, jag skulle blifva forslad dit som en tjuf . . .

Mor Ulla, som liknade en stackars fågel, hvilken i sin vanmakt söker att med förtviflan skydda sitt bo och sina ungar för kråkorna eller katten, hade redan rifvit upp ur dragkistlådan sin helgdagsklädning, men stannade nu orolig, knep ihop de tunna läpparne och betänkte sig en sekund.

— Jag går med dig i alla fall — sade hon.

— Mor! mor gå inte från mig! — ropade i detsamma lille Petter, som vaknat och satt sig upp i sängen.

— Nej, blif kvar . . . jag vill ej ta afsked af er der nere bland de andra. — återtog Tönne och gick fram till sin lille bror, som ännu till hälften i feberyrsel icke strax tycktes igenkänna honom.

— Petter du! se här har du lergöken som jag lofvade dig — sade Tönne — och en strut med kara-

meller också . . . farväl med dig . . . jag reser långt bort och när jag kommer hem så är du stora karlen och kan hjälpa mor lika bra som jag . . . Rösten stockades i Tönnes hals, han kunde icke fortsätta utan tog blott gossens små heta, darrande händer i sina.

— Tönne! Tönne jag vill gå med dig! — stammade Petter ifrigt.

Nu surrade det gamla vägguret och för första gången tyckte Tönne att dess timslag skorrade hårdt och obarmhertigt i hans öron, han klappade Petter på hufvudet, slet sig ifrån honom och sade kort och med ansträngning:

— Det är sent . . . jag får skynda mig . . . adjö mor! . . . Gud vare med er tills vi råkas! —

Mor Ulla hade, så snart hon fann att saken var oåterkallelig, icke sagt ett ord, icke gjort en rörelse mera, af sorg eller förtviflan, hon hade endast med fullkomlig själsnärvaro och omtanke stoppat in i Tönnes knyte allt hvad hon egde, som hon trodde kunde vara honom till någon nytta, och då han nu räckte henne handen till afsked skakade hon den helt enkelt och sade:

— Herren förbarme sig öfver dig! —

Men i dessa enda ord låg kanske all den moderliga ångest, den bönfällande smärta och resignation, som en annan mor skulle hafva uttryckt genom en mängd af förmaningar och kärleksfulla ord, genom tårar och svimningar.

Mor och son voro skilda åt; kanske för alltid, men ingendera hade vid afskedet sett en tår i den andres öga; först då dörren var stängd emellan dem, strök Tönne med tröjärmen öfver ansigtet, innan han lade käppen med knytet öfver axeln och sprang utför gångstigen genom skogen, och mor Ulla stapplade ett par tunga steg fram till träbänken, der hon satte sig ned, i det hon tryckte sitt hårda krokiga finger i ögonvrån.

I Kongl. maj:ts nådiga tjenstgöringsreglemente för dess armé», § 80, står visserligen att »all värfning bör ske utan tvång och list» och att, »varder någon anvärd, då han bevisligen är af starka drycker öfverlastad, gånge slik värfning åter», men om man vore allt för samvetsgrann i åtlydnaden häraf, så skulle det kanske falla sig svårt med den nödvändiga rekryteringen, och här var det dessutom ingenting annat än Tönnes eget hjerta och hans barnsliga kärlek och hederskänsla, som förledt honom att, som modern uttryckt sig, »göra boten värre än soten», det vill säga, reparera en olycka med en ännu större, och de »starka dryckerna» hade sedan endast användts såsom en behöflig uppmuntran och stadfästelse af beslutet.

Mor Ulla begrep detta allt för väl, men nu var i alla fall saken afgjord, hennes son var borta, hemfallen åt ett dunkelt öde, hvarom hon icke egde annat än förvirrade och hemska föreställningar, kastad i en afgrund af onaturligt tvång och förtryck, synd, dryckenskap och svordomar, ty det är så som kaserntlifvet i den stora, okända staden, föresväfvar en stackars mor på landet långt derifrån. Skulle han någonsin återkomma? Och, om han kom, var han väl densamme som nu?

Hvem vet om det var dessa tankar som marterade mor Ulla, der hon nu, rak och stel, sitter orörlig, med händerna sammanlagda i knäet?

De förnäma, bildade kvinnornas sorg yttrar sig vanligen på annat sätt, de kunna icke återhålla klagoropet på sina läppar, de gråta sina kammarduksnäsdukar fulla och smärtans höjd framkallar vanmakt, men är den väl därför bittrare? Vi veta det icke, ty mor Ulla och hennes likar tala icke om sina känslor.

Skall det vara omöjligt att längre följa den stäckars Tönne och kasta en blick in i en soldatkasern?

Jag fruktar att mången fin dam, eller åtminstone de som äro ängsliga att icke blifva ansedda såsom sådana, skola betrakta det så, och likväl äro ju ofta deras fäder och bröder, män och söner tvungna att der tillbringa en stor del af sin tid.

Ynglingar af landets bästa och ädlaste familjer få ju der i långa månader tjenstgöra tillsammans med, och på samma sätt, som dessa simpla soldater, hvilka vi vant oss att betrakta nästan endast såsom utklädda mekaniska dockor, lämpliga blott för parader, uppvisningar och fältmanövrer, men om hvilkas egentliga lif och enformiga, reglementerade tillvaro vi för öfrigt äro fullkomligt okunniga och likgiltiga.

Både för dem som ropa ve och förbannelse öfver kasernlifvet och för dem, som anse det såsom en »god skola» för den manliga ungdomen, skulle det imellertid vara lämpligt att på nära håll se och höra, uppfatta och bedöma både de möjliga och de kanske öfverdrifna farorna af detta, i alla händelser nödvändiga onda.

Nödvändigt därför, att då man tvingas att välja emellan tvänne hårda vilkor, man skattar sig lycklig att få uppfylla det minst betungande, ty det är alltid lättare att uppfostras till ett eget lands försvar, än att, likt finnarne för icke länge sedan, skickas långt bort i aflägsna länder, för att strida, lida, och kanske dö för främmande maktens roflystnad och gräl.

Det fins ingen face af menniskolifvet, som saknar allt intresse, och liksom de kinesiska diamantsökarne, hvilka med sina halmskor trampa fram och åter i flodernas sand och dy, för att uppsamla de små gömda ädelstenarne, så kan man kanske också under vandringen genom en soldatkasern finna ett och annat korn af verkligt guld.

Man behöfver imellertid icke gå så långt och

trampa så djupt i dyn, sökande efter afskyvärda sanningar, som den franska författaren Zola, hvilken skryter af att han gifver sina skildringar »l'Odeur du peuple», hvilket han också i sanning gör.

— På stället march! . . . Ett tu, ett tu, takt! . . . fan anamma! takt! . . . takt! säger jag . . . Skock tunnor tusan! . . . Himmelsbefängdt! . . . Halt! . . . Halt, edra drumlar! . . . Hvad stampar ni efter, när jag ropar halt.

Det är en mycket vacker och helt ung löjtnant, som med full hals och af alla krafter utbringar denna lysande värtalighet.

Klockan är sju på morgonen; lamplågorna i Svea Gardes exercishus i Stockholm flämta vid draget, då en fentio eller sextio rekryter trampa och stampa, vända och vrida sig på alla möjliga sätt, utom det rätta och reglementerade.

Det är icke heller så lätt för dessa stackars f. d. afsigkomna skomakare, skraddare, sjömän, bonddrängar, åkare och bedröfliga figurer af alla slag, att uppfatta och utföra exercisens alla finesser och behag, och den unge löjtnanten, hvilken sjelf helt nyss blifvit fulländad och godkänd i denna konst, och nu tjenstgör såsom instruktör, skjuter mössan på sned, tvinnar sina små blonda mustascher och ser nästan lika villrådig och hopplös ut, som hans lärjungar.

Der står nu dessa, sneda eller krokiga, vingliga eller styfva och förstockade, som om de voro skapade antingen af blånor eller af murbruk och tegel, med af förfäran och dumhet uppspärrade munnar, till utseendet listigt grinande eller med krampaktigt spända ansigtsmuskler, slöa och enfaldiga eller retsamma och trilsksna, med ett ord, allt annat än sådana de borde vara; och då lyckligtvis den tid är förbi, när kappen var lärmästare, så är det endast tålmod och talangen

att kunna »bruka mun», som slutligen segrar och gör af dessa löjliga och tafatta figurer blifver den vackra militäriska trupp, hvilken med rätta beundras såsom mönsterregemente.

Då man ser våra garden marschera genom gatorna i Stockholm, ser dem på Ladugårdsgärdet, ser dem på post, eller ute på permission, så göra de ett intryck af ordning och snygghet, af vacker militärisk hållning, af förstånd, hurtighet och ungdomsmod, som behagar och tillfredsställer och som, för en ytlig uppfattning åtminstone, ger begreppet om kasernlifvet såsom en särdeles god och lycklig uppfostran, för dem som icke vilja eller icke kunna tillegna sig någon annan.

Kanske är den också bättre än mången tror, men sorgliga sidor har den i alla fall.

Der borta midt under gaslågan i en liten afdelning af åtta eller tio man, står n:o 48, Tönne Rolf, och bredvid honom hans landsman och kamrat Janne i Hoby. Båda två hafva ifrån början utmärkt sig i förstånd och hyfsning och tillhöra också redan en skickligare och mera försigkommen klass af rekryterna, men Tönne har imellertid på de fyra månader som förgått förändrats, så att hans mor skulle hafva förskräckts deröfver, ty det runda, barnliga ansigtet är nu magert och blekt, groparne i kinderna försvunna, ögonen matta och blodsprängda, och den forna landliga och tvärsäkra hurtigheten bytt i en stel, ansträngd och ängslig hållning, som antyder en blandning af rädsla och trots, hvilken just är den mest olyckliga sinnesstämning för en soldat.

Hans långa, men klena och ännu icke fullt utbildade gestalt tycktes svigta under gevärets och packningens tyngd, svetten perlade på hans panna, armarne darrade under den svåra och ansträngande bajonettfaktningen och bröstet flämtade häftigt, då gevärskolfven äntligen stötte emot golvet och man fick hvila.

Janne var äldre, kortare, mera starkt bygd och

hade ett trögare temperament, han hade stått sig bättre vid det ovana lefnadsättet och sade nu småskrattande, i det han vände sig till Tönne:

— Det här, det kostar allt på, för en pojkspoling som du?

— Ja — svarade Tönne kort och likgiltigt, i det han torkade sig i pannan och stödde sig emot geväret.

Trumman hvirflade i detsamma.

— Gif akt! — kommenderade korporalen.

— Hvila gevär! . . . Färdigt gevär! . . . För fot gevär! . . . Hvila gevär! . . . Framåt marsch! . . . Ett tu, ett tu . . . Och så allt vidare.

Kommandoorden, ropen, svordomarne, stampandet och bullret af gevären fortforo, gaslågorna släcktes, dagsljuset, grått och mulet, inträngde småningom i det stora rummet och gjorde det ännu otrefligare, förmiddagens långa timmar skredo fram, och för alla dessa hungriga magar, trötta ben och dufna sinnen ljud ånyo trumman såsom den ljufvaste musik, då hon ändtligen signalerade middagens mat och hvila.

Rekryterna hade, med det gamla manskapet, marscherat in i matsalarne, der stora hinkar med rykande ärter väntade dem.

Ärterna voro mycket bättre än dem Mor Ulla brukade koka, det låg till och med en bit fläsk i hvars och ens tennskål, och det grofva brödet var oklanderligt, men likväl smakade det icke den stackars Tönne, som, tyst och slö, knappt tycktes märka det vilda sorlet, skrattet, skämtet, och de mustiga, ofta i all sin grofhet träffande anmärkningarne och replikerna som ljödo omkring honom.

Alla dessa unga människor behöfde ett naturligt utbrott för sin pratsamhet och sin skrattlystnad efter förmiddagens stumma och tvungna ansträngning, och man var icke så sträng eller noga med iakttagande af disciplinen och den reglementerade matordningen.

Tönne tycktes imellertid vara allt för stolt eller nedslagen för att begagna sig deraf; vecket i hans panna jemnades icke, och hans läppar logo icke en enda gång vid kamraternas förmenta qvickheter.

Han hade varit allt för mycket barn, då han rycktes ifrån hemmet, och detta fattiga hem, dess skogar och berg, dess luft och frihet kunde han icke glömma. Tvånget, vantrefnaden och äcklet vid hans omgifning syntes honom outhärdliga.

Att *kommenderas* till mat, till sängs, till uppstigning, till hvila, till afläggandet och påklädandet af hvarje klädesplagg, med ett ord till *allt*, att icke ega en minuts ensamhet eller lugn, att ständigt vara bevakad som en fånge, allt detta, — hvilket största delen af hans kamrater, då de kanske icke ens haft något egentligt hem, uthärdade med tanklöst lugn, eller med rusets hjälp och uppmuntran och endast sökte så mycket som möjligt att ostraffadt kunna eludera — det stälde sig upp omkring Tönne som en jernbur, mellan hvars galler han väl kunde *se* lifvet, men icke deltaga deri eller *ega* det såsom sin tillhörighet.

Denna hemlängtan, denna dofva, förtärande ledsnad är mycket vanlig ibland rekryter af den jordbrukande befolkningen, och man skulle kanske göra klokt, att i regeln undvika landsbygdens barn vid värfvade eller garnisonsregementen.

— Gif akt! Uppställning! . . . — ljud det igen, och med buller, bråk och stampande stälde man upp sig och marscherade ut, för att en halftimma derefter åter börja den enformiga exercisen.

Hvilken förmåga ega icke människorna att, både med och utan skäl, förbittra och förlänga tiden för hvarandra! och denna talang har i karsernen hunnit sin höjd, men lyckligtvis reflektera hvarken de lidande eller verkande mycket deröfver.

Ändtligen är klockan åtta på aftonen. Man slår tapto, håller korum, marscherar in i sitt logement, och

det var nu som Tönnes kanske största plåga och obehag började, ty det är under ledigheterna, då han är öfverlemnad ensamt åt kamraterna, som rekryterna erhålla den olyckliga undervisning, de dåliga exempel och genomgår den »skola», som egentligen är kasernlifvets mörka sida.

I soldaternas sofrum finnas hvarken bord eller stolar, och sängarne, ställda i två rader, den ena öfver den andra, är den enda möbleringen af det stora rummet, der gevärsställningarne vid dörren och några dåliga fotografier af vänner och anhöriga till en eller annan, öfver hvars säng de voro upphängda på väggen, få anses såsom prydnader.

Tönne kränglade sig upp till sitt sängställe, och sittande på kanten i framlutad ställning, inklämd under taket, irrade hans blickar öfver scenen nedanför, upplyst af de skarpa, flämtande gaslågorna.

I den fuktiga sågspånen, som var strödd på golvet, dansade två gardister efter musiken af en dragharmonika, hvars falska och osäkra toner blandade sig med skrattsalfvor och prat af dem, som antingen sutto på sina skrin, hvilka de framdragit, eller i sina sängar liksom Tönne.

Somliga voro sysselsatta att skura sina gevär och andra att borsta sina kläder till morgondagen; längst ned vid dörren stod en bemödande sig att öfvertyga kompaniets skomakare om nödvändigheten att få sina stöfler halfsulade efter som han skulle på vakt, och han höll dessa med outtröttlig ifver alltjemt upp i ljusskenet midt för näsan på skomakaren; båda två voro i halfrusets stilla melankoli så försjunkna i betraktelser öfver de genomvåta plaggens obetydliga brister, att de icke märkte de dansande och lågo därför helt hastigt omkullsparkade på golvet med stöflarna bredvid sig.

Bullret häraf tystades imellertid genast, då fanjunkaren med bister min tittade i dörren, och ett ögon-

blick derefter uppstämdes med tillgjord pathos Edgards aria ur Lucie:

»Hulda engel som försvunnit» . . . etc.

Det var en blek och glåmig karl som sjöng med en något hes, men ännu vacker röst, som hvarken saknade uttryck eller metod.

Han hade draperat sig med den grofva sängfilten, lyfte ögon och händer emot taket och spelade nu den förtviflade, döende älskarens rol, på ett sätt, som tydligen visade att han fordom varit en lycklig och applåderad landsortsaktör och sångare.

Häpen och undrande lyssnade Tönne med vidt utspärrade ögon, då en äldre kamrat, som satt bredvid, stötte honom i sidan och sade helt högt:

— Ättinio är en kanibel att vara fin! . . . Han sjunger som en klockare, tycker du icke det? . . . Han har också varit en regal komediant förr i verlden . . . men du får allt se det som är knepigare ändå, när du blir utmönstrad och någon gång kommanderad på kompars . . .

— På kompars! . . . Hvad är det?

Svaret glömdes af ett skallande skratt, ty nu hade en annan uppträdt i den komiska genren.

Med en avigvänd kappa öfver ryggen och en psalmbok i handen härmade han och karikerade regementets pastor med en verkligt förvånande talang, under det att två andra gardister högtidligt på ett sammanviket lakan framburo en nyfödd hundvalp, som skulle döpas i en fältflaska.

Det råa och vidriga gycklet, som kanhända i sjelfva verket vittnade mera om rus och lättsinne än om verklig gudlöshet, väckte imellertid Tönnes fasa och förfäran. Han stirrade på den förmente presten, hvars egentligen vackra och regelbundna drag nu i dess fräcka och cyniska uttryck syntes honom demoniska, och vid ljudet af de heliga orden, travesterade,

förlöjligade och åtföljda af åhörarnes skratt, infall och handklappningar, tyckte den stackars fromme bondgossen, hvars känslor ännu voro oförderfvade och icke tillräckligt härdade, sig vara inspärrad i ett dårhus eller en afgrund.

Han tänkte först på tjenstgöringsreglementets allra första bud, att »en soldat skall framför allt annat hafva en sann och oskrymdad gudsfruktan», och sedan på sin mor der hemma i backstugan; han tyckte sig midt under detta vilda sorl höra hennes röst, då hon vid spinrockens surr och lilla Petters jemna andetag halfhögt sjöng sin aftonpsalm vid denna tiden.

Fjerran ifrån, genom skog och mark, genom natt och mörker, tycktes dessa välbekanta ord och toner nå hans öron, öfverröstande skrålet omkring honom och upprörd i sin själs innersta, med båda händerna skylande sitt ansigte för hvad som omgaf honom, sjönk han baklänges ned i sin säng, snyftande i häftig smärta och öfvervöldigande hemlängtan.

Några minuter derefter släcktes gasen; de som ännu icke voro i säng träfvade sig dit och Tönne kände en slags tillfredsställelse öfver att mörkret gjorde slut på och bredde sin försonande och döljande slöja öfver alltsamman.

Om han nu kunnat se de innersta tankarne och känslorna hos hvar och en af dessa skrattande, skrällande och råa soldater skulle han till sin förvåning kanhända hafva funnit, att nästan alla, mer eller mindre delade hans egen uppfattning af och afsky för hvad som nyss passerat, att kanske ingen enda, icke ens *den*, som sjelf tillstått detsamma, verkligen funnit sig road eller uppriktigt skrattat deråt. Allesammans hade endast spelat för hvarandra en af dessa olyckliga och vidriga komedier, hvilka kamratskapet ofta, och kasernlifvet ständigt framkallar till leda och förderf.

Komedier, der hvar och en söker visa sig så dålig som möjligt och *tror* den andre om en oupphinne-

lig bravour i detta fall, ty att stoltsera med lasten, göra sig en heder af djerfhet och okynne och pådikta sig sjelf och andra fel, som kanske aldrig blifva begångna, är oftast just jargonen i detta lif, det missuppfattade beviset på manlighet och mod och orsaken till den beklagansvärda smitta, som alltid utbreder sig bland onaturligt sammanhopade menniskor, hvilka icke i hvarje ögonblick bevakas af någon högre, ordnande myndighet.

Snart hade sömnen slutit nästan alla i sin moderliga famn. Endast n:o 54 Larm, en degraderad korporal, förr med tre silfverränder på ärmen, en försupen och ohjelpig varelse, som nyss varit den mest råa och cyniska i sitt skämt, var ännu vaken och utstötte en häftig ed, då han i halfslummer kände att någon vidrörde honom.

— Åh hå! Mirza, din gamla ragata, är det du! . . . Och ungen har du med dig! . . . Vet du då icke skäms! — tillade han strax derpå i den mest milda ton hans rossliga strupe kunde frambringa, då en stor, lurfvig tik, modern till valpen, hvilken nyss spelat en så framstående rol, hoppade upp i sängen der hon först nedlade sin son, som hon burit i nackskinet, och sedan sträckte ut sig sjelf helt makligt.

Den annars så känslolöse fyllbulden makade åt sig och intog en högst obehväm ställning af fruktan att skada den lilla valpen och somnade äntligen i det han smekte Mirzas stora hufvud.

Klockan är fem på morgonen. Trumslagaren vandrar i mörkret omkring kaserngården och slår revej. Sömniga och ruskiga ställa soldaterna upp sig och marschera ut för att börja en ny dag.

Korporalerna svära, fanjunkaren svär, löjtnanten svär och kaptenen svär allra värst. Det är en kro-

nisk sjukdom, som man troligen icke ens tänker på att bota, eller också är det den gemensamma och öfverenskomna förfriskning, som alla bestå sig, ett slags andligt *snus*, som man icke måtte kunna undvara.

Näväl, detta är då egentligen en smaksak, och den välsignade, välgörande tiden, som mildrat och borttagit så mycken grofhet, våld och orättvisa, skall väl slutligen uttala sin definitiva förkastelsedom öfver denna afskyvärda och obegripliga smak.

— Gif akt gossar, och hör på hvad jag säger! — sade fanjunkaren ett par timmar derefter under en raststund. — Om kompaniet icke innan morgondagens slut har betalt hundskatten för Mirza och Kurre, så få de marschera med polisen, det har kapten befalt, och det blir säkert som sex, för nu är det, förb— mig, tredje gången ni hör'et

— Det är betalt för Kurre! — skreks i korus af ett tiotal röster.

— Då får Mirza stryka och slå chamod . . . för här ä' hundar nog ändå. —

— Nej! nej, Mirza har valpar . . . Hör nu gossar! Ska vi skramla för Mirza . . . hvad säger ni? — sade Larm och höll fram sin lägermössa med en på en gång myndig och bevekande min.

— Det blir ändå icke för bättre pris, och det vore en skam för kompaniet, om vi icke kunde bestå oss åtminstone två hundar, då de hafva fyra på Lif.*

— Ja, se de ä herrar de — inföll en af soldaterna och trefvade med bekymrad min i sin tomma västficka.

I detsamma kröp Mirza, som hörde sitt namn uttalas, sjelf fram från en af sängarne och stälde sig, hviiftande med svansen midt på golfvet.

Detta gjorde slag i saken, och då den lilla tjoeka

* Lifkompaniet.

valpen följde sin mor och kraflade sig upp på soldaternas grofva stöflar, gjorde Mirza med sin son bredvid sig samma afgörande verkan i kasernen, som fordom kejsarinnan Maria Theresia med *sin* inför ungrarnes ständerförsamling, det vill säga, hon rörde allas hjertan.

Hvar och en vände fickorna och fodret i sin kollett ut och in, och bland brödbitar, tobaksbussar, snusdosor och gamla uniformsknappar, framletades ändtligen, med möda och nöd, så många kopparslantar, att det räckte till den fordrade skatten.

Det var ingen liten uppoffring de gjorde. Dessa fattiga ören representerade den enda lilla njutning de kunde bestå sig — en extra sup, litet tobak, ett franskt bröd eller kanske till och med en pankaka.

Hvem skulle nu utses att förvalta och utbetala detta dyrbara sammanskott? det blef nu frågan. Öfverläggningen härom räckte likväl icke så länge som man skulle tro och, besynnerligt nog, blef just n:o 54, Larm, Mirzas första målsman, som af befälet ansågs minst pålitlig, anförtrodd dessa »allmänna medel», för hvilka man köpt sig glädjen att ega en gemensam vän och skydning inom kompaniet, en varelse som hvarken kunde suppa sig full, ljuga eller svära, som ständigt förblef naturlig, mild och trofast emot alla sina vänner, sådan Gud ursprungligen skapat henne, hvarken förderfvande sig sjelf eller andra.

Den tysta moral som *djuret* predikade för dessa ofta *djuriska* menniskor, kändes kanske inom deras oklara förnimmelser, tillhörde deras omedvetna intryck, och Mirza var därför inom kasernen en, så att säga, estetisk lyxartikel.

N:o 54, Larm, som egentligen aldrig var riktigt nykter, egde likväl den afundade talangen, att kunna »bära sitt rus» på ett någorlunda passande sätt, och man hade därför öfverseende med den intensiva och

konstanta lukt af alkohol, som ständigt strömmade den visiterande dagofficer'n till mötes.

— Det var då konstigt, att ni bryr er så mycket om ett fattigt hundkreatur . . . — sade Tönne helt förvånad, då alla täflade att klappa den liksom nyförvärfvade Mirza och att leka med hundvalpen.

— Ja, inte vet jag hur det kommer till . . . men man skall väl något ha, när en inte har hvarken far eller mor, eller hustru eller barn . . . ingen som frågar efter en . . . — svarade den närmaste kamraten, som satt nedanför på sitt skrin, sysselsatt att på ett ganska sinnrikt sätt med tändstickor fastsätta de lossnade knapparne i sin vapenrock.

— Skraddaren har fått två dagars köks-handräckning — tillade han sorgligt mumlande — och nu så är han så argsint, så det var aldrig värdt att be honom om någon hjälp . . . Men hur är det med dig fyrtiåtta, du ser så bleknosig ut? — fortför han, titande upp till Tönne, som satt ofvanför.

— Åh, jag känner mig som om jag vore mörbultad öfver hela kroppen . . . jag kan knappt sträcka ut en arm . . .

— Ja, det är vanligt det, att börja med . . . de säga att det ska göra godt . . . men du är dum som icke tar dig en sup, för det är det enda som friskar upp en . . .

— Nej, jag super icke . . . jag tycker icke om 'et — svarade Tönne och lade sig ned på sin säng.

— Det går väl för sig ändå, när du har varit här litet längre . . . annars skulle en aldrig stå ut. — återtog kamraten på skrinet; men Tönne var redan färdig att slumra in och hörde icke hans spådom.

Knappt hade han imellertid tillslutit ögonen förr än en kraftig spark i sängbotten under honom kom honom att hoppa högt upp af smärta.

— Låt bli det der! — ropade han förargad och vände sig om.

Kamraten der nere, som kanske hvarken var trött eller »mörbultad», roade sig imellertid med att fortfara, och uppretad af smärtan och dennes kitslighet, kastade sig Tönne slutligen öfver honom, och en häftig strid började.

Bullret här af tillkallade dagkorporalen, och då den nu alldeles ursinnige rekryten icke kunde lugnas, inkom äfven fanjunkaren.

— Du är en skojare, och full är du också — sade denne, då Tönne ändtligen blifvit öfvermannad.

— Sätt in honom så länge! . . . du kommer på ordena i morgon för slagsmål och sturskhet emot förman — tillade han diktatoriskt, då Tönne ville försvara sig och omtala förhållandet.

— Så dum du är, din bondtupp, som tror att du kan stå och hålla språk så der — sade skrattande en af det äldre manskapet, hvilken förde in honom i arresten.

— Men det är osanning! . . . jag är icke full och det var sextiåtta som började . . . jag hade aldrig gjort honom något ondt — skrek Tönne, som, ehuru blå och blodig, ännu var utom sig af harm och vrede.

— Nå, hvad tror du det betyder! — inföll en annan med mindre hänfull ton — vet du ännu inte, att här gäller det först och främst att lära sig *tiga* och fördraga orättvisor . . . det är min själ, en viktigare och svårare konst, än att lära sig handtera geväret . . .

I rösten och uttrycket hvarmed detta sades låg någonting, som var olikt det brutala eller obildade språk, som Tönne hittills hört, han kände sig träffad deraf och såg med någon undran på den som sist talat.

Denne var en lång, vacker karl, hvars fina och ädla drag motsvarade röstens välljud, men i den gulbleka färgen på de insjunkna kinderna, i ögonens glanslösa och rödsprängda glober och näsans misstänkta skiftningar, låg den sorgliga förklaringen öfver att en ung

man, tydligen af börd och bildning, kunde befinna sig här såsom simpel nummerkarl.

— Se så, in med dig nu! och lufta vreden af dig, och glöm icke att du tiger som en fisk när du kommer upp i ordena, för det duger icke att vara uppkäftig här — sade fanjunkaren, gaf Tönne en puff i ryggen och stängde dörren efter honom.

Det var nästan alldeles mörkt der inne i arresten, han famlade omkring sig, stötte emot sängstolpen och bedöfvad ännu mer af den häftiga sinnesrörelsen, än af slagen han fått, föll han tungt och handlöst ned på golvet.

Vredens rus är fruktansvärdare än något annat, derpå finna vi i de dagliga brottmålshistorierna talrika exempel, och detta rus är nästan alltid uppkommet genom en verklig eller inbillad orättvisa.

Den oerfarne bondgossen, uppfödd i sin fredliga landsbygd, hade aldrig förr råkat i delo med någon människa; han ansågs af alla och trodde sig sjelf vara from som ett lam och nu . . . nu tyckte han i detta ögonblick att han skulle velat mörda den retsamma och elaka kamraten, fanjunkaren och hela denna afskyvärda samling af finande, skrålande, dumma eller känslolösa varelser, hvaraf icke en enda velat försvara honom och säga sanningen, som de likväl fullkomligt väl visste.

Det sjuttonåriga blodet i hans ådror brände som eld, och röda moln tågade förbi hans slutna ögon, han bet tänderna tillsammans och slog de knutna händerna mot golvet under ytterligheten af den vilda förbittring han erfor.

Om Tönne haft några historiska studier, om han vetat hur världen fordom såg ut, hur våldet, råheten och den grymmaste, mest upprörande orättvisa, fordom med blytyngd tryckte den svagare till jorden, hur lag och rätt voro tomma ord utan betydelse, hur domare och militäriska förmän ofta med vett och vilja

voro barbarer, och ingen erkänd princip, ingen allmängiltig känsla af rättvisa fanns, hvartill man kunde vädja, om han vetat detta, så skulle han utan tvifvel funnit sig tröstad och uppfattat sitt tillfälliga missöde som en småsak, just icke mycket värd att harrnas öfver; han skulle hafva lyckönskat sig att lefva i en tid, då den medvetna orättvisan eller våldet i sjelfva verket icke längre får insteg annorstädes, än möjligen någon gång ibland retsamma och dåliga, inkasernerade ynglingar, hvilkas onaturliga sammanfösning alstrar dumma och vidriga seder och upptåg.

Då man är ung vexla intrycken hastigt, och ett par timmar derefter hade Tönnes vrede sjunkit bort som svallvågen sjunker och lemnat rum för en nedslagenhet så djup och tung, att han icke egde mer än en redig tanke, en outsäglich känsla af barnslig öfvergifvenhet och längtan efter hemmet.

Man hade nu tändt gasen utanför, och den lyste in genom rutan öfver dörren. Han hörde trumhvirfveln, som signalerade manskapets uppställning till mat, hörde deras taktmessiga trampande i korridoren, och strax derefter öppnades hans dörr; man kom med hans madrass och hans grötportion, och Tönne blef angenämt öfverraskad, att i soldaten som inbar detta, igenkänna densamme hvilken väl egentligen icke mera än de andra tycktes hafva visat honom något deltagande, men till hvilken han likväl kände sig dragen på ett oförklarligt sätt.

Det var n:o 64 Hiller, »Baron Hillerskjöld», som han sjelf stundom med ett cyniskt skratt eller en tillgjord höghet brukade kalla sig, då han var halfrusig, ty han var verkligen af en gammal friherrelig slägt.

— Hvad roar du dig med här, din olycksfägel? — sade han och kastade madrassen ifrån sig.

Orden tycktes nästan vara jäckande, men tonen

deri var så vänlig, att Tönne svarade helt rörd och på sitt enkla, landtliga sätt:

— Tack ska herrn ha för han frågar . . . jag har icke mycket nöjsamt här . . .

— Kalla mig icke herre — inföll Hiller, som var alldeles nykter och därför mycket melankolisk — Har du tröstat dig nu? — tillade han och satte sig ned på madrassen bredvid fången, hvilken såsom endast »insatt i förvar», men icke ännu dömd, var oförhindrad att njuta af hans sällskap.

— Trösta mig — svarade Tönne bedröfvad — nej, jag tröstar mig aldrig öfver det här hundlifvet . . . jag kan icke lefva här.

— Du får väl så tusan lof i alla fall! . . . På hur lång tid har du tagit?

— På sex år. — Det var nästan med en snyftning, som den stackars gossen uttalade dessa förkrossande ord, hvilka för honom innebar en hel evighet.

— Det är långt — återtog Hiller — men du kryar nog upp dig . . . dina kamrater ifrån hemorten trifvas ju bra.

— Ja, se de hade intet hem . . . och ingen mor heller . . .

— Du sörjer väl icke efter mor din, som ett dibarn heller?

Tönne teg och Hiller, som betraktat honom ett par sekunder med uppmärksamhet, men utan hån eller jäckeri, stirrade nu upp emot taket med ett tankspridt och främmande uttryck.

— Skynda dig nu och ät din gröt som kongl. majst och kronan består dig . . . eller hvad sitter du och funderar på? — återtog han efter ett par minuter.

— Jag tänker på, att det är underligt att Hiller har kommit hit, så här som en simpel karl.

— Ja, nog är det så . . . jag borde väl hellre vara major, eller till och med öfverste och chef för

regementet, om det vore någon rättvisa . . . — svarade Hiller skrattande.

— Det är sant, det är just *orättvisan* här, som en aldrig kan lefva med! — utropade Tönne häftigt.

— Åh, det är icke så farligt med den ändå . . . det kommer du nog under fund med till slut och att det just är *rättvisan* som för somliga personer är det allra förargligaste och som gör att jag nu sitter här. . . . Om jag lefvat för ett par hundra år sedan, så hade jag nog varit fältmarskalk eller riksråd eller något annat vackert; för då skulle det aldrig kunnat hända att man så här förbisett min rang, men nu för tiden så har icke en glad och lat själ som jag mycken utsigt för sig i gamla Sverige, der man gör bondgubbarnes, handverkarnes och gästgifvarnes söner till biskopar, statsråd och krigsministrar och låter en ättling af den gamla ärorika släkten Hillerskjöld som gardist stå på vakt utanför de der herrarnes portar . . . Det är detta som man kallar *rättvisa* och *jemlikhet*, ser du; hvarom man så mycket i andra länder *skröker* och *pratar*, men som vi i Sverige helt tyst och naturligt *ega* och *tillämpa*. Förstår du det, min gosse? — tillade, småleende på ett helt eget sätt, den stäckars afsigkomne baronen.

I hans ord låg en så bitter satir emot honom sjelf, att hans förmenta klagan och klander blef ett öppet erkännande af förhållandenas riktighet, och ehuru Tönne icke kunde uttrycka sina tankar härom, var han alltför klok och förständig att icke uppfatta den verkliga meningen.

— Jaha, så hänger det ihop — återtog Hiller.

— Det är därför också som odågorna, muntergökarne och de politiska pratmakarne icke riktigt kunna komma i farten hos oss, som i andra länder, der arbetarne och de fattige, förledda af skojarne och oduglingarne, just äro i tagena att vända opp och ned på allting och förderfva sig sjelfva . . . här äro de klo-

kare, här lita de på den ledande principen och veta, att om de sjelfva icke hinna upp i det främsta ledet, så kunna deras söner komma dit och att medlet der-till är någonting helt annat, mera säkert och pålitligt, än socialism, nihilism och allt det der, hvarom du kanske hört talas.

— Hm, men det är i alla fall ledsamt, att hela sitt lif få stanna i sista ledet — invände Tönne med förlätlig klagan — och jag kan icke begripa hur ni Sextifyra kan nöja er dermed.

— Tror du att jag är nöjd då? . . . Nej, om alla rumlare hade så mycket mod som jag, då skulle vi ställa till en rolighet, som hördes ifrån världens ena ända till den andra, men som det nu är, så . . . så har jag festat och muntrats och lefvat ända tills jag kom hit och nu . . . nu super jag aktiebolagets »tio-dubbelt renade» för att kunna stanna . . .

— Men ni har ändå förr haft bra roligt? . . .

— Ja, lita på det . . . Det är icke mer än två år sedan, som jag aldrig drack annat än de finaste viner, champagn som kostade tio kronor buteljen; som jag dansade med de rikaste och högmodigaste fröknar och spelade bort tusentals kronor på en enda qväll ibland . . . och gick i borgen för mina vänner och lånade dem och gjorde allt hvad de ville . . . det var ett lif! . . . Der Hillerskjöld icke var med, der blef ingen ruter i festligheten . . .

— Men edra föräldrar då, hvad tyckte de om att ni var så der vild?

— Jag hade inga föräldrar, och när jag blef myndig så ägde jag sjuhundratusen kronor . . .

— Och allt det är slut?

— Alltsammans är slut . . . — svarade Hiller med ett gapskratt och steg upp.

— Och tobakskillingen är ckså borta, den nar-rade femtifyra af mig i dag till hundskatten . . . Har

du icke sex öre att låna mig till en sup på qvällqvisten?

Tönne kände sig helt förlägen vid den hastiga öfvergången från det glänsande minnet af champagnen och de sjuhundra tusen kronorna till supen, som kostade sex öre. Han letade beredvilligt i sina fickor och hittade verkligen några slantar, som Hiller mottog.

— Tack hedersknyffel! Du ska ha en vän i mig . . . så för sjutton, nu ställa de upp till korum! . . . tag hit grötskålen . . . God natt med dig!

— Nej, gå icke ännu! . . . jag känner mig så sorgmodig, så jag tycker jag ville dö . . . — sade Tönne, som för första gången sedan han blef rekryt tyckte sig hafva funnit en vänlig och deltagande varelse.

— Nå, om du är så olifvad för alltihop, så ge dig af — svarade Hiller vårdslöst.

— Ge mig af! Hvad menar Sextifyra? — sade Tönne bestört och med en hastig glans i sina matta ögon.

— Schappa i väg . . . ta på paraden . . . rymma förstås . . .

I detsamma hördes utanför de första trumhvirflarne af »tapt», och strax derefter följde korum.

Den der ruskiga marknadsdagen i byn hade icke endast på Tönne Rolf och hans mor varit en sorglig och betydelsefull dag, ty äfven för den stackars Lisa, i backstugan på Bjerkeröys fällor, kom underrättelsen om Tönnes försvinnande som ett åkslag.

Om qvällen, då fadren med vacklande steg kom hem och med något oredigt målföre helsade henne ifrån Tönne, i det han lemnade henne tillbaka sina penningar, väl inlindade i hoplackadt papper och den nya psalmboken, såsom ett minne och en »vängåfvad» ifrån honom, kunde hon icke tro, att Jokim rätt

uppfattat saken, och hoppades att det var hans egna fantasier under hemvägen, hvilka han meddelade, men då hon öppnade psalmboken och en afskuren lock af Tönnes bruna hår föll derur, bleknade hon, hemtade djupt efter andan, steg upp och gick ut ur stugan utan att säga ett ord.

Bondfolket är trögt och långsamt både i tankar, ord och handling, det är icke lätt att komma underfund med deras känslor, och i fall dessa verkligen äro djupa och fullt medvetna, så dölja de dem åtminstone med en sjelfbeherskning, som icke är utan nödvändighet.

Lisa vallade dagen derpå sina kor som vanligt, men hon sjöng icke som hon brukade göra; stickstrumpan; på hvilken hon vanligen arbetade så flitigt, höll hon bakfram och tappade slutligen två af de dyrbara och omistliga stickorna.

Alltjemt voro hennes blickar rigtade bort åt Starbergen, men dagen led, skymningen föll öfver nejden och den väntade kom icke.

»Kanhända är det likväl sanning», tänkte hon; »kanhända är han borta.»

Hon skulle icke kunnat utsäga dessa grymma ord, hon tänkte dem endast till halfs, ty ännu hoppades hon att fadern misstagit sig, och hon ämnade göra sig något ärende till mor Ulla, för att få veta hvart Tönne tagit vägen, ty att han nu verkligen icke fanns på hemtrakten, det kunde hon förstå, då två hela dagar förgått, utan att han som vanligt uppsökt henne.

Den tredje dagens afton stod hon utanför mor Ullas stuga hållande i handen ett par ullkardor inknutna i en rutig bomullshalsduk.

Hennes hjerta slog så hårdt, hon hade så svårt att andas och måste dröja ett par sekunder innan hon öppnade den låga dörren; det blåste också en sådan kall motvind och berget var brant, som hon hade gått uppför.

Ändtligen öppnade hon och steg in. — Det var mörkt derinne, ingen eld på spiseln, och intet ljud hördes. Lisa trodde nästan stugan var tom, tills mor Ullas sträfva, välbekanta röst hördes ifrån vrån vid sängen, och hon sjelf i detsamma steg fram på golvet i halfskymningen.

— Guds fred härinne! — sade Lisa, till svar på gummans fråga hvem det var.

— Jaså, är det du Lisa . . . sitt ned der på bänken . . . Hur lefver världen med er, der borta i Bjerkerydsfallorna?

— Åjo men, tackar som frågar . . . det raskar sig fram . . . Jag skulle springa öfver till er med de här kardorna som jag haft och tacka så mycket för lånet . . . och fråga hur det är med Petter, som lär vara sjuk . . .

— Ja, han är skraltig, stackare . . . det är nog ältan han har, men den ska väl ge sig nu, för han har fått ett tjärkors på bröstet och nio rågkorn om halsen i en röd påse.

— Har Bengt i Wystens trädgård varit här?

— Nej, men jag var hos honom och fick boten . . . påsen ska hänga på pojken i tre gånger nio dygn, och sen så ska man gräfvä ned den der en jordfast sten har legat, men det ska vara österut och så långt bort som en halftimmes väg ifrån den sjukas hem. —

— Hä då! Den der Bengt är allt bra klok ändå, fast de säga att han är fänig . . . och jag har då aldrig rätt kunnat lida honom, för det är bara han, som sätter i far alla dumheter, med att söka efter grufvor och skatter och allt sådant der otyg.

— Ja, inte för jag tror så säkert på honom heller, men se när nu pojken är sjuk så . . . Och jag vet att han botade Stina i Skäppeberg och Larsmoras flicka i våras — återtog mor Ulla, liksom ursäktande en vidskepelse, som ännu fins och lefver i skogsbygden långt mera än man tror.

— Och så kan det väl göra något godt — inföll Lisa med förströdd min och likgiltig röst, under det att alla hennes tankar voro fästade på Tönne, som hon ännu icke kommit sig för att nämna, ehuru han var den egentliga anledningen till hennes besök.

Samma små komedier och krokvägar, som man begagnar i den fina och bildade världen, brukas äfven i backstugorna då man vill utfundera en sak, utan att synas intressera sig därför, eller vinna någon liten fördel utan att direkt begära den, dessa komedier variera naturligtvis och rätta sig efter scenen och aktörerna, men äro vanligen lika onödiga och lika genomskinliga öfverallt.

Mor Ulla begrep genast hvad som lockat den lilla vallflickan till hennes stuga, och helt tvärt sade hon därför:

— Du har väl hört att Tönne gett sig i väg till Stockholm? . . .

— Nej . . . jo . . . far nämde något när han kom ifrån marknan, men jag kunde aldrig tro att det var sant — stammade Lisa, som hade svårt att icke brista ut i gråt vid den definitiva bekräftelsen på sina farhågor.

— Jo, Gudnå's så visst . . . det föll på honom så hastigt som ett nysande, och så gick han sta och tog värfning till gardist.

Den barska och modiga qvinnan, som tyst och utan tårar eller klagan burit sin sorg inom sig, kunde icke nu, då hon hade Lisas bleka och deltagande ansigte framför sig, besegra frestelsen att för en gång lätta sitt betryckta hjerta och gifva ord åt sin bedröfvelse; med dof och bruten stämma, under täta harskningar och häftiga manövrer med förklädeshörnet, berättade hon därför den olyckliga anledningen till och det brådstörtade utförandet af detta beslut, som i sjelfva verket stälde sonens ömhet och mod i en så glänsande dager inför hennes modershjerta.

— Stackars barn, han förstod icke bättre! . . . det var för han icke ville komma hem utan pengarne, felet var mitt, och jag har blifvit straffad . . . det var icke klokt att skicka en sådan pojkvasker — sade hon slutligen och steg upp för att kunna dölja sin rörelse.

Lisa hade lutat hufvudet i händerna; det var alldeles förbi med hennes sjelfbeherskning, hon snyftade tyst, utan all vidare pretention på att bevara sitt hjertas hemlighet.

— Sex år! . . . sex år! . . . — mumlade hon, helt och hållet bedöfvad af denna, vid hennes ålder oändliga tidrymd.

— Ja, det är långa år, och jag får väl aldrig mera se honom; om han också sjelf med lifvet går igenom detta, så är han väl förderfvad till kropp och själ . . .

— Men kan han icke köpa sig fri . . . kan han icke fly och komma derifrån? — hviskade Lisa i villrådig ångest.

— Nej, jag har varit hos prosten och kommissarien och frågat om den saken, men det är kaf omöjligt . . . det är icke annat än att lida sitt öde; och kommissarien tyckte, att det var ingenting att sörja för . . . han skrattade bara och sade att ingen nöd går åt Tönne och att om man icke kunde trolia bort honom, så fick han allt bli der han var . . .

— Men det är som om han skulle hafva fallit i en brunn, och ingen vet hur han har det — suckade Lisa helt sakta.

— Nej, men han lofvade att skrifva till mig, och om jag får något bref, så skickar jag bud på dig, Lisa, för jag är icke så riktigt slängder med att läsa skrifvet.

— Stor tack och heder ska ni ha! Gud signe er för det, mor Ulla! — sade Lisa, som blef eldröd af glädje och sedan, för att dölja sin oförtänkta rö-

relse, vände och vred den lilla bomullsduken, hvori kardorna varit inknutna, och slutligen trillade ihop honom så liten och så hård som en potatis.

Mor Ulla nickade med hufvudet på ett betydelsefullt sätt; hon visste ganska väl, att hennes son fattat tycke för den lilla vallfickan, och hon hade förut alls icke varit belåten dermed; nu deremot, då Lisa troligen aldrig skulle blifva hans hustru, kände hon för henne det deltagande, som en gemensam sorg alltid uppväcker.

— Och nu ska jag säga er godnatt, och gå min väg — tillade Lisa och steg upp.

— Vill du icke vänta ett grand; jag kunde baka en glödpankaka på brådpannan åt dig i en handvändning.

— Nej tack, jag känner mig så mätt, jag orkar icke äta något.

— Så kan du ta det här med dig då; för inte ska du gå härifrån utan någon traktering — återtog gumman, med landtfolkets vanliga välmening och gästfrihet, och lade en stor smörklick emellan de båda halfvorna af en itubruten brödkaka, som såg både svart och hård ut, men som mottogs med tacksamhet och ansågs för en stor läckerhet af den stackars Lisa, hvilken kanske aldrig förr än i qväll, genom sin bedröfvelse och sorg, känt sig riktigt mätt, och nu omsorgsfullt vecklade in brödet i den ständigt användbara bomullsduken.

Då hon kom ut var det ännu ljust, men qvällarne i Oktober äro icke långa, och skymningen faller hastigt inne i skogen. Så länge hon hade stugan i sigte skyndade hon på sin gång, men allt som hon aflägsnade sig blefvo hennes steg mera tunga och långsamma, ty smärtan som hon hade sökt bekämpa inför mor Ulla, blef henne nu öfvermäktig; hon andades med svårighet och gick med sänkt hufvud fördjupad i sina tankar, utan att gifva akt på den af-

brutna och otydliga stig, som hon borde följa och som hon så ofta gått.

Kommissariens skämt, hvilket mor Ulla kommit att upprepa, att endast *trolleri* kunde återföra den stackars rekryten, hade Lisa i sin upprörda sinnesstämning fattat helt och hållet efter bokstavfen, och då sinnet är nedslaget och hjertat utan hopp griper fantasien ofta fast i hvarje orimlig och barnslig tanke.

— Ack! ack! Krist gifve att det vare möjligt!
— hviskade hon och fortfor helt högt i oändlig smärta.
— Sex år! . . . sex år skall han försmäkta i fångenskap och jag i sorg . . .

I detsamma susade det på ett eget sätt öfver hennes hufvud, hon tyckte sig höra ett hvinande ljud, liksom af en hastig förbifarande kropp och ett doft rop i sitt öra.

— Wysten! . . . Det är Wysten! — mumlade hon tillintetgjord af förskräckelse och sjönk med slutna ögon ned mellan de vissnade ormbunkarne i mossan och lingonriset.

Det var en stor fågel, den hemskt ropande bergufven, som flugit förbi henne, men den skrämde och upprörda flickan tänkte icke derpå, ty hela hennes själ hade just varit upptagen af föreställningen om den mäktiga och hemlighetsfulla »Wysten», hvars namn hon tyckt sig höra ropas i skogen.

Högt uppe i Starbergen, bakom den lilla Gummetorpsjön, bor nemligen, enligt folksägen i trakten, ett skogsrå som kallas »Wysten», och ehuru hvar och en, när man talar derom, med ett öfverlägset småleende öppet försäkrar sin misstro till denna gamla saga, så fins knappt en enda af ortens befolkning, hvilken icke undviker Wystens förmenta tillhåll, i synnerhet sedan det blifvit mörkt, och många hafva i förtroende något att berätta om hans fula spratt, för hvilka de sjelfva varit utsatta eller hört af trovärdiga bekanta och vänner, »så att det är dagsens sanning».

Nu är det så, att Wysten liksom alla andra elaka och gyckelfulla andar just kommer fram och visar sig, då man mest tänker på honom och Lisas föreställning var därför helt naturlig.

Då hon efter ett par sekunder sansat sig och blickade upp, såg hon framför sig en trång och djup bergskrefva, der gräset ännu växte grönt och fredadt för frosten och der ett par vilda äpleträd och en vacker idegran, en stor sällsynthet i Östergötlands klimat, växte symmetriskt och aldeles som de skulle hafva varit planterade af människohänder.

Det var den vidt omkring i trakten kända och fruktade »Wystens trädgård», hvori hon befann sig.

Ehuru denna plats låg helt nära mor Ullas stuga, hade hon blott en enda gång som barn tillsammans med Tönne varit der, men hon igenkände den likväl genast.

I sin tankspriddhet och förvirring hade hon nu gått vilse och råkat att komma dit, och gripen af en lika häftig som barnslig förfäran reste hon sig upp, skyndade i vild flykt förbi de »tre förtrollade träden» och vågade icke ens titta åt den lilla jordkulan, som låg bredvid och som beboddes af den fruktade och temligen illa ansedde Bengt, om hvilken mor Ulla talat, och hvars dåliga rykte kanske till stor del kom af den boningsplats han valt.

Rätt mången torde hafva erfarit att i ögonblick af sorg och sinnets öfverretning, man tänker och handlat på ett sätt, som man sjelf vid lugnare besinning knappt kan förklara. Den lilla vallfickan var hvarken dum eller mera vidskeplig än någon annan, men hon var olycklig, och det föreföll henne nu som om hennes ogudaktiga tankar på *Wystens* hjälp skulle omedvetet hafva fört henne till hans förmenta hemvist och framkallat honom sjelf genom denna hemliga magi, hvarom man väl alltjemt kan säga, att man »ingenting lärt och ingenting glömt».

Det hade imellertid blifvit allt mera skumt. Lisa gick eller snarare sprang framåt öfver vindfallen, stenar och torrt ris och allt mer och mer tyckte hon sig förvillad; hon kände icke igen sig, allting syntes henne främmande och besynnerligt, och då ändtligen ett hastigt ljussken framskyntade och försvann midt för henne på långt afstånd mellan trädgrenarne, kände hon en verklig glädje och skyndade åt detta håll, öfvertygad att skenet kom ifrån hennes eget hem, eftersom det icke fanns någon annan stuga i den riktning hon trodde sig hafva gått.

Ännu en gång lyste det närmare än förut, men hur kom det till att detta sken åter släcktes eller försvann; om det var elden ifrån spiseln i backstugan, så borde det väl lysa såsom hon sett det hundra gånger, med en stadig glans, och dessutom var allt omkring henne annorlunda . . . Dessa höga, spöklika tallar, denna dimmiga, vidsträckta slätt, djupt under den höjd der hon befann sig, dessa snåriga buskar och torra stubbar och slutligen denna oformliga, mörka massa, som nu med ens reste sig midt för henne och som hon i mörkret icke kunde urskilja om det var ett berg, ett stort hus eller blott en villa af hennes egen inbillning.

Hon stannade villrådig, hon kände sig yr i hufvudet, som man blir då ögat icke har något bestämdt och redigt föremål framför sig, det var som om hon drömt och gått i sömnen.

Det är troligtvis dylika förhållanden som gifvit anledning till de många berättelserna om förvillande skogsrån, om tomtar och spöken som drifva gäck med vandraren och leda honom vilse i skogen, »förvända syn» för honom och skratta så att det återskallar i bergen, då han icke kan igenkänna och återfinna sitt hem.

Nu lyste det till igen och ännu en gång och flere gånger med ett matt rödaktigt sken, som flyttade sig fram och åter och hastigt igenkände Lisa hvar hon

var. Hon hade kommit på andra sidan om Bjerkerydtsfällorna och stod nu vid ett stort, helt och hållet förfallet och öfvergifvet hus, som fordom varit en klädesfabrik, men nu stod tomt sedan många år, med förstörda och öppna dörrar, utslagna fönster och råttor och ugglor till invånare.

Äfven vid dagsljus var detta ställe hemskt och otrefligt, och nu i halfmörkret såg det ut som en verklig spökboning, så mycket mer som det just var ifrån dess öppna fönstergluggar ljuset lyste, hvilket narrat henne dit.

Det hade lyst genom fönsterna, men icke i alla på en gång, utan i det ena efter det andra, liksom om någon hade gått fram och åter med ett ljus derinne; men hvem skulle väl vara här i det skräpiga rucklet, som stått öde så länge och i hvars granskap ingen bodde.

Nyfikenheten förenade sig med rädslan och kom Lisa att stanna orörlig, med uppmärksamma blickar följande det dunkla ljusskenet, som försvann för ett par minuter, syntes åter i nedra våningen och slutligen lyste ifrån höjden af en skräpig och lifsfarlig trappa på gafveln af huset.

Hon förstod att det var någon som bar en lykta, och då denna nu kom att vändas så, att ljuset lyste på sidan, såg hon att det var en liten kort och krokryggig figur, med stort hufvud och långa armar och igenkände genast Bengt i Wystens trädgård.

Hvarför gick han här och spökade? tänkte hon, men ihågkom i detsamma att hon hört, det han stundom brukade utbyta vistelsen i sin jordkula mot att bo i någon vrå af det stora, förfallna huset, der han inrättat sig så godt han kunnat.

Han var imellertid icke ensam, ty hon såg tydligt två personer då de varsamt klevo utför den dåliga trappan. Ljuset släcktes i detsamma man kommit ned och Lisa kunde icke mera urskilja något,

men hon hörde stegen närma sig åt det håll, der hon stod, hon hörde att man samtalade, och Bengt sade i detsamma de voro bredvid henne:

— Lita på mig du Jokim, i Bjerkerydsvällorna ska' det vara, och vi hitta nog på 'et till slut . . .

— Men jag har ju gått der och snokat i tio år och sprängt och gräft och arbetat som en träl, och inte har jag mera för det — svarade hans kamrat.

— Far! Far, är det ni? — utropade Lisa, som nu igenkänd sin fars röst och skyndade fram till de båda männen.

— Lisa! . . . Hvar kommer du ifrån? — svarade Jokim förvånad, i det han stannade och försökte se sig omkring i mörkret.

— Jag var i Starbergstorpet ett ärende och kom aldeles att förvilla mig i skymningen på hemvägen.

— Ja det brukar så gå i den trakten — inföll Bengt och skrattade på ett torrt och skrälligt sätt — nu ha vi i alla fall blifvit för många i sällskapet, så jag vänder fälle om till mitt »slott» för i qväll . . . God natt med dig Jokim, vi träffas en annan gång — tillade han, vände sig om och blåste ut ljuset i lyktan, som han burit under rocken.

— Nej, vänta! Lisa kunna vi väl bli af med . . . hon får gå hem förut . . . — sade Jokim och ville hålla kvar sin kamrat.

— Tror du det . . . Nej tack! . . . Qvinfolksmöte för otur med sig — svarade Bengt och gick tillbaka till den gamla fabriken.

— Hvad skulle du här att göra? — sade Jokim missnöjd, när de blifvit ensamma och Lisa gick bredvid honom.

— Ni hör ju, att jag icke visste hvar jag var . . . om jag icke träffat på er, så hade jag väl fått stanna i skogen i natt.

— Men nu kom du och störde oss . . .

— Hvad skulle ni göra då?

— Vi skulle gå efter slagruta . . . för Bengt förstår sig på den konsten; och det var aldrig värdt att försöka hitta det rätta stället der det fins något malmstreck eller någon nedgräfd skatt, om en inte har en slagruta . . .

— Ack far, jag tror mor Ulla i Starberget har rätt som säger, att en hittar aldrig någon skatt annat än genom flit och arbete.

— Ja, jag har väl arbetat i all min dar — svarade Jokim med fullkomlig öfvertygelse.

— Men jag menar att ni skulle göra någon nytta, såsom andra menniskor bruka — invände Lisa.

— Jo, det skulle just vara mycket lönt . . . plöja i åkern, gräfvä diken för famn, eller skotta renar och förtjena en spottstyfver, som icke räcker för dagen, nej, då lägger jag mig hellre och sofver . . .

— Men nu går ni bara omkring och vandrar i bygden, eller stöter med en spade i skog och mark och knackar på berghällarne som en stolle . . .

— Du får väl se att det lyckas till slut . . . Bengt är säker på att det ligger något gömdt der uppe i fälorna, för det har han utforskat med signeri. —

— Bry er icke om Bengt, far . . . han ser så listig och illslug ut . . . han gör bara narr af alla menniskor och drifver gäck med er också!

— Nej vars; vi känna hvarandra sedan gammalt . . . han är så klok som tio, och vet råd för allting.

— Ja, om han visste någon att lösa ut den stäckars Tönne ifrån gardet, då skulle jag tro honom — sade Lisa suckande.

— Ja, ser du, så är det; hvar och en har sitt bekymmer, och alltid tror en på bot för *det* . . . men du kan ju fråga'n.

Lisa svarade ingenting, men Jokims ord voro klokarre än hon sjelf, ty oakadt hon i alla andra afseenden misstrodde Bengts pålitlighet, och så förståndigt varnade sin far för honom, så var det just denna

tanke, att sjelf rådfråga den »Kloka gubben», som han kallades, hvilken under hela vägen medan hon nu gick hem i mörkret, sysselsatte henne; och med dessa funderingar somnade hon slutligen, när de ändtligen hunnit den lilla backstugan och hon kommit i sin säng.

Dagarne gingo trögt och långsamt för den stackars Lisa, såsom de förefalla oss då vi förlorat den glädje och det hopp hvilka gäfvo dem solljus och intresse. Med tanken ständigt fäst på den i hennes tycke ofantligt långa tidrymden af sex år, egde hvarje dag som förgick blott det negativa värdet att vara försvunnen derifrån och med en liten del förminska den långa, långa väntan, som lik en tyngd låg öfver hennes hjerta.

Ett bref hade visserligen kommit ifrån Tönne. Det innehöll återstoden af hans värfningspengar, men var för öfrigt stelt och kort, såsom almogens med stor möda sammanfattade skrivelser bruka vara, och upplyste egentligen icke om något annat, än att han lefde, att han två gånger i veckan åt ärter och fläsk och önskade de hemmavarande »samma goda tillstånd».

Mor Ulla hade aldrig egt pretention på någon närmare kunskap om hans öde och underkastade sig med tålmod denna knappa meddelsamhet; pengarne rörde henne nästan till tårar, ty för fattigt folk äro dylika vid alla tillfällen det mest värtaliga och tillfredsställande; de representera *allt*, till och med hjertats innersta känslor, hvilka oftast äro så dunkla och outredda, så litet beaktade och sällan eller aldrig i ord uttalade.

Det var nu i November månad, men himlen var klar och luften ännu mild. Inne i stugan satt Jokim som vanligt sysslolös, med armbågarna på bordet, gäspande, ömsom tittande ut genom fönstret, ömsom läsande i almanackan som låg uppslagen framför ho-

nom. Solen sken honom midt i ansigtet, han sköt af sig sina skor, lade äfven benen upp på bänken der han satt och tycktes slutligen aldeles försjunken i djupsinniga betraktelser eller i halfslummer.

Utanför gick Lisa och plockade sten ur en liten mager åkerlapp, som hon sjelf med otroligt arbete brutit upp mellan stubbarne och som knapt var fyrtio fot i fyrkant, men likväl omgifven med en hel liten mur af rullsten som legat deri, oaktadt det ännu var aldeles för mycket kvar deraf och tycktes kunna gifva det stackars barnet sysselsättning för hela vintern, om detta arbete då varit möjligt. Bredvid henne gick en lamunge, som man nästan kunde säga att hon köpt för sitt eget blod, ty det var genom svält och försakelser hon erhållit honom. Djuret följde henne nu som en hund, trampade troget i hennes spår fram och åter på åkern, luktade på hvar sten som hon upptog och tycktes orolig öfver att icke kunna dela hennes arbete. Gulsparfvarne och talgoxarne flögo qvittrande omkring, och längre bort i de aflöfvade björkarne sutto några orrarr med sina besynnerliga utböjda stjertfjedrar och sina röda ögonbryn lysande i den matta solen, som stod så lågt på himlen och snart försvann bakom bergen och skogen rundt omkring.

Det var ett tungt arbete för en ung flicka, och musklerna i hennes händer och armar spändes på ett nästan pinsamt sätt, då hon fått det gamla dåliga ämbaret fullt af sten och nu bar det bort att öka inhägnadens bredd. Hon stjelpte ur den tunga bördan, och röd af ansträngningen, flämtande och varm reste hon sig upp och stannade orörlig ett par minuter, för att öfverskåda sin fattiga nyodling. Ack, hon visste mycket väl att, ehuru den nu syntes temligen jemn och fri ifrån sten, så behöfde man blott röra aldrig så litet i den lösa sandjorden, för att få se dem komma fram derur med bedröflig talrikhet och midt deri låg dessutom en stor och flat sten, som sträckte sig

långt under jorden, hvilken hon icke förmått att röra ur fläcken och som eggade hennes ärelystnad ännu mer än hennes vinstbegär.

— Om jag bara hade någon som hjälpte mig! — mumlade hon med ögonen mätande stenens vidd och klappande tankspridd lamungen, som trängde sig intill henne. — Jag var bra dum, som icke kom mig för att be Tönne, medan han var kvar, han skulle med en bom ha gjort det i en handvändning . . . men det är jag ändå nöjd med — tillade hon, ångrande sin ofrivilliga egennytta.

Hastigt vände hon sig om och sprang in i stugan, fattande ett sista energiskt beslut.

— Far! — ropade hon i dörren med en röst som om det skulle hafva varit någonting aldeles nytt och oväntadt hon ämnade säga — Far! kom ut ett litet tag och gör mig en handräckning! . . . Ni, som är så stor och stark, det går så qvickt för er . . .

— Hvad är det . . . frågan om? — svarade Jokim sömnigt och reste upp hufvudet, för att fånga en fluga som, väckt af solskenet, surrade på den lilla gröna fönsterrutan.

— Jo ser ni det är en liten sten . . .

— Jag ger katten dina stenar — afbröt han vresigt, och vände sig om.

— Om ni bara visste hur lätt det skulle gå . . .

— Se så, prata inga dumheter . . . jag har ju sagt att jag skall hjälpa dig när jag får tid.

— Men det skulle ske innan kälén kommer i jorden, och det är underligt att det icke frusit redan . . . skynda er nu far! . . . Jag ber er nu för sista gången! . . .

— Det var då för väl det . . . att jag får vara i fred för dina påhitt . . . jag har brådtom ska jag säga dig, för jag måste gå öfver till Folkinge ett ärende . . . jag skall bara hvila mig lite först. —

Jokim, som alls icke var elak och kanske äfven

på sitt sätt höll af sin dotter, kände sig litet generad af hennes förebrående blick och sorgsna tystnad, ehuru han därför icke ville besegra sin medfödda lätja, och påtog temligen skyndsamt sin gamla rock, för att börja en af sina vanliga, aldeles onyttiga och planlösa vandringar i trakten.

Lisa, bedröfvad öfver sitt för kanske tjugonde gången misslyckade försök, besvarade knapt hans afskedsnickning och satte sig trött och nedslagen på botten af det omvända ämbaret bredvid potatisåkern, som kostat henne så mycken möda.

Hon hade imellertid icke suttit der många minuter, förr än hon hörde bullret af steg der nere på den steniga gångstigen i småskogen, och strax derefter såg hon lille Petter ifrån Starbergstorpet, komma sträfvande uppför bergbranten till henne.

— Kors Petter, är det du! — utropade hon förvånad — är du så bra nu, att du kunnat gå hit?

— Ja vars då — svarade Petter hurtigt på sin breda östgötadialekt.

— Hur är det med mor din? . . . Ni har väl icke fått mera bref ifrån Tönne? — tillade hon, då Petter satte sig litet flämtande ned bredvid henne.

— Nej, icke har vi fått något bref . . . men mor mår bra och låter så mycket helsa till dig att du skulle vara så beskedlig och hjälpa mig gräfvad ned den här ältpåsen under en jordfaster sten, för nu är det just i dag tre gånger nio dygn, som jag haft den på mig och nu har frossan gett sig, så att jag är bra . . . men se, en ska gå österut en halftimmes väg och då var det just så bra att gå hit, för ni bor öster ifrån oss, och därför skickade mor mig till dig.

— Men i all verlden, inte ska' fälle den sjuke gå sjelf?

— Ja, det vet jag icke, för det sa' icke Bengt; men det är väl bäst, för annars kunde frossan komma på någon annan, som bar påsen, tyckte mor, och här

är den — sade gossen och öppnade sin grofva skjorta för att visa Lisa en liten röd ylleklut, hopsydd till en påse, som han bar hängande i ett snöre på bröstet.

— Tag den icke af dig så länge, för då kunde sjukdomen komma på igen — inföll Lisa och beskådade med nyfikna och vördnadsfulla blickar det hemlighetsfulla botemedlet.

— Den skall gräfvast ned der en jordfaster sten har legat . . . hvar ska vi hitta på en sådan? —

— Åh, det blir icke svårt . . . Nej, vet du Peter, det blir just riktigt bra! — utropade Lisa, fattad af en plötslig ingifvelse och med tankarne ännu upptagna af den orubblige stenen i åkern framför henne. — Du skall hjälpa mig, så välta vi undan den der flata stenen der, som du ser, och så gräfva vi gropen ändå djupare och lägga ned påsen med frossan uti . . .

— Men han ser svår ut . . . kunde vi icke ta någon mindre? — svarade med betänksam min Peter, som icke kände sig så synnerligt kraftfull efter den nyss öfverståndna frossan.

— Jo, men jag tänker, att ju större den är, dess bättre botar det.

— Ja, det kan nog vara sant . . . vi ska försöka. — Barn och ungdom i den första lefnadsfriska åldern ega en förmåga att anstränga sig och utföra saker, hvaröfver man ofta kan häpna, ty ifvern och intresset för arbetet mångdubblar krafterna; bland arbetsfolket begagna de äldre sig också utan förstånd och barmhertighet häraf, oftast derigenom i förtid förderfvande den ännu späda och svaga kroppen hos dessa stackars villiga barn, som sedan, krokryggiga, snedvridna och orkeslösa i sin ordning handla på samma sätt med sina egna och andras ynglingar och flickor.

I stugan fanns en gammal jernstör; Lisa uppsökte derjemte en lång bom att begagna såsom medel för häfstångskraftens mest primitiva användning. De båda barnen arbetade oafbrutet i ett par timmar och lyc-

kades slutligen att upplyfta och bortvälta den stora stenen, som så länge trotsat Lisas alla bemödanden på egen hand.

Eldröda, svettiga och flämtande af ansträngningen stodo de nu båda och beskådade sitt verk med stolta blickar, skyndade sedan in i stugan för att i stora klunkar dricka vatten ur krukan, som stod vid dörren, och återvände för att äntligen skrida till den sista och för Petter mest viktiga akten, nedgräfvandet af den så lyckligt öfvervunna frossan, hvilken han ansåg vara instängd i den röda yllekluten.

Det var naturligtvis Lisa som skulle gräfva. Stenen var flat och hade icke legat mycket djupt, det var en helt grund håla i jorden efter honom, och den unga flickan satte nu foten på spaden för att få en djupare grop.

Hon kom imellertid icke långt, ty spaden stötte genast emot något hårdt, som hon ansåg för de vanliga, hatade småstenarne, men då hon uppkastade jorden, såg hon tjocka skärfvor af grofva lerkärl och deribland några glindrande föremål.

Förvånade lutade sig de båda barnen ned för att se hvad det var som legat under den stora stenen och trodde knapt sina egna ögon då de funno att det var penningar, gula, gamla mynt, hvaribland många voro svartnade, men andra lyste fläckvis som renaste guld.

De sågo på hvarandra utan att säga ett ord, bådas ögon tindrade af samma tanke. Lisa hade blifvit aldeles blek och den lille gossen kastade sig ned på knä, för att med sina händer hjälpa henne att gräfva och undanrödja jorden.

Ingendera kände nu någon trötthet eller visste hvad tiden led; de gräfde, gräfde oupphörligt med feberaktig ifver och hade snart funnit en hel hög af dessa gamla dyrbara fornsaker, som kanske legat här i jorden sedan den tid då alla de små sjöarne i trak-

ten, som nu äro skilda åt, utgjorde ett enda stort vatten, hvars böljor sorlade nedanför dessa klippor, och vikingarne seglade med sina drakskepp der nere i dalen, stridde, stupade, segrade och på bergen bredvid brände liken af sina fallna kämpar, hvars hvita och vittrade ben de här hade nedsatt, tillika med alla den dödes smycken och rof, inlagda i de tjocka och klumpiga lerkrukor, som spaden stött sönder och hvars bitar lågo strödda omkring.

Slutligen hittades icke mera och med samma ifver och glädje som den lärde doktor Schliemann i Mycene samlar Trojas skatter, samlade nu de båda bondbarnen mynt och bitar af kedjor, armringar, spänbucklor och spiraler af denna så högt värderade metall, som kanhända hädanefter skulle gifva dem, om icke rikedom, så åtminstone ett mindre knapt och torftigt bröd och på ålderdomen en annan boning än fattighuset.

— Detta var skatten som far går och söker och som den kloke Bengt haft förkänning af — mumlade Lisa, helt och hållet förbryllad af sin lycka.

— Lisa du, vi bli så rika som kungen! — sade Petter, skrattande af fröjd och slående sig på knäna med båda händer.

— Hvad ska mor säga! . . . Och Jokim sedan? Jag undrar om de ska låta oss få behålla något af allt det här . . .

— Vi ska icke tala om'et för far genast — svarade Lisa med den klokhet och försigtighet i dylika fall, hvilken är vanlig hos fattigt folk, strax inseende att fadern icke var den rätte rådgifvaren i denna sak.

— Men hvar ska vi gömma't då?

— Vi ska genast bära hem alltihop till mor Ulla; hon är klok och förständig och skall säga oss hvad vi ska företaga — återtog Lisa i det hon hastigt löste af sig sin lilla randiga underkjol, knöt ihop banden

deromkring, så att den liknade en säck och började att plocka ned alltsammans deri. Petter hjälpte till, och slutligen, då allt var väl uppsamladt, knöt hon igen om skatten med sitt strumpeband.

— Nu ska vi bege oss af innan det blir mörkt, för jag är rädd att gå vilse i edra trakter och komma i Wystens trädgård, som sist — sade Lisa och lyfte upp påsen.

— Åh, det är inte farligt, jag hittar nog vägen.

— Jag trodde nog så, jag också, men ändå så kom jag dit bäst jag gick, när jag skulle gå hem ifrån er för lite sedan . . .

— Men ältpåsen då! . . . Den ha vi glömt! — utropade Petter förskräckt, just som de skulle aflägsna sig.

— Ja, det är sant . . . tag hit den nu, så ska jag mylla ned den i stället . . . det blir lagom åt trollen, som så länge haft skatten gömd här i sitt våld — sade Lisa på skämt och satte ned sin börda igen.

Inom ett par minuter hade man nedgrävt Petters röda ylleklut, den enfaldiga anledningen till upptäckten, och med skatten på ryggen och Petter bredvid sig skyndade Lisa utför gångstigen öfver kärrängarne och genom skogen till Starbergstorpet.

Den unga flickan hade rätt; mor Ulla var en redlig och klok qvinna. Då hon hört den långa och något orediga historien, berättad på en gång af tvenne munnar, och fått klart för sig hvad som händt, öfvertygade hon sig om den verkliga tillvaron af dessa dyrbarheter i Lisas kjortel och sade alvarsamt:

— Der ser en nu att jag hade rätt i hvad jag alltid sagt åt far din, den der suddiga Jokim, att det

är arbete och ihärdighet som finner skatter och icke dagdrifveri och begär att få något för intet; men aldrig kunde jag tro att vår herre skulle vilja visa honom detta så der uppenbarligen invid hans egen stugdörr och genom hans eget barn . . . Nu får du ligga kvar här i natt Lisa, och i morgon skall jag gå med dig till prostén, och du Petter skall få följa med . . . Vi ska tala om alltihop för honom, så hjälper han dig och säger hvad du ska göra, men aldrig ord ska ni nämna åt någon annan, förrän vi får höra hvad det kan vara värdt . . . Kanhända är det bara skräp och oduglighet, för så tycker jag att det ser ut.

Och som hon sade, så skedde det också.

Presten på landet är vanligen hvad han verkligen bör vara, det vill säga, sina ofta fattiga och okunniga församlingsboars hjälp och rådgifvare i alla möjliga afseenden, och som han här hade en särskild välvilja både för den dugtiga, välkända mor Ulla och lilla Lisa, som på ett nästan underbart sätt med sitt arbete försörjde både sig sjelf och sin oduglige far, så åtog han sig med nöje bestyret om hennes märkvärdiga fynd — så mycket hellre som detta egde för honom ett speciellt vetenskapligt intresse — och lofvade att så fort som möjligt meddela hvad vinst det möjligen för henne kunde medföra.

Man skulle nu tycka att denna händelse, då Jokim fick kunskap derom, skulle väcka hans bestörtning och äfven någon misräkning och förtrytelse öfver, att han sjelf icke varit med vid ett tillfälle hvarom han drömt i så många år, men långt derifrån; den blef honom i stället en anledning att hoppas på ännu ett fynd och att ifrigare än någonsin fortfara med sina vandringar, sina orimliga försök och funderingar.

Den enda gynsamma följden blef den lilla potatisåkerns grundliga genomgräfning, och Lisa kunde icke afhålla sig ifrån ett triumferande småleende, då hon nu såg sin far så ifrigt röra i jorden och peta undan

stenarne, som han likväl aktade sig för att kasta derifrån, hvilket skulle varit allt för besvärligt.

Dagar och veckor förrunno. Hvar och en vet, att det icke går fort med allt hvad penningaffärer heter, så snart det är en inkassering hvarom det är frågan. Lisas fornfynd skulle först beskådas och bedömas af ortens ståndspersoner och kännare, sedan hembjudas till kronan och bedömas och värderas af vetenskapsmän, och allt detta drog långt om; man kan likväl icke säga att hon kände sig synnerligen otålig i detta afseende, hennes tankar sväfvade blott omkring Tönne, och den så oförmodadt hittade skatten kunde icke ersätta den hon förlorat eller minska sorgen i hennes hjerta, i synnerhet sedan hon blifvit öfvertygad om, att penningar ingenting kunde uträtta för hans befrielse.

Ju mera hon tänkte på den försvunne barndomsvännen och forne lekkamraten, dess mera omöjligt syntes det henne att kunna uthärda skilsmessan ifrån honom i sex långa år, så mycket mindre som hon förestälde sig, att han led alla möjliga qual och obehag, och att hvarje dag var för honom en pina i fångenskap, frestelser och synd.

Det stackars barnet hade, liksom Tönnes mor och landtfolket i allmänhet, en mycket oklar och öfverdrifven föreställning om vedervärdigheterna af kasernlifvet i Stockholm, och hon skulle mindre hafva sörjt den älskades död, än hans nuvarande lif i detta förtappelsens och olyckans förmenta tillhåll.

Man hade nu hunnit till julveckan. Kölden hade kommit, och på den frusna marken låg ett tunnt lager af snö. Lisa hade varit i prestgården med tåggarn, som hon spunnit, och penningarne derför hade hon i byn utbytt emot litet kaffe och socker, en hel rulle med svinister, litet tobak åt far och slutligen ett pund rågmjöl, och när härtill kom en julbulle och ett talgljus, som prostinnan förärat henne, så tyckte Lisa att

det var en hel rikedom som hon hemförde till julen och bar med tålamod öfver axeln den tunga påsen, som var afdelad på midten för att bättre kunna transporteras.

Med handen stödd emot höften, hufvudklädet nedfallet på ryggen, röd och andfådd, sträfvade hon nu efter den långa vandringen uppför den höga branten och stod äntligen vid hemmets dörr.

Den var oläst, som det brukas i skogsbygden, der man just icke har någonting att stänga om, och dessutom trodde hon att fadern var hemma, eftersom hon såg någon sitta derinne vid fönstret.

Då hon kom in fann hon imellertid med en känsla af obehag, att det var Bengt, som satt der helt ensam.

Denne, som egentligen kommit till socken i egenkap af murare, men, liksom Jokim, icke älskade arbete, utan ständigt dref omkring i bygden med en gammal bössa på ryggen, var en obehaglig figur som, utan att vara riktigt lytt, såg vanskaplig ut, med sitt stora hufvud nedtryckt mellan axlarne, sin krokiga rygg och grofva öfverkropp till de korta benen. Hans ansigte hade deremot alls icke varit fult, ehuru det nu var gammalt och skrynkligt, och hans svarta ögon hade ännu en blänkande, ovanlig glans, som gifvit anledning att tro honom vara af tattarslägt, hvilket äfven bidrog till hans tvetydiga rykte.

— Sitter ni här Bengt . . . Och hvar är far? — sade Lisa med icke så synnerligt gästvänlig ton, i det hon lade ifrån sig sin börda.

— Jag kom hit för att träffa honom, men han var icke hemma och så satte jag mig ned och tänkte att han skulle väl komma — svarade Bengt.

— Det var väl aldrig värdt, för om han icke är med er, så vete Gud hvar han hålls . . .

— Åh, han kommer nog, för han skulle vara

hemma i dag . . . han lofvade vara handtlångare åt mig, medan jag lagar spiseln åt Kalle i Norrgården till jul.

— Kors då! Hvad tänker ni på, som tar er sådant storgöra för — sade Lisa ironiskt.

— Jo, ser du, det är icke jul mer än en gång om året, och när en icke liksom du hittar guldpengar utanför sin stugdörr, så får en väl lof att arbeta — svarade han i samma ton.

— Så tycker jag med . . . för guldpengarne, som ni talar om, dem torde jag icke få mycken glädje af.

— Hur så? Var det icke riktigt guld då? — inföll Bengt med ifver.

— Jo, det skulle det nog vara, men prosten sa, att när han får några riktiga pengar för et, så vill han dela dem i tre delar, *en* del skulle far och jag få genast, en del ska Petter i Starbergstorp ha och den tredje delen sättes i sparbanken åt mig tills jag blir gift . . .

— Nå då får du väl nytta och glädje af et . . .

— Nej, jag tänker aldrig gifta mig — sade Lisa.

— Åh, det ger sig väl med den saken, när du blir giftasvuxen, för du är icke så gammal än . . . eller kanske du sörjer Tönne Rolf?

Lisa teg och sysslade med att inlägga i ett litet skåp i väggen sina hemförda saker.

— Och så kommer han hem igen om sex år, och då är det just lagom för dig att giftas.

— Sex år . . . — upprepade Lisa, öfverväldigad af sin sorg vid dessa ord, som jemt i all sin tröstlöshet susade för hennes öron. — Åh, Bengt! — fortfor hon med förtviflad beslutsamhet. — Ni, som ska vara så klok och veta råd för allting, kan ni icke hjälpa honom? Kan ni icke laga så, att han kommer igen förr?

Hon hade gått fram till den gamle muraren och förmente trollkarlen och stod bedjande och med sam-

manknöppta händer, under det att tårarne hängde glindrande i hennes långa ögonhår.

— Är han dig så kär, att du vill våga något för honom då? — sade Bengt med en listig och nyfiken blick.

— Allt! allt vill jag våga, till och med mitt lif — svarade flickan darrande af rörelse.

— Och *hans* också?

— Hans? ... Tönnes lif ... Hvad menar ni?

— Jo, ser du, man kan hålla en menniska så kär, att man vill ha henne för *sin*, antingen död eller lefvande.

— Jag förstår icke hvad ni säger, Bengt, men jag vet, att jag icke tycker mig kunna lefva dessa sex åren, om Tönne icke återkommer innan dess ...

— Ja ... ja, det kunde väl gå för sig att hitta på något råd ... jag skall tänka på 'et ... jag kunde kanske hjälpa dig, men nämn ingenting åt någon.

— Tror ni det? Skulle ni veta något sätt? — inföll Lisa häftigt med af ifver och nyväckt hopp blossande kinder.

— Men det är svårt — återtog muraren betänksamt. — Det är svårt, och jag gör det icke för intet ...

— Ack, hvad skulle jag kunna gifva eder, jag har ingenting ...

— Vi få tala derom sedan ... en annan gång ... för der ser jag Jokim komma ner på kärspången ... kom till mig en qvällstund, när du har lust.

— Men hvar skall jag träffa er? Håller ni ännu till i den gamla fabriken?

— Nej, der blef för kallt ... jag har gått tillbaka till min gamla koja i Wystens trädgård.

— Dit törs jag icke gå ... der är så hemskefullt och farligt — sade Lisa tvekande och med rysning.

Bengt skrattade och såg på henne med ett egen-
domligt uttryck.

— Håller du icke Tönne kärare än så ... då
kan du låta bli.

— Jag skall komma — återtog Lisa, — men
när är ni hemma med säkerhet?

— Julafton klockan tolf.

— Hu, nej! ... nej, Bengt, hvarför skall jag
gå just då?

— För att det är *då*, som en kan uträtta något,
och då väntar jag dig.

— Men jag kan det icke ... jag är så rädd ...

— Så gör som du vill — sade gubben helt
lugnt, i detsamma Jokim steg inom dörren.

En stund derefter gick Bengt sin väg. Lisa be-
rättade för fadern om allt hvad hon fört hem med sig
ifrån kyrkbyn och visade den färska hvetebullen, som
skulle gömmas till sjelfva julqvällen, utan afseende på
att den då skulle vara både gammal och torr.

Hos Jokim uppstod icke en enda tanke på att
han sjelf ej med ett öre bidragit till dotterns upp-
handling för deras hushåll, och han mottog endast
med förnöjelse och såsom en naturlig sak de blad af
den dyrbara tobaken, hvilka Lisa gaf honom att blanda
i mossan, som han rökte; det var ett litet förskott på
julfägnaden, som hon icke kunde förneka sig glädjen
att meddela, och slutligen gick hon ut för att se efter
lamungen, som stått instängd hela dagen och skrikit
sig hes af ledsnad, ehuru han hade godt om torkadt
björklöf.

Men under allt detta kunde hon icke en minut
glömma gubben Bengts hemlighetsfulla ord och löfte;
hon tänkte derpå när hon somnade om qvällen, hon
drömde derom och hon hade det i sinnet hela dagen
derpå och hvarje dag ända till julafton, oaktadt hon
varit mer än vanligt sysselsatt, ty hon hade bakat af
det hemköpta mjölet, och en hel rad af tio eller tolf

praktiga, bruna brödkakor, med ett utkrusadt kors och ett hål i midten, hängde på en stång i taket; stugan var nyskurad, med enris på golvet, och på bordet var utbredd någonting, som skulle föreställa en duk; talglyuset var satt i en gammal tennstake, hvars halfva fot olyckligtvis blifvit uppsmält på spiselns och ersatt af en tråkloss, men den andra hälften var så mycket mera blankskurad, och slutligen låg hvetebullen på en tallrik bredvid och ändå dertill en tjock pannkaka, som luktade ister redan på långt afstånd, ehuru Jokims pipa, som i qväll för högtidens skull var stoppad med bara tobak af den mest skarpa och intensiva lukt, fylde hela det lilla rummet med rök.

Både far och dotter voro högtidsklädda, det vill säga att Jokim var i skjortärmarne, hade rakat sig, fått rent linne och Lisa, med sin snygga bomullsduk korslagd öfver bröstet, sitt breda, ljusrandiga förkläde och med ungdomens och helsans rena hy och skära rodnad, tycktes verkligen »täckelig» för både Gud och människor, der hon nu sitter vid bordet med hopknäppta händer och läser högt i den nya psalmboken, som Tönne gaf henne till »minnesgåfva».

Den ena tåren efter den andra faller oförmärkt ned på julpsalmerna, och då hon slutligen märker att fadern har somnat in, med pipan ännu hängande i ena munvinkeln, lutar hon sig ned öfver boken och snyftar ur djupet af sitt hjerta.

Det är så tyst i den lilla backstugan och mörkret blir allt djupare utanför; äntligen aftorkar Lisa sina tårar, reser sig beslutsamt upp, blåser ut det dyrbara ljuset, som brunnit med röd och oputsad veke och hvars andra hälft skall sparas till nyårsafton, då det egentligen är såsom en religiös högtidlighet det påtänds och brinner, ty skenet ifrån spiselelden är aldeles nog för fattigt folk, som går tidigt till sängs. Nu går hon helt tyst att ordna faderns säng, sätter på bordet framför honom en lermugg, som innehåller

litet dricka, makar det halft utbrända riset tillsammans på spiselhällen, ser sig ännu en gång omkring i stugan och går ut, viss att af den sömniga och likgiltiga fadern icke saknas förr än morgonen.

Då hon kommit ut på förstubron, stannar hon en minut, liksom betagen af den stjernklara nattens skönhet. Dessa millioner gnistrande solar der uppe, som bröto sina strålar i snökristallerna på skogens barr och bergens mossor, detta lugn och denna djupa tystnad rundt omkring, den rena, kalla luften, hvarem man andas så fullt och lätt, all denna höga, utsägliga poesi som gör vår älskade, härliga Nord så kär för våra hjertan och låter våra fjell och furor, våra isiga sjöar och vår torftiga bleka grönska, vårt magra korn och vår korta sommar synas oss såsom de skönaste och mest afundsvärda af jordens alla skatter och behag.

Allt detta verkade på den förut så sorgsna och oroliga flickans sinne med stärkande lugn och ingaf henne den fasta, ehuru kanske icke fullt klara och medvetna öfvertygelsen, att uppsåtets renhet, kärlekens hängifvenhet kan, som Geijer säger, »trotsa både fa'n och trollen».

Ty det var just trollen — hvaröfver man trodde att gubben Bengt hade någon magt — som oroade och förfärade Lisa, och dertill kom tanken, att hon möjligen gjorde en Gud misshaglig gerning genom att anlita denna magt.

Huru okunnig och litet van att ordna sina tankar man än är, har man likväl en viss medfödd förmåga att advocera för sin egen sak, och för Lisa framstälde sig nu hennes företag såsom en slags strid emot trollen och de onda magter, hvilka tydligen fogat så, att Tönne blifvit snärjd i den olyckliga fångenskapen, och att det endast var hennes mod och kärlek som kunde befria honom derifrån; ändtligen kommen till denna uppfattning, skyudade hon med lätta, vindsnabba steg bort

genom den höga, dystra skogen, der räffen tassade tyst och slugt förbi henne mellan buskarne, och haren, redan hvit som snön, lyfte sig förvånad upp på bakbenen för att med stora, runda ögon beskåda henne på afstånd, då hon i stjernljuset sprang öfver det öppna svedjefallet, der stubbarne, svartbrända och med fantastiska skapnader, liknade sagornas spöken på en kyrkogård.

Nu var hon framme vid Starbergen och stod strax derefter vid den så illa beryktade Wystens trädgård, der Bengts koja låg.

Denna var en så kallad »jordkula», täckt med stockar, torf och granris, närmast liknande de potatiskällare som fattigt landtfolk nyttja, och med en enda liten fönsterglugg på ena sidan.

Just då Lisa tvekande, och ännu ett ögonblick obeslutsam om hon handlade rätt eller icke, stannade på afstånd, såg hon att ljus skymtade fram derifrån, och förstod således att gubben ännu var vaken och väntade henne.

I dessa de små backstugornas och skogskojornas obetäckta fönster, hvarifrån eldskenet syns om qvällarne, ligger ett sällsamt och värtaligt bevis på deras fullkomliga ödslighet och öfvergifna isolering från alla menckliga varelser, hvilkas obehöriga blickar man med full visshet vet sig aldrig behöfva frukta; man är så ensam och så obemärkt derinne, ehuru risbrasans klara sken upplyser hvarje vrå, som om man vore gömd i grafvens mörker och stängd inom dess dörr.

Det föll icke heller Lisa in att kasta en blick genom den hoplappade glasrutan; hon öppnade dörren helt enkelt och steg in utan en aning om den naturliga försigtigheten, att först gifva sin ankomst tillkänna för att icke öfverraska den innevarande och sjelf kända blifva obehagligt öfverraskad.

Om hennes eget hem var torftigt, så kunde man likväl finna, att det var en menniskoboning, der en

ordnande hand förstått att bereda någon, om än aldrig så liten, trefnad och snygghet, men i Bengts koja var allt nästan så primitivt som i gräflingens eller räfvens håla.

Framför elden, som brann på några löst hoplagda stenar och hvars rök gick omedelbart ut genom ett hål på taket, satt Bengt och lappade ett par skor; bordet framför fönstret bestod af en tunna, hvaröfver han lagt en gammal vagnsbotten, hvori det jernskodda hålet för nageln ännu fanns kvar, en afsågad stock tjenade som stol och sängen bestod af några bräder, i ena hörnet, stöttade med stolpar, på hvilka den bruna tallbarken ännu syntes.

Denne dverglike gubbe med det skrynkliga, gula ansigtet, de lysande, ungdomliga ögonen och den besynnerliga, rustika omgifningen, upplyst af det skarpa, fladdrande skenet från risqvistarne på härden, var i sanning mer vild och pittoresk än behaglig, och då han vid dörrens öppnande hastigt grep efter yxan, som låg bredvid honom, skulle en obekant och vilsekommen vandrare säkert hafva tvekat att träda in.

Det var imellertid icke hans yxa som väckte Lisas farhågor, och innan hon hunnit taga ett steg, sade han också helt vänligt:

— Jaså, är det du Lisa . . . Hur kom du in, jag trodde mig hafva stängt dörren för natten . . . Du har ändå gått hit? . . . Nå, jag kunde väl tro det . . . sätt dig ned vid elden, det är kallt!

Bengt drog fram under sängen ett litet klumpigt och af smuts och ålder svartnadt skrin, det enda egentliga bohag, som fanns, och stälde det bredvid gran-kubben, der han sjelf satt.

Lisa sjönk ned derpå utan att säga ett ord, och stödjande armbågarna emot knäna lät hon hufvudet hvila i händerna.

— Nå, lät höra dina resonér . . . hvad vill du jag skall göra? — återtog han efter ett par minuter,

då hon alltjemt teg och endast tankfullt stirrade in i elden.

— Jag sa' er ju det härom dagen . . . jag ville be er hitta på någon råd, så att Tönne kunde få köpa sig fri ur tjensten — sade ändtligen Lisa, utan att ändra ställning eller ens se upp.

— Hvarifrån skulle han få pengar då?

— Jag skulle skicka honom hvad jag får af prosten för det der hittegodset, ni vet . . .

— Hur mycke' tror du det kunde bli på en slump?

— Inte vet jag, men hvad det blir, så ville jag offra't, så att han kunde leja en annan karl i sitt ställe.

— Det går icke, det vet du ju . . . lika gerna kunde du då kasta dina pengar i Gummetorpsjön . . . Nej, vill du ha din gosse igen innan han tjent ut sin tid, så får du allt bära dig klokare åt — sade Bengt och drog ut beckträden med sådan fart ur skosulan, som han fasthöll mellan knäna, att Lisa var nära att få ett slag i hufvudet af hans stora näfve.

— Hvad skall jag göra då? — frågade hon modfäld.

— Du ska' skrifva och lofva att du ger de der pengarne åt mig i stället, det må nu bli litet eller mycket . . . så ska' jag hjälpa dig.

— Men hvad ska' jag skrifva för?

— Jo, som ett handfäste och säkerhet på din lofven, förstår du.

— Om jag lofvar, så tänker jag icke narra er.

— Nej, det skulle icke vara godt för dig; ty jag förmår allt så mycket, att jag kan stjelpa så väl som hjälpa — sade Bengt mumlande, med sylen mellan tänderna.

— Låt mig höra hur ni vill bära er åt då med hjälpen!

— Det kan jag icke säga dig, för den saken är en hemlighet . . . men lofvar du mig pengarne, och sedan gör hvad jag säger, så har du Tönne här tillbaka inom sex månader i stället för om sex år . . . men det skall ske i natt, eller också får du vänta till nästa julnatt . . . och då är jag kanske icke hågad.

— Ni gör väl icke något ogudaktigt eller syndigt, för då vill jag icke vara med om'et?

— Syndigt, hvad skulle det vara för slag? . . .

— Jag menar något trolleri och elakt tyg . . .

— Hå, den synden kan du få lägga på mig ensam, om du vill — sade Bengt skrattande.

— Men om jag skall vara med derom?

— Det var då hiskeligt hvad du är granntyckt . . . tycker du att mor Ulla här i torpet bredvid har gjort något ondt med att hänga en röd yllepåse på sin gosse för att bota frossan?

— Nej, för si det var en ältkur och en bot . . .

— Ja, det här är just också en kur, förstår du väl, men det är en svår kur, som kanske gäller lifvet för en af oss, antingen dig, Tönne, eller mig sjelf, som företa'r den, och därför så är den dyr också . . .

— Kan ni icke laga så, att den gäller ensamt mig? — inföll Lisa med rörande uppoffring.

— Nej, det kan jag icke — sade gubben kort och steg upp, i det han kastade sitt skomakararbete i spisvrån och lagade om elden med en gammal jernstör, så tung och sotig, att den kunnat passa som attribut åt Vulkan sjelf.

— Om en liten stund är det midnatt — tillade han och tittade genom fönstret upp åt den stjernklara himlen — besluta dig nu strax hur du vill, för sen är det för sent!

— I Guds namn då, låt det ske . . . och om något ondt kommer deraf, så må jag och icke Tönne få del deraf . . . jag håller honom så kär och jag

gör det i välmening . . . — hviskade det stackars barnet helt blekt och med hårdt sammanknäppta händer.

— Stig upp då, så får du skriva först! — sade Bengt, öppnade skrinet på hvilket Lisa suttit och framletade derur ett stycke smutsigt papper och en liten bit rödkrita, sådan som timmermän bruka vid sitt arbete. Han lade papperet på stocken, som nyss tjenat honom till stol, så att Lisa skulle kunna se vid eldskenet, gaf henne kritan och sade med betänksam röst, i det han helt värdigt som en sanskyldig advokat och lagkarl tog sig om hakan:

— Skrif nu precis som jag stafvar för dig! — Lisa nickade bifallande, ty hon var allt för upprörd att kunna svara, och den listige eller enfaldige »undergöraren» började med högtidlig röst:

»Jag, undertecknad, lofvar och svär att genast till Bengt Olsson betala de första penningar jag kan erhålla, ända till en summa af sextio kronor . . .»

— Åh bevara mig! — afbröt Lisa förskräckt — så mycket kan jag väl aldrig få!

— Nej, det kan väl hända, men fortsätt nu . . . sextio kronor eller mindre . . . har du skrivit detta? . . . Så ja, sätt nu ditt namn under . . . det är rätt . . . gif mig nu papperet, och vänta mig här . . . Jag ska nu gå ut och höra hvad Wysten säger, och det kostar på både kropp och själ . . . Du får icke tala ett ord, icke titta ut genom fönstret och icke låta elden slockna, om jag än dröjer aldrig så länge — sade Bengt och tog sig en klunk ur en flaska som stod under sängen, innan han försvann genom dörren och lemnade Lisa ensam.

Hon satte sig ned framför spiselns med ryggen åt fönstret, och hur otroligt det kanske kan förefalla, hyste hon i detta ögonblick icke den minsta misstro till »den kloka gubbens» ärlighet och hemlighetsfulla förmåga.

Och detta är alls icke något ovanligt på landet, der visserligen i allmänhet ingen erkänd och synlig vidskepelse nu mera existerar, men der likväl den dumaste quacksalvare eller de mest orimliga preservativ och traditionela bruk vinna ett förtroende och en praktik som äro förvånande.

Det är också svårt att veta, hvilka sällsamma verkningar *tron* och *inbillningen* kunna åstadkomma, och mången gång tvingas man att åt dessa inrymma ett vidsträcktare fält och en större magt, än förnuftet gerna vill medgifva, för att finna skäl för vissa besynnerliga företeelser, som i alla fall icke kunna förbises eller bortresonneras.

Det är imellertid säkert, att *afsigtliga* och *medvetna* bedrägerier i detta fall förekomma mindre ofta än man förmodar, och det vanliga är, att den »kloka gubben eller gumman» sjelfva äro fullt öfvertygade om en magt, som de hvarken vilja eller kunna förklara på ett naturligt sätt.

»Ett naturligt sätt», hvad mena vi också dermed? Kan det väl finnas något *onaturligt*? Eller ligger icke hela skillnaden emellan dessa båda uttrycksätt deri, att det ena betecknar vår förmenta *kunskap*, det andra vår erkända *okunnighet*, och det vore kanske bättre att säga: »det *kända* och det *okända*».

Vår naturliga fallenhet att grubbla öfver och stundom tro på oförklarliga kombinationer och frändskaper i naturen skulle ju kunna vara en antydning om, att de verkligen finnas.

Hvad nu muraren i Wystens trädgård angick, så vete himlen om han var en narr eller en skälm, men i Lisas föreställning hade hans företag en vigt, som ensamheten, stället der hon befann sig, julnattens hemlighetsfulla betydelse för besegrande af alla onda makter och tystnaden omkring henne gjorde ännu mera dunkel och fruktansvärd.

Hon kände sitt eget hjertas tunga slag och tyckte sig äfven höra tysta hviskningar, halfqvädda och hemska skratt och högljudda ord utan sammanhang och betydelse, men som väckte hennes förfäran, då de antingen tycktes komma susande långt bort ifrån skogen, eller uttalades tätt invid jordkulans fönster.

Allt tyngre och mera pinsamt sänkte sig denna förnimmelse af öfvergifvenhet och skräck, som slöt sig omkring henne liksom armar af jern; hon förmådde knapt andas och vågade icke röra sig, för att maka bränderna tillsammans och hålla elden vid lif, som Bengt befalt.

Hon ville bedja till Gud, hon ville tänka på Tönne, för att få styrka att motstå den vanmakt som smög sig öfver henne, men hon egde icke sans att samla sina tankar och förlorade slutligen all känsla och allt medvetande för några minuter.

Plötsligt vaknade hon upp med ett anskri, väckt som hon tyckte af en så häftig stöt, att den skakade hela kojan, och ett dån, som om berget bredvid hade remnat eller störtat öfver henne.

Det var likväl endast Bengt som återkommit, slagit dörren igen efter sig, och nu stod framför henne i halfmörkret.

— Tyst! — utropade han häftigt — och lägg på elden, så att vi få ljust, men svara mig icke ett ord på allt hvad jag säger, förr än jag ger dig lof dertill!

Lisa lydde honom mekaniskt; hon var glad att åter se ett menskligt väsende bredvid sig och kastade hastigt mera ris på elden, så att lågan snart sprakande steg i höjden.

Bengt hade satt sig på sin vanliga plats och höll i knäet en liten näfverskäppa, som han betraktade liksom den vore något mycket märkvärdigt.

— Nu är det gjordt . . . och här har jag hvad som behöfs . . . men det stod hårdt att få . . . det

är frukt från Wystens trädgård . . . — sade han halfhögt och visade Lisa hvad skäppan innehöll.

Der lågo sex små gröna äplen så stora som valnötter och tydligen växta på de vilda apalrnen der utanför; på hvart och ett var med en nål ritadt fyra siffror, sammanställda till ett tal, och Bengt tillade, i det han framdrog en knif ur fickan:

— Det är de sex kommande åren, som du vill bli af med och som vi nu ska döda och förvandla till månader . . . hvart och ett har tolf kärnor i sig och en af dem skall du äta upp, utan att yttra ett ljud. —

Medan han talade hade han klyft det första äplet och tagit derur en kärna, så liten som ett senapsfrö, som han lät Lisa nedsvälja, och kastade sedan äplet i elden, under det han mumlade några ord; på samma sätt gjorde han med det andra och fortfor likaså med alla sex.

Då det sista kommit in i elden steg han upp, tog ur västfickan en liten strut, hvars innehåll han strödde öfver kolen, och rörde om brasan. För den skrämde och förvirrade flickans ögon syntes besynnerliga röda lågor skilja sig åt och flyga upp emot taket, medan en skur af gnistor fräste med ett döfvande larm omkring den tunga jernstören som han begagnade.

Det var ett slags hexeri, kanhända lika så symboliskt och betingadt af omständigheterna, som det Göthe och Shakspeare hafva framställt, och i alla händelser lika rimligt, ty det är ju en sanning att med all vår tids yttre realism och upplysning, så äro likväl våra sorger och fröjder, våra känslor och önsknin-gar ständigt desamma, och medlen som begagnas för att genomdrifva dessa önsknin-gar äro stundom lika otroliga och besynnerliga, om också icke lika groteska, som den gamle Bengts i Wystens trädgård.

Lisa satt ännu orörlig och stirrade på de nyckfulla flammorna, hvori hon förestälde sig att en tidrymd af sex år, på ett »outransakligt sätt», försvunnit

ifrån hennes eget och den älskades lif . . . Och i sjelfva verket kände hon sig i detta ögonblick som om hon varit mycket äldre, som om en lång, lång tid förgått sedan hon inträdde i jordkulan och tills nu, då Bengt efter många förmaningar om tystnad öfver hvad som skett tog afsked af henne och hon i vinternatten begaf sig hem igen till faderns stuga.

— Då Lisa förestälde sig att Tönne fann hvarje dag der uppe i Stockholm som en outhärdlig plåga, så bedrog hon sig verkligen icke, ty lifvet blir sådant om man icke har nog klokhet och kraft att finna sig i det misstag man möjligen har begått, underkasta sig de omständigheter som man icke kan ändra och göra dem så drägliga som möjligt.

Kanhända skulle den stackars gossen också hafva gjort detta, om icke de olyckliga ord som hans kamrat N:o 64 Hiller kommit att uttala hade fäst sig i hans minne och så att säga intagit hela hans själ.

Rymma, fly ifrån detta afskyvärda lif, detta ständiga tvång, se der hvad han allt sedan tänkte på ifrån den stund, som idén derom en gång blifvit väckt.

Det var icke mera fråga om att söka sätta sig in i sin rol, att lära och draga all den nytta han kunde af det yrke, hvori han i en olycklig stund blifvit inkastad, det var endast fråga om att undkomma och rädda sig derifrån, och med denna ständiga tanke och längtan blir man ingen god och omtyckt soldat.

Olyckligtvis hade han allt för många likar i detta afseende, med den skilnad blott att de genom rus eller naturlig slöhet med mera tålmod fördrogo sin vantrefnad och sitt missnöje.

— Ruffa upp dig, din drummel! — röt fanjunkaren gång efter annan med denna obeskrifligt retsamma brutalitet, som verkar precis motsatsen af hvad

man önskar — Ruffa upp dig, säger jag! Och stå icke der som en lipsill och en ynkrygg! — tillade han, och löjtnanten varierade, äfven han, med beundransvärd uppfinningsförmåga de trefliga anmärkningarne, men alla dessa animerande tillrop gjorde just icke Tönnes bleka och lidande fysionomi hurtigare eller gladare.

— Ta dig en sup! — sade de välmenande kamraterna — det friskar upp själen — och andra bjödo honom med broderlig välvilja att snusa ur en strut eller en näfverdosa.

— Man har icke roligare än man gör sig sjelf, min gosse — inföll sextiofyra Hiller, som framför en liten spegel höll på att svärta sina mustascher med samma smörja, hvarmed han nyss blankat sina stöflar.

— Femtifyra, Larm! — ropade vakthafvande korporalen i dörren till logementet.

— Han är icke återkommen! — svarade någon der inne.

— Fick permission för att betala hundskatten — tillade en annan helt lågt.

— Kors för tusan! ... Han blir anmäld ... har han icke kommit hem?

— Har någon sett femtiofyra? — ropade i det samma fanjunkaren, som inkom.

Ingen svarade, och han tillade därför:

— Korporalen sänder två man att hemföra femtiofyra Larm, som troligen går och suddar någonstans.

— Han har säkert förstört pengarne ... för jag såg honom i går qväll gå och festa med en småländing, som han sa' var hans kusin — sade en karl sedan fanjunkaren gått.

— Nej — svarade en annan — det tror jag aldrig han skulle gjort, för det var ju Mirzas pengar, och då skulle hon få spatsera till veterinären.

— Mirza har visst gått med honom, för jag har icke sett henne keller på hela dagen — inföll Tönne, som mot sin vana intresserade sig för samtalet och

tittade under sängarne efter hunden, som der brukade hafva sin plats.

— Jag tyckte att jag hörde henne tjuta för en stund sedan, när vakten kom hem . . .

Ett ovanligt mummel och tramp i korridoren afbröt i detsamma gissningarne om Mirza och hennes beskyddare, och då Tönne tittade ut sade en af karlarne, som gick förbi med en lykta:

— Femtifyra ligger ned vid sjön . . . trumslagaren har hittat på honom der.

— Kom med, ska' vi langa upp honom! — inföll Hiller och fattade Tönne i armen.

— För honom till arresten med ens! — ropade korporalen, som de mötte i dörren.

Tönne följde med de tre eller fyra kamrater, hvilka, företrädda af den lille trumslagaren, vandrande öfver den stora, mörka gården ända ned till exercis-huset.

— Den skojaren! . . . nu har han supit upp våra pengar — mumlade lyktbäraren — men han skall komma att må . . .

— Vänta! Gå häråt! — ropade trumslagaren, — han ligger ända ned vid vattnet . . . Mirza, det nötet, har sprungit tillbaka till honom . . . det var hon som tjöt dernere, så att jag hörde henne och gick dit.

— Jo, hon är litet till klok, det djuret! . . . Jag slår vad att hon skulle kunna föra paraden om man lät henne hållas . . .

— Lys hit med lyktan! . . . Jo, der ligger den göken! . . . våt som en svamp . . . och nedsmutsad sen . . . han ser ljus ut . . . tag i honom, Tönne!

— Hu då! . . . Han är död! — utbrast Tönne förfärad och lyste på den återfunnes ansigte, hvars blåbleka drag och stela, öppna ögon det matta lykt-skenet visade för dem alla.

— Ja, min själ är han icke död . . . stackars gosse! — sade soldaterna, medlidsamt upplyftande sin

redan stela och iskalla kamrat, som de buro in i arrest-rummet enligt korporalens befallning.

Den stackars Mirza gick med slokande svans bredvid Tönne, som upprörd och illa till mods afhörde rapporten till fanjunkaren om femtifyra Larms återfunna lik.

— Hur har han kunnat dö så der? han var ju icke sjuk? — frågade Tönne halfhögt då han med Hiller återvände till logementet.

— Ja, det får du fråga Mirza om — svarade denne — hon är väl den ende som vet besked om saken, efter hon var hos honom . . . han hade i sina fickor hvarken pengar eller qvittot på hundskatten och därför så . . . Du såg väl att han var strypt?

— Nej . . . tror ni han tagit lifvet af sig? — utbrast Tönne med fasa.

Hiller nickade blott helt tyst.

Och han hade rätt. Gardisten, som föreföll så rå och grof, så förslöad och utan all känsla, han hade icke kunnat bära skammen öfver att hafva förrådt kamraternas förtroende och sin egen kärlek till — en hund.

Tönne begrep ingenting af allt detta; förfärad öfver hvad han såg och hörde, tyckte han sig lösryckt ifrån allt som hittills varit honom ett moraliskt stöd och fäste och sjönk öfverväldigad ned på sin halmadrass, dragande filten öfver hufvudet och rufvande öfver planer att komma ur detta onaturliga lif, hvars der och hvar uppflammande gnistor af vilsekomna, men ädla och goda instinkter han icke såg eller igenkände.

Tiden gick imellertid, »ty den kan ej annat», och äntligen hade man kommit öfver den långa vintern och hunnit till April månad.

En dag under bajonettfäkningen i exercishuset kom en af löjtnanterna in; det var en person föga omtyckt af manskapet, ty hans häftighet och besyn-

nerliga lynne gjorde honom ofta orättvis. Nu tycktes han vara vid särdeles dåligt humör, och då han, vid ett af dessa svåra och ansträngande tempo, som kanske allt för ofta upprepats och allt för mycket förlängts, såg bajonetten ofrivilligt sänkas allt mera i de darande händerna på Tönne, som var den yngste och klenaste af rekryterna, rusade han fram och gaf sitt missnöje luft i häftiga uttryck af vrede och förakt. Förskräckt eller utmattad släppte Tönne geväret, som med en skräll föll till golvet och ökade löjtnantens harm, så att han med hela sin kraft satte sin stöfvelklack på rekrytens fot.

Den häftiga smärtan, och kanske något af det medfödda östgötamodet, gjorde Tönne besinningslös, och med en knuff för bröstet kastade han löjtnanten åt sidan.

Denne bleknade och skulle kanske i sitt ursinne hafva gjort uppträdet ännu värre, om icke kaptenen, chefen för rekrytskolan, i detsamma inträdt och, genast uppfattande förhållandet, låtit bortföra den olycklige rekryten och befalt löjtnanten gå in i vaktrummet för att invänta hans order.

Det var en mycket ovanlig och ledsam händelse. Öfvervåld emot förman under tjänstgöring och inför trupp, ett subordinationsbrott, som kunde hafva de svåraste följder, i synnerhet som rekryten N:o 48 Rolf af alla ansågs såsom en inbunden, stursk och motsträfvig karl.

Hur skulle icke mor Ulla och Lisa derhemma i Bjerkeröds fällor hafva förskräckts och förvånats om de hört detta omdöme!

Tönne, han som varit lydig, from och lättrörd som en qvinna och hvars kärleksfulla hjerta just förledt honom att sälja sig själf, för att icke bedröfva modren med en tillfällig förlust.

Det är imellertid icke sällan som en rent af för-

vänd uppfattning gör sig gällande om en person bland kamrater och förmän.

En tillfällighet utan betydelse, ett förhastadt omdöme, ofta uttaladt af någon som i sjelfva verket kanske icke ens har något sådant, ger likväl anledning till en opinion, som sedan, trots de mest solklara bevis på motsatsen, likväl icke rubbas och blir gällande för alltid i en krigsskola eller en kasern med samma envishet som man bibehåller de dumma öknamn man råkat meddela, och alltsammans af det enkla skäl, att det faller sig mycket beqvämare att tanklöst säga efter andra än att tänka sjelf.

— Det var mig en kanibel till pojke, den fyr-tiåtta! — sade korporalen om aftonen, då de af kompaniet som voro lediga ifrån vakt hade samlat sig i logementet.

— Att knuffa löjtnanten!

— Ja, det kunde han just ha förtjent och mera till för sin kitslighet — sade en af soldaterna.

— Men fyr-tiåtta kommer på ordena i morgon, och får mörk arrest utan sängkläder . . . och kanske blir det krigsrätt.

— Får han mista lifvet?

— Åhnej, men nog blir han bortskänkt till dici-plinkompaniet vid Karlsborg, och det är detsamma som fästning.

— Nå, det är ingen skada på honom, för han är ingen treflig kamrat . . . surmulen och drumlig och kan aldrig ta sig en sup eller säga ett muntert ord . . .

— Ja, det blir ingen militärisk kläm i honom — sade en vacker karl och sträckte på sig med sjelf-belåtenhet.

— Nej, han passar icke här . . . han går till botten med fart — inföll Hiller, som med tankfull min satt på kanten af sin säng och blandade en smutsig kortlek.

För andra gången var nu Tönne arresterad. Den oskicklige och af befälet ofta ogillade löjtnanten fick visserligen en alvarsam »uppsträckning», men n:o 48, hvilken enligt majorens uttryck »var känd såsom häftig och obändig», skulle man qvåsa och på honom statuera ett helsosamt exempel. Lyckligtvis hade han nyss fyllt aderton år och kunde således dömmas till 21 dygns mörk arrest.

Tolf dagar af denna tid voro nu redan tilländalupna. Tolf dagar gå ju så fort under vanliga förhållanden, under arbete, frihet och nöjen, men tolf dagar i fullkomligt mörker i en vrå af sex fots längd och bredd, der intet fins utom golf, tak och fyra väggar, icke en stol eller madrass att hvila på, der ingen annan omvexling är möjlig än att famlande emot vägarne gå rundt omkring eller ligga på golfvet. Hjernan svindlar och stegen blifva osäkra och vacklande i den trånga omkretsen, som ögat icke ens kan mäta, och den trötta, värkande kroppen finner ingen hvila på det hårda golfvet. Det är visst sant, att för den som aldrig i sitt lif hvilat på annat än halm tycks olikheten icke vara så stor, men sanningen är likväl, att detta straff anses hårdt, och det måste så vara, ty då de forna råa, vidriga och förödmjukande kroppsstraffen nu lyckligtvis äro ifrån lagen och den allmänna meningen bortdömda, så är det ej lätt att finna ett korrektiv för de brott, hvilka både samhälls- och krigslagarne måste strängt bestraffa.

Här fanns nu visserligen ingen stor moralisk brottslighet; den stackars soldatens samvete var fullkomligt lugnt och kunde icke förena sig med hans domare, ty man borde knapt af honom begära den högre åsigt af saken, hvilken gillar nödvändigheten af den militära diciplinen, äfven om den straffar en oskyldig.

Han led helt enkelt, och lidandet förbittrades genom känslan af orättvisa och förtryck.

Blek och aftärd, försvagad af den långa pinan, var han nu för tredje gången flyttad i den ljusa arresten, ty för att icke skada arrestanternas ögon anses det nödvändigt att hvar tredje dag gifva dem ljus, men detta är endast en ytterligare plåga för de nu ljusskygga ögonen.

Med slutna ögonlock och den hoprullade kolletten under hufvudet låg Tönne orörlig, utsträckt på golfvet; han andades tungt, och mellan de sammanklibbade ögonhåren framträngde stundom en tår vid tanken på de kära der hemma i skogsbygden; halfsjuk och nervös, som han nu var, syntes det honom att, liksom evangelium säger, »dett svalj var befast» dem emellan, så att de aldrig mera kunde råkas, så mycket mer som det bref hvilket Lisa på mor Ullas begäran skrifvit väl kommit fram, men låg i fanjunkarens expeditjonsrum, för att lemnas åt honom först då han utstått sitt straff.

Ju mer han tänkte på hemmet, allt mer grep honom längtan och förtviflan; han kunde icke ligga stilla, utan resande sig upp, stälde han sig en stund lutad emot väggen. Ehuru han flere gånger på Ladugårdsgärdet under de häftiga språngmarschernä med den tunga packningen fått munnen full af blod, var han nu medtagen mera af sorg, den dödande enformigheten och mörkrets enerverande inverkan, än af verklig svaghet, men likväl sjönk han snart ned på golfvet igen.

Då öppnades dörren och Hiller inträdde med hans middag. Mot vanligheten var han ensam, och veckhafvande underofficern, som brukade åtfölja vakten, syntes icke till.

— Är det ni! Ack, är det ni Hiller! — utropade Tönne gladt öfverraskad och satte sig upp.

— Ja, jag har lagat så, att jag blef kommanderad på vakt hos dig i dag . . . Men hundra millioner, så du ser ut, din stackars krake! — svarade Hiller helt sakta vid åsynen af Tönnes tofviga hår, bleka kinder,

matta blick och blodiga händer, som han sträckte emot den inträdande kamraten.

— Åh, det är icke farligt — sade Tönne med ett bemödande att småle under det han såg på sina fingrar. — Jag har gått och slitit upp dem emot muren, för en kan icke vara stilla, och en kan icke gå i tjocka mörkret utan att känna väggen till rättelse . . .

— Ja, jag förstår nog det . . . det är vanligt; men du ska rycka en knapp ur koletten att hålla i, det brukas här — inföll Hiller undervisande. — Åttiätt Linqvist, på lifkompaniet, han satt lika länge inne som du och han hade slitit tre messingsknappar så tunna som löf under sina promenader, och det är bättre än att förstöra fingrarna . . . och se'n så ska' du sjunga och skrika och öfva dig i gevärsrop, som du hör att de andra göra när de äro arresterade, för att muntra upp dig, så att du icke tappar modet . . . Du har varit så tyst som en råtta under hela tiden, och det duger icke; det tycker icke befälet om, för det är halsstarrighet och trots.

— Att man tiger?

— Ja, visst ja — svarade Hiller skrattande.

— Men jag har ingen lust att sjunga i mörkret, det är så hemskt . . .

— Nå ja, det är detsamma, nu är det snart slut för dig, du har suttit halfva tiden.

— Men jag tror aldrig att jag står ut lika länge till . . . Hör nu Hiller . . . ni sa' en gång, att jag kunde rymma . . . — tillade Tönne hviskande.

— Ja, men då skulle du icke sitta här . . . det var när du var fri.

— Är det då rakt ingen möjlighet att nu komma sin väg? . . .

— Åh, visst kunde det gå för sig, men sådan som du nu är, så skulle du strax bli fasttagen, eller sjelf komma igen . . . det är ingen ruter och ruff i dig.

— Ingen ruter i mig! — invände Tönne och rättade på sig. — Ni skulle få se det, om jag bara vore härifrån . . . men det här lifvet duger jag icke till . . . det blir min död.

— Jag tror nästan detsamma . . . du har hoppat i galen tunna . . .

— Ja, det är allt så . . . skulle ni icke kunna hjälpa mig att komma derur . . . annars tror jag att jag hjälper mig sjelf på samma sätt som stackars Larm gjorde.

— Nej, det går icke för *dig* . . . du super icke du.

— Så får jag väl ta till bränvinet då — inföll den stackars gossen med ett så hjertslitande uttryck af hjälplöshet och förtviflan, att Hiller, rörd deraf, hastigt gaf vika för en af dessa ofrivilliga ingifvelser af obetänksamt ädelmod och uppoffring som äfven i en kasernstundom blixtrar fram, midt ibland likgiltigheten, svordomarne och ångorna af alkohol.

— Om du verkligen har något mod och någon raskhet, så skall jag försöka att hjälpa dig — sade han hviskande in i fångens öra, med detsamma han lutade sig ned för att borttaga den tomma matskålen.

Tönne såg på honom som om han icke hade hört rätt, och omfattade derefter hans knän med en krampaktig rörelse.

— Låtsä att du är sjuk när underofficern kommer in och visiterar! — fortfor Hiller alltjemt hviskande, men med kort och bestämd röst. — Jag skall rapportera detta genast, så blir du kanske flyttad i sjukrummet . . . man skall nog tro det, efter du har varit så tyst hela tiden och är så usel . . . jag är kommenderad på kasernvakten, och om jag kan komma åt nycklarne hos befälhafvaren, så skall jag låta dig gå redan i natt. . . . Det blir icke lätt . . . tror du att du orkar komma öfver planket? . . . Inga pengar har du förstås; jag har endast min tobakskilling för i dag, och det är omöjligt att få

ett öre af någon . . . men du tar ditt bröd med dig . . . jag skall ge dig litet blanksmörja för att smeta öfver det röda klädet på uppslag och krage, och innan du ger dig af ifrån stån, så sprättar du bort knapparne i kolletten . . . Jag har en släkting der nere i din hemtrakt, han är förnäm och rik, och han skulle nog vilja tjena mig . . . han har minsann stora skäl dertill . . . jag skall skrifva ett bref åt dig, det kunde kanske gagna dig . . . Tyst! säg ingenting, vi få kanske talas vid sedan.

Hiller gick, och den stackars Tönne visste icke om han verkligen hört dessa hoppets och tröstens ord eller om han endast legat och inbillat sig alltsammans. Kanske var imellertid planen aldeles utförbar eller till Tönnes ytterligare olycka och förderf, ty det är ej aldeles ovanligt att det äldre manskapet narrar de yngre att rymma för att sedan sjelfva återföra dem och erhålla belöningen derför.

Arrestantens tillstånd hade redan förut ansetts oroande; det var icke svårt att göra hans sjukdom trolig, och ett par timmar derefter låg han verkligen instängd i sjukrummet, som är i kasernvakten för att morgonen derpå undersökas af läkaren.

Men då morgonen kom och visitationen skulle ske var — Tönne försvunnen.

Det var tydligt och klart att han haft hjelp för att kunna rymma. Hiller hade haft vakten, och vid förhöret erkände han också utan tvekan sin brottslighet i detta afseende.

Den som hjälper en soldat att rymma straffas lika med den ertappade rymmaren sjelf, och den af sigkomne, försupne och förlorade baronen, som icke i någons ögon, och kanske allra minst i sina egna, hade något värde eller någon ädlare känsla, intog helt lugnt den stackars hemsjuke rekrytens plats i den tomma, mörka arresten.

Det var nu, som sagdt är, i April månad. Snön hade fläckvis smält bort i skogen på Bjerkeröds fäl-
lor, granbarret hade fått en liffigare färg liksom mos-
san på bergen och fåglarne qvittrade redan omkring
Jokims stuga.

Jokim och Lisa hade i hela granskapet blifvit
ett par märkvärdiga personer genom det dyrbara fyn-
det, som verkligen ansetts värdt att inköpas för sex-
hundra kronor.

För en »backstusittare» är denna summa ofant-
ligt stor, och ehuru prosten fördelat den så som han
sagt och insatt en tredjedel i sparpanken för Lisas
räkning, hade likväl återskenet af denna rikedom för-
länat sjelfva Jokim ett visst anseende, och hvad den
unga flickan angick, så blef hon i sin lilla verld be-
traktad såsom »ett godt parti», en arftagerska, om
hvars hand en del af den ogifta manliga ungdomen i
bygden drömde, aldeles på samma sätt som det sker
i den stora, fina världen.

Af den summa hon genast fått disponera, hade
hon samvetsgrant, enligt sitt löfte under julnatten i
Wystens trädgård, lemnat 60 kr. åt Bengt, och för
sin far och mor Ulla hade hon sagt att dessa användts
för Tönnes friköpande ur tjensten, utan att vidare
vilja förklara sig deröfver.

Det bref, som ännu obrutet låg i fanjunkarens
expeditionsrum i Svea Gardes kasern, adresserad till
gardisten n:o 48 Tönne Rolf, innehöll en berättelse
om hela händelsen och Lisas oförmodade lycka och
egde dessutom många tydliga hänsyftningar på det för-
hållandet, att både hon sjelf och den hittade skatten
i trofast kärlek och tålig väntan förvarades åt barn-
domsvännen, på hvars återkomst man hoppades.

Om Tönne fått detta bref för ett par veckor
sedan, så skulle han kanske deraf inhämtat tillräck-
ligt mod och hopp för att med tålmod underkasta

sig sitt öde och afvaktat slutet af sin långa tjänstetid, men nu hade han ingen aning härom och dukade under för vantrefnad, sorg och hemsjuka.

Det var sjelfva palmsöndagen. Solen strålade klar, och ifrån de långa ispiggarne kring taket af mor Ullas stuga i Starbergen dröp vattnet i täta droppar, uppsamlade i en kanal, som lille Petter var sysselsatt att gräfva, för att låta en barkbåt segla förbi fönstret, der Lisa, som nyss i mor Ullas sällskap kommit ifrån kyrkan, satt och läste i Luthers postilla, medan gumman var sysselsatt att göra upp eld i spiseln för deras middag.

Allt sedan besöket i Bengts jordkula hade hopp och fruktan tårt och oroat Lisas hjerta.

Ömsom ansåg hon hela detta vidskepliga upptåg för hvad det verkligen var och blygdes öfver sin egen enfald, då hon lånat sig deråt, men ännu oftare förekom det henne, som om en hemlighetsfull magt hade verkat och indragit henne sjelf och den hon älskade i gemenskap med och under inflytande af onda och hemska väsen, att hon begått en synd och en ogudaktig handling och att till straff derfor hon skulle, såsom Bengt sagt, äfventyra sitt eget eller Tönnes lif.

Allt som tiden led minskades hennes hopp, och ångest och fruktan ökades . . . Bengt hade narrat henne, det var ju tydligt, och de sex olyckliga åren skulle förgå i fåfång väntan, för att slutligen kanske låta henne återfinna den forne oskyldige, trohjärtade och hederlige ynglingen som en försupen; lätjefull och förderfvad varelse, utan tro eller kärlek till hvarken Gud eller henne.

Då mor Ulla ändtligen satte det rykande lerfatet med uppvärmd kålsoppa på bordet framför henne, så orkade Lisa just ingenting förtära deraf, och sedan de båda qvinnorna på eftermiddagen roat sig med att långsamt och omsorgsfullt vända några garnhärfor,

som voro uthängda på stakar för att blekas vid stugvägen och beskådat mor Ullas gris, som fick komma ut att motioneras på berghällen, så sutto de sedan helt tysta och försänkta hvar och en i sina egna tankar, medan lille Petter ömsom snurrade med en messingsknapp på bordet eller retades med den gamla sömniga katten i spiseln.

— Nu är det jemt sex månader sedan han drog bort — sade mor Ulla plötsligt, utan att nämna något namn, öfvertygad som hon var, att för Lisa liksom för henne sjelf fanns i verlden icke mer än *en* person, hvarmed deras tankar kunde vara sysselsatta.

Lisa spratt till och kände en besynnerlig rysning vid dessa ord; hon hämtade djupt efter andan och sade dröjande:

— Nej, så lång tid kan det väl icke vara ännu?

— Jo, just precis . . . jag gjorde ett svart kors i almanackan för dagen då han gick . . . se här! . . .

— Gumman satte på sig sina stora knip-glasögon, ryckte till sig den i bondstugorna så intressanta och flitigt studerade almanackan, som hängde uppslagen på väggen bredvid en ullsax, en liten flaska med olja för spinnrocken och en nåldyna med några instuckna grofva sy- och stoppnålar.

— Det var vid marknaden, michaelidag, som du vet . . . ack herre min gud hvad tiden varit lång sedan dess! . . . Der ha vi vårfrudagen och så femte söndagen i fastan . . . och nu är det palmsöndag i dag . . .

De båda qvinnorna fördjupade sig i almanackans åtminstone sanna och odisputabla framtids tablå, och i beräkningar öfver denna långa, enformiga och bekymmersamma tid som i de fattiga kojorna på landet skrider fram så långsamt under kampen för de dagliga behofven, inskränkta till ett minimum, hvarom stadsboarne icke hafva något begrepp och som i sjelfva

verket icke ens, liksom för dessa, har stridens och den lifliga verksamhetens eggelse och behag, utan snarare består i ett oändligt tålmod, en trög och tanklös undergifvenhet, hvilken anser hvarje tillryggalagd dag såsom en vinst, ehuru den vanligen blott är ännu ett steg på den långa, tröttsamma vägen till fattigstugan på kyrkbacken.

Så förefaller det åtminstone för en liffullare uppfattning, men för denna är det också klart, att i den fattiga kojans på landet ofta finns all den fromma gudsfuktan, de stilla dygder och den förnöjsamhet, som man sällan eller aldrig finner i städernas fattiga hem.

Solen hade gått ned; katten och lille Petter hade somnat; det låga, regelbundna ljudet af mor Ullas strumpstickor, som flitigt gingo om hvarandra, var det enda som störde tystnaden i stugan, der det började bli skumt, då Lisa reste sig upp för att gå hem. Hon stannade imellertid orörlig med halföppna läppar och i lyssnande ställning, innan hon ännu hunnit säga ett ord, ty det förekom henne, som om hon hört ljudet af steg öfver berghällen i skogen utanför, och i detta ljud låg någonting som kom hennes hjerta att slå med fördubblad fart för att sedan liksom vilja stanna och låta henne qväfvas.

Mor Ulla hörde ingenting ännu, men ett par ögonblick derefter reste äfven hon sig upp och lyssnade tyst, med uppspärrade ögon och stel hållning, ty nu hördes tydligt ojemna, tunga, stapplande steg utanför förstubron, dörren rycktes upp, och med ett anskri af öfverraskning, glädje och förfäran sågo de Tönne stå midt framför dem.

Men var det väl han sjelf? Denna magra, spöklika gestalt, med brinnande, insjunkna ögon, torra läppar, håret tofvigt och afstubbadt som på en dåre, var det icke snarare hans vålnad som kom att underrätta dem om hans död?

I de båda kvinnornas förskräckta själ hade samma tanke uppstått, och först då den stackars förrymda, utmattade och utsvultna rekryten uttalade deras namn och sjönk ned på träbänken bredvid dem, kunde de sansa sig och tro att det verkligen var han.

— Jag tror ni känner icke igen mig? — hvi-skade han knapt hörbart, i det att en tjock fradga af blod syntes på hans läppar, ögonen slöto sig och han föll afsvimmad i mor Ullas armar.

Rädd att bli tillfrågad och fasttagen, hade han icke vågat gå in någonstades; han hade gått till fots nästan hela vägen och lefvat på det bröd han medtagit ifrån kasernen; med tanken på hemmet och den han älskade hade han öfvervunnit trötthet och hunger och utfört ett af dessa underverk af mensklig för-måga, hvilken stundom under vissa förhållanden tycks trotsa naturens lagar; men nu var också hans kraft uttömd och han syntes fullkomligt döende.

Hvarken mor Ulla eller Lisa afveko imellertid, ens i detta ögonblick, ifrån det svenska bondfolkets lugna natur, hvilken skyr att visa både glädje och sorg; tysta och utan beskärmsler förde de Tönne till sängs, aftog hans kläder tvättade hans ansigte och hans blodiga, svullnade fötter och gáfvo honom det bästa de egde, litet mjölk, som mor Ulla lyckligtvis hade.

Han återkom slutligen till sans, smålog emot dem och räckte dem sina magra händer, och först då vände Lisa sig bort för att dölja sina tårar, under det mor Ulla sväljde ned sina med en lyckad ansträngning och sade halfhögt, ehuru hennes kärfva röst var något sväfvande:

— Min stackars gosse, är du fri? Eller hur har du kunnat komma hit? . . .

— Brevet! . . . lemna fram brevet! — stam-made Tönne och försökte resa sig upp för att söka i sina fickor, men sjönk genast tillbaka igen och fort-for: — Jag orkar icke tala nu . . . i morgon . . .

jag ska' hvila mig litet . . . jag mår så godt! . . . — tillade han helt tyst, i det att ett uttryck af oändlig sällhet och lycka upplyste hans ansigte.

Och han var också i denna stund så lycklig, som en människa kan bli på jorden. Kasernlifvet, den mörka arresten, hungern, tröttheten och fruktan, allt var glömdt, ty nu var han ju i sin trygga fädernekoja.

Hans glänsande blickar sväfvade med ett nästan smekande uttryck öfver alla dessa kära, välbekanta föremål i den fattiga stugan, ifrån den blanka kaffe pannan på spiselkransen, den hopkrupna, sofvande katten, mor Ullas spinnrock i vrån, det gamla, af rök och ålder svärtade vägguret, tennstopet i fönstret med det i förtid utspruckna björklöfvet och de gula, sammetslena pilknopparne, och på bordet bibeln och den gamla psalmboken med Petters katekes ofvanpå, alltsammans syntes honom som symboler af den högsta lycka och frid . . . af den välsignade ro och sällhet som en gång väntade honom vid uppvaknandet i det himmelska hemmet.

Och der satt modern och barndomsvännen bredvid honom, och i deras ögon läste han all den ömhet och lycka, hvarefter han längtat och som nu med oändlig ljufhet fylde hans hjerta.

Han tryckte Lisas hand, nickade åt mor Ulla och slöt ögonen igen, betagen af en matthet, som han icke kunde motstå.

— Nu somnar han så godt . . . Gud vare tack att han är här! — sade mor Ulla med andäktigt hopknäppta händer — men du kan stanna kvar i natt Lisa och se till honom, medan jag lägger mig litet.

Lisa svarade endast med en blick, men denna var icke så glad och tillitsfull som moderns. Hon lutade sig sakta ned och lyssnade till Tönnes svaga andetag, hvilka ofta förde en blodfradga ut öfver hans läppar, och hon tänkte dervid med ångest på det säll-

samma uppfyllandet af Bengts löfte och hans ord, att detta kunde kosta lifvet för en af dem.

Alla sofvo i den lilla stugan, och äfven Lisa hade slutligen slumrat in, sittande på golfvet med hufvudet emot sängkanten och Tönnes hand ännu slutet i sin. Det var knapt dager, då någon knackade utanför på fönsterrutan och väckte dem.

Mor Ulla steg upp och gick fram; hon såg det breda, rödfnasiga ansigtet af socknens fjerdingsman och bredvid honom kommissarien sjelf, som nu steg fram och vinkade åt henne att komma ut. Förfärad, och med en iskall aning om hvad som förestod, vände sig den stackars modern till Lisa med en villrådig och frågande min.

— Gå ni och tala vid dem . . . det är icke farligt! — sade flickan med så bleka läppar och en så besynnerlig, tonlös röst, att mor Ulla gick utan att yttra ett ord.

— Madam Rolf — sade med ett visst medlidamt uttryck kommissarien, i det han mötte henne utanför dörren — er son, rekryten vid kongliga Svea lifgardet n:o 48 Rolf, har rymt ifrån sitt regemente, och till konungens befallningshafvande kom i går qväll telegram med begäran om hans gripande och återförande, i fall han påträffas . . . Han är väl hos er, kan jag förstå, eller hur?

— Han kom . . . i går qväll — svarade med värdighet mor Ulla, som icke ens tänkte på att ljuga och väl begrep att ingen undflykt var möjlig.

— Han skall genast öfverlemnas i höga öfverhetens och myndigheternas händer — inföll fjerdingsmannen högtidligt.

— Men han är mycket sjuk — tillade den stackars qvinnan, i det de båda karlarna inträdde i stugan.

— Förrymde rekryten n:o 48 Rolf på andra kompaniet af kongl. Svea lifgardet uppmanas att ofördröjligen medfölja — upprepade kommissarien med

hög och befallande röst under det han närmade sig sängen, bredvid hvilken Lisa ännu satt, helt lugn och stilla.

Hon reste sig icke upp, och visade endast tyst med handen på den alltjemt orörlige Tönne.

Kommissarien lutade sig ned för att väcka honom, men reste sig hastigt upp igen och utropade öfverraskad:

— Han är ju död!

Mor Ulla rusade fram till sängen, der hennes son låg kall och stel, och knipande ihop läpparne för att kunna undertrycka det rop som ville undfalla henne, föll hon ned på golfvet bredvid Lisa.

— Karl'n är död, det kan jag också intyga — sade fjerdingssmannen högvigtigt, medan kommissarien helt tyst och medlidsamt fattade mor Ullas hand till afsked.

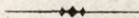
Ett par minuter derefter aflägsnade han sig med sin medhjelpare. De hade förekommit af en högre myndighet, hvilken med sitt definitiva maktspråk afkortat soldatens tjänstetid och kallat honom *hem*.

Så slutar Tönne Rolfs trovärdiga historia, men vi kunna icke afhålla oss att meddela en liten epilög dertill, hvilken berättas i trakten, ehuru detta tillägg icke har samma tillförlitlighet; den låter nemligen så här:

Den återkomne rekryten var död och begrafns på kyrkogården, men ingen utom länsman och fjerdingsskarlen hade fått se hans lik, mor Ulla och Lisa hade icke synts så bedröfvade som man väntat, och åtta dagar efter begrafningen voro båda två försvunna ifrån orten, utan att någon, trots allt undrande och alla gissningar, någonsin fick rätt reda på hvart de tagit vägen; man visste endast att på aftonen samma

dag som kommissarien varit i mor Ullas stuga för att häkta Tönne, hade Lisa med mycken brådska sprungit öfver skogen på väg till en af ortens rikaste och förnämsta egendomsegare för att aflemna det bref som rymmaren haft med sig ifrån Hiller, att prästen ett par år derefter hade skickat Lisa de penningar som besparats till hennes hemgift, emedan hon då stod i begrepp att ingå äktenskap med fördrängen på en egendom i Skåne, hvilken tillhörde samma person som mottagit brefvet, och slutligen att »Bengt i Wystens trädgård» helt nyligen, vid återkomsten ifrån en af sina riksvandringar, sagt sig hafva besökt Lisa och hennes man, som han påstod icke var någon annan än Tönne Rolf, den för död ansedde rekryten.

PROF.

PROF.

Nå Otilia, hvad säger du?

— Jag kan icke säga någonting om det jag icke förstår.

— Förstår du icke hvad jag läser för dig med min allra ljudligaste och mest uttrycksfulla röst? — återtog fru Ewelina H. och vände sig med en förnär-
mad min till sin svägerska.

De båda fruntimmerna sutto på en bänk i badhusparken. Det var just vid den tid på förmiddagen då badsällskapet hade skingrats efter frukosten för att hvila i sina egna rum, skrifva bref, promenera eller läsa.

Fru Ewelina var en stor, välväxt och ståtlig dam om trettio eller trettiofem år. Hon hade något grofva, men regelbundna drag och var klädd enligt allra sista modet för sommaren; hennes korta klädning, af samma aptitliga färg som gammal möglig Rochford-ost, var så hårdt tilldragen omkring hennes ben och hade en sådan massa hopsnärjda spetsar och bandrosetter baktill, att hon endast kunde sitta snedt, aldeles på kanten af bänken, och hennes hatt, belastad med plymer och eldröda rosor, var stor och uppfästad på sidan à la Rembrandt.

De likaledes eldröda strumporna, det höga, tätt veckade halskråset och de spetsiga klackarne på hennes skor fulländade den anslående toilett, som år 1880 ansågs förtjusande.

Hon höll några skrifna pappersblad i handen och tycktes i hög grad vara intresserad af deras innehåll.

Otilia var mindre elegant; hennes klädning, af mjukt indiskt muslin, hade en helt omodern färg, den var hvarken smutsgul, blodröd eller svartblå, utan den var ljusblå och hvit och tillät henne att sitta på ett naturligt sätt, men så var också den tjugotvååriga Otilia så ovanligt vacker, att hon väl kunde tillåta sig några friheter emot ett afskräckande mod.

— Jag tycker mig aldrig ha sett en vackrare utsigt än här — såde hon och blickade tankfullt framför sig, aldeles glömsk, som det tycktes, af den fråga, som hennes svägerska nyss uttalat. — Jag tycker om att se skogstopparne så här nedanför berget och hafvet med sina hvita, flyende segel bortom bränningens silfverskum; vi känna dess friska, egendomliga lukt och höra fiskmåsarnes skrik, men vi döfvas icke af vågornas buller eller ängslas genom föreställningen om sjösjuka . . . och hvad fyren och de oformliga, svarta klipporna der ute taga sig präktigt ut i solskenet! . . .

— Ja, det är sant; allt det der kommer jag också att säga i min novell — inföll Ewelina.

— Om du vill låta den spela här — återtog Otilia — så skulle du ha börjat med att säga något derom, man vet annars icke hvar man befinner sig.

— Hvad tänker du på! . . . Skulle jag vara så extremt urmodig . . . det brukas icke alls.

— Men det är ju i alla fall ett nödvändigt vilkor att allra först göra sig förstådd . . .

— Nej, långt derifrån! Åh, du saknar då rent af allt litterärt omdöme, kära barn . . .

— Men, här har du nu läst för mig åtta eller tio sidor; du talar om »honom» och »hennes» och »han» och »hon», och jag vet icke hvem du menar; eller skola dessa formlösa pronomina kanske endast vara symboler, kollektiva uttryck! Det förefaller mig lika

som man i en salong såg folk komma in baklänges, och blifva stående med ryggen åt oss; det är då åtminstone icke tilltalande.

— Jo, utan tvifvel; det är just det rätta och allra modernaste; man måste först af allt bryta med slentrianen, åstadkomma något nytt, rycka till sig uppmärksamheten; det är en slags reklam; läsaren skall genast slungas in midt i handlingen.

— Men då händer det, att han af vedervilja slungar boken i väggen.

— Å nej, då är han icke af de rätta läsarne; det der är naturalismens språk, det ligger någonting så »skojfriskt» deri.

— Deri har du rätt; jag tror du valde ett fullt betecknande uttryck; det är verkligen den onaturliga naturalismens, det afskräckande fulas stil, men jag har icke lust att höra den.

Det moderna är alltid vackert, och den är enfaldig, som vill sträfva emot strömmen . . . Vet du, till exempel, hvad man i morse vid brunnen sade om din blåblommiga klädning, som, i förbigående sagdt, ger dig likhet med en gammal porslinskakelugn, man påstod att du köpt den i en antiqvitetshandel, endast för att väcka uppmärksamhet . . . men hör nu på! Jag är vid slutet af kapitlet, jag kommer att fatta mig mycket kort och kraftfullt, under det jag likväl icke röjer någonting . . . men hvar är manuskriptet! Ah, det blåser bort! Det flyger i hafvet! Otilia, hjälp mig då, att uppsamla de dyrbara, kringspridda bladen! . . . — utropade Ewelina förskräckt, då i detsamma en häftig vindstöt ryckte papperen med sig och lät dem hvirfla omkring med olycksbringande fart utför det branta berget.

— Det är också bra besynnerligt, att du alltid vid våra promenader skall välja den här blåsiga platsen, dit aldrig någon annan menniska går — fortfor hon sträf-

vande att ertappa ett pappersblad, som fög allt längre och längre bort.

Otilia kunde icke låta bli att skratta åt missödet, och ur stånd att rädda en enda bit af sin svägerskaas första litterära försök satte hon sig åter ned på bänkenn.

I detsamma framträdde till henne en ung herree, som bugande lemnade henne ett par af de bortblåsta bladen.

— Jag var nog lycklig att få tag i de här flyktingarne — sade han. — Och jag hoppas fru H. urrsäktar, om jag begagnar tillfället att presentera miij sjelf, jag är brukspatron Wolmar von T.

Han hade tydligen förväxlat de båda damerna och satte sig nu ned bredvid Otilia, öfvertygad att det var hennes svägerska med samma namn, som han talte till, och denna förmodan föreföll den unga flickan så angenäm, att hon icke kunde förmå sig att rätta hans misstag.

Man påstod fordom att unga qvinnor äro i regeln mycket *nyckfulla*, men den stigande upplysningen och våra fysiologer hafva uttömt detta ord, såsom helt och hållet oegentligt, vi hafva icke mera några »nycker», vi hafva endast »outredda föreställningar», »omedvetna sensationer», och vi hafva sannerligen skäl att välsigna naturfilosofien, som vältrat många svåra beskylldingar ifrån tanklösa qvinnors och ostyriga barns hufvuden.

Det var således icke af en nyck, utan af en helt naturligt idéförbindelse som Otilia icke låtsade sig märka förvexlingen.

Saken var den, att hon ganska väl kände brukspatronen såsom utomordentligt inbilsk och blaserad, en lättsinnig gyckelmakare och en mycket högmodig herre.

Ofantligt rik, af god börd och med förnäma slägförbindelser, ovanligt begåfvad till utseende och intelligens, hade han helt naturligt låtit besegra sig af den under sådana förhållanden ganska stora frestelsen till

stolthet och egenkärlek, i synnerhet med afseende på kvinnorna.

Man hade vid hans ankomst till badet berättat Otilia, att han brukade beklaga sig öfver det tvång, han måste ålägga sig i umgänget med fruntimmer, för att icke väcka hvarken kärlek eller förhoppningar, som han icke kunde förverkliga, och denna fruktan, hvilken, i fall den var sann, kanske borde hafva vunnit Otilias aktning, sårade deremot hennes kvinliga stolthet, så mycket mindre berättigadt, som hon själf egde med den unge mannen en viss likhet i detta fall, hvarpå hon nu icke tänkte. I alla händelser kände hon sig en smula fiendtligt stämd emot honom och tyckte att det lämpade sig väl, att han ansåg henne vara *fru* i stället för *fröken*.

— Jag hörde ofrivilligt några ord af det samtal, ni helt nyss förde med er vän — tillade brukspatronen — och dessa ord uttalade så fullkomligt min egen mening, att de ökade det intresse jag redan förut fattat för fru H. —

— Hvilket intresse skulle ni väl kunnat fatta för en person, som ni alls icke känner? — svarade Otilia småleende.

— Ack, hur skall jag kunna svara er derpå . . . man ser en person som ådrår sig ens uppmärksamhet, man vet icke hvarför, man känner ett angenämt eller obehagligt intryck, och man kan lika litet förklara detta . . . vi föras af våra instinkter, och det är det allra bästa.

— Tror ni det? — inföll Otilia skrattande. — Hvem vet likväl om de icke ofta missleda oss.

— Nej, nej, jag har observerat er alltsedan jag kom hit, och det är nu tre dagar sedan; er röst, er blick, sjelfva er toilett, så olik de andra damernas, och slutligen de ord jag nyss hörde, alltsammans intresserar och behagar mig . . .

— Verkligen! Ni är mycket naiv . . . och äfven något originel.

— Ni smickrar mig . . . jag känner mig så lycklig då jag vågar tala upprigtigt, då jag någon enda gång har framför mig en qvinna som är tillräckligt objektiv för att kunna glömma den traditionela, uttråkande konvensansen, åtminstone för en liten stund.

— Och ni tror mig vara en dylik dumdristig varelse . . . Hvad har väl gifvit er anledning dertill? —

— Fråga mig icke om orsakerna till någonting . . . jag ger aldrig skäl för mina påståenden och ännu mindre för mina tycken.

— Men i det fallet handlar ni ju som ett barn, eller . . .

— Eller, hvad?

— En dåre — sade Otilia småleende.

— Min fru, hur kan ni sammanföra två sådana ord; de mest motsatta jag känner.

— Men världen ställer dem likväl ofta tillsammans.

— Derfor att världen ofta är icke så obetydligt dum och mycket tanklös; besinna blott: dårens mest utmärkande egenskap är ett ytterligt och ångestfullt misstroende till alla, och barnets är ett obetingadt förtroende . . . Jag tillåter er möjligen att kalla mig en dåre, men — ett barn. O nej! »Hin ist was einmal flieth», säger Göthe.

— Om ni icke skämtade, så skulle jag beklaga er — återtog Otilia nästan alvarligt.

— Låt icke skämtet hindra er, ty under det öfverdådigaste skämt ligger ofta den ledsammaste sanning, och ett af de få gamla ordspråk, som hafva någon förnuftig tanke, är det, att mellan det tragiska och det komiska är blott ett steg, och stundom byta de drägt, för att dölja sig sjelfva . . . ja, vet ni hvad, jag tror, att aldrig i världen blir ett skämt bättre, eller mera träffande, än då det gnistrar ur en sönderkrossad tår . . . Vid spelbordet, vid champagneglasen,

vid den låga och förrädiska kärlekens konstlade löjen, finna vi ungarlar detta stundom allra bäst . . . förlåt! förlåt min fru, jag skulle icke tala så uppriktigt till ett ungt fruntimmer, om hon icke vore gift — tillade brukspatronen, då han märkte att Otilia icke kunde hindra en hastig och lätt rodnad — men, för att återkomma till hvad ni sade, så lät mig veta hvarför ni skulle beklaga mig; alltsedan jag kan minnas, har man ständigt kallat mig en lycklig människa.

— Men är ni det verkligen?

— Ja, naturligtvis; man är ju lycklig, då man kan få allt hvad man vill.

— Och det tror ni er kunna?

— Ja, tyvärr! — brukspatronen suckade på ett komiskt sätt, och hans utseende var så öfvermodigt och retsamt att Otilia utbrast:

— Det är då sant hvad jag hört, att ni är den mest egenkära och inbiliska människa i världen.

— Ah, jäså, ni har hört det . . . jag ser att ni förstår hvarpå jag syftade, jag tänkte på qvinnorna . . . nåväl, vet ni, att om det funnes en enda som förblef fullkomligt likgiltig för min hyllning, så svär jag att hon skulle bli min hustru . . .

— Hvilken löjlig motsägelse! Ert skämt är bra smaklöst — sade Otilia, till hälften road och till hälften förtretad öfver hans pojkaktiga prat.

— Det vore det visst, i fall det icke vore rena alvaret . . . Tänk sjelf efter; lät alla edra qvinliga, ogifta vänner och bekanta passera revy, hvilken af dem tror ni skulle neka att gifta sig med mig? —

Den unge mannen fäste sina skämska och trotsiga ögon på Otilia, men hon nedslog sina med ett visst sorgset alvar, ty hon kunde icke förneka inför sig sjelf, att det verkligen låg sanning under hans skämt, och att han hade fullkomligt rätt; det var henne omöjligt att finna någon, som antagligen skulle försaka detta »lylsande parti».

— Jag vet likväl *en*, på hvilken hvarken er rikedom, er samhällsställning eller ert sätt och utseende skulle verka det allra minsta — sade hon slutligen och reste upp hufvudet med stolthet.

— Nämn henne då, och vi få se . . . Skola vi ingå ett vad? — utropade han skrattande.

— Låt oss sluta med det här gycklet . . . för mig äro kärleken och äktenskapet heliga.

— Naturligtvis. Jag ber er förlåta mig . . . En lycklig maka och kanske mor, som ni . . .

Den stackars Otilia blef högröd vid hans alvarliga ton och vördnadsfulla blick; hon ångrade sin barnslighet, att icke genast säga sitt namn, men tyckte att i detta ögonblick var det omöjligt, och med en hastig och något förvirrad afskedshelsning skyndade hon ifrån sin nya bekantskap.

En rad af hövagnar stodo på den öppna platsen framför badhuset. De voro klädda med blommor och löf, ty hela badsällskapet skulle göra en utfärd.

De båda damer, som åtagit sig direktionen öfver nöjena, voro helt varma och brådskande af anordningen, och tre eller fyra herrar med stora, fladdrande bandrosetter, till tecken af deras värdighet såsom marskalkar, sprungo ifrån den ena vagnen till den andra, för att finna platser åt några fruar och äldre herrar, hvilka icke fått rum i de anskaffade droskorna.

Äntligen satte sig tåget i rörelse. Musiken åkte i spetsen och blåste falskt vid vagnens häftiga stötar, men under det allmänna och högljudda pratet och skrattet var det ingen menniska som generades deraf, mer än en gammal kapten, som hade magkatarr och var vresig och hypokondrisk.

— Tycker ni att det är sundt förnuft i den här tillställningen, mitt herskap? — utropade han häftigt

i detsamma vagnen vid affärden stötte emot grindstolpen och kastade honom nästan i famnen på en kopp-ärrig gammal fröken, som satt bredvid honom i höet.

— Ack min Gud! Herr kaptен! — inföll denne förskräckt — jag tror att vagnen stjelper!

Hon fattade honom hårdt i armen, under det att hans andra granne stötte sitt parasoll i hans nacke.

— Stjelper! ja, naturligtvis gör han det — svårade kaptenen tröstande och med sin allra bittraste röst — men hafvet är icke så djupt här vid stranden, botten är lerig och mjuk, och ett oförmodadt bad kanske ingår i programmet för aftonens nöje . . . ursäkta, min nådiga, kan jag få sträcka ut mina ben i sällskap med edert paraply? . . . Så der . . . Åh, hvad den här färden är lyckad! Man sitter som på en rullharf och riskerar att få benen afbrutna mellan spjelorna . . . Det borde vara förbjudet att arrangera sådana här galenskaper . . .

— Ack! hvad är det nu? Hvarför stannar man; har någon olycka skett?

Den gamla fröken försökte att sticka ut sitt hufvud genom löfvet, och sköt dervid hatten af den stackars kaptenen, som allt mera uppretad ropade:

— Hvad är det? Hvad är det frågan om?

— Det är några personer, som ännu icke fått plats . . . fins det rum här i vagnen?

— Rum! Nej icke att andas en gång . . . vi ligga som ärtskidor i en korg, eller som ansjovis i en burk . . .

— Åh, visst icke! Här är ju icke mer än tio personer, och vi ha beräknat tolf — sade en glädtig röst utanför, och strax derefter hade talaren krupit in mellan björklöfvet och satt sig ned bredvid några unga damer, hvilka leende och belättna makade sig ännu mer tillsammans, under det att kaptenen högljudt protesterade och ville stiga ur.

Han hade rest sig upp, men trampade på damer-

nas fötter och klädningar och måste sätta sig ned igen, med en min som om han velat äta upp hela sällskapet.

— Låt honom gå, jag är riktigt rädd för honom — hviskade en af de unga flickorna.

— Nej, vi skulle då icke hafva hälften så roligt — inföll brukspatronen, hvilken just var den sist inkomne, och fortfor sedan vänd till kaptenen:

— Ursäkta att jag kommit och gjort intrång, men jag har förut tittat in i hwarenda vagn och kunde icke finna någon plats — som jag ville behålla — tillade han helt tyst och lutade sig fram emot Ewelina och Otilia, som sutto midt för honom.

Ingendera fästade någon uppmärksamhet vid hans ord och brukspatronen fortfor helt högt, ännu en gång vändande sig till kaptenen, som satt längst fram i vagnen:

— Får jag be kaptenen vara så god och presentera mig för sina damer här.

— *Mina* damer! — utropade denne förargad och kastade illvilliga blickar på sina båda grannar — jag har inga damer, och jag hoppas att aldrig få några . . . det är en heder, som jag undanber mig.

— Nå i det fallet, så får jag presentera mig själf — sade brukspatronen och bugade sig artigt för den feta frun och den koppärriga fröken, som fått kaptenen emellan sig.

Vagnarna rullade af och den glada ungdomen sökte med sitt prat öfverrösta deras skrammel. Musiken blåste en marsch, solen strålade klar och allt tycktes vara nöje och belåtenhet; ty de små, mörka skyar af missräkning, afund, sqvaller och obehag, hvilka kanske i hemlighet tyngde på en eller annan af dessa eleganta damer, dem visste man icke om, eller låtsade icke veta, ty man har ju kommit till ett hafsbad för att sköta sin helsa och roa sig, men icke för att göra ledsamma reflexioner.

Dessutom, hvad innehåller väl lifvet vid en fashionabel badort? Det är så tomt, betydelselöst och ytligt, att man endast får en sväfvande, drömlig föreställning derom. Det är som om man lemnat sitt verkliga *jag* kvar i hemmet och vandrade »lik en skugga ibland skuggor».

Det är ett grant och rörligt kaleidoskop, hvori man blickar en stund och hvarpå man snart tröttnar; en samling färgade glasbitar, utan sammanhang, lösryckta ur sin vanliga och naturliga infattning, och allt deras värde har därför försvunnit; endast den mest lysande, den mest excentriska eller absurda tilldrar sig vår uppmärksamhet och vårt intresse för ögonblicket.

Det var något dylikt som Otilia tänkte, der hon satt bredvid sin ytterst eleganta svägerska i hövagnen, och hennes mörkblå ögon blefvo småningom så alvarliga och drömmande, att brukspatronen, helt försagd öfver den ringa uppmärksamhet han rönt, vände sig till den halfsofvande kaptenen för att retas med denne.

— Vi skola dansa och leka i gröngräset — sade han — och jag hoppas att vi åtminstone få ett glas punsch att lifva oss med.

— Om man vill dansa och dricka punsch, så vet jag icke hvad man har vid en helsobrunn att göra — mumlade kaptenen vresigt.

— Man skall roa sig och göra bekantskaper . . .

— Då är det säkrare att roa sig hemma med en boll eller en trumma, så slipper man åtminstone öka antalet af sina missräkningar och sina tråkiga, så kallade vänner . . .

— Ni är misantrop . . .

— Och det skall också ni bli — ifall ni händelsevis i framtiden får en smula förnuft . . .

— Eller kanske en smula — magkatarr — sade brukspatronen hviskande i kaptенens öra.

Nu var man framme vid en af de sällsynta platser, der den skarpa hafsvinden icke kunnat förstöra löf och

gräs; en vacker grön och yppig dal på östra sidan af de nakna, rödbruna eller svarta klipporna, som gingco längs åt kusten. Kaffeborden voro dukade, fruarna gjorde les honneurs som värdinnor, de unga flickorna promenerade i flockar och herrarne öfverlade om det lämpligaste stället att dansa på.

Kaptenen brände sig på kaffet, fann det afskyvärdt och i högsta grad ohelsosamt och svepte slutligen sin plaid om hufvudet för att, som han sade, slippa höra »det tanklösa pratet och den dåliga musiken».

— Tycker ni icke att en resa eller en badsejour är ett oändligt trefligt sätt att befordra den moderna jemlikhetsprincipen? — sade brukspatronen och lutade sig ned till Otilia, som han oupphörligt följt.

— Nej, hvarför det? . . . jag förstår er icke — svarade hon likgiltigt.

— Jo, se bara den gamle generalen der; en rätt sträng och bister herre, skall jag säga er, då han är ibland sina officerare och för hvilken alla buga i hans hemort; nu glömmar han, eller lägger å sido sin rang och skakar helt kamratligt hand med den lille studenten och serverar kaffe åt ett fruntimmer, som han under andra förhållanden kanske icke ens skulle helsa på . . . Och den der unga damen, hon sjunger litet och är därför här rätt mycket uppburen, men hennes talang har aldrig förr gjort sig gällande och hennes person ännu mindre . . .

— Ingen är profet i sitt eget land, som ni vet — svarade Otilia leende.

— Nej, men å andra sidan försvinner här äfven den nimbus, som namn och samhällsställning ofta skänka oss i hemorten, och vi få helt enkelt gälla hvad vi kunna genom våra egna naturliga egenskaper.

— Åh, inbilla er icke något dylikt; hvar och en af oss har utan tvifvel, till vår fördel eller skada, någon liten falsk belysning i de andras ögon, derom är jag öfvertygad.

— Om jag visste hvilken jag väl kan ha i edra!
— utbrast brukspatronen med ett uttryck af upprigtighet, som kom Otilia att skratta.

— Ja, det skulle jag också vilja veta . . . men åtminstone vet jag att *ni* narrar er sjelf med afseende på mig.

— Hyad menar ni? — sade han förvånad; men hon nickade blott hemlighetsfullt och skalkaktigt, i det hon vände sig ifrån honom för att dansa med den lille studenten, som kom att hemta henne.

— Hon är den mest hänförande qvinna jag sett . . . jag skulle nästan vilja att hon icke vore gift — mumlade brukspatronen, som troligen tyckte att han vågade lemna frihet åt sitt tycke.

— Hör på, Wolmar, vill du göra mig den tjensten att presentera mig för fröken H. när hon kommer tillbaka från dansen — sade i det samma löjtnant Freij och slog honom på axeln.

— Det är mig omöjligt, för jag känner henne icke — svarade Wolmar kort.

— Känner du henne icke . . . du har ju hela eftermiddagen följt henne som skuggan . . .

— Jag! . . . är du tokig . . .

— Du stod ju nyss och talte vid henne.

— Du menar hennes svägerska, *fru H.*, som dansar här midt för oss?

— Ja, men det är ingen *fru*; det är ju en helt ung flicka . . . der ser du svägerskan, den granna fru H. . . de likna hvarandra icke alls . . .

— Du misstar dig — invände Wolmar helt bestört.

— Det var då märkvärdigt! — utbrast löjtnanten skrattande. — Har du icke bättre reda på den vackraste flicka här fins; det brukar väl inte hända dig en dylik absence.

— Men det är icke möjligt! Åh, hvad jag burit mig dumt åt . . . — mumlade brukspatronen och gick sin väg för att undkomma sin väns gäckeri.

Han hade helt nyss tänkt om Otilia, »jag skulle kunna älska denna förtjusande qvinna, om hon icke vore gift», och nu, då han fick veta, att hon verkligem icke var det, blef han nästan förtretad på henne och tyckte, att hon helt och hållet narrat hans tycke och missledt hans omdöme.

Det var då detta hon mente nyss . . . hon hade hela tiden mystifierat honom, tänkte han, och glömde aldeles att han mystifierat sig sjelf.

När skola männen upphöra att tro sig behöfva vara på sin vakt emot kvinnorna och verkligem icke behöfva det? Troligen icke förr, än både män och kvinnor få tillräcklig *aktning* för sig sjelfva, och således för hvarandra; men när inträffar väl detta?

Brukspatronen stödde sig, helt ensam och dyster, med ryggen mot en trädstam och betraktade Otilia, som dansade framför honom på gräsplanen.

Han fann henne vackrare än någonsin. Hur mjuk och smidig var icke hennes växt, hur vit och ren hennes panna, hvaröfver det krusiga, bruna håret föll, hur rund och rosig hennes kind, hur godt och barnligt hennes leende, som stundom fick ett drag af godmodig satir, då hon lyssnade till studentens prat, hvaraf hon syntes lika mycket, eller lika litet intresserad, som af hans eget. Med hvilken sorglös grace hon böjde sig i lancieren för den tjocka, skalliga kamrern; ingenting af detta onämnbare öfvermod, denna tillgjorda likgiltighet, som är så vanlig för mycket vackra och af smieker och nöjen bortskämda flickor.

Ja, hon var i sanning mycket intagande, och han genomgick nu i tankarna med en viss förargelse, allt hvad han sjelf hade sagt, under förutsättning att hon var gift; hans dumma och egenkära skämt och hennes alvarliga svar, att hon åtminstone kände *en* ung qvinna, på hvilken hvarken hans namn eller rikedom gjorde något intryck. Hvem denna var, det visste han nu och han kunde knapt betvifla hennes ord.

Man påstår att vid vår närvarande, ytterst praktiska, materialistiska och naturalistiska uppfattning af alla lifvets förhållanden, ungdomen och kärleken flytt och försvunnit, både ur dikten och verkligheten, och detta ser nästan ut som en sanning; men undantag finnas imellertid och stundom der man minst väntat att finna dem.

Den trettioårige, blaserade brukspatronen hade, sällsamt nog, i någon för honom sjelf helt och hållet okänd vrå af sitt hjerta — för att nyttja ett gammalt uttryckssätt — bevarat en gnista af enfald och natur, af oförderfvad känsla, hvilken i detta ögonblick gjorde sig gällande på ett oväntadt sätt; han föll helt och hållet ur sin role och kände sig missmodig och förlägen.

Hvad Otilia angick, märkte hon rätt väl brukspatronens förändring och förstod det korta samtalets betydelse. Hon log i hemlighet åt hans bryderi och väntade sig mycket nöje af hans ursäkter och förklaringar.

Deraf blef likväl ingenting. Brukspatronen syntes icke mera till i sällskapet, och då man skulle företaga hemfärden fick hon höra, att han redan för ett par timmar sedan rest tillbaka helt ensam.

Dagen derpå var det glänsande idealet för en önskvärd måg och äkta man försvunnen för fruarnas och de unga flickornas spanande blickar. Brukspatron Wolmar von T. hade lemnat badorten för att besöka en af sina egendomar i trakten.

Trots allt vårt sjelfkära prat och stigande upplysning, högre vetande och djupsinniga omdömen, som skulle kommit menskligheten till del, tycks verlden gå sin gamla gång och nutidens människor i de flesta afseenden vara utsatta för samma enfaldiga eller kanske

naturliga misstag och villfarelser som fordom; men det är villfarelser, af hvilka vår ungdom och vår lycka bero, och den heliga, välsignade naturen här dragit försorg om, att de evigt skola förnyas och att der vid lag fädernas erfarenhet aldrig skola gagna eller rättare skada oss.

Både Wolmar och Otilia anade samtidigt, att de voro nära att älska hvarandra, och då brukspatronen reste sin väg, för att genast söka qväfva denna oväntade och af hans egenkärlek ogillade böjelse, lyckönskade sig Otilia af samma skäl å sin sida öfver hans försvinnande, utan att någondera af dem kom på den föreställningen, att just denna skilsmessa hos hvar och en gjorde saken bestämd och ohjelpig.

— Vet du hvad, Otilia — sade fru H. en åtta dagar derefter, då de båda svägerskorna en morgon vandrade fram och åter i en af brunnsarkens alléer — att aldrig har jag fått en mera oväntad dementi af mina föreställningar, än vid brukspatron v. T:s hastiga afresa.

— Hvarför då? — svarade Otilia och vände sig bort, för att hälla ut det återstående af vattnet i glaset, hvarur hon nyss druckit och som hon bar med sig.

— Jo, jag var nästan öfvertygad, att han ohjelpigt fastnat på min vackra svägerskas krokar.

— Ewelina, hur kan du nedlåta dig att uttala dylika simpla och afskyvärda ord . . . jag riktigt blygs att höra dem.

— Nå, kära barn, ta icke så häftigt vid dig . . . det var bara ett talesätt; ingen människa, så vidt jag vet, har någonsin kallat dig kokett . . .

— Jag hoppas det! — inföll Otilia med kort och föraktlig ton.

— Nej, snarare tvärtom, allt för kall och likgiltig . . . imellertid hafva alla tecken bedragit mig, om vi icke få återse brukspatronen.

— Och hvarför skulle vi icke få återse honom någon gång? deri ligger väl ingenting oväntadt.

Otilias röst var mer likgiltig, än som behöfdes, för att ådagalägga hennes fullkomliga kallsinnighet för saken.

— Jag menar naturligtvis återse honom såsom friare . . . det skulle vara en stor lycka, ett lysande parti . . .

— För all del, plåga mig icke med dylika dumma och aldeles omotiverade förutsättningar . . . det är som jag skulle höra gamla tant Anne-Charlotte der hemma.

— Tant Anne-Charlotte är ett ganska förståndigt fruntimmer.

— Men jag hoppades likväl, att du skulle vara en smula klokare.

— Det pretenderar jag icke alls . . . Och det är du, Otilia, som är tanklös och oförständig . . . besinna att svärfar är gammal, och att hans pension är det enda ni ha att lefva af.

— Hur kan du ett enda ögonblick inbilla dig, att jag skulle taga hänsyn dertill, i det fall som du menar . . .

— Tyvärr, tror jag det icke heller . . .

— Eller att jag skulle gifta mig, för att bli försörjd.

— Nåväl, så gift dig då af tycke och kärlek.

— Det kommer jag heller icke att göra.

— Du skulle då förblifva ogift?

— Ja, det är just hvad jag tänker . . .

— Så tänkte äfven jag, innan jag sett din bror . . . det der är barnsligheter, hvarpå vi, sanningen att säga, aldrig ens sjelfva tro.

— Men för mig är det visshet.

— Säg mig hvarföre?

— Derföre . . . derföre . . . jag har sagt dig det en gång förut . . . derför att jag vet, det ingen gifter sig med mig för min egen skull.

— Jag hoppades verkligen att det skäl, du då androg, endast var ett skämt för att dölja din mot-

vilja för personen i fråga, ty du kan väl icke ännu en gång upprepa — det är då så tokigt att man endast kan skratta deråt — att du icke vill gifta dig därför att man finner dig vacker.

De båda damerna hade aflägsnat sig allt mer ifrån det öfriga promenerande sällskapet och befunno sig nu vid en helt aflägsen bänk i parken; Otilia satte sig ned och sade sakta och alvarsamt:

— Du må gerna skratta deråt, det är därför icke mindre sant. Denna skönhet, hvarom man beständigt talar, och hvarpå jag ser att alla tänka, har egentligen aldrig gjort mig någon glädje, icke ens då jag var barn, och ännu icke begrep, att ingen verklig förtjenst eller fördel låg deri . . . Hur dum och dålig, hur simpel och andefattig jag än vore, skulle jag likväl i männens ögon igenkänna samma känsla och från deras läppar höra samma platta, värdelösa artigheter . . . jag är för dem en docka, en leksak, som de vilja ega och som de skola förbise och glömma, då mitt ansigte icke mera är ungt och friskt, icke mera behagar dem . . .

— Men att vara ful är väl icke något medel att göra sig älskvärd! — inföll Ewelina leende.

— En ful flicka kan vara stolt och lycklig öfver den kärlek hon vinner.

— På dig besannas då påståendet, att om man inga verkliga sorger och obehag har, så tvingas man att skaffa sig på hvad sätt som helst . . . Hvad du säger är allt för besatt och förtjenar ingen vederläggning; om du någonsin sjelf kommer att älska, så försvinner nog dessa sjukliga inbillningar och du tycker dig i stället icke vara nog vacker för att tjusa den du tillber . . .

— Jag vill hvarken tjusa eller tillbe . . . jag älskar dessa fadda och öfverdrifna uttryck, jag vill att man älskar mig i trohet och sanning, så länge jag lever, äfven om jag blir gammal och ful, och icke endast älskar mitt ansigte . . .

— Hör, nu ringer frukostklockan! — inföll Ewelina afbrytande och steg upp. — Vi ha pratat, så att jag försummat mitt sista glas . . . kom nu, vi måste skynda, ty strax efter kaffet skola vi ha öfverläggningar om soiréen i morgon.

— Lyckligtvis behöfver jag icke bry mig om den saken.

— Hvad! kommer du icke med?

— Nej, jag gör en promenad öfver klipporna.

— Men du har ju ännu icke frukosterat?

— Jag äter mjölk och bröd hos fiskaren der borta, du vet, det smakar så bra. — Adjö!

Otilia viftade med parasollet och försvann snart på de slingrande gångarne i den vidsträckta parken.

— Hon är verkligen tillräckligt excentrisk för att kunna fullfölja sitt vanvettiga lefnadsprogram — mumlade den eleganta frun, medan hon ängsligt lyfte på sin snäfvä kjol för att kunna verkställa den svåra passagen öfver diket, som skilde bänken ifrån sandgången; det blef i alla fall en omöjlighet, och hon måste beqväma sig att stiga ned i det våta gräset, om hon icke ville göra den långa omvägen till bron.

Otilia gick imellertid med snabba steg framåt. Hon hade ögonen fästade på marken och i hennes unga sinne sväfvade om hvartannat dessa obestämda och ängslande föreställningar, som ofta taga de besynnerligaste och mest hotande former, men sällan säga oss sitt rätta namn. Att skarpt bestämma sina begrepp och definiera sina intryck är också en både svår och ledsam sak, ty den leder till så obehagliga upptäckter, och vid tjugutvå år har man vanligen icke hunnit långt i denna konst.

Just som hon kommit till gränsen af parken hörde hon någon med tunga steg komma gående bakom henne. Förtretad öfver att blifva störd vände hon sig till hälften om och såg den gamle, vresige kaptenen, som tydligen ville upphinna henne.

Hans ständiga sarkasmer och onda lynne hade gjort honom till de unga flickornas förskräckelse, och Otilia kände en ovilkorlig lust att fly in åt bergen, men kaptenen hade redan hunnit fram till henne och fattade utan krus tag i hennes sjal, för att hålla henne fast, i det han utbrast med sin sträfva röst:

— Nå, hvarthän! Hvarför har ni så brådtom, låt oss språka litet, det skall göra er godt.

— Göra mig godt? — upprepade Otilia med en ingenting mindre än belåten min.

— Ja, ni tror icke det, därför att min konversation icke smakar så bra som de unge herrarnes . . . men för ombyte skull kan ni väl höra något annat, än ett äckligt ordsvammel, som icke betyder någonting . . .

— Det är då något synnerligen betydelsefullt, ni nu tänker säga mig, — inföll Otilia i gäckande ton.

— Det är åtminstone sanning . . . både unga och gamla kunna behöfva att höra den.

— Nej, nej, förskona mig! Om sanningen verkligen är så obehaglig, som ni framställer den, så förundrar det mig icke att den skrämmer alla människor . . . dessutom, mins ni icke fru Lenngrens ord: »Ni öfverklöke i vår verld, hur liten tack ert nit är värd» etc.?

— Kanhända har ni rätt — sade kaptenen tankfull och med mindre bitterhet — hvem vet om det icke är min . . . *galla* i stället för mitt deltagande *hjerta*, som formulerar den sanning jag uttalar . . . i alla händelser torde det vara så, att den gagnar till ingenting, ty de äldre hafva redan samma erfarenhet som jag, och för de unga är den ett nonsens . . . men om ni vore min dotter . . .

— Har ni någon dotter?

— Nej, jag har aldrig varit gift.

— Hur kommer det till?

— Det skall jag säga er . . . Har ni hört talas om en gammal filosof, som gick omkring med en lykta

för att söka — en människa. Jag har i hela mitt lif sökt en *oegenlyttig* människa, och som jag aldrig funnit en sådan, så har jag förblifvit ensam.

Otilia ryckte till. Den gamle misantropens ord gjorde med ens klart för henne, hvad hennes egna sorgsna tankar nyss inneburit.

— Ser ni — fortfor han — vissa egendomliga personer, såsom jag sjelf till exempel, famla ständigt efter en töckenbild och sucka af längtan efter en skugga, som skalderna, filosoferna och teologerna gifvit olika namn, men som ständigt är lika aflägsen och oupphinnelig . . . jag har kallat denna skugga en *oegenlyttig kärlek*, och det är först nu, då det är för sent, som jag kommit under fund med, att begreppet »oegenlyttig», strängt taget är synonymt med *ändamålslost* eller omöjligt, och att det upplöser sig sjelf vid en fullständig analys . . . Nå, det der hör nu egentligen icke hit, och skulle bli allt för långt att förklara för er, ni behöfver icke bry er derom; då man, som ni, ännu ligger helt sorglös och plaskar på den soliga ytan af livets ström, så är det icke värdt att kasta ut någon bottenskrapa för att få reda på hvad som göms i gruset och dyn derunder . . . det är långt bättre att likt trollsländorna der borta öfver den lilla regnvattenpölen mellan bergskrefvorna dansa bort sitt korta lif och dö som de, utan onödig oro och bedröfliga aningar . . .

— Men tror ni då, att det der är en sak, som låter rangera sig efter vår egen önskan? — sade Otilia, som mot sin vilja kände sig intresserad af den pessimistiske gubben.

— Lilla vän, har ni något begrepp om den väl-signade ackomodations-teorien?

— Inte mycket; jag förmodar att den är passande endast för — ja, för trollsländor kanske.

Kaptenen fixerade henne förvånad, och sade tvekande:

— Ligger det någon tanke under hvad ni nu

yttrade . . . Skulle ni kanske icke vara så frisk som ni ser ut? . . . Har ni magkatarr? Det är en enväls sjukdom, jag har lidit deraf i tjugu år, — tillade han, helt upplifvad vid föreställningen att i den vackra, unga flickan finna en olyckskamrat och sympatiserande själ.

— Nej, jag har lyckligtvis alls ingenting ondt — svarade Otilia skrattande och sprang i detsamma uppför den nakna berghällen, der den lilla fiskarstugan låg, till hvilken hon ämnat sig.

Kaptenen blef ensam och vände brummande om för att icke försumma sin badtimme, fullt öfvertygad att en kronisk magkatarr i alla fall är det enda säkra medlet att göra sig fri ifrån alla livvets illusioner och uppågående sanningen.

Glad att vara befriad ifrån det ledsamma sällskapet, ryckte Otilia hastigt upp dörren till kojans och inträdde helt oförberedt. Det tycktes också, som om hennes ankomst förorsakat någon öfverraskning, ty i samma ögonblick slogs den motsatta dörren igen efter en person som flydde derigenom, och en ung rätt vacker flicka, som låtsade syssla med en stekpanna vid spiseln, vände sig om med blossande ansigte och en något förvirrad min.

— Förlåt mig om jag störde er och kanske i dag kommer olägligt — sade Otilia och satte sig ned utan den ringaste misstanke om flickans bryderi. — Jag hade en sådan aptit på ert goda färska bröd och mjölk — tillade hon och afdrog sina handskar, som hon kastade på bordet framför sig för att ordna en stor bukett af vilda blommor, som hon plockat på vägen.

— Nej, fröken kom visst icke olägligt; det var bara . . . min far, som gick ut till sitt arbete — svarade flickan med bortvändt ansigte, under det hon öppnade dörren till ett skåp för att sätta fram den begärda mjölken; men i samma ögonblick knuffade hon med foten till en halmhatt, som låg på golvet och

som Otilia kanske icke skulle hafva märkt, men som nu vändes avvig innan den rullade under sängen och visade ett visitkort som var fästadt i kullen.

Otilia rodnade lätt; hon tyckte sig igenkänna hatten och misstänkte nu först att hon verkligen kommit olägligt och att hon kanske hädanefter icke borde låta locka sig af fiskarflickans mjölk och bröd.

Hon förtärde sin frukost mycket hastigt, betalade den, samlade ihop sina blommor och gick sin väg så fort som möjligt.

Hela morgonen hade hon varit nedslagen och vid dåligt lynne; promenaden och besöket i fiskarstugan hade icke förbättrat det.

Imellertid var det ju en rätt dum och löjlig föreställning, som fått insteg hos henne. Den förmente egaren af hatten var ju flera mil derifrån; och dessutom, hvad angick det väl henne hvem som flytt genom stugans dörr.

Hon ansträngde sig för att minnas alla hattar ningen passera revy inför hennes ögon. Nej, ingen vid badorten; hvarenda en af herrarne fick i inbillmer än brukspatronen hade en dylik, spräcklig halmhatt, det var nu säkert.

Och nu erinrade hon sig äfven hur röd och förlägen flickan såg ut, då Otilia inträdde, hur dagen förut hon hört några herrar skämta med hvarandra om vissa personers böjelse för ensliga promenader; hon hade då icke fästat någon uppmärksamhet dervid, men nu trodde hon sig begripa, att detta hade afseende på den vackra fiskarflickan.

En viss hänsynslös och frispråkig författare säger, att »kärleken lefver endast af svartsjuka, missförstånd och hinder»; detta är icke sant, men man skulle kunna säga, att genom missförstånd, svartsjuka och hinder kommer kärleken fortare till *medvetande* om sig sjelf. I detta ögonblick af bitterhet, ledsnad och oro

föreföll det Otilia, som om hennes böjelse för den egenkäre och lättsinnige brukspatronen voro en afgjord salk, en kärlek som redan voro gammal och rotfästad i hennes hjerta, oakadt hon ännu för en timme sedan icke hade tillstått den för sig sjelf, och hon hade icke hunnit halfva vägen fram till parken förr än hon fann det aldeles naturligt och nödvändigt, att hon måste veta, *hvem* den tappade hatten tillhörde.

Men hur skulle det väl ske, om hon icke genast vände om.

Strax ofvanför den lilla stugan, på andra sidan parken fanns ett högt, skogbeväxt berg, der man hade utsigt öfver hafvet, der man till och med stält en bänk och der Ewelina för ett par veckor sedan uppläst början af sin så olyckligt bortblåsta novell, derifrån kunde man visserligen icke se kojan, men om man gick åt andra sidan af berget visste hon att den syntes helt nära och tydligt, och man kunde sjelf vara dold af buskarne, som växte frodigt på bergsslutningen.

Alla de dystra, smågamla och för hennes ålder onaturliga betänkligheter för giftermål och framtid, som helt nyss lagt sig som en kall dimma öfver hennes sinne, de voro nu glömda och bortblåsta af svartsjukans vind, och med hastiga steg vek Otilia af på en liten gångstig ifrån vägen och klättrade upp för berget. Hon undvek sorgfälligt den sidan der bänken fanns, af fruktan att träffa någon der, och smög sig sakta genom buskarne och ljungen till några stora, mossiga stenar, hvilka här, liksom på så många ställen vid hafskusten, bildade en fullkomlig grotta i hvars skymning man var skyddad både för storm och regn.

Der låg nu fiskarstugan nedanför. Hon kunde tydligt urskilja vattenåmbaret och katten på trappan, krusbärsbuskarne på gafveln åt landsidan och näten upphängda utanför, men hur skulle hon få veta om egaren till hatten ännu var kvar derinne.

Hon satte sig ned i den höga, bruna ljungen, med

dess halftorra blommor och styfva stjelkar och stirrade oafslätligt på kojans stängda dörr.

Det tycktes som om ingen människa vore hemma. Hvad tjente det väl till att sitta här, hon skulle säkert ingenting upptäcka; men i alla fall satt hon kvar minut efter minut, orörlig och tyst som stenarne bredvid henne.

De runda kinderna, som nyss varit så varma och röda af ansträngningen att hastigt komma upp för branten, de voro nu helt bleka och ögonen voro dunkla af återhållna tårar. Med båda händerna hade hon omfattat den stora bukett, som halfvisnad låg i hennes knä, hatten hade halkat af och hängde ned på ryggen, de långa hårflätorna, fulla af mossa och barr, föllo värdslost öfver hennes axlar och klädningen var uppdragen och visade hennes små, fina skor våta och illa medfarna på det skrofliga berget.

Det var icke den leende, eleganta baldrottningen vid brunnssoiréerna, den afundade och firade skönheten, det var en ångestfull, barnslig liten flicka, som med oro väntade bekräftelsen på sitt hjertas dödliga fruktan. Hvem som sett henne här i denna stund skulle genast hafva uppfattat detta.

En halftimme hade minst förgått. Det var aldeles för länge för en fashionabel ung flicka att dröja så der ensam utom badsocietetens ackrediterade rämärken; man skulle ovilkorligen sakna henne och undra hvar hon var, det borde Otilia besinna; men hon besinnade ingenting; både hennes själ och hennes ögon tycktes vara fastlästa vid den sneda, gråa och murkna dörren dernere.

Då prasslade det litet i lungen och hon hörde ett djupt andetag, som liknade en suck, aldeles tätt invid henne.

Liksom väckt ur en dröm såg Otilia upp och vände mekaniskt hufvudet dit, hvarifrån ljudet kom; men hennes ögon vidgades af en nästan barnslig för-

färan, ty knapt ett par alnar ifrån henne på andra sidan om stenarne der hon satt, vid öppningen till grottan, stod helt lugnt och stilla, som om han stått der hela dagen, just *den* hon trodde sig spionera på, den misstänkte brukspatronen med den förrädiska, spräckliga halmhatten på hufvudet.

— Ah! — utropade Otilia, rodnande af sinnesrörelse, och utan att komma sig för med att röra sig ur fläcken. — Der står *ni*, ni som . . . som . . .

— Ja — inföll brukspatronen, parodierande hennes förvåning och äfven hållande sig orörlig — ja, här står jag och är nog indiskret att betrakta er allt sedan ni kom hit . . . Det har i sanning varit ett psykologiskt studium att observera hur intagen ni var af den der lilla romantiska hyddan der nere. Edra ögon sade så tydligt, som om edra läppar uttalat orden: »den koja och ett hjerta.»

Hans röst och hans min voro så bittra och försmädliga, att Otilia, bleknade af harm och glömsk af all granlagenhet och försigtighet, utbrast:

— Om jag verkligen tänkte hvad ni säger, så borde det icke ha förundrat *er*, som troligen bäst vet hvilket hjerta ni nyss lemnat qvar i kojan.

— Hvad menar ni? — svarade brukspatronen förvånad och tog ett steg fram till henne.

— Ingenting, jag förmodar blott, att då ni så länge suttit här i stilla betraktelser, ni säkert gjort edra tankar till mina . . . Ah! akta er, ni stöter emot buskarne; om ni ännu en gång tappar er hatt, så skulle ni kunna förlora den på alvar; det är icke så lugnt här uppe, som der nere i den fridfulla kojan . . .

Brukspatronen såg på henne, som om han trott henne tala i sömnen, men i detsamma hördes ett svagt, gnisslande ljud och båda två sågo dörren dernere helt sakta och försigtigt öppnas och en person komma ut derigenom. Han hade på hufvudet en likadan hatt som brukspatronen och var föröfrigt mycket lätt att igen-

känna, det var löjtnant Freij, med hvilken Otilia hört en af hans vänner skämta öfver lusten för ensliga promenader.

Brukspatronen vidrörde lätt Otilias arm, pekade nedåt och sade med återhållen förbittring:

— Fröken H., ursäkta det dubbla misstag jag begått med afseende på er . . . ni ser der orsaken hvarför jag bevakat den lilla stugan, dit ni så ofta går; jag känner nu er hemlighet, och jag lofvar att bevara den.

— Och jag . . . jag vet nu att löjtnanten har en precis likadan hatt som ni — svarade Otilia, skrattande som ett sjelfsvåldigt barn, hvilket nyss undsluppit en fara, och sprang i detsamma ifrån honom, utan att, som det tycktes, taga det minsta intryck af hans högtidliga ord och hållning.

Dansmusiken tonade ifrån den upplysta societets-salen, hvars alla kronor voro tända. Marschaller och kulörta lyktor upplyste arkader och verandor och kastade sitt sken långt ut i parkens alléer på blomstergrupperna och de höga träden.

Det var en mer än vanligt festlig soiré denna afton; inträdesafgiften var förhöjd, sjöofficerarne på den utanför liggande korvetten voro inbjudne, och flere af de äldre damerna hade till och med bortlagt den evinnerliga hatten och prydt sina hufvuden med egenomliga koiffurer af sammet och gräddfärgade spetsar.

Otilia hade nyss dansat en hänryckande vals, en sådan som man vanligen dansar endast en gång i sitt lif, och hvars minne och melodi i vårt hjerta stannar kvar för alltid. Och ehuru hon icke rätt för sig sjelf ville tillstå den känsla af sällhet och oskyldig fröjd, som fylde hela hennes väsen, talade likväl hennes purprade kinder och strålande ögon derom, ty det

var den »egenkära, påflugna» brukspatronen med hvilken hon dansat, och att döma af dennes förändrade sätt och språk, skulle man tro, att äfven han i qväll kände sig så lycklig och belåten som en simpel bonddräng på ett »slätteröl».

Han kastade nu en sjal omkring den unga flickans axlar, drog hennes arm under sin och steg ned ifrån verandan, så att de kunde svalka sig med en promenad i den närmaste alléen.

— Kan ni väl göra er en föreställning om hvad jag kände, när ni lemnade mig så hastigt der borta på berget i går, strax efter sedan ni sett Freij komma ut genom den hemlighetsfulla kajan? — sade brukspatronen, då de kommit tillräckligt långt bort, för att icke höras af de andra promenerande.

— Ni borde hafva känt blygsel öfver ert spioneri — svarade Otilia.

— Än ni då?

— Tala icke mera om den der barnsligheten.

— Jo, ni måste höra hur oändligt enfaldig och olycklig jag var; jag hade sett er gå in och komma ut ur fiskarstugan och jag visste hvem som ännu var kvar der inne . . . er min, er väntan gjorde mig galen af vrede och förargelse, och då jag tänkte att förkrossa er med min upptäckt, så bemöter ni mig med förakt och kastar mina beskyllningar tillbaka emot mig sjelf, för att slutligen lemna mig med några ord, som i första ögonblicket föreföllo mig aldeles obegripliga . . . Ack, Otilia! då jag sedan trodde mig förstå att äfven ni lidit af en villfarelse, då . . . då trodde jag mig nära att i en slags glädjersel falla hufvudstupa utför branten der jag stod . . . Otilia, jag behöfver icke säga något mera; ni vet redan att jag älskar er, och ni måste äfven veta att jag icke kan lefva lycklig utan er . . . Säg mig, att jag icke ännu en gång misstagit mig, att när ni reser härifrån jag får följa er hem

och af er far begära denna fina, lilla hand, som jag nu håller i min?

— Nej ... nej ... — hviskade Otilia ångestfullt och sökte draga sin arm från hans.

— Nej! ... Hvad vill det säga? Skulle ni väl ha drifvit gäck med mig och endast vara en kall och hjertlös kokett, som man påstår ... Nej, det är icke möjligt! ... Ni älskar mig, jag såg det ju *då*, och jag har sett det sedan; detta sköna, ljufva ansigte kan icke ljuga ...

— Mitt ansigte! ... Alltid talar man om mitt ansigte! — svarade Otilia med bitter och sorgsen röst. — Ni älskar mig för mitt ansigtes skull, men icke för den kärlek mitt hjerta kunde gifva er ... Om jag förlorade mitt utseende, så vore det förbi med er ömhet ... jag skall ju likväl en gång bli gammal och ful och då ... då är den Otilia, ni trodde er älska, försvunnen ...

— Narraktiga flicka! — utropade brukspatronen och slog sina armar omkring henne. — Hvad är väl detta för orimligheter ... Vi äro ju människor, icke englar, och skönheten är skapad för att älskas; ty hvar och en som älskar finner det älskade föremålet skönt, äfven om ingen annan är i stånd att upptäcka denna skönhet; du skulle kunna vara mycket mindre vacker, och jag skulle finna dig lika förtjusande ...

— Jag har svårt att tro derpå ... — suckade Otilia.

— Låt oss icke förlora tiden med dylika barnsliga griller; gif mig ditt löfte innan vi återvända till danssalen. O, hvad jag skall känna mig stolt och trygg och lycklig deraf, Otilia! ...

— Jag älskar dig ... det skulle vara fäfängt att neka dertill — hviskade Otilia — men jag vill icke att någon skall veta något derom, och jag hvarken mottager eller ger något löfte förr än ett år härefter.

— Ett år! Ett helt år! Hvertill skall detta tjena? Otilia, du är hård . . . jag kan icke uthärda dermed!

— Hur skulle du då kunna uthärda att älska mig för hela lifvet . . .

— Men besinna dig, det är ju icke detsamma. Hvad väntar du på?

— Jag väntar att bli öfvertygad om verkligheten af din kärlek.

— Hur skall jag kunna öfvertyga dig derom?

— Genom din trohet. Genom att ett år här-
efter upprepa hvad du nu sagt . . .

— Sådan liten nyckfull varelse! Men du älskar mig, och jag får underkasta mig din vilja.

— Ja, Wolmar, du vet att jag älskar dig och du skall finna mig beredd att med glädje bli din hustru, men till dess skola vi icke se hvarandra . . . Du reser i morgon härifrån, jag vill att du skall känna dig fullkomligt fri och utan någon förbindelse att uppfylla, tills du ett år härefter eger rätt att uppsöka din brud, om ditt tänkesätt och dina känslor då icke förändrats.

— Du älskar mig icke så, som jag älskar dig, Otilia, du skulle då icke kunna tänka och tala på detta sätt — sade Wolmar knotande.

— Nej, jag tror du har rätt; och just därför önskar jag mera öfverensstämmelse i våra känslor innan vi oåterkalleligt förena oss för lifvet.

Brukspatronen tänkte inom sig, att Otilia var något romanesk, men väl i alla händelser skulle för-
måts att afkorta hans prøfvotid, och suckande, men lycklig, ledsagade han henne tillbaka till danssalen.

Vid dörren kom löjtnant Freij emot dem; han hade bjudit upp Otilia och förde nu bort henne till en française; brukspatronen måste bugande draga sig tillbaka.

Han hade icke lust att dansa och stälde sig vid en pelare bredvid dörren för att med ögonen följa

den sällsamma unga flickan, som nyss mottagit hans förklaring om kärlek och tillstått sin egen utan att vilja mottaga hans löfte om trohet eller erkänna sig som hans trolofvade.

För första gången föreföll honom sorlet och bullret på en bal odrägligt. Hur kunde väl Otilia se ut att vara så road af löjtnantens dumma prat, hur kunde hon dansa med sådan lust och liflighet? Kanhända var hon fäfäng och uppsköt deras förlofning för att ännu ett år i frihet få njuta af allas beundran ... Kanhända älskade hon honom icke ... Om han varit fattig, utan anseende, hvad skulle hon då hafva svarat på hans frieri? ...

— Tänker ni dansa? — sade en skarp och gäll röst tätt invid honom.

Det var kaptenen, hvars ständigt missnöjda utseende i detta ögonblick kulminerade i ett uttryck, som om man hållit en hvitlök framför näsan på honom, och hvars dåliga lynne för tillfället stämde väl öfverens med brukspatronens otålighet och förtret att så hastigt hafva blifvit utvisad ur sitt paradiset.

— Skall ni dansa? — upprepade den gamle herrn, skrikande med full hals och med händerna satta som en lur framför munnen för att öfverrösta musiken, troende att han förut icke blifvit hörd.

— Nej, här är så varmt att man kan qväfvas ...

— Ja visst; man kan bli sjuk bara af att vistas här ... Sådana löjlige påhitt att hoppa som apor och grimasera åt hvarandra ... det borde vara förbjudet vid en helsobrunn ... men människorna ha ingen ro förr än de skaffat sig en ohjelpig sjukdom, och för detta ändamål tyckes just bad- och brunnsorter vara inrättade ... Jag var klen, hade en vacklande helsa, men sedan jag nu i några år druckit brunn och badat, än här och än der, så är jag förlorad ... i grund förderfvad, obotlig ... Det är en vacker flicka, fröken H. — afbröt han sig och pekade ogeneradt på Otilia

— tycker ni icke det? Ganska vacker och intagande, det må man medgifva, men ack! sådan hustru hon blir!...

— Hvarför det ... hvarför skulle hon icke bli en god hustru? — inföll brukspatronen.

— Bah, det kan man väl veta ... en dansdocka, en bortfjäsad, bortkollrad baldrottning ... Jo, det vore skönt att få i sitt hus.

— Men det är orättvist att fatta en dålig tanke om en ung flicka, därför att hon är glad och road af ungdomens nöjen ... de skenbeliga, surmulna och dumma bereda troligen ingen lycka i hemmet.

— Det vill jag visst icke påstå; men dessutom är hon utan den minsta förmögenhet; fadern, en fattig militär, har endast sin pension att lefva af ... Nå, hon är väl här för att skaffa sig en rik man.

— Deri tror jag att ni misstar er, ty jag har hört, att hon redan afslagit ganska förmånliga partier.

— Då hoppas hon väl på ännu bättre ... Hon skulle vara dum om hon icke sökte draga största möjliga fördel af sin skönhet ... hela världen är, som ni vet, icke annat än ett stort salutorg, der alla göra affärer och söka att lura hvarandra. Allt hvad vi tänka, allt hvad vi handla och taga oss för, hvarje ord, hvarje småleende, hvarje artighet innebär hoppet om vedergällning, ty egennyttan är »nervus rerum», den oändliga, ständiga driffjedern till allt; men det der ha vi sjelfva icke så noga reda på och därför expektorera vi oss i sentimentala fraser om vänskap och kärlek och trohet och uppoffring och alla dessa dumheter, som betyda — ingenting.

— Som just nätt upp betyda hela lifvet — inföll brukspatronen förargad.

— Åh ja, för den som ännu är så »grön» som ni — svarade den gamle pessimisten hänfullt och gick sin väg.

— Hvilken ohygglig korpallät! — mumlade Wol-

mar och ryckte på axlarna. — Den stackars karlen är sjuk, man måste ha tålmod med honom.

Men imellertid kände han sig illa till mods. Kaptenens ord hade gjort ett plågsamt intryck på honom och djupt i hans innersta väsen väckt en sorglig återklang.

Han såg på den unga, sköna qvinnan, som dansade der borta, i hvars milda och rena blick han nyss läst en så öm hängifvenhet, och tänkte på hur denna blick blifvit mörk och sorgsen, då äfven hon yttrat tvifvel om hans kärlek. Det var ju äfven en slags sjelfviskhet och egennytta hvarpå hon häntydt, och hvad hade han icke sjelf, helt nyss, haft för pinsamma föreställningar ...

Var det då sant, fanns intet, intet på hvilket man kunde förlita sig, ingen annan sanning än denna grymma naturlag, som bringar döden till vårt hjerta, ju närmare vi lära känna den?

Det var ju besynnerliga tankar midt i gasskenet och det glada sorlet på en bal; egendomliga föreställningar, ackompagnerade af dansmusiken ... Och likväl förekomma de kanske icke så sällan, därför att *tviflets* giftiga »bakterier» ligger i den luft vi andas, och dessa olycksbringande parasiter dödas hvarken med svafvel eller svafvelsyrlighet, såsom skabbdjuren ...

Skola vi någonsin arbeta oss igenom denna moderna strömning, denna, den sjukliga *kritikens* qväfvande dimma? Skall vår gamla jord någonsin rulla fram i en renare atmosfer till högre ljus, eller skola vi åter somna in i den lugna sömn, som lyckliggjorde Ask och Embla?

— Ja, det var ju en förskräcklig händelse!

— Den vackra flickan! Så firad af alla! Åh, hvad jag beklagar henne!

— Att vår treffiga badsejour skulle sluta så . . . man vet aldrig hvad som kan hända . . . det har väckt en oändlig förstämning . . .

— I synnerhet bland herrarne naturligtvis. Gud vet hur de skola kunna trösta sig . . . det är ingen som kan ersätta henne minsann . . . litet kokett var hon i alla fall, stackars Otilia.

— Se så, var icke elak, Hilma . . .

— Jag säger bara sanningen . . .

— Brukspatron von T. reste genast sin väg . . .

— Det var naturligt; här fanns ingen annan som kunde finna nåd för hans ögon.

— Nej, förlåt mig, han var rest redan innan olyckan skedde.

— Man påstod att de voro förlofvade sinsemellan.

— Det tror jag inte . . . Han tillbringade så liten tid här.

— Hennes afresa var en fullkomlig triumf; hon var bokstafligen öfverhöljd med blommor . . . Det var nästan hemskt, hon såg ut som ett lik.

— Hur kom hon ombord på fartyget, jag var icke nere, då hon for?

— Hon bars naturligtvis . . . det var en kontrast att se henne så blek och lidande . . . hon, som varit den vackraste och elegantaste af alla.

— Arma barn! Benet var ju afbrutet?

— Ja, på två ställen, efter hvad jag hört.

— Åh, det är förfärligt! Hon blir kanske ofärdig för lifstiden?

— Men hur skulle hon kunnat föras härifrån, om det varit så illa?

— Ja, det begriper jag icke . . .

— Doktorn ville också icke tillåta det, men till råga på olyckan kom ett telegram från hennes far, som häftigt insjuknat, och då ville hon nödvändigt resa.

Det var i damernas toaletterum bredvid matsalarne som denna konversation hölls emellan fem eller sex

fruntimmer, af hvilka några voro resklädda och höllo med ansträngning två eller tre buketter i hvar hand.

Det vackra lilla rummet, måladt och dekoreradt i blått, med stora speglar och mjuka soffor, låg aldeles vid trappan i restaurationslokalen och fick ofta tjenstgöra såsom confidentielt konversationsrum.

Dörren öppnades nu och ett högväxt, svartklädt fruntimmer inträdde och helsades med någon förvåning.

— Ah, Constance! Är du återkommen!

Fru Fridloff har varit bortrest några dar?

— Ja, och jag hör att direktionen redan är upplöst, och herskapet har haft sin sista fest och den blef ju så olycklig? — svarade den nykomna och lade ifrån sig sjal och parasoll på en stol.

— Tyvärr ja! Det var då vi skulle fara hem; axeln gick af på en Chare-à-bancs midt i en utförsbacke; alla som åkte i den föllo ur, men ingen skadade sig så mycket som den stackars lilla fröken H. Man trodde först att hon endast vrickat sin fot, men nu påstås det, att benet är brutet.

— Ah, så ledsamt! Hon har rest, hör jag?

— Ja, i går. Det väckte mycket deltagande.

— Alla människor resa sin väg ... vädret är ju också så obehagligt, att man har ingen nytta af sina bad, det regnar ju ständigt ...

— Vi ämna fara i dag på ångbåten ... våra saker äro redan nedburna ... Hvad är klockan? Ah! jag tror det ringer, den är redan här. Skynda er flickor!

— Hvilken mängd af buketter! Samla dem i din parasoll! ... O, så snällt! ... Ack, så roligt! ... Tusen tack! ... Så rysligt ledsamt att skiljas åt ...

— Farväl! ... Adjö, adjö! ... Lycklig resa! ...

Ett helt år hade förgått och dertill ännu några månader.

Det var i december, kallt, mörkt, och ruskigt. Regn och snöslask piskade emot rutorna i en stor salong, der allt vittnade om rikedom och lyx, men ingenting om träfnad.

De vackra moderna möblerna voro af svart päronträ, klädda med djupblått siden, gardiner och dörrförhängen af samma färg med orangefärgade snören och toffsar; dyrbara speglar och taflor, en mjuk och präktig matta och en stor, vacker lampa, hvars skarpa sken genom den slipade glaskupan utan någon mildring upplyste hela rummet på ett hårdt och utmanande sätt.

Icke en blomma, en pall, en bok, ett broderi eller en arbetskorg, som talade om huslighet och qvinnlig vård; man skulle der inne nästan kunnat tro sig vara på ett af dessa oförlikneliga »första klassens hotell», hvori man *inträder* med en så belåten min och som man *lemnar* med så mycken förnöjelse.

Den trötthet, tomhet och ledsnad, som ett sådant ställe ingifver, tycktes också afspeglas på det bleka ansigtet af egaren, brukspatron Wolmar von T., som helt ensam sitter i en hvilstol framför kaminen, på hvars blanka messingsgaller han lagt sina fötter.

Han gäspar helt högljudt och ogeneradt gång efter annan, stiger slutligen upp och tittar ut genom fönsterrutan, mumlar någonting om »ett gement väder», går fram till pianot och slår några ackord, hvars toner låta honom spritta till med ovilja, likasom han icke hade väntat att tangenterna skulle gifva något ljud, drar upp sin klocka och beskådar den med tankspridd blick, jemför den med den förgyllda pendylen och gäspar ännu en gång på ett verkligt nervretande sätt.

Af alla lifvets många obehag fins kanske ingenting så outhärdligt som att känna sig innesluten un-

der ledsnaden luftpump, hvilken gör hvarje andetag allt kortare och knappare och pressar in hela vår varelse som i en jernbur. Lidandet och smärtan, hungern, nöden kan fördragas, ty de äro lifsyttningar, men den kalla, formlösa ledsnaden är ett spöke, i hvars mögliga, unkna famn vi klämmas till döds, utan att ens ega styrka eller rättighet att ropa på hjälp.

Hvarifrån kommer detta vidunder, hvaraf består det, hur ha' vi kommit i dess våld? Vi hafva icke trott på dess tillvaro, vi skratta i ungdomlig ysterhet åt sjelfva dess namn, och med ens står det bredvid oss och kastar öfver vårt hufvud liksom en säck, hvilken knytes igen, och vi äro fast i det qväfvande fängelset.

Vi känna vår vanmagt, vi häpna öfver den fullkomliga förvandling som försiggår; allt intresse, allt hopp, all handlingskraft försvinner och vi önska icke ens en förändring, ty vi vilja icke lefva; det är detta som engelsmännen kalla »spleen».

Lyckligtvis kan ett dylikt själstillstånd icke räcka länge; någonting, stundom det mest oväntade, den simplaste sak, några ord, hörda händelsevis, uttalade utan afsigt, bryter förtrollningen och vi andas igen.

Brukspatronen hade imellertid sedan lång tid kämpat med denna vampyr, och i qväll tycktes den hafva ansatt honom hårdare än någonsin.

Ett drag af verklig ångest lade sig öfver hans mörka ögonbryn, under det han gick fram och tillbaka på mattan i det stora rummet.

Ändtligen slog klockan tio. Dörren öppnades, en betjent inträdde och förkunnade att »det var serveradt».

Brukspatronen gick ut i matsalen, der ljusen i ett par armstakar helt ofullkomligt upplyste de ekpanelade väggarne och der skymningen längst bort i hörnen förekom nästan spöklik.

Ur denna skymning framträdde nu långsamt och tyst en liten krokig qvinnovarelse om femtio eller

kanske sextio år med mjölkhytt hy, stora, mörka, något utstående ögon, med tjocka, halfslutna ögonlock och gråfriserade lockar under den stora svarta spetsjjalen, hvars öfversta snibb var lagd öfver hufvudet och nedföll på pannan.

Det var brukspatronens mor, friherrinnan von T., som, sjelf rik och högättad, af kärlek gift sig emot sin familjs önskan med en simpel adelsman, den ännu rikare brukspatron von T. Wolmars far.

Hon gick fram till bordet, der Wolmar vördnadsfullt väntade att hon skulle taga plats, innan han sjelf satte sig, nickade småleende åt honom och började att tillaga théet.

Sonens blekhet och tystnad tycktes frappa henne; hon betraktade honom ett par sekunder med oro och såg att han endast ritade med gaffeln på tallriken utan att äta, men hon gjorde ingen anmärkning derom, ty betjenten stod innanför dörren och friherrinnan lefde, likasom så många husmödrar och husbönder, i den föreställningen att tjenare aldrig ana eller veta något annat, än hvad man säger eller gör i dess närvaro.

Hon hade nu druckit sitt thé och steg upp. Alla dessa assietter på det omsorgsfullt serverade bordet buros ut igen utan att hafva blifvit rörda, och Wolmar ledsagade efter gammal vana tyst och mekaniskt sin mor till det lilla kabinet, der friherrinnan brukade tillbringa sina aftnar.

Han bugade sig och sade godnatt, men modern lade sakta sin magra, hvita hand på hans arm och sade med ömhet:

— Om du icke är trött eller mår illa Wolmar, så stanna kvar en stund hos mig.

— Visst är jag trött . . . dödligt trött, och tycker mig också må mycket illa, men detta illamående och denna trötthet förvärras icke om jag dröjer . . .

Han kastade sig ned i soffan och stirrade likgiltigt på bordet framför sig.

Friherrinnan satte sig bredvid honom, tog hans hand emellan sina och sade alvarsamt:

— Wolmar, du är sjuk till kropp eller själ . . . Du är dig icke lik, du har förlorat allt lefnadsmod. Dag efter dag i flere månader har jag tyst observerat dig och hoppats att finna orsaken till det lidande, som tydligen är alvarsamt och farligt . . . Hvad fattas dig?

— Ja, hvad fattas mig! — utropade Wolmar, med en hes och hänfull röst. — Hvad fattas väl *mig*, som har allt, hvad så många fåfängt önska i hela sitt lif, mig som kan göra allt hvad jag behagar och få allt hvad jag vill . . .

— Det fattas dig en god och älskande hustru . . . — sade modern med öfvertygelse.

— Jaså! Se der ha vi då gåtan löst . . .

— Du skrattar, men vet du icke, att den enklaste sanning är ofta den vi ha svårast att finna . . . tro mig, en ung man som du, med hufvud och hjerta, med intelligens, måste ovillkorligt ega något verkligt intresse i lifvet, några pligter att fylla och i synnerhet någon annan att *älska* och lefva för, än sig sjelf . . . du har till öfvermåttnad njutit af alla en rik ynglings dåraktiga och tomma nöjen ditt lif måste få ett mål och ett verkligt värde.

— Ja, men hur skall det ske?

— Jag har sagt det . . . du skall gifta dig.

— Det är omöjligt . . .

— Omöjligt! Hvarför?

— Derför att jag afskyr giftermål och skulle hata min hustru . . .

— Hata din hustru?

— Ja, ty jag hatar mig sjelf . . . Och der har du med ens förklaringen öfver min sjukdom . . . jag hatar lifvet, detta infernaliska lif, som blifvit menniskorna gifvet till de onda magternas tidsfördrif, en

afskryvård, demonisk kombinerung af andens och kröppens drifter, af sinnenas och hjertats bud för att martera oss . . .

— Wolmar! Wolmar! — utropade den stackars modern, förskräckt öfver hans häftighet och hans besynnerliga, osammanhängande ord.

Men Wolmar hade blifvit ännu blekare, hans ögon brunno som af feber, han steg upp och gick fram och tillbaka i rummet utan att höra henne.

— Detta är icke naturligt . . . må Gud bevara hans förstånd! . . . — suckade friherrinnan inom sig — någonting måste hafva händt . . . Min friska, glada, barnsligt tanklöse gosse . . .

— Ja, din tanklöse gosse har verkligen haft den oturen att en vacker dag helt plötsligt vakna ur sin dvala och finna sig vara en *man*, det vill säga en eländig stackare, en usling liksom alla andra . . .

— Men Wolmar, hvad menar du?

— Att jag fåfängt söker finna mig i detta, och *lefva* nöjd och tanklös som förut.

— Hvad vill du då?

— Jag vill antingen lyssna *endast* till mina sinnen, såsom djuren, eller till min andes längtan och begär, men icke som nu i odrägliga qual kastas mellan båda, utan att helt och odeladt kunna lemna mig åt någöndera . . .

— Du vill helt enkelt upphöra att vara — meniska. En anspråklös önskan i sanning, hvaråt jag nästan kunde le, om jag icke såg att du talar alvarsammt — svarade modern med en slags mild och sorgsen ironi. — Du protesterar emot vårt väsens djupaste hemlighet och glömmar, att redan konung Davids och Apostelen Paulus klagan var den samma som din . . . en klagan som ljuder genom årtusenden . . . O, hvad den ungdomen är naiv!

— Densamme ännu som i patriarkernas dagar . . . men det måste ju så vara . . . — tillade den gamla frun,

ömt sträckande sina armar emot sonen, som åter sjunkit ned på soffan.

— Mitt barn! mitt stackars barn, ty *barn* äro och förblifva vi, om också vårt hår blir grått, som mitt . . . Tala till mig, Wolmar, haf förtroende till mig som förr! . . . Det måste finnas något särskildt skäl till denna mördande mjeltsjuka, låt mig veta det!

— Jag skulle icke kunna förklara det för dig . . .

— Du älskar mig då icke mer? . . .

— Men mamma, har du icke sjelf erfarit, att då man vill tvinga fram sitt hjertas känslor genom talets silduk, så stannar grumlet ändå alltid kvar, och hvad som kommer i dagen har förlorat sin rätta färg och form och krympt samman till oigenkänlighet . . . du skulle kanske skratta åt mig . . .

— Var icke rädd; en mors öra har en särskild förmåga att uppfatta melodien, äfven i de mest sönderslitna och osäkra ljud ifrån barnens läppar . . . dessutom tror jag nästan, att jag gissar din hemlighet . . . du har älskat och — blifvit bedragen?

— Ja . . . och nej . . . Jag vill säga dig allt . . . ty jag måste tala . . . — sade Wolmar och lutade hufvudet emot moderns axel.

— Jag har bedragit mig sjelf . . . och jag har bedragit henne; jag visste icke hur kär hon var mig, jag förstod icke hur högt jag älskade henne . . . jag såg henne som alla andra, jag fann henne förtjusande, och jag friade till henne; hon gaf mig sitt löfte, men på ett sätt och med en ton, som icke gjorde mig nöjd; hon fordrade som vilkor, att vår förbindelse skulle hållas hemlig och att jag först ett år derefter skulle göra mina anspråk gällande . . . Hon misstrodde min kärlek, hon hade fattat den föreställningen att jag endast värderade hennes skönhet . . . hon hade rätt! Arma barn, hon begärde hvad som icke fins, som människor icke kunna åstadkomma, en fullkomligt ren och oegennyttig kärlek . . . Ack! hur har jag

icke blifvit förödmjukad inför mig sjelf . . . Och hur har icke hon blifvit straffad för sin ädla förmäthenhet! . . . Ett år . . . ja, mer än ett år har förgått, jag har icke uppsökt henne . . . jag har icke fordrat uppfyllandet af hennes löfte . . . jag älskar henne högre än någonsin, jag kan aldrig glömma henne, och likväl . . . likväl *kan* jag icke göra henne till min hustru . . .

— Hvad vill detta säga? Är hon då icke mera värdig att blifva det?

— Jo, ännu mer än förr . . . Hon är en engel, en martyr . . .

— Nåväl?

— Hon bröt sitt ben, och hon går nu på träben . . . Wolmar hade framhviskat de sista orden så lågt, att de knappast hördes och dolde nu, full af sorg och blygsel, sitt ansigte i soffkudden.

Friherrinnan hade ovilkorligt ryckt till af obehaglig öfverraskning; hon teg och bemödade sig att för sig sjelf klargöra det intryck hon rönt, innan hon försökte att trösta sin olycklige son.

Ty han var verkligen olycklig, hon måste nu medgifva det. Detta var ett förhållande som hon icke tänkt sig; detta olyckliga träben var i sanning ett grymt faktum, omöjligt att bortresonnera.

En fullkomlig tystnad rådde i det lilla rummet; man hörde endast regnet, som strömmade ur takränorna. Flere minuter förgingo, och Wolmar var tacksam för denna dödsstillhet; han darrade för det första ord som modern skulle uttala, det måtte vara hvilket som helst, och hon, inseende detta, förblef orörlig och stum.

— Om du visste hvad jag lidit! — sade Wolmar slutligen. — Och hvad jag hatar mig sjelf, som icke med ett ord gifvit henne ens mitt deltagande tillkänna efter hennes olycka . . . hvad skulle jag väl säga, då jag icke kunde påminna henne om hennes löfte . . .

hur skulle jag väl kunna tala om en sorg, som jag hvarken förmådde lindra eller bära tillsammans med henne; hvarje ord skulle hafva varit en förolämpning, en bekräftelse af min feiga sinlighet, som icke förmådde besegra denna afskyvärda olycka, och jag teg . . . teg med raseri och förtviflan i hjertat . . . Otilia! Min älskade, min brud! Denna ömtåliga, tjusande, oskyldiga varelse, som jag knappast unnade himlens vind att smeka, hon är stympad, vanstäld! . . . Moder, moder, förstår du min leda vid lifvet, vid mig sjelf, vid allt! . . .

Wolmar snyftade som ett barn, och friherrinnan tryckte sakta hans hufvud till sitt hjerta.

— Tusen gånger — fortfor han afbrutet — har jag tänkt mig sällheten att återse henne . . . att säga henne: Ser du att jag icke kunde lefva utan dig, utan din aktning och din kärlek; att din kropp, ditt ansigtes skönhet var intet för mig, jemfördt med ditt hjerta, som jag vill ega . . . men då ser jag vid kanten af hennes klädningsfäll detta förfärliga träben . . . som satan sjelf tycks grinande hålla framför mig, och mina utsträckta armar sjunka ned som förlamade och jag tumlar baklänges . . . rysande af vedervilja och fasa . . . En annan gång föreställer jag mig, att hon är här i mitt hem, att hon är min hustru . . . jag ser hennes ljufva ansigte lysa af glädje och lycka, hennes fina händer sysslade med husliga bestyr, men hon vänder sig om, hon går öfver rummet och — jag hör ett träben stöta regelmässigt emot golvet . . . förfärad rusar jag upp, som om ett spöke hänskrattade i mitt öra . . .

— Wolmar, lugna dig! — inföll friherrinnan ångestfullt. — Lugna dig, för min skull . . . jag uthärdar icke att se dig så tröstlös . . . Låt oss se saken med förnuftets, icke med fantasiens ögon. Hur vet du först och främst att det verkligen är så illa

som du säger; att bryta ett ben är väl i allmänhet icke så farligt.

— Se här, läs hennes eget bref . . . det första och sista jag fått af henne! — Han öppnade sin plånbok och framtog derur ett hopviket papper, som varit så många gånger läst och omläst, att kanterna voro uppnöta.

Den hand, hvarmed han räckte henne det, darrade så häftigt som om han haft frossan, och han vände sig bort medan friherrinnan öppnade den olycksbringande skrifvelsen, hvilken innehöll följande:

»Wolmar!

Tvårt emot vår öfverenskommelse skrifer jag nu till dig för att med bedröfvadt hjerta berätta dig den stora olycka som korsat alla våra framtidsplaner. Strax efter sedan du rest och lemnat badorten råkade jag att vid en utfärd skada min fot, och ehuru det att börja med icke syntes vara farligt, blef det tyvärr efter hemkomsten så förvärradt, att en amputation blef nödvändig och — jag går nu på träben. Det är förfärligt, men jag har numera ingen vidare plåga deraf och söker att med tålmod och undergifvenhet bära mitt hårda öde . . . Naturligtvis återtager jag med smärta det löfte jag gaf dig. Jag älskar dig alltför högt för att vilja hafva endast en möjlig pligtkänsla såsom orsak till vår förening under nuvarande förhållanden; men jag skall alltid i mitt hjerta bevara minnet af din ömhet såsom min högsta försvunna lycka, och jag är öfvertygad att äfven du med vänskap vill påminna dig din tillgifna och trofasta

Otilia.»

Friherrinnan hade slutat brefvet; hon vände det tyst på alla sidor, likasom hon väntat att finna ännu något mer; läste om det återigen och behöll det öppet framför sig i flere minuter, innan hon slutligen hopvek och lemnade det tillbaka åt sonen, som med bortvända ögon mottog och förvarade det, utan att observera

det egendomliga drag af förvåning och tvifvel, som låg öfver moderns ansigte.

— Tror du att hon någonsin verkligen älskat dig, denna ovanliga flicka? — sade friherrinnan ändtligen helt långsamt och tankfullt.

Jag har stundom tviflat derpå . . . och detta kan kanske till någon liten del ursäktas mitt handlingsätt.

— Detta bref är, minst sagdt, besynnerligt, der måste antingen finnas någonting mellan raderna, som vi icke se, eller också . . .

— Hvad menar du?

— Eller också har hon icke gjort någon stor uppoffring, då hon afstod ifrån dig.

— Gifve Gud att så vore! Men jag har ofta känt en oemotståndlig visshet om, att under dessa skenbart kalla och korta rader legat en djup, oändlig smärta och hängifvenhet . . . Otilia var ingen vanlig salongsskönhet, hon var en högsinnad, tänkande, kanske allt för mycket tänkande qvinna.

— I detta fall, skulle du icke kunna förlika dig med hennes lyte? — sade friherrinnan dröjande och med en varsam sidoblick.

— Tala icke derom! . . .

— Men det är ju ett ordspråk, att efter ett års äktenskap vet mannen icke mera ens färgen på hustruns ögon . . . det är själen, uttrycket i dessa ögon, som låter honom glömma om de äro grå eller blå, vackra eller fula . . .

Det är möjligt, men . . . ett träben! Åh, det är förskräckligt . . . det kan icke glömmas! . . .

— Nå, låt oss då aldrig mer tala om denna sak . . . tiden är allsmächtig, du skall bli lugn . . .

— Kanske . . . men aldrig, aldrig lycklig . . . — sade Wolmar lidelsefullt. — Jag skall bära lifvets börda och släpa mig fram i dyster undergifvenhet, men sol och ljus och lifskraft äro försvunna . . .

Han hade rätt; ty vissa menniskor fordra en

högre och renare luft, en varmare sol än andra. De förtvina och dö, der hvardagsfolket lefver godt, stökar och hushållar i lugn och »gemytlighet».

Du bör icke vistas här hemma i ensamheten och utan alvarlig sysselsättning — återtog friherrinnan — då jag nu känner ditt onda, så vet jag äfven, att den bästa bot därför är resor och ombyte . . . Lyd mig nu, låt packa redan i morgon och res, ju längre bort desto bättre, jag skall med tålmod fördraga saknaden vid hoppet att återse dig stark och lefnadsfrisk som förr!

— Men det förefaller mig så motbjudande . . . jag känner mig sjuk . . . trött och likgiltig . . .

— Det är just för att öfvervinna detta.

— Nåväl . . . som du vill . . . jag skall resa . . .

Det blef imellertid ingen resa af.

Dagen derpå var Wolmar verkligen sjuk och måste innan qvällen lägga sig till sängs. Den tillkallade läkaren talade om tvinsot, nervfeber och typhus, och ehuru den stackars modern bäfvade för sin ende sons lif, hoppades hon dock att hans starka natur skulle besegra kroppens sjukdom, och denna i sin tur absorbera och öfvervinna själens.

Dagar och veckor förflöto likväl, och i stället att förbättras blef den sjuke allt sämre.

Det anses visserligen för en öfvervunnen ståndpunkt i den nuvarande generationens själslif att låta hjertats sorger och misstag inverka på sitt fysiska välbefinnande, och man hör aldrig talas om att någon dör af olycklig kärlek.

Man hör icke *talas* derom, det är sant, men man har mycket stora anledningar att förmoda, det menskligheten i sjelfva verket alls icke är annorlunda beskaffad, än hvad den var för hundra tusen år sedan, och då man vet att redan vid den tid, när *Shakuntala*

diktades, ansågs en olycklig älskare, en prins till och med, kunna dö af sorg, så torde det väl vara möjligt, att i våra dagar en brukspatron kan komma åtminstone nära derhän.

I alla händelser sade husets gamle läkare en dag åt sjukvakterskan, som satt vid sängen: — Fortfar han alltjemt att i sin yrsel upprepa det der namnet, som jag nu hört väl tio gånger medan jag varit här inne?

— Ack ja! . . . Vet doktorn, det är riktigt hemskt. . . . Han ropar jemt på »Otilia» . . . och han tigger och ber om förlåtelse, liksom han skulle ha gjort något riktigt brott, eller vara mycket ond på den der menniskan.

— Hvem är det då som heter så?

— Icke en kristen själ, som jag vet . . . det är väl bara yrseln förstås . . . Och så tror han att han brutit benen af sig . . . åh, det är för sorgligt! . . . Han har väl icke långt igen? . . .

— Nej, det ser nästan så ut . . . Gå och bed att jag får tala vid friherrinnan!

Vakmadammen gick, och doktorn satte sig vid den sjukas säng. Hans ögon hvilade länge forskande på det bleka, aftärda ansigtet, hvilket i detta ögonblick var liksom stelnadt i det dödliga lugn, som efterträdt den häftiga yrseln, och nickande bekräftelse åt sina egna tankar, släppte han den heta handen, som han hållit i sin, för att räkna de matta, oregelbundna och knapt märkbara pulsslagen.

— Friherrinnan väntar doktorn i sin sängkamare — hviskade sjukvakterskan, som nu återkom — hon är af sorg så medtagen, att hon icke kan stiga upp . . . hon blir väl sjuk hon med . . .

Då läkaren inträdde, reste den stackars modern sig upp, sträckte båda sina händer emot honom och sade ångestfullt:

— Hvad kommer ni att förkunna mig, doktor? ha vi något hopp? . . .

— Det är ännu mycket svårt att bestämma det — svarade doktorn undvikande — men jag har sedan några dagar kommit på en idé, som jag anser för min pligt att meddela friherrinnan . . . Det förefaller mig som något själslidande, någon längre tids grubbel öfver samma sak, någon monomani eller djup sorg vore orsaken till denna sjukdom . . . jag skulle vilja tro att en olycklig böjelse . . . Om så vore, och man på något sätt kunde åstadkomma en gynsam förändring i hans föreställningar . . .

— Ack, doktor! — inföll friherrinnan hastigt — ni har gissat fullkomligt rätt, men olyckligtvis står det troligen icke i vår magt att verka något i detta fall . . .

Den gamla frun hade satt sig upp i sin säng; hon lutade sig nu fram emot läkaren och berättade honom noggrant med upprörd och halfhög röst allt hvad hon själf visste om sonens hemliga trolofning och den olycka som brutit densamma.

Doktorn skakade på hufvudet med en förvånad min och sade slutligen:

— Det är ett mycket ovanligt fall; man skulle knapt tro, att det förhåller sig som ni säger, men äfven om så är, vore utan tvifvel den unga flickans skyndsamma hitkomst af stor vigt.

— Skulle icke hennes åsyn snarare döda honom?

— Nej, jag tror vi borde våga försöket . . . skrif till henne genast!

— Ack, jag känner henne ju icke alls . . . jag vet ingenting mera än hennes förnamn . . .

— Det är ett mindre vanligt namn . . . hm . . . jag har likväl en systerdotter som också heter så, och därför väckte det genast min uppmärksamhet . . . skulle icke friherrinnan kunna försöka att få reda på den unga damens tillnamn och vistelseort?

— Jo, jag vill genast se efter i Wolmars bref och papper. . . . Om vi icke finna någonting, så fruktar jag att allt hopp om hennes medverkan är föfång, ty, som jag sagt er, jag var ännu till sista aftonen innan han sjuknade helt och hållet okunnig om orsaken till hans hypokondri, och vet endast att denna olyckliga flicka bodde i Stockholm och att hennes far, som varit militär, är död för ett år sedan.

— Men detta torde möjligen vara nog — mumlade doktorn.

Friherrinnan ringde på sin kammarjungfru för att hastigt blifva klädd, och doktorn gick ut i salongen under afvaktan på resultatet af hennes forskningar efter namnet på den okända älskarinnan.

En hel timma förgick, och då friherrinnan återkom sade hon med återhållna tårar:

— Jag tycker att Wolmar sedan i går undergått en sorglig förändring . . . han tycks icke mera ha medvetande om något . . . sjelfva yrseln var mindre oroande än denna dödslika dvala . . .

— Har ni ingenting funnit? — frågade doktorn, utan att vilja besvara hennes anmärkning.

— Jo, detta visitkort . . . det måste vara hennes . . . — Hon räckte honom kortet. Doktorn såg derpå och tycktes tveksam och tankfull, medan friherrinnan, utan att märka hans egendomliga min, återtog:

— Det är icke mycket hopp, att ett bref med endast dessa namn kommer till henne i tid, då man hvarken vet gata eller husnummer . . .

— Åhjo, det är icke detta som nu är tvifvelaktigt — inföll doktorn — utan en annan sak, hvarpå det är min pligt att fästa er uppmärksamhet . . . om den der flickan kommer hit och er son får lefva, så är det ju tänkbart att deras förbindelse återknyts . . .

— Ack, doktorn! Hur kan ni tro, att en mor tvekar och öfverlägger, då det gäller hennes barns lif . . . måtte det blott lyckas, såsom ni tänker . . .

Hvad lifvet sedan ger oss, få vi mottaga med undergifvenhet . . . ni känner det brydsamma förhållandet, och jag fruktar att verkan af detta återseende icke blir sådant som ni tror . . . ty att visa en person, som håller på att dö af hunger, mat, hvilken han icke kan förtära, det är icke att rädda honom, det är blott att öka hans qual . . . Detta försök sker på ert ansvar, doktor.

— Nåväl, jag vill säga er sanningen . . . Om man icke kan åstadkomma en hastig förändring i den sjukes själstillstånd, så är han död, troligen innan veckans slut; det är möjligt att detta försök är onyttigt och kommer försent, men vi riskera ingenting dermed hvad hans lif angår.

— I detta fall vill jag skriva genast . . . sade friherrinnan beslutsamt.

— Ja, ni har ingen tid att förlora . . .

— Men adressen?

— Den skall jag gifva er, ty jag är nu aldeles säker, att det här kortet är min systerdotters, och jag skall sjelf tillägga några ord, som hon förtjenar att få höra — tillade den gamle doktorn med en så skarp och förtretad ton, att den skulle hafva förvånat friherrinnan ännu mera än upptäckten om hans släktskap med den eftersökta, om icke hennes ångest och upprörda tillstånd gjort henne döf och likgiltig för allt annat än sonens fara.

I två dagar hade Otilia varit Wolmars sjukvatterska, utan att han tycktes hafva någon aning derom. Han låg som förut stilla, utan medvetande, rörde endast läpparne då och då till en oredig hviskning och öppnade sällan de slutna ögonen.

Den unga flickan var också så förändrad, sedan han sista gången såg henne, frisk, glad och strå-

lande af ungdom och lycka på balen vid badorten, att han, äfven om han hade varit fullt redig, kanhända skulle haft svårt att igenkänna henne.

Hon hade i detta ögonblick lagt sin kind emot kudden bredvid hans, och hennes läppar, som helt lågt invid hans öra talade milda, kärlekfulla ord, voro nästan lika bleka som den sjukas.

Hon visste icke om han hörde henne, men en sällsam, obestämd känsla lät henne tro, att han egde någon förmimelse af hennes närvaro, ty han smålog ibland och förde händerna till pannan likasom i en dröm, och denna dröm gjorde hjertats slag mera bestämda och regelmessiga och spred stundom en svag rodnad öfver hans ansigte.

Äntligen öppnade han långsamt ögonen och mötte hennes sorgsna, tårdränkta blick, men utan någon rörelse eller öfverraskning slöt han dem igen, liksom om ingenting varit honom mindre oväntadt.

Så förgick ännu en dag, och då aftonen kom och Otilia nyss med låg röst besvarat doktorsns frågor och sett denne aflägsna sig med orolig och missnöjd min, kunde hon icke återhålla sina tårar. De strömmade beta och ohämmade öfver Wolmars hand, som hon höll i sin.

Hon kände då en sakta tryckning af denna hand, och den sjuke sade matt, men aldeles lugnt och redigt:

— Gråt icke! . . . Nu, då jag skall dö, älskar jag dig så, som du ville . . .

— Wolmar! — utropade Otilia utom sig och föll på knä bredvid honom. — Wolmar, min älskade, hör mig! . . . jag har haft orätt . . . Lef! . . . O, lef för mig och för din mor! . . .

— Ja . . . om jag kunde stanna i det tillstånd hvori jag nu är . . . jag känner mig så lycklig . . . Vi ha båda lidit, Otilia . . .

— Men nu är det slut . . . vi hafva återfunnit hvarandra . . .

Han smålog, suckade och tycktes icke mera höra henne, men ifrån detta ögonblick förändrades hans tillstånd, och ehuru han liksom motvilligt återvände till lifvet, förbättrades han likväl för hvarje dag, och den dvala, hvori han varit försänkt liknade allt mera en naturlig dröm.

Ur denna sömn vaknade han en dag, med den känsla af välbehag och ljuf förvåning, hvilken nyfödda barn borde känna, då deras ögon första gången öppnas för dagens ljus, och som man stundom erfar efter en svår sjukdom, då själen länge slumrande och overksam återtar sin verksamhet utan att ännu plågas af smärtsamma minnen.

Det förekom honom, som om han varit död och begrafven och vaknat upp igen. Hans blickar sväfvade ångsamt och undrande öfver alla föremål omkring honom. Dämpad af den halft fördragna gardinen sken februarisolen in genom fönstret i sjukrummet, der några tidiga törnrosor, som Otilia tagit från drifhuset, lyste och spridde sin doft öfver henne sjelf der hon satt, uttrötad af nattvak och själsoro, insomnad i en länstol bredvid det lilla bordet helt nära sängen.

Hennes hufvud hade fallit bakåt emot stolskarmen; det långa håret, endast löst hopflätadt, hängde ända ned till golfvvet, händerna voro hopknäppta öfver bröstet, den något uppdragna klädningskjolen visade hennes ben ända öfver fotlederna, och de små fötterna instuckna i sammetstoflor, lagda öfver hvarandra på en broderad pall.

Hon sof som ett barn. Andedrägten smög lätt och tyst öfver de halföppna läpparne och en matt rodnad låg öfver de afmagrade kinderna, hvars täcka, små gropar nästan försvunnit.

Med andlös sällhet, med tjusning och ännu formlös oro, dröjde Wolmars blickar vid detta ansigte, som han outhärligt sett i drömmen; hans minne vaknade imellertid, han igenkände sin smärtas drag, men egde

icke genast mod att förvissa sig om tillvaron af detta fruktansvärda träben, hvarom föreställningen i långa månader pinat honom.

Äntligen smögo sig hans rädda blickar ut efter denna välformade gestalt och han såg — han trodde icke sina egna ögon —, han såg det ju tydligt, det var ingen villa, han såg — *två* små fötter på pallen.

I detsamma vaknade Otilia hastigt vid att Wolmar, nästan med ett anskri, ropade hennes namn.

Hon öppnade ögonen och såg honom, med feberglöd på pannan och med ett uttryck af den högsta bestörtning, sitta upprätt i sängen och, skuggande ögonen med handen, stirra på henne, som om han nu först uppfattat hennes närvaro.

Fruktande ett återfall af yrsel skyndade hon fram och böjde sig öfver honom, lätt och mjukt som förr, men han fattade tag i hennes klädning med ett slags vild beslutsamhet och mumlade:

— Träbenet . . . träbenet . . .

— Ah . . . Tänk icke mera derpå! . . . — utropade Otilia rodnande och med tårar i ögonen. — Träbenet har aldrig funnits, annat än i din inbillning . . . Det var blott ett prof, på hvilket jag, dåraktiga, ville sätta din kärlek . . . Förlåt mig! . . . jag vet nu, att jag fordrade en orimlighet . . .

Wolmar föll tillbaka på kudden och lade handen öfver pannan, utan att kunna framföra ett enda ord.

— Du förlåter mig ju? — tillade hon ömt, läggande sitt hufvud emot hans bröst. — Jag förstår nu, att jag begärde, hvad en *man* icke förmår att gifva, och hvad som kanske icke ens skulle hafva gjort mig lycklig . . . din läkare, min onkel, har tillräckligt förebrått mig, och jag har lidit så mycket vid öfvertygelsen, att din kärlek flydde för mitt förmenta träben . . .

— Nej, Otilia — sade Wolmar alvarsamt — den flydde ej, den växte snarare . . . men . . .

— Säg icke mer . . . jag uppfattar det nu . . .
 vi äro människor, sinliga varelser, vi måste förblifva
 detta och låta oss nöja dermed . . . man behöfver icke
 vara »materialist» för att erkänna *materiens magt* . . .
 Jag ser i dina ögon att du förläter min enfaldiga saga
 och att du vill lefva . . .

SMÅ SALONGSSTYCKEN.

upplösning, ty maklighet, tanklöshet och i synnerhet denna böjelse att ursäktas och undkomma följderna af sina dåliga handlingar, det är detta, som är vådligt och röjer tidens och individens opålitliga karaktär . . .»

Kammarrådinnan, som, efter hvad det tycktes, med så ringa skäl öste denna störtstur af i sig sjelfva förträffliga sanningar öfver sin stackars dotter, hade troligen för tillfället suttit fördjupad i några särdeles pessimistiska, allmänna reflexioner och behöfde ett aflopp för deras bitterhet.

Då hon tystnade ett ögonblick, sade Yrsa helt sakta, men likväl alls icke så nedslagen eller skrämmd, som man skulle förmoda af en dylik straffpredikan:

»Men jag behöfde så väl att ordna min klädning och krusa mitt hår, och Abigail har lofvat att hjälpa mig.»

»Nej, deraf blir ingenting, du läser som vanligt», sade kammarrådinnan helt kort; »kanhända att du i din tanklöshet redan skickat återbud till herr Mazzari, din spellärare?»

»Nej, jag bad honom i går endast komma litet tidigare . . . Jag ämnar kläda mig först och spela innan vi fara.»

»Det är bra . . . Det är väl, att du åtminstone har intresse för musiken . . . Det beror också mycket på undervisningen; jag fruktar att Abigail icke har någon rätt grundlig och lämplig metod . . .», mumlade kammarrådinnan, lutande sig ned öfver skrifbordet, medan hennes dotter, rodnande vid det oväntade berömmet, sprang sin väg.

Kammarrådinnan von Ranke var ett långt, stelt, mycket alvarligt och föga behagligt fruntimmer, med den mest fulländade uppfostran och de allra förträffligaste grundsatser; en nästan fruktansvärd mönsterqvinna i den societet der hon visade sig, och der hennes blotta närvaro hade samma imposanta och upplyftande verkan som riset i barnkammaren.

Det är icke sällan, som de så der artificiellt för-

träffliga qvinnorna bland sina vackra och beundransvärda egenskaper glömma *den*, hvilken gör alla de andra älskade och efterföljansvärda, nämligen mildheten eller behaget. I sin stränga rättskänsla och sitt nit för sanning och sedlighet förakta de ofta och stämpla såsom falskhet, flärd och behagsjuka den naturliga och angenäma vänlighet och tolerans, som gör umgängeslivet behagligt och vinner sympatier och vänner, äfven utan så höga och outhärliga dygder.

Det är imellertid kanhända just detta, att den yttre älskvärdheten någon gång användes för att dölja mindre goda sidor, som låter mången, i grunden ädel och mild natur antaga detta kärftva och hårda språk och denna afskräckande ton och min af obeveklig straffdomare, hvilka låta hvar och en i deras närvaro känna sig såsom »sittande på de anlagades bänk», för att i ängslig tystnad ransaka sina egna hjertan och njurar, under pinsam väntan på den dom, som vid första anledning, första misshagliga eller obetänkta ord, förkrossande skall falla öfver den olycklige.

Kammarrådinnan tycktes också hafva förgätit att, enligt ästetiken, det obehagliga, det *fula* anses såsom det *ondas form*, ty i hela hennes person, liksom i hennes sätt, låg ett fullkomligt förakt för det vackra och behagliga.

Det rakt uppstrukna håret, hvars alla strån sutto spinda som harpsträngar ifrån den höga, kullriga pannan, den ärtgula klädningen, den höga, styfva kragen, den tjocka, tegelröda halsduksrosetten, hvaröfver hängde ett stort guldkors, och slutligen de mycket lågklackade, svarta sammetskängorna, som gäfvö hennes ovanligt långa och platta fötter utseende af hartassar, allt förenale sig i den fullkomligaste brist på smak och elegans; man måste hafva en stark tro eller en nära och förtrolig bekantskap med hennes verkliga värde, för att ej vilja fly vid första åsynen af denna ledsamma figur.

Föräldrarnes misstag, fel eller svagheter blifva

ofta till barnens varning, hvilken mången gång drifver dessa till motsatta ytterligheter, i fall icke redan naturen gjort dem till kontraster; kammarrådinnans dotter hade därför i öfverflödande grad allt det skönhetsinne och det mjuka, smekande behag, som modern af princip och natur saknade.

Yrsa var visst icke vacker, hon hade de mest oregelbundna och simpla drag, men hennes lifliga ögon, hennes graciösa rörelser och barnsligt täcka, omedvetna koketteri, voro så intagande, att hon vann allas hjertan, och det bifall, man gaf henne, utgjorde på samma gång den stackars kammarrådinnans hemliga och undertryckta stolthet och uppenbara missnöje och bekymmer.

Äfven i detta ögonblick af sträng värtalighet kände hon moderns förlåtliga svaghet och den obevekliga uppfostrarinnans oro strida om öfverväldet inom sig.

Hon doppade pennan för tredje eller fjerde gången, men lät den åter torka, utan att hafva skrivit ett ord på det rena papper, hon hade framför sig och som i sjelfva verket hela veckan legat lika rent på hennes stora, dyrbara och med alla möjliga skrifsaker försedda bord, hvilket bättre tycktes passa i ett embetsverk än i en qvinnas rum.

För tillfället var intet hopp om några litterära ingifvelser, och som den systematiska frun nu också fann tiden vara inne att afbryta sina funderingar, så steg hon upp, just i detsamma som den mörka bronspendylen midt framför henne på väggen med dofva, långsamma slag förkunnade att klockan var tio.

Då hon kom ut i matsalen, der kaffet var serveradt, såg hon sin dotter i lifligt samspråk med en annan ung flicka om tjugu eller tjugtuvå år. Det var Yrsas guvernant, Abigail Neidhardt. De tystnade ögonblickligen vid kammarrådinnans åsyn, ty det är despotiska och moraliserande personers företrädesrätt att verka förstumning och endast få njuta af sin egen röst och sina egna omdömen.

De båda flickornas utseende stod i omvänt förhållande till deras namn och samhällsställning, ty Yrsa von Ranke, den rika adliga fröken, med sin lilla trubbnäsa och sin runda, småtäcka fysionomi, såg helt simpel och plebejsk ut i jämförelse med den fattiga lärarinnan, hvilkens höga växt, fina drag och lugna, värdiga hållning skulle gjort heder åt sjelfva den kinkiga och nogräknade kammarrådinnans uppfostran och namn.

Naturen roar sig imellertid stundom med dylika »opassande» förvexlingar, och äfven den oböjligaste och mest reglementerade person måste underkasta sig dem.

»Se, mamma!» utropade Yrsa, som aldrig länge kunde uthärda tystnadens börda och nu sprang emot sin mor. »Se hur nätt och vackert Abigail har monterat åt mig toillettdynan, som jag broderat åt farmor!»

»Vänta! Stanna då, Yrsa! Du trasslar ju bort garnet!» inföll guvernanten, som helt förskräckt sökte återhålla sin elev, hvilken i sin ifver råkat att neddraga en konstig virkning, som legat bredvid henne på bordet, och hvilkens garnnystan nu rullade utåt golvet, snärjande sig omkring hennes fötter.

»Yrsa!» sade kammarrådinnan och stannade rak och stel framför sin dotter. »Yrsa!» upprepade hon ännu en gång med en röst så varnande och dof, att man skulle kunna tro, det ljudet af den högtidliga perdylen der inne smittat henne.

Pekande med utsträckt finger på trådarna, som den unga flickan nu i sin förvirring afslet, stod hon der med en min af så djup ovilja, som om hon funnit det arma barnet snärjdt i *syndens* i stället för stickningens garn.

»Hvilket uppförande! . . . När skall du någonsin lära att beherska dig! . . .» utropade hon med gräme. »Och ni, Abigail, som också icke har takt och vett att hejda henne.»

»Jo, mamma, Abigail höll igen så mycket hon kunde, men tråden gick af», inföll den yra flickan

skrattande, och hastigt böjande ett knä för modern, sträckte hon den lilla broderade dynan emot henne med ett så naivt behag i sin teatraliska ställning, att själfva den kärfva frun föll ur sin rol och icke kunde undertrycka ett halft småleende af moderlig välvilja,

»Se så, låt oss sluta den här opassande scenen», sade hon alvarsamt, medan den stackars guvernanten hopsamlade garnet och de urfallna stickorna.

»Vi ska' dricka kaffe, klockan är mycket och tiden är dyrbar . . . Har någon sett till Helge i dag? Ni, Abigail, var kanske uppe?»

»Nej, men jag hörde att löjtnanten gick klockan sju, som vanligt.»

»Så mycket bättre, då var han troligen återställd.»

»Det är just icke så säkert», inföll Yrsa, »ty Helge är som mamma, och tycker att det är en fröjd att plåga sig på alla sätt.»

»Att göra sin pligt under alla förhållanden, vill du säga; ja, det är sant, och jag är lycklig att kunna säga detta om ett af mina barn åtminstone», svarade kammarrådinnan med värdighet och hælde kaffe i sin kopp.

»Men då man är sjuk, mamma?»

»Så gör man hvad man kan. Pligten först, hel-san sedan.»

Yrsa suckade och såg på Abigail, i hopp att af hennes min få någon sympati i den lifliga protest, hon kände inom sig emot detta stränga språk, men guvernanten tycktes icke ens hafva gifvit akt på kammarrådinnans yttrande, och som Yrsa icke såg på kafe-kannen, hvilken hon i detsamma mottog af sin mor, hælde hon kaffet på duken i stället för i sin kopp.

»I dig har man verkligen en beständig pröfvosten för sitt tålmod», återtog kammarrådinnan med vrde och ringde häftigt med den lilla klockan, som stod framför henne.

En jungfru kom in med en handduk, skadan bef hjälpt så godt sig göra lät, Yrsa såg mycket ångerfull

och slagen ut, och guvernanten tycktes rent af petrificerad på sin stol.

»Abigail, får jag bedja er gifva mera akt på Yrsa äm ni gör! Hon fortfar allt jemt att skjuta fram hakan och lägga hufvudet på sned och det ser mycket simpelt ut. . . . Jag vill påminna mig, att jag förr en gång bedt er observera detta» . . .

Abigail, hvilkens vackra, men orörliga ansigte liknade en marmorbilds, böjde endast tyst på hufvudet af fruktan att icke finna ett tillfredsställande svar, men Yrsa, som icke behöft mer än dessa få minuter för att glömma sin olycka och den skarpa tillrättavisning, hon fått, utbrast genast

»Ack, om mamma visste huru ofta Abigail knacker mig på hakan med linealen och ropar: 'Kammarrådinnan kommer!'»

»Det tyckes åtminstone icke ha' haft någon verkan, förmodligen därför att alvaret saknas . . . *alvaret*, som ger hvarje sak sin rätta betydelse, hvarförutan man icke kan uträtta någonting och som är lifvets viktigaste grundregel, men som ungdomen olyckligtvis icke vill lära sig.»

Kammarrådinnan tycktes, liksom så många doçrande och vresiga naturer, hafva helt och hållet dränkt sitt eget jag i de ständigt svallande vågorna af sin predikan om ungdomens villfarelser och synder, och syntes helst vilja utrota den ifrån jorden, för att endast låta gubbar och gummor födas till verlden, glömande att ingenting är mera visst och oundvikligt än årens verkan i detta fall, och att det ligger en tanklös egoism i ålderdomens grymma brådska, att rycka ungdomen ifrån sin korta lycka, för att så fort som möjligt lägga den bittra erfarenhetens ok på dess skuldror.

Ruskande på sig med en min af ängslan och otålighet, vädjade Yrsa ännu en gång tyst och fåfångt till Abigail, hvilken satt lika örörlig och kall som vanligt.

Kammarrådinnan steg äntligen upp från bordeet, der hon vanligen utvecklade sin största vältalighet och afkunnade sina strängaste domar, ofta utan den ringaste tillämplighet på hvarken åhörarne eller för handeen varande omständigheter.*

Den stela och kritiska frukosttimman var slut och i glädjen deröfver sköt Yrsa bort sin stol meed så häftig fart, att den skulle hafva fallit öfver ändla, om icke Abigail fått tag i den.

Om man i detsamma, då guvernanten vände sig bort, kunnat se det uttryck af ungdomlig munterhet och ofrivillig ironi, som likt en skimrande solstråle flög öfver hennes drag, skulle man med ens hafva funnit, att det vanliga, nästan stela lugnet i hennes ansigte alls icke var naturligt, utan en kanske med myckeän möda tillkämpad seger öfver lynnets liffighet, nödvändlig och betingad af hennes ställning i huset.

»Kom med, Yrsa, vi skola gå till farmor», sade kammarrådinnan befallande.

»Jag har redan gratulerat farmor på hennes namnsdag, och sagt henne, att hon skulle få en broderad dyna af mig.»

»Då väckte du henne säkert; du vet ju, att hon icke är i ordning före klockan elfva.»

»Åh nej, hon var redan klädd och satt i sin stol.»

»Hvarför tog du då icke din gåfva med dig?»

»Derför att Abigail hade ännu icke riktigt slutat den.»

»Skulle du då icke kunnat vänta tills detta skett? . . . Man kunde tro dig vara sex år, i stället för femton . . . det fins icke den minsta eftertanke i dina handlingar», mumlade modern med harmful resignation och lemnade rummet.

Yrsa, hvilken tyckte sig kunna ignorera hvad som sades så der afsides om henne, gick att hemta den omtalade dynan, och nickande skalkaktigt, med ett oefterhärmligt behag, åt sin stela guvernant följde hon modern.

Då dörren var stängd efter dem, drog Abigail ett djupt andetag, liksom en tyngd lyfts från hennes bröst, och hela hennes varelse syntes förändrad, det var icke mera en marmorbild, det var en vanlig levande ung kvinna, varm och liflig, med själ och känsla i blick och rörelse. Om kammarrådinnan kunnat se henne nu, skulle den stränga frun troligen hafva ansett sig böra vara ytterst förnärad, ett verkligt offer för falskhet och bedrägeri och genast afskedat den stackars guvernanten, som så skickligt lyckats dölja friskheten och glädjen af sina tjugu år, utan att den obevekliga damen anade det hennes egen sträfhhet, hennes afskräckande fordringar och hårda domslut just hade framtvingat detta hyckleri och påtrugat den unga flickan en mask, som liknade hennes egen, och hvarförutan hon ej ansåg pligtkänslan och dygden pålitliga.

Nästan i detsamma som mor och dotter försvunnit och Abigail blifvit ensam i matsalen, hörde hon tamburdörren öppnas, hörde slammer af sabel och sporrar och såg genom den halft fördragna dörrgardinen sonen i huset, den unge löjtnant Helge, hemkomma, åtföljd af sin uppassare, en hästgardist, som bar en blomkruka i famnen. Löjtnanten vexlade några ord med karlen och mottog sjelf blomkrukan, då denne gick sin väg; upplyftande dörrförhänget, tittade han sedan in i matsalen och då han såg Abigail der, kom han in.

Han var en smärt och blek ung man, med ett vekt och drömmande uttryck i sina mörkblå ögon; han liknade hvarken sin stela, högtidliga mor eller sin lilla barnsliga syster och tycktes minst af allt passa för krigarens hänsynslösa yrke.

»God morgon, fröken Abigail!» sade han. »Äro mamma och Yrsa icke uppstigna ännu?»

»Hvilken fråga! Hur kan ni förmoda att kamrarrådinnan skulle tillåta sig en sådan afvikelse i sina vanor?» svarade guvernanten småleende.

»Det är sant . . . Så mycket mer som mamma ju i dag har sin vanliga veckomottagning på förmiddagen, och sammanträde af välgörande damer . . . Ack, hvad det är för ett misstag af naturen, att hon icke blifvit man! . . . Hon skulle fört kommando öfver en rekrytskola, ett regemente, ett helt militärdistrikt med obehaglig disciplin och rättvisa . . .»

»Kunna dessa två saker förenas?» inföll Abigail med oskyldig ironi.

»Vi lemna den saken», svarade löjtnanten leende, »men, i alla fall, mamma borde hafva varit militär . . . Se nu här, hvilken vacker törnros jag har!» tillade han, visande på blomkrukan, som han ställt ifrån sig på bordet vid dörren.

»Ja, jag har redan i tysthet beundrat den; så tidigt utslagen! . . . Det är för gamla friherrinnan, icke sant? . . . Det är hennes namnsdag.»

»Icke ensamt för henne . . . Det är Gunila-dagen i dag, och jag vet äfven någon annan, som heter så och som älskar de här bleka, bengaliska rosorna mer än några andra blommor», svarade löjtnant Helge, under det han med sin pennknif afskar den ena af de båda utslagna blommor, som ståndet bar, och räckte den åt Abigail med en blick, som öfverhöljde den unga flickans kinder med en färg långt högre och varmare än rosens.

»Huru vet ni, att jag heter Gunila?» sade hon brydd och tvekande.

»Åh, jag vet nog mer än så . . . Men tag nu den stackars blomman, som jag haft rätt svårt att kunna uppsöka åt er.»

»Tack!»

Abigail fäste den sakta och varsamt inom de nedhängande ändarna af sin lilla svarta spets Halsduk och tillade halfhögt:

»Det var synd att skära af den . . .»

»Nej, den får nu en ljuf och lycklig död . . . då den, som är qvar, kommer att långsamt torka bort i farmors lilla heta och täppta kammare.»

Den unga flickan vände sig om och gick in i sitt eget rum, och löjtnant Helge, hvilkens ömma och tjusta blick följde henne så länge hon syntes, spände nu af sabelkopplet, knäppte upp ett par knappar i sin ljusblå pels, tog blomkrukan och försvann genom motsatta dörren.

Sex timmar derefter, eller klockan fem på eftermiddagen, satt Yrsa redan med utslaget hår framför spegeln i sitt rum, för att kläda sig till aftonen. Det var visserligen helt och hållet stridande emot den kloka och alvarliga kammarrådinnans principer, att låta sin dotter, som ännu icke »hade gått och läst», få deltaga i stora världens nöjen, men detta var endast en liten familjefest, der ungdomen skulle dansa helt anspråkslöst, och Yrsa var i väntan på denna ovanliga förlustelse ännu mera lifvad och pratsam än vanligt.

Kammarpigan låg på knä framför en öppen byrålåda, för att på hennes enträgna och ifriga önskan leta efter ett rött band, som längesedan var sönderklippt och aldrig fanns, och Abigail stod bredvid för att biträda sin elev med råd och dåd vid toaletten.

»Mamma säger jemt, att jag är obetänksam», sade Yrsa vädjande till sin guvernant, »men tänk ändå så bra jag nu arrangerat mig! Jag klär mig till klockan sex, spelar till klockan sju och så fara vi klockan half åtta, är det icke bra uttänkt?»

»Jo, i sanning, du förvånar mig riktigt med din fit och noggrannhet att taga tiden i akt», svarade Abigail leende.

»Kära fröken Yrsa, jag kan icke hitta något band . . . och nu ringer kammarrådinnan», inföll tjänstfiökan, som fåfängt vändt upp och ned på allt hvad som fanns i lådan och nu sprang sin väg.

»Elise! Kommer du snart igen och flätar mitt hår?» ropade Yrsa efter henne, men fick intet svar och fortfor, vänd till Abigail:

»Ja, ser du, jag ville icke försumma min speltimme . . .»

»Det gläder mig, att du tycker om herr Mazzari, efter som jag har rekommenderat honom.»

»Han är också bra hyggelig och snäll . . . Det är bestämdt den vackraste herre jag sett, tycker du icke detsamma?»

»Han, med sitt långa, okammade hår och sitt utseende af positivspelare eller lindansare!»

»Visst icke; sådana stora, svarta ögon och sådan god smak som han har! Han anmärker alltid hvad som klär mig bäst, för han vet så väl hvad som är modernt och vackert, och det är icke underligt, då han spelar i kapellet och kan få se alla nya toiletter på teatern.»

»Hur kan han hinna prata med dig om dylikt . . . det var besynnerligt! . . .», sade Abigail helt förundrad.

»Åjo, och, vet du, det var just för jag skulle få visa mig för honom sedan jag var klädd i afton i min nya klädning, som jag icke ville skicka honom återbud.»

»Sådan barnslighet, Yrsa! Jag tror du narras på dig sjelf?»

»Nej, det är sant . . . men tyst dermed för all del . . .», tillade hon med småslug min och sprang bort efter sin klädning, som hängde öfver en stol.

»Se här, Abigail, om du ville vara så snäll och rynka den här spetsen omkring halsen litet mer . . .

eller kanske hellre fläta mitt hår, ty Elise dröjer så länge . . . Ack, att jag icke kan hitta bandet, som borde knytas omkring! . . . Det skulle passa så väl, ty, vet du, jag har fått af farmor den allra sötaste friska törnros att sätta i håret . . . Hon fick i dag af Helge ett vackert rosenstånd med många stora knoppar, men bara en enda utslagen blomma.»

»Och den bröt hon af åt dig?»

»Ja, farmor är så god . . . hon sade, att den redan gjort henne det största nöjet, såsom bevis på Helges hägkomst af hennes namnsdag, och att hon nu hade en dubbel glädje deraf, om den kunde fröjda mig, och det gör den också, ty det kommer att se så fint ut i håret, tror du icke det? Om det bara funnes någon annan än smågossar att dansa med i qväll.»

»Hvad du är löjlig, Yrsa!» utbrast Abigail, skratande åt hennes barnsliga prat.

»Löjlig! . . . Tycker du det? . . . Jag, som är så stor och lång som du sjelf! . . . Det är mera löjligt att jemt vilja låtsa som om jag vore bara barnet.»

»Ja, kanhända har du rätt», svarade Abigail med eftertänksam min, »men om du icke är barn, Yrsa, då . . .»

»Nå, hvad då?»

»Då måste du verkligen bättre betänka dina ord och handlingar — endast ett barn kan utan osmaklighet och enfald prata som du.»

Yrsa såg på sin guvernant med stora, förvånade ögon och blef aldeles tyst i flera minuter.

Abigail flätade hennes vackra hår, fäste den friska röda törnrosen deri och kysste henne slutligen på kinden, sägande:

»Se så, nu är du färdig . . . lofva mig nu att du är riktigt snäll och betänksam i qväll, så att du icke bedröfvar din mor.»

»Ack, det kan jag icke lofva! Mamma grämer sig jemt öfver mig. Farmor deremot, hon är alltid nöjd och tycker att jag är bra . . . Och jag är också

mycket förståndigare när jag är inne hos henne; der inne händer aldrig några olyckor . . .»

»Fröken Yrsas spelmästare är här!» sade i det samma kammarpigan i den halföppna dörren.

»Kommer du med?» frågade Yrsa och ville skyndaut.

»Ja, strax, men vänta ett ögonblick! Du är så bar om halsen. Se här!» guvernanten kastade en liten svandunskrage öfver Yrsas axlar, ordnade i hast hennes kringkastade toiletsaker och ämnade följa henne, för att som vanligt vara närvarande vid spellektionen, då Elise hastigt återkom och bad henne gå in till kammarrådinnan. Det var några småsaker, hvarmed den tjenstaktiga Abigail skulle hjälpa äfven henne, och först då det knackade på dörren och löjtnant Helge inträdde, nu omklädd i svart frack och hvit halsduk, för att följa sin mor och syster på supén, fick Abigail aflägsna sig.

»Mamma har skickat efter mig?» sade löjtnanten, sedan han fåfängt försökt att uppfånga en blick af den unga flickan.

»Ja, jag önskade säga dig några ord innan vi fara», svarade kammarrådinnan, som var sysselsatt att anbringa en gräddfärgad, något suddig spetshalsduk omkring sin långa och mycket magra hals, hvilken sjelf hade precis samma obestämda och dunkla kulör.

Löjtnant Helge satte sig ned bredvid toiletbordet och kammarrådinnan fortfor, alltjemt med ögonen i spegeln och jemkande halsduksknuten, som aldrig ville falla sig rätt symmetrisk under hennes haka.

»Andriette Engenstedt, är här i Stockholm hos sin tant, de komma i afton till onkel Detloff och jag tycker att det nu kunde vara tid, att du gjorde alvar af saken.»

»Hvilken sak?» svarade Helgé med en ton, som likväl röjde att han mycket väl förstod hvad frågan gälde.

»Jag menar naturligtvis att du bör förklara dig,

en så vacker och rik flicka af god familj blir annars snart förlofvad med någon annan.»

»Ja, gerna för mig.»

»Hvad vill du säga?» inföll kammarrådinnan och lemnade i bestörtningen halsduksknuten aldeles snedvriden, »skulle du ha ändrat dig? Du var ju helt förjust i henne i somras?»

»Var jag? . . . Det har jag åtminstone aldeles glömt.»

»Helge, du rent af förvånar mig! Hvad är detta för ett språk emot din mor, din mor, som af omtanke för din framtid redan låtit Andriettes onkel förstå huru mycket vi önskade partiet.»

»Kära mamma, det var då att gå aldeles för långt! . . . Har jag någonsin sagt ett ord, som berättigade till detta?»

»Nåväl, sköt dig sjelf, min vän, och ursäkta att jag icke kunnat undertrycka min ömhet för dig», sade kammarrådinnan och steg upp med minen af en förolämpad drottning och en djupt kränkt mor.

»Älskade, mamma, blif icke ond», sade löjtnanten, hvilkens milda sinne oroades af moderns vrede, utan att han visste huru han skulle kunna afvända den.

»Jag är ju icke så gammal, det är god tid att tänka på giftermål . . .»

»Men Andriette är tjugufyra år, precis lika gammal som du, och då är det för en flicka just tid att tänka på den saken . . . Ett sådant parti bjudes dig kanske icke mera.»

»Vagnen är här!» sade kammarpigan, som i det samma inkom.

»Jag ber att du genom ditt uppförande i afton icke komprometterar mig», tillade kammarrådinnan halfhögt, då hennes son tog tillfället i akt att sluta det obehagliga samtalet och gå sin väg.

Då Helge kom ut ifrån sin mors rum, skulle han först passera salongen och sedan ett kabinett, der Yrsa

nyss haft sin spellektion. Denna var nu slut, och den unga flickan hade gått för att påtaga sina ytterkläder, men då löjtnanten hunnit ungefär midt på golfvet i salongen, som endast svagt var upplyst af ett enda ljus i kronan, och der hans steg på mattan voro nästan ohörbara, såg han att herr Mazzari ännu var kvar i kabinettet tillsammans med Abigail.

De tycktes vara inbegripna i ett tyst och förtroligt samtal och voro båda vända ifrån honom, så att han icke kunde se deras ansigten och icke heller märkte, att det var ett nothäfte de granskade för Yrsas räkning.

Helge hade omedvetet stannat orörlig, musikläraren stoppade noterna innanför sin rock, bugade sig för Abigail och gick ut i matsalen. Hon följde honom och ett par sekunder derefter, då äfven Helge utkom, var Abigail försvunnen, men herr Mazzari, hvilken mött den resklädda kammarrådinnan i dörren, hade stannat för att helsa på henne, då hon i förbigående sagt honom några ord om Yrsas flit och framsteg.

Nu bugade han sig ännu en gång till afsked och i samma ögonblick föll någonting på golfvet framför hans fötter; han tycktes hafva märkt det, ty han tillknäppte genast och mera omsorgsfullt sin rock, men lemnade likväl rummet utan att upptaga det tappade.

Helge bleknade och närmade sig hastigt ett par steg; han hade strax uppfattat hvad det var som Mazzari förlorat.

Det var några friska, ljusröda rosenblad, som lyste på det mörka parkettgolfvet.

Kammarrådinnans skarpa ögon hade också sett de fallna bladen och mor och son vexlade hastigt en sådan der skygg och aldeles ofrivillig blick, hvarmed den ena mot sin vilja ertappar den andra.

Intet ord vexlades. Yrsa, insvept i sin kappa och med bahytt öfver hufvudet, inkom i detsamma, man gick utför trappan och ett par minuter derefter rullade vagnen bort med familjen.

Det hade varit en sådan der liten stum, för alla andra än de intresserade omärklig, scen, men som ofta uppenbarar öfverraskande hemligheter och någon gång afgör en hel familjs trefnad och framtid.

Abigail, som var aldeles okunnig om den roll, hon sjelf spelat deri, gick in i sitt rum, stängde dörren om sig, öppnade en af lådorna i sin byrå och framtog varsamt derur en liten toalettfaska, som hon fyllt med vatten och hvori hon satt den bengaliska rosen, som Helge gifvit henne på morgonen.

Hon bar den fram till det lilla bordet med så mycken omsorg och ömhet, som en ung mor hvilken bär sin förstfödde, och sättande sig framför sin skatt, betraktade hon den med rörda blickar och hviskade: »Han älskar mig! . . .»

»Han älskar mig!» upprepade hon gång på gång och lutade, liksom berusad af dessa ord, sin kind emot den doftande blomman, förde den till sina läppar och smekte med fingerspetsen de glatta, gröna bladen som omgäfvade den och fulländade dess skönhet. Det rena, unga hjertats hela fröjd och lycka var i detta ögonblick begränsad inom rosens kalk; minne och hopp, den närvarande minuten, de kommande åren, allt förenade sig i en stilla, ljuf lycksalighet, hvori den ensamma, obemärkta flickan hvilade såsom buren på mjuka, sväfvande skyar af silfverglänsande dun.

»Jag skall förvara dig i hela min lefnad, och när jag är död, skall du ligga på mitt bröst . . . du, som kanske blir mitt lifs enda ros», sade Abigail leende och utan att fatta det profetiska i sina egna ord, under det hon åter gömde för allas blickar sin första och sista kärleksgåfva.

Dagen derpå gick löjtnanten på vakt, utan att hafva träffat någon af fruntimmerna, och då han återkom och trädde in för att helsa på sin mor, satt kammarrådinnan vid sitt skrifbord och hade just inlagt ett bref, hvars adress hon höll på att skrifva.

»Jag måste afskeda den der Mazzari», sade hon, »man kan icke vara nog försigtig med unga flickor. Karlen är en narr, och jag hade verkligen väntat mig mera förstånd och uppmärksamhet af Abigail. Yrsa måste ha en annan musiklärare...»

»Ja, det torde vara bäst», svarade Helge med en så tonlös röst, att hans mor vände sig om, såg på honom och sade:

»Hur mår du, Helge?... Du är icke frisk, du har feber och dina ögon äro röda och inflammerade...»

»Det kommer af nattvaket... och så kan man icke undvika att dricka med kamraterna, som komma in i vakten...»

»Du bör gå och lägga dig genast.»

»Ja, jag är mycket trött och sömrig... à propos, hörde mamma när Andriette Engenstedt reser?»

»Ja, om några da'r, men hon kommer igen till Innocencen, och om du vill vara klok, så...»

»Det är just det jag vill, och det står mamma fritt att underhandla om saken. Jag skall icke mera lägga mig deremot.»

»Hvad! Verkligen, är det ditt alvar?» utropade kammarrådinnan med glad öfverraskning. »Du gör mig en obeskriflig glädje med detta beslut», tillade hon ifrigt, då Helge endast svarade med en stum böjning på hufvudet, »och du kommer icke att ångra det... det var också hög tid, ty annars hade du blifvit förekommen, Andriette är mycket omtyckt... hvilken lycka, min älskade son! Nu vet jag med visshet, att din sällhet är betryggad.»

Löjtnant Helges ögon blefvo hastigt ännu mera

röda, ett bittert och sorgset leende lekte på hans läppar och han vände sig om för att lemna rummet.

»Jag skall tala med onkeln ännu i dag, ty jag träffar dem i afton hos tant Amalia», återtog kammarrådinnan, som ville skynda sig att begagna det erhållna medgifvandet och som icke märkte, att hennes son redan var borta.

Innan kort hade också den kraftfulla frun ordnat den äktenskapliga affären och trolofvat sin son med den rika och i alla afseenden förträffliga fröken Engenstedt.

Veckor och månader försvunno; nu var det vår. Den unge löjtnanten hade allt sedan sin förlofning varit mycket litet i hemmet, der han förr funnit sig så väl. Antingen var han i sin kasern, på vakt, i sällskap med sina kamrater, på baler och bjudningar med sin fästmo eller hos hennes tant, men i hemmet såg man honom nästan aldrig.

Hans mor blef därför helt förvånad, då han en söndagsförmiddag kom in i hennes salong, just då hon var klädd för att göra en promenad innan middagen.

»Jag har icke sett dig på flera da'r», sade kammarrådinnan. »Jag visste icke att du var hemma.»

»Jag har suttit och läst hela förmiddagen . . . Jag är ledig i dag . . . Tänker mamma gå ut?»

»Ja, jag är tvungen att ha litet motion . . . jag skall gå ett par slag i Kungsträdgården.»

»Då följer jag med, om mamma tillåter.»

»En sådan artighet! . . . Hur kommer det till?» sade kammarrådinnan med mera ironi än hjertlighet, i det hon pådrog sina handskar.

Löjtnanten följde henne ut i matsalen, der kammarrådinnan hastigt stannade, såg sig omkring liksom hon sökt något och sade i missnöjd ton:

»Min parasoll... Se så, nu ligger den säkert kvar hos Abigail, som skulle fästa fast fransen derpå... Vill du vara så god och gå in efter den, jag såg den på bordet i hennes rum... Hon är icke hemma naturligtvis», tillade kammarrådinnan, då hon märkte sin sons tvekan, »hon är med Yrsa i kyrkan... Jag skulle möta dem vid utgången.»

Guvernantens kammare låg innanför Yrsas på andra sidan om salen, och dörrarna brukade vanligen stå öppna, men Helge hade aldrig varit der inne och han gick nu dit med en sällsam känsla af på en gång motvilja och nöje, ett hemlighetsfullt intresse, för hvilket han icke ville göra sig sjelf redo.

De båda flickornas rum voro lika stora, men mycket olika möblerade, och så snart Helge kommit in i sin systers, såg han verkligen parasollen ligga på bordet inne hos Abigail. Hans ögon sväfvade likväl omkring i det lilla, nästan torftiga rummet, liksom han ofrivilligt hade sökt ännu något annat.

Der fanns imellertid ingenting anmärkningsvärdt, men då han skulle taga parasollen, stötte han till en bok, som låg på bordet, den halkade ned på mattan och då den öppnades, föll ett märke derur.

Helge skyndade att upptaga och lägga den tillbaka på sin plats; han såg då, att det var Abigails bibel och att bokmärket bestod af en omsorgsfullt presad törnros, kring hvilkens stjelk var fästad en liten pappersremsa, på hvilken med fin, nästan mikroskopisk stil var skrifvet:

»Min lefnads enda ros.

Den 30 Januari, Gunila-dagen.»

Helge studsade, betraktade den vissnade blomman så länge och noga, som om han velat räkna dess blad, hvilka ännu hade bibehållit något af sin doft och färg, skakade den sedan liksom i vrede och förtviflan, lade den tillbaka i boken, suckade djupt och gick sin väg.

Der ute i tamburen väntade kammarrådinnan och sade med bitterhet, stött öfver hans långa dröjsmål:

»Jag trodde du hade glömt att jag fanns till och ämnade stanna der inne hela dagen...»

»Förlåt!» mumlade löjtnanten och bjöd sin mor armen med ett stelt och tankspridt uttryck.

De gingo båda tysta bredvid hvarandra ett par minuter. Den sträfva, otillgängliga modern, med ständiga moraler och hårda anmärkningar på sina läppar om allt och alla, var just icke heller någon lämplig förtrogen för ett betryckt och missmodigt hjerta, men slutligen kunde Helge likväl icke uthärda sina egna, pinsamma tankar, utan sade helt tvärt:

»Hvarför afskedades den der Mazzari, Yrsas musiklärare?»

»Det trodde jag du förstod», svarade kammarrådinnan kort.

»Jag trodde sjelf detsamma, men jag förmodar nu, att jag misstog mig.»

»Det är möjligt, men *jag* misstar mig aldrig... Det var en helt och hållet olämplig person att undervisa unga flickor... jag tyckte mig märka, att äfven *du* observerade huru den oförskämde människan hade narrat till sig en törnros af Yrsa...»

»Af Yrsa!... Var det af Yrsa?», utropade löjtnanten nästan helt högt och bleknade af sinnerörelse.

»Af hvem skulle det väl annars ha varit?... Du trodde väl icke att han fått den som souvenir af farmor?... Hon hade verkligen gifvit den åt Yrsa, att dermed pryda sitt hår den qvällen, och det tanklösa och narraktiga barnet låter den der illa uppfostrade spelherrn taga blomman och gömma den vid sitt bröst... Yrsa måste erkänna det sedan, då jag såg att törnrosen var borta och märkte bladen, som han tappade.»

Helge svarade icke ett ord. Han torkade med näsduken långsamt sin panna, andades tungt och djupt,

bugade sig till afsked hastigt för sin mor, då han i detsamma såg de båda flickorna utkomma från Jakobs kyrkport, och skyndade bort med snabba steg. —

Hvad är stort eller smått, viktigt eller obetydligt här i världen?

Två människors hela lefnad hade blifvit förändrad, kanske missriktad och snedvriden, genom några fallna rosenblad.

Militärbalen.

»Hvad det är olyckligt, att så mycken skönhet och så mycken lyx skola finnas i Stockholm!» suckade den unge löjtnant Max Stjerneskanz, i det han med svärmodiga blickar betraktade sin kusin, den tjugutvå-åriga fröken Hillevid.

»Det var då ett löjligt utrop», svarade hon skrattande.

»Icke så löjligt, som du förmodar . . . Det ligger en sorglig sanning derunder.»

Hillevid gjorde en något misstrogen skakning på sitt vackra hufvud och återtog sin pensel, som hon ett ögonblick bortlagt.

»Du målar en tafia i aqvarell?» återtog han.

»Ja, som du ser . . . En liten, fattig koja under några björkar, en nedfallen gårdesgård, en afbruten gran och ett par stockar såsom bro öfver bäcken, hvilken rinner förbi . . . Jag har sjelf sett allt det der . . . det var en förtjusande skiss, som jag tog i somras», svarade hon, betraktande sitt halfärdiga arbete med belättna blickar.

»Mycket förtjusande, ja . . . som tafia, förstås.»

»Och i verkligheten också, det försäkrar jag dig.»

»Jaså . . . Men om du i detta ögonblick hade den tafia framför dig, som jag har, så skulle du finna denna ännu mer förtjusande», återtog Max, som lät

sina blickar långsamt öfverfara hela rummet och stanna vid Hillevid.

Den unge mannen hade rätt; den vackra salongen var möblerad med all den smak, som numera är lyxens följeslagarinna, om den skall få inträde i fina och eleganta hem. Väggarnas matta bronsfärg, möblernas djupa purpur, taklistens gipsornamenter och fina, harmonierande färger, alla dessa dyrbara och behagliga småsaker, som utgöra rummets själ och hemtrefnad, och slutligen den lilla runda, utbyggda tornkammaren i hörnet, med sina bildhuggerier kring taket, sina lefvande blommor och stora, spegelklara fönsterrutor, der marssolens strålar dämpades af de fördragna gardinerna och der den unga flickan, lutande sig emot sitt staffli, utgjorde medelpunkten, alltsammans var verkligen den mest intagande framställning af rikedomens lycka och njutning.

Hillevid hade uppfattat sin kusins sista ord såsom en temligen enfaldig komplimang åt henne sjelf, hon sköt fram sin röda läpp till ett litet, satiriskt småloje och plaskade i ett vattenglas för att få penseln ren.

»Kontrasten emellan din och min tafla är nästan komisk», återtog Max.

»Hvarför det? . . . Sådana här rustika kojor äro minsann af mera effekt än ett palats.»

»Åja, naturligtvis i aqvarell, men om du skulle bo i en sådan? . . .»

»Ja hvarför inte? . . . Det vore kanhända rätt trefligt och romantiskt . . .»

»*Tänker* du nu, hvad du säger, Hillevid?»

»Sådan ton du har, min käre kusin! . . . Talar du alvarsamt? . . . Nå, då vill jag säga, att det säkert vore rätt svårt . . .»

»Svårt! Säg omöjligt för dig», inföll Max och strök med melankolisk min sina blonda mustascher.

Den unge herrn var husarofficer, hade en liten, dålig gård i Småland och var nu kommenderad att i

Stockholm genomgå Gymnastiska Centralinstitutet; alla hans förfäder hade varit husarer, de tillhörde regementet af tradition och vana, och det hade aldrig fallit någon af dem in att välja en mera praktisk och lönande lefnadsbana, än den att exercera rekryter, rida in remonter och göra möten på Ränne slätt.

Hederliga, trohjertade, något öfverdådiga och grofkorniga, men raska och vackra karlar, hade de alla liknat löjtnant Max, släktens yngste och något mera begåfvade representant.

Denna ras af gammaldags »knektar», med deras både fel och dygder, är numera nästan utgången, och om man ännu, med ett slags melankoliskt nöje och en obetvinglig sympati, återfinner en eller annan bland de så kallade »indelningsarna», så får man åtminstone i Stockholm sällan se någon sådan.

»Nej, jag tror icke, att det vore så omöjligt, som du föreställer dig, att tillbringa sitt lif i en sådan der liten stuga», återtog Hillevid efter ett par ögonblicks tystnad.

»Hvad skulle väl kunna förmå dig dertill, och hvilken fattig sate skulle väl vara nog enfaldig att bjuda dig ett dylikt hem, då han ser det, som du redan eger?» invände löjtnanten med en nästan harmfull ton.

»Ja, det vet jag icke, hvem det skulle vara; men om jag händelsevis älskade den der enfaldiga menniskan, så är det ganska troligt, att jag lät mig nöja med kojan, ifall han icke kunde gifva mig någon bättre bostad . . .

Den unge husaren sprang upp med sådan fart ifrån den mjuka länstolen, hvori han suttit nedsjunken, att hans sporrar fastnade i mattan och han var nära att falla framstupa utanför sin kusins lilla atelier, men han hann icke att säga ett ord, ty Hillevid fortfor med en så särdeles likgiltig och iskall ton, att den tycktes något tillgjord:

»Det är rätt besynnerligt, att herrarne ofta tro oss vara såsom porslinsdockor eller lerkrukor, hvilka icke kunna undergå någon annan förändring än att, genom en eller annan olyckshändelse, blifva förderfvade eller slagna i bitar, då kvinnans utmärkande egenskap just är den, att kunna böja sig och rätta sig efter omständigheterna . . . En förnuftig och väl uppfostrad flicka lägger alls icke sin *lycka* i en elegant toilett och en luxuös boning, men hon njuter deraf så länge hon kan få, naturligtvis . . . Och jag har funnit, att de fattiga flickorna, de, som under sin barndom måst underkasta sig alla försakelser, just äro de, hvilka ifrigast sträfva efter, och mest hejdlöst öfverlemna sig åt lyxens och lätjans inbillade lycka, om denna någon gång tillfaller dem . . . Men allt det der hör nu icke alls till området för vår konversation . . . Jag ville fråga dig, när ni tänker hafva er bal, den andra militärbalen i vinter?»

»Jag har just kommit hit för att påminna dig derom, den blir ju i morgon», svarade Max tankspridd.

»I morgon? Åh, jag hade ju aldeles glömt detta! . . . Men hur går det då med Leontine, som äntligen ville vara med? . . .»

»Hvad menar du?»

»Leontine von Wöhler, den rikaste flicka i hela sin provins; jag har rekommenderat dig hos henne till 'benäget påseende' . . . Och du skall få företrädesrätten att bjuda henne också, om hon kommer.»

Max bugade sig helt stelt.

»Hon är icke precis vacker, men hon är rätt täck, och rikedom gör henne naturligtvis till en skönhet; en liten smula tafatt är hon också, men det går snart bort, när hon kommer hit och får vara med litet . . . Och för att vara fullt uppriktig emot dig: mamma har beslutit att gifta bort henne i vinter», tillade Hillevid med en slug och betydelsefull blick på sin kusin.

»Det var obeskrifligt intressant för mig», svarade Max satiriskt. »Jag förmodar, att tant Charlotte icke behöfver ha mycken möda med den saken.»

»Nej, men det vigtiga är *hvem*, som skall få lyckan att blifva aspirant.»

»Skall detta då afgöras af någon annan än fröken Leontine sjelf?»

»Ja, jag tror nästan det ... Alla flickor äro lyckligtvis icke så der bestämda och sjelffrådiga som jag», sade Hillevid leende, under det hon ifrigt bemödade sig att lavera ut och förtona ett molnparti, hvilket blifvit allt för tungt och färgrikt på taflan.

»Ett främmande fruntimmer ber att få tala vid fröken!» sade i detsamma en jungfru, som kommit in och stannade midt på golvet.

»Hvem är det? . . . Känner du henne icke?»

»Nej, jag har aldrig sett henne, hon säger sig vara resande.»

»Ah, det är Leontine! . . . Hon är redan här! Skynda dig, Mina, att införa den främmande i salongen . . . Se der, Max, ser du ett prof på den landtliga smaken, att icke lemna sitt kort, eller ens vilja säga sitt namn, då man är aldeles okänd, liksom man skändes därför», tillade Hillevid, då kammarpigan gått.

Max hade stigit upp och bugade sig nu för att gå.

»Hvad! Går du din väg, då du har ett så godt tillfälle att genast göra Leontines bekantskap?»

»Tyvärr måste jag försaka den oskattbara lyckan», svarade han och gick emot dörren.

»Jag fruktar, att du är den icke värd . . . Men i alla fall skall jag framföra till henne din bjudning på balen.»

»Som du behagar; tillägg endast, att det är på din befallning.»

»Nej, det aktar jag mig för.»

Den unge husarofficern helsade sin kusin på mili-

täriskt sätt, stötande foten mot golfvvet, så att hans sporrar klingade, och vände sig om med en trotsig och förtretad min.

I sjelfva dörren mötte han den främmande, som hade ett mycket anspråkslöst utseende, och med ett uttryck af ödmjukhet och förvirring trädde in i den eleganta salongen, der Hillevid med öppna armar skyndade emot henne.

De båda fruntimmerna stannade imellertid innan de hunnit hvarandra närmare, och Hillevid såg ett ögonblick helt villrådig ut, medan den främmande neg vid dörren, utan att gå längre.

Det var en ung flicka, klädd i denna landtliga söndagstoilett, som, med all sin bastanta och hemgjorda soliditet, förefaller stockholmsbon så misslyckad, och nu, förenad med en viss smaklös småstadsprakt, såg nästan löjlig ut.

I stället för den väntade, rika arftagerskan, var det dottern till komministern i den församling, der fröken Leontine von Wöhler var patronessa. Susanna Pilqvist, förlofvad med pastorsadjunkten, och en rätt snäll och hygglig flicka, var dock bekant med Hillevid, som ofta sett henne på landet hos Leontine, och den artiga stockholmsdamen ursäktade genast sin förvåning, i det hon vänligt helsade den främmande.

»Förlåt min bestörtning, kära Susanna, men jag väntade så säkert att få se Leontine, och var så öfvertygad, att det var hon, att jag icke tänkte på någon annan», sade Hillevid, hvilken i sjelfva verket fann sig angenämare berörd af Susannas åsyn, än hon skulle hafva blifvit vid mottagandet af den något enfaldiga, tröga och stela arftagerskan, hvilken icke hade någon likhet med henne sjelf.

För den fattiga prestflickan kände hon deremot den naturliga sympati, som gemensamma egenskaper alltid ovilkorligt framkallar. Den naturliga likheten dem emellan var också kanske större, än de anade,

och skilnaden bestod endast i uppfostran och lefnadsställning, men detta är ofta för människan lika viktigt och bestämmande, som förädlingen af ett äpeltäd, hvars grenar, vuxna från samma rot, bära på en gång stora, saftiga frukter och små, gröna surkartar.

Susanna hade, liksom Hillevid, af naturen ett mycket lifligt lynne, starkt utvecklad skönhetskänsla och mycken fantasi, men då dessa egenskaper, hejdade och ledda genom en sorgfällig och god uppfostran, gjorde Hillevid till en särdeles intagande, pligttrogen och klok ung qvinna, hade de hos den stackars moderlösa, försummade landtflickan — hvilken saknade all annan bildning, än den möjligen några med glupskhet och utan urskiljning lästa romaner kunnat åstadkomma — verkat mera ondt än godt, ty medan Susanna kokade mat, skötte sin fars lilla trädgård, vårdade hönsen och väfde ylletyg för vintern, så spökade i hennes hjerna brokiga bilder af ett annat lif, och brinnande önskningar, som aldrig kunde förverkligas. Hon hade förlofvat sig med den beskedlige adjunkten, mindre af verkligt tycke för hans person, än af begär att hafva en beundrare och fästman.

»Jag undrar icke öfver, att du blef mycket förvånad öfver att se mig här», svarade Susanna med sin landsortsdialekt, och satte sig helt blygsamt på yttersta kanten af soffan, bredvid sin förnäma och afundade vän, medan hennes ögon flögo rundt omkring rummet, med en så tydlig häpnad och förtjusning öfver dess komfortabla prakt, att Hillevid måste småle deråt.

»Det kommer sig deraf», tillade hon, »att Leon-tine skickat mig hit med helsningar, att hon ännu icke på åtta dagar kan komma, ty hennes faster är hos henne på besök, och ämnar troligen stanna hela nästa vecka.»

»Nå, ja, hon är välkommen när som helst; hennes rum är i ordning, och vi skola alltid blifva glada

att mottaga henne . . . Men du sjelf, kära barn, huru kommer det till, att du fått din lifliga önskan uppfylld, att en gång komma till Stockholm? Ty jag kan väl aldrig förmoda, att du rest endast såsom budbärerska för Leontine?»

»Å nej! . . . Jag har här en moster, som skrifvit till oss . . . Hon har diversehandel på Vesterlånggatan och vi inbillade oss att hon var rik . . . Hon har inga barn, och jag försäkrade pappa, att hon kanske ville göra något för oss, och så fick jag resa . . .»

»Men det var ju utmärkt! . . . Huru fann du henne?»

»Ack, icke som jag väntat i något fall! . . . Och nu reser jag hem igen, utan att hafva fått se ens en skynt af det granna, underfulla lifvet i Stockholm, och den prakt, hvarom jag läst och drömt . . . mer än hvad jag i detta ögonblick kan uppfatta», tillade Susanna med en suck, så djup och bedröflig, att Hillevid började skratta.

»Men du har väl icke trott, att du i en diversebod skulle kunna få någon erfarenhet deraf?» sade hon.

»Nej! . . . Nej, det borde jag väl icke hafva trott, men ändå . . .»

Hillevids lifliga lynne var visserligen modereradt och begränsadt, men det frambröt i detta ögonblick helt oväntadt i all sin ursprungliga ysterhet, och hon utropade, till svar på sin väns klagan och med en snabb och barnslig ingifvelse:

»Vet du hvad, Susanna! Jag får en idé . . . Du kan gerna stanna qvar här hos mig ett par dagar, i Leontines ställe, så skall jag införa dig i det fashionabla sällskapslifvet . . . Du får då se, att det icke är så märkvärdigt, eller så mycket att längta efter.»

»Är det ditt alvar?» sade Susanna, som blef helt blek af sinnesrörelse, ehuru hon endast till hälften fattade sin väns skämtsamma mening.

»Ja, jag skall genast bedja mamma om tillåtelse dertill . . . Jag menar naturligtvis, att få behålla dig kvar här hos mig.»

»Men hon skall säkert icke samtycka . . . det går icke an . . . Se blott på mig, huru skulle jag taga mig ut?»

Den stackars landtflickan, med en hatt, som aldrig liknat något mod, en tjock kappa, hvilkens form och vidd gäfvit henne likhet med ett mjölkbud, ett par kängor, som sockenskomakaren gjort, just till resan af extra godt kalfskinn, och som tycktes kunna hålla ut en vandring till Jerusalem, och slutligen hennes stora, brunröda skinnväska, hvilken hon icke ett ögonblick släppt ur sina händer, syntes verkligen föga presentabel.

»Åh, det skall nog gå bra», inföll Hillevid, allt mer och mer lifvad för sin plan. »Det beror bara på mammas bifall . . . Vänta mig här, jag kommer strax tillbaka! . . . Mamma är icke rask i dag, jag skall gå in till henne.»

Den unga flickan försvann och Susanna satt kvar, aldeles tillintetgjord af denna fabelaktiga lycka, som erbjöds henne. Kunde det väl vara möjligt; skulle hon verkligen få stanna hos Hillevid, i detta rika och präktiga hus, och få en inblick i den fina och eleganta verdens vanor och lefnadssätt, få sjelf deltaga deri, om också endast för en enda dag!

Obildade personer hafva vanligen mycken djerfhet och sjelfförtroende, och som ytterligheterna nästan alltid mötas och ega vissa likheter, så ser man oftast i bondens och uppkomlingens klumpiga framfusighet, bevis på samma lugn och sjelftillit, som verldsmannen visar i sin eleganta värdighet, då deremot den tänkande, kunnige och själfulle ynglingen, och finkänsliga, unga flickan ofta hafva mycket svårt att öfvervinna sin naturliga blyghet.

Susanna brukade heller aldrig känna sig förlägen eller generad, men vid tanken på, att så här helt plöts-

ligt införas i Hillevids societet, erfor hon dock ett visst bryderi.

Det blef imellertid icke långt; dörren slogs upp ifrån de inre rummen, Hillevid kom, så att säga, utdansande derifrån, och, svängande om med sin landtliga vän, som alltjemt höll den dinglande väskan på armen, utropade hon med barnslig och uppsluppen glädtighet:

»Jo, Susanna! Jag får gerna behålla dig ett par dagar, och det skall i sanning blifva mig ett verkligt nöje . . .»

»Men, ack, jag har icke annat än en ful, svart klädning med mig . . .», stammade Susanna förvirrad.

»Det betyder ingenting, du är nästan aldeles af min växt, när man hunnit skåla bort en del af dina tjocka plagg . . . Jag skall kläda dig aldeles som en af mina forna dockor, du skall blifva helt och hållet omskapad, och, liksom Holbergs Jeppe, icke känna igen dig sjelf.»

»Holbergs Jeppe, hvem var det?»

»Åh, en olycklig varelse, hvarom det icke är värdt att tala . . . Men kom nu med mig . . . Det skall blifva så roligt att se huru du tar dig ut . . .»

Den muntra Hillevid, förtjust öfver sitt infall och öfver det nöje, hon ville bereda sin oerfarna vän, drog Susanna med sig, och de båda flickorna skyndade genom hela raden af öppna rum, för att innesluta sig i Hillevids egen kammare.

Dagen derpå vid sjutiden stod Susanna Pilqvist, den fattiga landtflickan, framför »psyken» i det rum, der den väntade arftagerskan skulle bo; hon var klädd med all den smak och elegans, som anstod denna unga dam, och framför henne på mattan låg Hillevids kammarjungfru på knä, sysselsatt att fästa en guirland af

gräs och blommor, i de hvita tyllmassorna af en bland Hillevids balkostymer, under det att Hillevid sjelf, ännu endast halfkädd och insvept i en lång morgonrock, öfvervakade och bestämde sin väns toilett.

»Det är aldeles ypperligt! . . . Du öfverträffar min väntan! . . . Du är ju växt som en sylf!» sade hon helt belåten. »Hvem skulle hafva trott detta, när man såg dig i går? . . . Jag är rätt nöjd med min nya docka . . . Men du måste hålla dig litet mera rak, och för öfrigt komma ihåg mina lektioner på förmiddagen, aldrig skratta högt, endast småle, och akta att du icke trampar i ditt släp . . . Vet du, jag är fullt öfvertygad, att Leontine, när hon kommer, icke skall kunna presentera sig bättre än du . . .»

»Åh, jag tror, att du gör narr af mig! . . . Jag känner mig så orolig, och vågar visst aldrig öppna min mun, af fruktan att säga någon dumhet.»

»Det behöfver du icke vara rädd för, ty det brukas mycket ofta i den fina världen; det viktigaste är endast, att icke *begå* någon, ty detta glömmar man aldrig.»

»Allt det här liknar en dröm», inföll Susanna, som af förvirring, glädje och oro var aldeles mörkröd, ända ned på hals och armar, och knapt hade sina sinnens fulla och rätta bruk för tillfället.

»Din höga färg är det enda, som är en smula sorgligt och opassande», återtog Hillevid, granskande sin skyddsling med noggrannhet, »om man skulle använda litet rismjöl . . . försök, Mina, asken står der inne på min byrå . . . men ytterst varsamt, så der! . . . Det hjälper just icke, ty man kan icke pålägga mer . . . du måste sätta dig i tamburen en stund, der är nästan aldeles kallt, så lugnar och svalkar du dig, medan jag kläder mig . . . Det är så ledsamt att vid inträdet på en bal se echaufferad ut, som om man redan dansat kotiljongen.»

Hillevid gick in till sig, för att med den erfarna

verldsdamens lugn och smak fullborda sin egen toilett, och Susanna i full paryr, darrade som af köld, men med brinnande kinder och öron, på en gång otålig och ängslig, satte sig verkligen på en stol i tamburen, och förkortade sin väntan med att långsamt och omsorgsfullt draga de hvita handskarna på sina röda och iskalla händer.

Ändtligen kom Hillevids mor, insvept i kappa och bahytt. Hon var ett fint och behagligt fruntimmer, men mycket sjuklig, matt och indifferent, med stora, halfslutna ögonlock, tunn näsa, tunna läppar, tunna kinder och ett mildt, nedlåtande och ytterst passivt sätt att vara.

»Mitt kära barn, hvarför sitter ni här?» sade hon långsamt och likgiltigt.

»Fröken Hillevid trodde, att jag kunde blifva en smula blekare här i svalkan», svarade Susanna och steg upp.

»Sådan barnslighet! Ni kan ju förkyla er . . . Er friska färg skadar icke alls, det är landligt och originelt . . . Mina! Sätt på mamsell Pilqvist sin kappa och säg till fröken Hillevid att jag är färdig.»

Tio minuter derefter körde vagnen in genom port-hvalvet till Brunkebergs hotell, och stannade vid den mattbelagda trappan.

Förbi vakter af lifgardet, och grupper af växter i det strålande gasskenet, vägledt genom strömmen af ankommande gäster, af musiken, det dämpade sorlet af aflägsna röster, och denna varma luftström, uppfylld af olika parfymers, som är balernas enerverande atmosfär, gingo de båda flickorna bredvid hvarandra bakom Hillevids mor, ledsagade af löjtnant Max, som mottagit dem redan vid nedstigandet ur vagnen.

Efter en och annan liten otur för landtflökan, en raknad lock, en tappad blomma eller skrynklad spets, alltsammans repareradt af de tjenstvilliga jungfrurna i damernas toiletrum, inträdde man i denna

mästan furstliga våning, som då tillhörde det mest eleganta och lysande sällskap i Stockholm, och som nu är degraderadt till — möbelmagasin.

Med klappande hjerta, nästan andlös af förtjusning och nyfikenhet, blickade Susanna omkring sig i denna för henne helt och hållet nya verld, som just därför syntes henne innesluta höjden af afundsvärd lycka och sällhet.

De utsedda värdarne, några unge officerare i granna paraduniformer, hade mottagit dem vid dörren, en af dem bjöd henne sin arm och följde Hillevid och den gamla frun, hvilken, förd af en general med långa gråa mustascher och en brokig rad af ordnar, vandrade förut till den ena af salongerna, innanför balsalen, der trängseln redan var betydlig.

Det gafs i lifvet många scener och företeelser, som kunna bedöfva och liksom förtrolla oss, men för Susanna Pilqvist kunde i hela verlden ingenting hafva syntts mera hänförande och beundransvärdt, än dessa praktfulla rum, höga som kyrkor, dessa gnistrande ljuskronor, som sände sitt bländande sken öfver fruntimmernas blommor och diamanter, siden, tyll och silfverskir omkring bara axlar och armar, dessa leende läppar, purprade kinder och fläktande solfjädrar, bredvid uniformernas guld och glitter, stjernor och band.

Detta förvirrade prål, denna berusande atmosfär, detta virrvarr af färger och grupper, hela denna förtrollande »mis-en-scène» af stora världens societetslif, allt detta ingaf den stackars oerfarna landtflickan en beundran, en njutning och en afund utan gräns.

Hon såg sig omkring med en verklig hänryckning; hon såg sin egen bild, återgifven i spegelglaset bredvid sig, infattad i en ram af blommor och grönt, midt i kretsen af alla dessa eleganta damer, och hon var nära att skrika högt af fröjd, liksom fågelungen, hvilken första gången i luften pröfvar sina vingar och känner att dess vågor bära honom öfver trädtopparna,

eller den ystra fölungen, som, för första gången utsläppt ur sitt skumma stall, i firsprång rusar öfver ängens gröna matta.

Alla hennes dunkla, orediga drömmar och önskingar, der nere i den lilla, rödfärgade komministergården, voro ju nu förverkligade på ett underbart sätt; hvad hon nu såg af denna förtrollande verld, var ju långt skönare, än hon kunnat föreställa sig; ty det är i det oerfarna, oförberedda och andligt värnlösa sinnet, som verdens fåfänga och tomma glitter återspeglas mest förbländande, och firar sin största triumf.

Det gifs en negativ lögn, som består i *tystnaden*, då denna tystnad med afsigt vilseför. Detta slag af osanning förekommer ganska ofta, och trifs mycket väl i sällskapslivets atmosfär; till och med personer af oförvitlig rättsinhet göra sig någon gång skyldiga dertill, utan allt för mycken advokatyr.

Hillevid hade i ett anfall af lekfull obetänksamhet kommit på tanken, att för denna afton låta Susanna gälla för den väntade rika fröken von Wöhler; hon hade naturligtvis ingenting sagt åt sin mor om detta äfventyrliga och förflugna infall, och ämnade visst icke heller för någon af sina bekanta presentera sin anspråkslösa vän under detta namn, men hon lemnade helt enkelt hvar och en, som möjligen misstog sig, qvar i sin villfarelse, så vidt det lät sig göra, utan ett bestämdt medgifvande.

Det var egentligen de unge herrarne, hon helt oskyldigt ville mystifiera, till förmån för Susannas nöje, och den hon i synnerhet räknade såsom offer för sitt skämt, var löjtnant Max Stjerneskanz, hvilken också utan alla frågor mycket riktigt antog, att den person, som han dagen förut helt hastigt sett hos sina släktingar, verkligen var den omtalade arftagerkan, och således för sina kamrater och vänner betecknade henne såsom denna.

Oftast förekommer det, att icke utsäga namnet

på ett *fruntimmer*, med hvilket en herre önskar dansa, man anser det vanligen vara känt förut, det är endast *han*, som behöfver presenteras, och den stackars Susanna fick ingen egentlig anledning att rätta ett misstag, som hon likväl anade, genom den artighet och uppmärksamhet, man visade henne.

Någon synnerlig konversation emellan de dansande damerna existerar just icke på en dylik bal; Hillevid var ständigt upptagen, hon utbytte ett par ord eller en uppmuntrande nick med sin skyddsling, och gladdes helt upprigtigt och hjertligt åt det nöje, hon så oväntadt förskaffat henne, utan en aning om, att denna qväll skulle såsom ett bittert minne, ett verkligt samsvetsqual, kvarstanna i hennes egen själ.

»Säg mig, Hillevid», hviskade Susanna varm och flämtande efter en liflig vals, »hvem är den der granna herrn, som står der vid fönstret? . . . och den, som sitter i hvilstolen och hvaromkring alla samlas? . . . och den, och den?» fortfor hon nyfiken, och utvisande med blicken dem, som i synnerhet fäste hennes uppmärksamhet.

Hillevid besvarade bakom sin solfjäder hennes frågor, och Susanna häpnade vid de upplysningar, hon fick, och trodde nästan, att hennes vän gycklade öfver hennes okunnighet.

Det var ju excellenser och utländska ambassadörer, prinsar, hertigar och sjelfva kungen, denna för landtfolket så mystiska och heliga storhet, hvilken nästan är en blott abstraktion, ett sväfvande begrepp, en obestämmd sammanfattning af all jordisk höghet och makt . . . O, det var aldeles för mycket för den stackars landtflikan!

Huru ljödo icke Hillevids ord i hennes öron, hon trodde knapt derpå och, böjande sig ned emot sin vän, hvilken lyckligtvis i denna böljande mängd funnit en stol att sitta på, tillade hon med ännu lägre röst:

»Och den vackra, unge officeren här midt för oss, med silfversnörena på sin mörkblå dolma, han, som har en så ståtlig hållning och så smäktande ögon... han talar just nu vid din kusin?»

»Det är den rike gräfve Launburg vid lifregementets husarer, han är alla unga damers förtjusning, påstås det...»

»Och äfven din?»

»Nej, jag tycker mer om guld än silfver på husaruniformer», svarade Hillevid med en liten hemlighetsfull blinkning, och vände sig till en af de herrar, som stodo bredvid henne.

Susannas blickar hängde kvar vid den vackra officeren, hvilken syntes henne som hela den granna festens centrum; han var den ståtligaste af alla dessa unge militärer, han syntes henne så ädel och manlig, så djerf och öfverlägsen, det var ju »Mars och Apollo förenade i en person».

Arma barn, om hon kunnat se och fatta inskränktheten af detta vackra hufvud, tomheten och den grymma egoismen i det hjerta, som slog under den granna dolman, och förstätt, att hela värdet af den lysande uppenbarelsen; som bländade hennes ögon, endast låg i dressyren och uniformen, så skulle hon kanhända blygts att tillbedja en väl gjord rock på en väl gjord mannekin.

Kanhända, men »verlden vill bedragas», och detta gäller allra mest om ungdomen, i synnerhet den vårdlösade och nästan otillräkneliga ungdom, som Susanna tillhörde.

Midt i hennes naiva beundran, en beundran som verkligen förlänade hennes eget, täcka ansigte ett särdeles behag, fäste den unge grefven sina ögon helt flygtigt på henne, sade ett par ord åt sin granne, löjtnant Max, och kom, åtföljd af denne, direkt fram till henne.

Säkert fins det mången med lifligt lynne, som påminner sig känslorna och intrycken vid sin första

bal, och om dessa också icke kunna jämföras med Susanna Pilqvists, så voro de kanske i alla fall sådana, att de efteråt förekommo mycket sällsamma, obegrip-liga och nästan löjliga i sin öfverdrift . . . Mången gång fins likväl, i det ofrivilliga löjdet vid dessa er-inringar, en melankoli, som lägger en fuktig imma öfver minnets spegelglas, om det icke i stället jagar en förlägenhetens eldsky deröfver, ty man glömmar icke sjelf så lätt sitt narraktiga känslorus, äfven om man lyckats dölja det för andra.

»Får jag be om denna vals med fröken?» sade, sedan Max presenterat honom för Susanna, den ståtliga grefven med denna nedlåtande och iskalla artighet, som visar den tilltalade, att man knapt anser honom i värde lika med det stoft, som ligger under ens fötter.

Susanna, i sin öfverraskning glömsk af Hillevids lektioner, neg helt ödmjukt, som en sannskyldig bond-flicka, i stället att imitera sin väns stolta och behag-fulle böjning på hufvudet, och med en något dimmig blick ur de stora, halföppna ögonen och ett ironiskt leende, som lät en bländhvit tändrad skimra innanför de svarta mustascherna, lade grefven hennes arm i sin, och följde den rad af damer och herrar, som nu gingo ut i danssalen.

I nästa minut hvirflade Susanna omkring i den dubbla trollkretsen af den unge officerens armar och mängden af dansande par; släpande siden och tyll, flygande lockar öfver hvita axlar, de dyrbara uniformerna, som representerade nästan alla regementen inom svenska hären, musikens på en gång brusande och döf-vande toner, de egendomligt lugna och granskande blic-kar, hvarmed hennes erfarne och blaserade kavaljer då och då skådade ned på henne, allt förenade sig att drifva Susanna förvirring till en verklig svindel; och hennes halföppna läppar och strålände ögon vittnade om hennes hänförelse, medan hennes naturliga qvick-het, fyndighet och naiva behag gäfvö en helt och hål-

let opåräknad uppfriskelse åt den ligkiltige och bortskämde officerens både sinne och utseende; ty han dansade denna vals, smittad af hennes glädje, med en ungdomlig lust och fart, liksom han ännu varit kadett, och svängt omkring i rikssalen på Carlberg.

Allt ting här i världen kan ses och uppfattas på två sätt, men knapt någonting kan förete mera olika faser, än en dylik bal.

För dessa väl uppfostrade världsdamer, som hvarken hänföras eller egentligen roas deraf, som anse den tillhöra den vanliga naturliga och fashionabla gången af deras tomma, ytliga societetslif, har den ingen synnerlig betydelse; allt är ju så oskadligt, så *comme il faut*, så passande, så kontrolleradt af hundrade ögon och så öfverensstämmande med etikett och god ton, och detta är fullkomligt sant, men för den unga, sextonåriga flickan, som första gången står der i sin tunna, blomsterprydda dräkt, med sin sänkta blick och rödmande kind, är det likväl ett farligt och illa passande »nöje», och för *modern*, som med ofrivillig oro bevakar sin dotter, förefaller det nästan, som om hon kastat en rosenknopp i en eldbrasa.

Dock, »dem renom är allting rent», och hela lifvets förtärande eldbrasa måste vi ju genomgå; erfarenheten af stora världens nöjen är kanske just nödvändig, för att reducera inbillningens drömmar derom, och fullt skatta hemmets svala, helsosamma frid.

Valsen var slut, men spetsryschet omkring Susannas hals hade fastnat i silfverkordongen på grefve Launburgs dolma, och det förgick ett par sekunder, innan han kunde lösgöra de tunga tofsarna derifrån. Slutligen bjöd han henne armen och föreslog att uppsöka en buffet. För henne hade dessa ögonblick imidlertid innehållit de sista dödande dropparna af det gift, som hon hela denna qväll med sådan begärlighet insupit.

Hvad hon kände sig stolt och lycklig att vid hans arm vandra genom dessa rum, denna sällskapskrets,

hvari hon aldrig mer skulle få inträde! Med hvilka nyfikna blickar beskådade hon icke allt, ifrån takets bildhuggerier, lystrernas ljusgrupper, dekoreringen af blommor och trymåernas glans, till det lilla toilett-rummets symmetriska, snöhvita draperier och golfvets mjuka matta, hvaröfver hennes egen, lilla sidenklädda fot tycktes sväfva!

Sjelfva buffeternas läckerheter och smakfulla anordning egde för henne nyhetens behag, och slutligen supén, hvarpå löjtnant Max bjöd sina släktingar i ett af smårummen, huru fin, huru munter och förtjusande var den ej!

Man skulle kunnat säga, att hon njöt af allt med samma olycksbringande glupskhet, som en stackars kalf, hvilken ifrån en torr, afbetad backe kommit in på ett klöfverfält, hvarifrån han hvarje ögonblick fruktar att blifva förjagad.

»Nåväl, Susanna», sade Hillevid, då de båda flickorna kommit hem, »nu har du sett en af de treffigaste baler under säsongen . . . man har alltid så roligt der, men det var i afton bra trångt, och det kom sig deraf, att man till och med lär hafva sålt biljetter dertill . . . Kan du tänka dig något så opassande!» tillade hon, qväfvande en gäspning, och matt framsträckande sin fot åt kammarpigan, som höll på att snöra upp hennes hvita sidenkängor.

»Max berättade mig det», återtog hon, då Susanna tycktes aldeles oberörd af detta förhållande, »och om det är sant, så tror jag, att militärbalerna snart hafva spelt ut sin roll; man har ju då aldeles förlorat idén deri . . . Men hur är det med dig, Susanna? . . . Har du icke haft roligt?»

»Om jag haft roligt!» utropade denna lidelsefullt, sammanknäppte händerna, sträckte sina bara armar öfver hufvudet och sprang fram till Hillevid, som hon

häftigt omfamnade. »O, jag skall aldrig kunna tacka dig, som jag vill, för det nöje du denna afton skaffat mig!»

Hillevid gjorde en varnande åtbörd vid denna opassande öfverdrift och blickade på kammarpigan, som i detsamma neg vid dörren och aflägsnade sig.

»Man bör icke vara så der ohejdad i domestikernas närvaro», sade hon undervisande, och förmådde den halft knäböjda Susanna att stilla och anständigt sitta ned bredvid sig i soffan.

»Se så, nu kunna vi prata ostördt, om du icke är sömnig.»

»Jag sömnig! Åh, jag tycker mig aldrig kunna blifva sömnig . . . Jag har aldrig i mitt lif varit så vaken som i natt, därför att jag icke gjort annat än sofvit ända tills jag kom hit.»

Hillevid skrattade och såg med en viss förvåning på sin väns strålände ansigte.

»Det är sant; du har verkligen aldrig sett ut så, som jag nu ser dig . . . Det var bra roligt, att du fick vara med för en gång.»

»För en gång, ja . . . endast för en gång», upprepade Susanna suckande.

»Och det kan just vara nog», återtog Hillevid, »ty man bör se den så kallade fina världen, för att riktigt veta huru tråkig den i grunden är; man blir snart trött derpå . . . Hvad mig angår, så tänker jag också med det allra första lemna den . . .»

»Du! Hvarför det?»

»Derför, att jag gifter mig så fort jag kan.»

»Men då får du ju så mycket mera roligt der — en fru är alltid mera oberoende.»

»Hvad tänker du på! . . . Tror du dig blifva mer oberoende, sedan du blifvit gift med din adjunkt, och blifvit en liten prestfru på landet?»

»Det blir jag aldrig!» utropade Susanna häftigt.

»Det är dessutom en stor skillnad . . . Du, Hillevid, blir en rik och förnäm fru . . .»

»Hvem säger dig det? . . . Tvärt om, om jag verkligen gifter mig, så blir jag lika landtlig, och kanske lika fattig som du.»

»Det är icke möjligt! . . . Du skulle vilja lemna all denna lycka, dessa nöjen, detta lif af lyx och njutning, detta smakfulla och eleganta hem? . . . Nej, jag tror dig icke!»

»Men, Susanna, så du talar! . . . Älskar *du* då icke din fästman mycket mer, än allt det der, som du så beundrar?»

»Jag . . . Nej, det tror jag icke . . .»

»Kan du ett ögonblick vara villrådig derom? . . . Jag vet då med full säkerhet, att jag älskar den ende, jag vill hafva till man, långt högre än något annat i världen, och att jag vill vara och lefva som han, det må nu vara i hvilken krets som helst . . . Uppriktigt sagdt, tycker jag *icke*, att allt det öfverflöd och all den lyx, hvaraf jag njuter, eftersom jag har dem, äro så afundsvärda, de äro ofta mera besvärliga, ty de äro ju i sjelfva verket arrangerade mera för *andra*, än för oss sjelfva; om aldrig någon annan än jag sjelf och min familj såg dessa dyrbara mattor, speglar, gardiner, ljuskronor och allt det der, så skulle jag finna mig lika väl och hafva lika mycken, om icke mer, trefnad, ifall gardinerna voro af kattun, mattan af hemväfdt ylle och speglarne rent af försvunno; det är egentligen endast för vår *fåfånga* alltsammans, inser du icke detta; och jag tycker nästan, att ingen anmärkning derom kan vara mer träffande, än den vår tvätterska ifrån landet yttrade, då hon händelsevis kom in i rummen och med ett beklagande uttryck sade: 'Bevara mig, hvad herskapet måtte hafva mycket besvär, att hålla i ordning all den här grannlåten!' Hade hon icke rätt?» tillade Hillevid skrattande.

»Nej, hon var endast dum», svarade Susanna.

»Och jag bryr mig alls icke om att tänka på, *hvarför* det är så förtjusande, jag känner endast, att det så är, och jag fattar icke huru *du*, som är uppfödd och van dervid, kan tala och tänka så, som du gör.»

»Ja, det är kanhända besynnerligt, men jag tror, att det kommer just deraf, att jag ständigt sett det omkring mig, och på samma gång lärt mig att tänka deröfver, och gifva det endast sitt rätta värde.»

»O, men detta värde är omätligt! . . . Det är så fruktansvärdt stort, att man, för att kunna lefva det förutan, aldrig bör ega en aning derom.»

Hillevid ryckte till, och kände sig illa till mods vid den lidelsefulla tonen af Susannas röst, men hon svarade småleende:

»Sådan öfverdrifven och romanesk liten toka du är! . . . Den här balen har verkat en riktig öfverretning hos dig . . . När du kommer hem och din fästman fått ett pastorat, så tänker du icke så . . . Ah, men se, der ligger ju ett bref på mitt skrifbord!» afbröt Hillevid och steg upp ifrån soffan.

»Det är från Leontine . . . Låt se hvad hon skrifer . . . Hennes tant är rest, hon kommer i morgon qväll . . . Ah, det var just nätt och jemt för dig, att få spela hennes roll för en enda qväll, ty detta gjorde du verkligen för flera af de unga herrarna», tillade Hillevid muntert. »Max tog aldeles för gifvet, att du var den rika landsortsfröken, han meddelade sin öfvertygelse åt andra och han fick icke reda på sitt misstag förr, än just då vi gingo utför trappan och skulle fara hem . . . Det var för löjligt, att se hans, och ännu mera grefve Launburgs förvåning! . . . Jag slår vad, att om de kunde göra sig oberoende af den välsignade rikedomens nimbus, så skulle kanske icke den verkliga Leontine vinna på jempörelsen . . .»

»Men det kunna de icke . . . och jag undrar icke alls derpå», sade Susanna med denna fattigdomens

och okunnighetens naturliga, men sorgliga bitterhet och afund.

»Se så, nu slår pendylen der ute i salongen, klockan är tre, och jag tror jag dör af trötthet och sömn. God natt, Susanna! I morgon måste du resa och så glömm du snart denna qväll . . .»

»Aldrig glömm jag den», svarade Susanna, och försvann genom dörren till sitt rum.

Halftannat år derefter, en vacker höstafton, åkte ett litet sällskap af tre personer hem från Djurgården. Det var den verkliga fröken Leontine von Wöhler och hennes vän Hillevid, nu fru Stjerneskanz, gift sedan blott ett par dagar med sin kusin, Löjtnant Max, som satt midt emot de båda damerna.

Man hade förlängt sin promenad litet mera, än man ämnat, och det var nu redan temligen skumt.

De båda nygifta sågo på hvarandra med den lyckliga kärlekens förtjusning, under det att de pratade högt och muntert, då vagnen hastigt fick en stöt och stannade tvärt.

Man hade midt i jernporten till Djurgården stött emot ett annat åkdon, och det dröjde ett par minuter, innan man kom loss.

I den vagn, som kom ifrån staden, sutto endast två personer, en herre, som hastigt vände sig åt andra sidan, och ett fruntimmer, som lagt fötterna upp på framsätet och var klädd med en aldeles öfvermådig lyx af dyrbara spetsar, sammet och siden.

Just i samma ögonblick, som man äntligen skulle köra åt hvar sitt håll, kom lykttändaren; gasskenet ifrån lyktan i porten flammade hastigt upp med full belysning, och Hillevids blickar uppfattade dervid dragen af den unga, i vagnen bredvid halffiggande qvinnans ansigte, hvari ett blixtnabbt uttryck af förlägenhet röjdes.

»Max, hvem var detta fruntimmer? Känner du henne icke?» utropade den unga frun, öfverraskad och lutande sig fram emot sin man.

»Nej, jag gaf icke akt på henne, men herrn, som satt bredvid, var grefve Wolmar Launburg», svarede Max likgiltigt.

»Det var besynnerligt! . . .» mumlade Hillevid långsamt och tillade genast, vänd till fröken Leontine, som nästan tycktes hafva insomnat:

»Jag har aldeles glömt att fråga dig efter Susanna Pilqvist . . . är hon gift ännu?»

»Det vet jag icke», svarade Leontine lakoniskt och med matt röst.

»Huru kommer det till? Är hon då icke hemma hos sin far mera?»

»Nej, hon reste tillbaka hit till Stockholm, strax efter det hon kom hem härifrån i våras ett år sedan; hon skulle blifva bodmamsell hos sin moster.»

»Och du har icke sedan hört af henne?»

»Nej, icke det minsta.»

»Skulle det verkligen hafva varit hon! . . . Staccars Susanna, hon hade då rätt . . . hon kunde icke glömma militärbalen . . .», hviskade Hillevid helt tyst och med en så liflig känsla af oro och ånger öfver sin obetänksamma välvilja, att tårarna framträngde i hennes ögon.

III.

Pappersslappen.

»Är Fanny icke klädd ännu? Klockan är fyra och vagnen har väntat en halftimme», sade brukspatron Timmerborg, som, nyrakad, klädd i frack, hvit halsduk och vasastjerna, brådslande kom ut ur sitt rum och nu vände sig emot sin hustru, hvars praktiga släp susade förbi honom på mattan.

»Gå in och hör efter, Emma! Säg att vi äro färdiga, och att vi vänta», tillade frun åt den fina kammarjungfrun, som, bärande hennes sjal och kapp, följt efter henne ifrån sängkammaren.

Det äkta parét, i full paryr, granskade under tiden i salongens stora speglar, ännu en gång sig sjelfva och hvarandra, och hvem vet, om icke dervid något litet minne, eller en jemförelse smög förbi dem, ty just så der, stela och högtidsklädda, hade de stått brédvid hvarandra, denna dag för tjugo år sedan, såsom brud och brudgum.

Tjugo år af deras äktenskap — hvars solida affär visserligen hvilade på ömsesidiga och med kall noggränhet uppfyllda pligter, men der kärleken aldrig haft något konto, något debet eller kredit — voro framfarna helt lätt och omärkligt, ty de båda makarna hade med beundransvärd klokhet sökt att genera hvarandra så litet som möjligt, och erinringen om deras bröllopsdag föreföll dem icke synnerligen betydelsefull.

»Fröken Fanny är inte i ordning; hon följer inte med, och ber herskapet ursäkta», sade kammarpiggen, som i detsamma åter visade sig inom salongsdörren.

»Hvad är det för nycker!» utropade brukspatronen förtretad. »Middagen är ju för vår skull; hvad skall hennes fästman säga . . .»

»Han skall nog förlåta mig», sade afbrytande en ung flicka, som hastigt kom in i rummet och skyndade fram till modern, hvars hand hon kysste, och hviskade sedan några ord i hennes öra.

Fanny var en lång och smärt blondin, med den finaste hy, de mest förtjusande små gropar i sina rosenkinder och ett par milda, mörkblåa ögon, hvars alvar samma och tankfulla uttryck kontrasterade emot det barnsliga ansigtet, och man tyckte nästan att de sågo äldre ut, än hon sjelf.

Hon var klädd i en lång, hvit, garnerad underklädning och hade en »peignoir» kastad öfver axlarna.

»Men du är ju redan till hälften klädd?» sade modern, besvarande hennes hviskning.

»Ja visst; jag hade glömt . . . men nu tillåter du mig ju att stanna hemma?»

»Det der är ju oförnuftigt, Fanny . . . Jag vill inte veta af dylika kapriser; skynda dig att sluta din toilett; vagnen får komma tillbaka efter dig», inföll brukspatronen, som satte hatten på hufvudet och tillknäppte sin ytterrock.

Fanny såg bedjande på sin mor och svarade ingenting, och denna mumlade halft missnöjd:

»Du är likväl bra mycket excentrisk . . . Jag fruktar, att Vejderup blir obehagligt öfverraskad af din frånvaro från hans systems bjudning för vår bröllopsdag . . .»

Några ord af hennes man, som redan hunnit ut i förstugan, afbröt och påskyndade henne imellertid. Ett par minuter derefter rullade vagnen bort och den lilla nyckfulla fästmon sprang tillbaka in i sitt eget rum.

Knapt en halftimme derefter stannade samma åkdon åter framför porten, det ringde på tamburdörren, och Thorbjörn Vejderup, Fannys trolofvade, steg brådskande inom dörren, då Emma öppnade.

»Bed fröken Fanny, att jag får tala vid henne», sade han hastigt, aftog sin rock och ämnade gå in i matsalen, med en tillkommande mågs hemmastadda och förtroliga väsen.

»Fröken Fanny är icke hemma», svarade flickan.

»Hvad säger du! Icke hemma för mig? . . . Jag kommer för att hemta henne.»

»Jag kan nog förstå det, men fröken gick ut, strax efter det herskapat hade farit bort.»

»Och hvart gick hon då?» utropade fästmannen förvånad.

»Det vet jag icke; hon nämnde ingenting derom.»

Den unge mannens kind blef först röd och sedan blek; han bekämpade med möda sin naturliga lust att göra ännu flera frågor, bet sig i läppen af harm och oro, och gick sin väg utan att säga ett ord.

Hvart hade emellertid hans fästmö tagit vägen?

Fanny hade skyndat att återtaga sina vanliga kläder, påsatt en hatt och kappa, och gått ut med den mest tillfredsställda och belåtna min i världen.

Hon hade icke hunnit långt, innan hon vände af vid en tvärgata och steg in i porten af ett hus, som alls icke såg ut att hysa hvarken rika eller förnäma hyresgäster.

Utän att besinna sig, och med fullkomlig kännedom om lokalen gick hon uppför en temligen mörk trappa och öppnade dörren till ett stort, lågt rum, der tjugo eller trettio små flickor voro församlade.

Det var en så kallad »trasskola», hvori hon inträdde.

Man hade ingen gaslysning här inne. Några mycket dunkla lampor spredt en tvifvelaktig belysning, och tre eller fyra unga fruntimmer voro i denna, allt

annat än trefliga, sammankomst sysselsatta att bibringa sina små, mer eller mindre vårdslösa elever de första begreppen om begagnandet af synål och tråd, för att dermed mota och bota tidens och nödens gemensamma förstörelseverk på de torftiga klädespersedlar, som likväl i sjelfva verket just utgjorde eliten af deras garderob.

Detta företag, nyttigt och godt i sig sjelf, var imellertid, åtminstone för de mera intelligenta lärarinnorna, endast en förevändning att, under det de afhjelpade bristerna på sina små elevers illaluktande kofter och kjolar, äfven söka bota bristerna i deras moraliska uppfostran, att ofta genom någon liten historia, ett skämt, eller ett framkalladt förtroende, öppna dessa små glömda, eller af dålig behandling hårdnade hjertan, och leda de dunkla, förvirrade tankarna in på en väg, som möjligen omsider kunde föra dem till fromhetens och ordningens lycka.

Att Fanny här hvarken var okänd eller oväntad, kunde man vid hennes inträde se på allas ansigten, men allra mest på en liten flicka, som satt längst bort i en vrå helt sysslolös.

Helsande på lärarinnorna, och nickande åt barnen, gick Fanny genom rummet rakt bort till den lilla enslingen, hvars tofviga röda hår, fula ansigte och eländiga dräkt utan fråga gjorde henne till den mest vanlottade, åtminstone i yttre afseende, af alla hennes kamrater.

Ett halfqväfdt utrop af glädje smög ofrivilligt öfver den lilla flickans läppar vid Fannys ankomst. Hennes ögon, runda och stirrande med ett uttryck af dumhet och trots, hade hittills varit fästade på dörren, men då denna öppnades och Fannys vackra och glada ansigte syntes, hade liksom en blix i dessa ögon tändts och flugit till hennes möte.

Det arma barnets eldröda och förfrusna händer omfattade hårdt kanten af den tjocka, smutsiga koftan

hvari det var klädt, då det i tydlig rörelse, förlägenhet och glädje, icke vågade fatta den mjuka och varma hand, som smekande for öfver dess kind, i detsamma Fanny satte sig ned bredvid henne och vänligt sade:

»Se så, min stackars Jakobina, nu har jag arbete med mig äfven åt dig; efter din mamma väl kanske har rätt, att intet af edra klädesplagg der hemma duga att lagas.»

»Nej, se de äro icke för goda att kasta i lump-säcken, säger mamma; man kan icke få en sup en gång för alltsammans», svarade Jakobina, tydligen uppreparande moderns betecknande slutsats.

»Att få en sup för dem skulle också vara sämre än intet; tror du icke det?» inföll Fanny småleende, under det hon vecklade upp ett paket, som hon medfört, och bredde ut ett tillklippt linne, hvilket var fästadt tillsammans med nålar.

Jakobina teg, stridande emellan sin egen öfvertygelse och *den*, som hon hörde att Fanny hade.

»Eller har du icke sjelf sagt, att när mamma fått bränvin, så är hon elak emot er der hemma?»

»Jo; men hon somnar snart . . .»

»Men medan hon sofver, så får ni svälta . . .»

»Vi gå ut och begära, om hon supit upp hvad hon förtjent . . . för se, det är ändå så litet, att det räcker inte till annat, säger hon . . .»

»Men hur litet det är, så gjorde hon likväl bättre att köpa bröd derför; ni behöfde då icke gå ut och 'begära', och hon behöfde icke sofva, utan kunde i stället laga din kjol, innan den blef aldeles förbi, som den nu är.»

Jakobina, som med sina små stela och svullna fingrar försökte att påträda en synål, som hon nyss fått, såg ned på det omnämnda trasiga plagget med en min af så pinsam blygsel, att Fanny glädtigt tillade:

»Om du nu riktigt snällt kan sy det här linnnet färdigt, såsom jag skall visa dig, så skall jag sedan

hjelpa dig att också sy en kjol, som du så väl behöfver.»

»Bara inte mamma sätter den på 'stampen' för mig», mumlade den lilla flickan betänksamt.

»På 'stampen', hvad menar du dermed?»

»För hon ska få pengar, förstås . . . Hon gjorde så med ett tücke, som vi fick . . .»

»Vi ska hoppas att mamma är mera förständig . . . Men vänta, hur var det med den der versen, som jag skref åt dig och som du skulle lära dig?»

Jakobina sökte i den trasiga fickan af sin klädning och framdrog en tillskrynklad papperslapp, som hon höll framför sig, under det Fanny fullbordade det kinkiga företaget att få tråden i nålsögat.

»Se så, låt mig nu höra! . . . Upprepa den, om du kan, medan jag börjar sömnen åt dig.»

Den lilla flickan vände papperet avvig, sammanknäppte händerna mycket högtidligt och andäktigt och började, med ögonen stirrande i taket:

»Fader, må din röst mig hinna

Genom sorger, brott och nöd,

Och jag arma återfinna,

Än din nåd, din . . . din . . .»

»Din tröst, ditt stöd», fortfor Fanny, och tillade sedan — allt under det hon hjälpte och öfvervakade Jakobina i hennes första försök med nålen — en liten förklaring och utläggning af den enkla versen, hvars uppfattning kanske en teolog och dogmatikus icke skulle hafva gillat eller godkändt, men som ifrån hennes eget rena, oskuldfulla hjerta, direkt träffade barnets; just genom det okonstlade, förtroliga och barnsliga sätt, på hvilket den meddelades; och genom makten af den varma och innerliga känslan deri.

Den stackars lilla fula varelsen framför henne delade sin uppmärksamhet mellan synålen, som hon förde mycket tafatt, och detta samtal, hvilket var för henne lika nytt och hänförande till form som innehåll.

Det intresse, den sympati och auktoritet, som ingen prest på predikstolen och ingen lärare, hur ärevördig som helst, kanske skulle kunnat vinna, det vann den unga flickan i detta ögonblick lätt och säkert, helt enkelt genom den besynnerliga härmningslust och tillförsigt, som en äldre syster, bror eller skolkamrat alltid och obetingadt uppväcker och vinner af en yngre; tyvärr, likväl, oftast till dennes skada och förderf.

Det är därför som dessa skolor, så anspråkslösa, så tysta och gömda, skulle kunna sprida frön till det goda, hvilka, ofta under långa tider skenbart glömda och försvunna, slutligen — liksom senapskornet, hvilket trotsar alla temperaturvexlingar, mörker och ljus, köld och torka — likväl en dag gro och växa upp.

En timma derefter svärmade hela skaran af barnungar genom porten, och Fanny gick gatan framåt, ännu följd af sin lilla trasiga skyddsling, som, fånglad af den utjusing, hvilken hennes lärarinns glada och milda väsen, och hennes öfverlägsenhet i år och bildning utöfvade, icke tycktes kunna motstå behaget af hennes sällskap och närvaro; och först då den unga flickan försvann genom ingången till det hus, der hon bodde, vände den stackars Jakobina om till sitt eget otrefliga hem.

Då Fanny steg in genom tamburdörren, sade kammarpigan, som öppnat för henne:

Herr Vejderup har varit här två gånger för att hemta fröken, och han är ännu kvar i salongen.

Vid dessa ord rodnade Fanny både af tillfredsställelse och oro. Hennes trolofvade var en mycket vacker karl, dertill hederlig och uppriktig; men han var norrman; det sträfva alvar och den något ensidiga sjelfkärlek och myndighet, som i allmänhet ut-

märka dessa, egde han i hög grad, och det var därför icke utan, att den kärlek, han ingaf, var blandad med en viss grad af skygghet och obehag.

Det är vanligt mellan älskande, att tusen små öfverenskommelser, löften och önskingar upphöjas till vigt och värdighet af samvetssaker, och Fanny påminde sig med en liten hjertklappning, att hon dagen förut, glömsk af sin åtagna förbindelse att besöka »lapps-kolan», lofvat träffa sin fästman på middagsbjudningen hos sin tillkommande svägerska, för att der med honom afhandla någon af dessa högvigtiga frågor, som, ofta framkastade utan egentlig tanke och afsigt, diskuteras och afgöras endast såsom ett kärlekens tidsfördrif, ett slags förevändning att höra hvarandras röst och se in i hvarandras ögon, men som sällan bidraga till någon verklig kännedom om den älskades lynne och karakter.

Redan vid den första blick, som Fanny, då hon inträdde, kastade på sin trolofvade, såg hon, att den timma han väntat hade samlat mörka moln på hans panna; och det var med en mycket ceremoniös och högtidlig bugning, han mottog och förde henne till soffan.

»Förlåt mig, Thorbjörn, att du fått vänta», sade Fanny, tryckande hans hand. »Du är ond på mig? . . . Ack, jag fruktade det nästan!» tillade hon och fästade sina ögon med ömhet på hans alvarsamma ansigte.

»Jag kan icke vara ond, men jag är bekymrad öfver att min glädje har så liten betydelse för dig», svarade han, och satte sig ned bredvid sin fästmo, hvars rodnande kind och nedslagna min gjorde henne ännu mera intagande än vanligt i hans ögon.

»Hvad har det väl varit för en viktig och intressant affär, som troligen förjagat minnet af ett löfte, hvarvid mina tankar oupphörligt med längtan dröjt?» tillade han.

»Jag hade icke glömt det . . . Det kostade mycket på mig att icke följa pappa och mamma, då jag visste att du väntade mig, men . . .»

»Men hvad?»

»Jag tyckte, att det var min pligt att uppfylla ett äldre löfte, som jag glömt, då jag i går talade med dig.»

»Ett äldre löfte . . . Hvad menar du?»

»Det var någon som också väntade mig, och som gladdes af min åsyn, kanhända ännu mera än du», återtog Fanny och såg upp till sin sträfve domare med en skalkaktig blick.

»I det fallet gjorde du fullkomligt rätt, som lät mig vänta förgäfves . . .»

»Seså, Thorbjörn, lemna nu den der dystra och högtidliga minen, som du vet att jag icke kan trotsa och uthärda . . . Hör på min förklaring och döm sedan, om jag icke handlat som jag bort. Ser du, jag har, som du vet, åtagit mig några timmars undervisning i lappskolan här i församlingen. Nåväl, der fins en stackars liten varelse, mer vanvårdad, nödstäld och vanlottad, än alla de andra barnen; hon har fäst sig vid mig med en särdeles tillgifvenhet, och då hvarken hon sjelf eller hennes syskon egde ett enda plagg, som var värdt något bättringsförsök, eller som de ens kunde undvara, hade jag lofvat henne ett nytt arbete, för att kunna lära sig sy. Jag hade glömt att detta löfte skulle infrias i dag, och jag hade redan börjat kläda mig för att fara bort, då minnet af det stackars barnet, som väntade mig, som satt der ensam sysslös ibland alla, och inför hvilket jag skulle synas likgiltig och opålitlig, om jag icke kom, med ens lät mig försaka bjudningen och min egen längtan att träffa dig . . . Får jag icke nu din förlåtelse, eller hur?» tillade Fanny glädtigt och fattade sin trolofvades hand.

»Hör på, Fanny, tillåter du mig att säga dig fulla,

rena sanningen? . . . Att tala till dig som om du redan vore min hustru, såsom en vän talar till sin bästa vän, icke som en artig fästman vanligen talar till sin trolofvade?»

»Hvilken fråga! Önskar jag väl annat.»

»Nåväl, vet du då hvad jag tänker: jo, att det icke är nog att söka uppfylla våra pligter, utan att de måste uppfyllas med *omdöme*, så att säga med takt och smak. Jag tror att du verkligen hade gjort bättre i att låta flickan vänta till en annan gång, då du nu olyckligtvis hade glömt ditt löfte.»

Fanny såg upp öfverraskad, och med en liten dragning af ironi på sina fina läppar, men sade ingenting.

»Du misstänker mig för partiskhet», återtog Vejderup, eftersom det just var *jag*, hvilken i stället blef den tillbakasatte; men besinna blott, att de pligter vi hafva närmast vårt hjerta äro de heligaste; det fins en rangskilnad äfven dervidlag, betingad af både förnuft och känsla, såsom vilkor för den husliga, och således äfven samhällslifvets ordning och lycka. Den hustru, som väcker missnöje, obehag och otrefnad hos sin man och familj, under det otidiga nitet att strängt uppfylla sina religiösa eller medborgerliga pligter, som försummar och förbiser hvad som i hennes hem ligger henne helt nära, för att utomkring sig spana efter tillfällen till välgörenhet och gagn, hon går öfver ån efter vatten, och ställer en skrytsam tillfredsställelse med sig sjelf framför ljufheten att tyst och oemärkt lefva för andras lycka.»

Vejderup tystnade; hvad han sagt kunde icke bestridas, ty det var sant och rätt; och utför Fannys rosiga kinder rullade tvenne tårar långsamt ned på hennes bröst.

Hon fick i detta ögonblick den första erfarenheten af det ofta kinkiga och tveksamma i en kvinnas, i synnerhet en hustrus ställning, som, förd af sitt hjertas naturliga och kärleksfulla drift, vill foga sig

efter allas önsknings, tillfredsställa allas fordringar och medla mellan olika uppfattningar, tycken och känslor hos sin omgivning, och på samma gång följa sitt samvetes röst och sin rättskänsla. Då den ena pligten stundom tycks upphäva den andra, fordras det i sanning en ganska hög grad af ösmak och takt, såsom hennes trolofvade uttryckte sig, för att urskilja och föredraga den första och viktigaste.

Flera år efter denna qväll satt den lilla Jakobina, nu en tjugooårig lång och spenslig flicka, en afton helt ensam i ett litet mörkt och osnyggt rum, der tvenne ruskiga sängar, ett smutsigt bord och en gammal kista utgjorde hela möbleringen, hvilken likväl icke lemnade mera än fyra kvadratfot ledigt af det grofva och ojemma golvet.

Den unga kvinnan är nu icke så ful, men lika illa och slarfvigt klädd, som barnet i lappsolan.

Hennes röda hår är insmordt med pomada och hoptofvadt i chignon, hennes dåliga klädning, köpt i ett klädstånd, är lång, släpande och trasig i kanten, med många veckade garneringar fulla af dam, och i uppenbarelsen af hela hennes person ligger en sorglig profetia om kommande elände.

Hon stöder armbågarna emot bordet och hufvudet i händerna, och man kan icke upptäcka någonting, hvarmed hon tycks hafva sysselsatt sig, annat än möjligen en smutsig kortlek, som ligger bredvid henne i fönstret.

Det dröjer imellertid icke många minuter innan dörren öppnas och tvenne personer inträda.

Den ena är en äldre kvinna af ett obehagligt utseende, och den andra en ung karl med ett blått förkläde, knutet ofvanpå sin grofva jacka, till tecken af sin värdighet såsom bodkarl eller dräng i en kryddbod.

Ehuru han för ingen del i sitt yttre tycks ega det minsta tilldragande, skulle man likväl tydligt i Jakobinas ögon kunnat se, att han icke var henne likgiltig.

Hon reste likväl icke ens upp hufvudet för att helsa honom, och han å sin sida var vid sitt inträde så inbegripen i ett ifrigt och hviskande samtal med sin följeslagerska, att han icke tycktes gifva akt på den innevarande.

Ännu med mössan på sig kastade han sig baklänges i den ena sängen, medan qvinnan, som egentligen var rummets egarinna, började syssla vid kakelugnen för att tända eld.

Några minuter förgingo, och slutligen, då lågan flammade upp, reste hon sig och kom fram till bordet.

»Nå, tar du platsen, Bina?» sade hon. »Jag har hört, att den der Grönlundskan skall vara en sate . . . Hon har aldrig någon tjensteflicka mer än åtta eller fjorton dagar . . .»

Jakobina teg och tittade ut genom fönstret.

»Inte förtjenar du mycket med söm, och inte är du mycket lifvad för att sitta stilla och arbeta . . . Men du vet hvad jag sagt: Kan du inte betala hyran den här veckan heller, så får du flytta», tillade madamen och sneglade bort åt bodkarlen, som med armen under hufvudet låg tyst och hade sina ögon envist fästade på flickan, hvilken alltjemt vände sig åt fönstret.

»Det skulle icke behövas mera än en liten handräkning af Bina ibland, för att jag skulle kunna hyra ett ensamt rum åt oss», inföll mannen halfhögt; och då Jakobina ännu icke svarade, gjorde han några hemlighetsfulla tecken åt värdinnan, som besvarade dem med en omärklig nickning, hastigt gick ut och lmnade sina båda hyresgäster ensamma.

Så snart hon väl stängt dörren efter sig, steg Jakobina upp och sade med häftighet:

»Johan, det går aldrig väl! . . Du råkar i olycka till slut . . .»

»Ja, det tror jag med, när ditt hjertelag är sådant, att du icke vill hjälpa mig ett endaste grand», svarade han i samma ton. »Hade jag bara någon som jag kunde lita på, så skulle vi icke behöfva sörja för utkomsten, och du skulle blifva så grann som någon . . . Hur många lefva icke på sådant . . . Det är väl mer än ett år, som jag fnaskat så smått, och ingen misstänker något, hvarken patron eller bokhållarne . . . Nu, just i natt, skulle det passa sig så väl, att kunna göra en större affär», fortfor Johan, sänkande rösten, i det han satte sig upp på sängkanten och drog Jakobina in till sig.

Hans ord öfvergingo till en nästan ljudlös hviskning, och hon åhörde honom med allt mera intresse. De förslager och framtidsplaner han utvecklade, voro tydligen mycket frestande, jemförda med utsigten att för en knapp lön uträtta tunga och grofva göromål, i tjänst hos en snål och ondsint matmor.

Jakobinas töckniga begrepp och halfsofvande samvete neutraliserades slutligen fullkomligt, vid den troiligen icke mycket klyftiga advokaty, som hennes älskare kunde åstadkomma, och äntligen lofvade hon att medverka till det hemlighetsfulla företaget, som borde grundlägga deras lycka och välstånd.

»Men du lofvar ju riktigt säkert, att det bara är för denna enda gången?» sade hon ängsligt, då Johan steg upp, för att åter gå ut till sitt arbete.

»Ja, det förstås; men gör nu som jag sagt . . . Jag kommer och hemtar dig vid tu-tiden, och som madam Olsson skall vara borta i natt, så kan hon icke sakna oss . . . Se så! nu sprang den sista knappen!» tillade han förargad, och framdrog undan västen det enda hängslet, hvilket uppehållit hans styfva och flottiga benkläder af rödbrunt mollskin.

Jakobina öppnade kistan, som stod bredvid henne,

framtog ett litet syskrin af papp och ref omkring deri, för att finna nål och tråd att laga det felande, under det Johan uppdrog ur sin västficka en nyckel, som han tankfull beskådade, och gned emot tröjarmen.

Ändtligen var knappen fastsatt, och han gick sin väg, utan att något ord vidare vexlades mellan dessa båda varelser, redan förenade genom en godtycklig förbindelse, der knappast ett sken af någon ädlare eller bättre känsla fanns, och hvars osedliga och lösa band, i stället att renas af en from välsignelse nu genom ett brott skulle befastas.

Den öfverenskommelse, Jakobina nyss ingått, syntes dock oroa henne, ty hon vände sig rundt omkring i det lilla rummet, tydligen ett rof för en stark sinnesrörelse.

Utan förmåga af någon egentlig reflexion, utan att kunna logiskt sammanbinda sina begrepp, kände hon likväl en instinktlik bäfvan vid att uttaga det steg, hvartill hennes fot redan var lyftad, och som skulle låta henne öfverskrida gränsen mellan den fattigdom, som åtminstone är ärlig och trygg, och *den*, som fågelfri jagas af samhället och af sin egen fruktan för upptäckt; ty aldrig har brottet medfört säkerhet och varaktigt välstånd.

Slutligen kastade hon sig åter ned på kistan vid bordet, och fattade mekaniskt och i nervös otålighet ett litet hårdt hopviket, smutsigt papper, begagnadt såsom nystgods, och hvars sista trådändar hon nyss använt, för att sy fast knappen i Johans kläder.

Utan att tänka derpå vecklade hon långsamt upp pappersslappen, och slätande ut dess skarpa veck emot bordet stirrade hon omedvetet på några skrifna rader, som nu syntes derpå.

Hennes dystra, uttrycksfulla blickar lifvades småningom dervid, hon läste och omläste dessa fyra rader, liksom det varit en trollformel hon funnit, och hennes kind blef först blossande röd och sedan blek.

Hon andades tungt, svettperlorna framträngde på heennes panna, hon sköt undan papperet och återtog deet igen, ty det minne, som det framkallade, kunde hon icke bortjaga; en tår framträngde slutligen i hennes öga, och med händerna för ansigtet lutade hon huufvudet ned emot bordet, och mumlade snyftande de ord hon nyss läst:

»Fader, må din röst mig hinna
Genom sorger, brott och nöd,
Och jag arma återfinna
Ån din nåd, din hjälp, ditt stöd.»

Den lilla papperslappen var densamma, hvarpå Fanny i trasskolan skrifvit denna vers åt Jakobina, och hvilken hon sedan sammanviktit för att nysta trådeen på, till sömmen som hon medfört. Den hade häändelsevis just derigenom blifvit bevarad, och återkaallade nu den unga lärarinnans milda ansigte, och heennes barnsliga förklaring öfver den fromma bönen, med oemotståndlig makt för hennes forna elev, som, omgifven af fattigdom, okunnighet och laster, länge sedan glömt den ljusglimt Fannys undervisning och saamtal spridt i hennes tioåriga hjerta.

Flore minuter hade förgått af strid och tvekan hoos den arma qvinnan. Nu steg hon hastigt upp, laade papperslappen tillbaka i syskrinet, hopsamlade med vild och feberaktig brådska sina få tillhörigheter, knöt en halsduk deromkring, påsatte sin hatt och ämnade gå sin väg, då hennes värdinna, madam Olsson, kaanske anande hennes afsigt, mötte henne i dörren och frågade förvånad, om hon verkligen beslutat sig för att tjena som piga hos den »elaka trädgårdsmästern».

»Ja, det har jag . . . Och det är slut mellan Johaan och mig . . . Ni kan helsa honom, att det är icke värdt han tänker på mig mera», sade Jakobina med ansträngning, och försvann utför trappan.

Hon var räddad, åtminstone för denna gång; och

om Fanny kunnat ana frukten af den lilla försakelse hon gjorde den der qvällen, till förmån för sin elev i trasskolan, så skulle hon hafva haft tillfredsställelsen att finna, det hennes hjerta, tvärt emot hennes fästmans förmodan, vid detta tillfälle icke misstog sig i valet mellan de tvenne pligter, som samtidigt framstälde sig för henne.

IV.

Borta och hemma.

Klockan sju en kall och stjernklar februariväll steg en raket upp ifrån Kastellholmen. Det var tecknet, att festen skulle börja i den kungliga skridskoklubben, hvars isbana var strax nedanför på strömmen.

Tjärtunnorna deromkring flammade och lyste mellan gröna granar och brokiga flaggor, gardesmusiken spelade, folket trängdes på bron mellan Skepps- och Kastellholmen, nyfikna att se den fina och förnäma, och ännu mer den unga, sköna och glada världen i vinter-toilett, klädd i stål- i stället för sidenskor, dansa françaiser och lancierer på den blanka isen, medan rök-molnen hvirflade upp i lodräta kolonner och eldskenet fladdrade med rödaktigt ljus öfver den lifiga och granna scenen.

Täckslädarna bildade kö, bjellrorna klingade, gamla fruar i zobel och mård, unga damer med pelsmössor, brämade paletåer och snäfva kjolar, trippade ned för landgången, hvar och en bärande på bröstet sitt tecken, en liten silfverskridsko i blått band, och med ögon lysande af glädje öfver det friska, lifvande nöje, som väntade dem.

»Min nådiga öfverstinna, får jag lof att föreslå en liten tur omkring banan?» sade en ung herre med mörka mustascher och fina, regelbundna drag, i det han sköt fram en liten kälke, i form af en stol med broderad dyna, till ett fruntimmer, som just ämnade sätta

sig ned på en af bänkarna bredvid den lilla förfriskningspaviljongen.

Det var öfverstinnan Klängenberg. Hon såg ut att vara högst fyrtiofem år, hade en ytterst elegant toilett, en charmant växt och ett rätt vackert ansigte, ehuru hyn var mycket ojemn och näsan väl stor och röd, men de blå ögonen voro präktiga och egarinnan hade tydligen ännu en hög tanke om deras makt.

»Åh, jag tackar! . . . Men jag skulle vänta Adelina här . . . Kanske ändå . . . Det skulle vara så roligt att åka litet . . . Aj! Ack! . . . Åh, hvad här är halt! . . . Man borde strö sand på isen», svarade hon med en så brådskande röst, att man tyckte orden rulla om hvarandra som ärter i ett säll, under det de gäfvö en trogen bild af hennes orediga och svårfattliga tankegång.

»Var så god, löjtnant Svaneskjöld, och kasta ett öga omkring sig, ifall att Adelina alls icke skulle komma i vår väg . . . så att hon träffar på oss», tillade den vackra frun, med en kokett lutning på sitt något stora hufvud, under det hon, med löjtnantens tillhjälp, satte sig ned på kälken och omsorgsfullt arrangerade, så godt sig göra lät, den ytterst snäfva sidenpelisen öfver sina knän.

Löjtnanten smålog bakom hennes rygg åt den förvirrade ordställningen och kastade verkligen sina blickar omkring med en så berömvärd uppmärksamhet, att öfverstinnan hade det allra bästa hopp att i trängseln, bland bekanta och vänner, träffa på sin vackra, sjutton-åriga dotter, fröken Adelina.

»Inte så fort! . . . O, min Gud, inte så fort, om jag får be!» ropade öfverstinnan ifrigt, och nästan qväfd af den fart, hvarmed löjtnanten skjutsade henne framför sig.

»Sakta! Var så god och stanna en minut . . . Den kungliga quadrillen är redan slut, ser jag, och Adelina borde just vara här . . . Se, der komma flickorna Lingonfelt med sina bröder och baron Heij! . . . Hvad

här är animeradt i afton, och hvad det är angenämt att se så många bekanta på ett ställe! . . . Vet löjtnanten, om det ryska geheimerådet är här också? . . . Jag har så svårt att komma ihåg hans namn . . . en utmärkt ämbel person och så generös: han betalade hundra kronor på bazaren för ett glas sockervatten, som Adelina bjöd honom, och köpte ett par yllestrumpor af mig för femtio . . . Löjtnanten var ju en af marskalkarna? Min Gud, hvad jag var trött! . . . Men i alla fall . . . man är skyldig sina medmänniskor denna möda . . . Det var märkvärdigt, jag ser icke till Adelina . . . »

»Fröken åker der borta, förd af hans majestät kungen», sade löjtnanten, lutande sid ned.

»Åh, min Gud! Är det möjligt? . . . Stanna! . . . Stanna strax, jag vill gå ur . . . jag måste helsa på hans majestät . . . »

Öfverstinnan hade så brådtom, att hon var nära att falla, och löjtnanten skyndade att föra kälken ur vägen för de framilande skridskoåkarna.

Öfverstinnan neg med moderlig stolthet och den mest vördnadsfulla grace, trots den hala isen, och ett par minuter derefter förde löjtnanten henne välbehållen tillbaka till paviljongen, der hon nu verkligen fann sin dotter, röd och varm och ätande tårtor med barnlig aptit.

»Kära Adelina, en sådan tur!» hviskade öfverstin-
nan halfhögt och så fort, att orden rent af fastnade i halsen, och kommo fram under verkliga kullerbyttor.
»Hans majestät, som behagade åka med dig! . . . Så lyckligt, att vi köpte de amerikanska skridskorna och att du fick din hatt färdig! . . . Hvad sade du? Hvad gjorde du? Blef du mycket altererad? Ack, min Gud! . . . Och din halsduksrosett, som kommit på sned, jag märkte det strax . . . Ät icke så häftigt . . . Nu tappade du din handske. Skynda dig att sluta, jag skall presentera dig för fru Zebravinsky — lyckligtvis

kom jag nu ihåg det der ryska namnet — hon är utmärkt söt och ämabel, men talar bara franska . . . Ah, hvad här är odiöst att gå! . . . Det är bra försumligt att icke strö litet aska . . .»

»Men, mamma, då kunde man ju icke åka skridskor», inföll Adelina, som nu först kunde få tillfälle att svara ett ord på moderns framhvirflande frågor och anmärkningar.

Hon var en liten, förtjusande blondin med nästan svartblåa ögon, långa, mörka ögonhår, som skuggade den finaste, mest rosiga kind, och ett uttryck af oskuld och menlöshet, som vanligen endast tillhör barndomen och som man knapt skulle tro vara möjlig i stora världens societet.

»Ja, du har kanske rätt, men man kunde åtminstone göra vägar på isen . . . Åh, sådan gudomlig vals! . . .»

»Det är ju lancier, mamma . . . Vi ska försöka att göra turerna deri . . . Se, der sitter tant Amalia! Stannar mamma hos henne?» sade Adelina, som skyndade bort, förd af löjtnant Svaneskjöld, hvilken alltjemt stått bredvid de båda damerna och nu i ilande fart, hand i hand med den unga flickan, flög bort öfver isen, för att snart förena sig med en hel rad af damer och herrar, som, svängande i konstiga krokar hit och dit, visade sin större eller mindre skicklighet i skridskoåkning.

Öfverstinnan gick att sätta sig bredvid sin svägerska, friherrinnan S., en mycket fin och aristokratisk dam, litet stel och högtidlig och mycket alvarlig, enkel och olik henne sjelf.

»Amalia, såg du att hans majestät åkte med Adelina flera slag?» sade öfverstinnan genast, i det hon arrangerade sina små, vackra fötter på en stor matta af lamaskinn, som en betjent i detsamma utbredde framför de båda fruntimmerna.

»Nej, det observerade jag icke», svarade friherrin-

nan likgiltigt, »deremot fann jag nyss min misstanke bekräftad vis à vis Svaneskjöld; du bör akta dig för honom.»

»Hvad säger du! Kära Amalia, hvad menar du?»

»Jag menar, att han är betagen i Adelina, och det går aldeles icke an . . . Han vore i stånd att göra alvar af saken . . .»

»Men det tror jag visst icke . . . Han är en så alvarlig, så utmärkt ung man . . .»

»Ja, just därför, är hans tycke troligen upprigtigt . . . Han har ett godt, gammalt namn och är verkligen utmärkt, det kan icke nekas, men — fattig, fattig som Job, hans far förstörde hvar öre af familjens förmögenhet, och den stackars Margaretha, hans syster, går till och med och gifver språklektioner i en pension.»

»Ja, jag har hört det . . . Åh, för all del . . . skulle Adelina . . . nej, det är icke möjligt . . .»

»Adelina vet säkert ingenting; hon är ett barn; du bör icke säga ett ord åt henne, men vi skola poussera saken med Zebravinsky. Jag har gjort mig fullt underrättad om honom, han är verkligt ryskt geheimeråd, och hans svägerska, som du känner, har meddelat sig med mig . . . Deras förmögenhet är konsiderabel, hon är mycket älskvärd, och de äro ofantligt uppburna i societeten i vinter . . . Det skulle vara ett godt parti för Adelina, som har ingenting . . .»

»Men hon är så älsklig . . . en riktig skönhet.»

»Ja, men flickors utseende betyder så litet vid ett giftermål . . . förmögenheten är nödvändig, det vet du väl . . .»

»Ack, ja, men Zebravinsky är enkling, tror jag?»
 »Återtog öfverstinnan med en liten suck och lade hufvudet på sned, »och just vid min ålder . . .»

»Han skulle verkligen bättre passa åt dig, deri har du rätt», inföll friherrinnan småleende.

»Hvad du är elak», återtog den vackra enkan med en smäktande blick och stampade i mattan, för att hålla sina fötter varma.

Det korta samtalet hade förts nästan hviskande, ehuru musiken och det omgifvande sorlet gjorde allt obehörigt lyssnande omöjligt.

»Det är rätt kallt i qväll . . . Skola vi dricka en kopp the? . . . Se, hvilken massa menniskor, hufvud vid hufvud af nyfikna utanför barrieren . . . Så fort mina flickor komma tillbaka, så fara vi hem.»

»Men klockan är ännu icke nio . . . Ah, hvad den der häradshöfding von Hamerisch går utmärkt väl! Se bara, han är en riktig skridskokung! . . . Ah, der föll fröken Tischdorf omkull! Tänk om hon skadade sig! . . . Jag vet en af mina bekanta, som föll på isen och bröt sig så, att hon fick gå på kryckor i all sin tid! . . . God afton! . . . Ah, se Beate! Hur står det till? . . .»

»Och du, Haraldine, fryser du icke, du ser blek ut? . . . Jag tror, att termometern faller, det känns så kallt . . . Man får uppoffra sig för ungdomen . . . Hvad de ha' roligt! . . .»

Damerna gingo in åt paviljongen att dricka the, i sällskap med en massa vänner och bekanta, och en stund derefter voro tjärtunnorna nedbrunna och festen slut.

»Hvad det röda skenet lägger för en underlig ton öfver alla dessa ansigten . . . och hvad himmelen är vacker i qväll!» sade löjtnant Wathier Svaneskjöld, som gick bredvid Adelina uppför landgången, sedan han helt nyss legat knäböjd framför henne på isen, för att befria henne från skridskorna.

»Himmelen! . . . Ack, hvem tänker på den, när man har så roligt», svarade Adelina, helt naivt erkännande en sanning, som litet hvar troligen har i djupare mening erfarit.

»Åjo, man måste tänka derpå, då man tycker sig ha' dess mest strålande stjerna bredvid sig», återtog den unge mannen och lät sina blickar varmt och dröjande se in i Adelinas ögon.

Hon nedslog dem rodnande och påskyndade sina

steg, för att upphinna modern, som redan stod på stranden.

»Madame, hvar har ni er vagn?» sade i detsamma på franska, geheimerådet Zebravinsky, en äldre, men ganska vacker och ståtlig herre, i det han bjöd öfverstinnan Klangenberg sin arm.

Öfverstinnan, som hade medelmåttiga förmögenhetsvilkor och dertill var mycket hushållsaktig i vissa saker, hade alls ingen vagn och sade, brådslande som vanligt, litet förlägen och på mycket dålig franska:

»Jag ämnade åka med min svägerska, men jag ser icke till henne.»

»Så mycket bättre, då tillåter ni kanske, att jag får nöjet föra hem er och er förtjusande dotter?»

Öfverstinnan tackade, ropade på Adelina, och de båda damerna togo plats i geheimerådets täcksläde, medan löjtnant Svaneskjöld, som icke lyckats få en enda blick till afsked, såg den gamle, rike, och för säsongen mycket moderne herrn sätta sig midt emot Adeline och hennes mor.

Den pelsklädde kusken, hvilken såg ut som en björn, klatschade med piskan, så att folket förskräckt vek åt sidan och släden flög af med snabb fart, mellan lyktorna på den långa bron inåt staden.

»Svaneskjöld! Går du med in på Grand hôtel och superar?» ropade några unga officerare af hans kamrater åt löjtnanten, då han gick förbi dem.

Denne besinnade sig ett ögonblick, men svarade sedan:

»Nej, jag har icke tid i afton.»

»Han är lycklig, han! Jag vet min själ icke, hvad jag skall fördrifva tiden med, då jag är ledig från tjensten», sade en af sällskapet gäspande, i detsamma löjtnanten helsade och skyndade sin väg.

De unge herrarne gingo in på Grand hôtel, men löjtnant Wathier Svaneskjöld vek af vid hörnet, gick

öfver Nybron, och fortsatte med snabba steg in på en af Ladugårdslands tvärgator.

Han hade knapt femtio steg fram till sin port, då, i det han spasserade förbi en strykinrättning, hvars fönster, som lågo ned vid gatan, ännu voro upplysta, han såg en qvinna bärande en hög med nystärkt linne på armen, komma ut derifrån, och i detsamma en slarfvigt klädd karl gå tvärs öfver gatan fram till henne.

Hon ville tydligen undkomma honom, och då löjtnanten tyckte sig märka, att karlen var något drucken, stannade han för att, i fall det behöfdes, skydda fruntimret.

I samma ögonblick vände hon sig om, lyktskenet föll på hennes ansigte, omgifvet af en liten, svart duk, sådan som tjenstflickorna bruka, och med ett halfqväfdt utrop af bestörtning och harm knuffade löjtnanten undan karlen, lade fruntimrets arm i sin och sade hviskande, med upprörd röst:

»Margaretha! Hvar kommer du ifrån? . . . Och klädd på detta sätt?»

»Åh, jag har endast varit inne här och strukit några saker», svarade hon urskuldande, och med en ton af förlägenhet.

Båda två gingo nu in genom porten, och uppför trappan i det hus, der löjtnanten bodde; hon tog ur sin klädningsficka upp en nyckel, öppnade dörren och man befann sig i en mycket liten, men ytterst snygg och fin tambur, der löjtnanten under tystnad och med en mulen uppsyn hängde sin kappa, medan Margaretha gick in i en matsal, som stod i full öfverensstämmelse med tamburen.

Hon lade ifrån sig stryksakerna och tände en lampa, som stod på ett dukadt bord midt på golvet.

Duktyget var rent och hvitt, de båda thekopparna, som voro framsatta, af fint äkta porslin och sockerskålen af gammalmodigt silfver, men hela anrätt-

ningen bestod af hårdt bröd, smör och en mycket liten och torr ostkant på en slipad glastallrik.

Margaretha, löjtnant Svaneskjolds syster, och vädinnan i hans nästan torftiga hem, var en lång, välväxt kvinna om tretiofem år; hennes ansigte var fult vid första påseendet, dragen voro oregelbundna, hyn grof, ögonen små och håret af en rödgul färg, men öfver hela hennes person låg utbredd en omisskännelig värdighet; hennes välbildade händer, hennes gång och hållning voro fullkomligt aristokratiska, och man skulle aldrig, hvilken drägt hon än burit, någonsin hafva tagit henne för en simpel, obildad kvinna; hon hade kastat af sig kappan och den lilla schaletten och var nu sysselsatt med att tillaga theet, då löjtnant Wathier inkom.

Han såg trött och nedslagen ut, hade bortlagt den fina vapenrocken och var nu klädd i en gammal, sliten kollett, från hvars urblekta gula krage och uppslag silfverbanden voro bortsprättade. Skilnaden mellan den unge mannen *borta* och *hemma* var anmärkningsvärd, och man skulle nästan i den bleka, alvarliga person, som nu tyst satte sig ned vid det blygsamma thebordet, haft svårt att igenkänna den liflige, elegante och vackre officern, med det något öfvermodiga leendet och de af vinterkylan och skridskoåkningen purprade kinderna, med ett ord, den till utseendet lyckliga och sorglösa varelse, som nyss på isbanan varit föremål för de unga damernas välvilliga och gillande blickar.

»Min gosse ser icke frisk ut i qväll», sade med moderlig ömhet Margaretha, som var tolf år äldre än sin bror, och tyktes anse honom som en son.

»Jo, jag mår bra», svarade löjtnanten och rörde om sockret i sin kopp.

»Då är du ledsen eller missnöjd?»

»Ja, det kan du nog förstå, då jag träffar dig

på gatan klockan half tio på qvällen, klädd som en piga och bärande ett bylte med tvättkläder i famnen.»

»Kära barn, det skall du icke bry dig om», inföll Margaretha leende. »Jag kunde aldrig tro, att min elegante bror skulle få se mig . . . Jag hade litet att stryka och det drog ut längre, än jag förmodade . . . Strykningen är så dyr och jag hade så god tid i qväll, medan du var borta.»

»O, Margaretha, om pappa kunde se dig gå på detta sätt . . . han som var så stolt, så noga.»

»Och så fördomsfull», inföll Margaretha sorgset. »Om han hade varit mindre stolt och mera praktisk, så hade hvarken du eller jag varit i den belägenhet, vi nu äro, men Gud bevara mig från att klandra honom, stackars älskade och ståtliche far! Han var ett barn af sin tid och vi . . . vi hafva lyckligtvis fått kraft och förmåga att rätta oss efter omständigheterna.»

»Men vi bära hans namn och måste hafva aktning därför.»

»Det är sant, men lyckligtvis förstår man nu att visa aktning på ett bättre sätt än förr . . . man blygs icke längre för fattigdom och ärligt arbete . . . Hur mycket det än kostar oss, skall verlden likväl aldrig se dig, min älskade, annat än så, som det anstår en officer och adelsman.»

»Men du . . . arma, kära syster, som har älskat och vårdat och arbetat för mig, allt sedan jag var barn, och som nu sjelf går ut, för att stryka mina manschetter, och sedan sitter uppe hela natten för att hinna rätta den der luntan med krior och themaböcker», sade Wathier pekande på en hop skolböcker som lågo bredvid på ett bord, och vändande sig bort för att dölja fuktigheten i sina ögon.

»Beklaga mig icke för den högsta lycka, jag eger», inföll Margaretha småleende, och med en skämtsamt ton; »jag var både ful, fattig och för mycket stolt och själfständig, att vilja gifta mig endast för att blifva

försörjd, jag hade i min lille bror allt, hvad jag behöfde såsom ersättning för denna otur . . . Och nu är denne bror blifven en ung, vacker man och en ovanligt skicklig officer, som gör heder åt sitt namn och fröjd åt sin gamla syster.»

»Ja visst, ja, och som en vacker dag blir general eller krigsminister», tillade Wathier skrattande och reste sig upp.

»Har du redan slutat? Här fins mer the, om du vill ha», sade Margaretha, som tagit locket af kannan och tittade deri.

»Nej, tack, jag är belåten.»

»Min stackars gosse, du är säkert icke mätt . . . Jag hade ingenting i qväll åt dig, ty jag trodde nästan, att du skulle äta ute.»

»Ja, kamraterna ville ha' mig med, men det blir alltid så dyrt och smakar så illa.»

»Smakar illa? Hvad säger du? I jmförelse med det här grofva brödet och ostbiten, som blifvit så liten och hård, att ingen törs göra slut på honom» . . .

»Men som jag vet dig sitta här hemma i ensamheten och betrakta kanske, och icke ens vilja äta upp, för att spara den åt mig», inföll Wathier, bemödande sig att, liksom Margaretha, vända den hårda sanningen till skämt, för att mildra den för hvarandra; »just därför äcklar det mig riktigt, att äta ostron och hjerpar och dylikt tillsammans med rika kamrater.»

Margaretha lade armen om hans hals, kysste honom på den hvita och vackra pannan, som var så olik hennes egen, och sade halfhögt:

»Men du behöfde verkligen något högre diet, ty du får arbeta så strängt . . . Tänker du sitta länge uppe i qväll? Den der kartritningen förderfvar rent af dina ögon.»

»Åhnej, jag är icke hågad i afton, jag skall bara rita af ett gevärslås, innan jag lägger mig . . . Ack, det var sant! Mina handskar äro så smutsiga; har

du varit så snäll och lemnat bort några till tvättning?»

»Ja, de skola vara i ordning åt dig i morgon.»

»Tack och godnatt! . . . Du går ju också snart till sängs?»

»Åhja, om en liten stund.»

»Jag sofver icke godt, om jag vet, att du sitter uppe och arbetar.»

Margaretha nickade kärleksfullt åt honom, och Wathier gick till sin dörr, men vände åter om och sade med halfhög röst och ett drömmande uttryck:

»Du kan aldrig föreställa dig, hvad Adelina Klangenberg var vacker i afton på skridskoklubben . . . Hon har kommit ut i vinter i societeten, som du vet.»

»Ja, jag vet det . . . det är ett godt barn, from och glad som en liten fågel, men utan någon högre begåfning.»

»Lycklig den, som en gång får ega denna lilla, vackra fågel i sitt hem», sade Wathier suckande.

»Åhja, om han sjelf är af något värde, ty hon kommer endast att blifva, hvad hennes man och omständigheterna göra henne till; men en intelligent och sjelfständig qvinna blir hon aldrig, lika litet som hennes mor.»

»Hur vet du det?»

»Jag känner dem ju båda två.»

»Kanhända har du rätt, och just därför är hon så mycket mer förtjusande; jag tycker icke om sjelfständiga qvinnor.»

»Nej, det göra herrarne i allmänhet icke, därför att de sjelfve så ofta sakna denna dygd», sade Margaretha litet satiriskt.

»Tvärtom, därför att de sjelfva hafva en vilja.»

»En vilja, ja, men intet förnuftigt omdöme . . . Vet du, att en verkligt sjelfständig, det vill säga öfverlägsen, man fruktar icke en qvinna, som äfven är

det; det är endast de andligt svaga, de otillräkneliga, som fly eller förhåna de kloka och begåfvade qvinnorna, inför hvilka de skulle känna sig såsom vanmäktiga stackare eller lumpna tyranner.»

»Ack, kära Margaretha, trots alla dina beundransvärda sanningar, så fins väl knapt en man, som icke ville ega Adelina, för att älska henne, ja, rent af dyrka henne i hela sitt lif...»

»I fall hon hela sitt lif kunde förblifva lika ung och vacker, som nu», inföll Margaretha småleende.

»Man kan väl icke, då man ser en flicka, tänka på, hur hon skall vara vid femtio år?»

»Det vore imellertid mycket lyckligt, om herrarne ibland gjorde detta?»

»Gud bevara oss! Hvart skulle kärleken då taga vägen?» sade Wathier, som helt hastigt fått ett mycket lifvadt och vaket utseende, och nu satte sig ned i en gammal hvilstol med sådan fart, att den ena foten bröts af, och resårerna rasslade hörbart.

»Se så, för tusan! Den här gamla stolen håller då aldrig!» tillade han förlägen.

»Nej, det är visst tionde gången, som du gjort den till invalid.»

»Det är, min själ, en lätt sak, då det skett tio gånger... Men det var nu icke detta, jag ville höra dig medgifva, utan det, att en qvinna bör vara en qvinna framför allt annat.»

»Menar du dermed, att hon bör vara ett får eller en gås?»

»Intetdera, hon bör just vara sådan, som du, och se ut så, som Adelina.»

»Jag tackar för komplementen. Men om jag hade varit vacker, som Adelina, så hade jag troligen till karakter och sinne icke varit sådan, jag nu är.»

»Skall man då nödvändigt sakna skönhetens tjuuning, för att ega själens öfverlägsenhet?»

»Jag fruktar det nästan... Min stackars bror,

tänk icke på Adelina, ty hon, liksom du, måste göra ett rikt parti . . . Hon skulle dessutom aldrig vilja bli din hustru.»

»Hvarför inte det?»

»Derför att hon saknar allt eget omdöme och tycke; hon ser endast med sin mammas ögon.»

»Det tviflar jag på; hvilken flicka har icke sitt hjerta för sig, oberoende af mammas lof och samtycke?»

»Lyckligtvis tror jag, att Adelina icke har det.»

»Lyckligtvis, säger du?»

»Ja, ty om den lilla tokan kunde få det infallet att älska dig, så vore det ju bådas er olycka.»

»Margaretha!» svarade löjtnanten alvarligt, »minnes du icke, hvad du sjelf många gånger sagt och upprepat, då jag varit sorgsen öfver vår fattigdom och de försakelser, den ansträngning, du ålägger dig för min skull? . . .»

»Hvad har jag sagt?»

»Att den, som älskar, aldrig är beklagansvärd.»

»Åhja . . . det är en annan sak», svarade Margaretha litet brydd; »det der kunde behöfva långa kommentarier; men låt oss nu icke prata mer; jag är rätt sömnig; godnatt!»

»Godnatt!»

Löjtnanten, som ansåg sig hafva segrat, gick småleende in till sig, och så snart han väl stängt sin dörr skyndade Margaretha att hemta sin sykorg, för att öfverse det nystrukna linnnet, fastsy felande knappar och laga de brister, som funnos. Då detta var gjordt, tände hon lampan i ett fotogénkök, som hon stälde på bordet, hælde vatten i pannan och företog sig, medan detta värmdes, att laga en hel hög med ljusgula militärhandskar, som legat i fönstret och som sedan skulle tvättas, eftersom brodern nyss sagt sig behöfva dem.

Allt detta tog ganska lång tid, och klockan var ett på natten, då hon slutat. Hon skulle just bära

ut handfatet med den sista tvällöddern, sedan hon rullat in handskarna i en ren handduk, då hon råkade tappa tvålstycket på golvet. Hon hade förut varit så tyst, som en katt, men vid det obetydliga bullret öppnades hastigt löjtnantens dörr, och han sjelf kom ut och sade förebrående:

»Bedragska!... Var det därför du ville bli af med mig?... Du var ju så trött och sömnig?»

»Nå, än du då!» svarade Margaretha leende, stälde handfatet ifrån sig och vek ned sina klädningsärmar; »jag hade ju aldeles glömt dina handskar, men här ligga de nu utbredda i kakelugnsnischen och blifva just lagom torra till i morgon bittida, då du behöver dem.»

»Det anade mig just, att det var för mig, du vakade.»

»Nej, visst icke; jag skulle i alla fall genomse flickornas themaböcker, innan jag lade mig», återtog Margaretha och flyttade lampan till skrifbordet, der hon nu satte sig ned.

»Nåväl, om vi skola arbeta längre, så lät oss göra det tillsammans; det är icke värdt att söka bedraga hvarandra, och dörren kan gerna vara öppen.»

»Klockan är likväl öfver ett och dina ögon äro så röda och ansträngda... Du har ju redan två nätter i denna vecka varit på vakt och icke fått sofva.»

»Det är icke därför, jag har röda ögon, utan därför, att jag dansat för mycket i vinter... Du vill ju, att jag skall gå, hvart jag blir bjuden, och vara med öfver allt, vid bazarer, societetspektakel och baler och att sedan göra vakter för andra... det der gör, att min skönhet förgår och jag får ögon, som en mört», sade löjtnanten skrattande.

»Det är sant; men du måste vara med i världen, om du slutligen skall kunna göra någon lycka der... Ack, jag hoppas jemt på att en dag se dig oberoende.»

Margaretha såg på sin bror med en blick full af ömhet, och fördjupade sig sedan i themaböckernas alla bedröfliga och oundvikliga fel emot det franska subjonctif, medan han gäspande satte sig ned, för att sluta en liten karta, hvars fina streck borde vara rediga och urskiljbara, oaktadt femton skulle rymmas på en linie. Ännu en timme förgick; oljan i lamorna började tryta och äntligen togo de båda syskonen på alvar godnatt af hvarandra för att gå till hvila.

Då täcksläden, som hemförde öfverstinnan Klängenberg, stannat vid porten, följde det artiga geheimerådet fruntimmerna uppför trappan och lemnade dem icke förr, än han sett dem, efter tusen tacksägelser och obegripliga artigheter af öfverstinnan, försvinna inom deras dörr.

Hon hade under hemfärden, trots den ofullständiga uppfattningen af den rike utländingens flytande franska vältalighet, trott sig hafva fått full bekräftelse på sin svägerskas förmodan, om geheimerådets afsigter, och hon var därför vid det förträffligaste lynne.

»Åh, hvad han är charmant!» utropade hon, innan dörren knapt var stängd mellan henne och hennes artige kavaljer, »tycker du icke det, Adelina? Så distingué! Så utmärkt artig och stilig på alla sätt! Han intar en då med storm, det kan jag riktigt säga», tillade öfverstinnan, och hennes ord ljödo som den kroniska skalan i sextiofjerdedelar, under det hon kastade af sig pelisen, som föll ned på golvet, utan att hon märkte det.

»Och han ämnar ha en magnifik bal på Grand hôtel och bjöd oss redan dit; vi måste tala med sömmerskan i morgon dag... Kors en sådan lukt! Jag tror, att gasröret är öppet! Känner du ingenting, Adelina? Vi blifva förgiftade!... Hvad det var ämabelt

af honom att föra hem oss så här... Han ser mycket bra ut, och kan allra högst vara fyrtio år... just den mest intressanta åldern för en man... Hvad säger du, Adelina? Ack, hvad du är trög!... Du uppmuntrade honom icke det minsta; jag tror du sof i vagnen?»

»Ja, nära nog», svarade den unga flickan, gäspande; »jag var så trött, och förstår icke, hvad den der herr Zebravinsky säger.»

»Den der herr Zebravinsky... Hvad du uttrycker dig vulgärt, Adelina, geheimerådet Zerbravinsky... Men här inne är en malpropre lukt, det slår aldrig felt. Hvad kan det vara? Är det gas?... Eller kanske af kålen, som vi åto till middagen?» utropade öfverstinnan, vädrande åt alla håll, och omedelbart i samma andetag fortsättande konversationen om herr Zebravinsky: »Du får kanske snart nog göra närmare bekantskap med honom... Hvad skulle du säga om att blifva förlofvad? Tyst, tyst, gör icke så stora ögon, det är bara oss emellan; få se, hur det går, jag har mina aningar.»

Öfverstinnan nickade hemlighetsfullt, och såg i detta ögonblick mycket besynnerlig ut, ty hon hade nu äfven aftagit hatt och handskar, och all den elegans, hvaraf hon nyss lånat sitt största behag, var fullkomligt försvunnen; den hade endast varit en mycket ytlig och förrädisk teaterdekoration. Hennes svarta sammetskjol, hvilken tog sig så präktigt ut under kappans mårdräm, var till hälften vidskarfvad med kaliko, klädningslifvet hade intet annat bakstycke, än fodret, och en röd ylleväst af allra tarfligaste slag, med ärmar af blå »popelin», gaf henne ett högst pittoreskt utseende, som ökades af den sällsamma och lika förrädiska hårklädseln, hvilken hatten i sin ordning dolt.

Samma utseende af ovanligt slarf, förenadt med verklig lyx, företedde äfven det rum, hvori hon be-

fann sig. Några ganska dyrbara taflor hängde på väggarna, snedt och i oriktig dager, en vacker pendyl, öfverhöjd af dam, med spräckt glas och visande på fem, ehuru klockan var nära tio på qvällen, stod på ett bord af hvit marmor, med bruna ringar efter kaffekoppar och smulor af konfekt mellan hårnålar och toilettaker; golvet, som hade en vacker matta, var belamradt af klädkorgar med nedpackadt glas och porslin, blomkrukor utan fat med förtorkade, vanskötta växter och ett öfverflöd af möbler, som ingaf föreställningen om ett klädstånd.

Öfverstinnan var artist, och på denna räkning fick man imellertid förlåta och förklara den ringa vård, hon egnade sitt hem.

Hon målade taflor i det egendomligt »praktfulla» och djerfva manér, som nu tycks vara modernt; på en stol vid kakelugnen stod ett af hennes ofulländade arbeten, ett landskap, der man på ena sidan såg ett äpelträd, tyngdt af frukt, bredvid en gul hveteåker, der tre promenerande damer i röda, blåa och hvita toiletter lyste som den franska tricoloren och höllo sina tre uppspända parasoll i den skönaste symmetri emot en högblå himmel; bredvid åkern fanns en äng, utan något impediment, som kunnat hindra en slättermaskin, och af en yppig och jemn grönska, hvilken synnerligen tycktes locka en hvit hund, med ett rött band om halsen, att deri skrida fram i ett kort och vackert traf, liksom en väl inkörd häst.

Bredvid detta konstverk och stödd emot väggen stod en annan, likaledes ofullbordad, större målning, der en ensam, röd ko, blaserad, som det tycktes, af den kraftfulla gräsväxten omkring sig, räckte ut tungan öfver en besynnerlig buske, som liknade ett fastlagsris och gjorde en förvånande effekt; det var en studie efter Rosa Bonheur och lofvade att blifva öfverstinnans mästerstycke.

Olyckligtvis verkade societetslifvets pligter myc-

ket störande på hennes artistiska sysselsättningar, och det var endast tillfälligtvis hon egnade sig åt dem, men de tillhörande många, olika utensilerna hade likväl, tillika med de halfärdiga tafforna, råkat att förrirra sig ifrån hennes atelier till hennes salong, der de ökade oredan.

Öfverstinnan, som kastat sin hatt och sin muff i soffan och satt sig på den senare, medan hon, liksom för att öka effekten af sitt derangerade tillstånd, knäppte upp sina bottiner, utan att aftaga dem, ropade nu åt sin dotter, hviken gått ut i ett annat rum:

»Adelina! Se efter, hvad vi kunna ha till qvällen. Vi äta litet kallmat, ty jag ville icke låta städerskan stanna ensam i rummen och koka the åt oss . . . Sådana der menniskor äro så opålitliga . . . jag saknar ständigt någonting, och alltid är det något i oordning, det är för eget», tillade hon, under det hon gick fram till fönstret och fåfängt sökte släppa ned rullgardinen, hvilken slutligen med en obehaglig skräll och i ett moln af dam föll ned öfver hennes hufvud.

»Adelina! Kommer du då aldrig, jag känner mig just ha' aptit i qväll», tillade öfverstinnan, som helt provisoriskt upprest gardinen på tvären för fönstret, i detsamma den unga flickan syntes i dörren, bärande en liten bricka, som hon nedsatte på divanbordet.

»Det fanns inga glas rena», sade hon, urskuldande sitt dröjsmål; »jag måste skölja ett par.»

»Ack! du kunde tagit i korgen här . . .»
 »Men vi ha redan så många derute . . . Det vore bäst att packa upp alltsammans och ordna i skänken.»

»Nej, det är icke värdt; vi ska ju flytta i vår.»

»Men det är så obehämligt detta, att ha sina saker så här», invände Adelina, som nu först aftog sin hatt och satte sig ned vid bordet.

»Åhnej, hvem vet, hvad förändringar som kunna ske», återtog öfverstinnan, tagande en öfversigt af an-

rättningen på brickan, hvilken icke innehöll annat än mjölk, några kalla, stekta kastanier, ett par sardiner i en låda och gammalt, torrt bröd i en korg, der kanter, smulor och damm utgjorde underlag.

»Det är rätt godt att få litet fint, så här, fast det är bra dyrt», sade öfverstinnan och ref med gaffeln i sardinlådan, medan Adelina skalade en kastanj åt sig.

»Jag skulle tycka bättre om att få en ordentlig smörgås, att ha ett riktigt kök och en jungfru, som kunde laga mat», svarade hon, knaprande med sina små, hvita tänder på ett par gamla cakes, som hon uppletat under brödkanterna.

»Men det vore en förfärlig kostnad, och hvad gör det, hur man har det här hemma för sig sjelf, då ingen ser det? . . . Det är skilnad på hemma och borta, kära du . . .»

Adelina såg temligen otillfredsstäld ut, men svarade ingenting, och öfverstinnan fortfor, under det hon med en brödbit sökte hopsamla oljan i lådan:

»Vet du hvad, Adelina, att jag slog mig lös ändå, och köpte den der hvita spektakelkappan, som vi sågo hos Welisch, jag kunde rakt icke låta bli . . . det var ett präktigt sidensars, riktigt helsiden och vackert svandun omkring; den ser magnifik ut och var icke dyr i alla fall; och så bestämde jag mig också för att beställa vårt monogram, det är så nödvändigt att ha, med krona och hjertskölden under, det ser så bra ut och kan ständigt behövas . . . kostade femtio kronor med fyra bokstäfver, färg och allt . . . Se så! Nu är min näsduk borta igen . . . en kom bort i går, och jag misstänkte städerskan . . .»

»Men mamma fick ju rätt på den sedan . . .?»

»Ja, hon hade troligen lagt den tillbaka, då hon hörde, att jag saknade den . . . Nu skall jag märka dem allesammans med vapen och namn . . . brefpapper och alla våra saker . . . Kanske att du har fått min

näsduk, se efter!» tillade öfverstinnan, som ännu en gång med ytterlig ifver sökte omkring sig, och nu steg upp ifrån soffan.

»Ah, se der!» utropade Adelina skrattande, i det samma modern vände sig om, »mamma har den ju bak på kjolen, den har legat i soffan och mamma har satt sig på den . . . och på muffen med, den är platt som ett bräde . . .!»

»Sådan odiös otur! Det var lyckligt, att det ej var hatten . . . Ruska upp den litet; det vore bäst, att jag köpte en muff af zobel, de äro mycket varaktigare, och det skall jag bestämdt ha, i synnerhet om vi komma att resa till Petersburg och om . . . om, gissa hvad, Adelina!»

»Jag vill icke gissa, mamma», sade Adelina likgiltigt, under det hon ännu en gång undersökte kastanjeskalan, innan hon slutade sin måltid.

»Det är detsamma; man kan aldrig vara nog diskret; vi få tala derom sedan . . . godnatt! Nu går jag och lägger mig.»

Öfverstinnan gick in till sig, och Adelina bar ut brickan i ett litet, mörkt kyffe, som på samma gång användes till kök, garderob och skafferi, och skyndade sedan in i sin egen, lilla kammare, hvilken i all sin enkelhet dock røjde, att egarinnan hade både smak och ordningssinne och alls icke var af samma egenomliga lynne och natur, som sin mor.

»Jag går icke dit», sade löjtnant Svaneskjöld till svar på någon anmärkning, som hans syster gjort.

»Du har allting i ordning; jag köpte till och med åt dig, då jag gick hem, en ny, hvit halsduk med mekanik», invände Margaretha, och strök smekande broderns nedböjda hufvud; »det blir en aldeles lysande bal, allt hvad fint och förnämt, som Stockholm har,

kommer dit, och det var rent af en fabulös summa, som jag hörde, att Zebravinsky skulle betala därför . . . det är också en förträfflig lokal, tänk, hvad man skall kunna valsa i den stora salen!»

»Allt det der bryr jag mig icke det minsta om», inföll löjtnanten med harmsen röst; »jag har väl dansat på Grand hôtel förr, och jag kan icke tåla den der karlen . . . Hvarför skickar han kort till mig, som han icke känner . . .?»

»Derför, att han vill samla den finaste och fashionablaste ungdom, som fins.»

»Mycket förbunden! . . . Men det angår mig icke», återtog löjtnanten. Han hade suttit med hufvudet stödt i händerna, men steg nu häftigt upp, och började att vandra fram och åter på golvet.

Margaretha, som tagit sitt arbete och satt sig ned vid sybordet, såg på honom oroligt och frågande, och sade slutligen efter ett par minuters tystnad:

»Du har säkert också hört, hvilken dyrbar fest det skall bli?»

»Ja, bevars! Damerna få i kotiljongen buketter, som skola kosta tjugu kronor stycket, och vår musik skall spela i en särskild orkester under supén, men jag har också hört, att det är bara skoj alltsammans, att herr geheimerådet icke är annat än en äfventyrare, som far omkring och lurar penningar af folk med sitt slöseri på andras bekostnad . . . Det är en spekulation, finansiell eller äktenskaplig, som han tänker göra, och jag beklagar hans offer, hvilka de än bli' . . . Han lär besöka öfverstinnan Klangenberg hvarje dag, och alla menniskor tala om hans frieri till Adelina.»

»Ah, är det sant! . . . Men då har han ju ingen afsigt på ett *rikt* parti åtminstone, ty Adelina är fattig, ehuru modern har en rätt anseelig lifränta af ett fideikomiss i släkten.»

»Då är det väl för familjens anseende och relationer, jag känner icke till den der saken . . . men

jag känner mig sjelf särdeles missmodig och nedstämd i dag . . . Det är aldeles, som när jag vid Carlberg hade 'rullat' i en vigtig examen . . . allt är så grått och tungt och dystert», sade löjtnanten, kastade sig, så lång han var, ned på mattan vid systemens fötter och lade hufvudet emot hennes knä, såsom han brukade göra, då han var barn och någon ledsamhet händt honom i skolan.

Hon böjde sig ned öfver honom och hviskade sakta och ömt, under det hon höll hans hand i sin :

»Jag förstår dig mycket väl, min stackars, älskade bror . . . det är sorgen i ditt hjerta öfver en af livvets illusioner, som är stadd på flykt . . . Det måste så vara, förr eller senare skulle det ju ske; . . . all min kärlek och erfarenhet kunna icke rädda dig derifrån . . . och icke ens rikedom och den fördelaktigaste ställning i verlden skulle kunna hindra det . . .»

»Åh, Margaretha, säg icke det . . . vore jag rik så . . .»

»Så skulle det likväl kunna hända, att Adelina gifte sig med en, som vore ännu rikare . . . och hvilken förlust gjorde du i sjelfva verket dervid? . . . Ingen annan, än den af din egen illusion, liksom nu.»

»Men om hon älskade mig . . .?»

»Då skulle kanske af illusionen blifva en sträf och tarflig verklighet, i stället att den nu flyr som en grann och vingad fjäril, bibehållande all sin fåg-ring i ditt minne.»

»Du är grym, Margaretha . . . och du är äfven skeptisk och orättvis . . .»

»Kan hända . . . för mig finnes ingen annan sann och oegennyttig kärlek än den, som omfattar alla, och den sublimala och lugnande känslan deraf ville jag ingifva äfven dig . . . Jag ville, att du kunde låta din kärlek till Adelina falla som en tår i hafvet, menniskoslägtets lefvande haf', som Max Müller säger.»

»Begär ingenting sådant ännu, Margaretha . . . det är för tidigt . . . för tidigt för mig . . .», svarade Wathier, halft klagande, halft på skämt.

»Ja, du har rätt; det är för tidigt, och medan du väntar derpå», återtog Margaretha i samma ton, »så måste du fortfara att vara den qvicke och glade, elegante och eftersökte löjtnant Svaneskjöld.»

»Som du vill; min verkliga menniska tycks mig ändå alltid stanna qvar här i hemmet hos dig.»

»Må så vara; men stig nu upp och kläd dig, för att gå på balen; när allt kommer omkring, så torde du hafva misstagit dig både på den förmente friaren, dig sjelf och Adelina . . .»

Löjtnanten gick. Han skulle hafva gått äfven utan systemens uppmaning, ty han var ännu endast tjugotre år, för första gången uppriktigt förälskad, och således riktigt lysten efter, att plåga sig sjelf och strida för sin sak till det yttersta.

Margaretha vakade ensam vid sin lampa, och då hon slutat sitt skolarbete, gick hon in i broderns rum efter hans vapenrock, epåletter, sabel och högmössa; alltsammans skulle borstas och putsas till morgondagen, och hon gjorde det med en nästan öm och kärleksfull omsorg, ty för henne, den högsinnade, idealistiska qvinnan, var all denna tomma ståt icke en listig lockelse för ynglingens fåfånga, en barnslig och simpel ersättning för arbete, chikaner, svett och möda, utan det var prydnaden för det möjliga dödsoffret på fosterlandets altare, det var den hängifne och tappre krigarens hedersdrägt, som kanske en gång skulle färgas af hans blod, hvars fläckar inför hennes ögon ständigt tycktes lysa mellan silfverbroderierna, hvilka syntes henne som symboler och heliga förskrifningar derpå.

Nattens timmar skredo fram, men hon kände sig

icke sömnig, hon ville invänta Wathiers återkomst ifrån baalen, och nu ändtligen hörde hon de välkända, raska och hastiga stegen i trappan, och ett par sekunder derefter var han inne i rummet.

Den första blick, hon kastade på hans varma och liffvade ansigte, sade henne, att han återkom i en helt annan sinnesstämning, än han gått; hans ögon strålade, och alla spår af det missmod och den nedstämning, hon nyss sett, voro nu försvunna; med ett slags blygt och egendomligt känsloutbrott slöt han genast systern i sina armar och sade halfhögt:

»Margaretha, kan du väl tro det: Adelina älskar mig!»

»Verkligen! Men är du säker derpå?» svaraade Margaretha med oro. »Hvad man tror sig märka på en bal, är icke alltid sant, ty, som du sjelf sade, maan ta'r ju sällan sin verkliga menniska med sig i sällskap . . .»

»Adelina är ingen menniska, hon är en engel . . . Jag har ännu icke vågat tala med henne, men jag känner, att hon älskar mig, och jag är utesägligt lycklig . . . Säg ingenting, se icke så tviflande och ännslig ut . . . Du hade aldeles rätt, det var ett misstag, geheimerådet blir aldrig hennes man: hon kan icke tåla honom . . . Vi äro unga, vi skola vänta, hvvad gör det, då vi älska hvarandra; jag skall arbeta naatt och dag . . . jag blir gymnastiklärare i ännu en skkola och Adelina blir säkert nöjd med litet . . . Ack Margaretha, hvilken lycka! . . . Hvilken sällhet lifvet ännå eger!»

Då de båda syskonen två dagar derefter sutto vid sitt tarfliga middagsbord ringde det på tamburdörren.

Löjtnanten gick att öppna, det var breffbäraren, som lemnade ett litet och tunt bref med Margarethas adress, skrifven med en osäker, fin och petig handstil.

»Det är ett förlofningskort, det är jag säker om», sade Wathier glädtigt, i det han lemnade det åt sin syster. »Öppna det genast och låt oss se, ifrån hvem det är!»

Margaretha bleknade, hon hade igenkânt denna obestämda, liksom hoppande stil och ville obrutet stoppa brefvet i sin ficka, men brodern ryckte det skämsamt till sig, ref upp kuvertet, läste de båda förenade namnen och reste sig häftigt upp ifrån bordet, för att genast sjunka ned igen på sin stol med ett utrop, som om en värjspets hade genomborrat hans hjerta.

Margaretha sträckte sig fram och upptog kortet, som han låtit falla på golvet.

Hennes aning var riktig, ty med mycket bländade känslor läste hon de båda namnen:

STEPHAN ZEBRAVINSKY.

ADELINA KLANGENBERG.

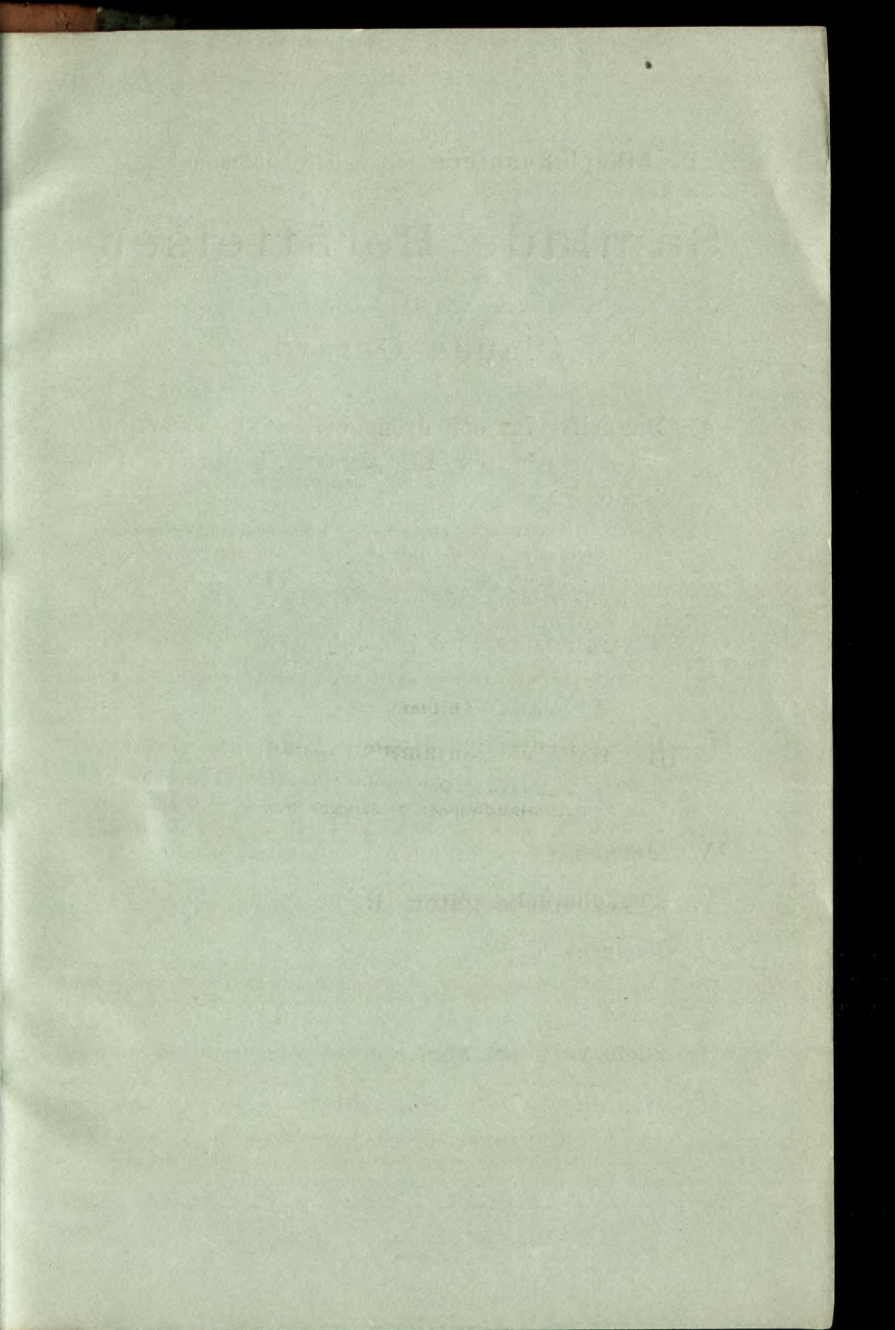
Hade guldets och fåfängans här fått ännu ett offer? Eller hade Adelina icke haft sin »överkliga meniska» med sig på balen?

INNEHÅLL:

Den tomma rymden:	sid.
Ur gamla papper	7
Qvarliggande bref	26
Svarta kappan	169
Gnistor i mörkret	255
Tönne Rolf	297
Prof	401
Små salongsstycken:	
I. Guniladagen	459
II. Militärbalen	481
III. Papperslappen	505
IV. Borta och hemma	521

INNEHÅLL:

Den tomma rymden:	221
Ur gamla tapper:	230
Öfvergående del:	189
Svarta kaporn:	255
Gläntor i mörkret:	207
Tänks Helt:	401
Prof:	450
Sina salongstyttern:	
I. Gullstegen:	481
II. Mållstegen:	505
III. Pappersstegen:	521
IV. Borta och hemma:	

På **Albert Bonniers** förlag hafva utkommit:

Samlade Berättelser

af

Claude Gerard.

- I. **Dagdrifverier och drömmier.** Skizzer ur stockholmslifvet. — **En jägares historia.** 4.50, inb. 5.50.
Innehåll: Nattlogi för ungarlar. — Två qvinnor. — Lekkamaraterna. — Sjutton år och tjugotre år. — Var det hon! — Hämnden. — Den försvunne hökaren. — En diam i skogen. — En gubbes minnen. — Farmors skrin. — Harold's skugga.
- II. **Skymningsprat.** 3 kr., inb. 4 kr.
Innehåll: Fiskmåsarne berättelse. — Kärleksdrycken. — Gruf-tomten. — Ett bref.
- III. **Onkel Benjamins album.** 2 kr., inb. 3 kr.
Innehåll: Det obrutna brefvet. — Jättegrytan. — Lifvets poesi. — Hastfordska vapnet. — Skuggor från en natt vid Drottningholm.
- IV. **Jernringen.** Roman. 4.50, inb. 5.50.
- V. **Psykologiska gåtor.** Roman. 3.75, inb. 4.75.
- VI. **Moderna Typer.** 2.50, inb. 3.50.
Innehåll: Doktors ed. — Penningar och hjertan. — Den gamla pulpeten.
- VII. **Inom natt och år.** Roman. 4.50, inb. 5.50.
- VIII. **Hvardagslif. — Gröna blad.** 3 kr., inb. 4 kr.
Innehåll: Familjerna Tullbom. — Med strömmen. — Den preussiske grenadieren. — Vid Beau-Rivage. — Biljardspelaren i Lindau. — Monsieur Goblin. — Månshen öfver Mont Blanc.
-